

**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

«Η συμβολή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών της Europol, Frontex, Eurojust και του θεσμού του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ. Η περίπτωση της Ελλάδας»

του

Τρύφωνα Χαρ. ΚΟΡΟΝΤΖΗ

υπό την επίβλεψη της κας Δέσποινας ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
Αναπληρώτριας Καθηγήτριας τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2022

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΑΛΕ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΛΙΜΕΝΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΑΑΛ	ΑΡΧΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΛΙΜΕΝΑ
Α΄ ΑΠ	ΠΡΩΤΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
ΑΕ	ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΑΕΑ	ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΑΝ	ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ
ΑΟΑ	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
Β΄ ΒΠ	ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
ΓΕΕΘΑ	ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
ΓΓ	ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΓΛΠ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΛΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΛΙΜΕΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΔΑΠΘΑΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ
ΔΕΥ	ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΔΔΑΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΔΕΔΑΠΛΕ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΠΛΟΙΩΝ ΚΑΙ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
ΔΕΚΟ	ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ
ΔΣ	ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ
ΕΑΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΜΟΔΙΑ ΑΡΧΗ
ΕΕΑ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΝ
ΕΔ	ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ
ΕΕΠ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΡΑΞΗ
ΕΕ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΤΡΥΦΩΝ ΧΑΡ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ

ΕΕΣ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ
ΕΕΠΑ	ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΕΚ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
ΕΚΑΧ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ
ΕΚΓ	ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΛΑΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ
ΕΟΚ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
ΕΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ
εκδ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΕΣΟΘΕ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ
ΕΥΠ	ΕΘΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
εφημ.	ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΗΕ	ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ
ΗΠΑ	ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
κε	ΚΑΙ ΕΠΟΜΕΝΕΣ
κλπ	ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ
ΚΑΝ	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ
ΚΔΕ	ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΚΙΝΔ	ΚΩΔΙΚΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΚΔΝΔ	ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΚΜ	ΚΡΑΤΟΣ ΜΕΛΟΣ
ΚΟΕ	ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΠΔ	ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΥΑ	ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΚΥΣΕΑ	ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ/ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΤΡΥΦΩΝ ΧΑΡ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ

ΛΣ	ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΣΩΜΑ
ΛΣ-ΕΛΑΚΤ	ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΣΩΜΑ-ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΚΤΟΦΥΛΑΚΗ
ΛΤ	ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΜΚΟ	ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ
ΜΜΕ	ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
Ν	ΝΟΜΟΣ
ΝΠΔΔ	ΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΟΑ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΟΑΣΕ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
ΟΗΕ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ
ΟΛ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΑ
ΟΛΘ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΟΛΠ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ό.π.	ΟΠΩΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ
ΟΟΣΑ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΟΤΑ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΟΣΕΠ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ
παραπ.	ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ
παρ.	ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ
Πχ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ
ΠΔ	ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ
ΠΚ	ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
ΠΝ	ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ
ΣΑΛΕ	ΣΧΕΔΙΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΛΙΜΕΝΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΣΔΙΤ	ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

ΣΕΕ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
Σ	ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΣΕΝΑ	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΣΕΣΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΕΝΓΚΕΝ
ΣΔΟΕ	ΣΩΜΑ ΔΙΩΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ
ΣΛ	ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ
ΣΛΕΕ	ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΤΕΑ	ΤΑΜΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΤΟ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΥΑ	ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΥΝΑΝΠ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΥΟΘΕ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ
ΥΠτΠ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΥΠΥΤ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΦΕΚ	ΦΥΛΛΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΧΕΑΔ	ΧΩΡΟΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
AIS	AUTOMATIC IDENTIFICATION SYSTEM
BORSEC	BORDER SECURITY
CEPOL	EUROPEAN UNION AGENCY FOR LAW ENFORCEMENT TRAINING
CRATE	CENTRALIZED RECORDS OF AVAILABLE TECHNICAL EQUIPMENT
CSIS	CENTRAL SCHENGEN INFORMATION SYSTEM

DARPA	DEFENSE ADVANCED RESEARCH PROJECTS AGENCY
DHS	DEPARTMENT OF HOMELAND SECURITY
DNA	DEOXYRIBONUCLEIC ACID
EASO	EUROPEAN ASYLUM SUPPORT OFFICE
EBCGA	EUROPEAN BORDER AND COAST GUARD AGENCY
EES	ENTRY EXIT SYSTEM
EPCTF	EUROPEAN POLICE CHIEFS TASK FORCE
EPPO	EUROPEAN PUBLIC PROSECUTORs OFFICE
ESTA	ELECTRONIC SYSTEM OF TRAVEL AUTHORIZATION
EULISA	EUROPEAN AGENCY FOR THE OPERATIONAL MANAGEMENT OF LARGE-SCALE IT SYSTEMS
ETIAS	EUROPEAN TRAVEL INFORMATION AND AUTHORIZATION SYSTEM
EUROJUST	EUROPEAN UNION AGENCY FOR CRIMINAL JUSTICE COOPERATION
EUROSUR	EUROPEAN BORDER SURVEILLANCE SYSTEM
EUROPOL	EUROPEAN POLICE OFFICE
FBI	FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION
FRONTEX	EUROPEAN AGENCY FOR THE MANAGEMENT OF OPERATIONAL COOPERATION AT THE EXTERNAL BORDERS OF THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION (από το 2004 έως το 2019) EUROPEAN BORDER AND COAST GUARD AGENCY (από το 2019)
FP	FOCAL POINT
JITs	JOINT INVESTIGATION TEAMS

ΤΡΥΦΩΝ ΧΑΡ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ

JHA	JUSTICE AND HOME AFFAIRS
ICPC	INTERNATIONAL CRIMINAL POLICE COMMISSION
ISF	INTERNAL SECURITY FUND
IMO	INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATION
INTERPOL	INTERNATIONAL POLICE
ISPS CODE	INTERNATIONAL SHIP AND PORT FACILITY SECURITY CODE
ISF	INTERNAL SECURITY FUND
MDA	MARITIME AWARENESS DOMAIN
NSIS	NATIONAL SCHENGEN INFORMATION SYSTEM
LRIT	LONG RANGE IDENTIFICATION SYSTEM
OLAF	EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE
OECD	ΟΟΣΑ
RABIT	RABIT BORDER INTERVENTION TEAM
SELEK	SOUTHEAST EUROPEAN LAW ENFORCEMENT CENTER
SBInet	SECURE BORDER INITIATIVE NETWORK
SIS	SCHENGEN INFORMATION SYSTEM
SOLAS	SAFETY ON LIFE AT SEA
STA	TRAVELERS AUDICATION SYSTEM
VIS	VISA INFORMATION SYSTEM
VHF	VESSEL HIGH FREQUENCY
VTS	VESSEL TRAFFICKING SYSTEM
VTMIS	VESSEL TRAFFICKING MANAGEMENT AND INFORMATION SYSTEM
FOO	FRONTEX OPERATIONAL OFFICE

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	σ.2
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	σ.8
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΧΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	σ.14
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	σ.16
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σ.18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

1.Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ.....	σ.24
2.Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΧΕΑΔ	
2.1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ....	σ.29
2.2 Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	σ.35
2.3 ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΧΕΑΔ.....	σ.41
2.3.1 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΟΠΟΙΗΣΗΣ-ΦΕΝΤΕΡΑΛΙΣΜΟΣ.....	σ.46
2.3.2 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ.....	σ.47
2.3.3.Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΣΜΟΥ-ΝΕΟΛΕΙΤΟΥΡΓΙΣΜΟΥ.....	σ.48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ.....	σ.52
1.Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΦΥΛΑΞΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ	
α.- ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ.....	σ.53
β.-ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΤΑΜΠΕΡΕ.....	σ.54

γ.-Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ.....	σ.55
δ.-ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΣΕΒΙΛΛΗΣ (2002).....	σ.56
ε.-ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (2003).....	σ.57
στ.-ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ (2004).....	σ.58
ζ.—ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗΣ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ.....	σ.58
η.-Ο ΧΕΑΔ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ.....	σ.59
θ.-Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.....	σ.61
Α. Το κεκτημένο Σένγκεν για τα εξωτερικά σύνορα.....	σ.62
Α.1.-Ο ΚΩΔΙΚΑΣ ΣΥΝΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΕΝΓΚΕΝ.....	σ.62
Α.2.-ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕΝΓΚΕΝ (SIS II).....	σ.63
Α.3.-ΤΑΜΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ: ΣΥΝΟΡΑ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ (TEA)...	σ.63
Α.4.-ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΙΣΟΔΟΥ/ΕΞΟΔΟΥ (ΣΕΕ).....	σ.64
Α.5.-Ο ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΟΡΙΟΦΥΛΑΚΗΣ ΚΑΙ ΑΚΤΟΦΥΛΑΚΗΣ (FRONTEX).....	σ.64
Β. Εξελίξεις στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ.....	σ.64
Β.1.- ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ (ETIAS).....	σ.66
Β.2.- ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΓΑΛΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (EU-LISA).....	σ.67
Β.3.- ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ.....	σ.68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

1.-ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ.....	σ.71
2.-ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ.....	σ.73
2.1. Η πρώτη προσπάθεια του Έλληνα νομοθέτη με το Ν. 3386/2005 (Α' 212), για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη στην Ελληνική Επικράτεια.....	σ.78
2.2. Η δεύτερη προσπάθεια του Έλληνα νομοθέτη με το Ν. 3772/2009 (Α' 112), για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη στην Ελληνική Επικράτεια	σ.78
2.3. Οι προβλέψεις στη Σύμβαση των Η.Ε. για τη αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος όπως αποτυπώνονται στο Ν. 3875/2010 (Α' 158)».....	σ.78

2.4. Η τρίτη προσπάθεια του Έλληνα νομοθέτη για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη στην Ελληνική Επικράτεια με τις διατάξεις του Ν. 4251/2014 (Α΄ 80).....	σ.79
2.5 Ο Ν. 4375/2016 (Α΄ 51) για τη δημιουργία θεσμών διαχείρισης της πολιτικής ασύλου με σκοπό την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ	σ.79
2.6. Ο Ν. 4636/2019 (Α΄ 169) και οι αναφορές του στη διεθνή προστασία.....	σ.81
2.7. Οι νέες προσπάθειες για τη βελτίωση της μεταναστευτικής πολιτικής με το Ν. 4686/2020 (Α΄ 96).....	σ.82
3.-ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΣΩΜΑ-ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΚΤΟΦΥΛΑΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	σ.82
α.- Η αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης διακίνησης μεταναστών από τα θαλάσσια σύνορα.....	σ.85
β.-Προβλήματα του Ανατολικού Αιγαίου.....	σ.91
γ.- Frontex και Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή.....	σ.92

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

1. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (FRONTEX).....	σ.94
2.EUROSUR.....	σ.107
3.ΚΩΔΙΚΑΣ SCHENGEN	
3.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ.....	σ.112
3.2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ –ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ.ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ.....	σ.116
3.3. SCHENGEN ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ.....	σ.119
4.-ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΔΟΥΒΛΙΝΟΥ ΙΙ ΚΑΙ ΙΙΙ.....	σ.120
5.- ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΙΣΟΔΟΥ-ΕΞΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΕ.....	σ.125
6.-ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΤΩΝ BONA FIDE ΤΑΞΙΔΙΩΤΩΝ.....	σ.126
7.-ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ-ΕΞΟΔΟΥ.....	σ.126
8.-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ (ΤΑΞΙΔΙΟΥ) (ELECTRONIC SYSTEM OF TRAVEL AUTHORISATION- ESTA).....	σ.126
9.- ΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ.....	σ.127
10.-ΚΩΔΙΚΑΣ ISPS (International Ship and Port Facility Security Code).....	σ.127
10.1- ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΛΙΜΕΝΑ, ΛΙΜΕΝΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΟΙΟΥ.....	σ.128

10.2- ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΕΚΝΟΜΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ.....	σ.130
10.3- Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ISPS CODE ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ.....	σ.130
10.4-ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ.....	σ.131
10.4.α LRIT (Long Range Identification and Tracking of Ships- Σύστημα Αναγνώρισης και Εντοπισμού Πλοίων Μακράς Αποστάσεως).....	σ.131
10.4.β. Υπηρεσίες Θαλάσσιας Κυκλοφορίας (Vessel Traffic Service-VTS).....	σ.132
10.4.γ. Vessel Traffic Management and Information System (VTMIS).....	σ.134

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

1.-ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ.....	σ.135
2.-ΠΟΙΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ.....	σ.137
3.-Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ	
   ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	
3.1.Ορισμός οργανωμένου εγκλήματος στο θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε.....	σ.140
3.2. Η τροποποίηση βασικών διατάξεων του Π.Κ. και του Κ.Π.Δ. με τον Ν. 2928/2001(Α΄ 141) για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος.....	σ.142
3.3 Η ενσωμάτωση της Σύμβασης των Η.Ε. για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος με το Ν. 3875/2010 (Α΄ 158) και οι πρόνοιές της.....	σ.143
4.-EUROJUST.....	σ.143
5.-ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ (EUROPEAN PUBLIC PROSECUTOR OFFICE-EPPO)	
5.1-ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ ΣΤΗ Ε.Ε.....	σ.147
5.2-ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΩΞΕΙΣ.....	σ.151
5.3-ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ.....	σ.153
5.4-ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΛΟΜΕΝΩΝ.....	σ.154
5.5-ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΑ ΚΡΑΤΗ.....	σ.154
6.-ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (JOINT INVESTIGATIONS TEAMS-JITs).....	σ.155
6.1-ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σ.156
6.1.1-ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	σ.157

6.1.2-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΕ.....	σ.158
6.1.3-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	σ.158
6.1.4-ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΟΙΝΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ..	σ.159
7.-ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ EUROJUST.....	σ.159
8.-ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ EUROPOL.....	σ.162
9.-ΟΙ ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ..	σ.163
10.-ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ	
10.1.-ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σ.165
10.2.-Οι προβλέψεις για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης με το Ν.3251/2004 (Α΄ 127) και η δεύτερη προσπάθεια του νομοθέτη για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος.....	σ.167
10.2.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	σ.167
10.2.2.ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ Ν. 3251/2004 (Α΄127).....	σ.168
10.2.3.-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ.....	σ.171
10.2.4.-ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ.....	σ.175
11.-ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΤΟΛΗ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	σ.176

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σ.179
1.ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ–INTERNATIONAL CRIMINAL POLICE ORGANIZATION (INTERPOL)....	σ.182
2.ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ–EUROPEAN POLICE OFFICE (EUROPOL).....	σ.185
3.ΕΙΔΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΑΡΧΗΓΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΩΝ-EUROPEAN POLICE CHIEFS TASK FORCE (EPCTF).....	σ.195
4. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ-EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE (OLAF).....	σ.196
5. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ–EUROPEAN POLICE COLLEGE (CEPOL).....	σ.198
6. ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ-SOUTHEAST EUROPEAN LAW ENFORCEMENT CENTER (SELEC).....	σ.200

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σ.204

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 (Συνέντευξη πρώην Επιτρόπου Ε.Ε. κ. Αβραμόπουλου Δημήτρη).....σ.219

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 (Πίνακας τυπολογίας βασικότερων χαρακτηριστικών Ευρωπαϊκών Οργανισμών).....σ.223

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ σ.227

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ.....σ.233

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.....σ.241

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ.....σ.242

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΧΑΡΤΩΝ - ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΧΑΡΤΗΣ 1	ΜΟΝΤΕΛΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΘΑΛΑΣΣΑ.....σ.76
ΧΑΡΤΗΣ 2	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....σ.76
ΧΑΡΤΗΣ 3	ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΧΩΡΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝ.....σ.87
ΧΑΡΤΗΣ 4	ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΧΩΡΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝ.....σ.88
ΧΑΡΤΗΣ 5	ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΧΩΡΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝ.....σ.88
ΧΑΡΤΗΣ 6	ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΧΩΡΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝ.....σ.89
ΧΑΡΤΗΣ 7	ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΧΩΡΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝ.....σ.89
ΧΑΡΤΗΣ 8	ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΧΩΡΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝ.....σ.90
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1	ΟΜΑΔΕΣ ΤΑΧΕΙΑΣ ΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ.....σ.96
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2	ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ FRONTEX.....σ.98
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3	ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΜ ΤΗΣ ΕΕ.....σ.99
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4	ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΙ Ο FRONTEX.....σ.102
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5	ΧΩΡΟΣ ΣΕΝΓΚΕΝ.....σ.115
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ LRIT.....σ.132
ΠΙΝΑΚΑΣ	ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΛΥΨΗΣ ΜΕ

ΕΘΝΙΚΟ VTS.....σ.134

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα σύγχρονα κράτη έχουν δημιουργήσει μία κοινωνία βασισμένη στην ελευθερία, την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη, σεβόμενα σχετικά διεθνή κείμενα που έχουν καταρτιστεί για αυτό το σκοπό, όπως τη Συνθήκη της Λισσαβόνας (ΕΕ) και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Η σημερινή-σύγχρονη κοινωνία χαρακτηρίζεται από έξαρση των εγκληματικών δραστηριοτήτων και δη του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και της τρομοκρατίας που έχουν διεθνή χαρακτήρα, αποδεικνύοντας ότι για τις παράνομες δραστηριότητες δεν υφίστανται σύνορα.

Οι σύγχρονες εγκληματικές δραστηριότητες ευτελίζουν και διαφθείρουν τις νόμιμες οικονομικές δραστηριότητες, κοινωνίες και το κράτος δικαίου, μέσω διακρατικών εγκληματικών αγορών και της διαμόρφωσης διεθνών συμμαχιών παράνομου εμπορίου.

Αποτελεί ευθύνη όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των Ευρωπαϊκών Οργανισμών που έχουν συγκροτηθεί, αλλά και των κυβερνήσεων προς όφελος των πολιτών τους, να αναλάβουν την υποχρέωση λήψης αποτελεσματικών μέτρων για την καταπολέμηση του εγκλήματος και των αιτίων του, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων, συμπεριλαμβανόμενης και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αναγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών και η στενή συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών εγκληματικότητας και των σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανόμενης και της τρομοκρατίας, έχει προαχθεί η διεθνής αστυνομική συνεργασία με την συγκρότηση διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών.

Στους οργανισμούς αυτούς περιλαμβάνονται η Interpol (διεθνής), η Europol, ο Frontex, η Eurojust αλλά και ο νεοσυσταθείς πρόσφατα θεσμός του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα (Ευρωπαϊκοί).

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 της ΣΕΕ: «Η Ένωση παρέχει στους πολίτες της χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο, τη μετανάστευση και την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας».

Σημειώνεται ότι με το προαναφερόμενο άρθρο στο οποίο αποτυπώνονται οι βασικοί σκοποί της ΕΕ, αποδίδεται μεγαλύτερη σημασία για τη δημιουργία ενός ΧΕΑΔ, σε σχέση –σύγκριση με την προγενέστερη Συνθήκη της Νίκαιας, καθώς ο σκοπός αυτός εφεξής μνημονεύεται πριν ακόμη και από την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς.

Μία σημαντική διευκρίνιση που θα βοηθήσει περαιτέρω στην κατανόηση της παρούσης έρευνας είναι και η διάκριση των οργάνων της ΕΕ. Έτσι με βάση τη συγκρότησή τους, όργανα όπως το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι διακρατικό όργανο/διακυβερνητικό γιατί συγκροτούνται από εκπροσώπους ΚΜ, ενώ το Ε. Κοινοβούλιο, Επιτροπή, Δικαστήριο και το Ε.Συνέδριο χαρακτηρίζονται ως υπερεθνικά/υπερκρατικά είτε γιατί τα μέλη τους εκλέγονται απευθείας από τους λαούς των ΚΜ (Κοινοβούλιο) είτε διορίζονται από τα ΚΜ, δεν ενεργούν όμως ως εντολοδόχοι τους και λαμβάνεται μέριμνα για την ανεξαρτησία τους).

Λέξεις – Κλειδιά

Eurojust, Europol, Frontex, Ευρωπαϊός Εισαγγελέας, Ασφάλεια, Δικαιοσύνη, Ελευθερία, Πολιτική Ασύλου, Μεταναστευτική Πολιτική, Διαχείριση Εξωτερικών Συνόρων, Δικαστική Συνεργασία, Αστυνομική Συνεργασία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γνωστό ότι η αντιμετώπιση του φαινομένου του οργανωμένου εγκλήματος αλλά και της τρομοκρατίας, απασχολεί τις σύγχρονες κοινωνίες με ιδιαίτερη ένταση τα τελευταία χρόνια. Οι τελευταίες καταβάλλουν μεγάλη προσπάθεια για την αντιμετώπιση του, ιδιαίτερα μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια στις ΗΠΑ το 2001 και στην Ευρώπη (Μαδρίτη 2004, Λονδίνο 2005), προκειμένου να ενισχύσουν στο μέγιστο δυνατό βαθμό την εσωτερική τους ασφάλεια.

Σήμερα το οργανωμένο έγκλημα λαμβάνοντας υπόψη την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας αλλά και την αύξηση των διακρατικών ροών έχει λάβει διεθνείς διαστάσεις. Η αύξηση των διεθνών επαφών, καθώς έχουν μειωθεί λόγω της τεχνολογίας οι αποστάσεις, έχει οδηγήσει στην διεθνοποίηση των εγκληματικών δραστηριοτήτων που είναι ιδιαίτερα επικερδείς. Αποτέλεσμα αυτών ήταν μεταξύ των άλλων πρωτοβουλιών και η υπογραφή από 120 περίπου κράτη της Σύμβασης του Πατέρμο τον Δεκέμβριο του 2000, μίας Σύμβασης που αναφερόταν στην αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος¹.

---

¹ Βλ. Ν. 3875/2010 (Α' 158), «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής και συναφείς διατάξεις» καθώς και εισηγητική έκθεση αυτής διαθέσιμη στον ιστότοπο <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/K-DIEGLIMA-EIS.qxp.pdf>.

Ειδικότερα Για τις εισηγητικές εκθέσεις του εν λόγω νόμου βλ. τα πρακτικά της αρμόδιας Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης καθώς και την Έκθεση επί του Νομοσχεδίου της Α' Διεύθυνσης Επιστημονικών Μελετών του Ελληνικού Κοινοβουλίου διαθέσιμα στους ιστότοπους <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/7b24652e-78eb-4807-9d68-e9a5d4576eff/K-EGlima-epis1.qxp.pdf>, <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/7b24652e-78eb-4807-9d68-e9a5d4576eff/k-dieglima-prak.qxp.pdf>.

Επίσης βλ. James Sheptyczi, Hager Ben Jaffel, Didier Bigo, «International Organized Crime in the European Union», European Parliament's Directorate General for International Policies-Policy Department C: Citizen's Rights and Constitutional Affairs-Civil Liberties, Justice and Home Affairs, Brussels, November 2011, ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., «Οργανωμένο έγκλημα και παράνομη μετανάστευση», σ. 386, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2017, ISBN: 978-960-571-254-9, του ιδίου 3^ο Διεθνές Ανοικτό Συνέδριο Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης [3rd International Open Conference on BUSINESS & PUBLIC ADMINISTRATION (IOCBPA 2016)] που πραγματοποιήθηκε την 16-17 Απριλίου 2016 από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το HEBEI UNIVERSITY OF ECONOMICS AND BUSINESS (της Κίνας). Εισήγηση με θέμα: «Οι πρόνοιες για τη λαθραία διακίνηση μεταναστών στη Σύμβαση των Η.Ε. για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος και στην Ελληνική έννομη τάξη. Η διαχείριση των Ελληνικών θαλάσσιων συνόρων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας κατά την περίοδο 2006-2012» [ISBN 978-960-538-990-1] (Proceedings, p.p. 149-166), 3^ο Διεθνές Ανοικτό Συνέδριο Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης [3rd International Open Conference on BUSINESS & PUBLIC ADMINISTRATION (IOCBPA 2016)] που πραγματοποιήθηκε την 16-17 Απριλίου 2016 από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το HEBEI UNIVERSITY OF ECONOMICS AND BUSINESS (της Κίνας). Εισήγηση με θέμα: «Οι πρόνοιες για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος στη Σύμβαση των Η.Ε. για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος και στην Ελληνική έννομη τάξη» [ISBN 978-960-538-990-1] (Proceedings, p.p. 177-200), του ιδίου «Predictions on combating international organized crime and more specifically on corruption in the UN Convention against transnational organized crime and in the Hellenic legal order. Evaluative approach», International Journal of Asian Social Science, Vol. 3, issue 5, May 2013, p.p. 1128-1151, του ιδίου «Η έννοια του οργανωμένου εγκλήματος στην εθνική και διεθνή έννομη τάξη», "Λιμενική Ρότα", τεύχος 10, Ιούλιος – Αύγουστος – Σεπτέμβριος 2012, σ. 27-29, του ιδίου international conference "1st MEDITERRANEAN INTERDISCIPLINARY FORUM ON SOCIAL AND HUMANITIES (MIFS 2014)", held in Lebanon, April 23rd-26th, 2014 by: The European

Είναι αυτονόητο ότι η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα οδήγησε όχι μόνο στην ταυτόχρονη έμφαση στην ποιοτική και ποσοτική ένταση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα για την προστασία του ευρωπαϊκού χώρου, αλλά και στη δημιουργία ευρωπαϊκών θεσμών που θα βοηθούν τα ΚΜ στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση έκνομων ενεργειών στην ΕΕ με ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό παρατηρείται ότι σταδιακά «ξεπερνιέται» ο διακυβερνητικός χαρακτήρας των ευρωπαϊκών θεσμών που έχουν συσταθεί, οι οποίοι αποκτούν υπερεθνικό χαρακτήρα και οι οποίοι «δειλά» ενδεχομένως να αποτελούν δείγματα στην κατεύθυνση «συνταγματοποίησης» της ΕΕ, καθώς η έκδοση Κανονισμών για πολλούς από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς επηρεάζει σαφέστατα το οικοδόμημα της ΕΕ.

Η ανάπτυξη της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας² είναι ένα από τα μέσα που χρησιμοποιεί η διεθνής κοινότητα, προκειμένου να αντιμετωπίσει συστηματικά και

Scientific Institute, Arab Open University Lebanon, University of the Azores, announcement with title: «Legal aspects of migrants smuggling at the sea border between Hellas and Turkey» Vol. 1 [ISBN 978-608-4642-20-6] (Proceedings, p.p. 484-502) του ιδίου «Ασφάλεια και λιμένες. Η συμβολή του ISPS Code στην αντιμετώπιση έκνομων ενεργειών», Ναυτική Επιθεώρηση, τ. 578, Ιούνιος- Ιούλιος –Αύγουστος 2011, σ. 65-81, του ιδίου international conference “EURASIAN MULTIDISCIPLINARY FORUM (EMF)”, held in Tbilisi Georgia, October 24-26, by: European Scientific Institute, Grigol Robakidze University, The University of the Azores, Portugal, announcement with title: «The finance crime in Hellas and its combating by the Hellenic Law Enforcement Agencies. The contribution of the EU organizations of Europol and Eurojust» [ISBN 978-608-4642-10-7] (Proceedings Vol. 1, p.p. 193-208), του ιδίου «The prosecution of economic crime in Hellas», International Journal of Humanities and Social Science, Vol. 2, No. 5, March 2012, p.p. 221-227, Christine Van Den Wyngaert, «Organized Crime, Proactive policing and international police co-operation in criminal matters:Who controls the police in a translational context?», Monica de Boer (ed), Undercover Policing and Accountability from an International Perspective, European Institute of Public Administration, p. 30 and next.

Επίσης βλ. ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23^{ης} Νοεμβρίου 1995 σχετικά με την προστασία των μαρτύρων στα πλαίσια της καταπολέμησης του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος (C 327/5), ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΣΧΥΡΩΝ, ΔΙΑΦΘΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ, επιμ. Σοφία Βιδάλη, Νικόλαος Κουλούρης, Χάρης Παπαχαλαράμπος, εκδ. ΕΑΠ ΑΕ, Αθήνα, Α΄ έκδοση Οκτώβριος 2019 και Πρόγραμμα Ελλάδας-ΟΟΣΑ:Τεχνική Υποστήριξη για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, Ανάπτυξη Ικανοτήτων και Κινητοποίηση των Αρχών Επιβολής του Νόμου στην Ελλάδα, OECD (ΟΟΣΑ, 2018), διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/OECD-Greece-Building-Capacity-Law-Enforcement-EL.pdf>.

Σε ότι αφορά μία μορφή εγκλήματος που είναι χαρακτηριστική και κυρίαρχη σε μεγάλο βαθμό σήμερα καθώς επηρεάζει πολλές φορές δύο ή και περισσότερα κράτη και συγκεκριμένα το ηλεκτρονικό έγκλημα βλ. ΚΟΥΡΟΥΠΗΣ Κ., “Η αντιμετώπιση του ηλεκτρονικού εγκλήματος στην Ευρώπη”, σ. 717-728 και NAZIRIS Y., “A Critique of the European Union’s Approach to Cybercrime”, σ. 729-757 στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 1, Θεσσαλονίκη, 2015.

² Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τ., «Αρμοδιότητες και καθήκοντα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος. Αξιολογική προσέγγιση», Διοικητική Ενημέρωση (τριμηνιαία επιθεώρηση διοικητικής επιστήμης), τ. 64, Ιανουάριος –Φεβρουάριος – Μάρτιος 2013, σ. 4-20, του ιδίου international conference “GLOBAL MULTIDISCIPLINARY ACADEMIC MEETING”, held in Cape Verde, March 27-30, 2014 by: The European Scientific Institute, Santiago University, University of the Azores and Institute for Law and Economic Studies, announcement with title: «International law enforcement cooperation» [ISBN 978-608-4642-19-0] (Proceedings, p.p. 355-367), του ιδίου «Αρμοδιότητες και καθήκοντα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος. Αξιολογική προσέγγιση», “Λιμενική Ρότα”, τεύχος 20, Οκτώβρης-Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2015, σ. 48-55.

μεθοδικά το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία. Η διεθνής αστυνομική συνεργασία αναπτύσσεται σε τρεις τομείς:

Α.- με τη σύσταση διεθνών οργανισμών από τα κράτη, οι οποίοι χρησιμοποιούνται σαν μέσα αποτελεσματικότερης και άμεσης συνεργασίας στον δικαστικό και αστυνομικό τομέα³,

Β.- με τη διαμόρφωση κοινών νομοθετικών πλαισίων και πολιτικών ασφαλείας και

Γ.- με την ανάπτυξη διμερών συνεργασιών μεταξύ των κρατών για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της διεθνούς διασυνοριακής εγκληματικότητας.

Η ΕΕ αποτέλεσε τον χώρο όπου αναπτύχθηκαν – υλοποιήθηκαν, οι κυριότερες πολιτικές που σχετίζονται με την διεθνή αστυνομική συνεργασία. Συστάθηκαν ευρωπαϊκοί οργανισμοί που κυριότερο καθήκον τους είναι η αποτελεσματική δίωξη του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας σε επίπεδο δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας⁴. Είχε προηγηθεί η σύσταση της Interpol, η οποία αποτέλεσε το εφαλτήριο της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας.

Ιδιαίτερα η ΕΕ αναπτύσσει αστυνομική συνεργασία στην οποία συμμετέχουν όλες οι αρμόδιες αρχές των ΚΜ [Law Enforcement Agencies (LEA)-Αρχές Επιβολής του Νόμου], συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών και τελωνειακών αρχών και άλλων αρχών επιβολής του νόμου, ειδικευμένων στον τομέα της πρόληψης ή της εξακρίβωσης αξιόποινων πράξεων ή της διερεύνησής τους.

Επίσης η ΕΕ αναπτύσσει δικαστική συνεργασία στην οποία συμμετέχουν οι δικαστικές αρχές των ΚΜ καθώς και εκπρόσωποι των αρχών επιβολής του νόμου προκειμένου από κοινού μέσω ερευνών και διαδικασιών που επεκτείνονται στο χώρο της⁵, να προβούν στη μέγιστη δυνατή αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας⁶.

Για τους σκοπούς αυτούς, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία μπορούν να λαμβάνουν μέτρα που αφορούν:

(α) τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών,

³ Βλ. Cheah W.L. (2010) «Mapping Interpol’s Evolution: Functional Expansion and the Move towards Legalization», Policing: A Journal of Policy and Practice, 4 (1) Oxford University Press, Deflem, M. (2007) “International Police Cooperation Against Terrorism: Interpol and Europol in Comparison” in Durmaz, H. / Sevinc, B, et al. (eds.) 2007 Understanding and Responding to Terrorism, Amsterdam: IOS Press, Fooner, M. (1989) Interpol, Issues in World Crime and International Criminal Justice, New York: Plenum Publishing.

⁴ Βλ. Jorg Monar, «Cooperation in the Justice and Home Affairs Domain: Characteristics, Constraints and Progress», European Intergation, 28:5, 2006.

⁵ Βλ. Nadia Gerspacher, «The history of international police cooperation: a 150-year evolution in trends and approaches», Global Crime, 5:3, 1995.

⁶ Βλ. Monica Den Boer, «Counter –Terrorism, Security and Intelligence in the EU: Governance Challenges for Collection, Exchange and Analysis», Intelligence and National Security, 30:2-3, 2015 και Javier Argomaniz, Oldrich Bures & Christian Kaunert, «A Decade of EU Counter-Terrorism and Intelligence: A Critical assessment», Intelligence and National Security, 30:2-3, 2015 και Deirdre Curtin, «Second order secrecy and Europe’s legality mosaics», West European Politics, 41:4, 2018.

(β) την παροχή υποστήριξης για την ενημέρωση-κατάρτιση του προσωπικού, καθώς και τη συνεργασία σε ό,τι σχετίζεται με τις ανταλλαγές προσωπικού, την εγκληματολογική έρευνα και τον εξοπλισμό και

(γ) τις κοινές τεχνικές έρευνας που σχετίζονται με την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος⁷.

Αντικείμενο και στόχοι της μεταδιδασκτορικής έρευνας είναι η κριτική ανάλυση της νομοθεσίας της ΕΕ στην ιστορική της πορεία που αφορούν στον ΧΕΑΔ, των κυριότερων ευρωπαϊκών οργανισμών που ασχολούνται με την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας στην ΕΕ (Europol, Eurojust, Frontex αλλά και του πρόσφατου θεσμού του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα) και ειδικότερα των αρμοδιοτήτων και καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί.

Επίσης στο ανωτέρω πλαίσιο εξετάζεται η εξέλιξη των κάτωθι πολιτικών που συνδέονται με τους Οργανισμούς της Europol, Frontex, Eurojust και του θεσμού του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα⁸:

- Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης: γενικές πτυχές.
- Πολιτική ασύλου.
- Μεταναστευτική πολιτική⁹.

⁷ Βλ. άρθρο 87 ΣΛΕΕ, C 83/473, 30-03-2010 σ. 83.

⁸ Βλ. άρθρο 86 ΣΛΕΕ C 326/47, 26-10-2012, σ. 82-83. Επίσης βλ. ΛΑΓΑΡΙΑ Α., Οι αποκεντρωμένοι οργανισμοί, σ. 166 κε στο ΣΤΕΦΑΝΟΥ Κ. (Επιμ.), Το Σύστημα Διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Αθήνα, 2020 και ΠΛΑΤΙΑΣ Χ., Πολιτική και Διακυβέρνηση-Νέες Μορφές Διακυβέρνησης στο ίδιο σ.254 κε.

⁹ Κρίνεται απαραίτητο να διευκρινιστεί εδώ ότι οι όροι «παράτυπος μετανάστης» και «παράτυπη μετανάστευση» οι οποίοι χρησιμοποιούνται συνεχώς σε εθνικά αλλά και διεθνή κείμενα, δεν απαντώνται σε νομικά κείμενα και κατά συνέπεια δεν έχουν και ανάλογη νομική υπόσταση. Επισημαίνεται-τονίζεται ότι στο άρθρο 79 παρ.2.γ της ΣΛΕΕ στην αγγλική της έκδοση (Official Journal of the European Union, C 306, Volume 55, 26 October 2012) ο όρος «illegal immigration» μεταφράζεται-αποδίδεται στην ελληνική έκδοση ως «λαθρομετανάστευση» (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, C 326, 26/10/2012).

Σημειώνεται ακόμη η υπεροχή του εν λόγω νομικού κειμένου ήτοι της Συνθήκης της Λισσαβόνας βάσει του άρθρου 28 του Σ στο οποίο ορίζεται ότι:

«ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ - Οργάνωση και λειτουργίες της Πολιτείας > ΤΜΗΜΑ Α΄ - Σύνταξη της Πολιτείας»

Άρθρο 28: (Κανόνες του διεθνούς δικαίου και διεθνείς οργανισμοί)

1. Οι γενικά παραδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους καθεμιάς, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου. Η εφαρμογή των κανόνων του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συμβάσεων στους αλλοδαπούς τελεί πάντοτε υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.

2. Για να εξυπηρετηθεί σπουδαίο εθνικό συμφέρον και να προαχθεί η συνεργασία με άλλα κράτη, μπορεί να αναγνωρισθούν, με συνθήκη ή συμφωνία, σε όργανα διεθνών οργανισμών αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Σύνταγμα. Για την ψήφιση νόμου που κυρώνει αυτή τη συνθήκη ή συμφωνία απαιτείται πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

3. Η Ελλάδα προβαίνει ελεύθερα, με νόμο που ψηφίζεται από την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, σε περιορισμούς ως προς την άσκηση της εθνικής κυριαρχίας της, εφόσον αυτό υπαγορεύεται από σπουδαίο εθνικό συμφέρον, δεν θίγει τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις βάσεις του δημοκρατικού πολιτεύματος και γίνεται με βάση τις αρχές της ισότητας και με τον όρο της αμοιβαιότητας.

Ερμηνευτική δήλωση: Το άρθρο 28 αποτελεί θεμέλιο για τη συμμετοχή της Χώρας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

- Διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.
- Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.
- Αστυνομική συνεργασία¹⁰.

τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Ερωτήματα που τίθενται στο πλαίσιο της υπόψη έρευνας είναι τα ακόλουθα:

Α.- κατά πόσο οι οργανισμοί που έχουν συγκροτηθεί εξυπηρετούν το εθνικό ή και το ευρωπαϊκό συμφέρον,

Β.-κατά πόσο οι οργανισμοί αυτοί είναι διακυβερνητικοί ή υπερεθνικοί και πως θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν καλύτερα το σκοπό δημιουργίας τους,

Γ.-κατά πόσο αναφερόμαστε σε διακυβέρνηση υπηρεσιών και οργανισμών.

Για την πληρέστερη κατανόηση της έρευνας έχει καταρτισθεί πίνακας όπου αποτυπώνεται η τυπολογία των ευρωπαϊκών οργανισμών και συγκεκριμένα χρόνος συγκρότησης τους και νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία τους, καθήκοντα και αρμοδιότητες που ασκούν, ο χαρακτήρας κάθε οργανισμού και δη αν είναι διακυβερνητικός ή υπερεθνικός βάσει των αρμοδιοτήτων που του έχουν ανατεθεί σύμφωνα με τις πρόνοιες της Συνθήκης της Λισσαβόνας και το ειδικότερο νομικό πλαίσιο έκαστου εξ αυτών και τέλος ποια η μορφή διοίκησής τους [βλέπε παράρτημα 2].

Για την υποβοήθηση της παρούσης έρευνας πραγματοποιήθηκε συνέντευξη με τον κ. Αβραμόπουλο Δημήτριο, Επίτροπο της Ε.Ε. και αρμόδιο κατά τη διάρκεια της θητείας του Μετανάστευσης, Εσωτερικών Υποθέσεων και Ιθαγένειας (2014-2015) [βλέπε παράρτημα 1] ενώ πραγματοποιήθηκαν προφορικές συνεντεύξεις με στελέχη του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. που απασχολούνται σε θέματα ασφάλειας στο Αρχηγείο του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και ειδικότερα σε θέματα παράνομης μετανάστευσης. Σημειώνεται ότι οι κύριες νομικές

Για την υποβοήθηση και πληρέστερη κατανόηση της έρευνας κρίνεται απαραίτητο να αποδοθούν δύο βασικές έννοιες που θα χρησιμοποιηθούν περαιτέρω. Συγκεκριμένα οι έννοιες αυτές είναι της διακυβέρνησης και της υπερεθνικότητας. Ειδικότερα σύμφωνα με τον Neil Nugent, Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές, Αθήνα, εκδ. Σαβάλλας, 2012 ο «διακυβερνητισμός (intergovernmental) αναφέρεται σε συμφωνίες βάσει των οποίων τα έθνη-κράτη συνεργάζονται μεταξύ τους σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος, σε περιπτώσεις και υπό όρους που ελέγχουν. Η ύπαρξη ελέγχου που επιτρέπει σε όλα τα συμμετέχοντα κράτη να αποφασίζουν την έκταση και τη φύση της συνεργασίας, σημαίνει ότι η εθνική κυριαρχία δεν υπονομεύεται άμεσα», [σ. 583] και «η υπερεθνικότητα (supranationalism) αναφέρεται στη συνεργασία μεταξύ κρατών κατά τρόπο που αυτά διατηρούν πλήρη έλεγχο επί των εξελίξεων. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη ενδέχεται να υποχρεωθούν να πράξουν κάποια πράγματα παρά τις διαφορετικές προτιμήσεις και επιθυμίες τους, επειδή δεν έχουν τη δύναμη να εμποδίσουν τη λήψη αποφάσεων. Έτσι η υπερεθνικότητα μεταφέρει τις διακρατικές σχέσεις πέρα από τη συνεργασία, στην ολοκλήρωση και συνεπάγεται την απώλεια μέρους της εθνικής κυριαρχίας» [σ. 583].

¹⁰ Βλ. Alain Guyomarch, «Problems and prospects for European police cooperation after Maastricht», *Policing and Society: An International Journal*, 5:3, 1995.

Βλ. και Άρθρο 298 της ΣΛΕΕ στην οποία ορίζεται ότι:

«1. Κατά την εκπλήρωση της αποστολής τους, τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης στηρίζονται σε ευρωπαϊκή διοίκηση ανοιχτή, αποτελεσματική και ανεξάρτητη.

2. Τηρουμένου του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης και του καθεστώτος που θεσπίζονται βάσει του άρθρου 336, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, καθορίζουν τις διατάξεις προς τον σκοπό αυτό».

μεταρρυθμίσεις σε ό,τι αφορά τους Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς της Europol, Frontex, Eurojust πραγματοποιήθηκαν κατά την περίοδο όπου ο εν λόγω αξιωματούχος είχε αναλάβει τα συγκεκριμένα καθήκοντα και έχοντας έντονα απασχολήσει την ΕΕ και τις κοινωνίες της το φαινόμενο της παράνομης μετανάστευσης με έξαρση του εν λόγω φαινομένου την περίοδο 2015-2016.

Ειδικότερα, εκδόθηκαν την προαναφερόμενη περίοδο νέοι Κανονισμοί (ΕΕ) που καθόριζαν το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους, καταργώντας παλαιότερες Αποφάσεις (ΕΕ) συγκρότησης και λειτουργίας σε ότι αφορά τη Europol και τη Eurojust, ενώ ο Frontex με την έκδοση του νέου Καν. (ΕΕ) 1896/2019 μετατράπηκε σε Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή (European Border and Coast Guard Agency), με νέα καθήκοντα με αξιοσημείωτη την συγκρότηση του πρώτου Ευρωπαϊκού Σώματος επιβολής του νόμου που φέρει στολή (European Standing Corps). Και στις δύο περιπτώσεις δόθηκε μεγάλη έμφαση στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, με πρόβλεψη συγκεκριμένων διαδικασιών και οργάνων ως προς τον έλεγχο εφαρμογής των κείμενων θεσμικών διατάξεων.

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε και όπως θα καταδειχτεί στην πορεία, προκύπτει ότι τα θέματα ασφάλειας που απασχολούν την ΕΕ και δη το φαινόμενο της παράνομης μετανάστευσης, οδηγούν σε κατάρτιση πολιτικών που έχουν συμφωνηθεί από τα ΚΜ και χαρακτηρίζονται από μεγάλο βαθμό ενοποίησης και φέρουν στοιχεία υπερεθνικά.

Ειδικότερα οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί που έχουν συγκροτηθεί (σε ότι αφορά την παρούσα έρευνα αναφερόμαστε στη Europol, Frontex, Eurojust και EPPO) συγκροτήθηκαν με απώτερο σκοπό να συμβάλλουν στην εφαρμογή πολιτικών που κατάρτισε και καταρτίζει η ΕΕ σε πολλά πεδία διαθέτοντας ειδική τεχνογνωσία και εμπειρία (η οποία κύρια προέρχεται από τα στελέχη που τους συγκροτούν) και με τον τρόπο αυτό να βοηθήσουν στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Αποτελούν δε ένα από τα κύρια γνωρίσματα του συστήματος διακυβέρνησης που διέπει την ΕΕ.

Οι εν λόγω οργανισμοί παρέχουν ανεξάρτητες επιστημονικές και τεχνικές συμβουλές ενώ παράλληλα προωθούν και τη συνεργασία μεταξύ των ΚΜ κατά λόγω αρμοδιότητας έκαστος εξ αυτών. Η συγκρότησή τους στηρίχτηκε νομικά σε Κανονισμούς (παράγωγο δίκαιο) με τη συμμετοχή οργάνων της ΕΕ αλλά και βάσει διατάξεων της ΣΛΕΕ (βλ. αναλυτικά παράρτημα 2).

Παράλληλα από τα τέλη περίπου του 2020 άρχισε την δραστηριοποίησή του και ο θεσμός του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα (European Public Prosecutor Office), στηριζόμενος σε πρόνοια της Συνθήκης της Λισσαβόνας αλλά με μερική συμμετοχή των ΚΜ σε αντίθεση με τους λοιπούς Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς όπου συμμετέχουν όλα τα ΚΜ της ΕΕ και δη τον Eurojust. Μία συγκρότηση και λειτουργία Ευρωπαϊκού Οργανισμού που προκαλεί εντύπωση λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το πλαίσιο δραστηριοποίησής του καλυπτόταν από τον Eurojust αποτελεσματικά.

Επιπρόσθετα πραγματοποιήθηκε έρευνα για την ανάπτυξη των εν λόγω θεμάτων σε επίπεδο ευρωπαϊκής και εθνικής αρθρογραφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

1.Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Δύο από τις βασικές θεσμικές αλλαγές που επέφερε η Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1993¹¹ είναι η Ευρωπαϊκή ιθαγένεια και η δημιουργία του τρίτου πυλώνα σε ό,τι αφορά τη συνεργασία σε εσωτερικές και δικαστικές υποθέσεις όπως πλέον αυτή εκφράζεται από τα άρθρα 20 και 67 της ΣΛΕΕ¹². Ακολούθως με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1999¹³ καθιερώθηκε η έννοια του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΧΕΑΔ) προσδίδοντας μεγαλύτερο βαθμό ενοποίησης στην ΕΚ επεκτείνοντας τον μέχρι τότε κύρια οικονομικό προσανατολισμό της και δίνοντας έμφαση στον Ευρωπαϊό πολίτη¹⁴.

¹¹Βλ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Δ., "Ο Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης και ο Ευρωπαϊός Πολίτης", σ. 59-89 στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Θεσσαλονίκη, 2015.

Επίσης βλ. BENIZΕΛΟΣ Ε., Η Συνθήκη του Μάαστριχτ και ο Ευρωπαϊκός συνταγματικός χώρος, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1994 και ΑΝΑΓΝΟΥ Μ., Ο ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (1999-2013), εκδ. Παπαζήση, 2014, Apar J., Justice and Home Affairs in the EU, Liberty and Security after enlargement, Edward Elgar, 2004

¹² Άρθρο 20 ΣΛΕΕ σ. 54 (πρώην άρθρο 17 της ΣΕΚ) [Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, 26/12/2012, C 326]. Άρθρο 67 ΣΛΕΕ σ. 73 (πρώην άρθρο 61 της ΣΕΚ και πρώην άρθρο 29 της ΣΕΕ) [Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, 26/12/2012, C 326].

«Άρθρο 67

(πρώην άρθρο 61 της ΣΕΚ και πρώην άρθρο 29 της ΣΕΕ)

1. Η Ένωση συγκροτεί χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των διαφορετικών νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών μελών.

2. Εξασφαλίζει την απουσία ελέγχων των προσώπων στα εσωτερικά σύνορα και αναπτύσσει κοινή πολιτική στους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης και του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων, η οποία βασίζεται στην αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και είναι δίκαιη έναντι των υπηκόων τρίτων χωρών. Για τους σκοπούς του παρόντος τίτλου, οι ανιθαγενείς εξομοιώνονται με τους υπηκόους των τρίτων χωρών.

3. Η Ένωση καταβάλλει προσπάθεια για να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο ασφάλειας με τη θέσπιση μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης της εγκληματικότητας, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, μέτρων συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ αστυνομικών και δικαστικών αρχών και των λοιπών αρμοδίων αρχών καθώς και με την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις και, εάν χρειάζεται, την προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών.

4. Η Ένωση διευκολύνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ιδίως με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις».

Επίσης βλ. ΣΤΑΓΚΟΣ Π., Η συνεργασία των κρατών μελών της ΕΕ στους τομείς της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων, σε Χριστοδουλίδη Θ./Στεφάνου Κ. (επιμ.), Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, Συνθετική θεώρηση, εκδ. Σιδέρη, 1993, σ. 329.

¹³Βλ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ Π., Η Συνθήκη του Άμστερνταμ: νέο πρότυπο ολοκλήρωσης ή σύμπτωμα απο-ολοκλήρωσης, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1998.

¹⁴ Βλ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2012, σ. 516 κε.

Το πλήρες νόημα θεσμικά αλλά και αξιακά που διαδραματίζει ο ΧΕΑΔ για τους πολίτες της ΕΕ διατυπώνεται όπως ήδη έχει αναφερθεί στο άρθρο 3 παρ. 2 της ΣΕΕ¹⁵ το οποίο αποτυπώνει ότι η κύρια βάση της ΕΕ είναι:

Α.-ένας χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης όπου δεν υφίστανται εσωτερικά σύνορα,

Β.-ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και

Γ.-κατάλληλα μέτρα σε ό,τι αφορά ελέγχους:

i. το άσυλο,

ii. τα εξωτερικά σύνορα,

iii. την πρόληψη και την καταστολή της εγκληματικότητας και

iv. τη μετανάστευση.

Στο πλαίσιο των όσων ορίζει το εν λόγω άρθρο θα πρέπει να συμπληρωθεί ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα¹⁶ καθώς και τα διαφορετικά νομικά συστήματα των ΚΜ γίνονται σεβαστά, όπως και το κράτος δικαίου¹⁷ και ότι τα ΚΜ σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να διευκολύνουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων¹⁸ αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να διαφυλάσσουν την ασφάλεια αλλά και την προστασία των λαών τους¹⁹.

Η εξέλιξη αυτή αλλά και η στάση των ΚΜ είναι απολύτως λογική σε ό,τι αφορά το ΧΕΑΔ καθώς από τη στιγμή που τα εσωτερικά σύνορα καταργούνται ώστε να εξασφαλιστεί η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, θα πρέπει να διασφαλίζεται η ασφάλεια και κατά συνέπεια είναι απαραίτητη και η σύσταση ευρωπαϊκών οργανισμών με υπερεθνικά χαρακτηριστικά υπό την έννοια ότι τα ΚΜ έχουν συμφωνήσει στην άσκηση συγκεκριμένων πολιτικών, οι οποίες εφαρμόζονται ενιαία σε όλη την ΕΕ υπό την «σκέπη» οργανισμών που έχουν συγκροτηθεί από τα ΚΜ ώστε να επιτευχθεί καλύτερος

¹⁵ «Η Ένωση παρέχει στους πολίτες της χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο, τη μετανάστευση και την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας».

¹⁶ Βλ. χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων [C 364, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 18/12/2020]. Επίσης βλ. ΡΟΖΑΚΗΣ Χ., Η Προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων: Διευρύνοντας την Ευρωπαϊκή Προστασία Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σ. 211 κε, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Θεσσαλονίκη, 2015, ΓΙΑΤΑΓΑΝΑΣ Ξ., Η ενσωμάτωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Συνθήκες, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003, ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ., Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Σταθμός στη θεσμική ωρίμανση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα, 2001.

¹⁷ Βλ. ΤΖΩΡΤΖΗ Β., Κράτος Δικαίου και Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, σ. 218 κε, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Θεσσαλονίκη, 2015.

¹⁸ Περιλαμβάνονται οι Ευρωπαίοι πολίτες αλλά και οι πολίτες τρίτων χωρών που βρίσκονται νόμιμα στην ΕΕ.

¹⁹ Βλ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Δ., ό.π., Ο Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης και ο Ευρωπαίος Πολίτης, σ. 60.

συντονισμός και διαλειτουργικότητα και που το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους όπως θα αναλυθεί κατωτέρω οδηγεί σε «συνταγματοποίηση» της ΕΕ.

Η έννοια του ΧΕΑΔ αναφέρεται στην προστασία της ελευθερίας, ασφάλειας, δικαιοσύνης, στο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των διαφορετικών συστημάτων και των διαφορετικών νομικών και παραδόσεων των ΚΜ²⁰ χωρίς να αποσκοπεί στη δημιουργία ενός κράτους²¹, καθώς σε κάθε περίπτωση το θεσμικό πλαίσιο του ΧΕΑΔ δεν περιλαμβάνει τις αρμοδιότητες των ΚΜ σε ό,τι αφορά τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή αλλιώς το πλέγμα των αρμοδιοτήτων που συγκροτούν την έννοια της εσωτερικής ασφάλειας²².

Ως «χώρος ελευθερίας» εννοείται εκείνος ο γεωγραφικός χώρος στον οποίο έχοντας υπόψη τη διατύπωση του άρθρου 67 παρ. 2 της ΣΛΕΕ²³, δεν πραγματοποιούνται έλεγχοι προσώπων στα εσωτερικά σύνορα και αναπτύσσεται εκ μέρους της ΕΕ μία κοινή πολιτική σε ό,τι αφορά τους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης και του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων. Η προαναφερόμενη πολιτική βασίζεται στην αλληλεγγύη μεταξύ των ΚΜ και είναι δίκαιη έναντι των υπηκόων τρίτων χωρών. Στο ίδιο άρθρο επίσης ορίζεται ότι οι ανιθαγενείς εξομοιώνονται με τους υπηκόους των τρίτων χωρών.

Τον πλέον σημαντικό ρόλο στην έννοια της ελευθερίας σε επίπεδο ΕΕ έχει διαδραματίσει και διαδραματίζει η Συμφωνία Schengen η οποία υπεγράφη το 1985, όταν πέντε κράτη μέλη της ΕΕ (Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) αποφάσισαν να καταργήσουν τους ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, δημιουργώντας την υπαρκτή χωροταξικά έννοια του χώρου Σένγκεν.

Ο χώρος Σένγκεν αποτελεί έδαφος όπου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, αλλά και εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Οι χώρες που έχουν υπογράψει τη συμφωνία κατήγησαν τα εσωτερικά σύνορα, αντικαθιστώντας τα με ενιαία εξωτερικά σύνορα. Εντός του χώρου αυτού εφαρμόζονται κοινοί κανόνες και διαδικασίες όσον αφορά τις θεωρήσεις για διαμονές σύντομης διάρκειας, τις αιτήσεις ασύλου και τους ελέγχους στα σύνορα. Ταυτόχρονα, για τη διασφάλιση της ασφάλειας

²⁰ Βλ. ΠΕΡΡΑΚΗΣ Σ., Πολιτικές του «Χώρου» και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας: Τριβές και Προοπτικές υπό το φως των νέων Προκλήσεων, σ. 197 κε στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Θεσσαλονίκη, 2015.

²¹ Βλ. «Άρθρο 67 (πρώην άρθρο 61 της ΣΕΚ και πρώην άρθρο 29 της ΣΕΕ)

1. Η Ένωση συγκροτεί χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των διαφορετικών νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών μελών».

²² Σε ό,τι αφορά την εν λόγω έννοια και το θεσμικό πλαίσιο που την περιβάλλει, βλ. άρθρο 7 «Κυβερνητικά Συμβούλια», παρ. 5 Ν. 4622/2019 (Α' 133), «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης».

Βλέπε επίσης άρθρο 72 της ΣΛΕΕ:

«Ο παρών τίτλος δεν θίγει την άσκηση των ευθυνών που εμπίπτουν στα κράτη μέλη για την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας».

Βλ. επίσης ό.π. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., σ. 518 και ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, εκδ. Αντ.Σάκκουλα, Αθήνα –Κομοτηνή, 2001, σ. 166 κ.ε. και 2^η έκδοση 2008.

²³ Πρώην άρθρο 61 της ΣΕΚ και πρώην άρθρο 29 της ΣΕΕ.

εντός του χώρου Σένγκεν, ενισχύθηκαν η συνεργασία και ο συντονισμός μεταξύ των αστυνομικών υπηρεσιών και των δικαστικών αρχών²⁴.

Η συνεργασία Σένγκεν ενσωματώθηκε στο δίκαιο της ΕΕ με τη συνθήκη του Αμστερνταμ, το 1997. Ωστόσο, δεν είναι όλες οι χώρες που συμμετέχουν στη συνεργασία Σένγκεν μέλη του χώρου Σένγκεν, είτε γιατί δεν επιθυμούν την κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα με τις υπόλοιπες χώρες του χώρου αυτού, είτε γιατί δεν πληρούν ακόμα τους απαιτούμενους όρους για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν²⁵.

Έλεγχοι μπορούν να πραγματοποιηθούν για λόγους προστασίας της δημόσιας τάξης και της εσωτερικής ασφάλειας. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 26 του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν, σε εξαιρετικές περιστάσεις όπου η συνολική λειτουργία του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα τίθεται σε κίνδυνο επειδή παραμένουν σοβαρές αδυναμίες που σχετίζονται με τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, και στον βαθμό που οι περιστάσεις αυτές συνιστούν σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη ή την εσωτερική ασφάλεια εντός του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα ή σε τμήματα αυτού, μπορούν να επαναφερθούν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα για περίοδο που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες. Η περίοδος αυτή μπορεί να παραταθεί το πολύ τρεις φορές για επιπλέον διάστημα μέγιστης διάρκειας έξι μηνών εάν εξακολουθούν να υφίστανται οι εξαιρετικές περιστάσεις.

Το Συμβούλιο μπορεί, ως έσχατη ανάγκη και ως μέτρο προστασίας των κοινών συμφερόντων εντός του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, όταν όλα τα άλλα μέτρα έχουν αποδειχθεί ανεπαρκή για να μετριάσουν τη διαπιστωθείσα σοβαρή απειλή, να συστήσει σε ένα ή περισσότερα ΚΜ να επαναφέρουν τους συνοριακούς ελέγχους στο σύνολο ή σε συγκεκριμένα τμήματα των εσωτερικών συνόρων του(ς). Η σύσταση του Συμβουλίου βασίζεται σε πρόταση της Επιτροπής. Τα ΚΜ δύνανται να ζητούν από την Επιτροπή να υποβάλει τέτοια πρόταση στο Συμβούλιο για τη διατύπωση σύστασης²⁶.

²⁴ Βλ. John D. Occhipinti, «Still Moving Toward a European FBI? Re –Examining the Politics of EU Police Cooperation», *Intelligence and National Security*, 30:2-3, 2015.

²⁵ Σήμερα ο χώρος Σένγκεν αποτελείται από 27 ευρωπαϊκές χώρες (22 από τις οποίες είναι κράτη μέλη της ΕΕ): Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Γερμανία, Εσθονία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Φινλανδία και Σουηδία, μαζί με την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία. Η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος, η Ιρλανδία, η Ρουμανία είναι τα κράτη μέλη της ΕΕ που δεν ανήκουν, ή δεν ανήκουν ακόμη στο χώρο Σένγκεν.

Για το νομικό πλαίσιο του χώρου Σένγκεν, βλ. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2016/399 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 9ης Μαρτίου 2016 περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) [κωδικοποιημένο κείμενο].

Βλ. επίσης ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Εμ.-Ρεβ., Το Σύστημα Σένγκεν και η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έκδοση βίζας, σ. 341-358, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

²⁶ Βλ. ΧΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Ν., εις Γκουλούση Δ./Κρεμλή Γ. (επιμ.), Ερμηνεία κατ' άρθρο της Συνθήκης για την ΕΕ και της Συνθήκης για την ίδρυση της ΕΚ, τόμος II, Άρθρα 1-80, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2004 και ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Δ., άρθρο 67 ΣΛΕΕ, εις ΧΡΙΣΤΙΑΝΟ Β., (επιμ.), Ερμηνεία Συνθηκών ΕΕ και ΣΛΕΕ, Νομική Βιβλιοθήκη 2012.

Είναι ευνόητο ότι σε κάθε περιβάλλον όπου η αρχή του κράτους δικαίου είναι κυρίαρχη όπως συμβαίνει και στα 27 ΚΜ της ΕΕ, για να μπορεί η ελευθερία να υποστηριχθεί αλλά και να προασπιστεί όταν χρειάζεται, είναι απαραίτητη η ύπαρξη συστήματος δικαιοσύνης όπου όλοι οι πολίτες της ΕΕ αλλά και όσοι νόμιμα διαμένουν σε αυτή να το εμπιστεύονται και να προστρέχουν στις υπηρεσίες του όταν υφίσταται ανάγκη.

Καθοριστικά άρθρα για την έννοια της ασφάλειας είναι τα άρθρα 67 παρ. 2 και 82 και 87 της ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 6 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ²⁷.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των παραπάνω άρθρων προκύπτει ότι σχετικά με τη δικαστική συνεργασία που αναφέρεται σε ποινικές υποθέσεις στην ΕΕ, αυτή εδράζεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών.

Επίσης η δικαστική συνεργασία περιλαμβάνει την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των ΚΜ σε συγκεκριμένους τομείς που καθορίζονται ειδικότερα στο άρθρο 82 (παρ. 2)²⁸ και στο άρθρο 83 της ΣΛΕΕ.

Επίσης η ΕΕ αναπτύσσει αστυνομική συνεργασία στην οποία συμμετέχουν όλες οι αρμόδιες αρχές των ΚΜ, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών και τελωνειακών αρχών και άλλων αρχών επιβολής του νόμου ειδικευμένων στον τομέα της πρόληψης ή της εξακρίβωσης αξιόποινων πράξεων ή της διερεύνησής τους.

Για να επιτευχθούν τα προαναφερόμενα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία μπορούν να λαμβάνουν μέτρα που αφορούν:

α) τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών,

β) την παροχή υποστήριξης για την κατάρτιση προσωπικού, καθώς και τη συνεργασία όσον αφορά τις

ανταλλαγές προσωπικού, τον εξοπλισμό και την εγκληματολογική έρευνα,

γ) τις κοινές τεχνικές έρευνας όσον αφορά την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος.

Με την αναφορά στο χώρο της δικαιοσύνης εννοείται σύμφωνα με τα άρθρα 67 παρ. 4 και 81 της ΣΛΕΕ ότι η ΕΕ διευκολύνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, λαμβάνοντας υπόψη κύρια την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ό,τι αφορά τις δικαστικές και εξώδικες αποφάσεις σε αστικές υποθέσεις.

Επιπρόσθετα η ΕΕ λαμβάνοντας υπόψη την προαναφερόμενη αρχή αναπτύσσει δικαστική συνεργασία στις αστικές υποθέσεις οι οποίες έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις.

²⁷ Βλ. χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων [C 364, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 18/12/2020]. Στο συγκεκριμένο άρθρο ορίζεται ότι «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια».

²⁸ Στο συγκεκριμένο άρθρο ορίζονται τα εξής:

«Ειδικότερα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα που αφορούν:

α) τον καθορισμό κανόνων και διαδικασιών για να εξασφαλίζεται η αναγνώριση, σε ολόκληρη την Ένωση, όλων των τύπων δικαστικών αποφάσεων και διαταγών,

β) την πρόληψη και την επίλυση των συγκρούσεων δικαιοδοσίας μεταξύ κρατών μελών,

γ) την υποστήριξη της κατάρτισης των δικαστών και των άλλων λειτουργών και υπαλλήλων του τομέα απονομής της δικαιοσύνης,

δ) τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των δικαστικών ή άλλων ισοδύναμων αρχών των κρατών μελών κατά την άσκηση ποινικών διώξεων και την εκτέλεση των αποφάσεων».

Η συνεργασία αυτή μπορεί να περιλαμβάνει τη θέσπιση διαφόρων μέτρων αναφορικά με την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων που ισχύουν στα ΚΜ της. Για την επίτευξη των ανωτέρω το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα, ιδίως όταν αυτό είναι απαραίτητο για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, με τα οποία διασφαλίζεται:

- α) η αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ των κρατών μελών των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων και η εκτέλεσή τους,
- β) η διασυνοριακή επίδοση και κοινοποίηση δικαστικών και εξώδικων πράξεων,
- γ) η συμβατότητα των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη όσον αφορά την άρση των συγκρούσεων ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δικαιοδοσία,
- δ) η συνεργασία κατά την αποδεικτική διαδικασία,
- ε) η ουσιαστική πρόσβαση στη δικαιοσύνη,
- στ) η άρση των εμποδίων στην ομαλή διεξαγωγή αστικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη,
- ζ) η ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης των διαφορών,
- η) η υποστήριξη της κατάρτισης των δικαστών και των άλλων λειτουργών και υπαλλήλων του τομέα απονομής της δικαιοσύνης²⁹.

2.Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΧΕΛΔ

2.1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Η αστυνομική συνεργασία αποτελεί ένα είδος συνεργασίας η οποία πάντα πραγματοποιούνταν παρασκηνιακά μέσω άτυπων δικτύων, τα οποία αναγνωρίστηκαν από τις αρχές μετά την πάροδο ικανού χρονικού διαστήματος από τη δημιουργία τους, σε αντίθεση με όσα ισχυρίζονται αρκετοί ότι η Συνθήκη του Μάαστριχτ αλλά και ο Κώδικας Σένγκεν είναι οι πρώτες ενέργειες της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας.

Ο χαρακτήρας των συνεργασιών αυτών ήταν κύρια σε διμερές επίπεδο αλλά αν ληφθεί υπόψη ότι ο πρόγονος της Interpol, η Διεθνής Επιτροπή Ποινικής Αστυνομίας (International Criminal Police Commission-ICPC) ιδρύθηκε μετά τον Α΄ΑΠ αποδείχτηκε ότι είχε και παγκόσμια εμβέλεια. Ο ICPC δημιούργησε το πρώτο σύστημα βάσης δεδομένων με χρωματικούς κώδικες (πχ το ροζ χρώμα παρέπεμπε σε ομοφυλοφιλική συμπεριφορά).

Πριν τον Α΄ ΠΠ η συνεργασία όπως αναφέρθηκε ήταν κύρια διμερής, ξεκινώντας το 1880 περίπου και ακολούθησε πολυμερής συνεργασία με την ανταλλαγή πληροφοριών, προκειμένου οι αστυνομικές δυνάμεις να αντιμετωπίσουν περιπτώσεις εγκλημάτων, με

²⁹ Βλ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Δ., ό.π., Ο Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης και ο Ευρωπαίος Πολίτης, σ. 61-64, ΚΟΥΡΑΚΗΣ Ν., Ασφάλεια και ελευθερία: Τα μεταξύ τους στατικά και δυναμικά όρια, εις ΠΕΡΡΑΚΗΣ Σ., (επιμ.), Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της ΕΕ, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2006, σ. 372 κε, ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος, ό.π., σ. 291 κ.ε.

δημιουργία αστυνομικών μητρώων που μεταφέρονταν σε αστυνομικές δυνάμεις άλλων χωρών³⁰.

Η Interpol³¹ μετά τον Β΄ ΠΠ προέβη στην έκδοση κανονισμών που αναφέρονταν στην απαγόρευση καταχώρησης κάποιων προσωπικών δεδομένων, όπως πχ η πολιτική τοποθέτηση στο σύστημά της, ενώ ήταν ο πρώτος οργανισμός που προέβη σε μηχανογράφηση των δελτίων καθώς επίσης προέβη στην ανταλλαγή πληροφοριών μέσω περιφερειακών γραφείων.

Τη δεκαετία του 50 υπήρχαν μυστικά δίκτυα όπως το Gladio που προέβαιναν σε ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ υπηρεσιών πληροφοριών και αστυνομικών υπηρεσιών. Κυρίως είχαν διατλαντικό χαρακτήρα, ήτοι Βόρεια Αμερική, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία και Ισραήλ. Κυριαρχούσαν επαφές μεταξύ αστυνομικών τμημάτων αντικατασκοπείας, ανταλλαγή στο πλαίσιο του NATO³² ενώ υπήρχε επίσης και μία αύξηση των ηπειρωτικών ευρωπαϊκών δικτύων. Τότε ξεκίνησε και η εκπαίδευση ευρωπαίων αστυνομικών στη CIA³³ και το FBI.

Για μεγάλο χρονικό διάστημα η συλλογή και ανταλλαγή των πληροφοριών διακρινόταν από μυστικότητα και στηριζόταν σε διαπροσωπικές σχέσεις. Το 1975 συναντήθηκαν εκπρόσωποι αντιτρομοκρατικών υπηρεσιών από τη Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία και το ΗΒ στο Τρέβι της Ιταλίας καθώς φοβόντουσαν τρομοκρατική επίθεση της Μόσχας³⁴. Ακολούθησαν συναντήσεις μεταξύ και άλλων εξειδικευμένων ομάδων σχετικά με την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, διακίνησης ναρκωτικών ουσιών και ξεπλύματος χρήματος, ενώ παράλληλα το FBI³⁵ και η DEA³⁶ οργάνωσαν δίκτυα σε κράτη της Ευρώπης.

Από αυτές τις ομάδες που πραγματοποιούσαν επαφές συγκροτήθηκε μία συγκεκριμένη κοινότητα αξιωματούχων οι οποίοι και αποτέλεσαν τους επικεφαλής αργότερα πολλών επίσημων οργανισμών. Αυτές οι συναντήσεις πραγματοποιούνταν παράλληλα με την εξέλιξη της ΕΕ και άτομα που συμμετείχαν σε αυτές μετέφεραν τις δραστηριότητές τους στην ΕΕ. Οι ομάδες αυτές στις οποίες συμμετείχαν εκπρόσωποι από συγκεκριμένα κράτη συναντιόντουσαν λίγες ημέρες πριν τη λήψη σημαντικών αποφάσεων από την ΕΕ.

Σε κάθε περίπτωση πέραν των διαφορετικών προσεγγίσεων που υπήρχαν μεταξύ Αμερικανών και Ευρωπαίων αστυνομικών, και οι δύο μοιράζονταν τις ίδιες απόψεις για

³⁰ Βλ. BIGO D., «Έλευθερία, κινητικότητα και ασφάλεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση: μία τροχιά πενήντα ετών για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις», σ. 271-297, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 1, Θεσσαλονίκη, 2015.

Επίσης βλ. GOTTSCHALK P., «Policing Organized Crime, Intelligence Strategy Implementation», ISBN 9780367864286, Published December 10, 2019 by Routledge.

³¹ Βλ. Anderson, M. (1989) Policing the World: Interpol and the Politics of International Police Cooperation. Oxford: Clarendon Press, Barnett, M. & Coleman, L. (2005), Designing Police: Interpol and the Study of Change in International Organizations, International Studies Quarterly, 49 (4):593-619.

³² Βλ. <https://www.nato.int/>.

³³ Βλ. <https://www.cia.gov/>.

³⁴ Η ομάδα αυτή επισημοποιήθηκε ως μία συνάντηση ενάντια στην τρομοκρατία, ριζοσπαστισμό, βία, βλ. ό.π., BIGO D., σ.276.

³⁵ Βλ. <https://www.fbi.gov/>.

³⁶ Βλ. <https://www.dea.gov/>.

τη διεθνικότητα των απειλών, την εξάρσή τους καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισης τους. Οι αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών και αστυνόμευσης δραστηριοποιούνται πολλά χρόνια στην ΕΕ και έχουν αξιοποιήσει πολλές πληροφορίες από βάσεις δεδομένων και δίκτυα πληροφοριών της ΕΕ.

Πολλοί νομικοί και ευρωπαϊστές θεωρούν ότι η ευρωπαϊκή αστυνομική συνεργασία ξεκινά με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και τη δημιουργία του τρίτου πυλώνα³⁷. Σε αυτό εν μέρει έχουν δίκιο καθώς ταυτίζεται η ιδέα της εσωτερικής ασφάλειας στην ΕΕ από τις αρχές της δεκαετίας του 80 με την κοινοτική της εξέλιξη. Παραγνωρίζουν όμως την ύπαρξη ισχυρών ανεπίσημων δικτύων και τη διατλαντική τους διάσταση.

Κατά τον καθηγητή BIGO Didier³⁸ η ίδρυση Ευρωπαϊκών Υπηρεσιών Εσωτερικής Ασφάλειας «αποτελεί, στην πραγματικότητα, προϊόν των πολιτικών και νομικών αψιμαχιών μεταξύ των επαγγελματιών της πολιτικής και της ευρω-γραφειοκρατίας». Οι συγκεκριμένοι οργανισμοί όμως που τώρα κυριαρχούν στο πεδίο της ευρωπαϊκής αστυνόμευσης³⁹, αποτελούνται από «επαγγελματίες» σε θέματα ανταλλαγής πληροφοριών σε ποινικά και αστυνομικά ζητήματα, τα σύνορα, τη δικαιοσύνη.

Οργανισμοί και βάσεις δεδομένων που αποτελούν μέρος δικτύων ανταλλαγής πληροφοριών έχουν πολλαπλασιαστεί, ενώ υπάρχει ανταγωνισμός πρόσβασης στις πληροφορίες αυτές. Σημειώνεται ότι το 2004 η σύνδεση της τρομοκρατίας με τη μετανάστευση για τον έλεγχο των συνόρων οδήγησε στη σύσταση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders- Frontex)⁴⁰.

Η νομική βάση της συγκρότησης του εν λόγω Οργανισμού εδράζεται στον πρώτο πυλώνα, ενώ de facto έχει και αρμοδιότητες που εντάσσονται στον τρίτο πυλώνα, ενώ

³⁷ Βλ. De Lobkowicz, W. (1994) 'Intergovernmental Cooperation in the Field of Migration - from the Single European Act to Maastricht', in J. Monar and R. Morgan (ed.) *The Third Pillar of the European Union. Cooperation in the Fields of Justice and Home Affairs*, 99-122, Brussels: European University Press, Wallace, H. (1994) 'The Council and the Commission on the Brink of Maastricht', *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 531: 57-68, Monar, J. (1998) 'Justice and Home Affairs', *Journal of Common Market Studies* 36, Annual Review (September): 131.

³⁸ Βλ. BIGO D., ό.π., σ. 281 κε.

³⁹ Το Ευρωπαϊκό Αστυνομικό Γραφείο (European Police Office-Europol) ιδρύθηκε το 1996, το 2002 θεσμοθετήθηκε η Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας-European Judicial Cooperation Unit-Eurojust, το 1999 το Ευρωπαϊκό Γραφείο Καταπολέμησης της Απάτης (European Anti-Fraud Office-OLAF) αντικατέστησε τη Μονάδα Συντονισμού για την Καταπολέμηση της Απάτης (UCLAF), συστήθηκε η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (European Police College-CEPOL) ενώ το 2001 ιδρύθηκε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια των Δικτύων των Πληροφοριών (European Network Information Security-ENISA).

⁴⁰ Βλ. FRONTEX/Legal Basis/Other Relevant Instruments/Background διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://frontex.europa.eu/about-frontex/legal-basis/>. Οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατηγοριοποιούνται βάσει των λειτουργιών που επιτελούν. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι αρχές που μπορούν να παίρνουν αποφάσεις που έχουν άμεση ισχύ σε όλη την ΕΕ και έχουν συμφωνηθεί σε επίπεδο της ΕΕ. Η δεύτερη αναφέρεται στις αρχές που βοηθούν το έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διαθέτοντας κατάλληλη εμπειρία και γνώση, έχοντας συμβουλευτικό ρόλο. Εδώ υπάγονται οι οργανισμοί που πραγματοποιούν δραστηριότητες επιχειρησιακές σε αντίστοιχα πεδία (σε ότι αφορά την παρούσα έρευνα είναι η Europol, Frontex, Eurojust) [βλ. ό.π. παραπ. 7, ΛΑΓΑΡΙΑ Α.].

λόγω της εμπλοκής και φορέων του Πολεμικού Ναυτικού και των Ακτοφυλακών⁴¹ επηρεάζεται και από πολιτικές του δεύτερου πυλώνα.

Στα αξιοσημείωτα είναι και η σύσταση του Ευρωπαϊκού οργανισμού EU-LISA το 2011, με έδρα το Ταλίν της Εσθονίας, που αναφέρεται στη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ (Τεχνολογία Πληροφοριών) Μεγάλης Κλίμακας στο ΧΕΑΔ⁴². Παράλληλα υφίστανται και συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών στο EURODAC⁴³, το σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS)⁴⁴, το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS-II)⁴⁵, το σύστημα πληροφοριών EUROSUR⁴⁶ καθώς και τα συστήματα εισόδου –εξόδου⁴⁷.

⁴¹ Σε ότι αφορά το Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τ., «Ο θεσμικός ρόλος του Λιμενικού Σώματος», σ. 411, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2017, ISBN: 978-960-571-266-2, του ιδίου international conference ‘‘Hellenic Open Business Administration International Conference (HOBA)’’, held in Athens, March 8-9, 2014 by HELLENIC OPEN UNIVERSITY BUSINESS ADMINISTRATION UNDERGRADUATE PROGRAMME και το EAST-WEST JOURNAL of Economics and Business, announcement with title: «The Hellenic internal security system in combating organized crime. The role of the Hellenic Coast Guard» Vol. 4 [ISBN 978-960-538-937-6], του ιδίου «The Hellenic internal security system in combating organized crime. The case of the Hellenic Coast Guard», The HELLENIC OPEN BUSINESS ADMINISTRATION Journal, Vol. 1-2015 No 2, p.p. 23-48 [ISBN 2407-9332], του ιδίου «The role of the Hellenic Coast Guard in the Hellenic internal security and in combating the phenomenon of organized crime», International Review of Social Sciences and Humanities, Vol. 3, issue 1, April 2012, p.p. 210-227, του ιδίου «Hellenic Coast Guard and Illicit Tobacco Trade», ‘‘Europolitan’’, No 15, Dec 2013, p.p. 18-19, του ιδίου «The contribution of Patra’s Port Police Authority (Hellenic Coast Guard) in combating of Organized Crime in the period 2010-2013», Management and Administrative Sciences Review, Vol. 3, Issue 6, September 2014, p.p. 891-899.

⁴² Βλ. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης.

⁴³ «Eurodac is a large-scale IT system that helps with the management of European asylum applications since 2003, by storing and processing the digitalised fingerprints of asylum seekers and irregular migrants who have entered a European country. In this way, the system helps to identify new asylum applications against those already registered in the database.

It is used by 32 countries: 28 EU Member States and 4 Associated Countries (Iceland, Norway, Switzerland and Liechtenstein). National asylum authorities use Eurodac to store new fingerprints and compare existing records on asylum seekers. Law enforcement authorities and Europol can access the system – under strict conditions –to prevent, detect and investigate terrorist and other serious criminal offences», διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Eurodac>.

Επίσης βλ. ΒΑΒΟΥΛΑ Ν., Πρόσβαση στη βάση δεδομένων EURODAC από τις αρχές επιβολής του νόμου και την Europol, για την πρόληψη, εξακρίβωση και διερεύνηση τρομοκρατικών εγκλημάτων και άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων, σ. 308 κε, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

⁴⁴ «The Visa Information System (VIS) allows Schengen States to exchange visa data. It consists of a central IT system and of a communication infrastructure that links this central system to national systems. VIS connects consulates in non-EU countries and all external border crossing points of Schengen States. It processes data and decisions relating to applications for short-stay visas to visit, or to transit through, the Schengen Area. The system can perform biometric matching, primarily of fingerprints, for identification and verification purposes», διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/schengen-borders-and-visa/visa-information-system_en.

⁴⁵ Το SIS II [Schengen Information System] τέθηκε σε λειτουργία την 09/04/2013 και αντικατέστησε το SIS I. Το SIS II είναι η μεγαλύτερη πληροφοριακή εφαρμογή για τη δημόσια ασφάλεια στην Ευρώπη. Επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρχών διαχείρισης των συνόρων,

Όλοι οι προαναφερόμενοι οργανισμοί αποσπούν πληροφορίες σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο μέσω τοπικών γραφείων, καθώς και με τη σύνδεση δικτύων βάσεων πληροφοριών που συνδέουν την ανταλλαγή πληροφοριών των ΚΜ με τις δικές τους πληροφορίες.

Όλες αυτές οι βάσεις δεδομένων και τα δίκτυα ανταλλαγής πληροφοριών αποτελούν τη βάση αστυνόμευσης μέσω μαζικής συγκέντρωσης, αποθήκευσης, διατήρησης πληροφοριών, επεξεργασίας τους, έκδοση σημάτων κινδύνου και καταλόγων παρακολούθησης. Τη συγκρότηση και λειτουργία πολλών οργανισμών επηρέασαν τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001. Παράλληλα το εν λόγω γεγονός επιτάχυνε τη διασύνδεση μεταξύ αστυνόμευσης, ανταλλαγής πληροφοριών, παρακολούθησης, ανταλλαγής πληροφοριών, παρακολούθησης, συνοριακών ελέγχων με την έκδοση πολλών νομικών κειμένων από τα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα.

Η προσπάθεια των ευρωπαϊκών αστυνομικών υπηρεσιών και των ευρωπαϊκών υπηρεσιών πληροφοριών αποσκοπούσαν σε έναν οργανισμό πληροφοριών και ευρωπαϊκή δομή αντίστοιχη με του Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας των ΗΠΑ⁴⁸. Η

τελωνειακών και αστυνομικών αρχών, διασφαλίζοντας ότι η ελεύθερη μετακίνηση των ανθρώπων εντός της ΕΕ, μπορεί να πραγματοποιηθεί σε ένα ασφαλές περιβάλλον. Επίσης περιέχει ειδοποιήσεις για ανθρώπους που έχουν χαθεί ιδιαίτερα για παιδιά, καθώς επίσης πληροφορίες για συγκεκριμένες ιδιοκτησίες όπως χαρτονομίσματα, αυτοκίνητα, βαν, όπλα, και έγγραφα αναγνωρίσεων που ενδεχομένως έχουν κλαπεί, χαθεί ή παραχαραχθεί. Το εν λόγω σύστημα αξιοποιείται από 29 χώρες (25 ΚΜ της ΕΕ και 4 Συνεργαζόμενες ήτοι Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία και Ελβετία), διαθέσιμο στον ιστότοπο https://knowledge4policy.ec.europa.eu/dataset/ds00009_en.

⁴⁶Βλ. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1052/2013 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Οκτωβρίου 2013 για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Επιτήρησης των Συνόρων (Eurosur) και Κοροντζής Τρ., «Έρευνα και διάσωση. Ρυθμιστικό πλαίσιο και προβλήματα εφαρμογής στο Αιγαίο και τη νοτιοανατολική Μεσόγειο», σ. 351, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2017, ISBN: 978-960-571-275-4, σ. 215-220.

⁴⁷ Βλ. Amicelle, A., Basaran, T., Bellanova, R., Bigo, D., Bonelli, L., Bonditti, P., Davidshofer, S., Holboth, M., Jeandesboz, J., Megie, A., Olsson, C., Scheeck, L. and Wessling, M. (2004) Mapping the Field of the Professionals of Security in the European Union, Online Papers, Scherrer, A., Jeandesboz, J., Guittet, E.-P., Bigo, D., Bonelli, L. and Silva, J. (2011) Developing an EU Internal Security Strategy, Fighting Terrorism and Organised Crime, Brussels: European Parliament.

⁴⁸ Σε ότι αφορά τον τομέα Εσωτερικής Ασφάλειας στην Ελλάδα και τις ανεπιτυχείς μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν 2009-2013 στον Υπουργείο Ναυτιλίας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής στο υπάγεται το Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ., βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τ., «Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας ως αυτόνομος διοικητικός κυβερνητικός θεσμός κατά την περίοδο 1971-2016», σ.231, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2016, ISBN: 978-960-571-198-6, του ιδίου «The Hellenic Ministry of Mercantile Marine, as an autonomous administrative governmental institution in the period 1971-2011. A descriptive and critical approach», International Journal of Business and Social Science Vol. 3, issue 8, special issue, April 2012, p.p.61-75.

Σε ότι αφορά το μοντέλο εσωτερικής ασφάλειας που αναπτύχθηκε στην Ελλάδα κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 και κριτική σε αυτό βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τ., «Πολιτική ασφάλειας και μοντέλο διοίκησης δυνάμεων Ολυμπιακών Αγώνων 2004», International Multilingual Journal of Science and Technology, Vol. 6, Issue 5, May 2021, p.p. 3181-3196, του ιδίου «The 2004 Olympic Games Security Policy: a Strategic Management Approach of Olympic Security Forces with Emphasis on Events System Management and the Role of the Hellenic Coast Guard», σ.192, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2020, ISBN: 978-960-571-347-4, του ιδίου international conference ''10th International Conference on Knowledge, Economy and Management, the 11th International Conference of the Asia Chapter & 2nd Conference of the MENA Chapter of the Academy of HRD'', held in Istanbul, November 08-10, 2012, announcement with title: «Strategic management of security forces during the OG 2004 (Athens). Crisis management system and the role of the Hellenic Coast Guard» [ISBN 978-9944-0203-9-8] (Proceedings p.p. 229-249), του

προσπάθεια αυτή οδήγησε στη Συνθήκη του Prum⁴⁹ και σε συμφωνίες μεταξύ ΕΕ και FBI.

Το πρόγραμμα της Χάγης έφερε πολύ σημαντικές αλλαγές σε ό,τι αφορά τη θεσμοποίηση της ευρωπαϊκής αστυνόμευσης της ΕΕ από την πλευρά των συμμετεχόντων. Ο αριθμός των ατόμων που συναντιόντουσαν σε διάφορες ομάδες στο πεδίο της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων αυξήθηκε πάρα πολύ, καθώς δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας σε καινούργιους οργανισμούς. Όλα τα άτομα που προέρχονταν από ΚΜ και φορείς που σχετίζονταν με τους αναφερόμενους τομείς αποσκοπούσαν στην προστασία της ασφάλειας σε όλα τα επίπεδα.

Σήμερα είναι αναγκαιότητα η συνεργασία μεταξύ πολλών υπηρεσιών λόγω της μεγάλης κινητικότητας του πληθυσμού και την πολυπλοκότητα των συστημάτων αξιών που υφίστανται. Η κινητικότητα για ευνόητους λόγους πρέπει να ελέγχεται.

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας αν και έχει καταργήσει τους πυλώνες στην ΕΕ, αποτελεί έναν επαγγελματικό και κοινωνικό χώρο με ιδιαιτερότητες, εμπειρογνώμονες και ιδιαίτερη κουλτούρα⁵⁰. Η ηλεκτρονική μηχανοργάνωση της αστυνόμευσης είναι προτεραιότητα από τις εξειδικευμένες υπηρεσίες που εργάζονται σε υποθέσεις που απαιτούν συγκέντρωση πληροφοριών⁵¹, κάτι που έγινε αντιληπτό πρωτίστως από τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ.

Ακολούθησε σε επίπεδο ΕΕ η ομάδα Trevi 92 και το πληροφοριακό σύστημα Schengen, όπου προωθήθηκαν νέες τεχνολογίες (βιομετρική ταυτοποίηση, διαλειτουργικότητα μεταξύ των βάσεων δεδομένων). Ειδικά το σύστημα Schengen θεωρείται από τα κομβικά στοιχεία για την επιτυχή διαχείριση των συνόρων και θεωρείται η πρακτική πλευρά της

ιδίου «Strategic management of security forces during the OG 2004 (Athens). Crisis management system and the role of the Hellenic Coast Guard», *The Journal of Knowledge Economy and Knowledge Management*, E – Journal, 2012 VOLUME: VII FALL, p.p. 37-57 (available: <http://www.beykon.org/dergi/dergi2012-II.html>), του ιδίου «A critical approach of the administrative security model and the security policy of the Olympic Games 2004 (Athens)», *Review of European Studies*, Vol. 3, issue 2, December 2011, p.p. 58-72, (doi:10.5539/res.v3n2p58).

Σε ότι αφορά γενικότερα το θεσμικό πλαίσιο που αναφέρεται στη διαχείριση κρίσεων βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τ., «Το θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης κρίσεων στην Ελλάδα», σ. 176, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2020, ISBN: 978-960-571-395-9.

⁴⁹ Βλ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., Από το Schengen στο Prum. Αναζητώντας την ασφάλεια, υποσκάπτουμε την ελευθερία; σ. 243 κε, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 1, Θεσσαλονίκη, 2015.

⁵⁰ Βλ. BIGO D., ό.π., σ. 287 κε. Συγκεκριμένα στο συγκεκριμένο χώρο απαιτούνται τα εξής κριτήρια για να καθιερωθεί κάποιο στέλεχος:

- 1.-να έχει καλή γνώση της αγγλικής γλώσσας και της διπλωματίας ώστε να μπορεί να διαπραγματευτεί,
- 2.-να διαθέτει επιχειρησιακή εμπειρία,
- 3.-να διαθέτει επαρκές νομικό υπόβαθρο,
- 4.-να γνωρίζει καλά το περιβάλλον και τις απόψεις που επικρατούν και
- 5.-να γνωρίζει από τεχνολογίες μηχανοργάνωσης και προγράμματα υψηλής τεχνολογίας. Η συγκεκριμένη γνώση σε κάποια από τα προσόντα που περιγράφηκαν οδηγεί σε αυτόνομη των ατόμων που τα χειρίζονται σε σχέση με την ιεραρχική δομή που υπάγονται.

⁵¹ Βλ. Hartmut Aden, «Information sharing, secrecy and trust among law enforcement and secret service institutions in the European Union», *West European Politics*, 41:4, 2018.

ευρωπαϊκής αστυνόμευσης για όλες τις Αρχές Επιβολής του Νόμου και ειδικότερα για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων.

Το SIS το οποίο από τη αρχή συμπληρωνόταν από το σύστημα πληροφοριών SIRENE⁵² «άνοιξε» το δρόμο για την ανταλλαγή δικαστικών πληροφοριών απευθείας μεταξύ δικαστών, ενώ επηρέασε και την ιδέα για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (ΕΕΣ). Το SIS II δεν αποτέλεσε επέκταση του SIS I, αλλά μία νέα εφαρμογή που επέτρεψε νέες δράσεις και αναζητήσεις, ενώ παράλληλα υφίσταται το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (Visa Information System-VIS) και το Eurosur που είναι υπεύθυνο για την επιτήρηση των θαλασσιών συνόρων.

2.2 Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Από την αρχική της σύσταση μέχρι σήμερα η ΕΕ έχει λειτουργήσει βάσει διαφόρων νομικών κειμένων (συνθηκών) τις οποίες αποφάσιζαν τα ΚΜ από κοινού με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Κριτήριο σε κάθε περίπτωση για τις θεσμικές αυτές εξελίξεις υπήρξε όπως και υπάρχει η ικανοποίηση δύο βασικών απαιτήσεων: της δημοκρατίας και της αποτελεσματικότητας⁵³.

Έχοντας υπόψη τα δύο αυτά κριτήρια η υπερεθνική μέθοδος συγκρινόμενη με την διακυβερνητική μέθοδο οργάνωσης που διέπει τις διεθνείς σχέσεις, είναι αποτελεσματικότερη στην επίτευξη της δημοκρατίας και της αποτελεσματικότητας.

Αυτό οφείλεται:

- A.- στο ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία,
- B.-στην ανάληψη νομικών δεσμεύσεων από τα κράτη μέλη,
- Γ.-στον υποχρεωτικό δικαστικό έλεγχο,

⁵² Each EU country operating SIS has set up a national SIRENE Bureau, operational 24 hours a day, seven days a week, that is responsible for any supplementary information exchange and coordination of activities connected to SIS alerts.

Efficient SIRENE cooperation is a key element for the effective functioning of the concept of SIS. The cooperation between EU countries may be *one-to-one* or *one-to-many* and always needs to be linked to a specific SIS alert. In order to ensure prompt, confidential and efficient follow-up of cases, communication is accomplished through the structured exchange of standardised forms via a secure network.

The tasks of the national SIRENE Bureaux include, among others:

providing supplementary information on alerts

- validating alerts on persons wanted for arrest
- contacting the Member State that issued the alert when a match (hit) has been made and the required action has been taken
- contacting the Member State that issued the alert when the required action cannot be taken
- supervising data quality and compatibility of alerts
- coordinating cross-border activities related to SIS alerts

handling requests to access personal data, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-information-system/sirene-cooperation_en.

⁵³ Βλ. ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ Μ., Οι θεσμικές εξελίξεις στο Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, σ. 90-101, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 1, Θεσσαλονίκη, 2015.

Δ.-στην άμεση ισχύ και υπεροχή υπερεθνικών κανόνων στις έννομες τάξεις των κρατών μελών⁵⁴.

Με την πάροδο του χρόνου η αποφασιστική συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (άμεση εκλογή από τους Ευρωπαίους πολίτες) στη λήψη αποφάσεων σε ισότιμη σχέση με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (διακυβερνητικού χαρακτήρα), αλλά και η αύξηση των αρμοδιοτήτων του, στοιχείο υπερεθνικότητας οδήγησε στην επέκταση της αρχής της νομιμοποίησης της παραχωρημένης δημόσιας εξουσίας, βάσει της οποίας όλες οι αποφάσεις να λαμβάνονται και να νομιμοποιούνται από λαούς και κυβερνήσεις. Η ΕΕ κατά τον Δ. Τσάτσο αποτελεί ένωση λαών και κυβερνήσεων (Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία)⁵⁵.

Η ΕΕ κάθε φορά που αποφασίζοταν ένα πεδίο συνεργασίας όπως το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα, η Κοινή Εξωτερική Πολιτική, η Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας κ.λπ., εγκαθιστούσε διακυβερνητικές δομές και συνεργασίες, δομές και συνεργασίες που δεν οδηγούσαν στο υπερεθνικό μοντέλο των ιδρυτικών συνθηκών και στην αναγκαστική συνύπαρξη υπερεθνικών και διακυβερνητικών μεθόδων. Κάτι το οποίο αποτυπώνεται πλήρως στη Συνθήκη του Μάαστριχτ που οδήγησε στην «κατά πυλώνες δομή της Ένωσης»⁵⁶.

Της Συνθήκης του Μάαστριχτ ακολούθησαν πολλές τροποποιήσεις, οι οποίες απέδειξαν ότι κάθε φορά που κάποιος τομέας της ΕΕ μεταβαίνει στην υπερεθνικότητα βελτιώνεται και η αποτελεσματικότητα και η δημοκρατικότητα της.

Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς το 1992 που σήμαινε χώρο χωρίς την ύπαρξη εσωτερικών συνόρων, σε συνδυασμό με την κατάρρευση των χωρών που αποτελούσαν το Ανατολικό μπλοκ το 1991 που οδήγησε σε μετακινήσεις πολλών πληθυσμών προς τη Δυτική Ευρώπη προς αναζήτηση καλύτερης τύχης, οδήγησε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ στη συνεργασία για πρώτη φορά, στη συνεργασία στο άσυλο, στη μετανάστευση, στη δικαστική και αστυνομική συνεργασία ώστε να αντιμετωπιστεί η διεθνής εγκληματικότητα. Η συνεργασία στη Δικαιοσύνη και στις Εσωτερικές Υποθέσεις αποτέλεσε τον τρίτο πυλώνα με διακυβερνητικό χαρακτήρα.

Η αναποτελεσματικότητα στην αντιμετώπιση των ζητημάτων του τρίτου πυλώνα που είχε διακυβερνητικό χαρακτήρα, οδήγησε στη Συνθήκη του Άμστερνταμ και στη διάσπαση του τρίτου πυλώνα. Ό,τι αφορούσε το άσυλο, τη μετανάστευση και τη

⁵⁴ Βλ. άρθρο 28 του Σ (ό.π. παραπ. 9) και ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Λ., Εθνικό σύνταγμα και κοινοτικό δίκαιο: το ζήτημα της 'υπεροχής', εκδ. Α. Σάκκουλας, Αθήνα, 2009, «Σχέση μεταξύ δημόσιου διεθνούς δικαίου, κοινοτικού δικαίου και συνταγματικού δικαίου των κρατών μελών: ανάλυση και εκτίμηση ενός συμποσίου που οργάνωσε η Επιτροπή Νομικών Θεμάτων και Δικαιωμάτων των Πολιτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 21 και 22 Ιουνίου 1995», Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Γενική Διεύθυνση Μελετών Λουξεμβούργο: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 1995, ΚΑΛΑΒΡΟΣ Γρηγόρης –Ευάγγελος, Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2013.

⁵⁵ Βλ. ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ Π., ό.π., Οι θεσμικές εξελίξεις στο Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, σ. 92.

⁵⁶ Βλ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ Π., Συνθήκη Μάαστριχτ γραφειοκρατικό και ατελές κείμενο Συνθήκης που μπορεί όμως να βελτιωθεί: Επιθεώρηση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1992, του ίδιου Ευρωπαϊκή πολιτική Ένωση, θεωρία-διαπραγμάτευση, θεσμοί και πολιτικές. Η συνθήκη του Μάαστριχτ και η Ελλάδα, 2^η έκδοση, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 1995 και CRAIG P./DE BURCA, EU Law, Text, cases and Materials, Oxford University Press, Oxford 2003, σ. 5 κε.

διέλευση των συνόρων ενσωματώθηκε στη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τίτλο «Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης». Τα υπόλοιπα στον Τρίτο Πυλώνα ονομάστηκαν «Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία στις Ποινικές Υποθέσεις». Οι δραστηριότητες του Πρώτου και Τρίτου Πυλώνα ονομάστηκαν άτυπα «Χώρος Ασφάλειας και Δικαιοσύνης».

Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ δημιουργήθηκε ένα θεσμικό σύστημα που ήταν λιγότερο διακυβερνητικό αφού καθιερωνόταν περιορισμένη εμπλοκή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μέσω της διαβούλευσης και του Δικαστηρίου, ενώ σε υπερεθνικό επίπεδο ήταν λιγότερο υπερεθνικό λόγω της διατήρησης σε μεγάλο βαθμό των περιπτώσεων της ομοφωνίας, της ασθενούς συμμετοχής του Κοινοβουλίου με τη διαδικασία της διαβούλευσης, με τη λήψη αποφάσεων καθώς και σημαντικών περιορισμών στο δικαστικό έλεγχο. Σε γενικότερο επίπεδο έτειναν στη διακυβερνητικότητα⁵⁷.

Από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ προέκυψε γενικευμένη δυσπιστία προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, παρόλο που γενικεύτηκε η διαδικασία της συναπόφασης. Επίσης ο θεσμός της ομοφωνίας δεν βοήθησε αλλά ήταν ο κύριος λόγος μετάβασης σε υπερεθνική συνεργασία.

Σε ό,τι αφορά τον δικαστικό έλεγχο οι πρόνοιες της Συνθήκης του Άμστερνταμ ήτοι τα άρθρα 35 ΣΕΕ και 68 της ΣυνθΕΚ αποτελούσαν εμπόδιο στην αποτελεσματική δικαστική προστασία των ιδιωτών, υπήρχαν προβλήματα στην ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου λόγω προσπάθειας διακοπής του διαλόγου του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου με τα κατώτερα εθνικά δικαστήρια, δομικό πρόβλημα στην αποστολή του εν λόγω δικαστηρίου σχετικά με τη ερμηνεία και την εφαρμογή της Συνθήκης.

Η διαπυλωνικότητα του χώρου δημιούργησε προβλήματα σχετικά με την αμφισβήτηση των κοινοτικών αρμοδιοτήτων και πολλές διακυβερνητικές λύσεις εκ μέρους των ΚΜ αντιμετωπίστηκαν με τη χρήση του άρθρου 47 ΣΕΕ από το Δικαστήριο και την Επιτροπή⁵⁸. Τα παραπάνω οδήγησαν την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε γνωμοδότηση για τη Συνθήκη της Λισσαβόνας να χαρακτηρίσει τη Συνθήκη του Άμστερνταμ «νομική και θεσμική σχιζοφρένεια στον τομέα των πολιτικών που σχετίζονται με το χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης»⁵⁹.

Με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας η Αστυνομική⁶⁰ και Δικαστική⁶¹ Συνεργασία εντάχθηκε στις ποινικές υποθέσεις ακολουθώντας την υπερεθνική μέθοδο. Πλέον το σύνολο των πολιτικών αναγράφεται Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης. Από τη νέα Συνθήκη βάσει του άρθρου 24 παρ. 1, εδ. β μόνο η ΚΕΠΠΑ παραμένει διακυβερνητικού

⁵⁷ Βλ. ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ Μ., εις ΠΕΡΡΑΚΗΣ Σ., Θεσμικές διαστάσεις του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της ΕΕ, Πρακτικά Ημερίδας, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα 2007, σ. 39 κε και του ίδιου η Συνθήκη της Λισσαβόνας και η βελτίωση της δημοκρατίας και της αποτελεσματικότητας της ΕΕ, εκδ. Β. Κατσαρού, Αθήνα 2009, σ. 1 κε.

⁵⁸ Βλ. παραπ. 11 στο ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ Μ., Οι θεσμικές εξελίξεις .....ό.π., σ. 90 επ.

⁵⁹ Βλ. ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ Μ., ό.π., Οι θεσμικές εξελίξεις στο Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, σ. 95.

⁶⁰ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Η Αστυνομική Συνεργασία στην ΕΕ, International Multilingual Journal of Science and Technology, Vol. 6, Issue 7, July 2021, p.p. 3702-3717.

⁶¹ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Η Δικαστική Συνεργασία στην ΕΕ, International Multilingual Journal of Science and Technology, Vol. 6, Issue 6, June 2021, p.p. 3376-3418.

χαρακτήρα. Με τη νέα Συνθήκη και την αναγνώριση της ενιαίας νομικής προσωπικότητας της ΕΕ δικαιολογείται η κατάργηση των πυλώνων⁶².

Συμπερασματικά με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ συστήθηκε η Συνεργασία στη Δικαιοσύνη και τις Εσωτερικές Υποθέσεις που εντάχθηκε στον τρίτο πυλώνα. Ακολούθως με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ η Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία παρέμειναν στις Ποινικές Υποθέσεις ενώ η μετανάστευση και το άσυλο βρέθηκαν μαζί με τη συνεργασία στις αστικές υποθέσεις. Παράλληλα το κεκτημένο Schengen ενώθηκε με τα προαναφερόμενα στη Συνθήκη. Με τη συνθήκη της Λισσαβόνας όλες οι προαναφερόμενες πρόνοιες βρέθηκαν νομικά κάτω από την ίδια ομπρέλα.⁶³

Η ενσωμάτωση της αστυνομικής και Δικαστικής Συνεργασίας που συγκροτούσαν τον τρίτο πυλώνα βάσει της Συνθ του Άμστερνταμ στην «κοινοτική» μέθοδο αποτελεί πολύ σημαντική πρόοδο, αφού κάθε φορά που μεταβάλλεται η ισορροπία υπερεθνικών-διακυβερνητικών στοιχείων υπέρ των πρώτων, η ΕΕ κινείται στη βελτίωση της δημοκρατίας και της αποτελεσματικότητας. Εξαιρέση αποτελούσαν οι ρυθμίσεις για τη Δανία και το ΗΒ όπου μπορούσαν να επιλέξουν τη συμμετοχή τους ή όχι.

Επιπρόσθετα η ενδυνάμωση της δημοκρατίας και αποτελεσματικότητας επετεύχθη και με τις εξής νέες πρόνοιες:

Α.-γενίκευση της λήψης των αποφάσεων με τη μέθοδο της συναπόφασης μεταξύ του Συμβουλίου και Κοινοβουλίου καθώς λόγω της λήψης αποφάσεων από το συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία ενισχύθηκε η αποτελεσματικότητα αλλά και η δημοκρατική νομιμοποίηση με τη συμμετοχή του Κοινοβουλίου. Επίσης η υλοποίηση των πολιτικών του χώρου μέσω Κανονισμών, Οδηγιών, αποφάσεων με ισχύ έναντι των εθνικών δικαστηρίων αύξησε την προστασία του ατόμου.

Β.-Με τη ΣΛΕΕ το Δικαστήριο της ΕΕ κατέστη αρμόδιο για:

1.-Να επιλαμβάνεται των προδικαστικών παραπομπών που θέτουν τα δικαστήρια όλων των βαθμίδων των ΚΜ σχετικά με το πρωτογενές και παράγωγο δίκαιο της ΕΕ.

2.-Να επιλαμβάνεται επί των προσφυγών ακυρώσεων που ασκούνται από τους ιδιώτες για νομικές πράξεις των οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ έχοντας υπόψη τους περιορισμούς του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.

3.-Να εκδικάζει προσφυγές που ασκούνται κατά των ΚΜ και αφορά την αναγνώριση παραβίασης των υποχρεώσεων τους που πηγάζουν από το δίκαιο της ΕΕ.

4.-Να επιλαμβάνεται επί προσφυγών αποζημίωσης που ασκούνται σχετικά με την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούν όργανα και υπάλληλοι της ΕΕ.

Γ.-Επίσης σύμφωνα με τα άρθρα 85 και 88 ενισχύθηκε ο κοινοβουλευτικός έλεγχος στους ευρωπαϊκούς οργανισμούς και ειδικά στη Europol και Eurojust.

Δ.-Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ. 7 της ΣΕΕ μπορούν να υιοθετηθούν θεσμικές και ουσιαστικές βελτιώσεις με ομοφωνία χωρίς να χρειάζεται να τροποποιηθεί η Συνθήκη.

⁶² Βλ. ΠΛΙΑΚΟΣ Α., Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2012, σ. 27.

⁶³ Βλ. LAWSON R., The area of Freedom, Security and Justice, εις The Lisbon Treaty (Meetings Summaries), European Institute of Leiden University, 2008, σ. 29 κ.ε.

Ακόμη η ενοποίηση του χώρου που προβλέφθηκε με την ΣΛΕΕ καθιέρωσε:

Α.- ότι σύμφωνα με το άρθρο 68 της εν λόγω Σύμβασης το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο ΧΕΑΔ καθορίζει τους στρατηγικούς προσανατολισμούς σε ό,τι αφορά τον νομοθετικό και επιχειρησιακό προγραμματισμό. Βάσει των οριζομένων περιορίζεται η νομοθετική πρωτοβουλία της Επιτροπής αλλά και η νομοθετική αρμοδιότητα του Κοινοβουλίου.

Β.- Επίσης με το άρθρο 83 παρ. 3 (πρώην άρθρο 31 της ΣΕΕ) δημιουργήθηκε πρόβλεψη «ρητρών εφεδρικής τροχοπέδης» που περιλαμβάνει τη Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις με την προσφυγή στις οποίες μπορεί να ανασταλεί ή και να εκτραπεί η νομοθετική λειτουργία της ΕΕ⁶⁴.

Γ.-Με το άρθρο 76 της ΣΛΕΕ πραγματοποιείται καταμερισμός της νομοθετικής πρωτοβουλίας μεταξύ της Επιτροπής και ενός τετάρτου των ΚΜ.

Δ.-Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο αριθ. 2 «ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ » αρκεί το ¼ των εθνικών κοινοβουλίων, αντί του 1/3 που απαιτείται στους υπόλοιπους τομείς ώστε να ενεργοποιηθεί «ο μηχανισμός έγκαιρης προειδοποίησης» καθώς και την αξιολόγηση της εφαρμογής των πολιτικών της ΕΕ στον τομέα αυτών και σε ό,τι αφορά τη δραστηριότητα της Europol και της Eurojust, βάσει του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 «ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ».

Με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας σε ό,τι αφορά την Αστυνομική και τη Δικαστική Συνεργασία πραγματοποιήθηκε πρόοδος αναφορικά με την περαιτέρω ενοποίηση της Ε.Ε. με χαρακτηριστικά κύρια διακυβέρνησης αλλά και υπερεθνικά σε ό,τι αφορά την εφαρμογή πολιτικών, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης, μέσω της συγκρότησης της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (FRONTEX). Είναι γνωστό και ευρύτερα αποδεκτό ότι η ΕΕ δεν αποτελεί απλά έναν διεθνή οργανισμό. Το ενοποιητικό εγχείρημα που πραγματοποιείται εδώ και δεκαετίες και αφορά την εξελικτική πορεία της ΕΕ κινείται μεταξύ μιας διεθνούς και μίας «κρατικής» οντότητας με πολλά υπερεθνικά στοιχεία όπως:

Α.-η ύπαρξη ανεξάρτητου δικαστηρίου που ελέγχει την ορθή τήρηση και εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ και παρέχει με τον τρόπο αυτό ένομη προστασία στους ευρωπαίους πολίτες,

Β.-η υπεροχή του δικαίου της ΕΕ έναντι του δικαίου των ΚΜ αλλά και του Σ, βάσει της νομολογίας του εν λόγω δικαστηρίου,

⁶⁴ Ειδικότερα στο συγκεκριμένο άρθρο ορίζεται ότι όταν ένα μέλος του Συμβουλίου εκτιμά ότι ένα σχέδιο οδηγίας που προβλέπεται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου θίγει θεμελιώδεις πτυχές του συστήματός ποινικής δικαιοσύνης που εφαρμόζεται στη χώρα του, έχει τη δυνατότητα να αιτηθεί το συγκεκριμένο ζήτημα να εξεταστεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Εάν ακολουθηθεί αυτή η διαδικασία, αναστέλλεται η συνήθης νομοθετική διαδικασία που ακολουθείται. Εάν το θέμα συζητηθεί και επιτευχθεί συναίνεση, το Συμβούλιο εντός τεσσάρων μηνών από την αναστολή το αναπέμπει στο Συμβούλιο και έτσι τερματίζεται η συνήθης νομοθετική διαδικασία.

Επίσης υπάρχει η δυνατότητα εντός της προαναφερόμενης προθεσμίας εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία για το συγκεκριμένο σχέδιο οδηγίας, μπορούν τουλάχιστον 9 ΚΜ να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία ενημερώνοντας το συμβούλιο, τη Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Στην προκειμένη περίπτωση ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 329, παρ. 1 της ΣΛΕΕ.

Γ.-η ευρύτητα των αρμοδιοτήτων της ΕΕ που καλύπτει πολλούς τομείς όπως το οικονομικό δίκαιο, το ποινικό δίκαιο κ.λπ.,

Δ.-η οικονομική αυθυπαρξία της ΕΕ καθώς έχει ιδίους πόρους και με τον τρόπο αυτό αντικαταστάθηκαν οι οικονομικές συνεισφορές των ΚΜ,

Ε.-η ύπαρξη οργάνων στην ΕΕ όπως πχ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που εκφράζει άμεσα τη βούληση των λαών των ΚΜ και συμμετέχει ποικιλοτρόπως στη διαμόρφωση των πολιτικών της ΕΕ,

Στ.-η συγκρότηση ευρωπαϊκών οργανισμών κατόπιν και της σύμφωνης γνώμης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το οποίο ασκεί και ελεγκτικό ρόλο σε αυτούς, οι οποίοι οργανισμοί δραστηριοποιούνται στην εφαρμογή πολιτικών σε θέματα αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, ώστε να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια στους πολίτες της ΕΕ. Οι πολιτικές αυτές που υλοποιούνται από τους οργανισμούς αυτούς είναι στη βάση των προνοιών της ΣΛΕΕ και ελέγχονται τόσο από τα υπόλοιπα όργανα της ΕΕ αλλά και από τους εκπροσώπους των ΚΜ που συγκροτούν κατά περίπτωση τα Διοικητικά Συμβούλια (Management Boards) αυτών.

Με τον τρόπο αυτό παρατηρείται ότι οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί εξυπηρετούν το εθνικό συμφέρον το οποίο την ίδια στιγμή είναι και ευρωπαϊκό. Οι πολιτικές που εφαρμόζονται έχουν υπερεθνικά χαρακτηριστικά, καθώς έχουν αποφασιστεί-συμφωνηθεί από τα ΚΜ και εφαρμόζονται στην ΕΕ, αλλά παράλληλα τα ΚΜ μέσω των εκπροσώπων τους στα αρμόδια Διοικητικά Συμβούλια ελέγχουν –προγραμματίζουν-καθορίζουν-εποπτεύουν πολιτικές στη βάση των αρμοδιοτήτων που καθορίζονται από το νομικό πλαίσιο εκάστου οργανισμού. Παρατηρείται εδώ το φαινόμενο της διακυβέρνησης μέσω των ευρωπαϊκών οργανισμών.

Κύριο χαρακτηριστικό των ευρωπαϊκών οργανισμών που έχουν συγκροτηθεί είναι ότι η/οι πολιτική/ές που ακολουθούν είναι συνεχείς βάσει του ειδικού θεσμικού πλαισίου που τους διέπει και δεν επηρεάζεται από πολιτικές συναλλαγές όπως συμβαίνει σε άλλα όργανα της ΕΕ, όπου στελεχώνονται από πολιτικούς εκπροσώπους που επιδιώκουν την επανεκλογή τους. Διακρίνονται από το γεγονός ότι έχουν ανεξάρτητη νομική προσωπικότητα και διαθέτουν προϋπολογισμούς τους οποίους και διαχειρίζονται. Το κύριο όμως χαρακτηριστικό τους είναι ότι διαθέτουν συγκεκριμένη τεχνογνωσία και εμπειρία στον τομέα πολιτικής που έχουν οριστεί και συμβάλλουν στον συντονισμό των εθνικών αρμοδίων αρχών των ΚΜ στην εφαρμογή των ανάλογων πολιτικών. Επίσης είναι χωροθετημένοι σε διάφορα μέρη της ΕΕ και με τον τρόπο αυτό συμβάλλουν στην προβολή της ΕΕ.

Οι εξελίξεις στον τομέα της ασφάλειας και ειδικότερα οι απειλές οι τρομοκρατικές με έμφαση από το 2001 έως σήμερα με την έξαρση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης με τις πολλαπλές διαστάσεις που αυτό έχει, ήτοι επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης, επιστροφές κ.λπ., οδήγησε τα ΚΜ στην διαμόρφωση και εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών, πολιτικών που η κοινή συμφωνία και εφαρμογή τους καθοδηγεί την περαιτέρω ενοποιητική διαδικασία. Διαδικασία με κύριο χαρακτηριστικό παράδειγμα της δημιουργία του πρώτου ευρωπαϊκού ένοπλου τμήματος (European Law Enforcement Uniformed Corps- Standing Corps) υπό την αιγίδα του Frontex.

2.3 ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΧΕΑΔ

Όπως είναι γνωστό και ήδη αναφέρθηκε προγενέστερα, η ΕΕ δημιουργήθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, στον τρίτο πυλώνα της οποίας εντάχθηκαν οι τομείς δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην εν λόγω Συνθήκη η θεματολογία που συγκροτούσε το ΧΕΑΔ απαιτούσε για τη λήψη αποφάσεων ομοφωνία από το Συμβούλιο, ενώ λοιποί Ευρωπαϊκοί θεσμοί όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αλλά και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο είχαν πολύ περιορισμένο ρόλο.

Με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας η Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία εντάχθηκε στις ποινικές υποθέσεις ακολουθώντας την υπερεθνική μέθοδο. Πλέον το σύνολο των πολιτικών αναγράφεται Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης. Από τη νέα Συνθήκη βάσει του άρθρου 24 παρ. 1, εδ. β μόνο η ΚΕΠΠΑ παραμένει διακυβερνητικού χαρακτήρα.

Επιπρόσθετα το έλλειμμα δημοκρατίας που είχε παρατηρηθεί παλαιότερα με τις υπόλοιπες Συνθήκες αντιμετωπίστηκε σε μεγάλο βαθμό με τη ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα καταργήθηκαν οι διάφοροι πυλώνες, ενισχύθηκε ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με τη διαδικασία της συναπόφασης, επεκτάθηκε η αρχική της ειδικής πλειοψηφίας στο Συμβούλιο ενώ η πλέον σημαντικότερη τομή επήλθε με την ενίσχυση της αρμοδιότητας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Παράλληλα ενισχύθηκε ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων στην ευρωπαϊκή διαδικασία, στοιχείο εξαιρετικά θετικό καθώς με τον τρόπο αυτό οι πολίτες των ΚΜ μέσω αυτών συμμετάσχουν στην ευρωπαϊκή διαδικασία.

Οι παραπάνω θεσμικές μεταβολές παρόλο που πραγματοποιήθηκαν σχετικά αργά, καθώς τα ΚΜ δεν ήθελαν να απολέσουν περισσότερη «κρατική κυριαρχία» αλλά και γιατί «άγγιζαν» θεμελιώδη δικαιώματα πολιτών, έδειξαν παράλληλα τη βούληση της ΕΕ να προχωρήσει από τη διακυβερνητική συνεργασία σε μία πορεία «συνταγματικοποίησης» των σχετικών αρμοδιοτήτων που ασκούνται σε επίπεδο της ΕΕ⁶⁵.

Στην προκειμένη περίπτωση ως «συνταγματισμός» σύμφωνα με τους καθηγητές BENIZEΛΟ Ε.⁶⁶ και ΣΒΩΛΟ Α.⁶⁷, ορίζεται η γραπτή διατύπωση σε ενιαίο κείμενο, ενός πολιτικού ιδανικού, ένα ιδεολογικό και πολιτισμικό optimum ήτοι φιλελεύθερη

⁶⁵ Βλ. HINAREJOS A., *Judicial Control in the European Union: Reforming Jurisdiction in the Intergovernmental Pillars*, OUP, Oxford 2009, σ.12.

⁶⁶ Βλ. BENIZEΛΟΣ Ε., ό.π., *Μαθήματα Συνταγματικού δικαίου Ι*.

⁶⁷ Βλ. ΣΒΩΛΟΣ Α., *Συνταγματικό Δίκαιον Α'*, εκδ. Τύποις Πυρσού, Αθήνα, 1934., 82 κ.ε. Στον προβληματισμό που έχει αναπτυχθεί για το νομικό χαρακτήρα της Ε.Ε. αν η Ε.Ε. αποτελεί μία υπερεθνική ενότητα που προσεγγίζει τα όρια ενός ομοσπονδιακού κράτους ή συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά μίας συνομοσπονδίας κρατών όπου η συνένωση έχει χαρακτήρα πιο χαλαρό, ένα μεγάλο μέρος επιστημόνων και λαμβάνοντας υπόψη χαρακτηριστικά όπως αρμοδιότητες, οργανωτική δομή αλλά και μεταφορά κρατικών αρμοδιοτήτων σε τομείς όπως η νομοθεσία, διοίκηση, απονομή δικαιοσύνης κ.λπ. συγκλίνουν – και συμφωνώ με τη συγκεκριμένη προσέγγιση- στο χαρακτηρισμό της Ε.Ε. ως «συνομοσπονδίας», έναν όρο που αποδέχτηκε και το Γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο [Bundesverfassungsgericht, BVerfGE 89, και NJW 1993, 3047].

δημοκρατία εμπλουτισμένη με την κοινωνική αρχή⁶⁸. Λοιπά στοιχεία που ενισχύουν την έννοια της συνταγματοποίησης αποτελούν η ενίσχυση της δημοκρατίας ήτοι της δημοκρατικής αρχής με τη συμμετοχή σε πλείστες διαδικασίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αλλά και των Εθνικών Κοινοβουλίων και η ενίσχυση της δικαιοκρατικής αρχής (προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων και αύξηση της δικαστικής προστασίας).

Η ενίσχυση των στοιχείων της συνταγματοποίησης όπως περιγράφεται χρονολογικά μέσω των συνθηκών –και βοηθά στην κατανόηση θεωρητικά και εμπειρικά της συγκεκριμένης έννοιας και διαδικασίας – ξεκινά με την Ενιαία Ευρωπαϊκή πράξη (ΕΕΠ) από τη δεκαετία του 1960.

Πριν τη Συνθήκη του Μάαστριχτ⁶⁹ κυριαρχούσε ο διακυβερνητικός χαρακτήρας στον τομέα ασφάλειας και δικαιοσύνης με τη λήψη μέτρων ηπίου χαρακτήρα όπως οι διακηρύξεις, συστάσεις κ.λπ., αφού είχε προηγηθεί με την ΕΕΠ⁷⁰ η σταδιακή εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων εντός της ΕΕ.

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ⁷¹ όπου και συστάθηκε η ΕΕ οι τομείς Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)⁷² καθώς της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων που συγκροτούσαν τον δεύτερο και τρίτο πυλώνα, συνιστούσαν μία μορφή διεθνούς συνεργασίας η οποία όμως δεν αποτελούσε μορφή υπερεθνικής συγκρότησης-οργάνωσης⁷³. Κύριο χαρακτηριστικό ήταν η ομοφωνία και η κύρωση χωρίς άμεση ισχύ των νομικών εργαλείων της ΕΕ όπως απόφαση, απόφαση-πλαίσιο κ.λπ. Δηλαδή τα ΚΜ ήταν κυρίαρχα και εφαρμόζονταν οι ισχύουσες εθνικές διατάξεις σε ό,τι αφορά την προστασία ατομικών και θεμελιωδών δικαιωμάτων. Συνακόλουθα οι Συμβάσεις που υπογράφονταν στο πλαίσιο της Αστυνομικής και Δικαστικής

⁶⁸ Βλ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Λ., Η σταδιακή συνταγματοποίηση του χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της ΕΕ, σ. 161-193, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 1, Θεσσαλονίκη, 2015.

⁶⁹ Βλ. DEN BOER M., Europe and the Art of International Police Co-operation: Free Fall or Measured Scenario? εις D.O' Keefe/P.M. Twomey (Επιμ.), Legal Issues of the Maastricht Treaty, ό.π., σ. 279 κ.ε.

⁷⁰ Βλ. άρθρο 13 της ΕΕΠ [L 169/29-6-1987].

«Η συνθήκη ΕΟΚ συμπληρώνεται από τις ακόλουθες διατάξεις:

« Άρθρο 8 Α

Η Κοινότητα εκδίδει τα μέτρα για την προοδευτική εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς κατά τη διάρκεια χρονικής περιόδου η οποία λήγει την 31η Δεκεμβρίου 1992, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, των άρθρων 8 Β, 8 Γ και 28, του άρθρου 57 παράγραφος 2, του άρθρου 59, του άρθρου 70 παράγραφος 1 και των άρθρων 84, 99, 100 Α και 100 Β και με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της παρούσας συνθήκης.

Η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει έναν χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συνθήκης.»

⁷¹ Βλ. ΣΤΑΓΚΟΣ Π., ό.π., Η συνεργασία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Βασικοί προβληματισμοί, πεπραγμένα και προοπτικές με "ορόσημο" τις ρυθμίσεις της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σ. 325 κε.

⁷² Βλ. WATON R.M., Common Foreign and Security Policy, εις D.O' Keefe/P.M. Twomey (επιμ.), Legal Issues of the Maastricht Treaty, London, 1994, σ. 215 κε.

⁷³ Βλ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ Θ., Το μετέωρο βήμα. Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εις του ιδίου/Κ. Στεφάνου (επιμ.), Η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Συνθετική θεώρηση, Αθήνα, 1993, σ. 289 κε.

Συνεργασίας μπορούσαν να ελεγχθούν από τον εθνικό δικαστή και να μην εφαρμοστούν⁷⁴ ενώ δε συνέβαινε με τις ρυθμίσεις του πρώτου πυλώνα όπου ο εθνικός δικαστής δεν διέθετε εξουσία μη εφαρμογής λόγω της αρχής που διατυπώθηκε στην απόφαση Foto-Frost⁷⁵.

Η σημαντική καινοτομία που επέφερε η Συνθήκη του Άμστερνταμ ήταν η διαμόρφωση της ΕΕ ως ΧΕΑΔ με σκοπό την αντιμετώπιση της διασυνοριακής εγκληματικότητας, με κατάργηση των εσωτερικών ελέγχων⁷⁶ και τη διαμόρφωση κοινής μεταναστευτικής πολιτικής και πολιτικής ασύλου. Η μεταρρύθμιση είχε σαν αποτέλεσμα στον τρίτο πυλώνα να παραμείνει η αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, ενώ η μετανάστευση, τα θέματα ασύλου, εξωτερικών συνόρων και η παροχή θεωρήσεων και δικαστικής συνεργασίας εντάχθηκαν στον πρώτο πυλώνα⁷⁷.

Η συγκεκριμένη πρόνοια μεταφοράς των αρμοδιοτήτων στον πρώτο πυλώνα επέφερε και μία σειρά στοιχείων συνταγματοποίησης όπως κατάργηση της ομοφωνίας, ο έλεγχος εφαρμογής του δικαίου από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, η εμπλοκή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η ανάληψη νομοθετικών πρωτοβουλιών από την Επιτροπή.

Η εφαρμογή του τρίτου πυλώνα αναλήφθηκε από τις κυβερνήσεις ενώ βάσει του άρθρου 39 ΣΕΕ-Α η συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων καθώς και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ήταν ελάχιστη⁷⁸.

Στο δίκαιο της ΕΕ υφίστανται δύο αρχές που είναι και αντίρροπες: η αρχή της υπεροχής⁷⁹ προκειμένου να εξασφαλίζεται η ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, και η ενισχυμένη συνεργασία που επιτρέπει διαφορετικές ρυθμίσεις στα κράτη της Ευρώπης.

Με τη Συνθήκη της Νίκαιας και αποσκοπώντας η ΕΕ να εξελιχθεί σε ΧΕΑΔ, τα ΚΜ εφόσον είναι οκτώ, τους παρέχεται η δυνατότητα ενισχυμένης συνεργασίας, με ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έκφραση γνώμης της Επιτροπής και εξουσιοδότηση του Συμβουλίου κατόπιν ειδικής πλειοψηφίας εκτός αν κάποιος ΚΜ δήλωνε την αντίθεσή του και δεν επιθυμούσε την πραγματοποίηση ψηφοφορίας.

Με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας καταργήθηκαν οι πυλώνες και ενισχύθηκε η διαδικασία της συναπόφασης ενισχύοντας το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την έκδοση νομικών πράξεων⁸⁰ και την υπαγωγή θεμάτων στην εξουσία του. Οι αρμοδιότητες της ΕΕ στους

⁷⁴ Βλ. EECKHOUT P. The European Court of Justice and the ‘‘Area of Freedom, Security and Justice’’: Challenges and Problems, εις D.O’ Keffe (επιμ.), *Judicial Review in European Union Law: Liber Amicorum in Honour of Lord Slynn of Hadley*, Kluwer, Λονδίνο, 2000, σ. 160 κε.

⁷⁵ Βλ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Λ., ό.π., σ. 167. Σύμφωνα με την Απόφαση αυτή μόνο το ΔΕΚ μπορεί να κηρύξει ασύμβατα με το πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο και να μην εφαρμόσει κοινοτικά μέτρα. Σχετική επίσης είναι και η Απόφαση του Γερμανικού Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου γνωστή και ως Maastricht. Βλ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΣ Κ., *Ευρωπαϊκή ενοποίηση και εθνική κυριαρχία. Η απόφαση Maastricht του Γερμανικού Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου και οι επιπτώσεις της*, ΕΕΕυρΔ 1995, σ. 103 κε.

⁷⁶ Εξαίρεση τότε αποτελούσε η Ιρλανδία και το ΗΒ.

⁷⁷ Σχετικά τυγχάνουν τα άρθρα 61-69, τίτλος IV ΣΕΚ-Α.

⁷⁸ Βλ. ΕΕ 1997, C 340/113.

⁷⁹ Βλ. ΔΕΚ -105/03, *Criminal Proceedings against Maria Pumpino*, 16-06-2005, Συλλ. I-5309, σ. 5285, σκ. 40-43.

⁸⁰ Βλ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., *Δημοκρατικό έλλειμμα και ο ‘χώρος’, με έμφαση στην αστυνομική συνεργασία*, εις ΠΕΡΡΑΚΗ Σ., (επιμ.), *Ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ*, εκδ. Αντ. Σάκκουλας, σ. 62 κε. Επίσης βλ. άρθρα 69, 70, 71.

συγκεκριμένους τομείς διευρύνθηκαν και έχουν το χαρακτήρα ότι είναι συντρέχουσες, που σημαίνει ότι τα ΚΜ δεν μπορούν να τις ασκήσουν αν έχει επιληφθεί η Ένωση.

Όπως έχει αναφερθεί και προγενέστερα ο ΧΕΑΔ περιλαμβάνει τις σχετικές αρμοδιότητες στα άρθρα 67-89 της ΣΛΕΕ με κύρια χαρακτηριστικά πλέον του υπερεθνικού χαρακτήρα, την εφαρμογή της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας⁸¹, την ενοποίηση των νομικών πράξεων και την υπαγωγή τους στη δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Τα παραπάνω συντείνουν στη συνταγματοποίηση της Ένωσης και περιορίζεται έτσι σημαντικά το δημοκρατικό έλλειμμα⁸², ενώ κυριαρχούν πλέον οι Κανονισμοί και Οδηγίες.

Σημαντικό ρόλο πλέον διαδραματίζει η αρμοδιότητα της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία σε περίπτωση παραβίασης των Συνθηκών και το Ε. Δικαστήριο να επιβάλει κυρώσεις και στον τομέα αστυνομικής και ποινικής συνεργασίας βάσει των άρθρων 258-260 της ΣΛΕΕ.

Παραμένουν βέβαια στοιχεία του διακυβερνητικού χαρακτήρα καθώς τα ΚΜ δεν θέλουν να απολέσουν πλήρως την κρατική τους κυριαρχία, όπως η δυνατότητα ανάληψης νομοθετικών πρωτοβουλιών από τα ΚΜ αλλά τουλάχιστον από το ¼ αυτών, στους τομείς επιχειρησιακής αστυνομικής συνεργασίας, ποινικής δικαιοσύνης και διοικητικής συνεργασίας. Διατηρείται σε αρκετές περιπτώσεις η ομοφωνία, η συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διαβαθμίζεται και ο ρόλος της Επιτροπής περιορίζεται σε απλή διαβούλευση στην περίπτωση επέκτασης των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου βάσει του άρθρου 86 παρ. 4 ΣΛΕΕ.

Σημαντικό σε ό,τι αφορά τον ΧΕΑΔ, είναι το γεγονός ότι τα εθνικά κοινοβούλια συμπράττουν στον πολιτικό έλεγχο της Europol ο οποίος βάσει του άρθρου 88 παρ. 2 της ΣΛΕΕ⁸³ πραγματοποιείται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και στην αξιολόγηση της Eurojust σε συνεργασία πάλι με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 85 παρ.1.γ⁸⁴.

⁸¹ Βλ. άρθρα 72 παρ. 2, 78 παρ. 2, 79 παρ. 2, 81 παρ. 2, 82, 83, 84, 85, 87 παρ. 1 και 2, 88 παρ. 2 της ΣΛΕΕ.

⁸² Βλ. ΚΑΙΑΦΑ-ΓΚΜΠΙΑΝΤΙ Μ., Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο και Συνθήκη της Λισσαβόνας-Θεσμικό πλαίσιο ανάπτυξης και αρχές ποινικοποίησης, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2011, σ.13.

⁸³ Ειδικότερα στο άρθρο 88 της ΣΛΕΕ ορίζεται ότι το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την έκδοση κανονισμών όπως προβλέπεται από τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, μπορούν να καθορίζουν τη δομή, λειτουργία, πεδίο δράσης και τα καθήκοντα της Ευρωπόλ που σχετίζονται με την αποθήκευση, συλλογή, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών που αποστέλλονται από τις αρμόδιες αρχές των ΚΜ της ΕΕ ή τρίτων χωρών, ή οργανισμών, όπως επίσης μπορούν να καθορίζουν τον συντονισμό, τη διοργάνωση και τη διεξαγωγή επιχειρησιακών δράσεων και ερευνών, από κοινού με τις αρμόδιες αρχές των ΚΜ ή στο πλαίσιο ΚΟΕ, ενδεχομένως σε σύνδεση με την Eurojust. Επισημαίνεται ότι στους κανονισμούς αυτούς καθορίζονται και οι όροι βάσει των οποίων πραγματοποιείται έλεγχος των δραστηριοτήτων της Europol από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων».

⁸⁴ Ειδικότερα στο άρθρο 85 ορίζεται ότι το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την έκδοση κανονισμών όπως προβλέπεται από τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, μπορούν να καθορίζουν τη δομή, λειτουργία, πεδίο δράσης και τα καθήκοντα της Eurojust που σχετίζονται με την έναρξη και τον συντονισμό ποινικών ερευνών, την εισήγηση για την κίνηση ποινικών διώξεων που διεξάγονται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές και συγκεκριμένα διώξεων που αφορούν αδικήματα που έχουν διαπραχθεί κατά των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας, την επίλυση συγκρούσεων δικαιοδοσίας κλπ. Επισημαίνεται ότι στους κανονισμούς αυτούς καθορίζονται και οι όροι

Στα αξιοσημείωτα των μεταρρυθμίσεων που επήλθαν είναι ότι στη δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου δεν υπάγονται σύμφωνα με το άρθρο 276 ΣΛΕΕ, ζητήματα που σχετίζονται με τον έλεγχο του κύρους και της αναλογικότητας των επιχειρησιακών δράσεων των υπηρεσιών επιβολής του νόμου των ΚΜ, καθώς και στην τήρηση της δημόσιας τάξης και διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας. Οι εν λόγω τομείς ελέγχονται από τα εθνικά δικαστήρια σύμφωνα με το ισχύον σε κάθε ΚΜ συνταγματικό και εθνικό νομικό πλαίσιο.

Σημειώνεται ότι η ευρωπαϊκή ενοποίηση όπως ξεκίνησε απέβλεπε σε μία επίτευξη πλήρους πολιτικής ένωσης. Η μορφή της σταδιακά σχηματίστηκε από τις απόψεις των μελών της που ήταν αντιτιθέμενες μεταξύ τους. Από τη μία πλευρά υπήρχε η Γαλλία η οποία μαζί με την Βρετανία επεδίωξαν τη διαμόρφωση μίας πορείας που θα στηριζόταν στην κυριαρχία των κρατών χωρίς να πραγματοποιήσουν ουσιαστική μεταβίβαση κυριαρχικών δικαιωμάτων στους θεσμούς είχαν ήδη ξεκινήσει να σχηματίζονται.

Στον αντίποδα βρισκόταν η Γερμανία η οποία υποστήριζε τη δημιουργία ενός σχήματος υπερεθνικού όπως ήταν και είναι η ομοσπονδιακή διακυβέρνηση. Αποτέλεσμα των δύο αυτών απόψεων οδήγησε σε ένα σύστημα διακυβέρνησης, όπου σε ορισμένους τομείς πολιτικής πραγματοποιείται διαμοιρασμός της εθνικής κυριαρχίας μεταξύ των μερών και των υπερεθνικών θεσμών που έχουν διαμορφωθεί, ενώ από την άλλη τα κράτη διατηρούν την κυριαρχία τους και επιδιώκουν συντονισμό πολιτικών σε ορισμένα πεδία.

Είναι αυτονόητο ότι η ένταξη σε ένα νέο υπερεθνικό σύνολο, σημαίνει ότι υφιστάμενοι κρατικοί θεσμοί θα αποδυναμωθούν αφού μέρη των αρμοδιοτήτων τους θα μεταβιβαστούν στο υπερεθνικό σχήμα που θα έχει διαμορφωθεί.

Η ΕΕ έχει διανύσει μέχρι στιγμής μία πολύ σημαντική πορεία, στηριζόμενη στη συνεργασία των κρατών και αυτή η συνεργασία οδήγησε στη δημιουργία αποδεκτών ευρωπαϊκών θεσμών. Η ευημερία δε που επικρατεί στο εσωτερικό της οδήγησε πολλά κράτη στο να θέλουν να είναι μέλη της και γι αυτό πραγματοποιήθηκαν πολλές διευρύνσεις. Η εξελικτική πορεία της έχει δύο κύρια χαρακτηριστικά: τη δημιουργία υπερεθνικών θεσμών και παράλληλα τη χάραξη πολιτικών αλληλεγγύης σε υπερεθνικό επίπεδο. Οι τελευταίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, γιατί η λειτουργία τους μεταξύ των κρατών οδηγεί στην επιβίωση όλων των εγχειρημάτων που κατά καιρούς πραγματοποιούνται κύρια με τη μορφή των Συνθηκών, μέσω των οποίων καθορίζεται το μοντέλο λειτουργίας της ΕΕ μέχρι την έλευση μίας άλλης συνθήκης που θα ορίσει κάτι διαφορετικό.

Θα πρέπει εδώ και χάριν της ανάλυσης να ειπωθεί ότι η ΕΕ αποτελεί μία ιδιόμορφη υπερεθνική και διακρατική θεσμική οργάνωση, όπου οι διεθνείς σχέσεις των ΚΜ μετατρέπονται σε εσωτερικές σχέσεις πολιτικής ολοκλήρωσης, ενώ από την άλλη τα ΚΜ εκπροσωπούνται από αυτήν σε σημαντικά πεδία της παγκόσμιας πολιτικής. Το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ενοποιητική διαδικασία βρίσκεται στην κατάλληλη ισορροπία που πρέπει να υπάρχει μεταξύ της υπερεθνικότητας και στην διακυβερνητική συνεργασία.

βάσει των οποίων πραγματοποιείται έλεγχος των δραστηριοτήτων της Eurojust από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων.

Η έννοια της ολοκλήρωσης αντιδιαστέλλεται από την έννοια της διεθνούς συνεργασίας γιατί τα μέλη της έχουν αποδεχτούν ότι για να πραγματοποιηθεί, θα πρέπει τα κράτη να παραχωρήσουν τμήμα ή τμήματα της κυριαρχίας τους σε μία υπερεθνική κοινότητα. Είθισται η πρώτη μορφή δραστηριοτήτων να παρουσιάζεται στο εμπόριο με διάφορες μορφές όπως Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών, Τελωνειακή Ένωση, Κοινή Αγορά, Οικονομική Ένωση, Πλήρης Πολιτική Ολοκλήρωση.

Συγκεκριμένα:

2.3.1 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΟΠΟΙΗΣΗΣ-ΦΕΝΤΕΡΑΛΙΣΜΟΣ

Είναι η θεωρία με τη μεγαλύτερη απήχηση ιδίως στα πρώτα χρόνια μετά το Β΄ ΠΠ όταν η ιδέα μίας ειρηνικής και ενωμένης Ευρώπης σχεδιαζόταν με τη μορφή υπερεθνικών σχημάτων. Είναι μία θεωρία που έχει ξεκάθαρο στόχο, σύμφωνα με τον οποίο τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης αρχικά θα εντάσσονταν σε μία ένωση πολιτική, ομοσπονδιακού τύπου, όπως αυτή των ΗΠΑ.

Προκειμένου να υλοποιηθεί μία τέτοια ένωση είναι απαραίτητα τρία στοιχεία:

Α.- τα κράτη που θα συμμετάσχουν θα πρέπει να συμφωνήσουν σε ένα κοινό Σύνταγμα,

Β.- η διακυβέρνηση θα υλοποιείται σε δύο επίπεδα, ήτοι ομοσπονδιακό αλλά και εθνικό και

Γ.-τα δύο προαναφερόμενα επίπεδα θα πρέπει να εξισορροπούν τις εξουσίες μεταξύ τους.

Στην περίπτωση αυτή, σε ομοσπονδιακό επίπεδο καθορίζονται θέματα άμυνας, εξωτερικών σχέσεων κλπ και βάσει της αυτονομίας που έχουν συμφωνήσει τα κράτη θα αναφερόμαστε είτε σε ομοσπονδία, είτε σε συνομοσπονδία⁸⁵.

Ειδικότερα στη συγκεκριμένη θεωρία το ενδιαφέρον της επικεντρώνεται στη δημιουργία ενός υπερεθνικού οργανισμού που θα προκύψει μετά τη διαδικασία ενοποίησης, ενώ οι λειτουργικές και νεολειτουργικές απόψεις όπως θα δούμε παρακάτω επικεντρώνονται στη διαδικασία ενοποίησης των μερών σε ένα όλο. Η εν λόγω θεωρία πραγματεύεται το μοίρασμα της εξουσίας στο πλαίσιο ενός κράτους, κάτι που απαιτεί εξαιρετική πολιτική βούληση από τα κράτη. Υπάρχει ένας γεωγραφικός καταμερισμός της εξουσίας, με κατανομή πολιτικής εξουσίας σε περιφερειακούς και κεντρικούς θεσμούς που αλληλοεξαρτώνται πολιτικά (πχ Γερμανία, ΗΠΑ κλπ). Η κεντρική εξουσία είναι υπόλογη στους πολίτες ως σύνολο και υπάρχει ένα Σύνταγμα. Η εξουσία διαμοιράζεται μεταξύ όλων των μερών.

Στον αντίποδα υπάρχει η Συνομοσπονδία που βασίζεται σε μία Συνθήκη και τα μέλη της μπορούν να αποχωρήσουν όποτε θέλουν από αυτήν, καθώς εδώ δεν υφίσταται Σύνταγμα

⁸⁵ Ενδεικτικά βλ. Ben Rosamond, Θεωρίες ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, εκδ. ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, Αθήνα, 2006, Μαραβέγιας Ν., ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ, Δημιουργία, εξέλιξη, προοπτική, εκδ. ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα, 2016, Παπαδάκη Γιώτα-Ολγα, ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ, Αναθεωρημένη έκδοση, εκδ. ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα, 2004, ΤΣΙΝΙΣΙΖΕΛΗΣ Μιχάλης και ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Πολιτική Θεωρία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης: Από το Λειτουργισμό στο Νέο Ρεπουμπλικανισμό, στο Μαραβέγιας Ναπολέον και Τσινισιζέλης Μιχάλης (επιμ.), Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση, Οργάνωση και Πολιτικές-50 Χρόνια, Θεμέλιο, Αθήνα, 2007, ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ Δ., ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ, Μία διαλεκτική συναρμογή, εκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα, 2015.

που έχει και δεσμευτικό χαρακτήρα. Τα κράτη διατηρούν την κυριαρχία τους και οι κοινοί θεσμοί έχουν περιορισμένες εξουσίες. Είναι πιθανό επίσης να υπάρχει ένα κοινοβουλευτικό σώμα αλλά αυτό δεν έχει τις ίδιες εξουσίες με ένα κοινοβούλιο, καθώς η Συνομοσπονδία δεν είναι ένα ενιαίο δημοκρατικό κράτος και ως φυσικό επακόλουθο δεν δρα στο όνομα ενός λαού.

Η ένωση που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της Συνομοσπονδίας αφορά συνεργασία κρατών που αποσκοπεί σε κοινή διαχείριση στόχων. Με βάση τα προαναφερόμενα η κοινή διαχείριση σημαίνει ότι χώρες που έχουν πλειοψηφία δεν θα προωθούν πολιτικές αντίθετες στα συμφέροντα των υπολοίπων χωρών και για το λόγο αυτό σε σοβαρά ζητήματα απαιτείται ομοφωνία, χωρίς αυτό να αποκλείει ότι σε κάποια θέματα θα λαμβάνονται αποφάσεις με πλειοψηφία, καθώς σε διαφορετική περίπτωση δεν θα μπορεί να λειτουργήσει. Εδώ και σύμφωνα με τα προαναφερόμενα διακρίνουμε στοιχεία της ΕΕ που προσιδιάζουν στο χαρακτήρα της Συνομοσπονδίας και αυτή είναι και η προσωπική μου άποψη.

2.3.2 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η εν λόγω θεωρία αποτελεί τον αντίποδα στην προαναφερόμενη θεωρία του φεντεραλισμού, καθώς θεωρεί ότι το εθνικό κράτος διατηρεί την πρωτοκαθεδρία του έναντι του υπερεθνικού σχήματος της ομοσπονδίας και δεν διαπραγματεύεται την υπεροχή αυτή δηλαδή την εθνική κυριαρχία.

Συγκεκριμένα η θεωρία αυτή πιστεύει ότι οι κυβερνήσεις των κρατών πρέπει να λαμβάνουν τις αποφάσεις στις ευρωπαϊκές κοινότητες. Τα κράτη ενεργούν βάσει του εθνικού τους συμφέροντος, υιοθετώντας-ενσωματώνοντας μόνο τις πολιτικές εκείνες που δεν αντίκειται σε αυτό⁸⁶.

Κατά τη θεωρία αυτή διαπιστώνεται ότι μεταπολεμικά τα εθνικά κράτη μέσω συνεργασιών που αναπτύχθηκαν ισχυροποιήθηκαν, ενώ παράλληλα δέχεται ότι το εθνικό συμφέρον πολλές φορές καθορίζεται από ομάδες συμφερόντων που δραστηριοποιούνται είτε εντός του κράτους ή έξω από αυτό σε επίπεδο υπερεθνικό, επηρεάζοντας έτσι την πορεία της ενοποίησης⁸⁷.

Η ανεπάρκεια παροχής εξηγήσεων από την πλευρά του νεολειτουργισμού σε ό,τι αφορά την πολιτική ενοποίηση τη δεκαετία του 60 έδωσε μεγάλη έμφαση στη συγκεκριμένη θεωρία του διακυβερνητισμού. Η εν λόγω θεωρία που στηρίζεται στη σχολή του πολιτικού ρεαλισμού, ισχυρίζεται ότι όπως λέει και ένας από τους βασικούς της θεωρητικούς ο Hix "ότι η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση επιτυγχάνεται μέσα από τα συμφέροντα και τις δράσεις των εθνικών κρατών". Ο σκοπός της συμμετοχής των κρατών στην ενοποιητική διαδικασία της ΕΕ αποσκοπεί στη διασφάλιση της ασφάλειάς τους καθώς και των συμφερόντων τους. Η κινητήρια δύναμη στην προκειμένη περίπτωση είναι η δράση των εθνικών κυβερνήσεων οι οποίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των σχετικών πολιτικών και οι υπερεθνικοί οργανισμοί έχουν περιορισμένο ρόλο στις σχετικές διαδικασίες. Η θεωρία αναγνωρίζει και τη σημασία των

⁸⁶ Βλ. ΚΩΝΣΤΑΣ Δ., ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ Κ., Διεθνείς Σχέσεις, Συνέχεια και Μεταβολή, Τόμος Α', ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ, Ι.Σιδέρης, Αθήνα, 1997.

⁸⁷ Βλ. ό.π., παρ. 85.

υπερεθνικών οργάνων της ΕΕ στις διαδικασίες χάραξης των πολιτικών αλλά και τη λήψη αποφάσεων αλλά σε πολύ μικρό βαθμό καθώς τον κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζουν τα διακυβερνητικά όργανα.

Σύμφωνα με τους θεωρητικούς της διακυβέρνησης η εξέλιξη της ΕΕ οφείλεται σε διακρατικές συμφωνίες των ΚΜ και οι υπερεθνικοί οργανισμοί ασκούν τις αρμοδιότητες που έχουν καθοριστεί από τις κυβερνήσεις των κρατών. Η συμμετοχή των τελευταίων δεν πραγματοποιείται πάντα με τον ίδιο τρόπο, αλλά εξαρτώνται κάθε φορά από τις πολιτικές δυνάμεις που κυριαρχούν στο εσωτερικό των κρατών.

Η σχολή αυτή όμως έχει υποστεί κριτική γιατί δεν λαμβάνει υπόψη της εξελίξεις στην ολοκλήρωση που οφείλονταν στη λειτουργία υπερεθνικών οργανισμών, είτε οφείλονταν σε αποφάσεις του Δικαστηρίου της ΕΕ. Επίσης δίνει μεγάλη έμφαση στην επιρροή των οικονομικών παραγόντων και δεν λαμβάνει υπόψη της σημαντικές αποφάσεις που βοήθησαν την πολιτική ολοκλήρωση όπως η Κοινή Εξωτερική Πολιτική άμυνας και Ασφάλειας της ΕΕ.

Παράλληλα έχει αναπτυχθεί και η νέοθεσμική προσέγγιση που εξετάζει τον καθοριστικό ρόλο των υπερεθνικών οργανισμών στην ευρωπαϊκή εξέλιξη-ολοκλήρωση, καθώς επηρεάζουν τις κυβερνήσεις και βοηθούν στην επίλυση των διαφορών μεταξύ των ΚΜ. Σε κάθε περίπτωση οι τελευταίοι δύνανται να επηρεάζουν τις εξελίξεις μέσω της κατάρτισης της ημερήσιας διάταξης.

Τα υπερεθνικά όργανα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων και επηρεάζουν αναμφίβολα την διαδικασία πολιτικής ολοκλήρωσης της ΕΕ (βλ. ΕΕΠ). Οι υπερεθνικοί θεσμοί έχουν δημιουργηθεί από τα κράτη για να εφαρμόσουν πολιτικές που επιθυμούν και συμφωνούνται μεταξύ των κρατών.

2.3.3 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΣΜΟΥ-ΝΕΟΛΕΙΤΟΥΡΓΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με τον Ernst Haas ο οποίος είναι ο κυριότερος θεωρητικός της σχολής των νεολειτουργιστών 'η ολοκλήρωση είναι η διαδικασία μέσω της οποίας οι κρατικές δομές πείθονται να κατευθύνουν τις αξίες, προσδοκίες και πολιτικές τους δραστηριότητες προς ένα κέντρο αποφάσεων, οι θεσμοί του οποίου έχουν ή απαιτούν την αρμοδιότητα για λήψη αποφάσεων από τα υπάρχοντα εθνικά κράτη'. Ο ορισμός στην προκειμένη περίπτωση αναφέρεται σε κοινωνική διαδικασία (αξίες, αρχές κλπ) αλλά και σε μία πολιτική διαδικασία που επικεντρώνεται στη δημιουργία πολιτικών θεσμών σε πλαίσιο εκτός του κράτους, καθώς σε αυτό το νέο θεσμό που θα δημιουργηθεί θα μεταβιβαστεί μέρος των εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων.

Στον αντίποδα βρίσκονται θεωρητικοί που υποστηρίζουν τη διακυβερνητική θεωρία όπως ο Antje Wiener, κατά τον οποίο η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αποτελεί διαδικασία πολιτικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών, όπου δημιουργούνται κοινοί πολιτικοί θεσμοί.

Η πολιτική ενοποίηση είναι σειρά σταδίων προς την επίτευξη στόχου ή στόχων. Οι βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις σε ό,τι αφορά την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και κατά συνέπεια και οι διαφορετικές προσεγγίσεις της διαδικασίας ενοποίησης αποτυπώνονται κύρια σε τρεις σχολές πολιτικής σκέψης. Σχολές τις οποίες πολλές φορές επικαλούνται

αναλυτές, πολιτικοί, τεχνοκράτες προκειμένου να εξηγήσουν- προσεγγίσουν τα διάφορα στάδια της ευρωπαϊκής ενοποίησης-ολοκλήρωσης.

Ο λειτουργισμός αλλά και η σύγχρονη εκδοχή του ο νεολειτουργισμός συνιστούν μία ενδιάμεση στρατηγική ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η νεολειτουργική θεωρία πιστεύει ότι απώτερος στόχος είναι η υπέρβαση του εθνικού κράτους. Δεν προσπαθεί όπως ο φεντεραλισμός να συγκροτήσει μία πολιτική ομοσπονδία, αλλά να δημιουργήσει τις κατάλληλες εκείνες προϋποθέσεις ώστε να επιτρέψει στο εθνικό κράτος να συνεργαστεί με άλλα κράτη σε τομείς που δεν δημιουργούν πρόβλημα στα εθνικά αντανακλαστικά. Θεωρεί ότι η εντατική συνεργασία σε τομείς καθημερινούς που επηρεάζουν την ανθρώπινη ζωή, δημιουργεί πρόβλημα στο εθνικό κράτος, καθώς τα οφέλη αυτής της συνεργασίας δεν μπορούν να εισχωρήσουν στην κοινωνία αν η συνεργασία αυτή δεν καταστεί δυνατό να επεκταθεί και σε άλλους τομείς.

Κατά τον Ernst Haas από τους βασικούς θεωρητικούς της συγκεκριμένης θεωρίας, υπάρχει μεγάλη σχέση ανάμεσα στην πολιτική και την οικονομική ολοκλήρωση. Αυτό γιατί η ολοκλήρωση στον οικονομικό τομέα θα οδηγήσει σε πολιτικές αλλαγές σε έναν τομέα, ο οποίος τομέας θα επηρεάσει κάποιους άλλους. Η θεωρία εδώ αποδίδει μεγάλη αξία στους υπερεθνικούς οργανισμούς που δημιουργούνται στο πλαίσιο της ΕΕ και οδηγούν την ολοκλήρωση της ΕΕ.

Ερμηνευτικά η οικονομική ολοκλήρωση οδηγεί σε αύξηση των συναλλαγών και πέραν των εθνικών συνόρων και συνακόλουθα αυτές οι διασυνοριακές συναλλαγές δημιουργούν μία σειρά προβλημάτων, η επίλυση των οποίων απαιτεί τη συγκρότηση υπερεθνικών οργανισμών. Οι τελευταίοι βέβαια θα έχουν τις ανάλογες αρμοδιότητες που θα τους έχουν μεταβιβαστεί από τα κράτη για να τις επιλύσουν. Οι υπερεθνικοί οργανισμοί αποτελούν το όχημα για περαιτέρω πολιτική ολοκλήρωση καθώς πολίτες, κοινωνικές ομάδες κ.λπ. στρέφονται σε αυτούς για επίλυση των προβλημάτων.

Η διαδικασία της ολοκλήρωσης για αυτή τη σχολή, σημαίνει σταδιακά βήματα ενοποιητικά που ξεκινούν αρχικά από σημαντικούς τομείς όπως η οικονομία και επεκτείνονται κατόπιν και στο πολιτικό επίπεδο. Η σταδιακή επέκταση σε τομείς πραγματοποιείται μέσω ενός μηχανισμού διάχυσης, βάσει του οποίου για να πραγματοποιηθεί ένα πιο προχωρημένο επίπεδο ολοκλήρωσης σε κάποιο συγκεκριμένο τομέα, απαιτείται μεγαλύτερη συνεργασία και ολοκλήρωση σε οικείους και σχετιζόμενους τομείς. Είναι μία διαδικασία η οποία μπορεί να συμβεί αυτόματα, είτε να προωθείται από διάφορες ομάδες συμφερόντων, που συνήθως ασκούν πιέσεις στις κυβερνήσεις όταν γίνουν αντιληπτά τα κέρδη μίας πιο προχωρημένης μορφής ολοκλήρωσης.

Η εν λόγω θεωρία αμφισβητήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 60 και ακολούθως δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στο ρόλο των πολιτικών ηγεσιών στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Στην πορεία με την ΕΕΠ πραγματοποιείται μεγάλη πρόοδος στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση με αποτέλεσμα να επανακάμψει ο νεολειτουργισμός καθώς η λογική του μπορούσε να ερμηνεύσει τις εξελίξεις.

Το περιεχόμενο των θεωριών αποτυπώνεται σε διάφορες ιστορικές πολιτικές εξελίξεις στο χώρο της ΕΕ από την αρχική της σύσταση έως σήμερα. Η ΕΚΑΧ επεδίωκε τη δημιουργία ενός υπερεθνικού καθεστώτος στον τομέα της οικονομίας (λειτουργική θεωρία), όταν προσπάθησε να συγχωνεύσει τους τομείς χάλυβα και άνθρακα της

ευρωπαϊκής οικονομίας ξεκινώντας μία διαδικασία δημιουργίας της κοινοτικής Ευρώπης. Ο ομοσπονδιακός της χαρακτήρας φάνηκε όταν συστήθηκε μία ανεξάρτητη αρχή με υπερεθνικά καθήκοντα καθώς και στο φόρο που επιβλήθηκε για τη χρηματοδότηση των κοινοτικών οργάνων. Η εν λόγω ένωση όμως δεν κατέστη δυνατόν να επεκταθεί σε υπερεθνική κατεύθυνση με κοινή αμυντική και πολιτική οργάνωση.

Στη δεκαετία του 70 η πολιτική ενοποίηση εκφράστηκε μέσω της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας. Ήταν ένας μηχανισμός που αναφερόταν στο συντονισμό της εξωτερικής πολιτικής και στην ανάληψη κοινής δράσης. Είχε διακυβερνητικό χαρακτήρα και η συγκεκριμένη πολιτική δεν ολοκληρώθηκε καθώς τα ΚΜ δεν επιθυμούσαν περισσότερη ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Σημαντικό βήμα στην κατεύθυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αποτέλεσε η ΕΕΠ. Με την ΕΕΠ αναγνωρίστηκε επίσημα το Συμβούλιο, επεκτάθηκε η ειδική πλειοψηφία, ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και προσδιορίστηκε συγκεκριμένη ημερομηνία για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς. Ακολούθησε η ΟΝΕ που αποτελεί ένα από τα πλέον σημαντικά στοιχεία της πολιτικής ολοκλήρωσης.

Σημαντικό βήμα στη διαδικασία εξέλιξης της πολιτικής ολοκλήρωσης αποτέλεσε η Συνθήκη του Άμστερνταμ με την οποία απλοποιήθηκε η διαδικασία της συναπόφασης, ενισχύθηκε η θέση του προέδρου της Επιτροπής και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ορισμένα θέματα της ΚΕΠΠΑ διευθετήθηκαν με υπερεθνικό τρόπο και προετοίμασε την καταστατική πράξη της Ένωσης που ολοκληρώθηκε με τη ΣΛΕΕ.

Έχοντας υπόψη το περιεχόμενο των προαναφερθέντων θεωριών και τα σταδιακά βήματα που πραγματοποιήθηκαν στην ΕΕ από την αρχική της μορφή έως σήμερα, παρατηρείται ότι ενώ στην αρχή κυριαρχούσαν οι διακυβερνητικές πολιτικές, σταδιακά αυτές άρχισαν να υποχωρούν και να παραχωρούν πεδίο πολιτικής ανάπτυξης στη κατεύθυνση βημάτων πολιτικής ενοποίησης.

Το πεδίο αυτό αναπτύχθηκε σε μεγάλο βαθμό με τη ΣΛΕΕ και τις αλλαγές που επέφερε στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα που ονομάζεται ΕΕ, αλλαγές που έχουν πολλά στοιχεία υπερεθνικά και σε ό,τι αφορά το ΧΕΑΔ περιέχει πολλά στοιχεία συνταγματοποίησης, όπως αναφέρθησαν ανωτέρω⁸⁸.

Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί μία νέα θεωρία που προσπαθεί να ερμηνεύσει την πορεία πολιτικής ολοκλήρωσης της ΕΕ. Η συγκεκριμένη θεωρία πιστεύει ότι η ευθύνη

⁸⁸ Βλ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ Θ., Από την Ευρωπαϊκή Ιδέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Η Ιστορική Διάσταση του Ευρωπαϊκού Εγχειρήματος 1923-2004, εκδ. Ι. Σίδερης, 4^η έκδοση, Αθήνα, 2010, ΛΑΒΔΑΣ, Κ., Ευρωπαϊκά Ιδεολογικά Ρεύματα κατά το Β Μισό του 20^{ου} αι. και τη Μετα-Σοβιετική Περίοδο, Εκδόσεις ΕΑΠ, Πάτρα, 2002, ΛΕΟΝΤΙΔΟΥ, Λ. και λοιποί, Η Ευρωπαϊκή Ένωση την Αυγή της Τρίτης Χιλιετίας: Θεσμοί, Οργάνωση και Πολιτικές, Πάτρα, Εκδόσεις ΕΑΠ, 2008, ΜΟΥΣΗΣ Ν., Ευρωπαϊκό Ένωση: Δίκαιο-Οικονομία-Πολιτική, 12^η έκδοση, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 2008, ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ Η., Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις, εκδ. ΠΟΙΟΤΗΤΑ, Αθήνα, 2005, ΣΤΕΦΑΝΟΥ Α., ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ, 4^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1999, ΗΦΑΙΣΤΟΣ Π., Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, εκδ. ΠΟΙΟΤΗΤΑ, Β' έκδοση, Αθήνα, 2000.

Οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί δραστηριοποιούνται βάσει της αρχής της επικουρικότητας, αρχή που καθορίζει την κατανομή των αρμοδιοτήτων ανάμεσα στο εθνικό επίπεδο και το επίπεδο της ΕΕ (άρθρο 5 της ΣΕΕ). Το σύστημα διακυβέρνησης της ΕΕ είναι ένα πολυεπίπεδο σχήμα όπου εμπλέκονται αρμόδιες εθνικές αρχές, εμπειρογνώμονες, πολίτες, ειδικοί κ.λπ. Σκοπός σε κάθε περίπτωση είναι η συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και των ΚΜ.

αλλά και η αρμοδιότητα για τη διαμόρφωση πολιτικής διαμοιράζεται σε πολλά επίπεδα (υπερεθνικό, εθνικό, περιφερειακό) και οι κυβερνήσεις των κρατών διαδραματίζουν όλο και μικρότερο ρόλο στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Στη λήψη των αποφάσεων εμπλέκονται εθνικές κυβερνήσεις, το Ε. Κοινοβούλιο που διαδραματίζει αυτόνομο ρόλο, η Ε. Επιτροπή και το Δικαστήριο της ΕΕ.

Τονίζεται ότι το Ε. Κοινοβούλιο ως άμεσα εκλεγμένο θεσμικό όργανο που εκπροσωπεί τους ευρωπαίους πολίτες πραγματοποιεί δημοκρατικό έλεγχο για να διασφαλιστεί η ορθή διαχείριση των ευρωπαϊκών κονδυλίων από όλα τα όργανα και τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς της ΕΕ.

Από τα προαναφερόμενα δεν προκύπτει μία θεωρία η οποία θα μπορούσε να εξηγήσει την πορεία της ΕΕ προς την πολιτική ολοκλήρωση. Σε κάθε περίοδο άλλοτε υπήρχε υπερεθνική ή διακυβερνητική προσέγγιση. Κατά την άποψη μου και σε γενικότερο πλαίσιο πιστεύω ότι κινητήρια δύναμη για την πολιτική ολοκλήρωση διαδραματίζουν οι οικονομικές εξελίξεις. Η οικονομική δραστηριότητα αναπόφευκτα οδηγεί στην αναγκαιότητα επίλυσης προβλημάτων που κύρια συνδέονται με την ασφάλεια και τη στρατηγική των κρατών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης είναι σε διακυβερνητικό επίπεδο η συμφωνία για την εφαρμογή πολιτικών, η εποπτεία και ο συντονισμός των οποίων ανατίθεται σε υπερεθνικά όργανα, τη συγκρότηση των οποίων αποφασίζουν τα ΚΜ.

Τα ΚΜ επίσης μέσω των εκπροσώπων τους που συμμετέχουν στα διοικητικά συμβούλια των οργανισμών ελέγχουν διοικητικά και εκτελεστικά τη λειτουργία των οργανισμών. Δεν παραγνωρίζω τη δυναμική και των λοιπών οργάνων, αλλά και οι εξουσίες που έχουν αυτά είναι αποτέλεσμα συμφωνιών των ΚΜ. Σκοπός είναι η επίτευξη στόχων μέσω οργανισμών και ο στόχος ο ευρωπαϊκός θα πρέπει να είναι και εθνικός, από τη στιγμή που τα κράτη έχουν αποφασίσει να συμμετάσχουν σε διεθνείς οργανισμούς όπως η ΕΕ. Από τη στιγμή της συγκρότησής τους και οι υπερεθνικοί οργανισμοί έχουν τη δική τους δυναμική, καθώς καθορίζουν ημερήσιες διατάξεις, βοηθούν τα ΚΜ στην επίλυση διαφορών και σε κάθε περίπτωση ζητούμενο είναι η βελτίωση της ευημερίας των πολιτών της ΕΕ. Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω θα εξεταστούν οι τομείς που άπτονται της ασφάλειας των πολιτών σε όλες τις καθημερινές δραστηριότητές τους και σχετίζονται με φύλαξη συνόρων και με θέματα αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ

Οι βασικοί κίνδυνοι και οι απειλές που συνδέονται με το έγκλημα και αντιμετωπίζει η Ευρώπη σήμερα, όπως η τρομοκρατία⁸⁹, το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα, το λαθρεμπόριο ναρκωτικών, η εμπορία ανθρώπων, η σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων και η παιδική πορνογραφία, το οικονομικό έγκλημα και η διαφθορά, το λαθρεμπόριο όπλων και το διασυνοριακό έγκλημα, προσαρμόζονται ιδιαίτερα γρήγορα στις επιστημονικές και τεχνολογικές αλλαγές στην προσπάθειά τους να εκμεταλλευτούν παράνομα και να υπονομεύσουν τις αξίες και τον πλούτο των ανοικτών μας κοινωνιών⁹⁰. Η έννοια της ασφάλειας περιλαμβάνει την αντιμετώπιση απειλών που προέρχονται από μη στρατιωτικές πηγές, στις οποίες περιλαμβάνεται και η μετανάστευση. Θέμα υψηλής πολιτικής⁹¹ που απασχολεί έντονα τα ΚΜ της ΕΕ ως προς τη διαχείρισή του και όχι μόνο⁹², καθώς αποτελεί ζήτημα διεθνούς ασφάλειας που επηρεάζει τις πολιτικές ελέγχου των συνόρων και κατά συνέπεια αντιμετώπισης όλων των ειδών εγκλημάτων όπως εμπορίας ανθρώπων, διακίνησης ναρκωτικών ουσιών, διακίνησης καπνικών προϊόντων, τρομοκρατίας κλπ.

Επιπρόσθετα η μετανάστευση αποτελεί και ζήτημα εσωτερικής ασφάλειας, καθώς η παρουσία τους συνιστά απειλή για την αγορά εργασίας, τη δημόσια τάξη και ασφάλεια⁹³, τη δημόσια υγεία, την οικονομική ευημερία κλπ που οδηγεί σε συγκρούσεις σε πολλά κράτη⁹⁴.

Σε επίπεδο ΕΕ το φαινόμενο της μετανάστευσης⁹⁵ και η σύνδεσή της με την ασφάλεια⁹⁶ ξεκίνησε περίπου τη δεκαετία του 70 οπότε και συστήθηκε η ομάδα TREVI⁹⁷, σταδιακά

⁸⁹ Βλ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ Ε.-ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ, Ο ορισμός της τρομοκρατίας, ΠοινΔικ 2002, σ. 91 κε.

⁹⁰ Βλ. Σχέδιο στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Προς ένα ευρωπαϊκό πρότυπο ασφαλείας, 2010, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.consilium.europa.eu/media/30737/qc3010313elc.pdf>.

⁹¹ Για το θεωρητικό πλαίσιο για την ανάλυση της υψηλής στρατηγικής βλ. ΠΛΑΤΙΑΣ ΑΘ., Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στον Θουκυδίδη, ΕΣΤΙΑ, Αθήνα, 2002, σ. 82 κε.

⁹² Βλ. Chiara Steindler, Mapping out the institutional geography of external security in the EU European Security, Volume 24, 2015 - Issue 3.

⁹³ Βλ. ΔΡΟΣΑΚΗ Α., Μορφές Συνεργασίας και Πολιτικές για την Τήρηση της Δημόσιας Τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία, ΜΠΣ “Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση”, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 2018.

⁹⁴ Βλ. Vihar Georgiev, Towards a common European border security policy, European Security, Volume 19, 2010 - Issue 2.

⁹⁵ Βλ. Pinja Lehtonen & Pami Aalto, Smart and secure borders through automated border control systems in the EU? The views of political stakeholders in the Member States, European Security, Volume 26, 2017 - Issue 2.

⁹⁶ Βλ. ΜΠΕΛΛΟΥ Φ., Η αντιμετώπιση του πλέγματος εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας και ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερική Δράσης, σ. 327 κε στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

μέσω της εξέλιξης των συνθηκών δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση, φτάνοντας στην εποχή μας όπου έχει αναδειχθεί σε κυρίαρχο ζήτημα μεταξύ των ΚΜ.

Η υπογραφή της Συμφωνίας Σένγκεν με την οποία καθιερώθηκε η ελεύθερη κυκλοφορία στο εσωτερικό της ΕΕ, οδήγησε στην αύξηση των συνοριακών εγκλημάτων δίνοντάς τους πλέον χαρακτήρα διασυνοριακό και κύρια στην αύξηση της παράνομης μετανάστευσης η οποία εξελίχθηκε στο κύριο θέμα ασφάλειας για την ΕΕ. Σε αυτό συνέβαλαν και μία σειρά άλλων παραγόντων όπως οι εμφύλιες συρράξεις στα Βαλκάνια τη δεκαετία του 90, η αύξηση των τρομοκρατικών επιθέσεων στις αρχές του 21^{ου} αιώνα στις ΗΠΑ (2001), Μαδρίτη (2004) και Λονδίνο (2005) που οδήγησε στην έννοια της ασφαλειοποίησης⁹⁸, η αυξανόμενη πίεση μεταναστευτικών ροών την περίοδο 2005-2010 στα Ισπανικά σύνορα, τη Λαμπεντούζα, Μάλτα που ενίσχυσε τις ανησυχίες για τη φύλαξη και προστασία των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Άλλωστε δεν είναι συμπτωματικό το γεγονός της ίδρυσης του Frontex το 2004. Επίσης την ίδια περίοδο υπάρχει και η «Αραβική Άνοιξη» που επίσης δημιούργησε προσφυγικές ροές⁹⁹.

Τα ΚΜ της ΕΕ έχοντας λάβει υπόψη τους όλα τα παραπάνω φαινόμενα υιοθέτησαν πολιτικές¹⁰⁰ που στηρίζονταν στην αυστηριοποίηση των πολιτικών υποδοχής, στην ποινικοποίηση της πολιτικής μετανάστευσης και στην «επανασυριοποίηση»¹⁰¹.

1.Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΦΥΛΑΞΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

α.- Από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη στη συνθήκη του Μάαστριχτ

ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Θεσσαλονίκη, 2015.

⁹⁷ Βλ. Tony Bunyan, Trevi, Europol and the European, in Statewatching the new Europe, 1993/1, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.statewatch.org/media/documents/news/handbook-trevi.pdf> αλλά και ό.π. παραπ. 34.

⁹⁸ Βλ. Dimitris Skleparis, (In)securitization and illiberal practices on the fringe of the EU. European Security, Volume 25, 2016 - Issue 1. Η συγκεκριμένη διαδικασία της ασφαλειοποίησης περιγράφει πως θέματα καθημερινής πολιτικής εξελίσσονται σε ζητήματα ασφαλείας και πως μία επείγουσα κατάσταση δικαιολογεί τη χρήση εξαιρετικών μέτρων για την αντιμετώπισή του (Σχολή Κοπεγχάγης). Βλ. περαιτέρω ΤΖΙΦΑΚΗΣ Ν., Η κατασκευή της ασφάλειας στις διεθνείς σχέσεις, Αγορά Χωρίς Σύνορα, τόμος 10 (1), 2004, σ. 91 κε.

⁹⁹ Βλ. ΠΟΥΛΟΥΔΗ Μ., Η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη, Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Γενικό Τμήμα, ΠΜΣ "Δημόσια Διοίκηση και Αυτοδιοίκηση, Λάρισα, 2020.

¹⁰⁰ Βλ. ΠΕΡΡΑΚΗΣ Σ., (επιμ.), ό.π., Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της ΕΕ. Από το Τάμπερε στη Χάγη και επέκεινα.

¹⁰¹ Βλ. T. HAMMAMBERG, Criminalization of Migration in Europe: Human Rights Implications, Council of Europe for Human Rights, CommDH/Issue Paper 2010/1, Strasburg, 4February 2010, A. PETER, The Re-bordering of America after 11 September, The Brown Journal of World Affairs, vol. VIII, issue 2, winter 2002, p. 195-202, D. VAN DIJCK, Is the EU policy on illegal immigration securitized? Yes Of Course! A study into the dynamics of institutionalized securitization, paper to be presented at the 3rd Pan-European Conference on EU Politics, Istanbul, 21-23 September 2006, J. HUYSMANS, The European Union and the Securitization of Migration, Journal of Common Market Studies, vol. 38, no. 5, December 2000, p. 751-777, R. BERMEJO, Migration and Security in the EU: Back to Fortress Europe?, Journal of Contemporary European Research, 5 (2), 2009, p. 207-224, C. BOSWELL, Migration Control in Europe After 9/11: Explaining the Absence of Securitization, JCMS, vol. 35, no. 3, 2007, p. 589-610.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη που συμφωνήθηκε το 1986 αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους σταθμούς στη διακυβερνητική συνεργασία στο συγκεκριμένο τομέα. Στο άρθρο 8Α - η αρίθμηση του οποίου μεταβλήθηκε σε 7Α από τη συνθήκη του Μάαστριχτ και σε άρθρο 14 από τη συνθήκη του Άμστερνταμ - προβλέπεται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η θέσπιση ενιαίας αγοράς που βασίζεται σε τέσσερις θεμελιώδεις αρχές: την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων, των υπηρεσιών και των προσώπων.

Η ιδέα της ελεύθερης κυκλοφορίας όλων των προσώπων - ευρωπαίων πολιτών και υπηκόων τρίτων χωρών - η οποία συνεπάγεται την κατάργηση των συνόρων στα σύνορα είναι πιο δύσκολο να τεθεί σε εφαρμογή λόγω της επιφυλακτικής στάσης ορισμένων κρατών. Παράλληλα, αρχίζει να αναπτύσσεται η ιδέα ότι η κατάργηση των συνόρων και η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων είναι απαραίτητο να συνοδεύεται από συγκεκριμένα μέτρα που θα χαρακτηρίζονται ως «αντισταθμιστικά». Τέτοια μέτρα αποτελούν η ενίσχυση των ελέγχων που θα πραγματοποιούνται στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ αλλά και η χάραξη κοινών ευρωπαϊκών πολιτικών στους τομείς του ασύλου και της μετανάστευσης.

Μετά την έκδοση της ΕΕΠ, τα ΚΜ εκτός του κοινοτικού πλαισίου συγκροτούν νέες ομάδες εργασίας, έχοντας υπόψη τις ανάγκες τους. Παράδειγμα τέτοιων ομάδων αποτελούν η ad hoc ομάδα που συστάθηκε το 1986 με αντικείμενο τη μετανάστευση, η επιτροπή που συγκροτήθηκε το 1989 για την καταπολέμηση των ναρκωτικών (CELAD)¹⁰² και τέλος η συγκρότηση της ομάδας αμοιβαίας συνδρομής (GAM)¹⁰³.

Λόγω των δυσκολιών προώθησης της ελεύθερης κυκλοφορίας των ατόμων και της συνεργασίας σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Γαλλία, η Γερμανία και οι χώρες του Μπενελούξ υπέγραψαν σχετική συμφωνία το 1985 στο Σένγκεν, η οποία συμπληρώθηκε από σύμβαση εφαρμογής το 1990¹⁰⁴. Οι συμφωνίες αυτές είχαν ως στόχο τη διευκόλυνση της κατάργησης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, αναπτύσσοντας παράλληλα τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα καθώς και την εναρμόνιση των μέτρων σε θέματα θεωρήσεων εισόδου, ασύλου, αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας.

β.- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε

Η σύνοδος κορυφής του Τάμπερε έκρινε ότι η δημιουργία ΧΕΑΔ ήταν τόσο μεγάλη και σπουδαία όση και η σπουδαιότητα δημιουργίας της εσωτερικής αγοράς. Από την

¹⁰² Βλ. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES COM(91) 463 final Brussels, 27 January 1992 Διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51991PC0463&from=EL> και Martin Elvins, Department of Politics University of Dundee, UK, Anti-Drugs Policies of the European Union Transnational Decision-making and the Politics of Expertise, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://link.springer.com/content/pdf/bfm%3A978-0-230-00616-4%2F1.pdf>.

¹⁰³ The Global Approach to Migration (GAM) was first defined by the European Council in December 2005 (COM(2007) 247) and further developed in 2007 and 2008. It has constituted the framework for the cooperation of the EU with third countries in the area of migration and asylum. The Stockholm Programme adopted in 2009 also acknowledged the importance of consolidating, strengthening and implementing the GAM.

¹⁰⁴ Περί Συμφωνίας Schengen βλ. ανωτέρω παραπ. 25.

Επιτροπή οι εκπρόσωποι των ΚΜ ζήτησαν την εκπόνηση ενός πίνακα ελέγχου («scoreboard») για την κατάρτιση καταλόγου όλων των μέτρων που πρέπει να ληφθούν τα προσεχή πέντε έτη αλλά και για να διευκολυνθεί η παρακολούθηση των μέτρων αυτών.

Κύριος στόχος ήταν μια ΕΕ ανοικτή και ασφαλής, σεβόμενη απόλυτα τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση της Γενεύης σε ότι αφορά το δικαίωμα ασύλου και τα δικαιώματα του ανθρώπου, καθώς και να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ευρωπαϊών πολιτών στη δικαιοσύνη σε όλο το έδαφος της ΕΕ¹⁰⁵.

Ειδικότερα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ¹⁰⁶ αποφάσισε να αντιμετωπίσει στην πηγή της την παράνομη μετανάστευση και δη την καταπολέμηση εκείνων που ενέχονται στην εμπορία ανθρώπων και την οικονομική εκμετάλλευση των μεταναστών. Προέτρεψε να θεσπισθεί νομοθεσία που να προβλέπει αυστηρές κυρώσεις εναντίον αυτού του σοβαρού εγκλήματος μέχρι το τέλος του 2000 με βάση πρόταση της Επιτροπής.

Επίσης διατύπωσε ότι τα ΚΜ μαζί με την Ευρώπη, θα πρέπει να κατευθύνουν τις προσπάθειές τους στην ανίχνευση και την εξάρθρωση των ενεχόμενων εγκληματικών δικτύων, διασφαλίζοντας τα δικαιώματα των θυμάτων των δραστηριοτήτων αυτών οφείλουν με ιδιαίτερη έμφαση στα προβλήματα των γυναικών και των παιδιών¹⁰⁷.

γ.-Η Ευρωπαϊκή Συνθήκη του Άμστερνταμ

Η συνθήκη του Άμστερνταμ τροποποιεί τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων δημιουργώντας ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης με ευρύτερες και πιο συγκεκριμένες φιλοδοξίες, με μεθόδους πιο αποτελεσματικές, πιο δημοκρατικές και με ένα πιο ισορροπημένο ρόλο των θεσμικών οργάνων. Ο επιδιωκόμενος στόχος είναι να επιτευχθεί κατά τα πέντε προσεχή έτη η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηκόων της ΕΕ αλλά και των υπηκόων τρίτων χωρών που βρίσκονται στο έδαφός της, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ασφάλεια όλων με την καταπολέμηση κάθε μορφής οργανωμένου εγκλήματος αλλά και της τρομοκρατίας.

Μέτρα που αφορούν το άσυλο, τη μετανάστευση, τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων, τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις περιλαμβάνονται σε έναν νέο τίτλο της Συνθήκης με τίτλο: «Θεωρήσεις εισόδου, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές που συνδέονται με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων».

¹⁰⁵ Βλ. αναλυτικά «ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΤΑΜΠΕΡΕ

15 ΚΑΙ 16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1999» διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.consilium.europa.eu/media/21052/91400.pdf>.

¹⁰⁶ Βλ. Κεφ IV:ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ στο «ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΤΑΜΠΕΡΕ 15 ΚΑΙ 16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1999.

¹⁰⁷ Βλ. ΑΝΑΓΝΟΥ Μ., Ευρωπαϊκά σύνορα, μετανάστευση & ασφάλεια: Προκλήσεις για την ΕΕ και την Ελλάδα, σ. 257 κε, στο Εξελιξείς και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Θεσσαλονίκη, 2015.

Οι τομείς αυτοί υπάγονται στον πρώτο πυλώνα και για την υλοποίησή τους χρησιμοποιούνται τα κοινοτικά νομικά μέσα όπως κανονισμοί, οδηγίες, αποφάσεις, συστάσεις, γνώμες. Η διαδικασία όμως αυτή της «κοινοτικοποίησης» στη διάρκεια των πρώτων πέντε ετών από τότε που τέθηκε σε ισχύ εφαρμόζεται μερικά. Αυτό γιατί η Επιτροπή όπως έκανε και στο παρελθόν το δικαίωμα πρωτοβουλίας το μοιράζεται με τα ΚΜ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απλά ζητείται η γνώμη του και δεν συμμετέχει στη λήψη των αποφάσεων, ενώ οι αποφάσεις του Συμβουλίου λαμβάνονται ομόφωνα.

Στον τρίτο πυλώνα που έχει αναδιαρθρωθεί παραμένουν η αστυνομική και δικαστική συνεργασία¹⁰⁸ σε ποινικές υποθέσεις, ενώ από τη Συνθήκη προστέθηκε η πρόληψη και η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Επήλθαν όμως αλλαγές σε ότι αφορά τη λήψη των αποφάσεων, όπως η υποκατάσταση της κοινής δράσης από την έκδοση αποφάσεων - πλαίσιο και αποφάσεων, νομικά μέσα που σε μεγάλο βαθμό προσιδιάζουν με την οδηγία και τα μέτρα εφαρμογής της.

Ακόμη κάθε σύμβαση εφεξής τίθεται σε ισχύ αφού έχει επικυρωθεί από το ήμισυ των ΚΜ που την έχουν υπογράψει, ρύθμιση που επιταχύνει τη διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 34 της συνθήκης ΕΕ. Επιπρόσθετα η Επιτροπή από κοινού με τα ΚΜ διαθέτει δικαίωμα πρωτοβουλίας σε όλους τους τομείς του τρίτου πυλώνα ενώ διευκρινίζονται οι όροι διαβούλευσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹⁰⁹.

Σύμφωνα με απόφαση που λήφθηκε από το Συμβούλιο των Υπουργών, στο ΧΕΑΔ ενσωματώνονται οι συμφωνίες του Σένγκεν στο πλαίσιο της Ένωσης καθώς τα μέτρα που λήφθηκαν στη βάση αυτή προστίθενται στο κεκτημένο της ΕΕ είτε στον τίτλο IV της συνθήκης ΕΚ, είτε στον τίτλο VI της συνθήκης ΕΕ. Εφεξής διευκολύνεται η χάραξη πολιτικών με συνοχή σε επίπεδο ΕΕ στους τομείς δικαιοσύνης και εσωτερικών και για να μην επαναληφθεί όπως στο παρελθόν διακυβερνητική συνεργασία στο πρότυπο του Σένγκεν, υπήρξε πρόβλεψη στη συνθήκη του Άμστερνταμ και συγκεκριμένα στο τίτλο VI της συνθήκης ΕΕ αναφορικά με τη δυνατότητα που έχουν τα ΚΜ να αναπτύξουν περαιτέρω στενή συνεργασία εάν το επιθυμούν..

Το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και η Δανία επεσήμαναν με διάφορα πρωτόκολλα στη συνθήκη του Άμστερνταμ την πρόθεσή τους να μην συμμετάσχουν, σε διαφορετικούς βαθμούς, σε όλα τα μέτρα που λαμβάνονται στα πλαίσια του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια των ετών 2000 και 2001, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία ζήτησαν να συμμετέχουν σε ορισμένες διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν και λήφθηκε θετική απόφαση του Συμβουλίου και στις δύο περιπτώσεις¹¹⁰.

δ.-Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης (2002)

¹⁰⁸ Βλ. ΚΑΔΟΓΛΟΥ Ν., Αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή ένωση, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, ΠΜΣ “Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο και Διακυβέρνηση”, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα, 2019.

¹⁰⁹Βλ. ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ Π., ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ, ΜΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ, Αντ. Σάκκουλας, Αθήνα 1999.

¹¹⁰ Βλ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ Π., ό.π., Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, Νέο Πρότυπο Ολοκλήρωσης ή σύμπτωμα ‘‘από-ολοκλήρωσης;

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης έδωσε έμφαση στην ανάγκη να επιταχυνθεί η εφαρμογή όλων των πτυχών του προγράμματος που συμφωνήθηκε στο Τάμπερε, ιδίως σε θέματα που άπτονται της διαμόρφωσης μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για το άσυλο και τη μετανάστευση. Οι εκπρόσωποι των κρατών της ΕΕ υπογράμμισαν ότι θα πρέπει να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση της αντικανονικής μετανάστευσης, καθώς και ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί μία ευθεία προσέγγιση του προβλήματος. Τόνισαν, τέλος, ότι η δράση της ΕΕ στο χώρο της μετανάστευσης πρέπει να βασίζεται, μεταξύ άλλων, στις εξής αρχές:

- Η θεμιτή φιλοδοξία των μεταναστών για μια καλύτερη ζωή πρέπει να εναρμονίζεται με τη δυνατότητα υποδοχής της ΕΕ και των κρατών μελών της, ενώ η μετανάστευση πρέπει να λαμβάνει χώρα πάντα στο πλαίσιο της νομιμότητας
- Ενσωμάτωση των νόμιμων μεταναστών στην ΕΕ σημαίνει αναγνώριση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που πηγάζουν από τα θεμελιώδη δικαιώματα που είναι αναγνωρισμένα στην ΕΕ.

ε.-Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης (2003)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης αναγνώρισε ότι, δεδομένης της ύψιστης πολιτικής προτεραιότητας που αποδίδεται στη μετανάστευση, υπήρχε σαφής ανάγκη για πιο συγκροτημένη πολιτική της ΕΕ, η οποία να καλύπτει όλο το φάσμα των σχέσεων με τις τρίτες χώρες και στην οποία να συμπεριλαμβάνεται η ταχεία σύναψη συμφωνιών επαναπατρισμού με βασικές τρίτες χώρες καταγωγής, καθώς και η προώθηση μιας μεγαλύτερης συνεργασίας με αυτές, θεωρούμενης ως αμφίδρομης διαδικασίας για την καταπολέμηση της αντικανονικής μετανάστευσης και τη διερεύνηση νόμιμων μεταναστευτικών οδών.

Στο πλαίσιο αυτό, κρίθηκε ότι πρέπει να εξεταστεί και να τύχει μεγαλύτερης επιμέλειας και το ζήτημα της ομαλής ένταξης των νόμιμων μεταναστών στις κοινωνίες της ΕΕ.

Τέλος, αποφασίστηκε ότι τα χρηματοδοτικά μέσα που επρόκειτο να διατεθούν για τα έτη 2004-2006 θα έπρεπε να επανεξεταστούν προσεκτικά, λαμβανομένου δε υπόψη του γενικού πλαισίου και της ανάγκης δημοσιονομικής πειθαρχίας, και οι μετά το 2006 δημοσιονομικές προοπτικές θα έπρεπε να αντικατοπτρίζουν αυτήν την πολιτική προτεραιότητα της Κοινότητας.

Εν όψει των παραπάνω το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή:

Α.-να εκπονήσει τις ενδεδειγμένες προτάσεις με πρώτο αντικείμενο τις θεωρήσεις, σεβόμενη πλήρως το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα για την εισαγωγή του Συστήματος πληροφοριών του Σένγκεν II,

Β.-να εξετάσει σε εύθετο χρόνο την ανάγκη δημιουργίας νέων θεσμικών μηχανισμών, συμπεριλαμβανομένης και της πιθανής δημιουργίας μιας κοινοτικής επιχειρησιακής δομής, προκειμένου να ενισχυθεί η επιχειρησιακή συνεργασία για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων,

Γ.-να εξετάσει όλες τις πτυχές που σχετίζονται με τη θέσπιση ενός ειδικού κοινοτικού χρηματοδοτικού μέσου για να υποστηριχθούν όλες οι προτεραιότητες που θέτει το Πρόγραμμα Δράσης για την Επιστροφή των Μεταναστών.

Στο πλαίσιο δε της ενσωμάτωσης των μεταναστευτικών ζητημάτων στις σχέσεις της ΕΕ με τρίτες χώρες, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διαβεβαίωσε ότι ο διάλογος και οι δράσεις της ΕΕ με τις τρίτες χώρες στον τομέα της μετανάστευσης θα πρέπει να αποτελέσουν τμήμα μιας ολοκληρωμένης, συνολικής και ισορροπημένης αντιμετώπισης, η οποία θα διαφοροποιείται ανάλογα με την υφιστάμενη κατάσταση στις διάφορες περιοχές και την κάθε επιμέρους χώρα-εταίρο¹¹¹.

στ.-Το πρόγραμμα της Χάγης (2004)

Το εν λόγω πρόγραμμα συνέχισε επάνω στο πρόγραμμα του Tampere, χαρτογραφώντας την ανάπτυξη μιας "δεύτερης γενεάς" μέτρων με σκοπό να ενισχύσουν τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων γενικά. Το 2005, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε σχετικά με μια γενικότερη προσέγγιση αναφορικά με την μετανάστευση, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των νότιων θαλάσσιων εξωτερικών συνόρων και του καθορισμού ενός συνόλου μέτρων προτεραιότητας που πρέπει να εφαρμοστούν πριν από το τέλος του 2006¹¹².

Η πίεση της παράνομης μετανάστευσης στα ΚΜ της ΕΕ που είχε παρατηρηθεί τα τελευταία δύο χρόνια και στην ατλαντική περιοχή της Μεσογείου, είχε φθάσει σε έναν πρωτοφανές υψηλό επίπεδο, απαιτώντας την άμεση και αποφασιστική δράση και σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να προστατευθεί το σύστημα του Schengen και να αποφευχθούν περιστατικά παράνομων μεταναστών που πεθαίνουν στην προσπάθεια να φθάσουν στις ακτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹¹³.

ζ.-Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης και η νέα αρχιτεκτονική ασφάλειας

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα διαφοροποιείται από το πρόγραμμα της Χάγης καθώς σηματοδοτεί στροφή από τη ασφάλεια στην προώθηση «της Ευρώπης των πολιτών»¹¹⁴. Προτείνει τη συμπίεση των αρχών της ελευθερίας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων με την ασφάλεια για την αντιμετώπιση των διασυνοριακών προβλημάτων.

Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης το οποίο αντικαθιστά τα αντίστοιχα του Τάμπερε και της Χάγης υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Βρυξέλλες, 10-11.12.2009). Υπό το φως και της θέσεως σε ισχύ, από 1ης Δεκεμβρίου 2009, της Συνθήκης της Λισαβόνας, που επιφέρει σημαντικές τροποποιήσεις στις διατάξεις για τον ΧΕΑΔ (Τίτλος V Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης), το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης καθορίζει το πλαίσιο της αστυνομικής και τελωνειακής συνεργασίας, των υπηρεσιών διάσωσης, της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, της πολιτικής

¹¹¹ Βλ. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Βρυξέλλες 1-10-2003, (OR, en), ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, 19 ΚΑΙ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2003, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.consilium.europa.eu/media/20840/76288.pdf>.

¹¹² Βλ. (ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ) ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (2005/C53/01), Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, C53/3-3-2005.

¹¹³ Βλ. ΑΝΑΓΝΟΥ Μ., ό.π., Ευρωπαϊκά σύνορα, μετανάστευση & ασφάλεια: Προκλήσεις για την ΕΕ και την Ελλάδα, παραπ. 102, σ. 261-262

¹¹⁴ Βλ. COM (2009) 262 τελικό, Βρυξέλλες, 10-06-2009.

για το άσυλο, τη μετανάστευση και τις θεωρήσεις, για την περίοδο από το 2010 έως το 2014.

Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης έθεσε τις εξής προτεραιότητες: προώθηση των δικαιωμάτων των πολιτών της Ευρώπης, βελτίωση της καθημερινότητας, προστασία των πολιτών, πρόσβαση στον ευρωπαϊκό χώρο, αλληλεγγύη και εταιρική σχέση σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου καθώς και η εξωτερική διάσταση του τομέα Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης¹¹⁵.

Αναφορικά με την προστασία των πολιτών της Ευρώπης, δίνεται έμφαση στον καθορισμό συνολικής στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ, η παρακολούθηση και εφαρμογή της οποίας θα πρέπει να καταστεί ένα από τα κύρια καθήκοντα της Επιτροπής Εσωτερικής Ασφάλειας (ΕΕΑ). Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης υπογραμμίζει την ανάγκη δημιουργίας ευρωπαϊκής παιδείας επιβολής του δικαίου, ενίσχυσης του έργου του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας, αντιμετώπισης θεμάτων «Δημοσίας Τάξης» και διαμόρφωσης μίας ενοποιημένης πολιτικής κατά της εμπορίας ανθρώπων.

Επιπλέον, δίδεται έμφαση στη βελτίωση του επιπέδου συνεργασίας των αστυνομικών και δικαστικών αρχών των ΚΜ (EUROPOL και EUROJUST), στην καλύτερη αξιοποίηση του EUCPN (Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης Εγκληματικότητας), της CEPOL (Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία) και του SitCen (Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων) καθώς και στην εφαρμογή του ECRIS (Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου). Ειδική αναφορά δε, γίνεται και στη λήψη μέτρων κατά της παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης, του ηλεκτρονικού και οικονομικού εγκλήματος, των νarkωτικών και της τρομοκρατίας¹¹⁶.

η.- Ο ΧΕΑΔ στη Συνθήκη της Λισσαβόνας

Τα εν λόγω χαρακτηριστικά σε συνδυασμό με την ισχύ του Χάρτη Θεμελιωδών δικαιωμάτων και το ρόλο που διαδραματίζει το Δικαστήριο της ΕΕ ενισχύουν το δημοκρατικό έλεγχο και το κράτος δικαίου, στοιχεία που δείχνουν μία πορεία προς «συνταγματικοποίηση του ΧΕΑΔ».

Οι ρυθμίσεις για τον ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, περιγράφονται στα άρθρα 67-89 της ΣΛΕΕ που φέρει και το αντίστοιχο τίτλο. Εδώ υφίστανται πρόνοιες για:

- τη δικαστική συνεργασία,
- τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις,
- την αστυνομική συνεργασία και

¹¹⁵ Βλ. IV (Πληροφορίες) Πληροφορίες προερχόμενες από τα θεσμικά όργανα, τα λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗΣ – ΜΙΑ ΑΝΟΙΚΤΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΗΣ ΕΥΡΩΠΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ (2010/C115/01), C115, 4-5-2010, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:115:0001:0038:el:PDF>.

¹¹⁶ Βλ. Πρόγραμμα της Στοκχόλμης (2010-2014), διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.mfa.gr/brussels/monimi-antiprosopeia-ee/ellada-sten-ee/europaikos-khoros-dikaiousunes-eleutherias-kai-asphaleia.html?page=3>.

- πολιτικές αναφορικά με την πραγματοποίηση ελέγχων στα σύνορα, τη μετανάστευση και το άσυλο.

Εκτός από τα προαναφερόμενα υπάρχουν και άλλα άρθρα που σχετίζονται με τον ΧΕΑΔ και τη δημιουργία αυτού. Συγκεκριμένα:

- στην εξάλειψη των ανισοτήτων αναφέρεται το άρθρο 8 της ΣΛΕΕ,
- το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα των θεσμικών οργάνων ρυθμίζεται από το άρθρο 15 παρ. 3 της ΣΛΕΕ,
- αναφορικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σχετικό είναι το άρθρο 16 της ΣΛΕΕ,
- σε ότι αφορά τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, σχετικό τυγχάνει το άρθρο 6 της ΣΕΕ
- ενώ σχετικά με την απαγόρευση των διακρίσεων και την ιθαγένεια της Ένωσης, τυγχάνουν τα άρθρα 18-25 της ΣΛΕΕ,

Στο άρθρο 67 της ΣΛΕΕ καθορίζονται οι στόχοι του ΧΕΑΔ. Συγκεκριμένα στο εν λόγω άρθρο πραγματοποιείται αναφορά για τον σεβασμό των διαφορετικών νομικών συστημάτων αλλά και παραδόσεων που υπάρχουν στα ΚΜ της ΕΕ, στο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, στην κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα των ΚΜ, και ακολούθως στην ανάπτυξη κοινών πολιτικών στους τομείς των εξωτερικών συνόρων, το άσυλο, τη μετανάστευση, πολιτικών που βασίζονται στην αλληλεγγύη μεταξύ των ΚΜ και είναι δίκαιη σε ότι αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών. Τονίζεται μάλιστα ότι οι ανιθαγενείς εξομοιώνονται με τους υπηκόους των τρίτων χωρών.

Επίσης στο ίδιο άρθρο πραγματοποιούνται αναφορές στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις, την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών υποθέσεων σε ποινικές υποθέσεις διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτό η ΕΕ την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, όπως επίσης λήψη μέτρων συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών, δικαστικών και άλλων αρμοδίων αρχών.

Κύριο σημείο αποτελεί η δέσμευση της ΕΕ ότι καταβάλλεται προσπάθεια προκειμένου να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο ασφάλειας για τους πολίτες της, με τη θέσπιση μέτρων που αναφέρονται στην πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Στο ΧΕΑΔ η ΣΛΕΕ επέφερε τις εξής καινοτομίες:

1. Η διαδικασία λήψης των αποφάσεων κατέστη πιο αποτελεσματική και δημοκρατική, καθώς καταργήθηκε ο τρίτος πυλώνας και συνακόλουθα η διακυβερνητική συνεργασία που κυριαρχούσε σε αυτόν. Για την έγκριση των νομικών κειμένων-πράξεων ακολουθείται η συνήθης νομοθετική διαδικασία που καθορίζεται στο άρθρο 294.

2. Τα εθνικά κοινοβούλια απέκτησαν νέο ρόλο σχετικά με τον ΧΕΑΔ, καθώς σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 2 της ΣΛΕΕ, παρέχεται η δυνατότητα επανεξέτασης μίας πρότασης εάν αυτό αιτηθεί από το ένα τέταρτο των εθνικών κοινοβουλίων των ΚΜ της ΕΕ. Όπως ήδη αναφέρθηκε προγενέστερα τα εθνικά

κοινοβούλια συμμετέχουν στην αξιολόγηση της Eurojust και της Ευρωπόλ, ενώ ακόμη παρέχεται η δυνατότητα άσκησης προσφυγής ακύρωσης ενώπιον του Δικαστηρίου της ΕΕ στην περίπτωση που κάποια νομική πράξη παραβιάζει την αρχή της επικουρικότητας.

3. Το δικαστήριο της ΕΕ έχει πλέον αυξημένες εξουσίες καθώς προβλέπεται η δυνατότητα προσφυγής ενώπιον του χωρίς περιορισμούς για την έκδοση προδικαστικών αποφάσεων για οποιοδήποτε ζήτημα αφορά τον ΧΕΑΔ. Το ίδιο σύστημα ισχύει και με τις προσφυγές επί παραβάσει όπως προβλέπεται στο πρωτόκολλο αριθ. 36.

4. Ενισχύθηκε ο ρόλος της Επιτροπής καθώς έχει τη δυνατότητα να ασκεί προσφυγές επί παραβάσει κατά ΚΜ εφόσον δεν τηρούνται οι διατάξεις που αφορούν τον ΧΕΑΔ. Η νέα αυτή εξουσία της Επιτροπής είναι πολύ σημαντική καθώς πλέον έχει τη δυνατότητα να επιβλέπει-μεριμνά για την ορθή εφαρμογή των νομικών κειμένων.

5. Σύμφωνα με το άρθρο 70 της ΣΛΕΕ παρέχεται η δυνατότητα στα ΚΜ να συμμετάσχουν στην αξιολόγηση πολιτικών που εφαρμόζονται και σχετίζονται με τον ΧΕΑΔ. Ειδικότερα ορίζεται ότι το Συμβούλιο μετά από πρόταση της Επιτροπής μπορεί να θεσπίζει μέτρα που αναφέρονται στον καθορισμό λεπτομερών διατάξεων σύμφωνα με τις οποίες τα ΚΜ σε συνεργασία με την Επιτροπή μπορούν να προβαίνουν σε αντικειμενική και αμερόληπτη αξιολόγηση της εφαρμογής πολιτικών του ΧΕΑΔ από τις αρμόδιες αρχές των ΚΜ.

Θ.-Η διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ

Η πολιτική διαχείρισης των συνόρων της ΕΕ που έχει νομική βάση το άρθρο 3 παρ. 2, 67 και 77 της ΣΕΕ, εξελίχτηκε σημαντικά καθώς συνέβη μία μεγάλη εισροή προσφύγων αλλά και παράνομων μεταναστών κυρίως από τα μέσα του 2015. Η εν λόγω χρονιά αποτελεί κομβικό σημείο στη μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ καθώς διαπιστώθηκαν αδυναμίες τόσο στον τομέα των εξωτερικών συνόρων όσο και στον τομέα της μετανάστευσης. Η αύξηση των μεταναστευτικών ροών σε συνδυασμό με την πανδημία του Covid 19 και το γενικότερο πλαίσιο ανησυχίας που υπήρχε για την ασφάλεια οδήγησαν σε αναπροσαρμογή πολιτικών στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ αλλά και στα εσωτερικά σύνορα.

Προαπαιτούμενο του χώρου Σένγκεν δηλαδή η ύπαρξη ενιαίου χώρου χωρίς την πραγματοποίηση ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα είναι και η ύπαρξη μίας κοινής πολιτικής αναφορικά με τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων. Στο άρθρο 3 παραγ. της ΣΕΕ προβλέπεται η επιβολή «κατάλληλων μέτρων όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα.».

Η προσπάθεια της ΕΕ συγκεντρώνεται στην καθιέρωση κοινών προτύπων σε ότι αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά της σύνορα και στην σταδιακή εφαρμογή ενός συστήματος για τη διαχείριση αυτών.

Η έναρξη εφαρμογής μίας κοινής πολιτικής σε ότι αφορά τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων πραγματοποιήθηκε στις 14/06/1985 όταν 5 από τα 10 ΚΜ της ΕΟΚ υπέγραψαν τη γνωστή ως συμφωνία Σένγκεν, που αργότερα και συγκεκριμένα το 1990

συμπληρώθηκε με τη Σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν¹¹⁷. Ο χώρος Σένγκεν, σημαίνει μια περιοχή χωρίς εσωτερικά σύνορα που εγκαθιδρύθηκε από το κεκτημένο Σένγκεν και σήμερα περιλαμβάνει 26 ευρωπαϊκές χώρες¹¹⁸.

A. Το κεκτημένο Σένγκεν για τα εξωτερικά σύνορα

Η αναφορά στο κεκτημένο Σένγκεν¹¹⁹ για τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ στηρίζεται στο αρχικό κεκτημένο που ενσωματώθηκε στην έννομη τάξη της ΕΕ με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ. Περιλαμβάνει πολλούς κανόνες που μπορούν να κωδικοποιηθούν σε πέντε ενότητες:

A.1.- Ο Κώδικας συνόρων του Σένγκεν

Ο Κώδικας Συνόρων του Σένγκεν¹²⁰ είναι η κεντρική βάση διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, καθώς διαμορφώνει κανόνες αναφορικά με τη διέλευση τους καθώς και κανόνες που αναφέρονται στην προσωρινή επαναφορά ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Τα ΚΜ έχουν υποχρέωση να πραγματοποιούν συστηματικούς ελέγχους με αξιοποίηση βάσεων δεδομένων για όλα τα πρόσωπα στα οποία συμπεριλαμβάνονται πολίτες της ΕΕ καθώς και μη πολίτες της ΕΕ όταν διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα.

Οι βάσεις δεδομένων που αξιοποιούνται για την πραγματοποίηση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα (εναέρια, θαλάσσια και χερσαία) τόσο κατά την είσοδο αλλά και έξοδο είναι το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (Schengen Information System-SIS) και η βάση δεδομένων της Ιντερπόλ για κλαπέντα και απολεσθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα (Stolen and Lost Travel Documents Database-SLTD).

Ο μηχανισμός αξιολόγησης Σένγκεν¹²¹, τέθηκε σε ισχύ τον 11/2014 και παράλληλα θεσπίστηκε πρόγραμμα διάρκειας πέντε ετών έως την 31 Δεκεμβρίου 2019, προκειμένου να αξιολογηθούν όλες οι διαστάσεις του κεκτημένου του Σένγκεν, όπως ο τρόπος με τον

¹¹⁷ Σύμβαση εφαρμογής της 19ης Ιουνίου 1990 της συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, ΕΕ L 239 της 22.9.2000, σ. 19.

¹¹⁸ Οι χώρες δεν περιλαμβάνουν τα ΚΜ της ΕΕ, Κύπρο, Ιρλανδία, Κροατία, Βουλγαρία και Ρουμανία. Ωστόσο, ο χώρος Σένγκεν περιλαμβάνει τέσσερα κράτη- μη μέλη της ΕΕ: Ισλανδία, Ελβετία, Νορβηγία και το Λιχτενστάιν. Η Δανία έχει δυνατότητα εξαίρεσης από τον Τίτλο V της ΣΛΕΕ (Πρωτόκολλο 22), αλλά συμμετέχει σε διακυβερνητική βάση.

¹¹⁹ Βλ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ Κ., Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2008.

¹²⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν), ΕΕ L 77 23.3.2016, σ. 1, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/458 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2017, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 όσον αφορά την ενίσχυση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα με χρήση οικειών βάσεων δεδομένων, ΕΕ L 74 της 18.3.2017, σ. 1.

¹²¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1053/2013 του Συμβουλίου, της 7ης Οκτωβρίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση ενός μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου Σένγκεν και την κατάργηση της απόφασης της εκτελεστικής επιτροπής της 16ης Σεπτεμβρίου 1998 σχετικά με τη σύσταση της μόνιμης επιτροπής για την αξιολόγηση και την εφαρμογή της σύμβασης Σένγκεν, ΕΕ L 295 της 6.11.2013, σ. 27.

οποίο τα ΚΜ πραγματοποιούν ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, την πολιτική θεωρήσεων, την αστυνομική και δικαστική συνεργασία, το SIS, την προστασία των δεδομένων, διαδικασίες που ακολουθούνται κλπ.

A.2.- Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS)

Η διατήρηση της ασφάλειας στο χώρο Σένγκεν όπου δεν πραγματοποιούνται συνοριακοί έλεγχοι, πραγματοποιείται με τη χρήση του συστήματος SIS το οποίο είναι ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών και βάσης δεδομένων και αποτελεί το πιο σημαντικό σύστημα στον ΧΕΑΔ.

Οι αρμόδιες Αρχές της ΕΕ αξιοποιούν το εν λόγω σύστημα με την εισαγωγή καταχωρήσεων για καταζητούμενα ή αγνοούμενα πρόσωπα, απολεσθέντα αντικείμενα ενώ παράλληλα το συμβουλευονται για τα συγκεκριμένα θέματα.

Από το 2018 αναφέρεται σε τρία νομικά μέσα με τη μορφή τριών κανονισμών και συγκεκριμένα:

- στην αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις¹²²,
- στους συνοριακούς ελέγχους¹²³ και
- στην επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών¹²⁴.

Οι συγκεκριμένοι κανονισμοί έχουν προβλέψει τις εξής καταχωρήσεις:

- 1.-καταχωρήσεις για άγνωστα ύποπτα ή καταζητούμενα πρόσωπα,
- 2.-προληπτικές καταχωρήσεις για παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο απαγωγής από γονείς,
- 3.-καταχωρίσεις με σκοπό την επιστροφή και
- 4.-καταχώριση σε σχέση με αποφάσεις επιστροφής που έχουν εκδοθεί για παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών.

A.3.-. Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας: Σύνορα και θεωρήσεις (TEA)

Είναι γνωστό ότι δεν διαθέτουν όλα τα ΚΜ της ΕΕ εξωτερικά σύνορα και κατά συνέπεια είναι φυσικό να μην επηρεάζονται από τις διασυνοριακές μετακινήσεις. Η ΕΕ προκειμένου να αντισταθμίσει ορισμένες από τις δαπάνες στις οποίες υποβάλλονται τα ΚΜ των οποίων τα εξωτερικά σύνορα είναι και εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, έχει

¹²² Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1862 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, την τροποποίηση και κατάργηση της απόφασης 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1986/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της απόφασης 2010/261/ΕΕ της Επιτροπής, ΕΕ L 312 της 7.12.2018, σ. 56.

¹²³ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1861 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) στον τομέα των συνοριακών ελέγχων, την τροποποίηση της σύμβασης εφαρμογής της συμφωνίας Σένγκεν και την τροποποίηση και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 ΕΕ L 312 της 7.12.2018, σ. 14.

¹²⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1860 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν για την επιστροφή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, ΕΕ L 312 της 7.12.2018, σ. 1

δημιουργήσει έναν ειδικό μηχανισμό χρηματοδότησης που αποσκοπεί σε υψηλού επιπέδου ασφάλεια στην ΕΕ, διευκολύνοντας τις νόμιμες μετακινήσεις.

A.4.- Το σύστημα εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ)

Το σύστημα πληροφοριών εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ)¹²⁵ αποσκοπεί στην επιτάχυνση και ενίσχυση των συνοριακών ελέγχων για τους υπηκόους τρίτων χωρών που ταξιδεύουν στην ΕΕ, αντικαθιστώντας τη χειροκίνητη θεώρηση των διαβατηρίων.

Οι κύριοι στόχοι του είναι:

- μείωση του χρόνου των ελέγχων στα σύνορα με παράλληλη βελτίωση της ποιότητας τους μέσω του αυτόματου υπολογισμού της επιτρεπόμενης διαμονής κάθε ταξιδιώτη,
- εξασφάλιση συστηματικής και αξιόπιστης ταυτοποίησης προσώπων που υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής και
- ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, επιτρέποντας την πρόσβαση των αρμοδίων αρχών στο ταξιδιωτικό ιστορικό.

Πρόσβαση στο ΣΕΕ έχουν αρμόδιες εθνικές αρχές επιβολής του νόμου και η Ευροπολ, αλλά δεν έχουν πρόσβαση οι αρμόδιες αρχές για το άσυλο. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις παρέχεται η δυνατότητα διαβίβασης δεδομένων για σκοπούς που σχετίζονται με την επιβολή του νόμου ή επιστροφής σε τρίτες χώρες και ΚΜ της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στο εν λόγω σύστημα.

Το ΣΕΕ το οποίο ισχύει για όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών (είτε χρειάζονται είτε όχι θεώρηση) και θα χρησιμοποιείται από προξενικές και συνοριακές αρχές κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, θα καταχωρεί δεδομένα των ταξιδιωτών όπως όνομα, δακτυλικά αποτυπώματα, είδος ταξιδιωτικού εγγράφου, ημερομηνία και τόπο εισόδου, εικόνα προσώπου.

A.5.- Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex)

Η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή (European Border and Coast Guard Agency-EBCG/ Frontex) ιδρύθηκε το 2004¹²⁶. Σκοπός του συγκεκριμένου Οργανισμού είναι η παρακολούθηση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, η συνεργασία με τα ΚΜ, ώστε έγκαιρα να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται ενδεχόμενες απειλές που σχετίζονται με αυτά.

¹²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/2226 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2017, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ) για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου και δεδομένων άρνησης εισόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών, τον καθορισμό των όρων πρόσβασης στο ΣΕΕ για σκοπούς επιβολής του νόμου και την τροποποίηση της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν και των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008 και (ΕΕ) αριθ. 1077/2011, ΕΕ L 327 της 9.12.2017, σ. 20.

¹²⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2019, για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1052/2013 και (ΕΕ) 2016/1624, ΕΕ L 295 της 14.11.2019, σ. 1.

Για πολλά χρόνια πριν τη μεταναστευτική κρίση του 2015 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζητούσε την ενίσχυση του ρόλου του ώστε να ανταποκριθεί πιο αποτελεσματικά στις μεταβαλλόμενες μεταναστευτικές ροές¹²⁷. Επιπρόσθετα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον 10/2015 στα συμπεράσματά του εξέφρασε την υποστήριξη του για την «προοδευτική δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων».

Ο ισχύον κανονισμός διευρύνει το πεδίο δραστηριοτήτων του EBCGA/ Frontex¹²⁸ και συγκεκριμένα -περιλαμβάνει ενισχυμένη στήριξη στα ΚΜ σε ότι αφορά:

- 1.-τη διαχείριση της μετανάστευσης,
- 2.-την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και
- 3.-τις επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης. Επίσης στις διατάξεις του προβλέπεται μεγαλύτερο ρόλος στην επιστροφή των μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους, βάσει των αποφάσεων που λαμβάνονται από τις εθνικές αρχές.

Το Συμβούλιο και κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, μπορεί να αιτηθεί από τον EBCGA/ Frontex να παρέμβει και να βοηθήσει τα ΚΜ σε εξαιρετικές περιστάσεις. Ειδικότερα:

- 1.-όταν ένα ΚΜ δεν συμμορφώνεται σε καθορισμένο χρονικό όριο με δεσμευτική απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του οργανισμού αναφορικά με την αντιμετώπιση αδυναμιών στη διαχείριση των συνόρων του και
- 2.-υπάρχει ιδιαίτερη και δυσανάλογη πίεση στα εξωτερικά σύνορα που θέτει σε κίνδυνο τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν. Στην περίπτωση που ένα ΚΜ αντιτίθεται σε απόφαση του Συμβουλίου για την παροχή συνδρομής, τα υπόλοιπα ΚΜ μπορούν να επιβάλουν προσωρινά εσωτερικούς συνοριακούς ελέγχους.

Από το 2019, ο οργανισμός ενισχύθηκε βάσει του νέου κανονισμού με νέα εντολή και δικά του μέσα και εξουσίες για την προστασία των εξωτερικών συνόρων, την αποτελεσματικότερη εκτέλεση των επιστροφών και τη συνεργασία με τρίτες χώρες¹²⁹.

Συγκεκριμένα αποφασίστηκε η συγκρότηση ενός μόνιμου σώματος 10.000 συνοριοφυλάκων με εκτελεστικές αρμοδιότητες ώστε να στηρίζει αποτελεσματικά τα ΚΜ στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και την αντιμετώπιση μεταναστευτικών ροών, με πρόβλεψη πλήρους στελέχωσης του σώματος αυτού έως το 2027. Επίσης συνεργάζεται πολύ στενά με τα ΚΜ σε ότι αφορά τις επιστροφές υπηκόων τρίτων χωρών.

¹²⁷ Παράγραφος 74 του ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 2ας Απριλίου 2014, σχετικά με την ενδιάμεση επανεξέταση του προγράμματος της Στοκχόλμης, ΕΕ C 408 της 30.11.2017, σ. 8.

¹²⁸ Βλ. ΤΖΙΡΙΤΗΣ Δ., Η Frontex, Ο θεσμικός ρόλος και η προσφορά της στον «Ενιαίο Χώρο Ασφάλειας» της ΕΕ- Το έργο της στην Ελλάδα, σ. 298 κε, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Θεσσαλονίκη, 2015, Helena Ekelund, The Establishment of FRONTEX: A New Institutional Approach, Journal of European Integration, Volume 36, 2014 - Issue 2, Sarah Léonard, EU border security and migration into the European Union: FRONTEX and securitisation through practices European Security, Volume 19, 2010 - Issue 2 και Johannes Pollak & Peter Slominski, Experimentalist but not Accountable Governance? The Role of Frontex in Managing the EU's External Borders West European Politics, Volume 32, 2009 - Issue 5.

¹²⁹ Βλ. ό.π. Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή.

B. Εξελίξεις στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ

Οι εξελίξεις στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων επιτάχυνε η μεταναστευτική κρίση του 2015 καθώς και οι μεγάλες απώλειες σε ανθρώπινες ζωές στη Μεσόγειο θάλασσα. Πριν τη συγκεκριμένη κρίση είχε παρατηρηθεί το φαινόμενο ΚΜ της ΕΕ να έχουν κατασκευάσει φράκτες στα σύνορά τους προκειμένου να εμποδίσουν τους πρόσφυγες να εισέλθουν στην επικράτειά τους [Ισπανία 2009, Ελλάδα 2012, Βουλγαρία 2014]¹³⁰.

B.1- Ευρωπαϊκό σύστημα πληροφοριών και αδειοδότησης ταξιδιού (ETIAS)

ΤΟ Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (EUROPEAN TRAVEL INFORMATION AND AUTHORIZATION SYSTEM-ETIAS) ιδρύθηκε τον 09/2018, με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών για πολίτες τρίτων χωρών που πρόκειται να εισέλθουν στο χώρο Σένγκεν χωρίς να απαιτείται θεώρηση, έτσι ώστε έγκαιρα να εντοπίζονται κίνδυνοι ασφάλειας και κύρια να αντιμετωπίζεται το φαινόμενο της παράνομης μετανάστευσης.

Για όσους από τους ταξιδιώτες απαλλάσσονται από τη θεώρηση, θα πραγματοποιείται εκ των προτέρων έλεγχος και αν διαπιστώνεται ότι αποτελούν κίνδυνο δεν θα τους χορηγείται άδεια ταξιδιού, με απόφαση που θα λαμβάνεται από την αρμόδια υπηρεσία που πραγματοποιεί τους σχετικούς ελέγχους και σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα Σένγκεν. Σημειώνεται ότι το συγκεκριμένο πληροφοριακό σύστημα είναι παρεμφερές με άλλα πληροφοριακά συστήματα που ήδη εφαρμόζονται στις ΗΠΑ, Αυστραλία και Καναδά.

Τα πλεονεκτήματα του ETIAS εστιάζονται:

- 1.-στη μείωση των καθυστερήσεων στα σύνορα καθώς τα αιτήματα εξετάζονται γρηγορότερα,
- 2.-στη βελτίωση της εσωτερικής ασφάλειας καθώς παρέχεται η δυνατότητα έγκαιρου εντοπισμού τυχόν κινδύνων,
- 3.-στην καλύτερη πρόληψη-αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης και
- 4.-στη μείωση των κινδύνων για τη δημόσια υγεία.

Το ETIAS¹³¹ θα επιτελεί τρεις κύριες λειτουργίες:

¹³⁰ Σημειώνεται ότι στο άρθρο 14 παραγ. 2 του Κώδικα Σένγκεν ορίζεται ότι «η άρνηση εισόδου επιβάλλεται μόνο με αιτιολογημένη απόφαση η οποία αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους της άρνησης».

¹³¹ Βλ. Nicolas Gäckle, Taming future mobilities: biopolitics and data behaviourism in the European Travel Information and Authorisation System (ETIAS) Mobilities, Volume 15, 2020 - Issue 2. Επίσης άρθρο 67 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1896 [βλ. παραπομπές 121-124] με τίτλο «Κεντρική μονάδα ETIAS» στο οποίο ορίζεται ότι: «Ο Οργανισμός μεριμνά για τη δημιουργία και τη λειτουργία της κεντρικής μονάδας ETIAS του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1240». Ο τελευταίος Κανονισμός έχει θέμα: «Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS)».

Τα βασικά του σημεία συνοψίζονται στα εξής:

- 1.-Το ETIAS είναι ένα αυτοματοποιημένο σύστημα τεχνολογιών πληροφοριών το οποίο δημιουργήθηκε για τον εντοπισμό τυχόν κινδύνων σχετικών με την ασφάλεια ή την παράτυπη μετανάστευση που ενέχουν

- επαλήθευση των πληροφοριών που υποβάλλονται από υπηκόους τρίτων χωρών που προτίθενται να ταξιδέψουν στην ΕΕ και απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης πριν από το ταξίδι τους,
- διεκπεραίωση των αιτήσεων με έλεγχο αυτών και σε άλλα συστήματα πληροφοριών όπως στο SIS, στο VIS, στη βάση δεδομένων της Ευρωπόλ, στη βάση δεδομένων της Interpol, στο Eurodac, στην ευρωπαϊκή βάση δεδομένων δακτυλοσκόπησης των αιτούντων άσυλο για την αντιπαραβολή δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων,
- έκδοση αδειών ταξιδιού πολύ σύντομα όταν δεν εντοπίζονται αποτελέσματα αναζήτησης ή στοιχεία που απαιτούν περαιτέρω ανάλυση.

Τον 06/2017 το Συμβούλιο λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η νομική βάση Σένγκεν της σχετικής πρότασης δεν μπορούσε να καλύπτει και τροποποιήσεις αναφορικά με τον Κανονισμό της Europol αποφάσισε να διασπάσει την πρόταση σε δύο χωριστές νομικές πράξεις¹³². Το ETIAS αναπτύσσεται από τον eu-LISA και τέθηκε σε λειτουργία το 2021.

B.2.- Οργανισμός της ΕΕ για τη λειτουργική διαχείριση μεγάλων πληροφοριακών συστημάτων στον τομέα της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (eu-LISA)

Ιδρύθηκε το 2011, λειτουργικά διαχειρίζεται τα τρία κύρια πληροφορικά συστήματα της ΕΕ ήτοι SIS, VIS και Eurodac¹³³ και αποστολή του είναι η υλοποίηση της νέας αρχιτεκτονικής ΤΠ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Μέσω

οι επισκέπτες οι οποίοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης κατά τις μετακινήσεις στον χώρο Σένγκεν, διασφαλίζοντας παράλληλα τα θεμελιώδη δικαιώματα και την προστασία δεδομένων.

2.-Το ETIAS θα αναπτυχθεί από τον eu-LISA, και ο στόχος είναι να λειτουργήσει έως το 2022.

3.-Οι υπήκοοι χωρών εκτός της ΕΕ οι οποίοι δεν χρειάζονται θεώρηση για να ταξιδέψουν στον χώρο Σένγκεν θα πρέπει να υποβάλουν αίτηση για άδεια ταξιδιού (ETIAS) πριν από το ταξίδι τους.

4.-Μετά τη συμπλήρωση του επιγραμμικού εντύπου αίτησης, το σύστημα θα διεξαγάγει ελέγχους στα συστήματα πληροφοριών της ΕΕ για τα σύνορα και την ασφάλεια.

5.-Η εκ των προτέρων επαλήθευση των πολιτών χωρών εκτός της ΕΕ οι οποίοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης:

α.-θα διευκολύνει τους συνοριακούς ελέγχους·

β.-θα συμβάλει στην αποφυγή της γραφειοκρατίας και των καθυστερήσεων για τους ταξιδιώτες κατά την παρουσίασή τους στα σύνορα·

γ.-θα διασφαλίσει τη συντονισμένη και εναρμονισμένη αξιολόγηση του κινδύνου που παρουσιάζουν οι υπήκοοι χωρών εκτός της ΕΕ, και

4.-θα μειώσει τον αριθμό των απαγορεύσεων εισόδου στα σημεία διέλευσης των συνόρων.

¹³² Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Σεπτεμβρίου 2018, για τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS) και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1077/2011, (ΕΕ) αριθ. 515/2014, (ΕΕ) 2016/399, (ΕΕ) 2016/1624 και (ΕΕ) 2017/2226, ΕΕ L 236 της 19.9.2018, σ. 1 και Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1241 της 12ης Σεπτεμβρίου 2018 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/794 με σκοπό τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS) - εργασίες Ευρωπόλ, ΕΕ L 236 της 19.9.2018, σ. 72.

¹³³ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1726 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (eu-LISA), και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 και της απόφασης 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011, ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 99.

των συστημάτων αυτών οι κάτοικοι της ΕΕ μπορούν να ταξιδεύουν εντός αυτής με ασφάλεια και ελεύθερα.

Με τα προαναφερόμενα συστήματα και ειδικότερα με την ανάπτυξη αυτών, ο προαναφερόμενος οργανισμός συμβάλει:

Α.- στη διατήρηση της εσωτερικής ασφάλειας των χωρών Σένγκεν,

Β.- στην ανταλλαγή στοιχείων μεταξύ των χωρών Σένγκεν αναφορικά με τις θεωρήσεις και

Γ.- στον καθορισμό της ευρωπαϊκής χώρας που είναι αρμόδια να εξετάσει μία αίτηση ασύλου.

B.3.- Διαλειτουργικότητα μεταξύ των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ στον τομέα των συνόρων

Η ΕΕ προκειμένου να υπάρχει αποτελεσματική συνεργασία σε θέματα ασφάλειας στο ΧΕΑΔ, στη διαχείριση των ευρωπαϊκών εξωτερικών συνόρων αλλά και στον τομέα της μετανάστευσης έχει αναπτύξει μεγάλης κλίμακας κεντρικά πληροφοριακά συστήματα όπως το SIS, VIS, Eurodac, EES¹³⁴ και ETIAS.

Με τα εν λόγω συστήματα που είναι διαλειτουργικά, επιτυγχάνεται αποτελεσματική συνεργασία στη συλλογή, επεξεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών, έτσι ώστε οι αρμόδιες αρχές να έχουν στη διάθεσή τους δεδομένα και πληροφορίες όταν τις χρειάζονται¹³⁵.

---

¹³⁴ Βλ. The Entry/Exit System (EES) will be an automated IT system for registering travellers from third-countries, both short-stay visa holders and visa exempt travellers, each time they cross an EU external border. The system will register the person's name, type of the travel document, biometric data (fingerprints and captured facial images) and the date and place of entry and exit, in full respect of fundamental rights and data protection.

It will also record refusals of entry. EES will replace the current system of manual stamping of passports, which is time consuming, does not provide reliable data on border crossings and does not allow a systematic detection of over-stayers (travellers who have exceeded the maximum duration of their authorised stay).

EES will contribute to prevent irregular migration and help protect the security of European citizens. The new system will also help *bona fide* third-country nationals to travel more easily while also identifying more efficiently over-stayers as well as cases of document and identity fraud. In addition to this, the system will enable to make a wider use of automated border control checks and self-service systems, which are quicker and more comfortable for the traveller, διαθέσιμο στον ιστότοπο https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/schengen-borders-and-visa/smart-borders/entry-exit-system_en.

¹³⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/817 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ης Μαΐου 2019, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ στον τομέα των συνόρων και των θεωρήσεων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ.767/2008, (ΕΕ) 2016/399, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240, (ΕΕ) 2018/1726 και (ΕΕ) 2018/1861 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και των αποφάσεων 2004/512/ΕΚ και 2008/663/JHA του Συμβουλίου, ΕΕ L 135 της 22.5.2019, σ. 27, και Κανονισμός (ΕΕ) 2019/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ης Μαΐου 2019, για τη θέσπιση πλαισίου για τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, του ασύλου

Οι Κανονισμοί που ρυθμίζουν τα σχετικά ζητήματα συνεισφέρουν άμεσα στην εξακρίβωση της ταυτότητας των προσώπων και επίσης συνεισφέρουν στην καταπολέμηση της πλαστοπροσωπίας. Θεσπίζουν επίσης τα ακόλουθα:

- μια ευρωπαϊκή πύλη αναζήτησης, που θα επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να πραγματοποιούν αναζητήσεις σε πολλαπλά συστήματα πληροφοριών την ίδια χρονική στιγμή αξιοποιώντας βιογραφικά αλλά και βιομετρικά δεδομένα,
- μια κοινή υπηρεσία αντιστοίχισης βιομετρικών δεδομένων, που θα επιτρέπει την αναζήτηση και σύγκριση βιομετρικών δεδομένων όπως δακτυλικά αποτυπώματα και εικόνες προσώπων από διάφορα συστήματα¹³⁶,
- ένα κοινό αποθετήριο δεδομένων ταυτότητας, το οποίο θα περιλαμβάνει βιογραφικά και βιομετρικά δεδομένα υπηκόων τρίτων χωρών που είναι τώρα αποθηκευμένα σε διάφορα συστήματα πληροφοριών της ΕΕ,
- έναν ανιχνευτή πολλαπλών ταυτοτήτων, ο οποίος θα ελέγχει αν τα βιογραφικά στοιχεία ταυτότητας που περιέχονται στην αναζήτηση υπάρχουν σε άλλα καλυπτόμενα συστήματα, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα να ανιχνεύονται πολλαπλές ταυτότητες που συνδέονται με το ίδιο σύνολο βιομετρικών δεδομένων.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με ψήφισμά του (12/09/2013) είχε επισημάνει ότι «η πιθανή ανάπτυξη νέων συστημάτων πληροφορικής στον τομέα της μετανάστευσης και διαχείρισης των συνόρων, όπως οι πρωτοβουλίες για την έξυπνη διαχείριση συνόρων, πρέπει να αναλυθούν προσεκτικά, ειδικά υπό το πρίσμα των αρχών της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας».

Επίσης με ψήφισμά του αναφορικά με την ετήσια έκθεση για τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν¹³⁷, είχε καλέσει τα ΚΜ, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που δεν διαθέτουν εξωτερικά χερσαία σύνορα, «να εξασφαλίσουν υψηλό επίπεδο ελέγχου στα εξωτερικά τους σύνορα, διαθέτοντας επαρκείς πόρους μέσω προσωπικού, εξοπλισμού και εμπειρογνωμοσύνης, και θεσπίζοντας την απαραίτητη διοίκηση και έλεγχο για την ασφαλή, ομαλή και ομαλή διέλευση των συνόρων».

Επιπρόσθετα είχε τονίσει την ανάγκη σε όλες τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε σχέση με τα σύνορα της ΕΕ, το κεκτημένο Σένγκεν να λαμβάνεται υπόψη ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ¹³⁸.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ενεργό ρόλο στην παρακολούθηση της εφαρμογής και της συμμόρφωσης με το κεκτημένο του Σένγκεν, καθώς η ομάδα εργασίας που έχει συσταθεί¹³⁹ συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο σε στάδια που

και της μετανάστευσης και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1726, (ΕΕ) 2018/1862 και (ΕΕ)2019/816, ΕΕ L 135 της 22.5.2019, σ. 85.

¹³⁶ Βλ. Matthias Leese, Fixing State Vision: Interoperability, Biometrics, and Identity Management in the EU, Geopolitics, 26/10/2020.

¹³⁷ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 30ής Μαΐου 2018 σχετικά με την ετήσια έκθεση για τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν (ΕΕ C 76, 9.3.2020, σ. 106).

¹³⁸ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 12ης Απριλίου 2016 σχετικά με την κατάσταση στην περιοχή της Μεσογείου και την ανάγκη για μια ολιστική προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τη μετανάστευση, ΕΕ C 58, 15.2.2018, σ. 9.

¹³⁹ Ομάδα εργασίας για τον έλεγχο Σένγκεν της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Κοινοβουλίου.

αφορούν διαδικασίες αξιολόγησης και παρακολούθησης, όπως η τελική έκθεση αξιολόγησης και συστάσεις που εγκρίθηκαν και το σχέδιο δράσης¹⁴⁰.

---

¹⁴⁰ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τον ιστότοπο <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/153/management-of-the-external-borders> με τίτλο Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

1.-ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Η μετανάστευση ένα φαινόμενο όπου απασχολεί έντονα τις σύγχρονες κοινωνίες αλλά και την ΕΕ έχει πολλές αιτίες. Τα αίτια της μετανάστευσης είναι αρκετά και η μετανάστευση συνιστά για την Ελλάδα απειλή εσωτερικής ασφάλειας και το συγκεκριμένο θέμα έχει αναχθεί σε μείζον θέμα της εθνικής πολιτικής της χώρας¹⁴¹. Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα συνοψίζονται στα εξής:

- υπάρχει διαχρονικά συνεχής εισροή παράνομων μεταναστών κύρια μέσω της Τουρκίας, η οποία πραγματοποιείται από τα θαλάσσια και χερσαία σύνορα με έξαρση το 2015¹⁴²,
- οι επιπτώσεις από τον εμφύλιο πόλεμο στη Συρία που οδήγησε σε μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών,
- η κατάσταση στο Αφγανιστάν και ο εμφύλιος πόλεμος πριν την απομάκρυνση των Αμερικανικών δυνάμεων αλλά και των υπόλοιπων δυνάμεων που βρίσκονταν στον εν λόγω κράτος,
- η τωρινή κατάσταση στο Αφγανιστάν με την επικράτηση των δυνάμεων των Ταλιμπάν,
- η κατάσταση στα Αραβικά κράτη λόγω της Αραβικής άνοιξης που οδήγησε σε μεταναστευτικές ροές αλλά και ακόμη οδηγεί λόγω των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν πολλές από αυτές,
- ο εμφύλιος πόλεμος που επικρατεί σε πολλά κράτη της Αφρικανικής ηπείρου αλλά και στη Μέση Ανατολή (πχ Υεμένη).

Η κατάσταση στην Ελλάδα η οποία κλήθηκε να διαχειριστεί το συγκεκριμένο φαινόμενο όπως και το διαχειρίζεται και εκ μέρους της ΕΕ¹⁴³ καθώς τα Ελληνικά σύνορα αποτελούν και σύνορα της ΕΕ¹⁴⁴, σε περίοδο η οποία βρισκόταν σε οικονομική κρίση με μεγάλα οικονομικά προβλήματα δεν ήταν και η καλύτερη δυνατή ειδικά στην προσφυγική-μεταναστευτική κρίση του 2015.Ειδικότερα δημιουργήθηκαν πολλές απειλές ασφάλειας όπως:

---

¹⁴¹ Βλ. στο Παράρτημα 1 συνέντευξη του κ. Αβραμόπουλου Δημήτρη, πρώην Επιτρόπου της ΕΕ, αρμόδιου για τη διαχείριση του φαινομένου της μετανάστευσης σε επίπεδο ΕΕ την περίοδο 2014-2019.

¹⁴² Βλ. Peter Nedergaard, Borders and the EU legitimacy problem: the 2015–16 European Refugee Crisis, Policy Studies, Volume 40, 2019 - Issue 1. Βλ. και συνέντευξη κ. Δημήτρη Αβραμόπουλου για το συγκεκριμένο θέμα (παράρτημα 1).

¹⁴³ Για τις μεταναστευτικές πιέσεις που ασκούνται στο νότιο και νοτιοανατολικό τμήμα της ΕΕ βλ. κατωτέρω Χάρτη 1.

¹⁴⁴ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π., 3^ο Διεθνές Ανοικτό Συνέδριο Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης [3rd International Open Conference on BUSINESS & PUBLIC ADMINISTRATION (IOCBPA 2016)] που πραγματοποιήθηκε την 16-17 Απριλίου 2016 από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το HEBEI UNIVERSITY OF ECONOMICS AND BUSINESS (της Κίνας), του ίδιου ό.π., Οργανωμένο έγκλημα και παράνομη μετανάστευση επίσης ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ-ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ, διαθέσιμη στον ιστότοπο <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-migration-policy/migration-timeline/>.

- απειλή κατά της δημόσιας υγείας: με την εισαγωγή νέων ή και την επανεμφάνιση ασθενειών που είχαν εξαφανιστεί για δεκαετίες οι οποίες αποδίδονται στους μετανάστες,
- απειλή κατά της εθνικής ασφάλειας, μέσω της εισαγωγής¹⁴⁵ πάσης φύσεως εθνοπολιτισμικών-εθνοφυλετικών-θρησκευτικών διενέξεων και αντιπαραθέσεων που μπορούν να κλιμακωθούν¹⁴⁶,
- απειλή κατά της εθνικής και κοινωνικής συνοχής, καθώς η παράνομη μετανάστευση μπορεί να επιφέρει μεταβολή της εθνικής ταυτότητας, ανατροπή δημογραφικών δεδομένων, ενώ παρατηρείται και το φαινόμενο της γκετοποίησης,
- απειλή κατά της δημόσιας τάξης, που σημαίνει αύξηση εγκληματικότητας, σε συνδυασμό με τη μεταβολή στοιχείων του εγκλήματος καθώς παρατηρείται έξαρση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος¹⁴⁷.

Η αύξηση των μεταναστευτικών ροών¹⁴⁸ όπως είναι αναμενόμενο συνδέεται με την ασφάλεια και τη δημόσια τάξη¹⁴⁹. Κατά συνέπεια η εθνική πολιτική¹⁵⁰ έχοντας υπόψη και τις πρόνοιες του ΧΕΑΔ, εντάσσει τη μετανάστευση¹⁵¹ σε αυτό το χώρο. Λέγοντας πολιτική εννοείται η διαχείριση των παράνομων μεταναστευτικών ροών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σε εθνικό επίπεδο:

- έχουν εξελιχτεί πολλές επιχειρήσεις, για εντοπισμό και απέλαση μεταναστών όπως η επιχείρηση «Ξένιος Ζευς»,

¹⁴⁵ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π., International Conference "1st MEDITERRANEAN INTERDISCIPLINARY FORUM ON SOCIAL AND HUMANITIES (MIFS 2014)" held in Libanon (April 23rd -26th, 2014) by: The European Scientific Institute, Arab Open University Lebanon, University of the Azores και του ιδίου Επιτήρηση θαλασσίων συνόρων - Νέες Ευρωπαϊκές πρακτικές». Περίληψη της προαναφερόμενης Ατομικής Διατριβής που εκπονήθηκε στη Σχολή Εθνικής Άμυνας (Σ.ΕΘ.Α.) την Ακαδημαϊκή Περίοδο 2009-2010, αναρτήθηκε στο διαδικτυακό τόπο της εν λόγω Σχολής <https://setha.army.gr/el/news/epitirisi-thalassion-synoron-nees-eyropaikes-praktikes> την 28/04/2010.

¹⁴⁶Βλ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ Η., Λαθρομετανάστευση, Μαζική Μετανάστευση και Ασφάλεια, Διακλαδική Επιθεώρηση, Περιοδικό Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, τ. 17^ο, Νοέμβριος/Φεβρουάριος 2010, σ.15-17.

¹⁴⁷ Βλ. ό.π. παραπ. 1.

¹⁴⁸ Βλ. ΜΟΥΝΤΖΕΛΟΥ Α., Τα δικαιώματα των παράτυπων μεταναστών στην Ελλάδα και την Ευρώπη και η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία, ΜΠΣ "Διεθνείς Σπουδές", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 2015.

¹⁴⁹ Βλ. John M. Nomikos, Combating Illegal Immigration, Terrorism, and Organized Crime in Greece and Italy International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, Volume 26, 2013 - Issue 2.

¹⁵⁰ Βλ. Gabriella Lazaridis, Immigration to Greece: A critical evaluation of Greek policy Journal of Ethnic and Migration Studies, Volume 22, 1996 - Issue 2.

¹⁵¹ Βλ. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ Ι., Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, Η ΜΑΚΡΑ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΕΝΙΑΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ 1999 – 2005, Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΕΛΚ-ΕΔ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Υπηρεσία Τεκμηρίωσης - Εκδόσεων – Έρευνας.

- υπάρχουν ενισχυμένοι έλεγχοι στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα και μάλιστα πρόσφατη είναι η πίεση από την πλευρά της Τουρκίας να εισέλθουν παράνομοι μετανάστες στην Ελλάδα από την πλευρά του Έβρου,
- η ύπαρξη και πρόσφατα η ενίσχυση τεχνητού φράκτη σε τμήμα των ελληνοτουρκικών χερσαίων συνόρων παρά τις σχετικές αντιδράσεις¹⁵².

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η Ελλάδα προτάσσοντας και δικαιολογημένα το επιχείρημα ότι τα Ελληνικά χερσαία και θαλάσσια σύνορα αποτελούν ταυτόχρονα και σύνορα της ΕΕ¹⁵³, επικεντρώθηκε στο αίτημα παροχής στήριξης για τη διαχείριση και αποτροπή εισροής παράνομων μεταναστών (Επιχείρηση POSEIDON¹⁵⁴, Rabbit teams¹⁵⁵ κλπ)¹⁵⁶. Εκτιμώ ότι η συνδρομή της ΕΕ στην Ελλάδα για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών είναι θετική και έχει ακόμη πολλά περιθώρια βελτίωσης¹⁵⁷.

2.-ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ

Η μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο διαχρονικό το οποίο απασχολεί πάρα πολύ έντονα τις σύγχρονες κοινωνίες και μεταξύ των άλλων και τα ΚΜ της ΕΕ, ιδιαίτερα μετά τη μεταναστευτική κρίση του 2015. Η ΕΕ αποτελεί προορισμό πολλών μεταναστών και προσφύγων, καθώς όχι μόνο βρίσκεται γεωπολιτικά πλησίον της Αφρικής αλλά και της Ασίας που σημαίνει αμεσότητα στις μετακινήσεις αλλά και επειδή στο σύνολό της χαρακτηρίζεται από οικονομική ευμάρεια και πολιτική σταθερότητα. Κοινωνικές συνθήκες οι οποίες αποτελούν κίνητρο για πολλούς ανθρώπους που επιθυμούν να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους. Τα αίτια της πολλά, μεταξύ των οποίων οι εμφύλιοι πόλεμοι, οι κλιματολογικές αλλαγές, δημογραφικοί παράγοντες, περιβαλλοντικές καταστροφές.

Σήμερα μία από τις κυριότερες απειλές της κοινωνίας είναι το οργανωμένο έγκλημα¹⁵⁸ το οποίο λόγω των οικονομικών, κοινωνικών εξελίξεων και κύρια των τεχνολογικών εξελίξεων στις επικοινωνίες, στα πληροφοριακά συστήματα, στον τραπεζικό τομέα και χρηματιστηριακό τομέα έχει παγκόσμιο χαρακτήρα και η αντιμετώπισή του αποτελεί την κύρια προτεραιότητα κρατών, εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών.

¹⁵² Βλ. ό.π., ΑΝΑΓΝΟΥ Μ., Ευρωπαϊκά Σύνορα, μετανάστευση & ασφάλεια: Προκλήσεις για την ΕΕ και την Ελλάδα.

¹⁵³ Βλ. κατωτέρω χάρτη 2.

¹⁵⁴

Βλ.

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=5164&Itemid=0&lang).

¹⁵⁵ Βλ. <https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-deploys-rapid-border-intervention-teams-to-greece-PWDQKZ>.

¹⁵⁶ Βλ. Frontex, EASO κλπ., υπογραφή συμφωνιών επανεισδοχής με την Τουρκία παρακάτω παραπομπή 186 κλπ.

¹⁵⁷ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., «The contribution of EUROPOL and FRONTEX in combating the phenomenon of illegal immigration in Hellas», Review of European Studies, Vol. 4, issue 1, March. 2012, p.p. 188-202, (doi:10.5539/res.v4n1p188) του ίδιου «Η συμβολή της EUROPOL και του FRONTEX στην καταπολέμηση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης στην Ελλάδα», "Λιμενική Ρότα", τεύχος 19, Μάιος-Ιούνιος- Ιούλιος- Αύγουστος 2015, σ. 38-48 και ΤΖΙΡΙΤΗ Δ., ό.π.

¹⁵⁸Βλ. ο.π. παραπ. 1.

Το έγκλημα πλέον έχει διεθνή μορφή, με διάφορες εγκληματικές ομάδες να δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα σε πολλά κράτη, αξιοποιώντας νέες τεχνολογίες και μεθόδους. Καθίσταται δύσκολη η αποτελεσματική αντιμετώπισή του και οι κοινωνίες δαπανούν πολλούς πόρους και μέσα για τον σκοπό αυτό. Η μετανάστευση αποτελεί μία από τις κυριότερες μορφές της σύγχρονης εγκληματικής δραστηριότητας καθώς η ελπίδα των ανθρώπων για αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης σε μέρη διαφορετικά από τους τόπους καταγωγής τους αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες κερδοφόρους επιχειρήσεις.

Η Ελλάδα τα τελευταία περίπου τριάντα χρόνια σε έντονο βαθμό αποτελεί χώρα προορισμού και υποδοχής μεταναστών και μάλιστα στην επικράτειά της διαβιεί ένας από τους μεγαλύτερους αριθμούς μεταναστών και προσφύγων στην ΕΕ. Οι αιτίες για το συγκεκριμένο φαινόμενο είναι αρκετές και οφείλονται στη γεωπολιτική θέση της χώρας, μεταξύ δύο ηπείρων Ασίας και Αφρικής, στην οικονομική της ανάπτυξη και την πολιτική σταθερότητα που παρουσιάζει, στην κατάρρευση των πολιτευμάτων των κρατών της Ανατολικής Ευρώπης την περίοδο 1989-1990 αλλά και της Βαλκανικής Χερσονήσου τα προηγούμενα χρόνια.

Προκειμένου να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το συγκεκριμένο φαινόμενο ήτοι την αντιμετώπιση της μετανάστευσης, τη διαχείριση των μεταναστών και προσφύγων έχει προβεί στην κατάρτιση πολλών νομικών κειμένων σε εθνικό επίπεδο, σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο συμμετέχει σε όλες τις πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται, συμβάλει στην κατάρτιση νομικών κειμένων τα οποία ακολούθως ενσωματώνονται στην εθνική έννομη τάξη.

Μία από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης από ξηρά, αέρα και θάλασσα ανέλαβε ο ΟΗΕ. Ο ΟΗΕ επιθυμώντας να προωθήσει τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των Κρατών αλλά παράλληλα να θέσει και τις προϋποθέσεις για τη λήψη κατάλληλων μέτρων σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, προχώρησε στην κατάρτιση ενός πρωτοκόλλου, το οποίο συμπληρώνει την σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και ερμηνεύεται από κοινού με αυτήν.

Ειδικότερα με το Ν. 3875/2010 (Α' 158)¹⁵⁹ το Ελληνικό Κοινοβούλιο κύρωσε την Σύμβαση κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος, που υπεγράφη στο Παλέρμιο της Ιταλίας στις 12-15 Δεκεμβρίου το 2000 και τα τρία Πρωτόκολλα αυτής, μεταξύ των

¹⁵⁹ «Κύρωση και Εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής και συναφείς διατάξεις». Επίσης βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π. «Οργανωμένο έγκλημα και παράνομη μετανάστευση», του ιδίου ό.π. 3^ο Διεθνές Ανοικτό Συνέδριο Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης [3rd International Open Conference on BUSINESS & PUBLIC ADMINISTRATION (IOCBPA 2016)] που πραγματοποιήθηκε την 16-17 Απριλίου 2016 από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το HEBEI UNIVERSITY OF ECONOMICS AND BUSINESS (της Κίνας), του ιδίου ό.π. 3^ο Διεθνές Ανοικτό Συνέδριο Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης [3rd International Open Conference on BUSINESS & PUBLIC ADMINISTRATION (IOCBPA 2016)] που πραγματοποιήθηκε την 16-17 Απριλίου 2016 από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το HEBEI UNIVERSITY OF ECONOMICS AND BUSINESS (της Κίνας), του ιδίου ό.π. «Predictions on combating international organized crime and more specifically on corruption in the UN Convention against transnational organized crime and in the Hellenic legal order. Evaluative approach», του ιδίου ό.π. international conference "1st MEDITERRANEAN INTERDISCIPLINARY FORUM ON SOCIAL AND HUMANITIES (MIFS 2014)", held in Lebanon, April 23rd-26th, 2014.

οποίων και το Πρωτόκολλο κατά της Λαθραίας Διακίνησης Μεταναστών από τη Γη, την Θάλασσα και τον Αέρα¹⁶⁰.

Εξετάζοντας την παράνομη μετανάστευση και πως αντιμετωπίστηκε-αντιμετωπίζεται από την Ελλάδα σε ποινικό επίπεδο, κρίνεται απαραίτητο να εξεταστούν οι κυριότερες νομικές διατάξεις από το έτος 1991, έτος κατά το οποίο η Ελληνική Πολιτεία αποφάσισε να νομοθετήσει ώστε να αντιμετωπίσει τις μεταναστευτικές ροές που είχαν αρχίσει να παρατηρούνται στα ανατολικά θαλάσσια και χερσαία σύνορα αλλά και στο χώρο των Βαλκανίων ως απόρροια κύρια της πολιτικής κατάρρευσης των κρατών της Ανατολικής Ευρώπης αλλά και κρατών στα Βαλκάνια.

---

¹⁶⁰ Με τις διατάξεις της Σύμβασης καθιερώνεται πρόληψη και καταπολέμηση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης, ενώ παράλληλα προωθείται η συνεργασία μεταξύ των κρατών μερών με ταυτόχρονη προστασία των δικαιωμάτων τους.

Επίσης κάθε κράτος υιοθετεί τα απαραίτητα νομικά μέτρα προκειμένου να καθιερώσει ως ποινικά αδικήματα τη μεταφορά μεταναστών, την παραγωγή, προμήθεια ή κατοχή παρανόμων ταξιδιωτικών εγγράφων, την συμμετοχή και την συνέργεια σε αδικήματα λαθραίας μεταφοράς μεταναστών, όταν αυτά τελούνται εκ προθέσεως και με σκοπό την απόκτηση άμεσα ή έμμεσα, οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους.

Επιπρόσθετα κάθε κράτος οφείλει να ανταποκρίνεται γρήγορα σε αίτημα που αποστέλλεται από χώρα συμβαλλόμενη στη Σύμβαση. Επίσης πρέπει να ορίζει μία αρχή για να δέχεται και ν' απαντά στα αιτήματα παροχής συνδρομής, ενώ είναι υποχρεωμένη να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα τα οποία θα παρέχουν στους μετανάστες κατάλληλη προστασία από βία που μπορεί να ασκηθεί εναντίον τους. Ακόμη κάθε κράτος συμφωνεί να διευκολύνει και αποδέχεται, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, την επιστροφή προσώπου, το οποίο είναι υπήκοός του ή έχει το δικαίωμα μόνιμης διαμονής στο έδαφός του κατά την στιγμή της επιστροφής. Για αναλυτική περιγραφή των σχετικών διατάξεων της Σύμβασης βλ. ό.π. παρ. 158 και το περιεχόμενο των περιγραφόμενων σε αυτή κειμένων.

Χάρτης 1: Μοντέλα μεταναστευτικών ροών στη Μεσόγειο

Πηγή: Γραφείο Αξιωματικών Συνδέσμων Ελλάδος Europol, 09/2013

Χάρτης 2: Μεταναστευτικές ροές στην Ελλάδα

Πηγή: Γραφείο Αξιωματικών Συνδέσμων Ελλάδος Europol, 09/2013

Ο Ν. 1975/1991 (Α' 184)¹⁶¹, αποτέλεσε το πρώτο νομικό κείμενο που περιείχε διατάξεις για την είσοδο και παραμονή των αλλοδαπών στην Ελλάδα αλλά που δεν κατέστη δυνατό να ανταποκριθεί στις ανάγκες που κλήθηκε να αντιμετωπίσει¹⁶².

Ακολούθως το 1997 με την έκδοση των ΠΔ 358 και 359/1997 (Α' 240) καθιερώθηκε μία πρωτοβουλία για την καθιέρωση ενός συστήματος καταγραφής και ενσωμάτωσης του πληθυσμού των παράνομων μεταναστών παράλληλο με τις διαδικασίες του προαναφερόμενου Ν. 1975/1991 που οδηγούσε στη γνωστή «πράσινη κάρτα»¹⁶³.

Στη συνέχεια με τις διατάξεις του Ν.2910/2001 (Α' 91)¹⁶⁴ επιχειρήθηκε να αντιμετωπιστούν κενά και δυσχέρειες που είχαν παρουσιαστεί κατά την εφαρμογή του Ν. 1975/1991. Και ο νόμος αυτός όμως δεν κατάφερε να επιφέρει τα αποτελέσματα για τα οποία καταρτίστηκε καθώς ο σκοπός που είχε τεθεί για την καταγραφή και νομιμοποίηση των αλλοδαπών με τη χορήγηση προσωρινής κάρτας δεν ολοκληρώθηκε γιατί η όλη διαδικασία που είχε καθιερωθεί ήταν εξαιρετικά γραφειοκρατική καθώς η όλη διαδικασία ήταν εξαιρετικά γραφειοκρατική¹⁶⁵.

¹⁶¹ «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις».

¹⁶² Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια», «Ο νόμος αυτός δεν ανταποκρίθηκε στην πραγματικότητα που κλήθηκε να ρυθμίσει, με αποτέλεσμα η πρακτική των οργάνων της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης να αποκλίνει από τις διατάξεις του. Ταυτόχρονα ενώ κατά το χρόνο σύνταξης του ήταν ορατές οι εξ ανατολών κυρίως μεταναστευτικές πιέσεις στην Ε.Ε. δεν είχε προβλεφθεί από την Ελληνική Πολιτεία ότι η Ελλάδα θα μετατρέπεται πολύ σύντομα από παραδοσιακή Χώρα αποστολής μεταναστών σε Χώρα υποδοχής αθρόων μεταναστευτικών ροών.

Η αδυναμία αποτελεσματικής φύλαξης των συνόρων, η ανελαστικότητα και το παρωχημένο των νομοθετικών διατάξεων, οδήγησαν στη δημιουργία ενός διαρκώς αυξανόμενου πληθυσμού παρανόμως διαμενόντων και εργαζομένων στην Ελλάδα. Παρά την συνεισφορά τους στην εθνική οικονομία, πολλά από τα πρόσωπα αυτά παρέμεναν στο περιθώριο της Ελληνικής κοινωνίας σε συνθήκες κατώτερες που υπαγόρευε η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, με αποτέλεσμα πολλές φορές να οδηγούνται σε συμπεριφορές παραβατικές» διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.synigoros.gr/resources/docs/044-meta-nomoi-06.pdf>.

¹⁶³ Λόγω προβλημάτων της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, στον συντονισμό των υπηρεσιών και στην ασάφεια σχετικά με τις ευχέρειες που απέρρεαν από την κατοχή της η συγκεκριμένη διαδικασία δεν εκπλήρωσε τους στόχους για τους οποίους καταρτίστηκε και είχε σαν αποτέλεσμα να μην μπορούν να εφοδιαστεί με αυτή μεγάλος αριθμός αλλοδαπών.

¹⁶⁴ «Είσοδος και παραμονή Αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια, κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις».

¹⁶⁵ Βλ. παραγ. IV αιτιολογικής έκθεσης στο σχέδιο νόμου «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια», διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.synigoros.gr/resources/docs/044-meta-nomoi-06.pdf>.

Ειδικότερα ο πολύπλοκος και γραφειοκρατικός χαρακτήρας του νόμου, η έλλειψη σαφούς στόχου/ων και κύρια η πρόβλεψη για την αντιμετώπιση πολλών ειδικών περιπτώσεων αλλοδαπών, οδήγησε σε συνεχείς νομοθετικές τροποποιήσεις-συμπληρώσεις που δεν κατέστη όμως δυνατό να οδηγήσουν στην επίλυση προβλημάτων.

2.1. Η πρώτη προσπάθεια του Έλληνα νομοθέτη με το Ν. 3386/2005 (Α΄ 212), για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη στην Ελληνική Επικράτεια.

Με τις διατάξεις του Ν. 3386/2005¹⁶⁶ η Ελληνική Πολιτεία προσπάθησε να αντιμετωπίσει κενά και παραλείψεις που είχαν διαπιστωθεί από τις εφαρμογές των λοιπών προαναφερόμενων κειμένων την προηγούμενη δεκαετία, να αναληφθεί πρωτοβουλία αντιμετώπισης των μεταναστευτικών ροών και σε συνάρτηση με τις εξελίξεις στο συγκεκριμένο ζήτημα σε Ενωσιακό επίπεδο¹⁶⁷.

2.2. Η δεύτερη προσπάθεια του Έλληνα νομοθέτη με το Ν. 3772/2009 (Α΄ 112), για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη στην Ελληνική Επικράτεια.

Με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου τροποποιήθηκαν άρθρα του Ν. 3386/2005 και ειδικότερα καθιερώθηκαν αυστηρότερες ποινές για όσους διευκολύνουν την είσοδο ή έξοδο υπηκόων τρίτων χωρών χωρίς τον προβλεπόμενο έλεγχο¹⁶⁸.

2.3. Οι προβλέψεις στη Σύμβαση των Η.Ε. για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος όπως αποτυπώνονται στο Ν. 3875/2010 (Α΄ 158).

Η προαναφερόμενη Σύμβαση αποσκοπεί στην αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και μεταξύ των άλλων στις διατάξεις της υπάρχει πρόβλεψη για την αντιμετώπιση της λαθραίας διακίνησης μεταναστών. Στο αντίστοιχο Πρωτόκολλο που φέρει τίτλο «Πρωτόκολλο κατά της Λαθραίας Διακίνησης μεταναστών από τη Γη, τη Θάλασσα και τον Αέρα που συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος» διατυπώνεται η βούληση για την πρόληψη και καταπολέμηση της λαθραίας διακίνησης μεταναστών στην περίπτωση που εμπλέκεται οργανωμένη εγκληματική ομάδα καθώς και η βούληση για την προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μερών για την εκπλήρωση σκοπών της ενώ παράλληλα προστατεύονται και τα δικαιώματα των λαθραία μεταφερόμενων μεταναστών¹⁶⁹.

¹⁶⁶ «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια». Για τον εν λόγω νόμο βλέπε σχετική Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη «Παρατηρήσεις ΣτΠ προς τον Υπουργό Εσωτερικών επί του υπό επεξεργασία σχεδίου νόμου περί εισόδου, διαμονής και κοινωνικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» διαθέσιμα στις ιστοσελίδες <http://www.synigoros.gr/?i=foreigner.el.paremvasis-stp.49885> και http://www.synigoros.gr/resources/meta_paremv-02.pdf.

¹⁶⁷ Βλ. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ στο σχέδιο νόμου «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» Ι Εισαγωγή, Διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/E-METAN-EIS.pdf>. Για τους βασικούς άξονες του νόμου ο οποίος αποτελείται από 20 κεφάλαια και 98 άρθρα βλ. ό.π. παραπ. 162 και τα κείμενα στα οποία παραπέμπει.

¹⁶⁸ Βλ. άρθρο 48 του Ν. 3772/2009 και για πιο αναλυτική περιγραφή των διατάξεων του συγκεκριμένου νόμου σχετικών με τη παρούσα έρευνα βλ. ό.π. παραπ. 165 και τα κείμενα στα οποία παραπέμπει.

¹⁶⁹ Βλ. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ στο σχέδιο νόμου «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής και συναφείς διατάξεις», διαθέσιμη στον ιστότοπο <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/K-DIEGLIMA-EIS.qxp.pdf>. Επίσης για αναλυτική παρουσίαση του

2.4. Η τρίτη προσπάθεια του Έλληνα νομοθέτη για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη στην Ελληνική Επικράτεια με τις διατάξεις του Ν. 4251/2014 (Α΄ 80).

Με το συγκεκριμένο νόμο εισάχθηκε για πρώτη φορά στην ελληνική έννομη τάξη «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης». Μία νομοθετική πρωτοβουλία απαραίτητη καθώς ενώ το νομοθετικό πλαίσιο θεωρείται πλήρες και ανταποκρινόμενο στις σύγχρονες ανάγκες των πολιτών τρίτων χωρών, ήταν διασπασμένο σε πλήθος νομικών κειμένων. Οι διατάξεις του Ν. 3386/2005 είχαν σε μεγάλο βαθμό τροποποιηθεί, συμπληρωθεί ή αντικατασταθεί ενώ πολλές ενότητες είχαν καταργηθεί μετά την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη πολλών οδηγιών με την έκδοση αντίστοιχων ΠΔ. Παράλληλα εκδόθηκαν πάρα πολλές ΥΑ όπως προβλεπόταν στο νόμο αλλά η όλη διαδικασία απεδείχθη ιδιαίτερα γραφειοκρατική και δημιούργησε πολλά προβλήματα στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης.

Επιπρόσθετα κρίθηκε απαραίτητο να ληφθούν νέα μέτρα είτε για να διορθωθούν δυσλειτουργίες του παρελθόντος, είτε για να καλυφθούν νέες ανάγκες, προκειμένου έτσι το νέο νομικό πλαίσιο να καταστεί συμβατό με τη νέα κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα¹⁷⁰.

Ο νέος νόμος κινείται σε τέσσερις άξονες:

Ο πρώτος αφορά την απλοποίηση των διαδικασιών.

Ο δεύτερος αφορά την επανεξέταση των όρων πρόσβασης στην αγορά εργασίας και την καλλιέργεια φιλικού κλίματος για την πραγματοποίησης επενδύσεων από πολίτες τρίτων χωρών.

Ο τρίτος αφορά στη μεταβολή των όρων και των προϋποθέσεων πρόσβασης σε μακροχρόνιους τίτλους διαμονής, με στόχο την προώθηση της άδειας διαμονής του επί μακρόν παραμένοντος έναντι των αδειών διαμονής δεκαετούς διάρκειας.

Ο τέταρτος αφορά στη διασφάλιση της νομιμότητας της «δεύτερης γενιάς».

2.5 Ο Ν. 4375/2016 (Α΄ 51) για τη δημιουργία θεσμών διαχείρισης της πολιτικής ασύλου με σκοπό την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ.

Με το προαναφερόμενο νομοθέτημα επιχειρήθηκε ο εξορθολογισμός και η αναμόρφωση του συστήματος διεθνούς προστασίας, υποδοχής, καταγραφής και ταυτοποίησης των νεοεισερχομένων πολιτών τρίτων χωρών καθώς και του συστήματος υποδοχής και φιλοξενίας των αιτούντων διεθνούς προστασίας σύμφωνα με το διεθνές και ενωσιακό δίκαιο και πραγματοποιήθηκε η προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

περιεχομένου του εν λόγω νόμου και σε σχέση με τα ελληνικά νομικά κείμενα που καλύπτουν τις πρόνοιες αυτού βλ. ο.π. παραπ. 159 και τα κείμενα στα οποία παραπέμπει.

¹⁷⁰ Βλ. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ στο σχέδιο νόμου «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης» διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/k-koinent-eis.pdf>.

Συμβουλίου¹⁷¹ καθώς και άλλες διατάξεις, που αφορούν ιδίως αναγκαίες τροποποιήσεις στον Κώδικα Μετανάστευσης προκειμένου να αντιμετωπισθούν οργανωτικά και ουσιαστικά ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής του υπάρχοντος πλαισίου καθώς και την εξορθολογισμένη ρύθμιση υπαρχουσών αναγκών.

Με το νόμο προβλέφθηκαν διατάξεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση τόσο των εκτάκτων αναγκών λόγω της προσφυγικής κρίσης όσο των μελλοντικών ή/και πάγιων αναγκών για τη λειτουργία ενός δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος εξέτασης αιτήσεων διεθνούς προστασίας και ενός λειτουργικού συστήματος υποδοχής. Ειδικότερα προβλέφθηκαν θέματα:

- που αφορούν τη ενίσχυση και στελέχωση της Υπηρεσίας Ασύλου,
- θεσμική αναβάθμιση ως προς τις εγγυήσεις ανεξάρτητης λειτουργίας της Αρχής Προσφύγων
- κατάργηση της «Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής» του ν. 3907/2011 (Α' 7) και την ίδρυση και λειτουργία αυτοτελούς Υπηρεσίας με τίτλο «Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης» (Υ.Π.Υ.Τ), η οποία υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Υποδοχής του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης που συστήθηκε επίσης με τον συγκεκριμένο νόμο,
- εξορθολογισμό του υπάρχοντος συστήματος διεθνούς προστασίας, συμπεριλαμβανομένων ρυθμίσεων για τη χορήγηση καθεστώτος για λόγους ανθρωπιστικούς σε αιτούντες διεθνούς προστασίας των οποίων οι αιτήσεις εκκρεμούν για διάστημα πέραν της πενταετίας,
- σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και τη μετονομασία της Γενικής Γραμματείας Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής σε Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής,
- προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)»¹⁷² και προς κάποιες διατάξεις της,
- πρόσβαση στην απασχόληση των αναγνωρισμένων από την ελληνική πολιτεία ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, των αιτούντων διεθνή προστασία και των προσώπων στους οποίους έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στην Ελλάδα,

¹⁷¹ «Σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)» (L 180/29.6.2013). Ο τίτλος του συγκεκριμένου νόμου έχει ως ακολούθως: «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφύγων, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)», (L180/29-06-2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις».

¹⁷² L 180/29.6.2013.

- κάλυψη δαπανών μεταφοράς μεταναστών και προσφύγων εντός των ορίων της Ελληνικής Επικράτειας,
- ρύθμιση ζητημάτων και αρμοδιοτήτων των Αρχών συντονισμού, διαχείρισης και εφαρμογής των προγραμμάτων του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, και άλλων πόρων, και σχετικές ρυθμίσεις εφαρμογής αυτών¹⁷³.

2.6. Ο Ν. 4636/2019 (Α' 169) και οι αναφορές του στη διεθνή προστασία.

Με το συγκεκριμένο νόμο επιχειρήθηκε μια σημαντική τομή στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την παροχή διεθνούς προστασίας, καθώς συστηματοποιήθηκαν και αναπροσαρμόστηκαν σε ένα ενιαίο νομοθέτημα το σύνολο των διατάξεων, που διέπουν την αναγνώριση και το καθεστώς των πολιτών τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών, ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, το καθεστώς των προσφύγων ή των ατόμων που δικαιούνται επικουρική προστασία, την υποδοχή των ανωτέρω αιτούντων, τη διαδικασία χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας καθώς και τη διαδικασία παροχής δικαστικής προστασίας.

Το σχέδιο νόμου διακρίνεται σε τέσσερα μέρη:

Το Μέρος Α' (άρθρα 1-38) ενσωματώνει εκ νέου την Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011¹⁷⁴.

Το Μέρος Β' ενσωματώνει εκ νέου την Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιτύπωση)»¹⁷⁵.

Το Μέρος Γ' ενσωματώνει εκ νέου την Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)»¹⁷⁶.

Το Μέρος Δ' (άρθρα 92 - 115) ενσωματώνει εκ νέου τα άρθρα 46 και 47 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

¹⁷³ Βλ. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ στο σχέδιο νόμου «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων

διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις» διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/o-prosf-eis-olo.pdf>.

¹⁷⁴ Η πλήρης ονομασία του Ν. 4636/2019 είναι «Περί διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις» Σε ότι αφορά το Μέρος Β, βλ. «σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασία ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιτύπωση)».

¹⁷⁵ Η οδηγία αυτή έχει μεταφερθεί στην εθνική έννομη τάξη με το Ν. 4540/2018 (Α' 91).

¹⁷⁶ Η Οδηγία αυτή έχει μεταφερθεί στην εθνική έννομη τάξη με το Ν. 4375/2016 (Α' 51).

«σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» και περιλαμβάνει ρυθμίσεις που αφορούν στη δικαστική προστασία των αιτούντων διεθνή προστασία ¹⁷⁷.

2.7. Οι νέες προσπάθειες για τη βελτίωση της μεταναστευτικής πολιτικής με το Ν. 4686/2020 (Α΄ 96).

Με τον εν λόγω νόμο επιδιώχθηκε η βελτίωση των διαδικασιών για την επιτάχυνση της διαδικασίας απονομής διεθνούς προστασίας.

Στο Α΄ Μέρος τροποποιήθηκαν διατάξεις του ν. 4636/2019 (Α΄ 169) με στόχο την αντιμετώπιση πρακτικών προβλημάτων που ανέκυψαν από την εφαρμογή του.

Στο Β΄ Μέρος τροποποιήθηκαν διατάξεις του ν. 4375/2016 (Α΄ 51) για τη βελτίωση της λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών, της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και της Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Στο Γ΄ Μέρος τροποποιήθηκαν διατάξεις του ν. 4251/2014 «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις» (Α΄ 80).

Στο Δ΄ Μέρος τροποποιήθηκαν διατάξεις με σκοπό την εύρυθμη λειτουργία του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και των υπηρεσιών του. Συγκεκριμένα, επικαιροποιήθηκε το νομοθετικό πλαίσιο για τις προϋποθέσεις έκδοσης golden visa, ενώ ενισχύθηκε η διαφάνεια των υπηρεσιών του Υπουργείου, μέσω της θέσπισης υποχρέωσης των Προϊσταμένων των Διευθύνσεων Μεταναστευτικής Πολιτικής και των Προϊσταμένων των Διευθύνσεων Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, καθώς και των Αναπληρωτών τους, για υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης. Επίσης προβλέφθηκε η σύσταση αμειβόμενων ομάδων εργασίας, οι οποίες θα λειτουργούν εκτός κανονικού ωραρίου με συγκεκριμένη τοποθεσία, σε μια προσπάθεια επιτάχυνσης του συνόλου των διαδικασιών χορήγησης ασύλου σε έκτακτες περιπτώσεις ¹⁷⁸.

3.-ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΣΩΜΑ-ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΚΤΟΦΥΛΑΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Στην αποστολή του Λ.Σ.- ΕΛ.ΑΚΤ. είναι η εφαρμογή του νόμου στις περιοχές και τους χώρους στους οποίους εκτείνεται η αρμοδιότητα του¹⁷⁹. Ειδικότερα, στην αποστολή του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής περιλαμβάνονται:

¹⁷⁷ Βλ. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ στο σχέδιο νόμου «Περί διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις» διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/p-diethnProstasias.pdf>.

¹⁷⁸ Βλ. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ στο σχέδιο νόμου «Βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α΄ 169), 4375/2016 (Α΄ 51), 4251/2014 (Α΄ 80) και άλλες διατάξεις» διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/metanasteutiki-nomothesia.pdf>. Ο πλήρης τίτλος του Ν. 4686/2020 είναι «Βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α΄ 169), 4375/2016 (Α΄ 51), 4251/2014 (Α΄ 80) και άλλες διατάξεις».

¹⁷⁹ Βλ. ό.π. παραπ. 41. Ειδικότερα Η αρμοδιότητα του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής εκτείνεται στο θαλάσσιο χώρο ευθύνης του, στα πλοία και στα πάσης φύσεως πλωτά ναυπηγήματα, στους

- α. Η εξασφάλιση της δημόσιας τάξης, που περιλαμβάνει την άσκηση της αστυνομίας γενικής αστυνόμευσης και τροχαίας.
- β. Η πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος και ιδίως του οργανωμένου που περιλαμβάνει την άσκηση δημόσιας και κρατικής ασφάλειας.
- γ. Η οργάνωση όρων ασφαλούς ναυσιπλοΐας.
- δ. Η έρευνα και διάσωση στη θάλασσα.
- ε. Η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος,
- στ. Η λήψη μέτρων για την παρακολούθηση, την άσκηση αστυνόμευσης και τον έλεγχο των θαλάσσιων συνόρων.
- ζ. Η διασφάλιση της τήρησης και ο έλεγχος εφαρμογής των κανόνων ναυτικής ασφάλειας στα πλοία και τις λιμενικές εγκαταστάσεις, καθώς και των όρων ασφαλούς διαχείρισης των πλοίων, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει κάθε φορά, όπως το Διεθνή Κώδικα Ασφάλειας Πλοίων και Λιμενικών Εγκαταστάσεων (ISPS)¹⁸⁰ και το Διεθνή Κώδικα Ασφαλούς Διαχείρισης (ISM)¹⁸¹.
- η. Ο έλεγχος εφαρμογής απαιτήσεων περί προσωπικού πλοίων.
- Σε ότι αφορά τον χαρακτήρα του, το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή είναι ένοπλο Σώμα ασφαλείας, στρατιωτικώς οργανωμένο, το ένστολο προσωπικό του οποίου έχει την ιδιότητα του στρατιωτικού σύμφωνα με το Στρατιωτικό Ποινικό Κώδικα (Σ.Π.Κ.)¹⁸². Στο προσωπικό του εφαρμόζονται οι διατάξεις που αφορούν τα άλλα ένοπλα Σώματα, εφόσον τούτο ορίζεται ειδικά από το νόμο, καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 129 του Κώδικα Προσωπικού Λιμενικού Σώματος (Κ.Π.Λ.Σ.) που κυρώθηκε με το Ν.3079/2002 (Α΄ 311).
- Στα στελέχη του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. από τον βαθμό του Αρχικελευστή και άνω, έχουν ανατεθεί καθήκοντα γενικών ανακριτικών υπαλλήλων σε σχέση με εγκλήματα που τελούνται στις περιοχές δικαιοδοσίας του¹⁸³.
- Για την εκπλήρωση της αποστολής του, συστήθηκε Αρχηγείο Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. ως ανώτατη επιτελική υπηρεσία στο Υ.ΝΑ.Ν.Π. Μέσω του Αρχηγείου, ο Αρχηγός Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. επικουρεί τον υπουργό και υφυπουργό Υ.ΝΑ.Ν.Π. στην άσκηση των

λιμένες και στη χερσαία ζώνη αυτών, καθώς και σε άλλους χερσαίους, παράκτιους ή θαλάσσιους χώρους όπως οι έννοιες των όρων αυτών καθορίζονται ιδίως στο Ν.Δ. 444/1970 (Α΄ 39΄), το Ν. 2971/2001 (Α΄ 285), το Ν. 2242/1994 (Α΄ 162), στο άρθρο 12 του Ν. 2289/1995 (Α΄ 27), άρθρο 5 Ν. 4150/2013 ή άλλες ειδικές διατάξεις.

¹⁸⁰ που κυρώθηκε με το ν. 1045/1980 (ΦΕΚ 95 Α΄) μετά τις τροποποιήσεις που υιοθετήθηκαν ιδίως από τη Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Κυβερνήσεων της Διεθνούς Σύμβασης τη 12η Δεκεμβρίου 2002 και ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με το π.δ. 56/2004 (ΦΕΚ 47 Α΄).

¹⁸¹ που κυρώθηκε με το ν. 1045/1980 (ΦΕΚ 95 Α΄), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την απόφαση 1/1994 της Διάσκεψης των Συμβαλλομένων στη Διεθνή Σύμβαση για την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα 1974, κρατών, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το π.δ. 74/1996 (ΦΕΚ 58 Α΄).

¹⁸² Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Tr., «Public order and security institutions competences which determine the working action framework of their officials. The case of Hellenic Coast Guard personnel», *Journal of Law and Politics*, Vol. 5, No. 4, December 2012, p.p. 50-68 (doi:10.5539/jpl.v5n4p50) του ίδιου «Evaluation process of Hellenic Coast Guard personnel and disciplinary law. A critical legal approach», *International Journal of Asian Social Science*, Vol. 2, issue 12, December 2012, p.p. 2096-2113, του ίδιου «Penal, disciplinary and civil responsibility of the Hellenic Coast Guard personnel», *International Journal of Humanities and Social Science*, Vol. 2, issue 9, May 2012, p.p.174-185.

¹⁸³ Σύμφωνα με τα άρθρα 158-163 του Κεφαλαίου Γ «Δικαστική Αστυνομία» του Ν.Δ. 187/1973 (Α΄ 261).

καθηκόντων τους.¹⁸⁴ Το Αρχηγείο συγκροτείται σε έξι (06) κλάδους και σε είκοσι έξι (26) διευθύνσεις. Κύρια επίσης επιτελικά όργανα εκτός του Αρχηγού είναι ο Υπαρχηγός, ο Επιτελάρχης και η Γενική Επιθεώρηση του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ..

Οι κλάδοι στους οποίους αποτυπώνεται η φιλοσοφία της νέας αποστολής του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και που συγκροτούν το Αρχηγείο του είναι οι ακόλουθοι:

- α.-Κλάδος Επιχειρήσεων (αποτελείται από έξι διευθύνσεις).
- β.-Κλάδος Διοίκησης, Οργάνωσης και Εκπαίδευση (αποτελείται από τρεις διευθύνσεις).
- γ.-Κλάδος Υποδομών και Υποστήριξης (αποτελείται από τέσσερις διευθύνσεις).
- δ.- Κλάδος Ασφάλειας (αποτελείται από πέντε διευθύνσεις).
- ε.- Κλάδος Αστυνομίας και Τάξης (αποτελείται από τρεις διευθύνσεις) και
- στ.- Κλάδος Ασφάλειας Ναυσιπλοΐας (αποτελείται από πέντε διευθύνσεις).

Η οργάνωση των υπηρεσιών του, καθορίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 67/2011 (Α' 149). Το Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. συγκροτείται σε Κεντρικές και Περιφερειακές Υπηρεσίες. Στις πρώτες περιλαμβάνονται το Αρχηγείο Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ., το οποίο διαρθρώνεται σε κλάδους (όπως περιγράφηκαν ανωτέρω) και οι υπηρεσίες που περιγράφονται στο άρθρο 1, παραγρ. 3 του εν λόγω Π.Δ.. Στις περιφερειακές υπηρεσίες περιλαμβάνονται οι Περιφερειακές Διοικήσεις του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ., οι υπαγόμενες σε αυτές Λιμενικές Αρχές και οι υπηρεσίες των Ναυτιλιακών Ακολουθών. Στα αξιοσημείωτα του Ν. 3922/2011 είναι η σύσταση Συμβουλίου Επιτελικού Σχεδιασμού και Διαχείρισης Κρίσεων στο Αρχηγείο Λ.Σ.- ΕΛ.ΑΚΤ., όπως κατ' αναλογία υφίσταται και στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.)(Ν. 2800/2000 (Α' 41))¹⁸⁵.

¹⁸⁴ Το Αρχηγείο συγκροτείται σε έξι (06) κλάδους και σε είκοσι έξι (26) διευθύνσεις. Κύρια επίσης επιτελικά όργανα εκτός του Αρχηγού είναι Οι δύο υπαρχηγοί και η Γενική Επιθεώρηση του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ.

¹⁸⁵ Σημαντικό ρόλο στην άσκηση των καθηκόντων του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. σε ότι αφορά τις αρμοδιότητες ασφαλείας διαδραματίζει ο Κλάδος Ασφάλειας ο οποίος συγκροτείται στις εξής πέντε διευθύνσεις :

- A. Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας.
- B. Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας.
- Γ.- Διεύθυνση Προστασίας Θαλασσίων Συνόρων.
- Δ.- Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας και
- Ε.- Διεύθυνση Δίωξης Ναρκωτικών και Λαθρεμπορίου (άρθρα 18-22 Π.Δ. 64/2011).

Ειδικότερα:

- A.- Η άσκηση δημόσιας ασφάλειας περιλαμβάνει ιδίως:
  - α. Τη δίωξη των εγκλημάτων κατά της ζωής, της προσωπικής ελευθερίας, της ιδιοκτησίας και των περιουσιακών δικαιωμάτων.
  - β. Τη δίωξη του λαθρεμπορίου και της αρχαιοκαπηλίας, των εγκλημάτων που προβλέπονται από τα άρθρα 187 και 187Α του Ποινικού Κώδικα και κυρίως τη δίωξη της παράνομης χρήσης και διακίνησης ναρκωτικών ουσιών, του ηλεκτρονικού εγκλήματος και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
  - γ. Την αναζήτηση και σύλληψη προσώπων που διώκονται.
  - δ. Την αναζήτηση προσώπων που έχουν εξαφανισθεί και αντικειμένων που έχουν απωλέσθη ή κλαπεί.
  - ε. Τη συλλογή και αξιοποίηση πληροφοριών που ανάγονται σε θέματα δημόσιας ασφάλειας.
  - στ. Την αντιμετώπιση περιστατικών πειρατείας στο χώρο ευθύνης του.
- B.- Η άσκηση κρατικής ασφάλειας περιλαμβάνει ιδίως:
  - α. Την προστασία του κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος από κάθε ενέργεια υπονόμησης.
  - β. Την πρόληψη και αντιμετώπιση πράξεων βίας και τρομοκρατίας.
  - γ. Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τα όπλα και τις εκρηκτικές ύλες.
  - δ. Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη διακίνηση, παραμονή και εργασία των αλλοδαπών στη χώρα και ιδίως την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης.

α.-Η αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης διακίνησης μεταναστών από τα θαλάσσια σύνορα

Η Ελλάδα αλλά και κατ' επέκταση η ΕΕ τα χερσαία και θαλάσσια σύνορα της οποίας είναι αυτά της Ελλάδας αντιμετωπίζουν μεγάλες μεταναστευτικές ροές από τα χερσαία και θαλάσσια σύνορα με την Τουρκία¹⁸⁶.

Η παράνομη μετανάστευση αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα-ζητήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, λόγω της γεωπολιτικής της θέσης μεταξύ των ηπείρων Ασίας και Αφρικής, της τεράστιας ακτογραμμής της που ισοδυναμεί με τα ¾ των ακτογραμμών της αφρικανικής ηπείρου και της γειτνίασής της με την Τουρκία. Επιπρόσθετα η θέση της στη Βαλκανική χερσόνησο, η εγγύτητά της με τις χώρες της Βορείου Αφρικής και της Μέσης Ανατολής και του Εύξεινου Πόντου, επιδεινώνουν την κατάσταση σε ότι αφορά την αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης, καθώς την καθιστούν στρατηγικό σημείο σε ότι αφορά τους θαλάσσιους και χερσαίους δρόμους που ακολουθούν οι παράνομοι μετανάστες για να την προσεγγίσουν ή να διέλθουν μέσω αυτής προς άλλες χώρες της ΕΕ.

Αναφορικά με την παράνομη μετανάστευση προς την Ελλάδα μέσω των θαλασσιών συνόρων μέχρι περίπου το τέλος της δεκαετίας του 1980 παρατηρούνταν τα εξής:

1.-Αρχικά περιοριζόταν σε έναν μικρό αριθμό ατόμων τα οποία είχαν Κουρδική καταγωγή, καθώς και Τούρκων υπηκόων που διώκονταν για διάφορους λόγους οι οποίοι με μικρά πλωτά μέσα τα οποία είτε έκλεβαν, είτε αγόραζαν και μετά εγκατέλειπαν,

ε. Τη συλλογή και αξιοποίηση πληροφοριών που ανάγονται σε θέματα κρατικής ασφάλειας και εθνικού ενδιαφέροντος γενικότερα.

Γ.- Η άσκηση αστυνόμευσης των θαλασσιών συνόρων.
περιλαμβάνει ιδίως:

α. Την οργάνωση μέτρων αστυνόμευσης και ελέγχου των θαλάσσιων συνόρων για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης και τη συνεργασία με άλλες αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες της χώρας για το σκοπό αυτόν.

β. Τη συμμετοχή και τη συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τρίτων χωρών και διεθνών οργανισμών για το σχεδιασμό και την υλοποίηση κοινών επιχειρησιακών δράσεων, αναφορικά με την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης και την προστασία των θαλάσσιων συνόρων της χώρας, καθώς και τη συμμετοχή του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής σε αντίστοιχες δράσεις άλλων χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

γ. Την πρόληψη και αντιμετώπιση κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας.

¹⁸⁶ Με την Τουρκία η Ελλάδα έχει υπογράψει τις εξής διμερείς συμφωνίες: Ν. 2926/2001 (Α' 139) «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Τουρκίας για τη συνεργασία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εσωτερικών της Δημοκρατίας της Τουρκίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος ιδιαίτερα της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και της λαθρομετανάστευσης», Ν. 3030/2002 (Α' 163) «Κύρωση του Πρωτοκόλλου για την εφαρμογή του άρθρου 8 της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Τουρκίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος, ιδιαίτερα της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και της παράνομης μετανάστευσης», Ν. 3540/2007 (Α' 46) «Κύρωση του Πρωτοκόλλου μεταξύ του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εσωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας για τη συνεργασία του Λιμενικού Σώματος και της Αστυνομίας Συνόρων της Αλβανίας με σκοπό την αποτελεσματική αστυνόμευση της θαλάσσιας μεθορίου των δύο χωρών», Ν. 3543/2007 (Α' 60) «Κύρωση Πρωτοκόλλου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Δημοκρατίας της Τουρκίας».

μεταφέρονταν στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου¹⁸⁷. Περί τα μέσα της προαναφερόμενης δεκαετίας, προστέθηκαν και μετανάστες-πρόσφυγες από το Ιράν οι οποίοι είχαν εναντιωθεί στο καθεστώς Χομεϊνί. Εκείνη την περίοδο εμφανίζονται και οι πρώτοι μεταφορείς που έναντι αμοιβής μετέφεραν μετανάστες και πρόσφυγες στα Ελληνικά νησιά από τα Τουρκικά παράλια.

2.-Σε αυτούς προστίθενται πολύ λίγοι Αλβανοί πολίτες ελληνικής καταγωγής που με αυτοσχέδια πλωτά μέσα ή κολυμπώντας έφθαναν στην Κέρκυρα.

3.-Επίσης υπήρχε ένα μικρός αριθμός πολιτών από διάφορα κράτη της Ασίας και της Αφρικής οι οποίοι αποτελούσαν πλήρωμα πλοίων που ναυλοχούσαν κύρια στον λιμένα Πειραιά και ακολούθως λιποτακτούσαν και παρέμεναν πλέον στην Ελλάδα παράνομα.

Το φαινόμενο της παράνομης διακίνησης μεταναστών αρχίζει και λαμβάνει μεγαλύτερες διαστάσεις από τα μέσα της δεκαετίας του 90 και μετά καθώς καταρρέει την περίοδο 1989-1990 η ΕΣΣΔ και τα κομμουνιστικά καθεστώτα που υπήρχαν σε χώρες της Βαλκανικής, πραγματοποιούνται επιχειρήσεις από το Τουρκικό κράτος στις περιοχές που κατοικούσαν πολίτες Κουρδικής καταγωγής, η δικτατορία του Σαντάμ Χουσεϊν στο Ιράκ οδηγεί στη μετακίνηση χιλιάδων ατόμων –οικονομικών προσφύγων από χώρες της Ασίας και της Αφρικής για εύρεση εργασίας.

Αρχίζουν και παρουσιάζονται- καταγράφονται συχνότερα περιστατικά εντοπισμού παράνομων μεταναστών σε ομάδες περίπου 20-30 ατόμων. Πλέον για τη μετακίνησή τους χρησιμοποιούνται ταχύπλοα σκάφη και οι μεταφορές από τα παράλια της Αλβανίας αλλά και της Τουρκίας πραγματοποιούνται –εκτελούνται από οργανωμένα κυκλώματα μεταφορέων-διακινητών.

Η πλειοψηφία των μεταναστών προέρχεται από το Πακιστάν, Ιράν, Ιράκ και την Τουρκία ενώ λόγω του εμφυλίου στη Ρουάντα εντοπίζονται και πολίτες από το Κράτος αυτό της Αφρικανικής ηπείρου. Συγκεντρώνονται οι μετανάστες σε μέρη της κεντρικής και νότιας Τουρκίας και μέσω οδικών αρτηριών οδηγούνται σε Τουρκικά λιμάνια στα νότια, δυτικά και νοτιοδυτικά της εν λόγω χώρας. Ακολούθως με τη χρήση πλωτών μέσων, είτε ταχύπλοων, είτε φουσκωτών ή πλαστικών βαρκών μετακινούνται στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου με επίκεντρο την περιοχή των Δωδεκανήσων¹⁸⁸. Η οργάνωση και μεταφορά των μεταναστών πραγματοποιείται από οργανωμένα κυκλώματα μεταφοράς παράνομων μεταναστών.

Στη συνέχεια παρατηρείται-καταγράφεται άλλη μία νέα μέθοδος μεταφοράς παράνομων μεταναστών από τα δυτικά παράλια της Τουρκίας προς την Ελλάδα με την αξιοποίηση θαλαμηγών σκαφών και με την μεταφορά μεταναστών σε έναν αριθμό που κυμαίνεται μεταξύ 30-40 ατόμων.

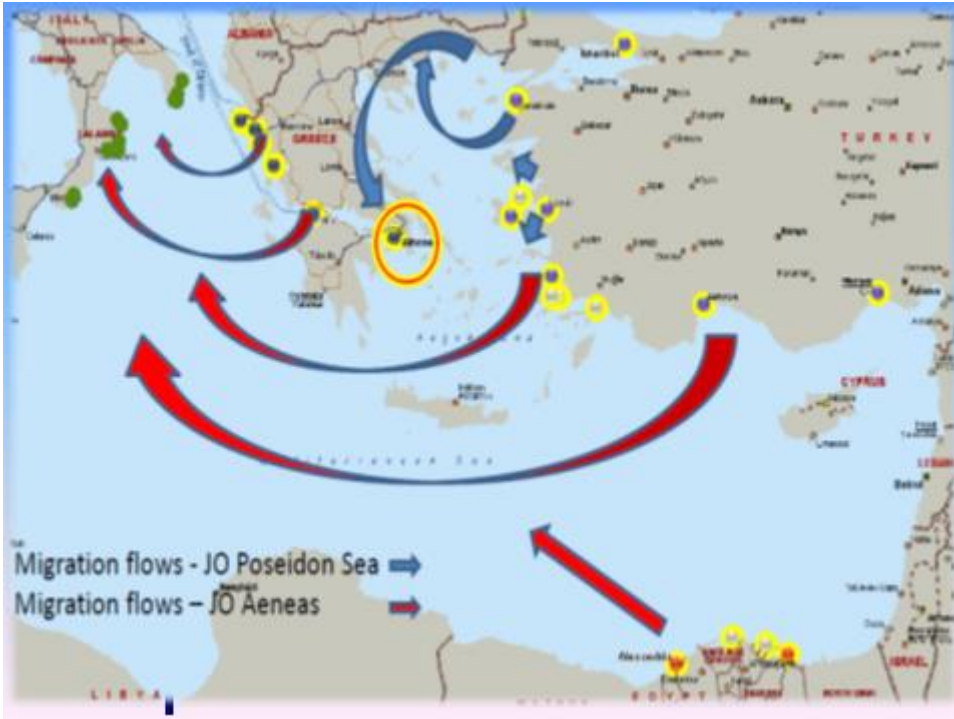
Την ίδια περίοδο αρχίζει να υλοποιείται μία νέα μέθοδος οργανωμένης μεταφοράς παράνομων μεταναστών. Συγκεκριμένα από τις παράλιες περιοχές της Συρίας, Λιβάνου, κατεχόμενης Κύπρου αλλά και της Αιγύπτου πραγματοποιείται θαλάσσια μεταφορά με αλιευτικά σκάφη αλλά και φορτηγά στα παράλια της νότιας Κρήτης αλλά και της

¹⁸⁷ Βλ. KORONTZIS Tr., «Smuggling of migrants by the sea. Predictions in the United Nations Convention against transnational organized crime and in the Hellenic legal order. The situation at the sea border between Hellas and Turkey in the period 2006-2012», International Journal of Asian Social Science, Vol. 3, issue 6, June 2013, p.p.1360-1380.

¹⁸⁸ Βλ. Sarah Green, PERFORMING BORDER IN THE AEGEAN: On relocating political, economic and social relations, Journal of Cultural Economy, Volume 3, 2010 - Issue 2.

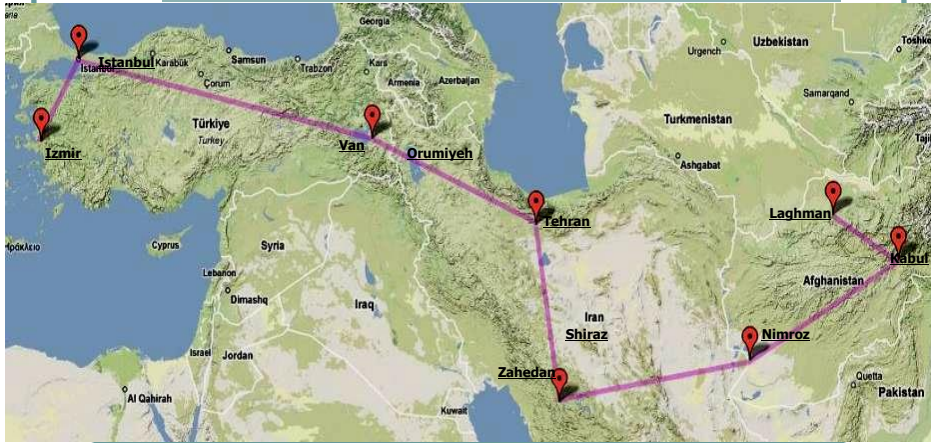
ηπειρωτικής Ελλάδας. Στις περιπτώσεις αυτές οι μεταφορές παράνομων μεταναστών αφορούν δεκάδες άτομα, εκτελούνται-πραγματοποιούνται από οργανωμένα κυκλώματα που δραστηριοποιούνται στις χώρες προέλευσης αλλά έχουν και συνεργάτες στον Ελληνικό χώρο. Αυτή μορφή των μεταφορών είναι και η κυρίαρχη στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια [Χάρτες 3-4-5-6-7-8].

ΧΑΡΤΕΣ 3-4-5-6-7-8
ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΩΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΧΩΡΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝ

JO Poseidon 2008

Route 1
Afghanistan / Pakistan - Turkey

JO Poseidon 2008

Route 2
East Africa
-
Turkey

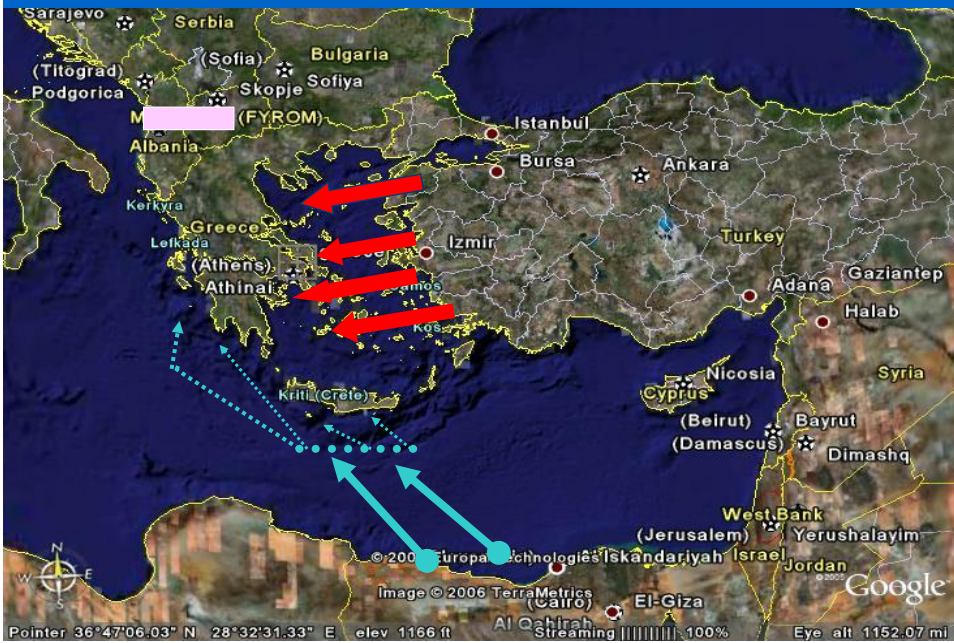

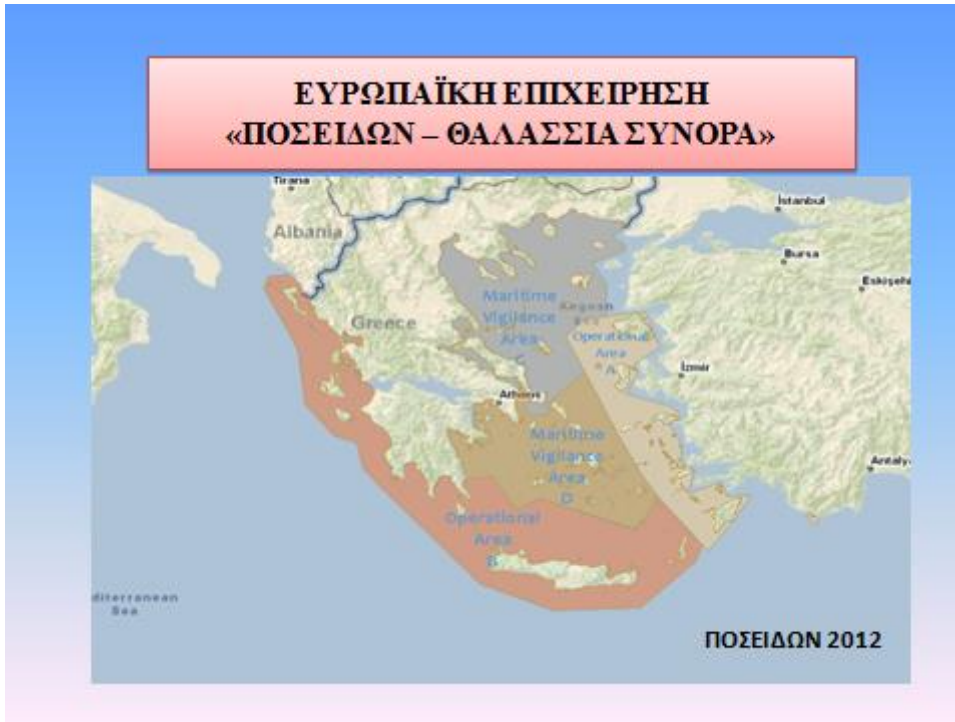
JO Poseidon 2008

Route 3 North Africa - Greece

ILLEGAL MIGRATION FLOWS TO GREECE

Πηγή: Γραφείο Αξιωματικών Συνδέσμων Ελλάδος Europol, 09/2021

MODUS OPERANDI ΔΙΑΚΙΝΗΤΩΝ

Από μελέτη περιστατικών παράνομης διακίνησης μεταναστών διαπιστώθηκε ότι οι διακινητές εφαρμόζουν τις παρακάτω μεθόδους¹⁸⁹:

(1) Ο/οι διακινητής/ες που στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι Τούρκος πολίτης επιβιβάζεται μαζί με τους παράνομους μετανάστες σε σκάφος το οποίο από τα τουρκικά παράλια τους μεταφέρει και ακολούθως τους αποβιβάζει σε ελληνικά νησιά και στη συνέχεια επιστρέφει στην Τουρκία στο σημείο από το οποίο αναχώρησε.

(2) Ο/οι διακινητής/ες εκπαιδεύουν κάποιον ή κάποιους από τους παράνομους μετανάστες στο χειρισμό του πλωτού σκάφους - δεν επιβαίνουν σε αυτό ο/οι διακινητής/ες – και ο παράνομος μετανάστης πραγματοποιεί τη μεταφορά του πλωτού σκάφους από τα τουρκικά παράλια στα ελληνικά νησιά.

(3) Από τα τουρκικά παράλια αναχωρούν δύο σκάφη. Στο ένα σκάφος επιβαίνει ο/οι διακινητής/ές ο/οι οποίοι/οι χειρίζονται το σκάφος μαζί με τους παράνομους μετανάστες οι οποίοι πρόκειται να μεταφερθούν στα ελληνικά νησιά και στο άλλο σκάφος επιβαίνει/ουν συνεργάτης/ες του διακινητή –χειριστή. Κατά τη διάρκεια της μεταφοράς ο/οι διακινητής/ες ενημερώνουν-εκπαιδεύουν έναν ή περισσότερους παράνομους μετανάστες για τον τρόπο χειρισμού του σκάφους και σε σημείο που συνήθως βρίσκεται κοντά στα ελληνοτουρκικά σύνορα, εγκαταλείπει το σκάφος αφήνοντας το χειρισμό στον

¹⁸⁹ Προφορική συνέντευξη του διενεργούντα την μεταδιδακτορική έρευνα με αρμόδια στελέχη του Λ.Σ. που ασχολούνται με θέματα παράνομης μετανάστευσης τοποθετημένοι σε αρμόδιες Υπηρεσίες στο Αρχηγείο του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. τον 07/2022. Στο πλαίσιο αυτό ανήκουν και οι εκτιμήσεις που περιγράφονται –αναλύονται κατωτέρω στην ενότητα 3 με τίτλο «Frontex και Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή».

παράνομο μετανάστη, επιβιβάζεται στο συνοδευτικό σκάφος και κατευθύνεται στα τουρκικά παράλια στο σημείο από όπου αναχώρησε. Το σκάφος με τους παράνομους μετανάστες συνεχίζει την πορεία του προς το σημείο που τους έχει υποδειχτεί για αποβίβαση, χειριζόμενο από τον παράνομο μετανάστη που του υποδείχτηκε ο χειρισμός.

(4) Αλλοδαποί υπήκοοι επιβιβάζονται σε μικρές συνήθως φουσκωτές κωπήλατες βάρκες ή και σχεδίες συνήθως μέχρι τρία άτομα και αναχωρώντας από τα τουρκικά παράλια αποβιβάζονται στα νησιά που βρίσκονται πιο κοντά στις τουρκικές ακτές ήτοι την Κω και τη Σάμο. Οι παράνομοι μετανάστες έχουν εφοδιαστεί από το/ους διακινητή/ες με τις εν λόγω αυτές σχεδίες ενώ από τη στιγμή της αποβίβασής τους στα ελληνικά νησιά έλληνες συνεργάτες των διακινητών αναλαμβάνουν την περαιτέρω προώθηση των παράνομων μεταναστών στην ηπειρωτική Ελλάδα από τα ελληνικά νησιά. Η προώθηση αυτή λαμβάνει χώρα σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες αποβιβάζονται παράνομοι μετανάστες στα ελληνικά νησιά.

(5) Στις περιπτώσεις όπου η μεταφορά των παράνομων μεταναστών πραγματοποιείται με μεγάλα αλιευτικά σκάφη, η θαλαμηγά ή φορτηγά πλοία, η μεταφορά από τον/ους διακινητή/ες οργανώνεται σε συνεργασία με κυκλώματα διακινητών που δραστηριοποιούνται στις χώρες προέλευσης των παράνομων μεταναστών. Η αναχώρηση πραγματοποιείται συνήθως από τα παράλια της Αιγύπτου, Συρίας, Λιβάνου, κατεχόμενης Κύπρου, Τουρκίας, επιλέγεται κάποιο σημείο στον Ελλαδικό χώρο συνήθως δυσπρόσιτο και απόμακρο στην ηπειρωτική Ελλάδα ώστε οι αποβιβαζόμενοι παράνομοι μετανάστες να μην μπορούν να εντοπιστούν άμεσα από τις δικαστικές Αρχές. Στις περιπτώσεις αυτές όταν ολοκληρωθεί η μεταφορά, τα πλοία επιστρέφουν στο σημείο εκκίνησης ή σε κάποιο άλλο ώστε να πραγματοποιήσουν κάποια άλλη μεταφορά ή μπορεί να εγκαταλείψουν το πλοίο στο σημείο αποβίβασης και σε συνεργασία με έλληνες μέλη του κυκλώματος να προωθηθούν πίσω στη χώρα αναχώρησης ή κάπου αλλού. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου τα πληρώματα των πλοίων αυτών και κοντά στα ελληνικά χωρικά ύδατα εγκαταλείπουν το πλοίο επιβιβαζόμενοι σε συνοδευτικό σκάφος και ακολούθως οι παράνομοι μετανάστες εντοπίζονται από παραπλέοντα πλοία ή πλωτά σκάφη του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ.

β.-Προβλήματα του Ανατολικού Αιγαίου

Πέραν της μεθοδολογίας που ακολουθούν οι διακινητές και περιγράφηκε ανωτέρω, δημιουργούνται προβλήματα στην αντιμετώπιση γενικότερα του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης στο χώρο του Ανατολικού Αιγαίου για τους εξής λόγους:

A.-Τα κυκλώματα των διακινητών δραστηριοποιούνται κατά μήκος όλης της παραμεθορίου μεταξύ των θαλασσιών συνόρων Ελλάδας και Τουρκίας, η οποία περιλαμβάνει νησιά και νησίδες, πολλά από τα οποία είναι ακατοίκητα. Λόγω της εγγύτητας των ελληνικών ακτών από τα τουρκικά παράλια οι διακινητές έχουν τη δυνατότητα να εκμεταλλευτούν τις πολύ μικρές αποστάσεις και σε ελάχιστο χρόνο να αποβιβάσουν παράνομους μετανάστες στα νησιά ή να τους κατευθύνουν για τον τρόπο υλοποίησης της μεταφοράς.

B.-Το εύρος της θαλάσσιας περιοχής και το μεγάλο μήκος της ακτογραμμής που δραστηριοποιούνται οι διακινητές, οδηγεί σε μεγάλη διασπορά τα σκάφη του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα να καλυφθούν όλες οι θαλάσσιες περιοχές και ναυτικοί διάδρομοι που βρίσκονται κοντύτερα στα τουρκικά παράλια.

Γ.-Οι διακινητές και τα οργανωμένα κυκλώματα χρησιμοποιούν σκάφη που αναπτύσσουν μεγάλες ταχύτητες για τις μεταφορές των παράνομων μεταναστών (συνήθως ξεπερνούν και τους 50 κόμβους). Η ταχύτητα των σκαφών που χρησιμοποιούνται από τους διακινητές σε συνδυασμό με την μικρή απόσταση των ελληνικών νησιών από τα τουρκικά παράλια, παρέχει στα κυκλώματα τη δυνατότητα να μεταφέρουν τους παράνομους μετανάστες σε σύντομο χρόνο και να μην υπάρχει χρονικό περιθώριο αντίδρασης των ελληνικών περιπολικών σκαφών.

Δ.-Η αναχαίτιση που πραγματοποιείται πολλές φορές σε πλοία ή και σκάφη που μεταφέρουν παράνομους μετανάστες και η επιστροφή τους στα χωρικά ύδατα όποτε αυτή πραγματοποιείται, πολλές φορές είναι χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα όποτε αυτή είναι εφικτή, δεν έχει ουσιαστικά αποτελέσματα, αφού είναι βέβαιο ότι θα επιχειρηθεί το επόμενο χρονικό διάστημα προσπάθεια μεταφοράς στα ελληνικά νησιά.

Σημαντικό ρόλο στα προαναφερθέντα διαδραματίζει και το γεγονός ότι οι διακινητές αδιαφορούν για τη μεταφορά των παράνομων μεταναστών και συγκεκριμένα για τη ζωή τους, πολλές φορές τα πλοία και τα σκάφη είναι υπερφορτωμένα και μερικές φορές τους εξαναγκάζουν να πέσουν στη θάλασσα προκειμένου να διαφύγουν οι ίδιοι.

3. Frontex και Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή

Το Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. δραστηριοποιείται-συμμετέχει με επιχειρησιακά μέσα και στελέχη του σε όλες τις κοινές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί και πραγματοποιούνται στη Μεσόγειο θάλασσα. Επιπρόσθετα σε συνεργασία με όλες τις συναρμόδιες υπηρεσίες στον Ελληνικό χώρο αλλά και σε στενή συνεργασία με τους αρμόδιους ευρωπαϊκούς οργανισμούς και κύρια τον Frontex, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι μεταναστευτικές ροές στον Ελλαδικό χώρο προβαίνει στις εξής ενέργειες προάσπισης των ελληνικών θαλάσσιων συνόρων τα οποία αποτελούν και σύνορα της ΕΕ:

Α.- Επιτήρηση θαλάσσιων συνόρων και ακτογραμμής, πραγματοποίηση περιπολιών με τη συνδρομή και δυνάμεων του Frontex.

Β.- Υλοποίηση της θαλάσσιας επιχείρησης "ΠΟΣΕΙΔΩΝ" με τη συμμετοχή μέσων και ανθρωπίνων πόρων από τον Frontex και τη συμμετοχή ειδικών εμπειρογνομόνων που μπορούν να βοηθήσουν με την τεχνογνωσία τους στην αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης.

Γ.- Στενή συνεργασία με την ΕΛ.ΑΣ., Ε.Υ.Π. και τις Ε.Δ. για την αποτελεσματική επιτήρηση και φύλαξη των θαλασσιών συνόρων.

Οι εκτιμήσεις στελεχών του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. λαμβάνοντας υπόψη τα γεωπολιτικά δεδομένα και τη γενικότερη πολιτική κατάσταση σε συγκεκριμένες χώρες της Ασίας και της Αφρικής για την εξέλιξη του συγκεκριμένου φαινομένου είναι:

Α.- Οι υψηλές μεταναστευτικές ροές και πιέσεις στα ανατολικά και χερσαία θαλάσσια σύνορα θα παραμείνουν.

Β.-Σε χώρες της Μέσης Ανατολής και της Ασίας, Πακιστάν, Ιράκ, Αφγανιστάν και Βόρειο Αφρική θα υπάρχει πολιτική αστάθεια όπως και συμβαίνει γεγονός που θα οδηγήσει στην αύξηση των μεταναστευτικών ροών.

Γ.- Προσπάθεια εξόδου από ακτές της Δυτικής Ελλάδας και της Πελοποννήσου παράνομων μεταναστών με απώτερο σκοπό την μετακίνησή τους σε άλλα ΚΜ της ΕΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

1. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (FRONTEX)

Η ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων της ΕΕ αποτελούσε όπως και αποτελεί τον κύριο στόχο της ευρωπαϊκής πολιτικής. Μέσω της πολιτικής αυτής καταβάλλεται προσπάθεια να εξασφαλιστεί μία ολιστική πολιτική στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, με απώτερο σκοπό ελέγχους υψηλού επιπέδου και ομοιόμορφους, αποτελεσματική επιτήρηση θαλάσσιων και χερσαίων συνόρων.

Τα προαναφερόμενα τα οποία αποτελούν κύρια στοιχεία του ΧΕΑΔ, είναι το αποτέλεσμα που απαιτεί η πολιτική που έχει διαμορφωθεί στην ΕΕ βάσει της οποίας υπάρχει ελεύθερη κυκλοφορία στο χώρο της ΕΕ, χωρίς την ύπαρξη εσωτερικών ελέγχων στα σύνορα των ΚΜ της ΕΕ. Για τη διασφάλιση των ανωτέρω έχουν καταρτιστεί κοινοί κανόνες σχετικά με τις προδιαγραφές και τις διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιούνται στα εξωτερικά σύνορα¹⁹⁰.

Ως αποτέλεσμα των αναγκών που είχαν διαμορφωθεί, συγκροτήθηκε το 2004, ευρωπαϊκός οργανισμός, ο οποίος διαθέτοντας την κατάλληλη τεχνογνωσία, θα αναλάμβανε όπως και συμβαίνει την ανάπτυξη του συντονισμού της επιχειρησιακής συνεργασίας των αρμοδίων φορέων των ΚΜ της ΕΕ σχετικά με τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, επεμβαίνοντας και βελτιώνοντας αυτήν όπου ήταν απαραίτητο. Ο οργανισμός αυτός ήταν ο Frontex¹⁹¹.

Προκειμένου να εκπληρώσει τα καθήκοντα και την αποστολή που του έχει ανατεθεί σύμφωνα με τα αντίστοιχα νομικά κείμενα, ο συγκεκριμένος οργανισμός συνεργάζεται με τη Europol, τη Eurojust, τον Olaf, λοιπούς ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς, αρμόδιες εθνικές αρχές τρίτων χωρών, σε σχέση με τα θέματα που καθορίζονται στο νομικό πλαίσιο δράσης του αλλά παράλληλα έχουν και αυτοί αρμοδιότητα, βάσει των ρυθμίσεων που προβλέπονται από συμφωνίες που έχουν υπογραφεί μεταξύ του Frontex και διαφόρων οργανισμών με τους οργανισμούς αυτούς¹⁹².

Σημαντική διάσταση στην πολιτική που ασκεί ο εν λόγω ευρωπαϊκός οργανισμός και πάντα στο πλαίσιο της πολιτικής των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ, είναι η συμβολή του στη διευκόλυνση της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των ΚΜ της ΕΕ και τρίτων χωρών.

Εδρεύει στη Βαρσοβία (Πολωνία)¹⁹³ και τα κύρια καθήκοντα του ήταν και είναι επιχειρησιακά¹⁹⁴.

¹⁹⁰ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π., «Επιτήρηση Ελληνικών θαλασσίων συνόρων και παράνομη διακίνηση μεταναστών. Ευρωπαϊκή πολιτική, Frontex και ο θεσμικός ρόλος του Λιμενικού Σώματος», του ίδιου ό.π. «The European policies for illegal immigration via EUROPOL and FRONTEX in Hellas», του ίδιου.ο.π., «The contribution of EUROPOL and FRONTEX in combating the phenomenon of illegal immigration in Hellas». Βλ. επίσης παράρτημα 1 και παράρτημα 2.

¹⁹¹ Βλ. ό.π. παραπ. 126 και 131.

¹⁹² Βλ. άρθρο 68, 69, 72, 73 και 74 Καν. (ΕΕ) 2019/1896

¹⁹³ Βλ. Απόφαση Συμβουλίου 2005/358 (26/4/2005).

¹⁹⁴ Βλ. άρθρα 10, 36-42, 48-50, 54-59, 82 και 85 Καν. (ΕΕ) 2019/1896.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα στελέχη των ομάδων [Rabit Border Internation Teams] RABITs¹⁹⁵ που έχουν συγκροτηθεί στο πλαίσιο του προαναφερόμενου οργανισμού και διατίθενται για την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων, δύνανται να οπλοφορούν, να προβαίνουν σε συλλήψεις κ.λπ. παρουσία στελεχών διοικητικών Ελληνικών Αρχών¹⁹⁶. Ειδικότερα ο Frontex σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο πριν την εφαρμογή του Καν. (ΕΕ) 2019/1896 ήτοι των Καν. (ΕΕ) αριθ. 1052/2013 και (ΕΕ) 2016/1624 ασκούσε τις εξής αρμοδιότητες:

- α) στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων συντόνιζε την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των ΚΜ της ΕΕ,
- β) βοηθούσε τα ΚΜ στην εκπαίδευση των εθνικών συνοριακών φυλάκων καθιερώνοντας κοινές προδιαγραφές εκπαίδευσης,
- γ) πραγματοποιούσε και αξιολογούσε αναλύσεις κινδύνου,
- δ) παρακολουθούσε εξελίξεις ερευνών αναφορικά με τις διαδικασίες ελέγχου και επιτήρησης των εξωτερικών συνόρων ενημερώνοντας τα ΚΜ,
- ε) σε περιπτώσεις που απαιτείται αυξημένη τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ παρείχε βοήθεια στα ΚΜ,
- στ) παρείχε στα ΚΜ στήριξη όταν οργανώνονταν κοινές επιχειρήσεις επαναπατρισμού,
- ζ) διέθετε ομάδες ταχείας επέμβασης στα ΚΜ [(RABIT)] σε σχέση με τον Καν. (ΕΚ) 863/2007, Καν. (ΕΕ) 1168/2011¹⁹⁷ [βλέπε κατωτέρω σχεδιάγραμμα 1] .

Ο Frontex από τη συγκρότησή του μέχρι την έκδοση του Καν.(ΕΕ) 2019/1896 είχε πραγματοποιήσει σημαντικές δράσεις και πρωτοβουλίες και συγκεκριμένα:

- Α.-υλοποίηση κοινών ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στα θαλάσσια σύνορα,
- Β.-δημιουργία ευρωπαϊκού δικτύου περιπολιών¹⁹⁸,
- Γ.-δημιουργία και παρακολούθηση κεντρικού μητρώου εξοπλισμού που ήταν διαθέσιμος,
- Δ.-ανάπτυξη ομάδας ταχείας επέμβασης στα εξωτερικά σύνορα εφόσον συνέτρεχε περίπτωση,

¹⁹⁵ Βλ. European Commission, FRONTEX and RABITS: the European Union is stepping up its operational efforts combating illegal immigration, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_07_142, Frontex and the Rabit Operation at the Greek –Turkish border, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_11_130, Frontex, Frontex launches rapid border intervention on Greek land border διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-launches-rapid-border-intervention-on-greek-land-border-J7k21h>.

¹⁹⁶ Ειδικότερα στο άρθρο 5 παρ. 6 του Καν. (ΕΚ) 863/2007 ορίζεται ότι: «Τα μέλη των ομάδων, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, δύνανται να κάνουν χρήση βίας, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιακών όπλων, πυρομαχικών και εξοπλισμού, κατόπιν εγκρίσεως του κράτους μέλους καταγωγής και του κράτους μέλους υποδοχής, παρουσία συνοριοφυλάκων του κράτους μέλους υποδοχής και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του». Επίσης βλ. άρθρο 82 Καν. (ΕΕ) 2019/1896.

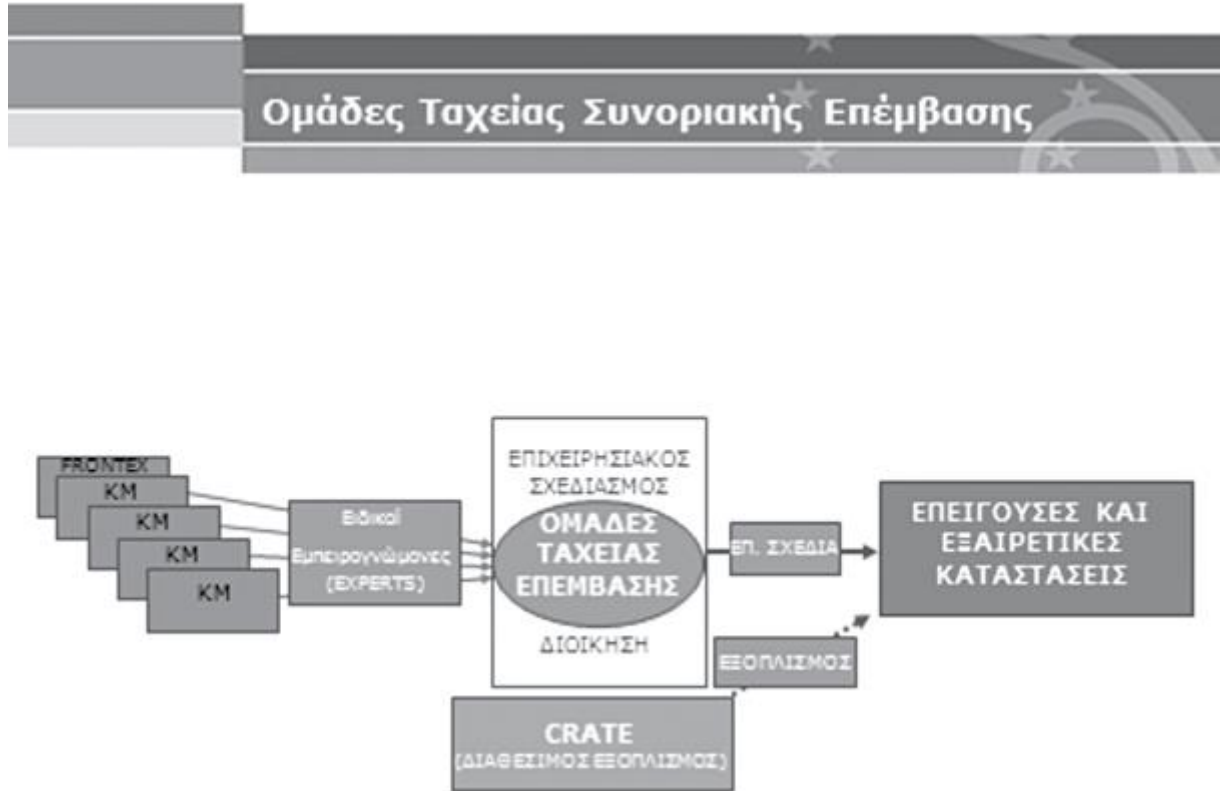
¹⁹⁷ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΙΣ Τρ., ό.π., «The contribution of EUROPOL and FRONTEX in combating the phenomenon of illegal immigration in Hellas».

¹⁹⁸ Από την έναρξη λειτουργίας του την 1η Μαΐου 2005, έχει βοηθήσει επιτυχώς τα κράτη μέλη κατά την υλοποίηση των επιχειρησιακών πτυχών της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων με κοινές επιχειρήσεις και ταχείες επεμβάσεις στα σύνορα, αναλύσεις κινδύνου, ανταλλαγή πληροφοριών, διασύνδεση με τρίτες χώρες και επιστροφές.

Ε.-συνδρομή στην εκπαίδευση αλλά και εκπαίδευση συνοριοφυλάκων με την κατάρτιση κοινών προδιαγραφών εκπαίδευσης¹⁹⁹.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Πηγή: Υ.ΝΑ.Ν.Π./Α.Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΛΤ./Δ.Α.Π.ΘΑ.Σ (10/2021)

Για να υπάρξει αποτελεσματική και ουσιαστική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, πρέπει να διαμορφωθεί, ολοκληρωθεί και εφαρμοστεί μία συνεκτική πολιτική ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η συγκρότηση, εφαρμογή και παρακολούθηση μίας τέτοιας πολιτικής θα συμβάλει αποτελεσματικά εκτός της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης, στην αντιμετώπιση διαφόρων μορφών διασυνοριακών εγκλημάτων, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην ύπαρξη ενός υψηλού επιπέδου ασφάλειας στα ΚΜ της ΕΕ και στην τελευταία συνολικά όλες οι πολιτικές και δράσεις πρέπει να αναπτύσσονται-υλοποιούνται σεβόμενες πλήρως τα θεμελιώδη δικαιώματα των ανθρώπων αλλά και την ελευθερία της κυκλοφορίας όλων των προσώπων στην ΕΕ²⁰⁰.

Δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η ελεύθερη κυκλοφορία εντός της ΕΕ με την κατάργηση των συνοριακών ελέγχων προϋποθέτει υψηλή ποιότητα ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα για την αντιμετώπιση όλων των εγκλημάτων, εξισορροπώντας με αυτό τον τρόπο την κατάργηση των συνοριακών ελέγχων μεταξύ των ΚΜ της ΕΕ.

¹⁹⁹ Βλ. Martin Deleixhe & Denis Duez, The new European border and coast guard agency: pooling sovereignty or giving it up? Journal of European Integration, Volume 41, 2019 - Issue 7.

²⁰⁰ Βλ. ό.π. παραπ. 44, 45, 52, 125 και 126.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των ΚΜ της ΕΕ μετονομάστηκε σε Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (EBCGA) και με αφορμή τη μεταναστευτική κρίση του 2015 αλλά και της αύξησης των μεταναστευτικών ροών, καταρτίστηκε νέο θεσμικό πλαίσιο και τη αποστολή και τα καθήκοντά του διευρύνθηκαν, προκειμένου να καταστεί αποτελεσματική η διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.

Η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή συγκροτείται από τις αρμόδιες αρχές των ΚΜ που δραστηριοποιούνται στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και δη ελέγχου αυτών τις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για την επιστροφή και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής.

Οι βασικές δράσεις του Οργανισμού συνίστανται στα εξής [βλέπε κατωτέρω ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2 αναφορικά με τη δομή του Frontex]:

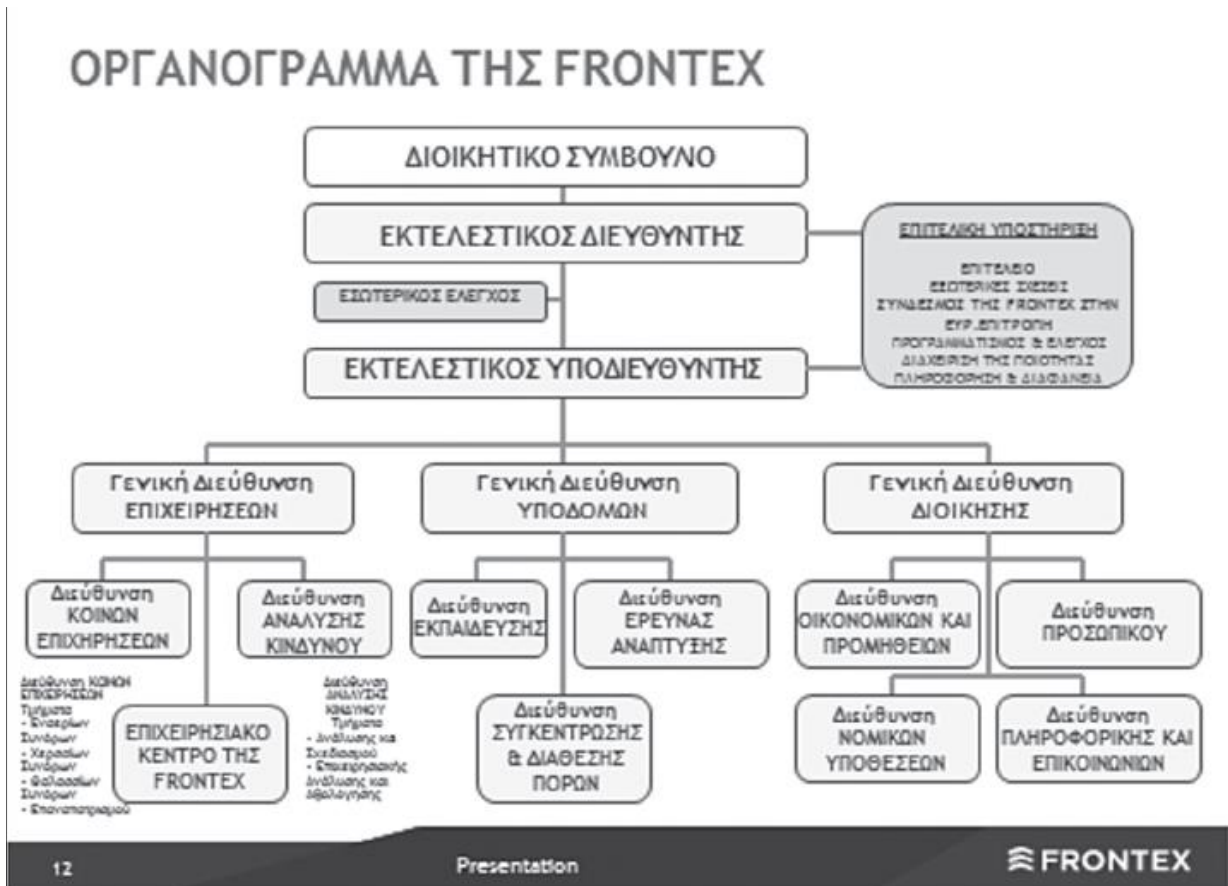
- στο πλαίσιο εφαρμογής του κύκλου πολυετούς στρατηγικής πολιτικής συγκρότηση επιχειρησιακής και τεχνικής στρατηγικής για να επιτευχθεί ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ,
- πραγματοποίηση αναλύσεων κινδύνων και αξιολογήσεων και η αποτελεσματική διαχείριση τα εξωτερικά σύνορα²⁰¹,
- εφόσον παρίσταται ανάγκη και σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο του οργανισμού παρέχεται αυξημένη επιχειρησιακή και τεχνική συνδρομή στα ΚΜ και τις τρίτες χώρες με την πραγματοποίηση κοινών επιχειρήσεων και επεμβάσεων στα εξωτερικά σύνορα,
- παροχή τεχνικής και επιχειρησιακής συνδρομής σε ΚΜ για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών στα εξωτερικά σύνορα [βλ. κατωτέρω σχεδιάγραμμα 3 αναφορικά με τις διαδρομές παράνομης μετανάστευσης προς τα ΚΜ της ΕΕ],
- καθώς και παροχή τεχνικής και επιχειρησιακής συνδρομής σε θαλάσσιες επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης,
- οργάνωση, συντονισμός και διεξαγωγή επιχειρήσεων επιστροφής²⁰².

---

²⁰¹ Βλ. Regine Paul, Harmonisation by risk analysis? Frontex and the risk-based governance of European border control *Journal of European Integration*, Volume 39, 2017 - Issue 6 και Satoko Horii, The effect of Frontex's risk analysis on the European border controls, *European Politics and Society*, Volume 17, 2016 - Issue 2.

²⁰² Βλ. Sabine Baër, Robert Beerres & Myriame Bollen, Border Sharing – a Quantitative Analysis of Contributions to FRONTEX 2012–2018, *Defence and Peace Economics*, 4/6/2020.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

Πηγή: Υ.ΝΑ.Ν.Π./Α.Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΛΤ./Δ.Α.Π.Θ.Α.Σ (10/2021)

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από εκπροσώπους των ΚΜ. Η Νορβηγία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν και η Ελβετία, είναι μέλη του ΔΣ ως χώρες συνδεδεμένες με τη Συμφωνία Schengen παρότι δεν είναι μέλη της ΕΕ. Στο ΔΣ συμμετέχουν δύο μέλη από την Επιτροπή, ενώ το ΔΣ διορίζει τον εκτελεστικό Διευθυντή, Υποδιευθυντές και εγκρίνει τον ετήσιο προϋπολογισμό της, το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας, την οργανωτική της δομή κλπ.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΚΜ ΤΗΣ ΕΕ

Πηγή: Υ.ΝΑ.Ν.Π./Α.Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΛΤ./Δ.Α.Π.ΘΑ.Σ (10/2021)

Προκειμένου να ενισχυθούν οι επιχειρήσεις αποτελεσματικής φύλαξης των συνόρων, στο άσυλο, στην επιστροφή παράνομων μεταναστών, αντιμετώπισης του διασυνοριακού εγκλήματος αποφασίστηκε εντός του νέου θεσμικού πλαισίου που καταρτίστηκε για τον Frontex η συγκρότηση ενός μόνιμου σώματος Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής [(Standing Corps)]²⁰³.

²⁰³ Το εν λόγω μόνιμο σώμα θα ανέλθει στον επιχειρησιακό αριθμό των 10.000 στελεχών όπως ορίζεται στον Καν. (ΕΕ) 1896/2019 [Παράρτημα Ι] με εκτελεστικές αρμοδιότητες και συμμετοχή σε επιχειρήσεις για την αποτελεσματική φύλαξη των εξωτερικών συνόρων και με επιτόπια παρουσία στα ΚΜ των στελεχών αυτών. Με τον τρόπο αυτό θα συμβάλλουν επίσης στην αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος, αλλά και στην επιστροφή των παράνομων μεταναστών.

Βλ. Frontex careers, European Border and Coast Guard Standing Corps, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://frontex.europa.eu/careers/standing-corps/about/> και επιπρόσθετα τα άρθρα του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/2016 [βλ. παραπ. 131 έως 133] 54,55,56,57,58,61,82 που αναφέρεται στα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των μελών των ομάδων. Σημειώνεται ότι βάσει των παραγρ. 2,3,4 του εν λόγω άρθρου «2.Η

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στα συμπεράσματά του της 28ης Ιουνίου 2018, αποφάσισε την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ του Οργανισμού και τρίτων χωρών με την παροχή πόρων, αποτελεσματικό έλεγχο των συνόρων και πραγματοποίηση επιστροφών παράνομων μεταναστών [βλ. κατωτέρω σχεδιάγραμμα 4 αναφορικά με τις θαλάσσιες κοινές επιχειρήσεις που έχει πραγματοποιήσει ο Frontex].

Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Συνόρων συγκροτείται στα εξής²⁰⁴:

εκτέλεση καθηκόντων και η άσκηση των εξουσιών από μέλη των ομάδων, ιδίως εκείνων που απαιτούν εκτελεστικές εξουσίες, υπόκεινται στην άδεια του κράτους μέλους υποδοχής στην επικράτειά του, καθώς και στο εφαρμοστέο ενωσιακό, εθνικό ή διεθνές δίκαιο, και ιδίως στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 656/2014, όπως περιγράφεται στο επιχειρησιακό σχέδιο του άρθρου 38.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων και την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, τα μέλη των ομάδων διασφαλίζουν τον πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και συμμορφώνονται με τη νομοθεσία της Ένωσης και το διεθνές δίκαιο και το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους υποδοχής.

Με την επιφύλαξη του άρθρου 95 παράγραφος 1 όσον αφορά το μόνιμο και λοιπό προσωπικό, τα μέλη των ομάδων δύνανται να εκτελούν καθήκοντα και να ασκούν αρμοδιότητες μόνον υπό τις εντολές και, κατά γενικό κανόνα, με την παρουσία συνοριοφυλάκων ή προσωπικού του κράτους μέλους υποδοχής που εκτελεί καθήκοντα σχετικά με την επιστροφή. Το κράτος μέλος υποδοχής δύναται να εξουσιοδοτεί τα μέλη των ομάδων να ενεργούν εξ ονόματός του».

Στην παραγρ. 7 ορίζεται ότι «η δυνατότητα κατοχής και χρήσης υπηρεσιακών όπλων, πυρομαχικών και εξοπλισμού υπόκεινται στην εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους καταγωγής.

Η δυνατότητα κατοχής και χρήσης υπηρεσιακών όπλων, πυρομαχικών και εξοπλισμού από το μόνιμο προσωπικό του Οργανισμού που έχει αποσταλεί ως μέλη της μονάδας υπόκεινται στο πλαίσιο και τους λεπτομερείς κανόνες που ορίζονται στο παρόν άρθρο και στο παράρτημα V.

Για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας παραγράφου, ο εκτελεστικός διευθυντής μπορεί να δίνει το δικαίωμα σε μέλη του μόνιμου προσωπικού να φέρουν και να χρησιμοποιούν όπλο σύμφωνα με τους κανόνες που θεσπίζονται από το διοικητικό συμβούλιο, κατά το άρθρο 55 παράγραφος 5 στοιχείο β)» και στην παραγρ. 9 Υπηρεσιακά όπλα, πυρομαχικά και εξοπλισμός είναι δυνατό να χρησιμοποιούνται στα πλαίσια νόμιμης αυτοάμυνας, νόμιμης άμυνας των μελών των ομάδων ή τρίτων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής και στο πλαίσιο των σχετικών αρχών του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα και του Χάρτη».

²⁰⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Καν. (ΕΕ) 2019/1896, η ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων συνίσταται στα εξής:

«1.-έλεγχο συνόρων, που περιλαμβάνει μέτρα για τη διευκόλυνση της νόμιμης διέλευσης των συνόρων και, κατά περίπτωση, μέτρα σχετιζόμενα με την πρόληψη και τον εντοπισμό του διασυνοριακού εγκλήματος στα εξωτερικά σύνορα, ιδιαίτερα την παράνομη διακίνηση μεταναστών, την εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία, και την τρομοκρατία, μηχανισμούς και διαδικασίες για την ταυτοποίηση ευάλωτων ατόμων και ασυνόδευτων ανηλίκων και σχετιζόμενα με την ταυτοποίηση προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας ή επιθυμούν να υποβάλουν σχετική αίτηση, την παροχή πληροφοριών στα εν λόγω πρόσωπα, και την παραπομπή των εν λόγω προσώπων,

2.-επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης ατόμων που κινδυνεύουν στη θάλασσα οι οποίες δρομολογούνται και εκτελούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 656/2014 και το διεθνές δίκαιο, πραγματοποιούμενες σε περιστάσεις που ενδέχεται να προκύψουν στη διάρκεια επιχειρήσεων επιτήρησης συνόρων στη θάλασσα,

3.-ανάλυση των κινδύνων για την εσωτερική ασφάλεια και ανάλυση των απειλών που μπορούν να επηρεάσουν τη λειτουργία ή την ασφάλεια των εξωτερικών συνόρων,

4.-ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία στα πεδία που καλύπτει ο παρών κανονισμός, καθώς και ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και Ευρωπαϊκού Οργανισμού

- 1.- συνεργασία με τρίτες χώρες και λήψη μέτρων σε αυτές καθώς και κοινή πολιτική θεωρήσεων,
- 2.- μέτρα ελέγχου των εξωτερικών συνόρων,
- 3.- αναλύσεις κινδύνου,
- 4.-τα μέτρα εντός του χώρου Σένγκεν και
- 5.-επιστροφές.

Απαιτείται να πραγματοποιούνται:

- 1.- γενικές και ειδικές αναλύσεις κινδύνων βάσει ενός κοινού μοντέλου ολοκληρωμένης ανάλυσης κινδύνου που το παρακολουθούν και ο Frontex αλλά και τα ΚΜ,
- 2.-παροχή πληροφοριών στα ΚΜ βάσει των πληροφοριών που παρέχουν οι αρμόδιες αρχές των ΚΜ αλλά και βάση της δραστηριότητάς του, σε ότι αφορά τον έλεγχο των συνόρων, τις επιστροφές, μετακινήσεις υπηκόων τρίτων χωρών εντός της ΕΕ, της εμπορίας ανθρώπων, της σωματεμπορίας, της τρομοκρατίας, την αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος, την κατάσταση σε τρίτες χώρες, με απώτερο σκοπό τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση απειλών και κινδύνων και βελτίωση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων και σε συνεργασία με λοιπούς ευρωπαϊκούς οργανισμούς όπως τη Europol όταν υφίστανται σοβαρές μορφές εγκληματικότητας που επηρεάζουν δύο ή περισσότερα ΚΜ.

Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, συμπεριλαμβανομένης της συντονιζόμενης από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής υποστήριξης,

- 5.- διπληρεσιακή συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι σε κάθε κράτος μέλος υπεύθυνες για τον έλεγχο των συνόρων ή για άλλα καθήκοντα που εκτελούνται στα σύνορα, καθώς και μεταξύ των αρχών που είναι σε κάθε κράτος μέλος υπεύθυνες για την επιστροφή, συμπεριλαμβανομένης της τακτικής ανταλλαγής πληροφοριών μέσω υφιστάμενων μέσων ανταλλαγής πληροφοριών, και, ενδεχομένως συνεργασία με εθνικούς φορείς υπεύθυνους για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων,
- 6.-συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης στα πεδία που καλύπτει ο παρών κανονισμός, συμπεριλαμβανομένης της τακτικής ανταλλαγής πληροφοριών,
- 7.-συνεργασία με τρίτες χώρες σε πεδία που καλύπτει ο παρών κανονισμός, με ιδιαίτερη έμφαση στις γειτονικές χώρες και σε όσες τρίτες χώρες έχουν χαρακτηριστεί μέσω ανάλυσης κινδύνου ως χώρες προέλευσης και/ή διέλευσης της παράνομης μετανάστευσης,
- 8.-τεχνικά και επιχειρησιακά μέτρα εντός του Χώρου Σένγκεν τα οποία σχετίζονται με τον έλεγχο των συνόρων και έχουν σχεδιαστεί για την καλύτερη αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης και την καλύτερη καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος,
- 9.-επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών για τους οποίους κράτος μέλος έχει εκδώσει απόφαση επιστροφής,
- 10.-χρήση προηγμένης τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων των μεγάλης κλίμακας συστημάτων πληροφοριών,
- 11.-μηχανισμό ελέγχου ποιότητας, ειδικότερα τον μηχανισμό αξιολόγησης Σένγκεν, την αξιολόγηση τρωτότητας και ενδεχομένως εθνικούς μηχανισμούς, με σκοπό τη διασφάλιση της εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων.

Τα θεμελιώδη δικαιώματα, η εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και η έρευνα και καινοτομία, είναι πρωταρχικά στοιχεία κατά την εφαρμογή της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων».

Σε ότι αφορά τη διαπίστωση της ικανοποιητικής ή όχι λειτουργίας του χώρου Σένγκεν αυτή πραγματοποιείται με αξιολόγηση τρωτότητας και με τον μηχανισμό αξιολόγησης Σένγκεν²⁰⁵ που θεσπίστηκε με τον Καν. (ΕΕ) αριθ. 1053/2013 του Συμβουλίου²⁰⁶.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΙ Ο FRONTEX

Πηγή: Υ.ΝΑ.Ν.Π./Α.Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΛΤ./Δ.Α.Π.Θ.Α.Σ (10/2021)

Τα καθήκοντα του οργανισμού καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 10²⁰⁷.

²⁰⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 656/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, περί κανόνων επιτηρήσεως των εξωτερικών θαλάσσιων συνόρων στο πλαίσιο της επιχειρησιακής συνεργασίας που συντονίζεται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L 189).

²⁰⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1053/2013 του Συμβουλίου, της 7ης Οκτωβρίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση ενός μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν και την κατάργηση της απόφασης της εκτελεστικής επιτροπής της 16ης Σεπτεμβρίου 1998 σχετικά με τη σύσταση της μόνιμης επιτροπής για την αξιολόγηση και την εφαρμογή της σύμβασης Σένγκεν (L 295).

²⁰⁷ Συνοπτικά μεταξύ των κύριων καθηκόντων του είναι «η παρακολούθηση των μεταναστευτικών ροών και διενέργεια αναλύσεων κινδύνων όσον αφορά όλες τις πτυχές που σχετίζονται με την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων, παρακολούθηση των επιχειρησιακών αναγκών των κρατών μελών που

Σημειώνεται ότι στο άρθρο 82 του κανονισμού σημειώνονται τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των μελών των ομάδων²⁰⁸ και ειδικότερα τα μέλη των ομάδων που αποστέλλονται από το μόνιμο σώμα της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής για να εκτελούν καθήκοντα και αρμοδιότητες για την επίτευξη των στόχων των Καν. (ΕΕ) 656/2014²⁰⁹ και (ΕΕ) 2016/399²¹⁰ και της οδηγίας 2008/115/ΕΚ²¹¹, ενώ η άσκηση εκτελεστικών εξουσιών, διέπεται από την άδεια του ΚΜ υποδοχής σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Καν. (ΕΕ) 656/2014²¹² [σχετικά με τον εν λόγω Οργανισμό βλ. σχεδιάγραμμα ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ 2].

Συνοψίζοντας το έργο του συγκεκριμένου οργανισμού εστιάζεται στα ακόλουθα:

- **συντονισμός**, ήτοι συντονισμός της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των ΚΜ που ενισχύει την ασφάλεια των συνόρων,
- **ανάλυση κινδύνου**, που σημαίνει αξιολόγηση των κινδύνων, η οποία βασίζεται στην κατάσταση που επικρατεί στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τις γεωπολιτικές εξελίξεις που ενδέχεται να επηρεάσουν την κατάσταση στα σύνορα, τη σύγκριση και ανάλυση των δεδομένων από τα ΚΜ, λοιπούς φορείς της ΕΕ αλλά και κάνοντας χρήση ανοικτών πηγών όπως το διαδίκτυο, τύπος κλπ.

Η ανάλυση αποσκοπεί να προβλέψει τις μελλοντικές ροές παράνομης μετανάστευσης καθώς και τους τρόπους δράσης του οργανωμένου εγκλήματος ώστε να υπάρξει η δυνατότητα αντιμετώπισής τους μελλοντικά.

συνδέονται με την εκτέλεση της επιστροφής, μεταξύ άλλων και μέσω της συλλογής επιχειρησιακών δεδομένων, διενέργεια αξιολόγησης τρωτότητας, συμπεριλαμβανομένων αξιολογήσεων της ικανότητας και ετοιμότητας των κρατών μελών να αντιμετωπίζουν απειλές και προβλήματα στα εξωτερικά σύνορα, παρακολούθηση της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων μέσω αξιωματικών συνδέσμων του Οργανισμού στα κράτη μέλη, παρακολούθηση συμμόρφωσης των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε όλες τις δραστηριότητες του στα εξωτερικά σύνορα και τις επιχειρήσεις επιστροφής, υποστήριξη της ανάπτυξης και λειτουργίας του EUROSUR, παροχή βοήθειας προς τα κράτη μέλη σε περιπτώσεις που απαιτείται αυξημένη τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή στα εξωτερικά τους σύνορα μέσω συντονισμού και οργάνωσης κοινών επιχειρήσεων κλπ».

²⁰⁸ Τα μέλη των ομάδων σύμφωνα με το άρθρο φέρουν ποινική ευθύνη «.....και με την επιφύλαξη του άρθρου 95, κατά τη διάρκεια κοινής επιχείρησης, πιλοτικού σχεδίου, αποστολής ομάδας στήριξης για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, ταχείας επέμβασης στα σύνορα, επιχείρησης επιστροφής ή επέμβασης επιστροφής, τα μέλη των ομάδων, συμπεριλαμβανομένου του μόνιμου προσωπικού του Οργανισμού, εξομοιώνονται, εντός της επικράτειας του κράτους μέλους υποδοχής, προς τους υπαλλήλους τους κράτους μέλους υποδοχής όσον αφορά τις αξιόποινες πράξεις των οποίων τυχόν υπήρξαν θύματα ή τις οποίες τυχόν διέπραξαν».

²⁰⁹ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 656/2014 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Μαΐου 2014, περί κανόνων επιτηρήσεως των εξωτερικών θαλάσσιων συνόρων στο πλαίσιο της επιχειρησιακής συνεργασίας που συντονίζεται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

²¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν).

²¹¹ ΟΔΗΓΙΑ 2008/115/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, της 16ης Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών.

²¹² Βλ. άρθρο 38 του Κανονισμού.

- **συνδρομή και υποστήριξη στα ΚΜ**, με μέσα και πόρους, με εκπαίδευση στελεχών στη φύλαξη θαλασσιών και χερσαίων συνόρων καθώς και την πραγματοποίηση θαλασσιών και χερσαίων επιχειρήσεων,
- **παρακολούθηση της τεχνολογίας και των αντίστοιχων ερευνών** που αναφέρεται σε σημεία εισόδου όπως λιμάνια, αεροδρόμια κλπ καθώς και στην επιτήρηση των θαλασσιών συνόρων ώστε ακολούθως ο Οργανισμός να ενημερώσει τις αρμόδιες Αρχές των ΚΜ της ΕΕ²¹³. Ο Frontex συγκεντρώνει πληροφορίες που σχετίζονται με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ΚΜ κατά τη διαχείριση των συνόρων και ακολούθως προωθεί τις πληροφορίες αυτές σε ειδικό επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό για περαιτέρω αξιολόγηση - ανάπτυξη. Παράλληλα παρακολουθεί έρευνες που πραγματοποιούνται στον τομέα ασφάλειας και αναλόγως ενημερώνει τις αρμόδιες Αρχές των ΚΜ.

Σε ότι αφορά τις θαλάσσιες κοινές επιχειρήσεις²¹⁴ αυτές πραγματοποιούνται βάσει αναλύσεων κινδύνου που έχει πραγματοποιήσει ο Frontex, ή βάσει πραγματικών κινδύνων που υφίστανται στα σύνορα της ΕΕ²¹⁵. Κάθε επιχείρηση καθορίζει το στόχο, την επιχειρησιακή περιοχή και τους πόρους (ανθρώπινους και τεχνικούς) που θα συμμετάσχουν. Πολλές από τις επιχειρήσεις χρηματοδοτούνται από τον Frontex.

Η διάθεση πόρων και δυνάμεων πραγματοποιείται είτε μέσω των Ομάδων Ταχείας Συνοριακής Επέμβασης (RABITs)²¹⁶ που αποτελούνται από το διατιθέμενο προσωπικό που διαθέτουν τα ΚΜ, και από τον διαθέσιμο εξοπλισμό (Centralized Records of Available Technical Equipment-CRATE) που είναι η πληροφοριακή βάση με τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτουν τα ΚΜ.

- **Παροχή βοήθειας στα ΚΜ** όταν απαιτείται αυξημένη τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή στα εξωτερικά σύνορα, λόγω γεγονότων που απαιτούν ταχεία αντίδραση-επέμβαση, βάσει σχεδιασμού (βλ. πρόσφατα συνδρομή στην Ελλάδα στην μεταναστευτική πίεση που ασκήθηκε στη συνοριακή γραμμή Ελλάδας –

²¹³ Στην επιτήρηση των θαλασσιών συνόρων υφίστανται διάφορα συστήματα όπως το VTS (Vessel Trafficking System), το AIS (Automatic Identification System). Είναι ολοκληρωμένα συστήματα ελέγχου θαλάσσιας κυκλοφορίας τα οποία αποτελούνται από ραντάρ, κάμερες, σταθμούς βάσης, ναυτικές επικοινωνίες κλπ. Μεταδίδουν εικόνα αναφορικά με θαλάσσια κυκλοφορία σε πραγματικό χρόνο και συμβάλλουν στην αποτελεσματική διαχείριση θεμάτων έρευνας και διάσωσης, αποτροπής θαλασσιών ατυχημάτων, αντιμετώπισης ρυπάνσεων κλπ. Παράλληλα αξιοποιούνται και στον έλεγχο των θαλασσιών συνόρων επιτηρώντας θαλάσσιες περιοχές. Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ο.π., «Έρευνα και διάσωση. Ρυθμιστικό πλαίσιο και προβλήματα εφαρμογής στο Αιγαίο και τη νοτιοανατολική Μεσόγειο», σ. 209-214.

²¹⁴ Οι κοινές επιχειρήσεις που πραγματοποιήθηκαν ή και πραγματοποιούνται είναι οι εξής:

ΠΟΣΕΙΔΩΝΑΣ: Πραγματοποιείται στην Ελλάδα και μπορεί πλέον να χαρακτηριστεί ως μόνιμη επιχείρηση. Ξεκίνησε από τον Έβρο το 2011 ως συνέχεια της ανάπτυξης των μονάδων RABITs και συνεχίζεται ως σήμερα.

ΑΙΝΕΙΑΣ: Πραγματοποιήθηκε στην Ιταλία (περιοχές Pulgia, Clabria) λόγω των μεταναστευτικών πιέσεων λόγω της Αραβικής Άνοιξης.

ΕΡΜΗΣ: Πραγματοποιείται στο νησάκι Λαμπεντούζα κοντά στις ακτές της Αφρικής. Στο εν λόγω σημείο υπάρχει γενικότερα πίεση λόγω των μεταναστευτικών ροών.

ΝΕΡΤΥΝΕ: Πραγματοποιήθηκε στη Σλοβενία, Ουγγαρία, Ρουμανία για αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης μέσω της Βαλκανικής οδού.

Βλ. περαιτέρω για άλλες επιχειρήσεις του Frontex, Main Operations, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://frontex.europa.eu/we-support/main-operations/operation-poseidon-greece/>.

²¹⁵ Βλ. Jasmine Coppens, Migrants in the Mediterranean: Do's and Don'ts in Maritime Interdiction, Ocean Development & International Law, Volume 43, 2012 - Issue 4.

²¹⁶ Βλ. παραπομπή ό.π. 206.

Τουρκίας στον Έβρο)²¹⁷. Επίσης παρέχει βοήθεια στα ΚΜ για την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων επαναπατρισμού.

- **Ανταλλαγή πληροφοριών** σε πραγματικό χρόνο μέσω του συστήματος Eurosur.

Στην Ελλάδα ο Frontex έχει συστήσει Επιχειρησιακό γραφείο που είναι γνωστό ως FOO (Frontex Operational Office). Η λήψη αποφάσεων παραμένει στον Frontex αλλά συμβάλει στην επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα²¹⁸.

Για να επιτελέσει αποτελεσματικά το έργο του ο εν λόγω Οργανισμός στο νέο θεσμικό πλαίσιο που καθορίζει το πλαίσιο λειτουργίας του έχουν περιληφθεί και διατάξεις που αναφέρονται στη συνεργασία του με τρίτες χώρες (ήτοι χώρες εκτός ΕΕ). Ειδικότερα ο εν λόγω Οργανισμός συνεργάζεται με τρίτες χώρες για τον σκοπό της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων και της μεταναστευτικής πολιτικής, παρέχοντας στις χώρες αυτές τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή εντός του πλαισίου της πολιτικής εξωτερικής δράσης της Ένωσης [σχ. τυγχάνουν τα άρθρα 71, 72, 73, 74, 75 του Καν.(ΕΕ) 1896/2019]. Στο πλαίσιο αυτό υφίσταται και πρόνοια να αποστέλλει ο Οργανισμός σε τρίτες χώρες εμπειρογνώμονες από το μόνιμο και λοιπό προσωπικό του ως αξιωματικούς συνδέσμους οι οποίοι εντάσσονται στα τοπικά ή περιφερειακά δίκτυα συνεργασίας τα οποία απαρτίζονται από αξιωματικούς συνδέσμους μετανάστευσης και εμπειρογνώμονες ασφαλείας της ΕΕ και των ΚΜ [βλ. άρθρο 66 του Καν. (ΕΕ) 1896/2019 και Καν. (ΕΕ) 2019/1240].

Οι Ευρωπαϊκοί οργανισμοί άπτονται εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ (εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ) και μέσω της συνεργασίας με τρίτες χώρες (πολιτική που καθορίζεται από την ΕΕ) αλλά και λοιπές πολιτικές που έχουν αναπτυχθεί όπως οι ΚΟΕ, το ΕΕΣ κ.λπ., οδηγούν στην ισχυροποίηση της συνεργασίας και απόκτηση κοινής ευρωπαϊκής κουλτούρας, η οποία σταδιακά οδηγεί σε καλύτερη ενοποίηση μέσω διάχυσης γνώσεων, πολιτικών και συνεργασίας.

Μία σημαντική ρύθμιση που φέρει κατά την άποψη μου στοιχεία καθαρά υπερεθνικότητας [κάτι που περιγράφεται και στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2] είναι η πρόβλεψη του άρθρου 42 του Καν. (ΕΕ) 1896/2019 που φέρει τίτλο «Κατάσταση στα εξωτερικά σύνορα που απαιτεί επείγουσα δράση».

Ειδικότερα «όταν ο έλεγχος των εξωτερικών συνόρων καθίσταται αναποτελεσματικός σε τέτοιο βαθμό που να απειλεί να θέσει σε κίνδυνο τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν, είτε διότι κράτος μέλος δεν λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα σύμφωνα με την αξιολόγηση τρωτότητας ή διότι κράτος μέλος που αντιμετωπίζει συγκεκριμένα και δυσανάλογα μεγάλα προβλήματα στα εξωτερικά σύνορα δεν έχει αιτηθεί επαρκή υποστήριξη από τον Οργανισμό ή δεν υλοποιεί την υποστήριξη αυτή, τότε θα πρέπει να παρέχεται ενιαία, ταχεία και αποτελεσματική αντίδραση σε επίπεδο Ένωσης. Για τον μετριασμό των κινδύνων αυτών και για να εξασφαλισθεί καλύτερος συντονισμός σε επίπεδο Ένωσης, η Επιτροπή θα πρέπει να προτείνει στο Συμβούλιο μια απόφαση που θα προσδιορίσει τα μέτρα τα οποία πρέπει να εφαρμοστούν από τον Οργανισμό και να απαιτήσει από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να συνεργαστεί με τον Οργανισμό για την εφαρμογή των μέτρων αυτών. Η εκτελεστική αρμοδιότητα για την έκδοση μιας τέτοιας απόφασης πρέπει να ανατίθεται στο Συμβούλιο, λόγω του πιθανόν πολιτικά ευαίσθητου χαρακτήρα

²¹⁷ Βλ. ΤΖΙΜΑΣ Σταύρος, «Κρατήσαμε στον Έβρο δίνοντας μάχες σώμα με σώμα», εφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.kathimerini.gr/society/561279385/kritisame-ston-evro-dinontas-maches-soma-me-soma/>.

²¹⁸ Βλ. ΤΖΙΡΙΤΗΣ Δ., ό.π. σ. 306.

των μέτρων που θα αποφασισθούν, που ενδεχομένως άπτονται εθνικών εκτελεστικών εξουσιών και εξουσιών επιβολής του νόμου. Ο Οργανισμός θα πρέπει στη συνέχεια να καθορίσει τις ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν για την πρακτική εφαρμογή των μέτρων που αναφέρονται στην απόφαση του Συμβουλίου. Ο Οργανισμός θα πρέπει να καταρτίσει ένα σχέδιο επιχειρήσεων μαζί με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος θα πρέπει να διευκολύνει την εκτέλεση της απόφασης του Συμβουλίου και του σχεδίου επιχειρήσεων τηρώντας μεταξύ άλλων τις υποχρεώσεις του που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό. Αν ένα κράτος μέλος δεν συμμορφωθεί εντός 30 ημερών με την εν λόγω απόφαση του Συμβουλίου και δεν συνεργαστεί με τον Οργανισμό για την εφαρμογή των μέτρων που προβλέπει η εν λόγω απόφαση, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να κινήσει την ειδική διαδικασία του άρθρου 29 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399²¹⁹ για την αντιμετώπιση έκτακτων περιπτώσεων που θέτουν σε κίνδυνο την όλη λειτουργία του χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα του χώρου».

Η εν λόγω διάταξη, είναι πρωτοποριακή σε ότι αφορά τον ΧΕΑΔ και αποτελεί μία πρόβλεψη που ενδεχομένως πριν ορισμένα χρόνια θα ήταν δύσκολο να επιτευχθεί. Η κατάρτισή της όμως μέσω της θεσμικής διαδικασίας που προβλέπεται στη Συνθήκη της Λισσαβόνας και με τη σύμφωνη γνώμη των κορυφαίων οργάνων της ΕΕ, ήτοι του Ε. Κοινοβουλίου, της Ε. Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, αποτυπώνει τη βούληση τόσο των λαών της ΕΕ που θεσμικά εκφράζονται μέσω του Ε. Κοινοβουλίου αλλά και των πολιτικών ηγεσιών σε συνδυασμό με την Ε. Επιτροπή να προχωρήσουν ενιαία στην αντιμετώπιση καταστάσεων οι οποίες δεν θεωρούνται καθόλου απίθανο να συμβούν ειδικότερα από το 2015 και εντεύθεν όταν και παρουσιάζει έξαρση το φαινόμενο της παράνομης μετανάστευσης.

Ειδικότερα η πρόβλεψη για ενιαία και συλλογική δράση από την ΕΕ σε περίπτωση που ένα ΚΜ για συγκεκριμένους λόγους δεν μπορεί να αντιμετωπίσει ή να ανταπεξέλθει σε συγκεκριμένες καταστάσεις στα σύνορά του τα οποία αποτελούν και σύνορα της ΕΕ, δείχνει και αποτυπώνει πολιτική με υπερεθνικά χαρακτηριστικά και πιο συγκεκριμένα αποτυπώνει την παραδοχή ότι η διακυβέρνηση προϋποθέτει συμφωνία σε ορισμένα σημεία (όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση) και άρα ενέχει στοιχεία υπερεθνικά. Επιπρόσθετα θα πρέπει να ειπωθεί αλλά και να τονιστεί στο παρόν σημείο ότι αν έχεις αποφασίσει να συμμετάσχεις σε μία μορφή συνεργασίας όπως η ΕΕ, θα πρέπει να γνωρίζεις ότι, ότι είναι προς όφελος της ΕΕ είναι και προς όφελος του ΚΜ.

²¹⁹ Το συγκεκριμένο άρθρο φέρει τίτλο «Ειδική διαδικασία όταν εξαιρετικές περιστάσεις θέτουν σε κίνδυνο τη συνολική λειτουργία του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα». Ειδικότερα καθορίζεται ότι: 1. Σε εξαιρετικές περιστάσεις όπου η συνολική λειτουργία του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα τίθεται σε κίνδυνο επειδή παραμένουν σοβαρές αδυναμίες που σχετίζονται με τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, όπως αναφέρεται στο άρθρο 21 του παρόντος κανονισμού, ή ως αποτέλεσμα της μη συμμόρφωσης ενός κράτους μέλους με απόφαση του Συμβουλίου, όπως αναφέρεται στο άρθρο 19 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/1624 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και στον βαθμό που οι περιστάσεις αυτές συνιστούν σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη ή την εσωτερική ασφάλεια εντός του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα ή σε τμήματα αυτού, μπορούν να επαναφέρονται οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες. Η περίοδος αυτή μπορεί να παραταθεί το πολύ τρεις φορές, για επιπλέον διάστημα μέγιστης διάρκειας έξι μηνών, εάν εξακολουθούν να υφίστανται οι εξαιρετικές περιστάσεις.....».

2.-EUROSUR

Η ελληνική γεωπολιτική πραγματικότητα χαρακτηρίζεται από μια μεγάλη ακτογραμμή, μεγάλη έκταση θαλάσσιου χώρου, εκατοντάδες νησιά και βραχονησίδες, μεγάλη ναυτιλιακή κίνηση, μεταξύ δύο ηπείρων, πλησίον της Μέσης Ανατολής και της διώρυγας του Σουέζ καθώς επίσης εγγύτητα με τη Μαύρη θάλασσα. Η συγκεκριμένη γεωπολιτική πραγματικότητα καθιστά δύσκολη την αστυνόμευση των εν λόγω περιοχών από το Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. που έχει επιφορτιστεί με την συγκεκριμένη αρμοδιότητα²²⁰.

Το δίκτυο επικοινωνίας που θεσπίστηκε με τον Καν. (ΕΕ) 1896/2019²²¹ θα πρέπει να αντικαταστήσει το δίκτυο επικοινωνίας του Ευρωπαϊκού Συστήματος Επιτήρησης των Συνόρων (EUROSUR) που αναπτύχθηκε βάσει του Καν. (ΕΕ) αριθ. 1052/2013²²². Με το νέο Κανονισμό το δίκτυο που δημιουργείται θα χρησιμοποιείται για την διακίνηση όλων των διαβαθμισμένων πληροφοριών επιπέδου CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL²²³ εντός της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής.

Το συγκεκριμένο σύστημα παρέχει τη δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών αλλά ανάπτυξης επιχειρησιακής συνεργασίας μέσω εθνικών κέντρων συντονισμού, μεταξύ των αρμοδίων αρχών των ΚΜ και του Frontex, διαθέτοντας τα μέσα εκείνα που είναι απαραίτητα για να αντιδράσουν στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ θαλάσσια, εναέρια αλλά και χερσαία, προκειμένου να αντιμετωπίσουν διασυνοριακή εγκληματικότητα. Επίσης παρέχει πληροφορίες για την κατάσταση στο χώρο Σένγκεν αλλά και στην προσυναριακή περιοχή.

Περιστατικά που σχετίζονται με παράνομες δευτερογενείς μετακινήσεις στο EUROSUR²²⁴ συμβάλλουν ώστε ο Frontex να γνωρίζει τις μεταναστευτικές ροές προς την ΕΕ αλλά εντός της, παρέχοντάς του έτσι τη δυνατότητα να πραγματοποιεί ανάλυση κινδύνου και να γνωρίζει την κατάσταση.

Τα ΚΜ και ο Frontex χρησιμοποιούν το EUROSUR²²⁵ για ανταλλαγή πληροφοριών, και για συνεργασία στον έλεγχο των συνόρων. Το EUROSUR αποτελείται:

- από τα εθνικά κέντρα συντονισμού που προβλέπονται στο άρθρο 21²²⁶,
- από τις εθνικές εικόνες κατάστασης που ορίζονται στο άρθρο 25²²⁷,

²²⁰ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ. ό.π.. «Επιτήρηση Ελληνικών θαλασσιών συνόρων και παράνομη διακίνηση μεταναστών. Ευρωπαϊκή πολιτική, Frontex και ο θεσμικός ρόλος του Λιμενικού Σώματος».

²²¹ Βλ. ο.π., παραπ. 40, 131,132.

²²² Βλ. ό.π. παραπομπή 46.

²²³ Βλ. European Council, Council of the European Union, Protection of European Union classified information (EUCI), διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.consilium.europa.eu/en/general-secretariat/corporate-policies/classified-information/>.

²²⁴ Βάσει του άρθρου 19 του Καν. 1896/2019, «...το EUROSUR χρησιμοποιείται στους συνοριακούς ελέγχους στα επιτρεπόμενα συνοριακά σημεία διέλευσης και για την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων στην ξηρά, στη θάλασσα και στον αέρα, συμπεριλαμβανομένων της επιτήρησης, του εντοπισμού, της αναγνώρισης, της παρακολούθησης, της αποτροπής και της αναχαίτισης παράνομων διελεύσεων των συνόρων με σκοπό τον εντοπισμό, την αποτροπή και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και του διασυνοριακού εγκλήματος και τη συμβολή στην προστασία και διάσωση της ζωής των μεταναστών».

²²⁵ Βλ. Julien Jeandesboz, European border policing: EUROSUR, knowledge, calculation, Global Crime, Volume 18, 2017 - Issue 3.

²²⁶ Με θέμα «Εθνικό κέντρο συντονισμού».

- από την ευρωπαϊκή εικόνα κατάστασης του άρθρου 26²²⁸,
- από τις ειδικές εικόνες κατάστασης του άρθρου 27²²⁹,
- από τις υπηρεσίες συγχώνευσης δεδομένων EUROSUR που καθορίζονται στο άρθρο 28²³⁰,
- από τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό που καθορίζεται στο άρθρο 9²³¹.

Μέσω του δικτύου επικοινωνίας που προβλέπεται στο άρθρο 14²³² αλλά και των ανάλογων συστημάτων γνωστοποιούνται στον Frontex πληροφορίες βάσει των οποίων διαμορφώνεται η ευρωπαϊκή εικόνα κατάστασης²³³.

Στον ίδιο κανονισμό και δη στο άρθρο 6 προβλέπεται ότι τα εθνικά κέντρα συντονισμού μέσω δικτύου επικοινωνίας παρέχουν στον Οργανισμό πληροφορίες – οι οποίες σύμφωνα με το άρθρο 9 συγκεντρώνονται από σταθερούς και κινητούς αισθητήρες που χειρίζονται οι εθνικές αρχές και επί συνόλου από το εθνικό σύστημα επιτήρησης των συνόρων –σχετικά με την εθνική εικόνα της κατάστασης²³⁴ και οι οποίες απαιτούνται για τη δημιουργία και διατήρηση της ευρωπαϊκής εικόνας της κατάστασης και της κοινής προσυνοριακής εικόνας²³⁵ βάσει επεξεργασμένων πληροφοριών²³⁶.

Στο άρθρο 13 του Καν. (ΕΕ) 399/2016 περί Κώδικα Συνόρων Σένγκεν²³⁷ προβλέπεται η υποχρέωση των ΚΜ της ΕΕ να επιτηρούν τα εξωτερικά τους σύνορα με σταθερές ή κινητές μονάδες και με τη βοήθεια τεχνικών και ηλεκτρονικών μέσων. Οι βέλτιστες πρακτικές ελέγχου και επιτήρησης των θαλάσσιων συνόρων και οι ειδικότερες απαιτήσεις ανά τύπο αυτών εξειδικεύτηκαν στον Κατάλογο Schengen του Συμβουλίου της ΕΕ. Μία εκ των απαιτήσεων αποτελεί η ύπαρξη ενός συστήματος παράκτιας επιτήρησης που θα υποστηρίζεται από ένα δίκτυο λιμενικών σταθμών σε ετοιμότητα για άμεση ανταπόκριση²³⁸.

²²⁷ Με θέμα «Εθνική εικόνα κατάστασης».

²²⁸ Με θέμα «Ευρωπαϊκή εικόνα κατάστασης».

²²⁹ Με θέμα «Ειδικές εικόνες κατάστασης».

²³⁰ Με θέμα «Υπηρεσίες συγχώνευσης δεδομένων Eurosur».

²³¹ Με θέμα «Ολοκληρωμένος σχεδιασμός».

²³² Με θέμα «Δίκτυο επικοινωνίας».

²³³ Βλ. Jorrit Rijpma & Mathias Vermeulen, EUROSUR: saving lives or building borders? European Security, Volume 24, 2015 - Issue 3.

²³⁴ «Ως «εικόνα της κατάστασης», νοείται μια γραφική διεπαφή για την παρουσίαση, σε σχεδόν πραγματικό χρόνο, δεδομένων και πληροφοριών που λαμβάνονται από διαφορετικές αρχές, αισθητήρες, πλατφόρμες και άλλες πηγές και ανταλλάσσεται μέσω διαύλων επικοινωνίας και πληροφόρησης με άλλες αρχές, προκειμένου να επιτυγχάνεται επίγνωση της κατάστασης και να υποστηρίζεται η ικανότητα ανταπόκρισης κατά μήκος των εξωτερικών συνόρων και στην προσυνοριακή περιοχή».

²³⁵ «Ως «προσυνοριακή περιοχή», νοείται η γεωγραφική περιοχή που εκτείνεται πέρα από τα εξωτερικά σύνορα».

²³⁶ Βλ. Anna Triandafyllidou & Angeliki Dimitriadi, Deterrence and Protection in the EU's Migration Policy, The International Spectator, Volume 49, 2014 - Issue 4.

²³⁷ Βλ. ΑΔΑ:9546465ΧΙ8-ΜΒΨ – Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, στο <https://www.amifisf.gr/wp-content/uploads/2018/12/9546465%CE%A7%CE%998-%CE%9C%CE%92%CE%A8.pdf>

²³⁸ Βλ. Theodore Baird, Functional Actorness? Border Security in the EU and Turkey, International Journal of Public Administration, Volume 38, 2015 - Issue 12.

Με τον Κανονισμό 515/2014²³⁹ θεσπίστηκε ταμείο²⁴⁰ για την περίοδο 2014-2020 και ειδικότερα θέσπισε:

- α) τους στόχους της χρηματοδοτικής στήριξης και τις επιλέξιμες δράσεις,
- β) το γενικό πλαίσιο για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων,
- γ) τους πόρους που διατίθενται βάσει του μέσου από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως την 31η Δεκεμβρίου 2020 και την κατανομή τους,
- δ) το πεδίο και τον σκοπό των διαφόρων ειδικών μέσων με τα οποία χρηματοδοτούνται οι δαπάνες για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και την κοινή πολιτική θεωρήσεων.

Έχοντας στη διάθεσή του για τη συγκεκριμένη περίοδο το ποσό των 3,8 δισεκατομμύρια ευρώ το εν λόγω προωθούσε την εφαρμογή της στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας, τη συνεργασία επιβολής του νόμου και τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης (European Commission, χ.χ.)²⁴¹.

Στόχος του Ταμείου είναι να συμβάλει στην κατοχύρωση υψηλού επιπέδου ασφάλειας στην Ένωση και, ειδικότερα, η πρόληψη του εγκλήματος, η καταστολή του διασυνοριακού, σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας, και η ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των αρχών

²³⁹ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 16ης Απριλίου 2014 για τη θέσπιση, στο πλαίσιο του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, του μέσου χρηματοδοτικής στήριξης στον τομέα των εξωτερικών συνόρων και των θεωρήσεων και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 574/2007/ΕΚ

²⁴⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 3 το εν λόγω ταμείο:

[«1. Ο γενικός στόχος του παρόντος μέσου είναι να συμβάλει στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας στην Ένωση, διευκολύνοντας παράλληλα τις νόμιμες μετακινήσεις, μέσω ενός ομοιόμορφου και υψηλού επιπέδου ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα και της αποτελεσματικής διαχείρισης των θεωρήσεων Σένγκεν, σύμφωνα με τη δέσμευση της Ένωσης στις θεμελιώδεις ελευθερίες και στα ανθρώπινα δικαιώματα.

2. Στο πλαίσιο του γενικού στόχου που ορίζεται στην παράγραφο 1, το μέσο συμβάλλει —σε συμφωνία με τις προτεραιότητες που καθορίζονται στις σχετικές στρατηγικές της Ένωσης, τα προγράμματα, τις εκτιμήσεις απειλών και τις εκτιμήσεις κινδύνων της Ένωσης— στην επίτευξη των ακόλουθων ειδικών στόχων:

α) τη στήριξη μιας κοινής πολιτικής θεωρήσεων για τη διευκόλυνση της νόμιμης κυκλοφορίας, την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών σε όσους ζητούν θεώρηση διαβατηρίου, τη διασφάλιση ίσης μεταχείρισης των υπηκόων τρίτων χωρών και την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης·

β) τη στήριξη της ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων, μεταξύ άλλων προωθώντας περαιτέρω την εναρμόνιση των μέτρων που συνδέονται με τη διαχείριση των συνόρων σύμφωνα με τα κοινά πρότυπα της Ένωσης και μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των κρατών μελών και του Οργανισμού Frontex, για να εξασφαλιστεί, αφενός, ομοιόμορφο και υψηλό επίπεδο ελέγχου και προστασίας των εξωτερικών συνόρων, μέσω και της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης και, αφετέρου, η ομαλή διέλευση των εξωτερικών συνόρων, σύμφωνα με το κεκτημένο του Σένγκεν, διασφαλίζοντας παράλληλα στα άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας πρόσβαση σε αυτή, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που υπέχουν τα κράτη μέλη στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη επαναπροώθησης.

Η επίτευξη των ειδικών στόχων του μέσου αξιολογείται σύμφωνα με το άρθρο 55 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 514/2014 χρησιμοποιώντας κοινούς δείκτες που καθορίζονται στο παράρτημα IV του παρόντος κανονισμού και ειδικούς ανά πρόγραμμα δείκτες που περιλαμβάνονται στα εθνικά προγράμματα.»].

²⁴¹ Βλ. European Commission “Internal Security Fund – Borders and Visa”, στο https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-borders_en

επιβολής του νόμου και άλλων εθνικών αρχών των κρατών μελών, μεταξύ άλλων με την Europol ή άλλα σχετικά όργανα της Ένωσης, καθώς και με τις σχετικές τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς. Επιπροσθέτως, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας στοχεύει στη βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών και της Ένωσης να διαχειρίζονται αποτελεσματικά κινδύνους που σχετίζονται με την ασφάλεια και τις κρίσεις, να προετοιμάζονται και να προστατεύουν τους πολίτες και την υποδομή ζωτικής σημασίας από τρομοκρατικές επιθέσεις και άλλους κινδύνους που συνδέονται με την ασφάλεια ²⁴².

Το Internal Security Fund (ISF)²⁴³ συγκροτείται από το ISF Borders και Visa το οποίο αποσκοπεί σε υψηλού επιπέδου ασφάλεια στην ΕΕ και στη διευκόλυνση των ταξιδιών και γι αυτό υποστηρίζει δράσεις όπως τα σύνορα²⁴⁴ και τη θεώρηση²⁴⁵ και από το ISF Police που αποσκοπεί στην καταπολέμηση του διασυνοριακού, σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας. Συγχρόνως, αποβλέπει να ενισχύσει τον συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και άλλων εθνικών αρχών των κρατών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της EUROPOL και άλλων σχετικών οργάνων της ΕΕ, με σχετικούς τρίτους και διεθνείς οργανισμούς και οργανώσεις.

Για την περίοδο 2014-20, λίγο περισσότερο από 1 δισεκατομμύριο ευρώ διατέθηκαν για χρηματοδότηση δράσεων των κρατών της ΕΕ εκτός της Δανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου στο πλαίσιο του μέσου της Αστυνομίας ISF, εκ των οποίων 662 εκατομμύρια ευρώ διοχετεύονται μέσω επιμερισμένης διαχείρισης και 342 εκατομμυρίων ευρώ μέσω άμεσης διαχείρισης ²⁴⁶.

Στο Ν. 4770/2021 (Α' 15)²⁴⁷, προβλέπεται στο άρθρο 4 παρ. 1δ «Θαλάσσια επιτήρηση και στρατηγική ασφάλειας στη θάλασσα».

Με την ανάπτυξη του ΕΣΟΘΕ η Ελλάδα συμμορφώνεται με το άρθρο 13 του Κανονισμού ΕΕ 399/2016 περί Κώδικα Συνόρων Schengen όπου προβλέπεται η

²⁴² Βλ. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη «Ευρωπαϊκό Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας/Τομέας Αστυνομικής Συνεργασίας», διαθέσιμο στο http://www.minocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=EN&perform=view&id=5692&Itemid=497&lang=GR.

²⁴³ Βλ. περισσότερες πληροφορίες διαθέσιμες στον ιστότοπο https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/internal-security-fund_en.

²⁴⁴ Η Θεώρηση αναφέρεται στην αποτελεσματική επεξεργασία των θεωρήσεων Σένγκεν στο πλαίσιο μιας κοινής πολιτικής θεωρήσεων, προκειμένου να διευκολύνονται τα νόμιμα ταξίδια στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να παρέχονται υψηλής ποιότητας υπηρεσίες στους αιτούντες θεωρήσεις, να εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση υπηκόων τρίτων χωρών και να αντιμετωπιστεί η παράνομη μετανάστευση.

²⁴⁵ Σε ότι αφορά τα Σύνορα σκοπός είναι να επιτευχθεί ενιαίος και υψηλού επιπέδου έλεγχος των εξωτερικών συνόρων. Για την επίτευξη του στόχου και προκειμένου να σταματήσει η παράνομη μετανάστευση και να διασφαλιστεί η ομαλή διέλευση των εξωτερικών συνόρων, κρίνεται αναγκαία η υποστήριξη της ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων, η εναρμόνιση των μέτρων διαχείρισης των συνόρων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών της ΕΕ και μεταξύ των κρατών της ΕΕ και της Frontex.

²⁴⁶ Βλ. European Commission «Internal Security Fund – Borders and Visa» διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-borders_en.

²⁴⁷ «Ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική στον νησιωτικό χώρο, διατάξεις για συμμόρφωση με υποχρεώσεις διεθνούς ναυσιπλοΐας και την αναβάθμιση Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και ειδικές ρυθμίσεις για την ψηφιοποίηση και εν γένει ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής ναυτιλίας στη μετά-COVID εποχή»

υποχρέωση των ΚΜ να επιτηρούν τα εξωτερικά τους σύνορα με σταθερές ή κινητές μονάδες και με τη βοήθεια τεχνικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών. Τα ανωτέρω εξειδικεύονται περισσότερο στον Κατάλογο Schengen του Συμβουλίου της ΕΕ με τον οποίο θεσπίζονται οι βέλτιστες πρακτικές έλεγχου και επιτήρησης των εξωτερικών συνόρων και οι ειδικότερες απαιτήσεις ανά τύπο αυτών, μεταξύ των οποίων και η απαίτηση αναφορικά με το θαλάσσιο πεδίο ότι θα πρέπει να υπάρχει ένα σύστημα παράκτιας επιτήρησης υποστηριζόμενο από ένα δίκτυο λιμενικών σταθμών σε ετοιμότητα για άμεση ανταπόκριση.

Σύμφωνα με τα ευρήματα των τελευταίων αξιολογήσεων της Ελλάδας για την εφαρμογή του Κεκτημένου Schengen, ήτοι της έκτακτης που έλαβε χώρα το Νοέμβριο 2015 και της τακτικής τον Απρίλιο 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα δε συμμορφώνεται με τις ανωτέρω απαιτήσεις και προχώρησε στη υπ' αριθ. 32 σύσταση προς την Ελλάδα τονίζοντας την ανάγκη εγκατάστασης ενός σύγχρονου Ολοκληρωμένου Συστήματος Θαλάσσιας Επιτήρησης το οποίο θα παρέχει την επίγνωση της κατάστασης σε πραγματικό χρόνο στα κέντρα επιχειρησιακού συντονισμού. Η εν λόγω σύσταση πρόκειται να θεραπευθεί με την ανάπτυξη του ΕΣΟΘΕ²⁴⁸.

Το ΕΣΟΘΕ²⁴⁹ θα ενταχθεί στο Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ)²⁵⁰ το οποίο υπάγεται στο Αρχηγείο του ΛΣ-ΕΛΑΚΤ²⁵¹, θα καλύπτει την περιοχή δικαιοδοσίας για έρευνα και διάσωση (1.150.000 τ.χμ) και θα αποσκοπεί μέσω άμεσης μεταφοράς ήχου και εικόνας σε πραγματικό χρόνο σε:

- παρακολούθηση προσφυγικών ροών,
- πάταξη εγκληματικότητας,
- παροχή πληροφοριών για εξωτερικές απειλές,
- προστασία της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα,
- δυνατότητα άμεσης αντίδρασης,

²⁴⁸ Βλ. Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης – Συμφωνία Επιδότησης Δράσης «Εθνικό Σύστημα Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Επιτήρησης», στο <https://www.amifisf.gr/wp-content/uploads/2018/12/9546465%CE%A7%CE%998-%CE%9C%CE%92%CE%A8.pdf>

²⁴⁹ Το ΕΣΟΘΕ θα αποτελείται από τριάντα πέντε σταθερούς σταθμούς αισθητήρων εντός στρατιωτικών εγκαταστάσεων, κυρίως για λόγους ασφάλειας, που θα αποτελούνται από ραντάρ, σταθμό βάσης AIS, μετεωρολογικό σταθμό, αναμεταδότη VHF και ηλεκτρο-οπτικό αισθητήρα σε 26 εξ αυτών και δύο αυτοκινούμενους σταθμούς αισθητήρων επί οχήματος εκτός δρόμου, ώστε να μετακινούνται για την κάλυψη επιχειρησιακών αναγκών. Προβλέπεται, επίσης, ένα κύριο Κέντρο Διοίκησης και Ελέγχου (ΚΔΕ) με κέντρο δεδομένων στο Αρχηγείο Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και με δυνατότητα μεταφοράς εικόνας όπου αλλού απαιτηθεί, ένα εφεδρικό ΚΔΕ στη Ναυτική Διοίκηση Αιγαίου με απομακρυσμένο κέντρο δεδομένων, τηλεπικοινωνιακή υποδομή (είκοσι δύο ραδιοζεύξεις, 419 χμ. οπτικής ίνας και πέντε μισθωμένες γραμμές για τη διασύνδεση των σταθμών επιτήρησης με τα ΚΔΕ μέσω του δικτύου των Ενόπλων Δυνάμεων) και λογισμικό για την ολοκλήρωση των αισθητήρων και συστημάτων.

²⁵⁰ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., «Ζητήματα έρευνας και διάσωσης στον Αιγαϊακό χώρο», στο συλλογικό τόμο «Αιγαίο και Νοτιοανατολική Μεσόγειος: Σύγχρονες προκλήσεις και προοπτικές Εκμετάλλευσης Υποθαλάσσιων Ενεργειακών Φυσικών Πόρων» εκδ. Ι. Σίδηρης, Αθήνα, 2014, σ.σ. 433-442, του ίδιου.ο.π. «Έρευνα και διάσωση. Ρυθμιστικό πλαίσιο και προβλήματα εφαρμογής στο Αιγαίο και τη νοτιοανατολική Μεσόγειο».

²⁵¹ Βλ. ό.π., παραπ. 41.

- εξορθολογική διαχείριση επιχειρησιακών μέσων και εξοικονόμηση πόρων.

Σημειώνεται ότι θα είναι διασυνδεδεμένο και με άλλους φορείς όπως το ΠΝ προκειμένου να επιτευχθεί από κοινού άμεση δράση σε περιπτώσεις που απαιτείται.

Το Εθνικό Πρόγραμμα της Ελλάδας για την ενίσχυση από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας για την περίοδο 2014 έως το 2020 εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. C(2015) 5312 από 31.07.2015 απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁵².

3.-ΚΩΔΙΚΑΣ SCHENGEN²⁵³

3.1- ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Στις 14 Ιουνίου του 1985 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τη «ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟ» για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, που απέβλεπε στην εξάλειψη των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, ένας στόχος ο οποίος στη συνέχεια ενσωματώθηκε στη Συνθήκη για την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Την ίδια ημέρα, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία, το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία υπέγραψαν τη «Συμφωνία του SCHENGEN» για τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά τους σύνορα, μια ΣΥΜΦΩΝΙΑ που πήρε το όνομά της από τη μικρή πόλη Schengen.

Η Συμφωνία SCHENGEN 1985 προέβλεπε σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 17 ότι τα Συμβαλλόμενα Μέρη, θα επιδιώξουν σε ότι αφορά την κυκλοφορία των προσώπων την κατάργηση των ελέγχων στα κοινά τους σύνορα και την μεταφορά αυτών στα Εξωτερικά Σύνορα. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού προβλεπόταν ειδικότερα η εναρμόνιση, όπου απαιτείται, των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων οι οποίες είναι σχετικές με τις απαγορεύσεις και τους περιορισμούς που δημιουργούνται από τους ελέγχους και η υιοθέτηση συμπληρωματικών μέτρων, ώστε να διαφυλαχθεί η ασφάλεια και να εμποδιστεί η παράνομη μετανάστευση των υπηκόων των Κρατών τα οποία δεν είναι μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η Συμφωνία προέβλεπε τη λήψη δύο κατηγοριών μέτρων:

- βραχυπρόθεσμων και
- μακροπρόθεσμων.

Η πρώτη κατηγορία μέτρων περιλαμβάνεται στα άρθρα 1 έως και 16 της Συμφωνίας SCHENGEN. Πρόκειται για τα βραχυπρόθεσμα μέτρα τα οποία αφορούν :

- Την κυκλοφορία των προσώπων, για την οποία προβλεπόταν ότι θα διενεργείτο ελεύθερα, υπό την έννοια ότι οι Αστυνομικές και Τελωνειακές αρχές των Συμβαλλομένων Μερών δεν θα ασκούν από την 15 Ιουνίου 1985 παρά μόνο μία απλή οπτική παρακολούθηση των τουριστικών αυτοκινήτων τα οποία θα διέρχονται τα σύνορα μεταξύ των προαναφερθέντων πέντε Κρατών με μειωμένη ταχύτητα χωρίς να σταματούν.
- Τις επαγγελματικές οδικές μεταφορές προσώπων οι οποίες προβλεπόταν να απλοποιηθούν από τη 1 Ιανουαρίου 1986.

²⁵² Η οποία τροποποιήθηκε με την αριθ. C(2015) 6060 final, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Βλ. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη «International Security Fund-Police», στο <https://www.ydeap.gr/en/isf-p-tameio-esoterikis-asfaleias-astynomiki-synergasia/ethniko-programma/>.

²⁵³ Βλ. ο.π., παραπ. 25, 114-118, 125-130,133.

- Την κυκλοφορία των υπηκόων των Κρατών-Μελών της Ε. Ε. οι οποίοι κατοικούν σε πόλεις που βρίσκονται κοντά στα σύνορα.

Η δεύτερη κατηγορία μέτρων περιλαμβάνεται στα άρθρα 17 έως και 31 της εν λόγω Συμφωνίας. Πρόκειται για τα μακροπρόθεσμα μέτρα τα οποία αφορούν :

- Την κυκλοφορία των προσώπων, την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και την μεταφορά αυτών στα εξωτερικά σύνορα.
- Την Αστυνομική συνεργασία, την Διεθνή Συνδρομή, τα μέτρα εκδόσεως και τα κοινά μέσα καταπολέμησης της εγκληματικότητας.
- Την εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων που αφορούν τα Ναρκωτικά, τα Όπλα, τα Εκρηκτικά κ.λπ.
- Την εναρμόνιση της πολιτικής των θεωρήσεων (visas) και των όρων εισόδου στην Επικράτεια των Συμβαλλομένων Μερών, των υπηκόων Κρατών που δεν είναι μέλη της ΕΕ κλπ.

Από τις ρυθμίσεις αυτές, της Συμφωνίας SCHENGEN, προέκυπτε η βούληση να επιτραπεί η ελεύθερη διάβαση των εσωτερικών συνόρων σε όλους τους υπηκόους των Συμβαλλομένων Μερών²⁵⁴. Για την υλοποίηση όμως της Συμφωνίας αυτής, του λεγομένου «*Laboratoire Schengen*» ήταν αναγκαία η σύναψη μιας «*Συμπληρωματικής Συμβάσεως*» η οποία θα καθόριζε, επακριβώς, τις Βασικές Αρχές που θα εφαρμόζονται από τα Συμβαλλόμενα Μέρη. Η Συμπληρωματική Σύμβαση ονομάστηκε «*Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας SCHENGEN*» και υπογράφηκε ξανά στην πόλη SCHENGEN του Λουξεμβούργου, την 19 Ιουνίου 1990.

Η Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας SCHENGEN 1990 επιβεβαιώνει την αρχή της κατάργησης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και περιλαμβάνει όλα τα μέτρα που διασφαλίζουν την ελεύθερη διέλευση των κοινών συνόρων από τους πολίτες των χωρών, που συμμετέχουν και αποδέχονται το σύστημα SCHENGEN. Με την υπογραφή τόσο της Συμφωνίας Schengen 1985 όσο και της Συμβάσεως Εφαρμογής της Συμφωνίας Schengen 1990, οι κυβερνήσεις του Λουξεμβούργου, των Κάτω Χωρών, του Βελγίου, της Γερμανίας και της Γαλλίας απέβλεπαν στη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορά τους κατά την κυκλοφορία των προσώπων, την μεταφορά των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα των Κρατών αυτών και στη διευκόλυνση της μεταφοράς και κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στο κοινό χώρο των συμβαλλομένων κρατών²⁵⁵.

Η ημερομηνία για την εφαρμογή της Συμφωνίας άλλαξε τρεις φορές:

- Στην αρχή είχε τεθεί ως όριο η 01 Ιουλίου 1993.
- Μετά μετατέθηκε για την 01 Δεκεμβρίου 1993 αλλά – λίγο πριν – η Εκτελεστική Επιτροπή διαπίστωσε ότι υπήρχαν όλες οι προϋποθέσεις, εκτός από το ζήτημα της λειτουργίας του συστήματος πληροφοριών SCHENGEN. Έτσι αυτές οι τεχνικές δυσκολίες οδήγησαν την ομάδα να αναβάλει και πάλι την εφαρμογή της Συνθήκης για

²⁵⁴ Βλ. Sara Casella Colombeau, Crisis of Schengen? The effect of two ‘migrant crises’ (2011 and 2015) on the free movement of people at an internal Schengen border, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Volume 46, 2020 - Issue 11.

²⁵⁵ Βλ. Michela Ceccorulli, Back to Schengen: the collective securitisation of the EU free-border area West European Politics, Volume 42, 2019 - Issue 2.

τον Φεβρουάριο του 1994.

• Τελικά στις 22 Δεκεμβρίου του 1994 η Εκτελεστική Επιτροπή SCHENGEN αποφάσισε ν' αρχίσει η εφαρμογή, αμετακλήτως, στις 26 Μαρτίου 1995 εφόσον υπήρχαν πλέον όλες οι προϋποθέσεις. Έτσι στις 26/03/95 τέθηκε σε εφαρμογή σε επτά από τις δεκαπέντε χώρες της ΕΕ η Συμφωνία SCHENGEN με την οποία καταργούνται τα εσωτερικά σύνορα μεταξύ των χωρών αυτών [βλέπε κατωτέρω σχεδιάγραμμα χωρών μελών Schengen].

Ο κώδικας συνόρων Σένγκεν αποτελεί το γνωστό ως «κεκτημένο Σένγκεν». Με πρωτόκολλο η συνθήκη του Άμστερνταμ ενσωμάτωσε τις 3000 σελίδες του κεκτημένου Σένγκεν στην έννομη τάξη της ΕΕ και έτσι αναγνωρίστηκε ότι οι συνθήκες συμβάλουν στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και στην συγκρότηση της ΕΕ σε έναν χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης²⁵⁶.

Η προσχώρηση των κρατών στο χώρο Σένγκεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί εφόσον τηρούνταν οι εξής προϋποθέσεις:

- 1.-ανάληψη ευθύνης για τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων του χώρου εκ μέρους όλων των κρατών που ανήκουν στο χώρο Σένγκεν για την έκδοση ομοιόμορφων θεωρήσεων βραχείας διαμονής γνωστές ως θεωρήσεις Σένγκεν,
- 2.-αποτελεσματική συνεργασία με τα άλλα ΚΜ της ΕΕ για διατήρηση υψηλού επιπέδου ασφάλειας μετά την κατάργηση των εσωτερικών συνοριακών ελέγχων,
- 3.-εφαρμογή όλων των ελέγχων που αφορούν έλεγχο χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων συνόρων, έκδοση θεωρήσεων, αστυνομική συνεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,
- 4.-να συνδεθούν και να χρησιμοποιούν το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (SIS)²⁵⁷ και το σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS)²⁵⁸.

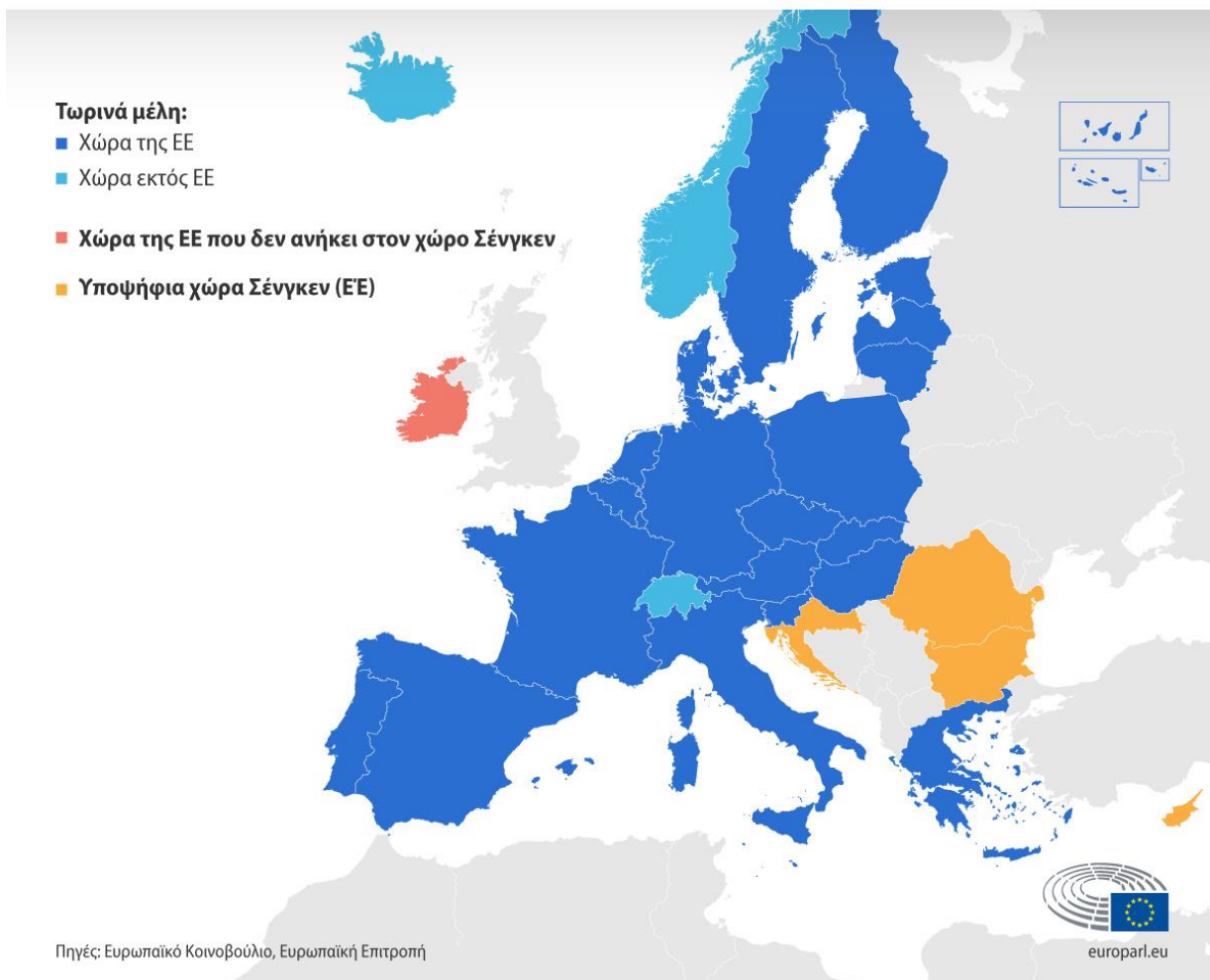
²⁵⁶ Βλ. María-Luisa Sánchez-Barrueco, Business as usual? Mapping outsourcing practices in Schengen visa processing, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Volume 44, 2018 - Issue 3.

²⁵⁷ Βλ. ό.π., παραπομπές 43, 117.

²⁵⁸ Βλ. ό.π. παραπομπή 42.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΧΩΡΩΝ ΜΕΛΩΝ SCHENGEN

Ο ΧΩΡΟΣ ΣΕΝΓΚΕΝ

Ο αρχικά εκδοθείς κανονισμός κωδικοποιήθηκε με τον ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΕ) 2016/399 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 9ης Μαρτίου 2016 περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) καθώς ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 562/2006²⁵⁹ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου είχε πάρα πολλές φορές τροποποιηθεί και μάλιστα είχαν τροποποιηθεί ουσιώδεις διατάξεις του. Έτσι και

²⁵⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 562/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη θέσπιση του κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ L 105 της 13.4.2006, σ. 1).

προκειμένου να επιτευχθεί σαφήνεια, ορθολογισμός και λειτουργικότητα αποφασίστηκε η κωδικοποίηση του εν λόγω κανονισμού²⁶⁰.

3.2-ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ-ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Στις διατάξεις του Καν. 399/2016 και συγκεκριμένα στο άρθρο 1 αποτυπώνεται ο σκοπός των Συμφωνιών Σένγκεν, ο οποίος είναι η κατάργηση των συνοριακών ελέγχων των προσώπων όταν διέρχονται από τα εσωτερικά σύνορα των ΚΜ της ΕΕ και η πραγματοποίηση –και για το λόγο αυτό θεσπίζονται κανόνες- ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ όταν διενεργείται διέλευση από αυτά.

Κατά την έννοια των διατάξεων του Κώδικα Σένγκεν εσωτερικά σύνορα αποτελούν²⁶¹:

α) τα κοινά χερσαία σύνορα μεταξύ των ΚΜ στα οποία περιλαμβάνονται τα ποτάμια και λιμναία σύνορα,

β) οι αερολιμένες των ΚΜ σε ότι αφορά τις εσωτερικές πτήσεις,

γ) οι θαλάσσιοι, ποτάμιοι και λιμναίοι λιμένες των ΚΜ σχετικά με τα τακτικά εσωτερικά δρομολόγια οχηματαγωγών πλοίων.

Τα εξωτερικά σύνορα είναι τα χερσαία, ποτάμια, λιμναία και θαλάσσια σύνορα, καθώς και οι αερολιμένες και ποτάμιοι, θαλάσσιοι και λιμναίοι λιμένες των ΚΜ, εφόσον δεν αποτελούν εσωτερικά σύνορα.

Ως «δικαιούχοι του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης» είναι οι:

α) οι πολίτες της ΕΕ σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 20 παραγ. 1 ΣΛΕΕ, καθώς και οι υπήκοοι τρίτων χωρών οι οποίοι είναι μέλη της οικογενείας πολίτη της ΕΕ με δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σύμφωνα με την οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου,

β) οι υπήκοοι τρίτων χωρών²⁶² και τα μέλη της οικογενείας τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, εφόσον βάσει συμφωνιών που έχουν συναφθεί μεταξύ της ΕΕ και των ΚΜ της αφενός και αυτών των τρίτων χωρών αφετέρου, απολαμβάνουν δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας ισοδυνάμων με τα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ.

Έτσι, η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα συνδέεται άμεσα με την κατάργηση της υποχρέωσης επίδειξης έγκυρου ταξιδιωτικού εγγράφου, δηλαδή αφορά την κατάργηση του διαβατηριακού ελέγχου και όχι τους λοιπούς ελέγχους, δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας που πραγματοποιούνται από τις αρμόδιες αρχές.

Ως αντιστάθμισμα αυτών προβλέπεται η μετατόπιση αυτών των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα του χώρου Σένγκεν. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ.1 του καν. 399/2016 η διέλευση των εξωτερικών συνόρων επιτρέπεται μόνο σε ορισμένα σημεία συνοριακής διέλευσης, γεγονός που επιβάλλει την ενίσχυση των ελέγχων

²⁶⁰ Βλ. παράρτημα ΙΧ.

²⁶¹ Άρθρο 2 του Καν. 399/2016

²⁶² Οποιοσδήποτε δεν είναι υπήκοος της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ με θέμα «ειδικοί κανόνες ελέγχου για συγκεκριμένες κατηγορίες προσώπων» και δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του σημείου 5 του παρόντος άρθρου·

στα ενδιάμεσα διαστήματα μεταξύ των σημείων αυτών μέσω κινητών μονάδων και κατάλληλου προσωπικού (άρθρα 7,8 και 13).

Έτσι, κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων τα πρόσωπα υφίστανται διαβατηριακό έλεγχο εισόδου στα σύνορα του πρώτου κράτους-μέλους κατά την είσοδο τους στον ενιαίο χώρο και έλεγχο εξόδου στα σύνορα του τελευταίου κράτους-μέλους κατά την έξοδό τους από αυτόν. Η βαρύτητα των εν λόγω ελέγχων επέβαλε την ανάγκη καθορισμού εναρμονισμένων κανόνων διενέργειάς τους. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει την κατάρτιση κάποιων εγκυκλίων αναφορικά με τις προϋποθέσεις εισόδου των αλλοδαπών, τα μέσα διενέργειας των ελέγχων από τους υπαλλήλους και την κατ' ενιαίο τρόπο διαρρύθμιση των αεροδρομίων και των λιμένων των κρατών-μελών.

Είναι γεγονός, ότι με τις ρυθμίσεις της Σύμβασης παρέχεται περισσότερη ελευθερία στα πρόσωπα, αλλά παράλληλα προβλέπονται και μέτρα ώστε να μην απειμπολείται η ασφάλεια των ΚΜ. Η πλειονότητα των μέτρων αυτών ανάγεται στη σφαίρα της αστυνομικής συνεργασίας²⁶³. Μείζονος σημασίας είναι οι διατάξεις της Συμφωνίας Σένγκεν για τον τομέα αυτό. Εκτός από δύο νέους θεσμούς που θα περιγραφούν παρακάτω, τη διασυνοριακή παρακολούθηση και καταδίωξη, η αστυνομική συνεργασία αφορά τη διενέργεια αποτελεσματικών ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα, τη λήψη μέτρων καταπολέμησης της διακίνησης ναρκωτικών, όπλων-πυρομαχικών και αλλοδαπών καθώς και τη γενικότερη πρόληψη της εγκληματικότητας.

Κεφαλαιώδους σημασίας στον συγκεκριμένο Κανονισμό είναι το άρθρο 17²⁶⁴ που καθορίζει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και το άρθρο 25²⁶⁵ που ορίζει πότε μπορούν να επανέλθουν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα.

²⁶³ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π., Η Αστυνομική Συνεργασία στην ΕΕ.

²⁶⁴ Στο άρθρο 17 του κανονισμού με τίτλο «Συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών» ορίζονται τα εξής:

[«1. Τα κράτη μέλη αλληλοβοηθούνται και διατηρούν στενή και μόνιμη συνεργασία μεταξύ τους με σκοπό την αποτελεσματική εφαρμογή του ελέγχου των συνόρων, σύμφωνα με τα άρθρα 7 έως 16. Ανταλλάσσουν μεταξύ τους όλες τις αναγκαίες για τον σκοπό αυτό πληροφορίες.

2. Η επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ κρατών μελών στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων συντονίζεται από τον Οργανισμό.

3. Με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του οργανισμού, τα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν την επιχειρησιακή συνεργασία με άλλα κράτη μέλη και/ή τρίτες χώρες στα εξωτερικά σύνορα, περιλαμβανομένης της ανταλλαγής αξιωματικών-συνδέσμων, εφόσον η συνεργασία αυτή συμπληρώνει τη δράση του οργανισμού.

Τα κράτη μέλη αποφεύγουν κάθε δραστηριότητα που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τη λειτουργία του οργανισμού ή την επίτευξη των στόχων του.

Τα κράτη μέλη ενημερώνουν τον οργανισμό σχετικά με την επιχειρησιακή συνεργασία του πρώτου εδαφίου.

4. Τα κράτη μέλη παρέχουν εκπαίδευση όσον αφορά τους κανόνες του ελέγχου των συνόρων και όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα. Εν προκειμένω, λαμβάνονται υπόψη τα κοινά εκπαιδευτικά πρότυπα τα οποία έχουν καθορισθεί και αναπτυχθεί από τον οργανισμό»].

Περιεκτικά-συμπερασματικά με τον Κώδικα Σένγκεν ρυθμίστηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο η αστυνομική συνεργασία²⁶⁶.

Με απώτερο σκοπό την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος δημιουργήθηκε η τράπεζα πληροφοριών με ονομασία Schengen Information System (SIS)²⁶⁷. Το σύστημα αποσκοπούσε τόσο στην προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας όσο και στην εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Κώδικα για την κυκλοφορία προσώπων στο χώρο Σένγκεν²⁶⁸.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις οδήγησαν στην ανάπτυξη του SIS II βάσει του Καν. 2424/2001 του Συμβουλίου, της 6ης Δεκεμβρίου 2001 «σχετικά με την ανάπτυξη του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II)» βάσει του οποίου και συγκεκριμένα του άρθρου 1 «Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν το οποίο δημιουργήθηκε δυνάμει των διατάξεων του τίτλου IV της Σύμβασης Σένγκεν του 1990, αντικαθίσταται από ένα νέο σύστημα, το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν II (SIS II), το οποίο επιτρέπει σε νέα κράτη μέλη να ενσωματωθούν στο σύστημα» και την Απόφαση 2001/886/ΔΕΥ Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 2001 «σχετικά με την ανάπτυξη του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II)» στο άρθρο 1 της οποίας οριζόταν «Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν το οποίο δημιουργήθηκε δυνάμει των διατάξεων του τίτλου IV της Σύμβασης Σένγκεν του 1990, αντικαθίσταται από ένα νέο σύστημα, το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν II (SIS II), το οποίο επιτρέπει σε νέα κράτη μέλη να ενσωματωθούν στο σύστημα».

Ακολούθησαν:

- ο Καν. 1986/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006 «σχετικά με την πρόσβαση στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) των υπηρεσιών των κρατών μελών που είναι υπεύθυνες για την έκδοση αδειών κυκλοφορίας οχημάτων»,

---

²⁶⁵ «Όταν ένα κράτος μέλος αποφασίζει ως έσχατη ανάγκη να επαναφέρει προσωρινά τους ελέγχους σε ένα ή περισσότερα εσωτερικά σύνορά του ή σε τμήματα αυτών ή αποφασίζει να παρατείνει την εν λόγω επαναφορά σύμφωνα με το άρθρο 25 ή το άρθρο 28 παράγραφος 1, εξετάζει τον βαθμό στον οποίο ένα τέτοιο μέτρο ενδέχεται να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την απειλή για τη δημόσια τάξη ή την εσωτερική ασφάλεια και αξιολογεί την αναλογικότητα του μέτρου σε σχέση με την απειλή αυτή. Κατά την αξιολόγηση αυτή τα κράτη μέλη λαμβάνουν ιδίως υπόψη τα ακόλουθα:

α) τις πιθανές επιπτώσεις των απειλών για τη δημόσια τάξη ή την εσωτερική ασφάλειά του, ειδικότερα έπειτα από τρομοκρατικά συμβάντα ή απειλές, και συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με το οργανωμένο έγκλημα·

β) τις πιθανές επιπτώσεις ενός τέτοιου μέτρου στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων εντός του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα»]

²⁶⁶ Ειδικότερα τα άρθρα 2 και 3 αναφέρονται στη διέλευση των συνόρων, 39 έως 47 στη διασυνοριακή συνεργασία, 70-76 είναι ρυθμίσεις για τα ναρκωτικά και από 77-91 αναφέρονται σε πυρομαχικά και πυροβόλα όπλα.

²⁶⁷ Βλ. ό.π. παραπ. 45.

²⁶⁸ Βλ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, εκδ.Α. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2001, σ. 129.

- ο Καν. 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006 «σχετικά με τη δημιουργία, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II)»²⁶⁹.

3.3-SCHENGEN ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα, οι προσπάθειες για την εναρμόνιση με τα δεδομένα Σένγκεν με σκοπό την πλήρη εφαρμογή της ομώνυμης Σύμβασης, άρχισαν με την προσχώρησή της στην ομάδα των Κρατών Σένγκεν την 19/6/1992 ως πλήρες μέλος και εντατικοποιήθηκαν εκ μέρους όλων των συναρμοδίων Υπουργείων, ιδίως μετά την κύρωση της Σύμβασης από το Ελληνικό Κοινοβούλιο το 1997.

Αποτέλεσμα αυτών υπήρξε η απόφαση των αρμοδίων Υπουργών των Κρατών Σένγκεν (Βιέννη, 7/10/1997), σύμφωνα με την οποία η Σύμβαση τέθηκε μερικώς σε εφαρμογή στην Ελλάδα από 8/12/1997, ημερομηνία κατά την οποία το ελληνικό NSIS συνδέθηκε επιχειρησιακά με το CSIS όπως και το ελληνικό γραφείο SIRENE. Ύστερα από αξιολογήσεις, το Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ αποφάσισε την 4/12/1999 την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου Σένγκεν και την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα με ημερομηνία έναρξης την 26/3/2000.

Για την εφαρμογή της Σύμβασης ήταν απαραίτητη η υλοποίηση ορισμένων νομικών και τεχνικών προϋποθέσεων. Συγκεκριμένα, από νομικής άποψης απαιτούνταν η ύπαρξη σχετικής με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα νομοθεσίας καθώς και η κύρωση των συμφωνιών Schengen, των πρωτοκόλλων προσχώρησης και της τελικής πράξης από την Βουλή, η οποία έλαβε χώρα με το Ν.2514/1997²⁷⁰. Από τεχνικής άποψης, οι προσπάθειες επικεντρώθηκαν κυρίως στη διενέργεια αποτελεσματικών ελέγχων στα εξωτερικά

²⁶⁹ Στο άρθρο 1 με τίτλο «Εγκατάσταση και γενικός σκοπός του SIS II» ορίζεται :

«1. Εγκαθίσταται το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς («SIS II»).

2. Το SIS II αποσκοπεί, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, στην εξασφάλιση υψηλού επίπεδου ασφάλειας εντός ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης της δημόσιας ασφάλειας και τάξης και της προστασίας της ασφάλειας στο έδαφος των κρατών μελών, και στην εφαρμογή των διατάξεων του τίτλου IV του Τρίτου Μέρους της Συνθήκης σχετικά με την κυκλοφορία των προσώπων στο έδαφος των κρατών μελών, με τη χρησιμοποίηση πληροφοριών που διαβιβάζονται μέσω του συστήματος αυτού» και η

- Απόφαση 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2007 «σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II)» στο άρθρο 1 της οποίας με τίτλο «Εγκατάσταση και γενικός σκοπός του SIS II» ορίζεται :

«1. Εγκαθίσταται το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς («SIS II»). 2. Το σύστημα SIS II αποσκοπεί, σύμφωνα με την παρούσα απόφαση, στην εξασφάλιση υψηλού επίπεδου ασφάλειας εντός του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης της δημόσιας ασφάλειας και τάξης και της προστασίας της ασφάλειας στο έδαφος των κρατών μελών, και στην εφαρμογή των διατάξεων του τίτλου IV του τρίτου μέρους της συνθήκης ΕΚ σχετικά με την κυκλοφορία των προσώπων στο έδαφος των κρατών μελών, με τη χρησιμοποίηση πληροφοριών που διαβιβάζονται μέσω του συστήματος αυτού».

²⁷⁰ [ΦΕΚ 140/A/27-6-1997, «Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (Συνθήκη SCHENGEN)»].

σύνορα καθώς και στη λειτουργία του NSIS. Έτσι τα ληφθέντα μέτρα αφορούσαν τη δόμηση και λειτουργία του NSIS και τη συγκρότηση του Εθνικού Γραφείου SIRENE, καθώς και την προετοιμασία των ελληνικών δεδομένων και τη φόρτωσή τους στο NSIS ύστερα από έγκριση της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.

Επίσης, προβλέφθηκε η πρόσβαση των αστυνομικών υπηρεσιών με on line σύστημα στο NSIS καθώς και εξοπλισμός τόσο των υπηρεσιών ελέγχου διαβατηρίων με συσκευές, όπως τερματικά ηλεκτρονικών υπολογιστών, ομοιόμορφες σφραγίδες, συσκευές ελέγχου πλαστότητας τύπου UV και PHOTOPHONE, όσο και των υπηρεσιών συνοριακής φύλαξης με σύγχρονα μέσα επιτήρησης και με ταυτόχρονη ενίσχυση του προσωπικού τους.

4. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΔΟΥΒΛΙΝΟ ΙΙ²⁷¹ ΚΑΙ ΙΙΙ²⁷²

Οι πολιτικές για τη μετανάστευση πολιτών από τρίτες χώρες αναφορικά με τη διαδικασία χορήγησης καθεστώτος ασύλου αλλά και διεθνούς προστασίας²⁷³ άρχισαν να απασχολούν την ΕΚ αρχικά και την ΕΕ αργότερα περίπου από τη δεκαετία του 1980. Η Κοινότητα ασχολήθηκε με τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες μόνο έμμεσα και στο πλαίσιο μίας ευρύτερης αντιμετώπισης των μεταναστών από τρίτες χώρες και αυτή αφορούσε τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους κοινωνικών και οικονομικών που ήταν νόμιμα εγκατεστημένοι σε μία χώρα ώστε να αποφευχθεί το φαινόμενο της διακριτικής τους μεταχείρισης.

Η κίνηση στο χώρο της ΕΚ μέχρι τη δεκαετία του 80 σε πολίτες τρίτων χωρών αντιμετωπιζόταν ως διμερές ζήτημα μεταξύ του ΚΜ πρώτης εγκατάστασης και του κράτους μέλους επίσκεψης ή μετακίνησης²⁷⁴.

Η σταδιακή επέκταση των αρμοδιοτήτων στον τρίτο πυλώνα οδήγησε σταδιακά στη διαμόρφωση αρχικά ελάχιστων κανόνων σε ότι αφορά τα δύο προαναφερόμενα θέματα και στο τέλος στη διαμόρφωση ενός Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου. Κύριο χαρακτηριστικό των πολιτικών ήταν η μείωση του πολιτικού και διοικητικού βάρους στην εξέταση των αιτημάτων ασύλου από τα ΚΜ. Καθοριστικό ρόλο σε όλες τις

²⁷¹ Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2003 για τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας [Επίσημη Εφημερίδα L 50 της 25.2.2003].

²⁷² ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 604/2013 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26^{ης} Ιουνίου 2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (L 180).

²⁷³ Στο χώρο της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας εμφανίζεται σε οδηγίες για θέματα ασύλου που εγκρίθηκαν μετά το πρόγραμμα Τάμπερε. Στην Ελλάδα εμφανίζεται στο ΠΔ 220/2007 (Α' 251) με το οποίο ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία η Οδηγία 2003/9/ΕΚ, που αφορούσε την υποδοχή των αιτούντων άσυλο.

²⁷⁴ Ο Καν. 1612/68/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 15^{ης} Οκτωβρίου 1968, που αναφερόταν στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας διέκρινε το δικαίωμα ελευθερίας των πολιτών των ΚΜ από τους μετανάστες των τρίτων χωρών.

διαδικασίες διαδραμάτισε ο Καν. 343/2003, γνωστός και ως Κανονισμός Δουβλίνου καθώς και ο μεταγενέστερος αυτού Καν. 604/2013²⁷⁵.

Οι λόγοι που οδήγησαν την ΕΚ να ασχοληθεί με το συγκεκριμένο θέμα οφείλονται στις συρράξεις στο χώρο της Ευρώπης αλλά και σε περιοχές εκτός Ευρώπης, που οδήγησε στην αύξηση των αιτήσεων για παροχή ασύλου αλλά και η σταδιακή αύξηση της ελευθερίας μετακινήσεων στο εσωτερικό της ΕΚ που διευκόλυνε τη δευτερογενή μετακίνηση των αλλοδαπών²⁷⁶.

Οι πρώτες συζητήσεις ξεκίνησαν στο πλαίσιο διακυβερνητικών δομών συνεργασίας διακρατικής συνεργασίας, όπως η ομάδα Treni και το σύστημα Schengen. Σκοπός των συζητήσεων ήταν η αποτροπή των καταχρήσεων στις διαδικασίες ασύλου. Οι συζητήσεις αυτές οδήγησαν στην υπογραφή της Σύμβασης του Δουβλίνου²⁷⁷, σκοπός της οποίας ήταν τα κράτη να ρυθμίσουν ποιο κράτος είναι υπεύθυνο να εξετάζει τις αιτήσεις και να αποφεύγεται έτσι η διαδικασία πολλαπλών αιτήσεων σε ΚΜ. Η εν λόγω Σύμβαση είχε διακρατικό χαρακτήρα.

Είχε προηγηθεί η Συνθήκη του Μάαστριχτ η οποία σε διακυβερνητικό πλαίσιο όριζε ότι τα συγκεκριμένα θέματα είναι κοινού ενδιαφέροντος και έτσι οφείλουν να αλληλοενημερώνονται και να συνεννοούνται στο πλαίσιο του Συμβουλίου ώστε να συντονίζουν τη δράση τους²⁷⁸.

Ακολούθως με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ²⁷⁹ αποτέλεσαν στόχο της Συνθήκης και επεκτάθηκαν καθώς είχε διαπιστωθεί η ανεπάρκεια των προγενέστερων ρυθμίσεων. Ακολούθησαν το Πρόγραμμα του Τάμπερε το 1999²⁸⁰, της Χάγης το 2004²⁸¹ και της

²⁷⁵ Βλ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Γιάννης, Το κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου και ο μηχανισμός του Δουβλίνου, σ. 457 κε, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Θεσσαλονίκη, 2015.

²⁷⁶ Βλ. Η. ΒΑΤΤΙΕΣ, European Asylum Law and International Law, Immigration and Asylum Law and Policy in Europe, Volume 8, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden/Boston, 2006, p. 25-33.

²⁷⁷ Σύμβαση περί καθορισμού του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως παροχής ασύλου η οποία υποβάλλεται σε ένα από τα ΚΜ των ΕΚ (ΕΕ 1997 C 254, σ. 1-12). Η Σύμβαση κυρώθηκε από την Ελλάδα με το ν. 1996/1991 (Α' 196).

²⁷⁸ Άρθρο Κ1 Συνθήκης του Μάαστριχτ, Τίτλος VI-Διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία στους τομείς Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, ΕΕ 1992, C191.

²⁷⁹ Άρθρο 2 ΣΕΕ (Συνθήκη του Άμστερνταμ): «Η Ένωση θέτει ως στόχους:..να διατηρήσει και να αναπτύξει την Ένωση ως χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα όσον αφορά στους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο, τη μετανάστευση και την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας».

²⁸⁰ Βλ. ό.π., παραπ. 105,106. Με το πρόγραμμα του Τάμπερε τέθηκαν οι βάσεις για τη υιοθέτηση ελάχιστων κοινών προδιαγραφών στις πολιτικές ασύλου και εγκρίθηκαν και τα εξής νομικά κείμενα:

- Οδηγία 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιανουαρίου 2003 που ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με το ΠΔ 220/2007 (Α' 251).
- Οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου της 29^{ης} Απριλίου 2004 που ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με το ΠΔ 96/2008 (Α' 152).
- Οδηγία 2005/85/ΕΚ της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2005 που ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με το ΠΔ 90/2008 (Α' 13).
- Οδηγία 2001/55/ΕΚ της 20^{ης} Ιουλίου 2001 που ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με το ΠΔ 80/2006 (Α' 82).

²⁸¹ Βλ. ό.π. παραπ. 112, 113.

Στοκχόλμης το 2010²⁸². Με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας το άσυλο και η μετανάστευση αποτέλεσαν τομείς συντρέχουσας αρμοδιότητας της ΕΕ. Αποτέλεσαν ένα μόνο τίτλο στη νέα Συνθήκη, καθορίστηκαν ενιαίες διαδικασίες, ενισχύθηκε ο ρόλος του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, ενώ με την καθιέρωση της ειδικής πλειοψηφίας διευκολύνθηκε η λήψη αποφάσεων, όπως διευρύνθηκε και η δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου²⁸³.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΙΙ (Καν. 343/2003)

Ο κανονισμός που είναι γνωστός ως Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙ²⁸⁴ αποβλέπει στην αντικατάσταση των διατάξεων της Σύμβασης του Δουβλίνου του 1990 με ευρωπαϊκή νομοθεσία. Σκοπός του είναι ο προσδιορισμός, το συντομότερο δυνατό, του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου και ο καθορισμός λογικών προθεσμιών για κάθε στάδιο της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους. Αποσκοπεί στην αποτροπή της κατάχρησης των διαδικασιών ασύλου που συνιστούν οι πολλαπλές αιτήσεις.

Η κύρια φιλοσοφία του είναι ότι το κράτος με τη μεγαλύτερη εμπλοκή στην είσοδο ή τη διαμονή είναι αρμόδιο να εξετάσει την αίτηση. Ο καθορισμός του κράτους πραγματοποιείται με μία σειρά αντικειμενικών και ιεραρχικών κριτηρίων. Επίσης βάσει της ρήτρας της κυριαρχίας ένα κράτος δύναται να εξετάζει την αίτηση ασύλου υπηκόου τρίτου κράτους ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στο άρθρο 3 πραγ. 2. Το ισχυρότερο κριτήριο είναι η ύπαρξη οικογενειακών δεσμών²⁸⁵.

Πιο πριν είχε υιοθετηθεί ο Καν. 2725/2000 για τη βάση Eurodac με τον οποίο δημιουργήθηκε η πρώτη βάση δεδομένων για το άσυλο και θεσπίστηκαν υποχρεώσεις συνεργασίας μεταξύ των ΚΜ²⁸⁶.

Σύμφωνα με τον κανονισμό του Δουβλίνου, τα ΚΜ οφείλουν να προσδιορίσουν, στη βάση αντικειμενικών και ιεραρχημένων κριτηρίων, το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου²⁸⁷ που υποβλήθηκε εντός της επικράτειάς τους. Το σύστημα αποσκοπεί στην αποφυγή του φαινομένου της αναζήτησης του ευνοϊκότερου κράτους υποδοχής (asylum shopping) και συγχρόνως στην παροχή εγγύησης ότι η περίπτωση κάθε αιτούντος άσυλο θα εξετάζεται από ένα και μόνο κράτος μέλος.

Αν η ανάλυση των κριτηρίων του κανονισμού υποδεικνύει ένα άλλο κράτος μέλος ως υπεύθυνο, από αυτό το τελευταίο ζητείται να «αναλάβει» τον αιτούντα άσυλο και, κατά συνέπεια, να εξετάσει το αίτημά του. Στην περίπτωση κατά την οποία το εν λόγω κράτος

²⁸² Βλ. ό.π. παραπ. 120,121.

²⁸³ Βλ. Ι. Φ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Το άσυλο και η μετανάστευση μετά την Συνθήκη της Λισσαβόνας, ΕΕΕυρΔ, τεύχος 4, 2010, σ. 501-502.

²⁸⁴ Βλ. Ι. Φ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Ο Κανονισμός Δουβλίνο-ΙΙ (σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής ένωσης που είναι υπεύθυνο για την εξέταση μίας αίτησης ασύλου) και οι συνέπειές του στην ελληνική πολιτική και πρακτική για το άσυλο, Επιθεώρηση Δημοσίου και Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 47, Τεύχος 2, Απρίλιος-Ιούνιος 2003, Αθήνα, σ. 273-288.

²⁸⁵ Βλ. άρθρα 9-13 του συγκεκριμένου Κανονισμού.

²⁸⁶ Βλ. ό.π. παραπ. 43.

²⁸⁷ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 439/2010 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 19^{ης} Μαΐου 2010 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (L 132).

αναγνωρίσει την αρμοδιότητα του, το πρώτο κράτος μέλος οφείλει να εξασφαλίσει τη μεταφορά του αιτούντος άσυλο μέχρι αυτό.

Μια άλλη περίπτωση είναι εκείνη κατά την οποία, εάν ένα ΚΜ έχει ήδη εξετάσει ή έχει αρχίσει την εξέταση μιας αίτησης παροχής ασύλου, μπορεί να του ζητηθεί να «αναλάβει εκ νέου» τον αιτούντα άσυλο που βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος χωρίς να έχει λάβει την άδειά του για τούτο.

Θα πρέπει λοιπόν να ολοκληρώσει την εξέταση του αιτήματος και να λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε ο αιτών άσυλο να επιστρέψει στη χώρα προέλευσής του²⁸⁸.

Ο Κανονισμός προβλέπει μία σειρά προθεσμιών ενώ θεσπίζει γενικότερη υποχρέωση διοικητικής συνεργασίας μεταξύ των ΚΜ, ενώ ακολούθησε η έγκριση του Καν. 1560/2003²⁸⁹ που αποσκοπούσε στη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των ΚΜ καθώς επίσης να υπάρξει μηχανισμός για την εξεύρεση λύσης σε περίπτωση που υπάρχει απόκλιση μεταξύ δύο ΚΜ.

Ο προαναφερόμενος Κανονισμός οδήγησε σε αυξανόμενη σύγκρουση μεταξύ Βορρά και Νότου, κέντρου και Περιφέρειας στην ΕΕ, καθώς οι χώρες της περιφέρειας αντιμετώπισαν υψηλό αριθμό αιτημάτων και είναι οι χώρες που είχαν υποστεί τη μεγαλύτερη πίεση στο μεταναστευτικό ζήτημα. Σε ότι αφορά την Ελλάδα η εφαρμογή του Κανονισμού οδήγησε στην πλήρη κατάρρευση του συστήματος ασύλου και έντεινε τις διαφορές κέντρου –περιφέρειας, βορρά –νότου στην ΕΕ²⁹⁰.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΙΙΙ (Καν. 604/2013)

Η συνθήκη της Λισσαβόνας όπως ήδη αναφερθεί ενέταξε το άσυλο και τη μετανάστευση στους τομείς συντρέχουσας αρμοδιότητας της ΕΕ. Η αύξηση της σημασίας θεσμικά του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε συνδυασμό με την κατάργηση της ομοφωνίας στο Συμβούλιο των Υπουργών, με την αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής για την άσκηση νομοθετικής πρωτοβουλίας και τη δυνατότητα ελέγχου δικαστικά των πράξεων από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο οδήγησε σε έναρξη διαδικασίας νομικά για τη διαμόρφωση ενός Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, όπως είχε εξηγηθεί στο πρόγραμμα της Στοκχόλμης.

Το πρόγραμμα:

²⁸⁸ Βλ. DURANDE-KONTOY Μαρία, Η Οδηγία 2008/115/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παράνομως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σ. 359 κε, ΤΣΙΑΤΣΙΟΣ Θεόδωρος, Παρέμβαση: Από την απέλαση στην επιστροφή-Τελικά άλλαξε τίποτε στην πράξη; σ. 431 κε, ΚΟΥΤΣΟΥΡΑΚΗ Ελένη, Εξωεδαφικές διαδικασίες ασύλου στην ΕΕ, σ. 486 κε, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 1, Θεσσαλονίκη, 2015.

²⁸⁹ Κανονισμός 1560/2003/ΕΚ της Επιτροπής της 2ας Σεπτεμβρίου 2003, για τα μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού 343/2003 του Συμβουλίου για την θέσπιση κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, ΕΕ 2003 L 222/3.

²⁹⁰ Βλ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ., ό.π., Το κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου και ο μηχανισμός του Δουβλίνου, σ. 461-469.

- Δημιουργία χώρου προστασίας και αλληλεγγύης των προσφύγων βάσει κοινής διαδικασίας ασύλου και ομοιόμορφου καθεστώτος για τα πρόσωπα στα οποία χορηγείται διεθνής προστασία,
- Έθετε προστασία για την ολοκλήρωση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος ασύλου έως το τέλος του 2012,
- Και καλούσε την Επιτροπή να προβεί στην υιοθέτηση νέων νομικών πράξεων.

Η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις η διαπραγματεύση των οποίων ολοκληρώθηκε την άνοιξη του 2013²⁹¹. Η Επιτροπή διατήρησε αμετάβλητη την ιεραρχία των κριτηρίων ευθύνης και κινήθηκε στην κατεύθυνση ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας του συστήματος και της βελτίωσης του επιπέδου προστασίας για τους αιτούντες. Παράλληλα η Επιτροπή προσπάθησε να μειώσει την πίεση των χωρών της περιφέρειας και τη δυσκολία διαχείρισης μεγάλου αριθμού προσφύγων από αυτές με χαρακτηριστικό παράδειγμα την Ελλάδα.

Μετά από πολλές διαπραγματεύσεις συμφωνήθηκε ο μηχανισμός έγκαιρης προειδοποίησης, ένας περίπλοκος μηχανισμός μέσω του οποίου ένα ΚΜ που αντιμετωπίζει ισχυρές πιέσεις στο σύστημα του ασύλου του, υποβάλλει πρόγραμμα δράσης στην Επιτροπή και το Συμβούλιο και τίθεται σε εποπτεία σχετικά με τα μέτρα αντιμετώπισης της πίεσης αυτής. Παράλληλα υιοθετήθηκε και ένα πλαίσιο ουσιαστικής και πρακτικής αλληλεγγύης για τα ΚΜ που αντιμετωπίζουν πιέσεις στα συστήματα ασύλου τους λόγω μεταναστευτικών ροών.

Σημαντικά στοιχεία του νέου Κανονισμού αποτελούν:

- Η επικουρική προστασία.
- Η διεύρυνση της έννοιας της οικογένειας.
- Η ειδική προσωπική συνέντευξη.
- Οι νέοι κανόνες για την ασφάλεια και την εμπιστευτικότητα.
- Οι νέοι κανόνες κατανομής των δαπανών μεταφοράς και την ανταλλαγή πληροφοριών πριν την εκτέλεση της μεταφοράς.
- Η υποχρέωση ενημέρωσης του αιτούντα για τον Κανονισμό και τις επιπτώσεις του στον ίδιο, καθώς και το δικαίωμα προσφυγής κατά της απόφασης μεταφοράς.
- Να τίθεται προθεσμία δύο μηνών για την υποβολή αίτησης ανάληψης ευθύνης για αιτούντα άσυλο, σε περίπτωση που διαπιστωθεί θετική απάντηση στο σύστημα Eurodac.
- Αλλαγές σχετικά με την κράτηση των αιτούντων.

²⁹¹ Συγκεκριμένα η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις που αναφέρονταν στην αναμόρφωση των πυλώνων του Τάμπερε ήτοι, ορισμός πρόσφυγα, διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης του διεθνούς καθεστώτος προστασίας, υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία βάσει των διατάξεων του Κανονισμού του Δουβλίνου. Παράλληλα αναδιατυπώθηκε μέρος των διατάξεων του κανονισμού Eurodac. Σημειώνεται ότι για τον ορισμό του πρόσφυγα σχετική ήταν η 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2011. Τα αποτελέσματα ήταν προϊόν γενικότερων συμβιβασμών.

- Η ανθρωπιστική ρήτρα και ρύθμιση για την υποχρεωτική συνένωση των αιτούντων με μέλη της οικογένειάς τους όταν κάποιος από αυτούς βρίσκεται σε σχέση εξάρτησης κλπ²⁹².

5.- ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΙΣΟΔΟΥ-ΕΞΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΕ

Σκοπός του συγκεκριμένου συστήματος είναι η καταγραφή εισόδου και εξόδου πολιτών τρίτων χωρών στην ΕΕ οι οποίοι πρόκειται να παραμείνουν σε αυτή για διάστημα 90 ημερών καθώς και οι πολίτες για τους οποίους απαιτείται visa.

Τα προαναφερόμενα θα επιτευχθούν με την εφαρμογή βιομετρικού συστήματος που θα εγκατασταθεί στα σημεία εισόδου της ΕΕ. Οι πολίτες της με χρήση βιομετρικών διαβατηρίων θα αναγνωρίζονται, ενώ βιομετρικοί δείκτες θα είναι απαραίτητοι για πολίτες τρίτων χωρών όταν κάνουν αίτηση για visa ή διασχίζουν τα σύνορα χωρίς visa.

Μακροπρόθεσμα σχεδιάζεται η αλλαγή του συστήματος με τη visa με το STA (Travelers Audication System-Σύστημα Ταυτοποίησης Ταξιδιωτών) και συγκεκριμένα τα δεδομένα της visa να αντικατασταθούν με βιομετρικούς δείκτες που θα συλλέγονται σε μια κεντρική βάση δεδομένων. Παράλληλα θα υφίσταται άλλο σύστημα το οποίο θα παρέχει στα άτομα που ταξιδεύουν συχνά την επιλογή της προ-εγγραφής ώστε να μπορούν να εισέρχονται σύντομα. Σε κάθε περίπτωση επιθυμία της ΕΕ είναι ο έλεγχος όλων των εισόδων-εξόδων ώστε να μειωθεί η παράνομη μετανάστευση. Βάση της απόφασης αυτής αποτελεί η μελέτη Borsec τη (Border Security)²⁹³ την οποία είχε παραγγείλει ο Frontex.

Ο τελευταίος ισχυρίζεται ότι οι περισσότεροι παράνομοι μετανάστες εισέρχονται με νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα στην ΕΕ αλλά μόλις λήξει η Visa τους παραμένουν σε αυτήν. Ένας τρόπος για να ειδοποιούνται οι αρμόδιες αρχές των ΚΜ για τα άτομα των οποίων η visa έχει λήξει είναι το VIS.

Αποτελεί ένα φιλόδοξο πρόγραμμα το οποίο αμφισβητείται από αρκετούς οι οποίοι ισχυρίζονται ότι λόγω της πολυπλοκότητάς του είναι αμφίβολη η επιτυχία του, ενώ κριτική ασκείται αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Εργαλεία για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ αποτελούν::

1. Η διευκόλυνση των συνοριακών ελέγχων των αξιόπιστων (bona fide) ταξιδιωτών.
2. Η πιθανή εισαγωγή συστήματος καταχώρισης εισόδου-- εξόδου.
3. Η εξέταση της δημιουργίας ενός ηλεκτρονικού συστήματος έγκρισης μετακίνησης (ταξιδιού) (Electronic System of Travel Authorization - ESTA)²⁹⁴.

²⁹² Βλ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ., ό.π., Το κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου και ο μηχανισμός του Δουβλίνου, σ. 472-473.

²⁹³ Βλ. IPSC, Institute for the Protection and the Security of the Citizen, Annual report 2008, European Commission, διαθέσιμο στον ιστότοπο <http://aei.pitt.edu/93415/1/2008.pdf>.

²⁹⁴ ESTA is an automated system that determines the eligibility of visitors to travel to the United States under the Visa Waiver Program (VWP). Authorization via ESTA does not determine whether a traveler is admissible to the United States. U.S. Customs and Border Protection officers determine admissibility upon travelers' arrival. The ESTA application collects biographic information and answers to VWP eligibility questions. ESTA applications may be submitted at any time prior to travel, though it is

6.- ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΤΩΝ BONA FIDE ΤΑΞΙΔΙΩΤΩΝ

Το ισχύον νομικό καθεστώς για την πραγματοποίηση των ελέγχων των υπηκόων τρίτων χωρών, στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, θα μπορούσε να τροποποιηθεί, προκειμένου να διευκολυνθούν ορισμένες κατηγορίες ταξιδιωτών, οι οποίοι θα υπαχθούν στο καθεστώς του «καταχωρημένου ταξιδιώτη». Έτσι, τα πρόσωπα της κατηγορίας αυτής, δεν θα υφίστανται καθυστερήσεις στα σύνορα, αφού ο έλεγχος θα διενεργείται με τη χρήση «αυτόματων πυλών» που θα ταυτοποιούν τα βιομετρικά τους δεδομένα.

Η χρήση των «αυτόματων πυλών», θα διευκολύνει επίσης και τους υπηκόους ΚΜ της ΕΕ, αλλά και όσους απολαμβάνουν το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας, υπό την προϋπόθεση ότι τα πρόσωπα αυτά θα χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό διαβατήριο.

7.- ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ-ΕΞΟΔΟΥ

Αυτόματη καταχώρηση του χρόνου και του σημείου εισόδου και εξόδου των υπηκόων τρίτων χωρών, που υπόκεινται ή όχι σε καθεστώς θεώρησης, θα μπορούσε να εισαχθεί στα σύνορα, προκειμένου να εντοπίζονται όσοι παραβιάζουν τον χρόνο παραμονής στον ενιαίο χώρο.

Η λειτουργία του εν λόγω συστήματος προϋποθέτει:

- α) Τη χρήση των βιομετρικών στοιχείων, τα οποία θα συλλέγονται κατά τη υποβολή αίτησης θεώρησης στο πλαίσιο του VIS, στα προξενία και
- β) την αξιοποίηση των συσκευών αναγνώρισης βιομετρικών δεδομένων που θα χρησιμοποιηθούν στα σύνορα για το VIS, αφής στιγμής ξεκινήσει η λειτουργία του εν λόγω συστήματος στα σύνορα.

8.- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ (ΤΑΞΙΔΙΟΥ) (ELECTRONIC SYSTEM OF TRAVEL AUTHORISATION- ESTA)

Η Επιτροπή θα εκπονήσει μελέτη σκοπιμότητας για τη λειτουργία του εν λόγω συστήματος, το οποίο θα περιέχει τα στοιχεία των μη υποκειμένων σε καθεστώς θεώρησης αλλοδαπών, που θα προσδιορίζουν την ταυτότητά τους, το διαβατήριο και τις λεπτομέρειες του ταξιδιού τους. Τα δεδομένα θα χρησιμοποιούνται για να αποδεικνύεται ότι τα πρόσωπα αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις εισόδου πριν την πραγματοποίηση ταξιδιού προς την ΕΕ.

Όλα τα προαναφερόμενα συστήματα θα πρέπει να συμβαδίζουν με τους κανόνες προστασίας προσωπικών δεδομένων της Ε.Ε, με τα άρθρα 16 και 17 της «Οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών» και με τον «Κανονισμό (ΕΚ) 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της

---

recommended that travelers apply as soon as they begin preparing travel plans or prior to purchasing airline tickets, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.cbp.gov/travel/international-visitors/esta>.

επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας».

9.- ΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ

Κάθε άτομο, ανεξαρτήτως εθνικότητας, μπορεί να διασχίσει τα εσωτερικά σύνορα σε οποιοδήποτε σημείο χωρίς να υποβληθεί σε έλεγχο. Η αστυνομία μπορεί να ασκήσει ελέγχους σε μεθοριακές περιοχές κατά τον ίδιο τρόπο που τους ασκεί στην υπόλοιπη επικράτεια του κράτους μέλους. Τα ΚΜ καταργούν κάθε εμπόδιο που παρακωλύει τη ροή της κυκλοφορίας στα οδικά σημεία διέλευσης. Σε περίπτωση σοβαρής απειλής για τη δημόσια τάξη και την εσωτερική ασφάλεια, τα κράτη μέλη μπορούν να επαναφέρουν κατ' εξαίρεση τον έλεγχο στα εσωτερικά τους σύνορα για περίοδο, κατ' αρχήν, τριάντα ημερών κατ' ανώτατο όριο. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί εφόσον οι περιστάσεις το αιτιολογούν. Όταν ένα κράτος αποφασίσει να επαναφέρει αυτό τον έλεγχο, προειδοποιεί το συντομότερο δυνατόν τα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή.

Τα ΚΜ και η Επιτροπή προβαίνουν σε διαβουλεύσεις, τουλάχιστον δεκαπέντε ημέρες πριν από την επαναφορά του ελέγχου, ούτως ώστε να οργανώσουν αμοιβαία συνεργασία και να εξετάσουν την αναλογικότητα των μέτρων σε σχέση με τα γεγονότα εξαιτίας των οποίων επαναφέρεται ο έλεγχος αυτός. Η απόφαση επαναφοράς του ελέγχου στα εσωτερικά σύνορα λαμβάνεται με διαφάνεια και ενημερώνεται πλήρως το κοινό εκτός και αν οι λόγοι ανωτέρας βίας που αφορούν την ασφάλεια το απαγορεύουν. Εφόσον το απαιτεί η δημόσια τάξη, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος μπορεί να επαναφέρει αμέσως τον έλεγχο στα εσωτερικά του σύνορα. Κατ' εξαίρεση, όταν το απαιτούν η δημόσια τάξη ή η ασφάλεια, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος μπορεί να επαναφέρει αμέσως τον έλεγχο στα εσωτερικά του σύνορα· κοινοποιεί στη συνέχεια την απόφασή του στα άλλα κράτη μέλη και στην Επιτροπή.

10.-ΚΩΔΙΚΑΣ ISPS

Στις 12 Δεκεμβρίου 2002, στη Διπλωματική Διάσκεψη του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού [IMO (International Maritime Organization)] υιοθετήθηκαν οι τροποποιήσεις της ΔΣ SOLAS²⁹⁵ 74²⁹⁶ και το νέο κεφάλαιο XI-2 με τίτλο «Ειδικά Μέτρα για την ενίσχυση της Ναυτικής Ασφάλειας» που περιλαμβάνει και τον Διεθνή Κώδικα για την ασφάλεια των πλοίων και λιμενικών εγκαταστάσεων από έκνομες ενέργειες (Κώδικας ISPS – International Ship and Port Facility Security Code).

Οι τροποποιήσεις θέσπισαν ένα τυποποιημένο, συμβατό διεθνές πλαίσιο για την ανίχνευση των απειλών κατά της ασφάλειας, ενώ μεταξύ των άλλων ρυθμίζουν και τις επί μέρους υποχρεώσεις των φορέων και αρμοδίων αρχών που εμπλέκονται στην θαλάσσια μεταφορά και την εξυπηρέτηση του πλοίου στο λιμένα, να λάβουν προληπτικά μέτρα για να μειωθεί ο κίνδυνος ενεργειών προσβολής της ασφάλειας που έχουν επιπτώσεις στα πλοία ή τις Λιμενικές Εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται στο διεθνές εμπόριο.

²⁹⁵ Safety on Life at Sea.

²⁹⁶ Η ενσωμάτωση στην Ελληνική έννομη τάξη πραγματοποιήθηκε με το Π.Δ. 56/2004 (Α' 47)

Η επιτυχής εφαρμογή του συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου αποσκοπεί στην μείωση του κινδύνου από τρομοκρατικό συμβάν που θα επηρέαζε τους λιμένες της χώρας και τα ελλιμενιζόμενα σε αυτούς πλοία.

10.1- ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΛΙΜΕΝΑ, ΛΙΜΕΝΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΟΙΟΥ

ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Σύμφωνα με την παραγρ. 5 του άρθρου 2 του Καν. (ΕΚ) 725/2004²⁹⁷ ως ασφάλεια στη θάλασσα εννοείται «ο συνδυασμός των προληπτικών μέτρων για την προστασία των θαλάσσιων μεταφορών και των λιμενικών εγκαταστάσεων από τις απειλές διάπραξης σκόπιμων παράνομων ενεργειών».

Ως σκόπιμη παράνομη ενέργεια σύμφωνα με την παραγρ. 13 του ίδιου άρθρου εννοείται « πράξη εκ προθέσεως, η οποία ως εκ της φύσεως ή του πλαισίου της, μπορεί να βλάψει τόσο τα πλοία που χρησιμοποιούνται για το διεθνές εμπόριο ή τις εθνικές μεταφορές, τους επιβάτες ή το φορτίο τους, καθώς και τις λιμενικές εγκαταστάσεις στις οποίες ελλιμενίζονται».

ΛΙΜΕΝΑΣ

Στην ελληνική έννομη τάξη ο ορισμός του λιμανιού καθορίζεται στις διατάξεις του Ν. 2971/1999 (Α' 285)²⁹⁸. Στο άρθρο 1 του εν λόγω νόμου διατυπώνεται ότι «Λιμένας είναι ζώνη ξηράς και θάλασσας μαζί με έργα και εξοπλισμό, που επιτρέπουν κυρίως την υποδοχή κάθε είδους πλωτών μέσων και σκαφών αναψυχής, τη φορτοεκφόρτωση, αποθήκευση, παραλαβή και προώθηση των φορτίων τους, την εξυπηρέτηση επιβατών και οχημάτων και την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις θαλάσσιες μεταφορές».

Σύμφωνα με το Ν. 3622/2007 (Α' 281)²⁹⁹, άρθρο 2, παραγρ.12 «Λιμένας είναι η προσδιορισμένη περιοχή ξηράς και ύδατος, στην βρίσκονται μία ή περισσότερες λιμενικές εγκαταστάσεις, πλην στρατιωτικών, τα όρια της οποίας καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 10 του παρόντος και δεν συμπίπτουν κατ' ανάγκη με τα όρια της ζώνης λιμένα, κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 2971/2001, όπως ισχύει».

Στο άρθρο 10 του ίδιου νόμου με θέμα «Καθορισμός περιοχής λιμενικής εγκατάστασης και λιμένα» ορίζεται ότι: «1. Με απόφαση του προϊσταμένου της κατά τόπον αρμόδιας Λιμενικής Αρχής, μετά από πρόταση του φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης καθεμιάς υπόχρεης λιμενικής εγκατάστασης, καθορίζονται ή τροποποιούνται τα όρια αυτής, για τους σκοπούς του παρόντος, και απεικονίζονται σε συνημμένο στην απόφαση τοπογραφικό διάγραμμα. 2. Με απόφαση της αρμόδιας Αρχής Ασφαλείας κάθε υπόχρεου λιμένα, καθορίζονται ή τροποποιούνται, για τους σκοπούς του παρόντος, τα όρια της

²⁹⁷ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 725/2004 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 31^{ης} Μαρτίου 2004 για τη βελτίωση της ασφάλειας στα πλοία και στις λιμενικές εγκαταστάσεις (L 129).

²⁹⁸ «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις».

²⁹⁹ «Ενίσχυση της ασφάλειας πλοίων, λιμενικών εγκαταστάσεων και λιμένων και άλλες διατάξεις».

περιοχής του, ως και των παρακείμενων περιοχών που έχουν επίπτωση στην ασφάλειά του.

ΛΙΜΕΝΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ως λιμενική εγκατάσταση σύμφωνα με τις διατάξεις του προαναφερόμενου νόμου και δη το άρθρο 2 παραγρ. 10, ορίζεται ο καθοριζόμενος, σύμφωνα με το άρθρο 10 του ίδιου νόμου χώρος, δημόσιας ή ιδιωτικής χρήσεως, που περιλαμβάνει αγκυροβόλια, προβλήτες και ζώνες προσέγγισης από τη θάλασσα και στον οποίο γίνεται η διασύνδεση πλοίου/λιμένα.

Ειδικότερα οι διατάξεις του ISPS Code εφαρμόζονται:

- στις λιμενικές εγκαταστάσεις της Επικράτειας που εξυπηρετούν πλοία που περιγράφονται κατωτέρω στην ενότητα «Πλοία».
- Στις λιμενικές εγκαταστάσεις της Επικράτειας, οι οποίες παρόλο που χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο από πλοία τα οποία δεν εκτελούν διεθνείς πλόες, υποχρεούνται, περιστασιακά, να εξυπηρετούν πλοία τα οποία αφικνούνται ή αναχωρούν στο πλαίσιο διεθνή πλου. Με απόφαση του Υπουργού ΝΑΝΠ³⁰⁰ καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία για το χαρακτηρισμό και την ανάδειξη μιας λιμενικής εγκατάστασης, ως περιστασιακής εξυπηρέτησης πλοίων διεθνών πλόων, καθώς και ο βαθμός εφαρμογής σε αυτήν του Κεφαλαίου XI-2 της Διεθνούς Σύμβασης SOLAS 74 και του Κώδικα.
- Στους λιμένες της Επικράτειας στους οποίους βρίσκονται μία ή περισσότερες λιμενικές εγκαταστάσεις των περιπτώσεων που αναφέρθηκαν παραπάνω εξαιρουμένων των στρατιωτικών λιμενικών εγκαταστάσεων.
- Σε περιοχές που συνδέονται με τους λιμένες της προαναφερόμενης περίπτωσης, όπως αυτές καθορίζονται από τη μελέτη αξιολόγησης ασφάλειας του άρθρου 7 του Ν. 3622/2007.

ΠΛΟΙΟ

Η εφαρμογή των διατάξεων του ISPS Code πραγματοποιείται στους ακόλουθους τύπους πλοίων που εκτελούν διεθνείς πλόες:

A.- επιβατηγά πλοία, περιλαμβανομένων και επιβατηγών ταχύπλοων σκαφών,

B.- φορτηγά πλοία, περιλαμβανομένων και ταχύπλοων σκαφών, 500 κόρων ολικής χωρητικότητας και άνω,

Γ.- κινητές μονάδες γεώτρησης ανοιχτής θαλάσσης καθώς και στις εταιρείες των πλοίων της προαναφερόμενης περίπτωσης όπως αυτές ορίζονται στον κανόνα IX/1 της Σύμβασης SOLAS.

Δ.- Στα επιβατηγά πλοία που εξυπηρετούν την εθνική κυκλοφορία και που εμπίπτουν στην κατηγορία A, υπό την έννοια του άρθρου 4 της Οδηγίας 98/18/ΕΚ του Συμβουλίου,

³⁰⁰Βλ. ό.π. παραπ.41, 48.

της 17ης Μαρτίου 1998, για τους κανόνες και τα πρότυπα ασφαλείας για τα επιβατηγά πλοία, καθώς και στις εταιρείες τους, όπως ορίζονται στον κανόνα IX/1 της Σύμβασης SOLAS.

Οι διατάξεις του ISPS Code δεν εφαρμόζονται: σε πολεμικά πλοία, σε βοηθητικά πολεμικά πλοία ή άλλα πλοία που ανήκουν ή διαχειρίζονται από κράτη που έχουν συμβληθεί στη Διεθνή Σύμβαση για την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα (SOLAS 74) και έχουν κυρώσει τις τροποποιήσεις της Διεθνούς αυτής Σύμβασης που υιοθετήθηκαν στη Διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Κυβερνήσεων της Διεθνούς Σύμβασης στις 12 Δεκεμβρίου 2002 και τα οποία χρησιμοποιούνται αποκλειστικά σε κρατική μη εμπορική υπηρεσία.

10.2- ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΕΚΝΟΜΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Με τη χρήση των όρων ασφάλεια λιμένα εννοείται η αποφυγή διάπραξης έκνομων ενεργειών στο χώρο του, είτε αυτές αφορούν τις εγκαταστάσεις, τα πρόσωπα, ή τα πλοία που είναι παραβλεπόμενα.

Το βασικό πλαίσιο ασφαλείας για τις λιμενικές εγκαταστάσεις και τα πλοία συγκροτούν:

- 1.- η αναθεωρημένη Διεθνής Σύμβαση για την Ασφάλεια της Ζωής στη Θάλασσα (SOLAS 1974), με την υιοθέτηση του Διεθνούς Κώδικα για την Ασφάλεια Πλοίων και Λιμενικών Εγκαταστάσεων από Έκνομες Ενέργειες (ISPS Code) σε συνδυασμό
- 2.- με τον Κανονισμό (ΕΚ) 725/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από το περιεχόμενο των διατάξεων του Κώδικα προκύπτει ότι αφού πραγματοποιηθεί αξιολόγηση ασφαλείας³⁰¹ ακολούθως καταρτίζεται σχέδιο ασφαλείας, που αναφέρεται στις λιμενικές εγκαταστάσεις και τα πλοία των συμβαλλόμενων κρατών και στο οποίο προβλέπεται με κάθε λεπτομέρεια η προετοιμασία, η πρόληψη και οι δραστηριότητες απόκρισης των αρμοδίων φορέων ανά επίπεδο απειλής³⁰².

10.3- Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ISPS CODE ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ

Ο Ν.3622/2007 (Α' 281) όπως ισχύει καθορίζει τις αρμοδιότητες, τον σχεδιασμό εθνικών δράσεων και τον συντονισμό αυτών ώστε να διασφαλιστεί η εφαρμογή του κώδικα ISPS ώστε ασφάλεια των πλοίων, των λιμενικών εγκαταστάσεων και των λιμένων να ενισχυθεί. Από τις διατάξεις του νόμου καθορίζεται ότι το ΥΝΑΝΠ είναι η Ενιαία Αρμόδια Αρχή (ΕΑΑ) που συντονίζει και ελέγχει την τήρηση των διαδικασιών και την εφαρμογή των μέτρων ασφαλείας όπως προβλέπεται από το νόμο.

³⁰¹ Η αξιολόγηση της ασφαλείας της λιμενικής εγκατάστασης και του πλοίου είναι ανάλυση που εξετάζει και αξιολογεί πιθανές απειλές, τις τρωτότητες και τα υπάρχοντα προστατευτικά μέτρα, τις διαδικασίες και τις λειτουργίες. Οι πιθανές απειλές στις βασικές λειτουργίες της λιμενικής εγκατάστασης και του πλοίου μπορεί να περιλάβουν τοποθέτηση βομβών, δολιοφθορά, λαθρεμπόριο, παραβίαση φορτίου, λαθρεπιβάτες.

³⁰² Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π., Ασφάλεια και λιμένες. Η συμβολή του ISPS Code στην αντιμετώπιση έκνομων ενεργειών, ΜΠΙΣΙΑΣ Χρ., INTERNATIONAL SHIP & PORT FACILITY SECURITY CODE, Εφαρμογή & Αντίκτυπος στην Ναυτιλία, ΜΠΣ Στη Ναυτιλία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών, 2003, ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ Α., Έλεγχος ποιότητας στη ναυτιλιακή επιχείρηση και το πλοίο, εκδ. Σταμούλη, Πειραιάς, 2009.

Επίσης προβλέπεται η συγκρότηση Αρχής Ασφάλειας Λιμένα (ΑΑΛ), η οποία αποτελεί την αρμόδια αρχή για θέματα ασφαλείας και Κέντρο Αναφορών Ασφάλειας, ενώ από την ΕΑ ή από τους ΑΟΑ εκπονούνται οι μελέτες αξιολόγησης λιμένων, λιμενικών εγκαταστάσεων και πλοίων³⁰³.

Η εφαρμογή του Κώδικα συνεπάγεται μεγαλύτερη ασφάλεια των μεταφορών αλλά αναπόφευκτα σημαίνει αύξηση των δαπανών για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς καθώς κρίνεται απαραίτητη πλέον η αξιολόγηση πλοίων και λιμενικών εγκαταστάσεων, η πραγματοποίηση μελετών και σχεδίων ασφαλείας με τη λειτουργία σε διάφορα επίπεδα ασφαλείας κ.λπ.

Μία σημαντική έλλειψη στον Κώδικα κατά την άποψη μου είναι το γεγονός ότι αναφέρεται σε πλοία μεγάλης χωρητικότητας καθώς και λιμενικές εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν πλοία διεθνών πλόων. Ενδεχομένως θα έπρεπε να αξιολογηθεί και η εφαρμογή του σε πλοία με λιγότερους κόρους και σε εσωτερικές μεταφορές.

10.4-ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ

10.4.α LRIT (Long Range Identification and Tracking of Ships- Σύστημα Αναγνώρισης και Εντοπισμού Πλοίων Μακράς Αποστάσεως)

Η υλοποίηση του συστήματος Αναγνώρισης και Εντοπισμού Πλοίων Μακράς Αποστάσεως αποτελεί σημαντικό σύστημα στη διασφάλιση της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα. Το νομικό πλαίσιο εδράζεται στο κεφάλαιο V της Δ.Σ. για την «ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα» (SOLAS) όπως έχει τροποποιηθεί, όπως αυτές υιοθετήθηκαν με την Απόφαση MSC 202(81)/19.5.2006 του IMO, και βάσει των οποίων προστέθηκε νέος Κανονισμός 19-1 "Long Range Identification and Tracking of Ships"³⁰⁴.

Ειδικότερα καθορίστηκαν απαιτήσεις για να εφοδιαστούν τα επιβατηγά πλοία, φορτηγά πλοία 300 gt και κινητές μονάδες υπεράκτιων γεωτρήσεων με σύστημα αναγνώρισης και εντοπισμού πλοίων μακράς αποστάσεως (Long Range Identification and Tracking). Τα συστήματα LRIT που εγκαθίστανται στα πλοία με ελληνική σημαία, πρέπει να είναι εγκεκριμένου τύπου και να πληρούν τις τεχνικές και λειτουργικές απαιτήσεις της Απόφασης MSC 210(81) του IMO³⁰⁵.

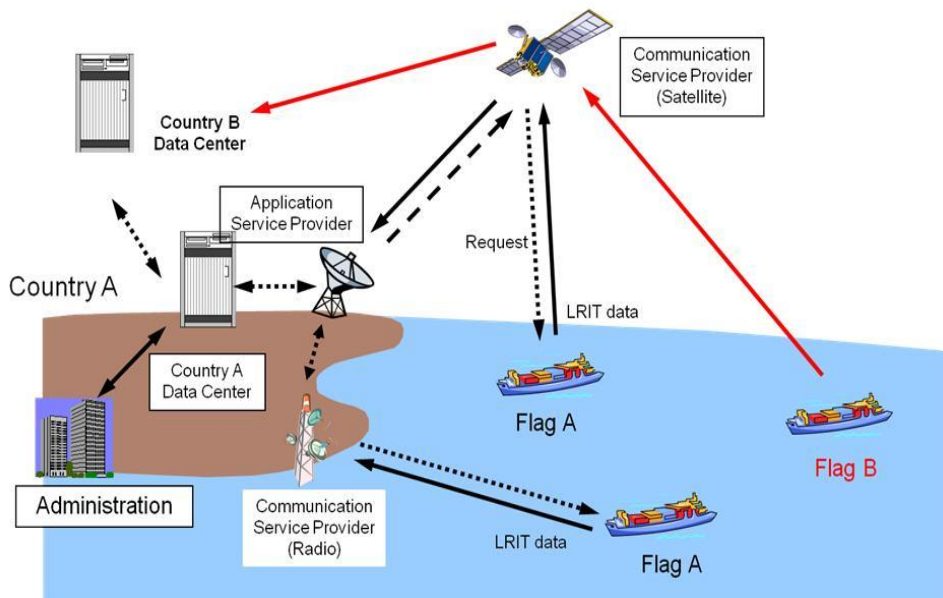
³⁰³ Βλ. Υ.Α. 4442.20/01/2008 (Β' 674).

³⁰⁴ Βλ. Commander BK Verma IN, Long Range Identification and Tracking (LRIT) Apropos Global Maritime Security, Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India, Volume 5, 2009 - Issue 1, Enrico Pisoni, Marco Trombetti & Michele Vespe, Estimation of shipping emissions using vessel Long Range Identification and Tracking data, Journal of Maps, Volume 13, 2017 - Issue 2.

³⁰⁵ Βλ. αναλυτικά εγκυκλίους L.R.I.T. του Υ.Ε.Ν.Α.Ν.Π./Δ.Α.Ν.-Δ.Ε.Π. με α/α 1 έως 6 με θέμα «Εφαρμογή του συστήματος αναγνώρισης και εντοπισμού πλοίων μακράς αποστάσεως (Long Range Identification and Tracking of Ships –LRIT) και αριθ. πρωτ. 3233.2/50/2008 από 05/09/2008, 3233.2/66/2008 από 10/12/2008, 3233.2/74/2008 από 30/12/2008 και 3233.2/48/2009 από 03/07/2009.

Πίνακας Διάγραμμα Ροής Πληροφοριών Συστήματος LRIT

LRIT Configuration

Πηγή: ΥΝΑΝΠ/ΑΛΣ-ΕΛΑΚΤ/ΕΚΣΕΔ 09/2021

Οι πληροφορίες LRIT που εκπέμπουν τα πλοία μέσω του εξοπλισμού που διαθέτουν περιλαμβάνουν :

- Την ταυτότητα του πλοίου.
- Τη θέση του (στίγμα του πλοίου) και
- την ημερομηνία και ώρα του στίγματος

Με Απόφαση του Συμβουλίου της Ε.Ε. λειτουργεί με ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ναυτικής Ασφάλειας (EMSA), ένα Κοινό Ευρωπαϊκό Κέντρο Δεδομένων (European Data Center) για τη λήψη των πληροφοριών από τα πλοία που φέρουν τη σημαία των Κ-Μ της Ε.Ε. καθώς και τη διαχείριση των πληροφοριών αυτών.

Το ΥΝΑΝΠ παρέχει στο εν λόγω Κέντρο κατάλογο ελληνικών πλοίων υπόχρεων για εκπομπή πληροφοριών LRIT και οι πληροφορίες LRIT είναι διαθέσιμες στο ΥΝΑΝΠ.

10.4.β. Υπηρεσίες Θαλάσσιας Κυκλοφορίας (Vessel Traffic Service-VTS)

Η Επιτροπή Ναυτικής Ασφάλειας MSC³⁰⁶ του IMO υιοθέτησε νέα πρότυπα για τις Υπηρεσίες Θαλάσσιας Κυκλοφορίας VTS (Vessel Traffic Services) που περιλαμβάνονται στο Κεφ. 5 της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα SOLAS (Safety of Life at Sea)³⁰⁷ για την καθιέρωση υπηρεσιών VTS στις επιλεγμένες περιοχές ευθύνης τους. Στη συνέχεια, ο IMO και ο IALA (International Association of Lighthouses Authorities) εξέδωσαν συστάσεις για την υλοποίηση, λειτουργία και εκπαίδευση προσωπικού των συστημάτων VTS³⁰⁸. Η ΕΕ με την Οδηγία 2002/59/EK ρύθμισε η δημιουργία Κοινοτικού Συστήματος παρακολούθησης κυκλοφορίας των πλοίων³⁰⁹.

Η Οδηγία αποσκοπεί στη δημιουργία κοινοτικού συστήματος παρακολούθησης της κυκλοφορίας των πλοίων, και ενημέρωσης προκειμένου να ενισχυθούν η ασφάλεια και η αποτελεσματικότητα της θαλάσσιας κυκλοφορίας, να βελτιωθεί η ανταπόκριση των αρχών σε συμβάντα, ατυχήματα, ή επικίνδυνα περιστατικά στη θάλασσα, μεταξύ άλλων με επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης (σχετικό τυγχάνει και το άρθρο 17 της Οδηγίας) και να διευκολυνθεί η πρόληψη και η ανίχνευση της ρύπανσης από πλοία.

Ειδικότερα με την εν λόγω Οδηγία δίνονται – παρέχονται κατευθύνσεις ώστε τα παράκτια κράτη μέλη να είναι σε θέση να ανταλλάσσουν τις πληροφορίες που συλλέγουν στο πλαίσιο των αποστολών παρακολούθησης της θαλάσσιας κυκλοφορίας που εκτελούν στις περιοχές αρμοδιότητάς τους.

Το κοινοτικό σύστημα ανταλλαγής ναυτιλιακών πληροφοριών «SafeSeaNet», που έχει αναπτυχθεί από την Επιτροπή σε συμφωνία με τα κράτη μέλη, περιλαμβάνει αφενός

³⁰⁶ Maritime Safety Committee.

³⁰⁷ Βλ. διατάξεις Π.Δ. 349/2001 (Α' 235). Ειδικότερα στις διατάξεις του εν λόγω Π.Δ. και στον Κανονισμό 8-2, παράγραφος 1 ορίζεται ότι «Οι Υπηρεσίες θαλάσσιας κυκλοφορίας (VTS) συνεισφέρουν στην ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα, στην ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και στη προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος, σε γειτνιάζουσες περιοχές ξηράς σε εργοτάξια και εγκαταστάσεις που βρίσκονται μακράν των ακτών από πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις της ναυτιλιακής κίνησης». Συνακόλουθα στην παραγρ. 3 του ίδιου Κανονισμού ορίζεται ότι η χρήση των συστημάτων αυτών δύναται να καθίσταται υποχρεωτική μόνο σε θαλάσσιες περιοχές εντός των χωρικών υδάτων ενός παράκτιου Κράτους»

³⁰⁸ Βλ. ενδεικτικά IMO Resolution A.857(20) – Οδηγίες για Υπηρεσίες Θαλάσσιας Κυκλοφορίας VTS, IMO Resolution MSC/Circ.1065/13-12-2002), IALA Standards for Training and Certification of Vessel Traffic Service (VTS) personnel, IALA V103, V103-1, V103-2, V103-3, V103-4 – Πρότυπα εκπαίδευσης και Πιστοποίησης του IALA για την εκπαίδευση και πιστοποίηση του Προσωπικού των VTS., IALA Guideline No. 1026 On AIS as a VTS Tool, IALA Guideline No. 1018 On Risk Management, IALA Guideline No 1058 On the Use of Simulation as a Tool for Waterway Design and AtoN Plannin, IALA Guideline No. 1056 On The Establishment of VTS Radar Services, IALA Recommendation V-119 on the Implementation of Vessel Traffic Services, IALA Recommendation V-125 On The use and presentation of symbology at a VTS Centre (including AIS), IALA Recommendation V-127 On Operational Procedures for Vessel Traffic Services, IALA Recommendation V-128 On Operational and Technical Performance Requirements for VTS Equipment, IALA Recommendation V-136 On Participation in the World VTS Guide

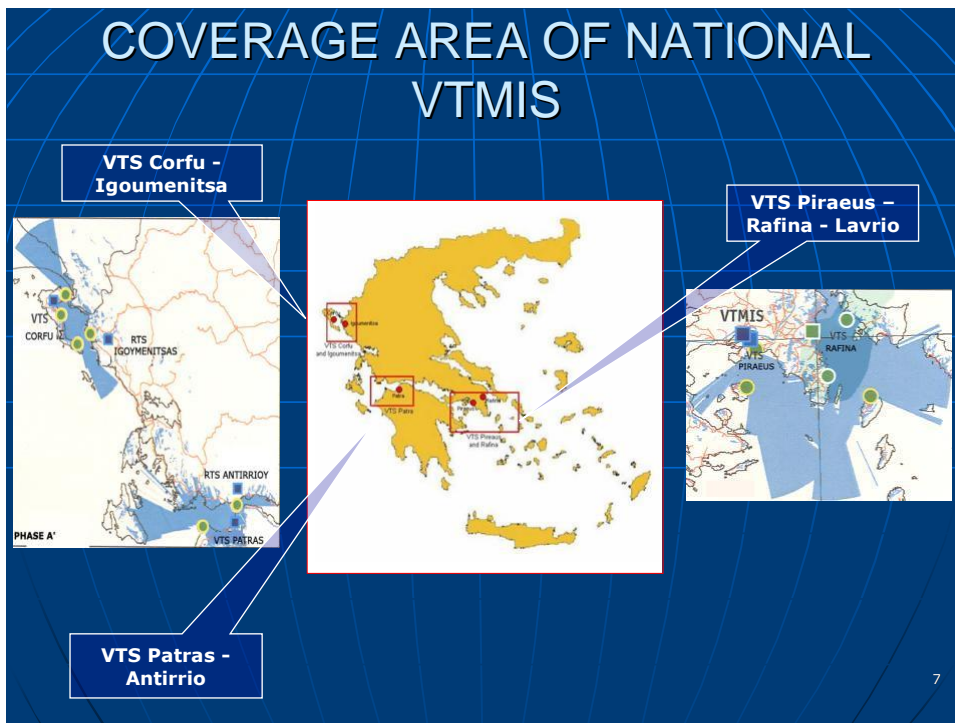
³⁰⁹ Ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με το Π.Δ. 49/2005 (Α' 66), ενώ επίκειται η ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της αριθ. 2009/17/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Απριλίου 2009 με την οποία έχουν τροποποιηθεί διατάξεις της οδηγίας 2002/59/EK. Από το υπόψη Π.Δ. στο VTS αναφέρονται οι εξής διατάξεις της Οδηγίας: άρθρο 8, άρθρο 9 (παραγρ. 2-3), άρθρο 16 (παραγρ. 1, εδάφιο α, σημείο τρίτο, και παραγρ. 2 -3), άρθρο 22 και 23.

δίκτυο ανταλλαγής δεδομένων και αφετέρου τυποποίηση των κύριων διαθέσιμων πληροφοριών για τα πλοία και τα φορτία τους (προειδοποιήσεις και υποβολή αναφορών). Παρέχει έτσι τη δυνατότητα να εντοπίζονται στην πηγή και να ανακοινώνονται σε κάθε Αρχή, ακριβείς και επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τα πλοία που βρίσκονται στα ευρωπαϊκά ύδατα, τις κινήσεις και τα επικίνδυνα ή ρυπογόνα φορτία τους, καθώς και σχετικά με θαλάσσια συμβάντα.

10.4.γ. Vessel Traffic Management and Information System (VTMIS)³¹⁰

Το Εθνικό Κεντρικό Σύστημα (VTMS) λαμβάνει πληροφορίες από τα κατά τόπους κέντρα VTS, τις οποίες αφού επεξεργαστεί κεντρικά τις διανέμει στους ενδιαφερόμενους. Το εν λόγω σύστημα έχει επιτελικό ρόλο και είναι πολύτιμο εργαλείο για ανάλυση δεδομένων και για στρατηγικό σχεδιασμό. Παράλληλα αποτελεί τον κύριο συνομιλητή με άλλα ομότιμα κέντρα που αναπτύσσονται στις χώρες της ΕΕ ή τα εθνικά κέντρα λήψης/διαβίβασης πληροφοριών.

Πίνακας Περιοχών Κάλυψης με Εθνικό VTS

Πηγή: ΥΝΑΝΠ/ΑΛΣ-ΕΛΑΚΤ/ΕΚΣΕΔ, 09/2021

³¹⁰ Βλ. Υ.Α. 3239.10/01/2003 (Β' 1900), «Έγκριση Κανονισμού Λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Διαχείρισης & Πληροφοριών Κυκλοφορίας Πλοίων», Π.Δ. 61/09-03-2001 «Οργανισμός Σχολής Ελεγκτών Θαλάσσιας Κυκλοφορίας», Π.Δ. 107/11-04-2002 «Τροποποίηση του Π.Δ. 61/2001 περί Οργανισμού Σχολής Ελεγκτών Θαλάσσιας Κυκλοφορίας» και Π.Δ.1243.4/01/09/22-06-2009 «Έγκριση Κανονισμού Εκπαίδευσης Σχολής Ελεγκτών Θαλάσσιας Κυκλοφορίας ΣΕΘΚ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

1.-ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Αποτελεί ευθύνη όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ αλλά και των κυβερνήσεων προς όφελος των πολιτών τους, να αναλάβουν την υποχρέωση λήψης αποτελεσματικών μέτρων για την καταπολέμηση του εγκλήματος και των αιτίων του, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων, συμπεριλαμβανόμενης και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αναγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών και η στενή συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών επιβολής του νόμου για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών εγκληματικότητας και των σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανόμενης και της τρομοκρατίας³¹¹, έχει προαχθεί η διεθνής αστυνομική συνεργασία με τη συγκρότηση διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών.

Στους οργανισμούς αυτούς περιλαμβάνονται η Interpol (διεθνής), η Europol³¹², ο Frontex³¹³, η Eurojust αλλά και ο νεοσυσταθείς πρόσφατα θεσμός του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα (European Public Prosecutor Office-EPPO).

Σημειώνεται ότι στο άρθρο 3 παρ. 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση διατυπώνεται ότι: «Η Ένωση παρέχει στους πολίτες της χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο³¹⁴, τη μετανάστευση³¹⁵ και την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας»³¹⁶.

³¹¹ Βλ. ΒΑΒΟΥΛΑ Ν., ό.π. "Πρόσβαση στη βάση δεδομένων EURODAC από τις αρχές επιβολής του νόμου και την Europol, για την πρόληψη, εξακρίβωση και διερεύνηση τρομοκρατικών εγκλημάτων και άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων».

Επίσης βλ. Javier Argomaniz, Oldrich Bures & Christian Kaunert, ό.π., και Monica Den Boer, ό.π., «Counter –Terrorism, Security and Intelligence in the EU: Governance Challenges for Collection, Exchange and analysis».

³¹² Βλ. κατωτέρω αναλυτικά στο Κεφάλαιο της παρούσης εργασίας με τίτλο «Αστυνομική Συνεργασία στην ΕΕ».

³¹³ Βλ. ΤΖΙΡΙΤΗΣ Δ., ό.π. και παραπομπές 40, 131 και 133.

³¹⁴ Βλ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ., ό.π. "Το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου και ο μηχανισμός του Δουβλίνου", ΚΟΥΤΣΟΥΡΑΚΗΣ Ε., ό.π. "Εξωεδαφικές διαδικασίες ασύλου στην ΕΕ" και DURADE – ΚΟΝΤΟΥ ΜΑΡΙΑ ό.π. "Οδηγία 2008/115/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης".

Είναι κοινή η πεποίθηση ότι το οργανωμένο έγκλημα³¹⁷ έχει τεράστιο κοινωνικό κόστος³¹⁸ καθώς αφαιρεί και διασπαθίζει οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους, προκαλεί στρεβλώσεις στην κοινή ελεύθερη αγορά, επηρεάζει τη νόμιμη οικονομία και τη δράση των επιχειρήσεων, ενισχύει τη διαφθορά³¹⁹ και παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το οργανωμένο έγκλημα δρα πλέον σε διακρατική και διασυνοριακή βάση³²⁰, εκμεταλλεύεται προς όφελός του την παγκοσμιοποίηση, την κατάργηση των συνόρων στην ΕΕ και τις νομοθετικές αποκλίσεις μεταξύ των ΚΜ για να αποκομίζει ολοένα και μεγαλύτερα κέρδη. Για το λόγο αυτό πρέπει να αντιμετωπίζεται με την ίδια προσέγγιση από τις Διοικητικές Αρχές των ΚΜ και σε ενιαία βάση³²¹.

Οι συνέπειες του φαινομένου αυτού, επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις υποχρεώσεις της ΕΕ έναντι των πολιτών της³²² και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο καθίσταται αναγκαία μια συνεκτική πολιτική δράση των θεσμικών οργάνων, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος που έχει συγκεκριμένες και σημαντικές επιπτώσεις.

Στην παρούσα ενότητα θα πραγματοποιηθεί ανάλυση της ποινικής πολιτικής της ΕΕ σε ότι αφορά τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, ακολούθως της έννοιας του οργανωμένου εγκλήματος που απασχολεί έντονα τις ευρωπαϊκές αστυνομικές και διοικητικές αρχές³²³ καθώς επίσης και τι ισχύει στην Ελληνική έννομη τάξη³²⁴, θα περιγραφεί-αναλυθεί κριτικά το θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με τον αρμόδιο Οργανισμό της ΕΕ για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust), ο νεοσύστατος θεσμός της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, ο ρόλος των Κοινών Ομάδων Έρευνας (Joint Investigations Teams-JITs)³²⁵ που θεσπίστηκαν στην ΕΕ και αποσκοπούν

Επίσης βλ. αναλυτικά στο Κεφάλαιο ΔΕΥΤΕΡΟ της παρούσης εργασίας με θέμα "ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΟΥΒΛΙΝΟ ΙΙ ΚΑΙ ΙΙΙ".

³¹⁵ Βλ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ρ-Ε., ό.π. "Το Σύστημα Σένγκεν και η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έκδοση βίζας".

Επίσης βλ. αναλυτικά Κεφάλαιο ΠΡΩΤΟ της παρούσης εργασίας με τίτλο "ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ".

³¹⁶ Βλ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Δ., ό.π. "Ο Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης και ο Ευρωπαίος Πολίτης".

³¹⁷ Βλ. James Sheptyczi, Hager Ben Jaffel, Didier Bigo, «International Organized Crime in the European Union», European Parliament's Directorate General for International Policies-Policy Department C: Citizen's Rights and Constitutional Affairs-Civil Liberties, Justice and Home Affairs, Brussels, November 2011 και ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π. στις παραπομπές 1 και 2. Επίσης βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π. Η Δικαστική Συνεργασία στην ΕΕ.

³¹⁸ Βλ. ΒΙΔΑΛΗ Σ., ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ Ν., ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ Χ., ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΣΧΥΡΩΝ, ό.π.

³¹⁹ Βλ. ΚΑΤΣΙΟΣ Σ., ό.π., Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και Διαφθορά.

³²⁰ Βλ. ΤΖΩΡΤΖΗ Β., ό.π., Κράτος Δικαίου και Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης.

³²¹ Βλ. BIGO D., ό.π., Ελευθερία, κινητικότητα και ασφάλεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση: μία τροχιά πενήντα ετών για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις, και Gottschalk P., ό.π., «Policing Organized Crime, Intelligence Strategy Implementation».

³²² Βλ. ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ Μ., Οι θεσμικές εξελίξεις στο Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, ό.π.

³²³ Βλ. James Sperling, «EU police and judicial cooperation before the Treaty of Lisbon: strengthening of the weakest link». European Security, 22:2, 2013.

³²⁴ Βλ. ό.π. Πρόγραμμα Ελλάδας –ΟΟΣΑ: Τεχνική Υποστήριξη για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, «Ανάπτυξη Ικανοτήτων και Κινητοποίηση των Αρχών Επιβολής του Νόμου στην Ελλάδα».

³²⁵ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗ Τρ., Το θεσμικό πλαίσιο των Κοινών Ομάδων Έρευνας στην Εθνική και Ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Η συνδρομή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών της EUROJUST και της EUROPOL, "Λιμενική

στην πληρέστερη αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και σοβαρών μορφών εγκληματικότητας, μέσω της συνεργασίας των αρμοδίων διωκτικών³²⁶ και δικαστικών Αρχών και στο ίδιο πλαίσιο ο θεσμός του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης³²⁷

2.-ΠΟΙΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ³²⁸

Η έναρξη της ποινικής πολιτικής της ΕΕ, εδράζεται αρχικά στη Συνθήκη του Μάαστριχτ, βάσει της οποίας στη ΣυνθΕΚ προστέθηκε ο Τίτλος VI³²⁹. Τα ζητήματα που σχετίζονταν με τη Δικαιοσύνη και τις Εσωτερικές Υποθέσεις (ΔΕΥ) που αποτελούν τον τρίτο πυλώνα ρυθμίζονταν με διακρατικές μεθόδους λήψης αποφάσεων. Στη συνέχεια με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ³³⁰ αποφασίστηκε όπως ήδη έχει αναφερθεί να δημιουργηθεί στην ΕΕ ένας χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης³³¹ που αυτόματα σήμαινε ότι θα πραγματοποιούνταν έλεγχοι στα εξωτερικά σύνορα, θα ρυθμίζονταν θέματα σχετικά με τη μετανάστευση, το άσυλο καθώς και την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας. Όλα τα ανωτέρω μεταφέρθηκαν στον πρώτο πυλώνα, ενώ η Συνθήκη Σένγκεν ενσωματώθηκε στη Συνθήκη το κεκτημένο των εν λόγω Συμφωνιών³³².

Ακολούθησε η Συνθήκη του Τάμπερε³³³, το Πολυετές Πρόγραμμα της Χάγης³³⁴ και το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης³³⁵. Με τα προαναφερόμενα προγράμματα δόθηκαν ανάλογες οδηγίες για υλοποίηση μέτρων ευρωπαϊκής ποινικής πολιτικής σε βάθος πενταετίας.

Μέχρι το 2009 η νομική βάση της ΕΕ για την έκδοση νομικών κειμένων αποτέλεσε το άρθρο 31 παραγρ. 1 ΣυνθΕΕ³³⁶. Με βάση το εν λόγω άρθρο εκδόθηκε σημαντικός

Ρότα΄, τεύχος 12, Ιανουάριος- Φεβρουάριος – Μάρτιος 2013, σ. 25-32 του ίδιου ‘‘European Union criminal policy and Joint Investigation Teams. The case of Hellas’’, International Journal of Asian Social Science, Vol. 2, issue 12, December 2012, p.p. 2237-2250.

³²⁶ Βλ. Nadia Gerspacher, ό.π., «The history of international police cooperation: a 150-year evolution I trends and approaches».

³²⁷ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗ Τρ., «Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης στην Ελληνική Έννομη Τάξη», ‘‘Λιμενικά Χρονικά’’, τεύχος 95, Ιούλιος – Αύγουστος -Σεπτέμβριος 2013, σ.σ. 6-11.

³²⁸ Βλ. ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ Δ., Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 2007.

³²⁹ «Διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία στους τομείς δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων».

³³⁰ Βλ. παραπ. 115.

³³¹ Άρθρο 2 παραγρ. 1 ΣυνθΕΕ.

³³² Βλ. Christian Kaunert, The Area of Freedom, Security and Justice: The Construction of a ‘European Public Order’, European Security, Volume 14, 2005 - Issue 4.

³³³ Βλ. παραπ. 110.

³³⁴ Βλ. παραπ. 117.

³³⁵ Βλ. παραπ. 119,120.

³³⁶

«ΑΡΘΡΟ 31

1. Η από κοινού δράση για τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- α) διευκόλυνση και επιτάχυνση της συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων υπουργείων και των δικαστικών αρχών ή αντίστοιχων αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας, όταν ενδείκνυται, μέσω της Eurojust, σε σχέση με τη διεξαγωγή δικών και την εκτέλεση αποφάσεων,
- β) διευκόλυνση της έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών
- γ) εξασφάλιση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, στο βαθμό που είναι αναγκαίο για τη βελτίωση της εν λόγω συνεργασίας,

αριθμός αποφάσεων –πλαίσιο και αποφάσεων –συμφωνιών με τις οποίες καταβλήθηκε προσπάθεια να εναρμονιστούν ουσιαστικοί ποινικοί κανόνες και να διευκολυνθεί η δικαστική συνεργασία.

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας βάσει της οποίας λειτουργεί η ΕΕ αντιμετώπισε πολλές δυσλειτουργίες³³⁷ που είχαν παρουσιαστεί στη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις από τη μέχρι τότε λειτουργία της ΕΕ, οδηγώντας την ΕΕ σε ένα υπερεθνικό επίπεδο³³⁸, ενώ ταυτόχρονα μπορεί η ευρωπαϊκή ενοποίηση να προχωρήσει σε περαιτέρω στάδια που θα την ολοκληρώσουν-δυναμώσουν.

Με τη συγκεκριμένη Συνθήκη το ποινικό δίκαιο από τον τομέα της διακυβερνητικής συνεργασίας αποτέλεσε μέρος του δικαίου της ΕΕ³³⁹. Ο τρίτος πυλώνας καταργήθηκε ενώ όλα τα ζητήματα του ΧΕΑΔ υπήχθησαν στην κοινοτική μέθοδο, εισήχθησαν οι ενιαίες νομικές πράξεις της ΕΕ ήτοι Κανονισμοί, Οδηγίες, Αποφάσεις³⁴⁰ αντί των αποφάσεων –πλαίσιο, αποφάσεων και συμφωνιών, ενώ ενισχύθηκε ο ρόλος των θεσμικών οργάνων με ενίσχυση της εξουσίας της Επιτροπής, η επέκταση των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σε θέματα του ΧΕΑΔ³⁴¹, συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων αλλά και του ευρωπαϊκού στην παρακολούθηση της αρχής της επικουρικότητας στον εν λόγω χώρο³⁴², αξιολόγηση των πολιτικών που εφαρμόζονται από την ΕΕ³⁴³, της Eurojust³⁴⁴, της Europol³⁴⁵ στις οποίες είχαν αποδοθεί και μεγάλες επιχειρησιακές αρμοδιότητες³⁴⁶. Ακόμη βάσει του άρθρου 86 παραγρ. 1 συγκροτήθηκε

δ) πρόληψη των συγκρούσεων δικαιοδοσίας μεταξύ των κρατών μελών,

ε) προοδευτική θέσπιση μέτρων για τον καθορισμό ελάχιστων κανόνων ως προς τα στοιχεία της αντικειμενικής υλοστάσεως των αξιόποινων πράξεων και τις ποινές στους τομείς της οργανωμένης εγκληματικότητας, της τρομοκρατίας και της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών».

³³⁷ Βλ. ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ Δ., Δυσλειτουργίες της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Διαρθρωτικές αγκυλώσεις, προβλήματα εθνικής πολιτικής και προοπτικές υπέρβασης τους, ΠοινΧρ2006, σ. 778.

³³⁸ Βλ. E.HERLIN KARNELL, The Lisbon Treaty. A Critical Analysis of its Impact on EU Criminal Law, EuCrim 2010/2, Max Planck Society for the Advancement of Science, σ. 59 κε.

³³⁹ Τίτλος V, άρθρα 82-86.

³⁴⁰

« Άρθρο 288 της ΣΛΕΕ
(πρώην άρθρο 249 της ΣΕΚ)

Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, τα θεσμικά όργανα θεσπίζουν κανονισμούς, οδηγίες, αποφάσεις, συστάσεις και γνώμες.

Ο κανονισμός έχει γενική ισχύ. Είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Η οδηγία δεσμεύει κάθε κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνει την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών.

Η απόφαση είναι δεσμευτική ως προς όλα τα μέρη της. Όταν ορίζει αποδέκτες, είναι δεσμευτική μόνο για αυτούς.

Οι συστάσεις και οι γνώμες δεν δεσμεύουν».

³⁴¹ Άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

³⁴² Άρθρο 69 ΣΛΕΕ.

³⁴³ Άρθρο 70 ΣΛΕΕ.

³⁴⁴ Άρθρο 85 παρ. 1.

³⁴⁵ Άρθρο 88 ΣΛΕΕ.

³⁴⁶ Βλ. J.-C.PIRIS, The Lisbon Treaty. A Legal and Political Analysis, Cambridge University Press, 2010, σ. 180 επ., Χ. ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, ΠοινΧρ 2011, σ. 81-92, Δ. ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ, Θεσμικές ανακατατάξεις και προοπτικές του Ευρωπαϊκού Χώρου Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας υπό το πρίσμα της “Μεταρρυθμιστικής Συνθήκης”, ΠοινΔικ 2007, σ. 907, S. CARRERA / F. GEYER, The Reform Treaty & Justice and Home Affairs.

Ευρωπαϊκή Εισαγγελία³⁴⁷, υπήρξε πρόβλεψη για την προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΔΑ και αναγνωρίστηκε ο δεσμευτικός χαρακτήρας του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ³⁴⁸.

Μέσω οδηγιών μπορούσαν πλέον να ρυθμιστούν τρεις κατηγορίες εγκλημάτων και συγκεκριμένα:

Α.-σύμφωνα με τα άρθρα 82 παραγ. 2, 83 παραγ. 1 εδ.α ΣΛΕΕ σε περιπτώσεις ιδιαίτερης σοβαρής εγκληματικότητας στις οποίες περιλαμβάνονται δέκα κατηγορίες εγκλημάτων³⁴⁹,

Β.-σε ανοικτή κατηγορία ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων τα οποία έχουν διασυνοριακή διάσταση, τα οποία καθορίζονται με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου και έγκριση του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου που ενδέχεται να χρειαστεί να αντιμετωπιστούν μελλοντικά³⁵⁰ και

Γ.-σε εγκλήματα τα οποία δεν υπάγονται στα πιο πάνω αλλά υπάρχει ανάγκη να ρυθμιστούν με οδηγίες προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική πολιτική της ΕΕ σε τομείς που εφαρμόζονται μέτρα εναρμόνισης όπως ρατσισμός και ξеноφοβία, διευκόλυνση της παράνομης μετανάστευσης, κοινή αγροτική πολιτική, μετανάστευση και έλεγχοι συνόρων, περιβάλλον, πνευματική ιδιοκτησία, κοινή εμπορική πολιτική, ανταγωνισμός.

Η υλοποίηση της δικαστικής συνεργασίας μέχρι την ΣΛΕΕ είχε υλοποιηθεί βάσει του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης (ΕΕΣ)³⁵¹, του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Αποδείξεων (ΕΕΑ)³⁵² και της Ευρωπαϊκής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας της Eurojust³⁵³. Ειδικότερα με το ΕΕΣ εφαρμόστηκε η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων, το ΕΕΑ αποσκοπεί στη συγκέντρωση αντικειμένων, εγγράφων και δεδομένων από το κράτος εκτέλεσης προκειμένου να χρησιμοποιηθούν σε εκκρεμείς ποινικές υποθέσεις.

Implications for the common Area of Freedom, Security and Justice, CEPS, Policy Brief No 141, August 2007.

³⁴⁷ Βλ. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2017/1939 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12^{ης} Οκτωβρίου 2017 σχετικά με τη εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

³⁴⁸ Βλ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Δ., εις Β. Χριστιανό, Συνθήκη ΕΕ & ΣΛΕΕ, Κατ'άρθρο ερμηνεία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σ. 519 κε.

³⁴⁹ Τρομοκρατία, διαφθορά, εμπορία ανθρώπων, ξέπλυμα χρήματος, παράνομη εμπορία ναρκωτικών, παραχάραξη μέσω πληρωμής, εγκληματικότητα στο χώρο της πληροφορικής, οργανωμένο έγκλημα, γενετήσια εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών,

³⁵⁰ Άρθρο 83 παραγ. 1 εδ.γ ΣΛΕΕ.

³⁵¹ Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ και ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο με το Ν. 3251/2004 (Α' 127).

³⁵² Απόφαση-πλαίσιο 2008/978/ΔΕΥ.

³⁵³ Απόφαση-πλαίσιο 2002/187/ΔΕΥ και ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο με το Ν. 3663/2008 (Α' 99). Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ. ό.π., Αστυνομική Συνεργασία στην ΕΕ, του ίδιου Δικαστική Συνεργασία στην ΕΕ, ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ Δ., Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ένα νέο θεσμικό περιβάλλον. Αποτίμηση και προοπτικές, σ. 154 κε, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Θεσσαλονίκη, 2015.

3.-Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1.Ορισμός οργανωμένου εγκλήματος στο θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε.

Στόχος του προγράμματος της Χάγης³⁵⁴ ήταν να βελτιωθεί η κοινή ικανότητα της Ένωσης και των ΚΜ της να καταπολεμούν, μεταξύ άλλων, ιδίως το διασυνοριακό οργανωμένο έγκλημα. Ο στόχος αυτός έπρεπε να επιτευχθεί ειδικότερα μέσω της προσέγγισης των νομοθεσιών και έπρεπε να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των ΚΜ της ΕΕ για να αντιμετωπισθούν οι κίνδυνοι και η εξάπλωση των εγκληματικών οργανώσεων καθώς και για να δοθεί αποτελεσματική απάντηση στις προσδοκίες των πολιτών και στις ανάγκες των κρατών μελών³⁵⁵.

Σχετικά με αυτό το θέμα στο σημείο 14 των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών της 4ης και 5ης Νοεμβρίου 2004 σημειώνεται ότι οι ευρωπαίοι πολίτες ελπίζουν ότι παράλληλα με την εξασφάλιση της τήρησης των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων³⁵⁶, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα υιοθετήσει αποτελεσματικότερη κοινή αντιμετώπιση των διασυνοριακών προβλημάτων³⁵⁷, όπως το οργανωμένο έγκλημα³⁵⁸.

Σύμφωνα με το σημείο 3.3.2 του προγράμματος της Χάγης, η προσέγγιση του ουσιαστικού ποινικού δικαίου εξυπηρετεί τους σκοπούς της διευκόλυνσης της αμοιβαίας αναγνώρισης δικαστικών αποφάσεων και της αστικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις και αφορά τομείς ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων με διασυνοριακές διαστάσεις, θα έπρεπε δε να δοθεί προτεραιότητα σε τομείς εγκλημάτων που μνημονεύονται ρητά στις συνθήκες. Επομένως, χρειαζόταν προσέγγιση του ορισμού των αξιόποινων πράξεων που αφορούν τη συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση σε όλα τα ΚΜ.

Με αυτό το σκοπό εκδόθηκε η ΑΠΟΦΑΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ 2008/841/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 24ης Οκτωβρίου 2008³⁵⁹ για την καταπολέμηση του οργανωμένου

³⁵⁴ Βλ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., ό.π., Από το Schengen στο Prum. Αναζητώντας την ασφάλεια, υποσκάπτουμε την ελευθερία.

³⁵⁵ Βλ. ΠΕΡΡΑΚΗΣ Σ., ό.π., Πολιτικές του «Χώρου» και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας: Τριβές και Προοπτικές υπό το φως των νέων Προκλήσεων.

³⁵⁶ Βλ. ΑΝΑΓΝΟΥ Μ., ό.π., Ευρωπαϊκά σύνορα, μετανάστευση και ασφάλεια: Προκλήσεις για τη ΕΕ και την Ελλάδα.

³⁵⁷ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗ Τρ., ό.π., Επιτήρηση θαλασσίων συνόρων - Νέες Ευρωπαϊκές πρακτικές, του ιδίου ό.π., Η συμβολή της EUROPOL και του FRONTEX στην καταπολέμηση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης στην Ελλάδα, του ιδίου ό.π. Smuggling of migrants by the sea. Predictions in the United Nations Convention against transnational organized crime and in the Hellenic legal order. The situation at the sea border between Hellas and Turkey in the period 2006-2012.

³⁵⁸ Σε ότι αφορά μία μορφή εγκλήματος που είναι χαρακτηριστική και κυρίαρχη σε μεγάλο βαθμό σήμερα καθώς επηρεάζει πολλές φορές δύο ή και περισσότερα κράτη και συγκεκριμένα το ηλεκτρονικό έγκλημα βλ. ΚΟΥΡΟΥΠΗΣ Κ., ό.π. "Η αντιμετώπιση του ηλεκτρονικού εγκλήματος στην Ευρώπη", και NAZIRIS Y., ό.π. "A Critique of the European Union's Approach to Cybercrime".

³⁵⁹ Ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με το Ν. 4557/2018 (Α' 139), «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις».

εγκλήματος η οποία καλύπτει εγκλήματα που κατά κανόνα διαπράττονται στα πλαίσια εγκληματικής οργάνωσης. Επίσης σύμφωνα με την απόφαση αυτή θα πρέπει να προβλέπονται κυρώσεις αντίστοιχες προς τη σοβαρότητα αυτών των αξιόποινων πράξεων κατά των φυσικών και νομικών προσώπων που τις διέπραξαν ή που υπέχουν ευθύνη για αυτές.

Στο άρθρο 1 με τίτλο «Ορισμοί» δίνεται ο ακόλουθος ορισμός:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης-πλαισίου, ως «εγκληματική οργάνωση» νοείται η εγκαθιδρυμένη επί ένα χρονικό διάστημα και διαρθρωμένη ένωση περισσοτέρων των δύο προσώπων, που δρουν από κοινού προκειμένου να τελέσουν αξιόποινες πράξεις οι οποίες επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας ή μέτρο ασφαλείας στερητικό της ελευθερίας μεγίστης διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων ετών, ή βαρύτερη ποινή, με σκοπό να προσπορισθούν, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος.

2. Ως «διαρθρωμένη ένωση» νοείται η ένωση που δεν συγκροτείται τυχαία για την άμεση τέλεση μιας αξιόποινης πράξης, ούτε χρειάζεται να έχει επίσημα καθορισμένους ρόλους για τα μέλη της, συνέχεια στη συμμετοχή των μελών αυτών ή ανεπτυγμένη διάρθρωση»³⁶⁰.

Σε ότι αφορά τον καθορισμό μίας παράνομης δράσης ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος προϋπήρχε της ως άνω απόφασης το έγγραφο αριθ. 6204/2/97 ENFOPOL 35 REV 2 του Συμβουλίου της Ε.Ε., με το οποίο και μετά από πολλές συζητήσεις συμφωνήθηκε από τις χώρες μέλη ότι για να εντάξουν μία εγκληματική πράξη στο οργανωμένο έγκλημα θα πρέπει να συντρέχουν έξι τουλάχιστον από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά, μεταξύ των οποίων να συνυπάρχουν οπωσδήποτε τα αναφερόμενα στα σημεία 1, 3, 5 & 11, ήτοι:

α.-Συνεργασία μεταξύ περισσοτέρων των δύο προσώπων.

β.-Καταμερισμός καθηκόντων.

γ.-Μεγάλη ή απροσδιόριστη χρονική διάρκεια.

³⁶⁰ Επίσης στο άρθρο 2 με τίτλο «Αξιόποινες πράξεις σχετικές με συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση» ορίζονται τα εξής:

[«Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε μία ή και οι δύο συμπεριφορές που έχουν σχέση με εγκληματική οργάνωση να θεωρούνται αξιόποινες πράξεις:

α) η συμπεριφορά προσώπου, το οποίο εκ προθέσεως και εν γνώσει, είτε του σκοπού και της εν γένει δραστηριότητας της εγκληματικής οργάνωσης, είτε της πρόθεσής της να τελέσει τις εν λόγω αξιόποινες πράξεις, συμμετέχει ενεργά στις εγκληματικές δραστηριότητές της, περιλαμβανομένης της παροχής πληροφοριών ή υλικών μέσων, της στρατολόγησης νέων μελών, καθώς και κάθε μορφής χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων της, ενώ γνωρίζει ότι η συμμετοχή του θα συμβάλει στην τέλεση των εγκληματικών δραστηριοτήτων της οργάνωσης,

β) η συμπεριφορά προσώπου η οποία συνίσταται σε συμφωνία με ένα ή περισσότερα πρόσωπα ότι θα αναπτυχθεί δραστηριότητα η οποία, αν υλοποιηθεί, θα συνίσταται στην τέλεση αξιόποινων πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 1, ακόμη και αν το εν λόγω πρόσωπο δεν συμμετέχει στην εκτέλεση της δραστηριότητας αυτής»].

δ.-Κάποια μορφή πειθαρχίας (οι δραστηριότητες της οργάνωσης να υλοποιούνται σύμφωνα με ένα καθορισμένο σύνολο κανόνων).

ε.-Υπόνοιες διάπραξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων.

ζ.-Διεθνής δράση (οι δραστηριότητες της οργάνωσης να καλύπτουν περισσότερες από μία χώρες).

η.-Χρήση βίας ή άλλων μορφών εκφοβισμού (η χρήση βίας ή εκφοβισμού αποτελούν μέρος των συνηθισμένων μεθόδων δράσης της οργάνωσης).

θ.-Χρήση εμπορικών ή επιχειρησιακών δομών (για να ελέγχει τα κέρδη της).

ι.-Εμπλοκή σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος).

κ.-Άσκηση επιρροής στους τομείς της πολιτικής, των Μ.Μ.Ε, της Δημόσιας Διοίκησης, των δικαστικών Αρχών ή της οικονομίας.

λ.-Επιδίωξη κέρδους και/ή ισχύος ως βασικός στόχος.

3.2. Η τροποποίηση βασικών διατάξεων του Π.Κ. και του Κ.Π.Δ. με τον Ν. 2928/2001 (Α΄ 141) για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος

Μέρος των διατάξεων της Σύμβασης του Παλέρμο που η Ελλάδα είχε υπογράψει τον Δεκέμβριο του 2000, ενσωματώθηκαν στην εθνική έννομη τάξη με τον εν θέματι νόμο³⁶¹. Κύριες κατευθύνσεις –χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου νομοθετήματος είναι:

Α.-επέκταση ρυθμίσεων σε κάθε είδους οργανωμένη εγκληματικότητα,

Β.-πρόβλεψη αυξημένων δικαστικών εγγυήσεων, στις περιπτώσεις εκείνες που για να επιτευχθεί αποτελεσματικότερη προστασία των πολιτών θα έπρεπε να περιοριστούν οι ατομικές τους ελευθερίες.

Τονίζεται ότι οι περιορισμοί δικαιωμάτων που τέθηκαν προβλέπονταν ήδη σε υφιστάμενες νομικές διατάξεις είτε ειδικών ποινικών νόμων που σχετίζονται με παραβάσεις της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, για τα όπλα, για την εμπορία αρχαιοτήτων, για την διαφθορά³⁶² κλπ και αφετέρου σε διατάξεις της νομοθεσίας που

³⁶¹ Βλ. ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ στο σχέδιο νόμου: Τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων διαθέσιμη στον ιστότοπο https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/T-POIN_1.pdf και ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ –ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ε., ‘‘Ο ν. 2928/2001 για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων’’, Ποιν. Δικ. 7/2001, σ. 695.

³⁶² Βλ. Ν. 4022/2011 (Α΄ 219), «Εκδίκαση πράξεων διαφθοράς Πολιτικών και Κρατικών Αξιωματούχων, υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος Δημοσίου Συμφέροντος και άλλες διατάξεις» και την αντίστοιχη εισηγητική έκθεση διαθέσιμη στο <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/E-CORRUPT-eis.pdf>, Για τις τοποθετήσεις των πολιτικών κομμάτων επί του συγκεκριμένου σχεδίου νόμου βλ. Βουλή των Ελλήνων, Περίοδος Ι΄ Σύνοδος Α΄, Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/7b24652e-78eb-4807-9d68-e9a5d4576eff/t-poin1_2.pdf. Σημαντική είναι επίσης η πρόβλεψη στην ενότητα 3.3 Προβλέψεις στη Σύμβαση των ΗΕ για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος ν. 3875/2010 (Α΄ 158), «Η Σύμβαση των ΗΕ για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος και η

αναφέρονταν στην άρση του απόρρητου προκειμένου να διαπιστωθεί η διάπραξη διαφόρων κακουργημάτων καθώς και στην προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

3.3 Η ενσωμάτωση της Σύμβασης των Η.Ε. για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος με τον Ν. 3875/2010 (Α' 158) και οι πρόνοιές της

Με το συγκεκριμένο νόμο η Ελλάδα ενσωμάτωσε στην εθνική έννομη τάξη τη Σύμβαση των ΗΕ που αναφέρεται στην αντιμετώπιση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και επίσης των σχετικών πρωτοκόλλων που τη συνοδεύουν και που αναφέρονται στην εμπορία ανθρώπων, στην παράνομη διακίνηση μεταναστών και την παράνομη διακίνηση όπλων³⁶³. Αντικείμενο της Σύμβασης είναι η προαγωγή της συνεργασίας για πιο αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος³⁶⁴. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στην ελληνική έννομη τάξη για τα περισσότερα από τα ζητήματα που έθετε η συγκεκριμένη Σύμβαση υπήρχαν αντίστοιχα νομοθετήματα.

4.-EUROJUST

Η Eurojust ιδρύθηκε το 2002 με σκοπό να ενισχυθεί η καταπολέμηση σοβαρών μορφών εγκλήματος³⁶⁵. Η ιδρυτική Απόφαση καταργήθηκε – αντικαταστάθηκε με τον Καν. (ΕΕ) 2018/1727 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14^{ης} Νοεμβρίου 2018³⁶⁶ ο οποίος τροποποίησε και επέκτεινε τις σχετικές διατάξεις αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο ήτοι καθήκοντα, πεδίο αρμοδιότητας, επιχειρησιακές αρμοδιότητες του εν λόγω Οργανισμού. Ο πρόσφατος Κανονισμός εκδόθηκε σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και αφού λήφθηκε υπόψη το άρθρο 85 της ΣΛΕΕ. Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται ο καθορισμός των σχετικών ρυθμίσεων ώστε το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο αλλά και τα εθνικά κοινοβούλια να συμμετάσχουν στην αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της³⁶⁷.

Ένα περίπου χρόνο πριν είχε συσταθεί η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου και στηριζόμενη στην ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ 22 ΚΜ της ΕΕ στα οποία και είναι δεσμευτικός. Για τα ΚΜ όμως που δεν συμμετάσχουν

ενσωμάτωσή της στην Ελληνική έννομη τάξη». Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π., «Οι πρόνοιες για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος στη Σύμβαση των Η.Ε. για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος και στην Ελληνική έννομη τάξη».

³⁶³ Βλ. παραπ. 1.

³⁶⁴ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π., «Οι πρόνοιες για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος στη Σύμβαση των Η.Ε. για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος και στην Ελληνική έννομη τάξη».

³⁶⁵ Βλ. Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος [ΕΕ L63 της 6-3-2002, σ.1).

³⁶⁶ «σχετικά με τον οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust) και την αντικατάσταση και την κατάργηση της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου».

³⁶⁷ Βλ. Jörg Monar, Eurojust and the European Public Prosecutor Perspective: From Cooperation to Integration in EU Criminal Justice? Perspectives on European Politics and Society, Volume 14, 2013 - Issue 3.

στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία αλλά και για αδικήματα τα οποία δεν καλύπτονται από τις αρμοδιότητες την προαναφερόμενης Εισαγγελίας αρμόδιος Οργανισμός είναι η Eurojust³⁶⁸.

Τα καθήκοντά της περιλαμβάνουν την υποστήριξη και ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών για την έρευνα και τη δίωξη σοβαρών εγκλημάτων που έχουν επιπτώσεις σε δύο ή περισσότερα ΚΜ ή απαιτούν δίωξη σε κοινές βάσεις, βάσει επιχειρήσεων που διεξάγονται και πληροφοριών που παρέχονται από τις αρχές των ΚΜ³⁶⁹ και την Europol.

Ένας ακόμη λόγος που οδήγησε στην έκδοση του Κανονισμού είναι ότι κατόπιν σύστασης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και έχοντας ανατεθεί σε αυτήν ως αρμοδιότητα η δίωξη αδικημάτων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ, θα έπρεπε να υπάρχει πλήρης σαφήνεια στις αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας των δύο αυτών δικαστικών οργανισμών της ΕΕ.

Η Eurojust όπως ορίζεται σαφέστατα στο προοίμιο του Καν. 2018/1727 παραμένει αρμόδια και για αδικήματα στα οποία εμπλέκονται ΚΜ που συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας όσο και για τα ΚΜ που δεν συμμετέχουν σε αυτήν. Σε αυτήν την περίπτωση η τελευταία ενεργεί όταν λάβει αίτημα από τα ΚΜ που δεν συμμετάσχουν ή αφού έχει προηγηθεί αίτημα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας³⁷⁰. Σε ότι αφορά τα οικονομικά αδικήματα τα οποία θίγουν τα συμφέροντα

³⁶⁸ Είναι αρμόδια για εγκλήματα που περιγράφονται στο παράρτημα Ι του Καν. 2018/1727.

³⁶⁹ Βλ. Άρθρο 85 ΣΛΕΕ και άρθρο 2 Καν. (ΕΕ) 2018/1727, ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ Δ., ό.π., ‘‘Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ένα νέο θεσμικό περιβάλλον. Αποτίμηση και προοπτικές’’.

³⁷⁰ Το πεδίο αρμοδιότητας της σύμφωνα με το άρθρο 3 καλύπτει:

«1. Η Eurojust είναι αρμόδια όσον αφορά τις μορφές σοβαρών αδικημάτων που παρατίθενται στο παράρτημα Ι. Ωστόσο, από την ημέρα που η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα αναλάβει τα καθήκοντά της έρευνας και δίωξης σύμφωνα με το άρθρο 120 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939, η Eurojust δεν ασκεί την αρμοδιότητά της σε σχέση με αδικήματα για τα οποία η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ασκεί την αρμοδιότητά της, εκτός εκείνων των υποθέσεων που αφορούν κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν σε ενισχυμένη συνεργασία για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και κατόπιν αιτήσεως των εν λόγω κρατών μελών ή ύστερα από αίτηση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

2. Η Eurojust ασκεί την αρμοδιότητά της για αδικήματα που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης σε υποθέσεις που αφορούν κράτη μέλη που συμμετέχουν σε ενισχυμένη συνεργασία για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, αλλά σε σχέση με τα οποία η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν είναι αρμόδια ή αποφασίζει να μην ασκήσει την αρμοδιότητά της.

Η Eurojust, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη προβαίνουν σε διαβουλεύσεις και συνεργάζονται μεταξύ τους προκειμένου να διευκολύνουν την άσκηση της αρμοδιότητας βάσει της παρούσας παραγράφου. Οι πρακτικές λεπτομέρειες για την άσκηση της αρμοδιότητάς της κατά την παρούσα παράγραφο καθορίζονται με συμφωνία συνεργασίας όπως αναφέρεται στο άρθρο 47 παράγραφος 3.

3. Όσον αφορά άλλες μορφές αδικημάτων, πέραν αυτών που παρατίθενται στο παράρτημα Ι, η Eurojust δύναται επίσης σύμφωνα με τα καθήκοντά της να παρέχει στήριξη σε έρευνες και δίωξεις κατόπιν αίτησης αρμόδιας αρχής κράτους μέλους.

4. Το πεδίο αρμοδιότητας της Eurojust καλύπτει αξιόποινες πράξεις συναφείς με τις αξιόποινες πράξεις που παρατίθενται στο παράρτημα Ι. Ως συναφείς αξιόποινες πράξεις λογίζονται οι ακόλουθες κατηγορίες:

της ΕΕ η Eurojust θα επιλαμβάνεται αν η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν ασκεί την αρμοδιότητά της ή δεν είναι αρμόδια.

Στις υποθέσεις αυτές, η Eurojust θα πρέπει να ενεργεί κατόπιν αιτήματος των μη συμμετεχόντων κρατών μελών ή κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής. Η Eurojust θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να παραμένει αρμόδια για τα αδικήματα που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, κάθε φορά που η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν είναι αρμόδια ή όταν, ενώ η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αρμόδια, δεν ασκεί την αρμοδιότητά της. Τα ΚΜ που δεν συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας μπορούν να συνεχίσουν να ζητούν τη στήριξη της Eurojust σε όλες τις υποθέσεις που αφορούν αδικήματα τα οποία θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και η Eurojust θα πρέπει να αναπτύξουν στενή επιχειρησιακή συνεργασία σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους.

Οι επιχειρησιακές αρμοδιότητες της Eurojust καθορίζονται ως εξής³⁷¹:

Α.-να ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών σχετικά με τις έρευνες και τις διώξεις των οποίων έχει γνώση και οι οποίες έχουν επιπτώσεις στο επίπεδο της Ένωσης ή θα μπορούσαν να αφορούν και άλλα κράτη μέλη πέραν των άμεσα ενεχομένων,

Β.- να επικουρεί τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών προκειμένου να εξασφαλίσει τον καλύτερο δυνατό συντονισμό των ερευνών και των διώξεων,

Γ.-να παρέχει υποστήριξη για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, ιδίως βάσει των αναλύσεων που πραγματοποιεί η Ευρωπόλ,

Δ.-να συνεργάζεται και διαβουλεύεται με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο σε ποινικές υποθέσεις, μεταξύ άλλων, χρησιμοποιώντας τη βάση τεκμηρίωσης του δικτύου και συμβάλλοντας στη βελτίωσή της,

Ε.- να συνεργάζεται στενά με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία σε θέματα που αφορούν τις αρμοδιότητές της,

---

αξιόποινες πράξεις που διαπράττονται με σκοπό την απόκτηση των μέσων για την τέλεση των σοβαρών αδικημάτων που παρατίθενται στο παράρτημα Ι,

αξιόποινες πράξεις που διαπράττονται με σκοπό τη διευκόλυνση ή την τέλεση των σοβαρών αδικημάτων που παρατίθενται στο παράρτημα Ι,

αξιόποινες πράξεις που διαπράττονται με σκοπό την εξασφάλιση της ατιμωρησίας αυτών που τελούν τα σοβαρά αδικήματα που παρατίθενται στο παράρτημα Ι.

5. Κατόπιν αιτήσεως αρμόδιας αρχής κράτους μέλους, η Eurojust μπορεί επίσης να παρέχει την υποστήριξη της σε έρευνες ή διώξεις που αφορούν μόνον το συγκεκριμένο κράτος μέλος και ένα τρίτο κράτος, εφόσον έχει συναφθεί με το εν λόγω κράτος συμφωνία συνεργασίας ή ρύθμιση μέσω της οποίας θεσπίζεται συνεργασία δυνάμει του άρθρου 52 ή εφόσον, σε ειδική περίπτωση, υπάρχει ουσιώδες συμφέρον που επιβάλλει την παροχή της υποστήριξης αυτής.

6. Κατόπιν αιτήματος είτε μιας αρμόδιας αρχής κράτους μέλους είτε της Επιτροπής, η Eurojust μπορεί επίσης να παρέχει την υποστήριξη της σε έρευνες ή διώξεις που αφορούν μόνο το συγκεκριμένο κράτος μέλος αλλά έχουν επιπτώσεις σε επίπεδο Ένωσης. Πριν ενεργήσει κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, η Eurojust διαβουλεύεται δεόντως με την αρμόδια αρχή του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους. Η εν λόγω αρμόδια αρχή μπορεί, εντός προθεσμίας που ορίζεται από την Eurojust, να αντιταχθεί στην εκτέλεση της αίτησης από την Eurojust, αιτιολογώντας τη θέση της σε κάθε περίπτωση».

³⁷¹ Βλ. άρθρο 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1727.

Στ.-να παρέχει επιχειρησιακή, τεχνική και οικονομική στήριξη στις διασυνοριακές επιχειρήσεις και έρευνες των κρατών μελών, καθώς και στις κοινές ομάδες ερευνών,

Ζ.- να στηρίζει τα κέντρα εξειδικευμένης εμπειρογνωμοσύνης της ΕΕ που έχουν αναπτυχθεί από την Eurorol και τα λοιπά θεσμικά και άλλα όργανα και οργανισμούς της Ένωσης και όποτε ενδείκνυται, συμμετέχει σε αυτά,

Η.- να συνεργάζεται με τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης καθώς και με δίκτυα που έχουν συσταθεί στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης ο οποίος διέπεται από τον τίτλο V της ΣΛΕΕ,

Θ.- να στηρίζει τις δράσεις των ΚΜ για την καταπολέμηση μορφών σοβαρών αδικημάτων που αναφέρονται στο παράρτημα Ι.

Όταν ασκεί σε συγκεκριμένα ποινικά αδικήματα τις επιχειρησιακές της αρμοδιότητες είτε αυτεπάγγελα, είτε κατόπιν αιτήματος από τα ΚΜ, δρα είτε ως συλλογικό όργανο είτε μέσω των εθνικών μελών. Στην περίπτωση που δρα αυτεπάγγελα ο ρόλος της είναι περισσότερο προληπτικός και κύρια στο συντονισμό υποθέσεων, με εμπλοκή ΚΜ που σε αρχικό στάδιο δεν είχαν συμπεριληφθεί στην υπόθεση, ανακάλυψη σχέσεων μεταξύ υποθέσεων που απασχολούν βάσει πληροφοριών την Eurorol, OLAF, Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και τις εθνικές αρχές.

Για να επιτευχθεί καλύτερος συντονισμός των εργασιών τόσο από τους εθνικούς ανταποκριτές του συγκεκριμένου οργανισμού, τον εθνικό συντονιστή που είναι αρμόδιος για θέματα τρομοκρατίας, τον εθνικό ανταποκριτή που είναι αρμόδιος για το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο, καθώς και αντιπροσώπους στο δίκτυο για τις κοινές ομάδες ερευνών και αντιπροσώπους στα δίκτυα που έχουν θεσπιστεί με τις αποφάσεις του Συμβουλίου 2002/494/ΔΕΥ³⁷², 2007/845/ΔΕΥ³⁷³ και 2008/852/ΔΕΥ³⁷⁴ είναι απαραίτητο να θεσπισθούν εθνικά συστήματα συντονισμού της Eurojust στα ΚΜ. για να συντονίζονται οι εργασίες που διεξάγονται από τους εθνικούς ανταποκριτές για την Eurojust, τον εθνικό ανταποκριτή για θέματα τρομοκρατίας, τον τυχόν εθνικό ανταποκριτή για την Eurojust για ζητήματα που αφορούν τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, τον εθνικό ανταποκριτή για το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο και μέχρι τρία άλλα σημεία επαφής, Τα ΚΜ μπορούν να αποφασίσουν ότι ένα ή περισσότερα από τα εν λόγω καθήκοντα θα εκτελούνται από τον ίδιο εθνικό ανταποκριτή.

Επίσης μπορεί να αιτηθεί τη σύσταση ΚΟΕ σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.2 εδ.δ του νέου Κανονισμού κάτι το οποίο ίσχυε και με την προγενέστερη νομοθεσία. Τα μέλη της μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτήν. Σημειώνεται ότι η Eurojust διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη συγκρότηση και λειτουργία των ΚΟΕ ενώ βάσει του θεσμικού της

³⁷²Βλ. Απόφαση 2002/494/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την ίδρυση ευρωπαϊκού δικτύου σημείων επαφής σχετικά με πρόσωπα που ευθύνονται για γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου (ΕΕ L 167 της 26.6.2002, σ. 1).

³⁷³Βλ. Απόφαση 2007/845/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 6ης Δεκεμβρίου 2007, σχετικά με τη συνεργασία των υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων στα κράτη μέλη προς ανάχνυση και εντοπισμό προϊόντων εγκλήματος ή άλλων συναφών περιουσιακών στοιχείων (ΕΕ L 332 της 18.12.2007, σ. 103).

³⁷⁴ Βλ. Απόφαση 2008/852/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για ένα δίκτυο σημείων επαφής κατά της διαφθοράς (ΕΕ L 301 της 12.11.2008, σ. 38).

πλαίσιου μπορεί μέσω των Εθνικών της Μελών αλλά και ως συλλογικό όργανο να καλεί τις αρμόδιες Εθνικές Αρχές να συγκροτούν ΚΟΕ όπου κρίνουν απαραίτητο³⁷⁵.

Επιπρόσθετα και με σκοπό να ενισχυθεί η επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ της Eurojust και της Europol και ιδιαίτερα για να πραγματοποιηθεί η σύνδεση των δεδομένων που βρίσκονται στην κατοχή των δύο οργανισμών, η Eurojust στην τελευταία την πρόσβαση στα δεδομένα της, βάσει συστήματος αντιστοιχίας/μη αντιστοιχίας (hit/no hit) και η Europol επιτρέπει αντίστοιχα την πρόσβαση στη Eurojust, στο πλαίσιο πάντα των ρυθμίσεων των νομικών πλαισίων που διέπουν τη δράση τους.

5.-ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ (EUROPEAN PUBLIC PROSECUTOR'S OFFICE-EPPO)

5.1-ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ ΣΤΗ Ε.Ε.

Με βάση τα άρθρα 85 και 86 της ΣΛΕΕ ξεκίνησε μία συζήτηση για τη σύσταση μίας κεντρικής διοικητικής αρχής η οποία θα είναι αρμόδια σε ευρωπαϊκό επίπεδο και η αρμοδιότητα της οποίας δεν θα περιορίζεται μόνο στη αντιμετώπιση της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ αλλά θα επεκτείνεται και σε άλλα αδικήματα. Η συζήτηση αυτή πραγματοποιήθηκε στην κατεύθυνση που συνοψίζεται στη φράση «νέα θεσμική αρχιτεκτονική για τον ευρωπαϊκό ποινικό χώρο»³⁷⁶.

Η δυνατότητα σύστασης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας («Ευρωπαϊκή Εισαγγελία») προβλέπεται στη ΣΛΕΕ, στον τίτλο σχετικά με τον ΧΕΑΔ.

Πολλά από τα ΚΜ δεν ήταν θετικά στη σύσταση Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Συγκεκριμένα διατύπωσαν ενστάσεις στα εξής:

- Α.-στο συντονισμό με άλλα όργανα,
- Β.-στις νομικές εξουσίες που θα ασκούσε ο νέος φορέας,
- Γ.-εναρμόνιση εθνικών νομοθεσιών,
- Δ.-συντονισμός με τις εθνικές αρχές,
- Ε.-εξουσίες διενέργειας ερευνών,
- Στ.-παραδεκτό αποδεικτικών μέσων,
- Ζ.-δικαστικός έλεγχος,
- Η.-προστασία δικαιωμάτων θιγομένων³⁷⁷.

Σύμφωνα με το άρθρο 86 της ΣΛΕΕ, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έπρεπε να συσταθεί εκ της Eurojust³⁷⁸. Αυτό σημαίνει ότι ο Καν. (ΕΕ) 2017/1939 βάσει του οποίου συστάθηκε η

³⁷⁵ Άρθρο 4 παραγρ. 1 Ν. 3663/2008.

³⁷⁶ Βλ. ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ Δ., ό.π., Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ένα νέο θεσμικό περιβάλλον. Αποτίμηση και προοπτικές, σ. 155.

³⁷⁷ Follow up report on the Green Paper on criminal protection of the Financial Interests of the Community and the establishment of a European prosecutor, COM(2003) 128 final, European Parliament, Directorate General for Internal Policies, Improving Coordination between the EU Bodies Competent in the Area of Police and Judicial Cooperation: Moving Towards the European Prosecutor, Study 2011, σ. 26-27.

εν λόγω Εισαγγελία θα πρέπει να δημιουργήσει όχι στενή σχέση μεταξύ των δύο Οργανισμών αλλά να υφίσταται και αμοιβαία συνεργασία μεταξύ τους. Συγκεκριμένα το Συμβούλιο αποφασίζοντας με ομοφωνία και ύστερα από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μπορεί να συγκροτήσει με Κανονισμό Ευρωπαϊκή Εισαγγελία εκ της Eurojust με αποκλειστική αρμοδιότητα την καταπολέμηση των αδικημάτων. Περαιτέρω έδωσε το περιθώριο σε εννέα ΚΜ να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία και να προχωρήσουν στην ίδρυση της συγκεκριμένης υπηρεσίας εάν δεν υπάρξει ομοφωνία όλων των ΚΜ.

Στη ΣΛΕΕ καθορίστηκε με σαφήνεια ότι η καθ' ύλην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας θα περιορίζεται σε αξιόποινες πράξεις που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ και θα εξειδικεύονται στον Κανονισμό σύστασής της. Στα καθήκοντα της εντάσσονται η έρευνα, δίωξη και παραπομπή ενώπιον των αρμοδίων δικαστικών αρχών, παραβατών που έχουν διαπράξει αδικήματα σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και ειδικότερα αδικήματα που καθορίζονται στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³⁷⁹ αλλά και αξιόποινων πράξεων που συνδέονται με τις πράξεις αυτές.

Ενδιαφέρων σημείο σε ότι αφορά την αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας το οποίο αποδεικνύει και το διακυβερνητικό της χαρακτήρα αποτελεί το γεγονός ότι οποιαδήποτε επέκταση της εν λόγω αρμοδιότητας σε σοβαρά αδικήματα με διασυνοριακή διάσταση είναι δυνατή μόνο εφόσον υπάρξει ομόφωνη απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του νέου Κανονισμού η νέα Ευρωπαϊκή Υπηρεσία αποσκοπεί όπως προαναφέρθηκε στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Αυτό θα επιτευχθεί:

- 1.-με ανταλλαγή πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο και
- 2.-με επιτόπιες έρευνες.

Απώτερος σκοπός της δραστηριότητάς της είναι να καλυφθούν κενά στη δικαστική συνεργασία που υφιστάμενοι Οργανισμοί όπως η Eurojust δεν μπορούν αν καλύψουν ή κενά που προκύπτουν από διοικητικές έρευνες για παρατυπίες που πραγματοποιεί η OLAF, παρέχοντας ισοδύναμη και αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη στα ΚΜ της ΕΕ. Οι έρευνες θα πραγματοποιούνται στο χώρο των ΚΜ της ΕΕ και οι υποθέσεις θα υποβάλλονται ενώπιον των αρμοδίων εθνικών αρχών.

Σημειώνεται ότι στην εισηγητική έκθεση δεν αποτυπώνεται ποια κενά είχαν διαπιστωθεί και τότε, αν αυτά αντιμετωπίστηκαν και πως και το κυριότερο γιατί δεν αναλήφθηκαν ενέργειες να αντιμετωπιστούν αλλά προτιμήθηκε η ενέργεια σύστασης ενός νέου ευρωπαϊκού οργανισμού που σημαίνει νέες δαπάνες για πόρους ανθρώπινους και υλικούς, αλλά το κυριότερο στοιχείο είναι ότι η σύσταση αυτή δεν έγινε αποδεκτή από το

³⁷⁸ Γενικά για προβληματισμούς συγκρότησης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας βλ. K. TIEDEMANN, Guest Editorial, in Focus: European Public Prosecutor, EuCrim 2012/2, σ. 49, S. WHITE, A Decentralised Public Prosecutor's Office, in Focus: European Public Prosecutor, EuCrim 2012/2, σ. 67-75: 70.

³⁷⁹Βλ. Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (ΕΕ L 198 της 28.7.2017, σ. 29).

σύνολο των ΚΜ της ΕΕ³⁸⁰. Η ΕΡΡΟ ξεκίνησε την επιχειρησιακή της δράση από τα τέλη περίπου του 2020.

Παρατηρείται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού δημιουργήθηκε σύστημα συντρέχουσας αρμοδιότητας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και των εθνικών αρχών για την αντιμετώπιση αδικημάτων όπως αυτά καθορίζονται στην προαναφερόμενη Οδηγία της ΕΕ, βασιζόμενο στην αρμοδιότητά της να αναλάβει τη διερεύνηση υποθέσεων, χωρίς να θίγει τα εθνικά συστήματα των ΚΜ αναφορικά με τον τρόπο που αυτά διοργανώνουν τις ποινικές έρευνες τους.

Σε ότι αφορά τον τρόπο πραγματοποίησης των σχετικών ερευνών από τις διατάξεις του κανονισμού προκύπτει ότι αυτές θα πρέπει κύρια να πραγματοποιούνται από τους (τις) ευρωπαίους(-ες) εντεταλμένους(-ες) εισαγγελείς στα ΚΜ και σε θέματα που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις του κανονισμού θα πραγματοποιούνται σύμφωνα με το των ΚΜ. Οι ευρωπαίοι(-ες) εντεταλμένοι(-ες) εισαγγελείς οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας θα ασκούν τα καθήκοντά τους υπό την εποπτεία του (της) εποπτεύοντος(-ουσας) ευρωπαίου(-ας) εισαγγελέα και υπό την καθοδήγηση και τις εντολές του αρμόδιου μόνιμου τμήματος. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους δραστηριοποιούνται αποκλειστικά για την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία στο χώρο των ΚΜ. Η δραστηριότητά τους αυτή σημαίνει ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού υπόκεινται νομικά και λειτουργικά σε καθεστώς διαφορετικό από το εθνικό δίκαιο των χωρών στις οποίες δραστηριοποιούνται. Στα αξιοσημείωτα των δικαιωμάτων τους είναι ότι έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν την έκδοση ΕΕΣ πάντα εντός του πλαισίου αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Οι αρμόδιες εθνικές αρχές των ΚΜ οφείλουν να αναφέρουν άμεσα στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία κάθε αξιόποινη πράξη που εμπίπτει στον κύκλο των αρμοδιοτήτων της, ενώ η τελευταία οφείλει να ενημερώνει τις εθνικές αρχές για περιστατικά που έχουν υποπέσει στην αντίληψη της και ενδεχομένως συνιστούν αξιόποινη πράξη αλλά δεν ανήκει στον κύκλο των αρμοδιοτήτων της. Την ίδια υποχρέωση ενημέρωσης οφείλουν όργανα και οργανισμοί της ΕΕ σχετικά με τη διάπραξη αξιόποινων πράξεων για τις οποίες μπορεί να επιληφθεί. Επίσης η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία μπορεί να λαμβάνει ή και να συλλέγει πληροφορίες από άλλες πηγές όπως οι ιδιώτες και για το λόγο αυτό υφίσταται μηχανισμός επαλήθευσης στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία που εξετάζει αν σύμφωνα με τις πληροφορίες της πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Σχετικά με την έννοια των αξιόποινων πράξεων και ειδικότερα αυτών που αναφέρονται σε εγκληματική οργάνωση, ισχύουν οι εθνικές διατάξεις του εθνικού δικαίου λαμβάνοντας υπόψη και το περιεχόμενο της απόφασης-πλαισίου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου³⁸¹. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έχει την αρμοδιότητα να ασκεί διώξεις ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων με βάση το ποινικό δίκαιο που ισχύει στα ΚΜ και πάντα μόνο σε ότι αφορά πράξεις που έχουν θίξει τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ σύμφωνα με το

³⁸⁰ Σε ότι αφορά την Ελληνική έννομη τάξη βλ. Ν. 4786/2021 (Α' 43), «Εφαρμογή διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου 2017 σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, ρυθμίσεις για τη λειτουργία των δικαστηρίων και άλλες διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης».

³⁸¹ Βλ. ΑΠΟΦΑΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ 2008/841/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 24ης Οκτωβρίου 2008 «για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος», (ΕΕ L 300 της 11.11.2008).

περιεχόμενο της Οδηγίας ΕΕ 2017/1371 η οποία και έχει ενσωματωθεί στις έννομες τάξεις των ΚΜ.

Σε ότι αφορά την Ελλάδα η εν λόγω οδηγία ενσωματώθηκε με το Ν. 4689/2020 (Α' 103)³⁸². Όταν πραγματοποιεί διώξεις ή έρευνες οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις τις γενικότερες αρχές που διέπουν τη δράση των ποινικών –δικωκτικών αρχών, όπως της αναλογικότητας, αμεροληψίας και δικαιοσύνης απέναντι των υπόπτων ή και των δραστών, της νομιμότητας και σε κάθε περίπτωση οφείλει να αναζητήσει αποδεικτικά στοιχεία τα οποία θα λειτουργήσουν υπέρ ή κατά τους.

Σε ότι αφορά την εφαρμογή-εκτέλεση μέτρων καταναγκαστικού χαρακτήρα η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές των ΚΜ και κύρια τις αστυνομικές. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο όλοι οι αρμόδιοι οργανισμοί όπως Europol, Eurojust, OLAF, οφείλουν να στηρίζουν τις σχετικές έρευνες και διώξεις που ασκεί αλλά και να παρέχουν τη συνεργασία τους από τη στιγμή που λάβει γνώση για την πραγματοποίηση αξιόποινης πράξης έως τη στιγμή που θα αποφασίσει να ασκήσει δίωξη ή θα χειριστεί διαφορετικά την υπόθεση.

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της σέβεται πλήρως τα δικαιώματα υπεράσπισης κάθε υπόπτου ή κατηγορούμενου εις βάρος του οποίου πραγματοποιείται έρευνα από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και όπως αυτά κατοχυρώνονται στο δίκαιο της ΕΕ Ένωσης και αποτελούν οι οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2010/64/ΕΕ³⁸³, 2012/13/ΕΕ³⁸⁴, 2013/48/ΕΕ³⁸⁵, (ΕΕ) 2016/343³⁸⁶, (ΕΕ) 2016/1919³⁸⁷ και περαιτέρω όπως αυτές εφαρμόζονται στις έννομες τάξεις των ΚΜ³⁸⁸.

³⁸² «Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών (ΕΕ) 2016/800, 2017/1371, 2017/541, 2016/1919, 2014/57/ΕΕ, κύρωση του Μνημονίου Διοικητικής Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως της Κυπριακής Δημοκρατίας, τροποποιήσεις του ν. 3663/2008 (Α'99) προς εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1727 και άλλες διατάξεις».

³⁸³ Βλ. Οδηγία 2010/64/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία (ΕΕ L 280 της 26.10.2010, σ. 1).

Η εν λόγω οδηγία ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με το Ν. 4236/2014 (Α' 33), «Για την ενσωμάτωση των Οδηγιών 2010/64/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Οκτωβρίου 2010 σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία (L 280) και 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2012 σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (L 142) και άλλες διατάξεις».

³⁸⁴ Βλ. Οδηγία 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (ΕΕ L 142 της 1.6.2012, σ. 1).

³⁸⁵ Βλ. Οδηγία 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας (ΕΕ L 294 της 6.11.2013, σ. 1).

³⁸⁶ Βλ. Οδηγία (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (ΕΕ L 65 της 11.3.2016, σ. 1).

³⁸⁷ Βλ. Οδηγία (ΕΕ) 2016/1919 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2016, σχετικά με τη δικαστική αρωγή για υπόπτους και κατηγορούμενους στο πλαίσιο ποινικών

5.2-ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΩΞΕΙΣ

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία αντιπροσωπεύει το πρώτο πραγματικό υπερεθνικό σώμα εισαγγελικών αρχών με εξουσίες να πραγματοποιεί ανεξάρτητα έρευνες και διώξεις σε εγκλήματα που πλήττουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ και είναι σε θέση να ασκήσει δίωξη και να φέρει τους υποψήφιους δράστες τέτοιων εγκλημάτων σε κρίση στα 22 συμμετέχοντα ΚΜ της ΕΕ³⁸⁹. Τα μη συμμετέχοντα ΚΜ μπορούν να αποφασίσουν να συμμετάσχουν στην ΕΡΡΟ σε οποιοδήποτε στάδιο. Η ανεξαρτησία της συνιστά σοβαρό παράγοντα σχετικά την αξιοπιστία της. Από τη στιγμή που διορίζονται, ο Ευρωπαίος Γενικός Εισαγγελέας και όλοι οι εισαγγελείς προστατεύονται από κάθε ανάρμοστη επιρροή από το ευρωπαϊκό ή εθνικό επίπεδο (π.χ. πολιτική παρέμβαση στις διώξεις).

Αν και είναι πλήρως ανεξάρτητη παραμένει υπόλογη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή για τις γενικές της δραστηριότητες, με την επιφύλαξη της υποχρέωσης διακριτικής ευχέρειας και εμπιστευτικότητας σε ότι αφορά μεμονωμένες περιπτώσεις. Άλλωστε η σύστασή της είναι αποτέλεσμα της ΣΛΕΕ και των μεταρρυθμίσεων που αυτή επέφερε. Στο πλαίσιο αυτό είναι απόλυτα λογικό αλλά και απαραίτητο να είναι υπόλογη από τους προαναφερόμενους θεσμούς της ΕΕ.

Η αποστολή της όπως αναφέρθηκε προγενέστερα είναι η διάπραξη αδικημάτων που επηρεάζουν τα συμφέροντα της ΕΕ και ειδικότερα η εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371³⁹⁰. Το περιεχόμενο της οδηγίας που αποτελεί και νόμο του ελληνικού κράτους συνίσταται στα εξής:

Α.- απάτη σε σχέση με τις δαπάνες και τα έσοδα,

Β.-απάτη στον τομέα του ΦΠΑ (στο μέτρο που συνδέεται με την επικράτεια δύο ή περισσότερων κρατών μελών και ανέρχεται τουλάχιστον σε 10 εκατομμύρια ευρώ),

Γ.- νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες των περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από την εξαπάτηση του προϋπολογισμού της ΕΕ,

Δ.- ενεργητική και παθητική δωροδοκία ή υπεξαίρεση που επηρεάζουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ, και

Ε.- Συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, εάν το επίκεντρο των δραστηριοτήτων της είναι η διάπραξη εγκλημάτων κατά του προϋπολογισμού της ΕΕ.

Σχετικά με τις πράξεις που περιγράφονται στο άρθρο 3 παραγ.2.εδ.δ της εν λόγω Οδηγίας η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αρμόδια μόνο στην περίπτωση που οι εκούσιες πράξεις ή παραλείψεις συνδέονται με την επικράτεια δύο ή περισσότερων ΚΜ και αφορούν συνολική ζημία ύψους τουλάχιστον 10 εκατ. EUR.

διαδικασιών και για καταζητούμενους σε διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης (ΕΕ L 297 της 4.11.2016, σ. 1).

³⁸⁸ Για την οργάνωση και λειτουργία του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα βλ. ΕΡΡΟ/Structure and Characteristics διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.eppo.europa.eu/en/structure-and-characteristics>.

³⁸⁹ Υπάρχουν τέσσερα μη συμμετέχοντα κράτη (Ουγγαρία, Ιρλανδία, Πολωνία, Σουηδία) τα οποία μπορούν να συμμετάσχουν οποτεδήποτε, ένα η Δανία έχει αποκλειστεί και τρεις βασικοί εταίροι, Olaf, Eurojust, Eurojust.

³⁹⁰ Με τίτλο «Καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ». Ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με τον Ν. 4689/2020 (Α' 103) όπως αναφέρθηκε προγενέστερα.

Σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ασκεί εισαγγελικά καθήκοντα στα αρμόδια δικαστήρια των ΚΜ έως την οριστική περάτωση της υπόθεσης³⁹¹.

Σε ότι αφορά την καθ' ύλην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας³⁹² πρέπει να διευκρινιστεί ότι επιλαμβάνεται για την προστασία των συμφερόντων της ΕΕ σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 και όπως αυτή εφαρμόζεται στις έννομες τάξεις των ΚΜ, ανεξάρτητα αν η ίδια αξιόποινη συμπεριφορά θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως διαφορετικό είδος αξιόποινης πράξης στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου.

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία σύμφωνα με το άρθρο 25 παραγ. 1 του σχετικού Κανονισμού είναι επίσης αρμόδια για οποιαδήποτε άλλη αξιόποινη πράξη συνδέεται άρρηκτα με αξιόποινη συμπεριφορά που εμπίπτει σε αυτό. Η αρμοδιότητα για τις εν λόγω αξιόποινες πράξεις δύναται να ασκείται μόνο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 25 παραγ. 3³⁹³.

Ιδιαίτερη σημασία έχει το περιεχόμενο του άρθρου 23 του Κανονισμού, στο οποίο καθορίζεται ότι η ευρωπαϊκή εισαγγελία είναι αρμόδια για τις αξιόποινες πράξεις που εμπίπτουν στο άρθρο 22 εφόσον αυτές:

- «α) τελέστηκαν εν όλω ή εν μέρει στην επικράτεια ενός ή περισσότερων ΚΜ,
- β) τελέστηκαν από υπήκοο ΚΜ, υπό τον όρο ότι ένα ΚΜ έχει διεθνή δικαιοδοσία για τις εν λόγω αξιόποινες πράξεις όταν αυτές τελούνται εκτός της επικράτειάς του,
- γ) η τελέστηκαν εκτός της επικράτειας που προβλέπεται στο στοιχείο α) από πρόσωπο το οποίο υπόκειται στον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης ή στο καθεστώς που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού κατά τον χρόνο τέλεσης της αξιόποινης πράξης, υπό τον όρο ότι ένα ΚΜ έχει διεθνή δικαιοδοσία για τις εν λόγω αξιόποινες πράξεις όταν αυτές τελούνται εκτός της επικράτειάς του».

Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία:

³⁹¹ Στο άρθρο 4 του Καν. (ΕΕ) 2017/1939 ορίζεται: «Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αρμόδια για την έρευνα, τη δίωξη και την παραπομπή ενώπιον της δικαιοσύνης των δραστών αξιόποινων πράξεων καθώς και των συνεργών σε αξιόποινες πράξεις οι οποίες θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης που προβλέπονται στην οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 και καθορίζονται από τον ιδρύοντα κανονισμό. Για τον σκοπό αυτό η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία διενεργεί έρευνες και εκτελεί πράξεις δίωξης και ασκεί εισαγγελικά καθήκοντα στα αρμόδια δικαστήρια των κρατών μελών έως την οριστική περάτωση της υπόθεσης».

³⁹² Βλ. άρθρο 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Οκτωβρίου 2017 σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

³⁹³ «3. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν ασκεί την αρμοδιότητά της σχετικά με αξιόποινες πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 και, κατόπιν διαβούλευσης με τις αρμόδιες εθνικές αρχές, παραπέμπει την υπόθεση χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση σε αυτές σύμφωνα με το άρθρο 34 αν:

α) η μέγιστη ποινή που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο για αξιόποινη πράξη που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 παράγραφος 1 είναι εξίσου ή λιγότερο αυστηρή σε σύγκριση με τη μέγιστη ποινή που επιβάλλεται για άρρηκτα συνδεδεμένη αξιόποινη πράξη όπως προβλέπεται στο άρθρο 22 παράγραφος 3, εκτός αν η τελευταία αυτή αξιόποινη πράξη υπήρξε καθοριστική για την τέλεση της αξιόποινης πράξης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 παράγραφος 1· ή

β) υπάρχει λόγος να εικάζεται ότι η ζημία που προκαλείται ή ενδέχεται να προκληθεί στα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης από αξιόποινη πράξη προβλεπόμενη στο άρθρο 22 δεν υπερβαίνει τη ζημία που προκλήθηκε ή ενδέχεται να προκληθεί σε άλλο θύμα.

Το στοιχείο β) του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου δεν εφαρμόζεται επί των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α), β) και δ) της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 όπως εφαρμόζεται στο εθνικό δίκαιο».

Α.-έχει την αρμοδιότητα να αποφασίσει να μην αναλάβει περαιτέρω έρευνα ή να την μεταφέρει στις εθνικές αρχές περιπτώσεις απάτης για ποσά κάτω των 100.000 ευρώ,

Β.- μπορεί να διερευνήσει κάθε είδους απάτη³⁹⁴ που αφορά κοινοτικά κονδύλια όπως Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, περιφερειακών ταμείων κλπ.

Γ.-ερευνά περίπλοκες υποθέσεις απάτης στον τομέα του καρουσέλ ΦΠΑ³⁹⁵.

5.3-ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι οργανωμένη σε δύο επίπεδα: το κεντρικό και το αποκεντρωμένο επίπεδο. Το πρώτο συγκροτείται από ένα Συμβούλιο που περιλαμβάνει τον Ευρωπαϊκό Γενικό Εισαγγελέα και 22 Ευρωπαίους Εισαγγελείς, που αντιστοιχούν ένας σε ΚΜ από τα 22 ΚΜ που έχουν αποφασίσει σε διακυβερνητικό επίπεδο να συμμετάσχουν στο συγκεκριμένο θεσμό.

Σε ότι αφορά το αποκεντρωμένο επίπεδο, αυτό ενσωματώνεται στο σύστημα δικαιοσύνης του κάθε ενός από τα ΚΜ που συμμετέχουν και συγκροτείται από τους ευρωπαίους εξουσιοδοτημένους εισαγγελείς (European Delegated Prosecutor's-EDP) οι οποίοι αποτελούν ενεργά μέλη της εισαγγελικών ή δικαστικών αρχών τη στιγμή που διορίζονται. Η οργάνωση των εσωτερικών εργασιών της Ευρωπαϊκής εισαγγελίας καθορίζεται από τους εσωτερικούς διαδικαστικούς κανόνες που έχουν εγκριθεί από το Σώμα των Επιτρόπων.

Ο εξουσιοδοτημένος Εισαγγελέας σε κάθε υπόθεση που χειρίζεται για αδικήματα που τιμωρούνται με μέγιστη ποινή φυλάκισης τεσσάρων ετών πέραν των εθνικών μέτρων που μπορεί να αξιοποιήσει έχει στη διάθεσή του (ων ετών) έχει το δικαίωμα να διατάξει ή να αιτηθεί δέσμη μέτρων έρευνα (έρευνες, δέσμευση προϊόντων εγκλήματος, παρακολούθησεις επικοινωνιών, ελεγχόμενες παραδόσεις κλπ), τα οποία είτε είναι διαθέσιμα σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και ή απαιτούνται από τον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Περάτωση μίας υπόθεσης πριν τη δίκη μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο για λόγους που περιγράφονται στον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, κατόπιν πρότασης που υποβάλλεται από τον εξουσιοδοτημένο Εισαγγελέα στην περίπτωση που δεν μπορεί να

³⁹⁴ Ανταλλάσσει και διασταυρώνει πληροφορίες με όργανα, οργανισμούς της ΕΕ και εθνικές αρχές για διασυνοριακές υποθέσεις, ενώ τα ΚΜ είναι υποχρεωμένα είναι υποχρεωμένα να ενημερώνουν σχετικά με περιπτώσεις διασυνοριακής απάτης στον τομέα του ΦΠΑ που μπορεί να προκαλέσει ζημία άνω των 10 εκατομμυρίων ευρώ.

³⁹⁵ Απάτη καρουσέλ (carousel fraud) ΦΠΑ.

Ο προμηθευτής που είναι εγκατεστημένος στο ΚΜ 1, η λεγόμενη «conduit company», προμηθεύει αγαθά (απαλλασσόμενα από τον ΦΠΑ) σε μια δεύτερη οντότητα που είναι εγκατεστημένη στο ΚΜ 2, ο «missing trader». Στη συνέχεια, ο έμπορος αυτός εκμεταλλεύεται τις ενδοκοινοτικές παραδόσεις αγαθών που απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ και μεταπωλεί, σε πολύ ανταγωνιστική τιμή, τα ίδια προϊόντα στην εγχώρια αγορά του ΚΜ 2. Η ανταγωνιστική τιμή είναι δυνατή επειδή, παρά τον έμπορο που χρεώνει τον ΦΠΑ του στον πελάτη, δεν το δηλώνει στις φορολογικές αρχές, αυξάνοντας έτσι τα περιθώρια κέρδους του. Ο λεγόμενος «missing trader» τότε εξαφανίζεται, καθιστώντας αδύνατη την είσπραξη φόρων στο κράτος όπου καταναλώνονται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες. Η ίδια συναλλαγή μπορεί να επαναληφθεί με έναν κυκλικό ή «καρουσέλ» τρόπο.

ασκηθεί δίωξη λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων, παραγραφής, *ne bis in idem*, αμνηστίας ή ασυλίας κλπ., με την επιφύλαξη για ενδεχόμενες περαιτέρω έρευνες αν προκύψουν νέα στοιχεία.

5.4-ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.

Όπως είναι φυσικό ο Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας περιλαμβάνει διατάξεις που αναφέρονται σε υπόπτους, μάρτυρες και θύματα έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με το δίκαιο της ΕΕ και η εφαρμογή του. Είναι υποχρεωμένη να σέβεται τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και ιδιαίτερα το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, το δικαίωμα υπεράσπισης και το τεκμήριο αθωότητας (άρθρα 47 και 48 αντίστοιχα), καθώς και την αρχή *ne bis in idem* (άρθρο 50)³⁹⁶.

Σημαντική ρύθμιση συνιστά η αρμοδιότητα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου να προβαίνει σε προδικαστικές αποφάσεις αναφορικά με θέματα εγκυρότητας των διαδικαστικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που έχουν υποβληθεί ενώπιον οποιουδήποτε εθνικού δικαστηρίου, την ερμηνεία ή το κύρος διατάξεων του δικαίου της ΕΕ, Κανονισμούς, ενδεχόμενες συγκρούσεις που ενδέχεται να προκύψουν με τις εθνικές αρχές.

Ιδιαίτερη προσοχή καταβάλλεται στη διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων που επεξεργάζεται η ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Τα δεδομένα αυτά προστατεύονται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ³⁹⁷. Ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ) είναι υπεύθυνος τόσο για την παροχή συμβουλών στην ΕΡΡΟ όσο και για τον έλεγχο της τήρησης των κανόνων προστασίας των δεδομένων.

5.5-ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΑ ΚΡΑΤΗ

Η ευρωπαϊκή εισαγγελία όπως είναι φυσικό αλλά και προβλέπεται από τις διατάξεις του κανονισμού έχει αναπτύξει συνεργασίες και σχέσεις με όργανα και Οργανισμούς της ΕΕ³⁹⁸, κύρια με τη θέσπιση συμφωνιών εργασίας για αμοιβαία συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών³⁹⁹ όπως η Eurojust⁴⁰⁰, ο OLAF⁴⁰¹, η Europol⁴⁰² κλπ, αλλά και

³⁹⁶ Βλ. Ο ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ, Βλαχογιάννης Α., Ιωαννίδης Μ., Ιωάννου Μ. Ε., Καποτάς Π., Κουρουτάκης Α., Κουτσαύτη Αν., Μαργαρίτης Κ., Μπιρμπίλη Α., Ξεφτέρη Σ., Παπαδημητρίου Θ., Πούλου Α., Πραβίτα Μ. Ηλ., Πυργάκης Δ., κα, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2019.

³⁹⁷ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2016/679 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

³⁹⁸ Βλ. Καν. (ΕΕ) 2017/1939, άρθρο 103 «Σχέσεις με τα άλλα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης».

³⁹⁹ Βλ. Hartmut Aden, «Information sharing, secrecy and trust among law enforcement and secret service institutions in the European Union», West European Politics. 41:4, 2018, John D. Occhipinti, ό.π., «Still Moving Toward a European FBI? Re-Examining the Politics of EU Police Cooperation», Alain Guyomarch, ό.π., «Problems and prospects for European police cooperation after Maastricht», Jorg Monar, ό.π., «Cooperation in the Justice and Home Affairs Domain: Characteristics, Constraints and Progress», Alain Guyomarch, ό.π., «Problems and prospects for European police cooperation after Maastricht»,

με αρχές τρίτων χωρών ή και άλλους διεθνείς οργανισμούς⁴⁰³ καθώς και με τα ΚΜ της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας⁴⁰⁴.

6.-ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (JOINT INVESTIGATIONS TEAMS-JITs)

Οι νομικές βάσεις για τις ΚΟΕ τέθηκαν αρχικά με τα άρθρα 30 της ΣυνθΕΕ (πρώην άρθρο Κ.2) και 32 (πρώην άρθρο Κ.4) της ΣυνθΕΕ, τα οποία αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 69ΣΤ και 69Η αντίστοιχα της ΣΛΕΕ⁴⁰⁵.

Στα συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε που πραγματοποιήθηκε την 15/16 Οκτωβρίου 1999 και ειδικότερα στην παραγ. 43 οριζόταν ότι: «Θα πρέπει να αξιοποιηθεί πλήρως η συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών κατά τη διερεύνηση του διασυνοριακού εγκλήματος σε ένα κράτος μέλος. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητεί την άμεση σύσταση κοινών ερευνητικών ομάδων όπως προβλέπεται στη Συνθήκη, ως πρώτο βήμα, για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και της εμπορίας ανθρώπων καθώς και της τρομοκρατίας. Οι σχετικοί κανόνες που θα θεσπιστούν θα πρέπει να επιτρέπουν σε αντιπροσώπους της Ευρώπης να συμμετέχουν, ανάλογα με τις ανάγκες, στις εν λόγω ομάδες με επικουρική ιδιότητα».

Monica Der Boer, ό.π., «Counter –Terrorism, Security and Intelligence in the EU: Governance Challenges for Collection, Exchange and Analysis», Κοινή θέση 2005/69/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Ιανουαρίου 2005, για την ανταλλαγή ορισμένων δεδομένων με την Interpol (ΕΕ L 27 της 29.1.2005, σ. 61).

⁴⁰⁰ Βλ. Καν. (ΕΕ) 2017/1939, άρθρο 100 «Σχέσεις με τη Eurojust».

⁴⁰¹ Βλ. Καν. (ΕΕ) 2017/1939, άρθρα 101 και 120 «Σχέσεις με την OLAF». Επίσης βλ. Βλ. Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (Ευρατόμ) αριθ. 1074/1999 του Συμβουλίου (ΕΕ L 248 της 18.9.2013, σ. 1).

⁴⁰² Βλ. Καν. (ΕΕ) 2017/1939, άρθρο 102 «Σχέσεις με την Europol».

⁴⁰³ Βλ. Καν. (ΕΕ) 2017/1939, άρθρο 104 «Σχέσεις με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς».

⁴⁰⁴ Βλ. Καν. (ΕΕ) 2017/1939, άρθρο 105 «Σχέσεις με τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας».

⁴⁰⁵ Στην Ελληνική έννομη τάξη ενσωματώθηκε με το Ν. 3671/2008 (Α΄ 129).

Στην παρ. 1. του άρθρου 69 ΣΤ του Κεφαλαίου 5 της ΣΛΕΕ με τίτλο «Αστυνομική Συνεργασία» ορίζεται: «Η Ένωση αναπτύσσει αστυνομική συνεργασία στην οποία συμμετέχουν όλες οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών και τελωνειακών αρχών και άλλων αρχών επιβολής του νόμου ειδικευμένων στον τομέα της πρόληψης ή της εξακρίβωσης αξιόποινων πράξεων ή της διερεύνησής τους».

Στο άρθρο 69 Η της ίδιας Συνθήκης ορίζεται ότι: «Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία, καθορίζει τις προϋποθέσεις και τα όρια εντός των οποίων οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών των άρθρων 69 Α και 69 ΣΤ μπορούν να αναλαμβάνουν δράση στο έδαφος άλλου κράτους μέλους σε συνεργασία και σε συμφωνία με τις αρχές του κράτους μέλους αυτού. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο».

Επιπρόσθετα στο άρθρο 69Ζ παρ. 2. Β προβλέπεται ότι στα καθήκοντα της EUROPOL ανήκουν: «ο συντονισμός, διοργάνωση και η διεξαγωγή ερευνών και επιχειρησιακών δράσεων, από κοινού με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ή στο πλαίσιο κοινών ομάδων ερευνών, ενδεχομένως σε σύνδεση με την Eurojust».

Από την ποινική πολιτική που είχε αναπτύξει η ΕΕ τόσο με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ αρχικά όσο ακολούθως με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και ακολούθως με τη ΣΛΕΕ διαπιστώνεται ότι αναπτύσσονται δύο τρόποι συνεργασίας σχετικά με τον/τους τρόπο/ους αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος καθώς και άλλων σοβαρών μορφών εγκληματικής δραστηριότητας.

Ειδικότερα μετά τη Συνθήκη του Άμστερνταμ παρατηρείται η επιβολή κοινών ποινικών κυρώσεων για ορισμένα αδικήματα, ενώ ο δεύτερος τρόπος συνίσταται στη δημιουργία συγκεκριμένων οργάνων, με στόχο την επίτευξη ενοποιημένης δράσης ώστε να αντιμετωπιστούν ορισμένα ποινικά αδικήματα και συνακόλουθα η θέσπιση νομικών κειμένων ώστε να επιτευχθεί η στενότερη συνεργασία μεταξύ δικαστικών, εισαγγελικών και διωκτικών Αρχών των ΚΜ της ΕΕ και οργανισμών της ΕΕ.

Η συνεχής ανάπτυξη των ανωτέρω πολιτικών είναι κάτι περισσότερο από αναγκαίες για την αντιμετώπιση της διεθνούς εγκληματικότητας. Ο διασυνοριακός χαρακτήρας του οργανωμένου εγκλήματος πολλές φορές υπερβαίνει τις διωκτικές αρχές και για το λόγο αυτό απαιτείται ευρωπαϊκή και διεθνής συνεργασία. Χρειάζεται συντονισμένη δράση για την ανάλυση του αλλά και την αντιμετώπιση του⁴⁰⁶.

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κοινή Ομάδα Έρευνας (ΚΟΕ) είναι μία ομάδα που έχει συγκροτηθεί με συμφωνία μεταξύ δύο ή περισσοτέρων ΚΜ και/ή άλλων μερών, έχει συγκεκριμένο σκοπό και συγκεκριμένη διάρκεια. Η εργασία στο πλαίσιο των ΚΟΕ συνεπάγεται και πολλά ειδικά πλεονεκτήματα, ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες της συγκεκριμένης περίπτωσης. Τα γενικά πλεονεκτήματα της ΚΟΕ σε σύγκριση με τις παραδοσιακές μορφές διεθνούς επιβολής του νόμου και δικαστικής συνεργασίας συνοψίζονται στα εξής:

Α.-Παρέχεται η δυνατότητα άμεσης ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των μελών της ΚΟΕ χωρίς να υφίστανται η ανάγκη για αποστολή επίσημων αιτήσεων.

Β.-Παρέχεται επίσης η δυνατότητα άμεσης αίτησης μέτρων έρευνας μεταξύ των μελών της χωρίς επίσης να υπάρχει ανάγκη για αίτηση δικαστικής συνδρομής⁴⁰⁷. Το ίδιο επίσης ισχύει και για τις αιτήσεις επιβολής μέτρων καταναγκασμού.

Γ.-Προσφέρεται η δυνατότητα στα μέλη της ΚΟΕ να είναι παρόντα σε κατ' οίκον έρευνες, ακροάσεις κλπ

Δ.-Πραγματοποιείται επί τόπου συντονισμός προσπαθειών και άτυπης ανταλλαγής εξειδικευμένων γνώσεων.

Ε.-Μέσω των ΚΟΕ οικοδομείται και προωθείται αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ επαγγελματιών και εξειδικευμένων στελεχών από διαφορετικά ΚΜ, νομικά συστήματα και εργασιακά περιβάλλοντα.

⁴⁰⁶ Βλ. Friedrichs, D., Transnational Crime and Global Criminology, Definitional, typological and contextual conundrums. Social Justice 1/2008: 4-17.

⁴⁰⁷ Βλ. Ν. 4218/1961 (Α' 171), Περί κυρώσεως της Ευρωπαϊκής συμβάσεως 'Περί αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής επί ποινικών υποθέσεων'.

Στ.-Η ΚΟΕ αποτελεί μία πλατφόρμα μέσω της οποίας παρέχεται η δυνατότητα να προσδιοριστούν και εφαρμοστούν οι κατάλληλες εκείνες στρατηγικές που είναι απαραίτητες για την έρευνα και δίωξη αδικημάτων.

Ζ.-Παρέχεται η δυνατότητα να συμμετάσχουν με στελέχη τους οι δύο σημαντικότεροι Ευρωπαϊκοί οργανισμοί η Europol και η Eurojust στη δίωξη και αντιμετώπιση συγκεκριμένων ποινικών αδικημάτων, παρέχοντας άμεση υποστήριξη και συνδρομή.

Η.-Υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης των ΚΟΕ από τη Europol ή τη Eurojust.

Θ.-Η συμμετοχή στελεχών δικαστικών και διωκτικών αρχών σε ΚΟΕ αυξάνει τις γνώσεις τους και συμβάλει στη διεξαγωγή διεθνών ερευνών με καλύτερους όρους τεχνογνωσίας⁴⁰⁸.

6.1.1 ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στις 29 Μαΐου 2000, το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ υιοθέτησε τη Σύμβαση περί αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις («Σύμβαση ΑΔΣ⁴⁰⁹ του 2000»)⁴¹⁰, με στόχο την ενθάρρυνση και τον εκσυγχρονισμό στη συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και δικαστικών αρχών των ΚΜ της ΕΕ της Νορβηγίας και Ισλανδίας. Με την εν λόγω Σύμβαση συμπληρώθηκαν διατάξεις των νομικών πράξεων στα διαφορετικά νομικά συστήματα και με τον τρόπο αυτό διευκολύνθηκε η εφαρμογή τους.

Επειδή όμως η πρόοδος για την επικύρωση της Σύμβασης ήταν αργή, το Συμβούλιο στις 13/06/2002 ενέκρινε απόφαση –πλαίσιο για τις κοινές ομάδες έρευνας, την οποία τα ΚΜ εφάρμοσαν από την 01/01/2003.⁴¹¹ Τα ΚΜ πίστευαν ότι οι ΚΟΕ θα αποτελούσαν σημαντικό όφελος για τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου της ΕΕ.

Η ανάγκη σύστασης των ΚΟΕ προέκυψε καθώς οι υφιστάμενοι τρόποι και μέθοδοι διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας ήταν ανεπαρκείς για την αντιμετώπιση σοβαρών μορφών διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος⁴¹². Θεωρήθηκε ότι η συγκρότηση μίας ομάδας από στελέχη δικαστικών και διωκτικών αρχών από δύο ή περισσότερα ΚΜ, εργαζόμενα από κοινού με σαφή νομική εξουσία και με βεβαιότητα ως προς τα δικαιώματα, τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις τους θα βελτιώσει την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος⁴¹³.

⁴⁰⁸ Βλ. Συμβούλιο της ΕΕ, 15790/1/11/REV 1, 04-11-2011 (15.11) (OR.en), με θέμα «Εγχειρίδιο Κοινών Ομάδων Έρευνας».

⁴⁰⁹ Αμοιβαία Δικαστική Συνδρομή.

⁴¹⁰ Βλ. Πράξη του Συμβουλίου της 29^{ης} Μαΐου 2000, με την οποία καταρτίζεται βάσει του άρθρου 34 της Συνθήκης για την ΕΕ, η σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των ΚΜ της ΕΕ (ΕΕ C 197, 12-07-2000, σ.1).

⁴¹¹ Βλ. Απόφαση –πλαίσιο 2002/465/ΔΕΥ σχετικά με τις ΚΟΕ (ΕΕ, L 162, 20-06-2002).

⁴¹² Βλ. Commonwealth Secretariat, Use and Role of Joint Investigation Teams in Combating Serious Crime, Commonwealth Law Bulletin, Volume 34, 2008 - Issue 2.

⁴¹³ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π., «Το θεσμικό πλαίσιο των Κοινών Ομάδων Έρευνας στην Εθνική και Ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Η συνδρομή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών της EUROJUST και της EUROPOL».

6.1.2 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΜ ΤΗΣ ΕΕ

Το νομικό πλαίσιο για τη δημιουργία ΚΟΕ αποτελεί το άρθρο 13 της Σύμβασης ΑΔΣ του 2000, καθώς και η απόφαση-πλαίσιο. Η τελευταία στην ουσία επαναλαμβάνει τα άρθρα 13,15 και 16 της Σύμβασης ΑΔΣ του 2000 με σχεδόν ταυτόσημους όρους.

Η απόφαση-πλαίσιο έχει υλοποιηθεί στα ΚΜ με διαφορετικούς τρόπους. Ενώ ορισμένες χώρες έχουν θεσπίσει ειδική νομοθεσία για τις ΚΟΕ ή έχουν προσθέσει διατάξεις περί ΚΟΕ στους αντίστοιχους κώδικες ποινικής δικονομίας τους, άλλες απλώς παρέπεμψαν στην άμεση εφαρμογή της Σύμβασης ΑΔΣ του 2000 στην έννομη τάξη τους. Η τελευταία ισχύει στην πλειονότητα των ΚΜ. Η απόφαση –πλαίσιο θα παύσει να ισχύει μόλις η Σύμβαση ΑΔΣ του 2000 τεθεί σε ισχύ σε όλα τα ΚΜ⁴¹⁴.

6.1.3 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΟΕ ΜΕΤΑΞΥ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Μπορούν να δημιουργηθούν ΚΟΕ μεταξύ ΚΜ της ΕΕ και τρίτων χωρών εκτός ΕΕ με την προϋπόθεση ότι υπάρχει σχετική βάση. Η νομική βάση μπορεί να λάβει τη μορφή:

Α.-Διεθνούς νομικής πράξης.

Β.-Διμερούς Συμφωνίας.

Γ.-Πολυμερούς Συμφωνίας.

Δ.-Εθνικής νομοθεσίας (πχ άρθρο-α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας).

Οι ακόλουθες διεθνείς νομικές πράξεις υπάρχουν ήδη και ενδέχεται να αποτελέσουν κατάλληλες νομικές βάσεις για τη δημιουργία ΚΟΕ μεταξύ ΚΜ της ΕΕ και τρίτης χώρας:

Α.-Δεύτερο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις της 20^{ης} Απριλίου 1959 (άρθρο 20).

Β.-Σύμβαση των ΗΕ για την καταπολέμηση του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος, 15 Νοεμβρίου 2000 (άρθρο 19).

Γ.-Σύμβαση περί αμοιβαίας συνδρομής και συνεργασίας των τελωνειακών υπηρεσιών («Νάπολι II»), 18 Δεκεμβρίου 1997 (άρθρο 24).

Δ.-Σύμβαση Αστυνομικής Συνεργασίας της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (PCC SEE), 5 Μαΐου 2006 (άρθρο 27).

Ε.-Συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ σχετικά με την αμοιβαία δικαστική συνδρομή (άρθρο 5 και εθνική νομοθεσία εφαρμογής)⁴¹⁵.

⁴¹⁴ Στην Ελλάδα η συγκεκριμένη απόφαση-πλαίσιο ενσωματώθηκε με το Ν.3663/2008 (Α' 99), Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (EUROJUST), Κοινές ομάδες Έρευνας και λοιπές διατάξεις.

⁴¹⁵ Βλ. ό.π. Συμβούλιο της ΕΕ, 15790/1/11/REV 1, 04-11-2011 (15.11) (OR.en), με θέμα «Εγχειρίδιο Κοινών Ομάδων Έρευνας».

6.1.4 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΟΙΝΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το άρθρο 13 παράγραφος 1 της Σύμβασης ΑΔΣ του 2000 και το άρθρο 1 της απόφασης-πλαίσιου της 13^{ης} Ιουνίου για τις ΚΟΕ⁴¹⁶ προσεγγίζουν την έννοια της ΚΟΕ⁴¹⁷ από την οπτική της διεθνούς και διασυνοριακής της διάστασης.

Το άρθρο 13 παραγ. 1 της εν λόγω Σύμβασης αναφέρει ότι μπορούν να δημιουργούνται ΚΟΕ εφόσον:

Α.-Έρευνες για ποινικά αδικήματα σε ένα ΚΜ προϋποθέτουν δύσκολες και απαιτητικές έρευνες που συνδέονται με άλλα ΚΜ.

Β.-Ορισμένα ΚΜ διεξάγουν έρευνες για ποινικά αδικήματα στα οποία οι περιστάσεις της υπόθεσης απαιτούν συντονισμένη και εναρμονισμένη δράση στα ενδιαφερόμενα ΚΜ.

Το ενδεχόμενο σύστασης ΚΟΕ θα εξετάζεται όταν πρόκειται για διερεύνηση σοβαρότερων μορφών εγκληματικότητας. Ωστόσο θα πρέπει κατά την εξέταση αυτή να ελέγχονται η εθνική νομοθεσία και οι επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές ώστε να διαπιστώνεται κατά πόσον ισχύουν για τη δημιουργία ΚΟΕ σοβαρές ενδείξεις σύστασης ή άλλες προϋποθέσεις.

Επίσης οι ΚΟΕ μπορεί να αποδειχθούν χρήσιμες για τη διερεύνηση και λιγότερο σημαντικών διασυνοριακών υποθέσεων. Αυτό γιατί μία ΚΟΕ μπορεί να διευκολύνει τη συνεργασία στη συγκεκριμένη υπόθεση και επίσης να προετοιμάσει το έδαφος για μελλοντικές ΚΟΕ, οικοδομώντας αμοιβαία εμπιστοσύνη και προσφέροντας πείρα στη διασυνοριακή συνεργασία.

Οι αιτήσεις για τη σύσταση ΚΟΕ μπορεί να προέρχονται από κάποιο ΚΜ αλλά επίσης μπορούν να προέρχονται από τη Europol και τη Eurojust. Σε ορισμένα κράτη η αρχική αυτή αίτηση πρέπει να έχει τη μορφή δικαστικής παραγγελίας. Συνήθως συναντώνται ερευνητές, εισαγγελείς και ανακριτές και/ή δικαστές από τα ΚΜ που εξετάζουν το ενδεχόμενο σύστασης ΚΟΕ, μαζί με εκπροσώπους της Europol και της Eurojust για να συζητήσουν το θέμα το συντομότερο δυνατόν πριν γίνει επίσημη πρόταση και συμφωνία.

7. ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ EUROJUST

Σύμφωνα με το άρθρο 69Δ της ΣΛΕΕ η Eurojust συμβάλει στη στήριξη και ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών σχετικά με τη δίωξη σοβαρών εγκλημάτων που έχουν επιπτώσεις σε δύο ή περισσότερα ΚΜ ή απαιτούν

⁴¹⁶ Βλ. Kapplinghaus Jórgen. JOINT INVESTIGATION TEAMS: BASIC IDEAS, RELEVANT LEGAL INSTRUMENTS AND FIRST EXPERIENCES IN EUROPE. 134TH INTERNATIONAL TRAINING COURSE VISITING EXPERTS' PAPERS. https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No73/No73_07VE_Kapplinghaus2.pdf.

⁴¹⁷ Από τα μέσα Ιανουαρίου 2011 το δίκτυο των ΚΟΕ έχει τη δική του γραμματεία για να στηρίζει τις δραστηριότητες των ΚΟΕ αλλά και να υποστηρίζει τους εθνικούς εμπειρογνώμονες όταν βρίσκονται στη Eurojust.

διώξη σε κοινές βάσεις, βάσει επιχειρήσεων που διεξάγονται και πληροφοριών που παρέχονται από τις αρχές των ΚΜ και τη Europol⁴¹⁸.

Επιπρόσθετα σύμφωνα με το ίδιο άρθρο στα καθήκοντα της Eurojust περιλαμβάνονται:

α) έναρξη ποινικών ερευνών καθώς εισήγηση για την κίνηση ποινικών διώξεων που διεξάγονται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, και ειδικότερα των διώξεων που αφορούν αδικήματα κατά των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ,

β) συντονισμό ερευνών και διώξεων του στοιχείου α),

γ) ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων με την επίλυση των συγκρούσεων δικαιοδοσίας και σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο.

Ο ρόλος της Eurojust στη συγκρότηση και επιτυχή δραστηριοποίηση των ΚΟΕ είναι καθοριστικός. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παραγ. 1 του Ν. 3663/2008, έχει βάσει του θεσμικού πλαισίου συγκρότησής της τη δυνατότητα αλλά και αρμοδιότητα να μπορεί μέσω των Εθνικών της Μελών αλλά και ως συλλογικό όργανο να καλεί τις αρμόδιες εθνικές αρχές να συγκροτούν ΚΟΕ όπου κρίνουν απαραίτητο. Στις ΚΟΕ η Eurojust παρέχει ανάλογη διοικητική υποστήριξη καθώς οι συντονιστικές συναντήσεις πραγματοποιούνται στις εγκαταστάσεις της στη Χάγη Ολλανδίας.

Σημειώνεται ότι στον Καν. (ΕΕ) 2018/1727 στο σημείο (26) καθορίζεται ότι:

«Θα πρέπει να θεσπισθούν εθνικά συστήματα συντονισμού της Eurojust στα κράτη μέλη για να συντονίζονται οι εργασίες που διεξάγονται από τους εθνικούς ανταποκριτές για την Eurojust, τον εθνικό ανταποκριτή για θέματα τρομοκρατίας, τον τυχόν εθνικό ανταποκριτή για την Eurojust για ζητήματα που αφορούν τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, τον εθνικό ανταποκριτή για το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο και μέχρι τρία άλλα σημεία επαφής, καθώς και αντιπροσώπους στο δίκτυο για τις κοινές ομάδες ερευνών και αντιπροσώπους στα δίκτυα που έχουν θεσπιστεί με τις αποφάσεις του Συμβουλίου 2002/494/ΔΕΥ⁴¹⁹, 2007/845/ΔΕΥ⁴²⁰ και 2008/852/ΔΕΥ⁴²¹. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν ότι ένα ή περισσότερα από τα εν λόγω καθήκοντα θα εκτελούνται από τον ίδιο εθνικό ανταποκριτή».

Στα σημεία (56) και (57) αντίστοιχα ορίζονται τα εξής:

«Για να ενισχυθεί η επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ της Eurojust και της Ευρωπόλ και ιδίως για να συνδέονται μεταξύ τους τα δεδομένα που βρίσκονται στην κατοχή του ενός ή του άλλου οργανισμού, η Eurojust θα πρέπει να επιτρέψει στην Ευρωπόλ την

⁴¹⁸ Σχετικά με την σχέση της Eurojust και τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, βλ. ΠΑΤΣΑΒΕΛΑΣ Λ., «Ο ρόλος της Eurojust στη δικαστική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση Η συνεργασία με τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης», Ποινική Δικαιοσύνη 6/2006, σ. 15-22.

⁴¹⁹ Βλ. Απόφαση 2002/494/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την ίδρυση ευρωπαϊκού δικτύου σημείων επαφής σχετικά με πρόσωπα που ευθύνονται για γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου (ΕΕ L 167 της 26.6.2002, σ. 1).

⁴²⁰ Βλ. Απόφαση 2007/845/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 6ης Δεκεμβρίου 2007, σχετικά με τη συνεργασία των υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων στα κράτη μέλη προς ανάχνυση και εντοπισμό προϊόντων εγκλήματος ή άλλων συναφών περιουσιακών στοιχείων (ΕΕ L 332 της 18.12.2007, σ. 103).

⁴²¹ Βλ. Απόφαση 2008/852/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για ένα δίκτυο σημείων επαφής κατά της διαφθοράς (ΕΕ L 301 της 12.11.2008, σ. 38).

πρόσβαση στα δεδομένα που βρίσκονται στην κατοχή της, βάσει συστήματος αντιστοιχίας/μη αντιστοιχίας (hit/no hit). Η Eurojust και η Ευρωπόλ θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι υπάρχουν οι αναγκαίες ρυθμίσεις για την καλύτερη δυνατή επιχειρησιακή τους συνεργασία, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις αντίστοιχες εντολές τους, καθώς και οποιουσδήποτε περιορισμούς προέρχονται από τα κράτη μέλη. Οι εν λόγω πρακτικές ρυθμίσεις θα πρέπει να εξασφαλίζουν πρόσβαση και τη δυνατότητα αναζήτησης σε όλες τις πληροφορίες που έχουν παρασχεθεί στην Ευρωπόλ για τους σκοπούς της διασταύρωσης στοιχείων, βάσει των ειδικών διασφαλίσεων και εγγυήσεων περί προστασίας δεδομένων που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό. Κάθε πρόσβαση της Ευρωπόλ σε δεδομένα που έχει στην κατοχή της η Eurojust θα πρέπει να περιορίζεται, με τεχνικά μέσα, σε πληροφορίες που εμπίπτουν στις αντίστοιχες εντολές των εν λόγω οργανισμών της Ένωσης».

«Η Eurojust και η Ευρωπόλ θα πρέπει να αλληλοενημερώνονται για κάθε δραστηριότητα που συνεπάγεται τη χρηματοδότηση κοινών ομάδων έρευνας».

Σχετικά επίσης για τις ΚΟΕ είναι τα άρθρα 4,5 και 8 του Κανονισμού (ΕΕ) που αφορά την Eurojust⁴²².

---

⁴²² Στο άρθρο 4 του εν λόγω κανονισμού παρ. στ) ορίζεται ότι:

«1. Η Eurojust:

Στ) παρέχει επιχειρησιακή, τεχνική και οικονομική στήριξη στις διασυνοριακές επιχειρήσεις και έρευνες των κρατών μελών, καθώς και στις κοινές ομάδες ερευνών,

Και στην παρ. 2δ) ορίζεται ότι:

«2. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της, η Eurojust δύναται να ζητά αιτιολογημένα από τις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών:

2.δ) να συστήσουν κοινή ομάδα έρευνας σύμφωνα με τα σχετικά μέσα συνεργασίας»,

Στο άρθρο 5 με τίτλο «Άσκηση επιχειρησιακών και λοιπών καθηκόντων» ορίζεται ότι:

«1. Η Eurojust ενεργεί μέσω ενός ή περισσότερων από τα οικεία εθνικά μέλη όταν προβαίνει σε οποιαδήποτε ενέργεια μεταξύ εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 ή 2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, το συλλογικό όργανο εστιάζει σε επιχειρησιακά θέματα και τυχόν άλλα θέματα που συνδέονται άμεσα με επιχειρησιακά ζητήματα. Το συλλογικό όργανο εμπλέκεται μόνον σε διοικητικά θέματα στην αναγκαία έκταση ώστε να εξασφαλίζεται ότι εκπληρώνει τις επιχειρησιακές του λειτουργίες.

2. Η Eurojust ενεργεί ως συλλογικό όργανο:

όταν προβαίνει σε οποιαδήποτε ενέργεια μεταξύ εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 ή 2:

εφόσον το ζητούν ένα ή περισσότερα από τα οικεία εθνικά μέλη, στα οποία αφορά μία υπόθεση που χειρίζεται η Eurojust· εφόσον η υπόθεση συνεπάγεται τη διενέργεια ερευνών ή διώξεων που έχουν επιπτώσεις στο επίπεδο της Ένωσης ή που μπορεί να αφορούν και άλλα κράτη μέλη εκτός των άμεσα ενδιαφερομένων,

Τέλος στο άρθρο 8 με τίτλο «Αρμοδιότητες των εθνικών μελών» ορίζεται ότι:

«1. Τα εθνικά μέλη δύνανται:

δ) να συμμετέχουν σε κοινές ομάδες ερευνών, μεταξύ άλλων και στη συγκρότησή τους».

8. ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ EUROPOL

Στον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαΐου 2016 καθορίζονται τα εξής:

Στο άρθρο 4 με τίτλο «Καθήκοντα» στην παραγ. 1.γ) ii) «στο πλαίσιο κοινών ομάδων έρευνας, σύμφωνα με το άρθρο 5, και ενδεχομένως σε συνεννόηση με τη Eurojust» και στην παράγραφο 1.δ «συμμετοχή σε κοινές ομάδες έρευνας και εισήγηση για τη σύσταση τους σύμφωνα με το άρθρο 5».

Στο άρθρο 5 με τίτλο «Συμμετοχή σε κοινές ομάδες έρευνας» ορίζονται τα ακόλουθα:

«1. Το προσωπικό της Ευρωπόλ δύναται να συμμετέχει σε δραστηριότητες των κοινών ομάδων έρευνας με αντικείμενο αξιόποινες πράξεις οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Ευρωπόλ. Η συμφωνία για τη σύσταση κοινής ομάδας έρευνας καθορίζει τους όρους συμμετοχής του προσωπικού της Ευρωπόλ στην ομάδα, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών για τους κανόνες περί ευθύνης.

2. Το προσωπικό της Ευρωπόλ δύναται, εντός των ορίων που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο δραστηριοποιείται η εκάστοτε κοινή ομάδα έρευνας, να παρέχει βοήθεια για όλες τις δραστηριότητες και να ανταλλάσσει πληροφορίες με όλα τα μέλη της κοινής ομάδας έρευνας.

3. Το προσωπικό της Ευρωπόλ που συμμετέχει στην κοινή ομάδα έρευνας μπορεί, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, να παρέχει σε όλα τα μέλη της ομάδας τις απαραίτητες πληροφορίες που επεξεργάζεται η Ευρωπόλ για τους σκοπούς του άρθρου 18 παράγραφος 2. Η Ευρωπόλ ενημερώνει συγχρόνως τις εθνικές μονάδες των κρατών μελών που εκπροσωπούνται στην ομάδα, καθώς και εκείνες των κρατών μελών που έδωσαν τις πληροφορίες.

4. Οι πληροφορίες που λαμβάνονται από το προσωπικό της Ευρωπόλ, κατά τη συμμετοχή του σε κοινή ομάδα έρευνας, μπορούν, με τη συγκατάθεση και υπό την ευθύνη του κράτους μέλους που παρέσχε την πληροφορία, να υποβάλλονται σε επεξεργασία από την Ευρωπόλ για τους σκοπούς του άρθρου 18 παράγραφος 2, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό»⁴²³.

⁴²³ Σημαντικό στην προκειμένη περίπτωση είναι το άρθρο 6 με τίτλο «Αιτήματα της Ευρωπόλ για την έναρξη ποινικών ερευνών» ορίζονται τα εξής:

«1. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις στις οποίες η Ευρωπόλ κρίνει ότι ενδείκνυται η διενέργεια ποινικής έρευνας για αξιόποινη πράξη η οποία εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιοτήτων της, ζητά από τις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών μέσω των εθνικών μονάδων να κινηθούν, να διεξαγάγουν ή να συντονίσουν μια ποινική έρευνα.

2. Οι εθνικές αρχές ενημερώνουν πάραυτα την Ευρωπόλ όσον αφορά την απόφαση των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών σχετικά με αίτημα που υποβάλλεται σύμφωνα με την παράγραφο 1.

3. Αν οι αρμόδιες αρχές κράτους μέλους αποφασίσουν να μην ανταποκριθούν σε αίτημα της Ευρωπόλ σύμφωνα με την παράγραφο 1, ενημερώνουν την Ευρωπόλ για τους λόγους της απόφασής τους, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, κατά προτίμηση εντός ενός μηνός από την παραλαβή του αιτήματος. Μπορούν ωστόσο, να μην παραθέσουν τους σχετικούς λόγους εάν η παράθεσή τους:

α) θα ήταν αντίθετη προς ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας του οικείου κράτους μέλους ή

9. ΟΙ ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ

Η Ελλάδα με το Ν.3663/2008 (Α΄ 99)⁴²⁴ ενσωμάτωσε στην εθνική έννομη τάξη την Απόφαση του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ⁴²⁵ με την οποία συστήθηκε η Eurojust, ως οργανισμός της Ένωσης με νομική προσωπικότητα και με κύρια αποστολή την βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των ΚΜ⁴²⁶.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του εν λόγω νόμου καθορίζονται οι όροι για τη λειτουργία ΚΟΕ στο πλαίσιο της ΕΕ, με σκοπό την από κοινού διερεύνηση - σε προδικαστικό στάδιο - των εγκλημάτων της παράνομης εμπορίας ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, της εμπορίας ανθρώπων καθώς και των τρομοκρατικών πράξεων⁴²⁷.

Η Ελλάδα με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου συμμορφώθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2002/465/ΔΕΥ που αναφερόταν στις ΚΟΕ⁴²⁸. Η περιορισμένη λειτουργία ΚΟΕ για τη διερεύνηση συγκεκριμένων αδικημάτων περιγράφεται σαφώς στο σημείο 6 του προοιμίου της. Οι διατάξεις που περιγράφονται στο νόμο περιέχουν τις ειδικότερες ρυθμίσεις που κρίθηκαν αναγκαίες για την εναρμόνιση του ελληνικού εθνικού δικαίου.

Από τα πλέον σημαντικά άρθρα είναι το άρθρο 13, στο οποίο δίδεται ο ορισμός του όρου «κοινή ομάδα έρευνας» και προσδιορίζεται ο ειδικότερος σκοπός της σύστασης της. Αντικείμενο της ΚΟΕ είναι η διεξαγωγή ερευνών σε ένα ή περισσότερα ΚΜ της ΕΕ για τη διακρίβωση των εγκλημάτων της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών ουσιών [Ν. 3459/2006 (Α΄ 103)], της εμπορίας ανθρώπων (άρθρο 323Α ΠΚ) και των τρομοκρατικών πράξεων (άρθρο 187Α ΠΚ). Η σύσταση της αποβλέπει ιδίως στην έρευνα⁴²⁹ των εν λόγω

β) θα έθετε σε κίνδυνο την επιτυχή έκβαση εν εξελίξει ερευνών ή την ασφάλεια ενός φυσικού προσώπου. 4. Η Ευρωπόλ ενημερώνει αμέσως την Eurojust για αιτήματα που έχουν υποβληθεί σύμφωνα προς την παράγραφο 1 και για τις αποφάσεις των αρμόδιων αρχών κράτους μέλους σύμφωνα με την παράγραφο 2».

⁴²⁴ «Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (EUROJUST), Κοινές Ομάδες Έρευνας και λοιπές διατάξεις».

⁴²⁵ της 28^{ης} Φεβρουαρίου 2002 (ΕΕ L63/1 της 06.03.2002).

⁴²⁶ Σημειώνεται ότι οι δύο μεταγενέστερες Αποφάσεις του Συμβουλίου ήτοι οι COUNCIL DECISION 2003/659/JHA of 18 June 2003 amending Decision 2002/187/JHA setting up Eurojust with a view to reinforcing the fight against serious crime [OJ L 245, 29.9.2003, p. 44-45], COUNCIL DECISION 2009/426/JHA of 16 December 2008 on the strengthening of Eurojust and amending Decision 2002/187/JHA setting up Eurojust with a view to reinforcing the fight against serious crime [OJ L 138, 4.6.2009, p. 14-32] δεν έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική έννομη τάξη.

⁴²⁷ Σχετικά με τις δυνάμεις επιβολής του νόμου στη Ελλάδα βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Tr., The prosecution of economic crime in Hellas. International Journal of Humanities and Social Science, Vol. 2, No 5, March 2012, p.p. 221-227.

⁴²⁸ ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Ιουνίου 2002 σχετικά με τις κοινές ομάδες έρευνας (2002/465/ΔΕΥ). Η νομική αυτή πράξη αποτελεί συνέχεια των πρωτοβουλιών της ΕΕ όπως αποτυπώθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε της 15^{ης}-16^{ης} Οκτωβρίου 1999 (παραγ. 43 συμπερασμάτων) καθώς και του άρθρου 13 της Σύμβασης που καταρτίστηκε από το Συμβούλιο (άρθρο 34 της Συνθ ΕΕ) για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των Κ-Μ (ΕΕ C 197 της 12-07-2000).

⁴²⁹ Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ΚΟΕ μπορεί να συσταθεί για την επίτευξη όχι μόνο των σκοπών της προανάκρισης ή της κύριας ανάκρισης, αλλά και εκείνων της προκαταρκτικής εξέτασης.

εγκλημάτων, εφόσον αυτή προϋποθέτει τη δικαστική συνδρομή των άλλων ΚΜ, ή απαιτείται συντονισμένη και εναρμονισμένη δράση από τα ΚΜ⁴³⁰.

Με το άρθρο 62 του Ν. 4249/2014 (Α'73) τροποποιήθηκε το άρθρο 13 του Ν. 3663/2008 (Α' 99)⁴³¹. Σημειώνεται ότι στην τροποποίηση δεν προβλέπεται ρύθμιση για αντιμετώπιση αδικήματος όπως π.χ. η παράνομη διακίνηση καπνικών προϊόντων, καυσίμων κ.λπ. Δεν περιλαμβάνονται επίσης ρυθμίσεις όπως περιβαλλοντικές παραβάσεις, απαγωγή, διαφθορά, παράνομη παρακράτηση και περιαγωγή σε ομηρία κλπ. Θα μπορούσε να αξιοποιηθεί ως προς την πρόβλεψη των αδικημάτων το παράρτημα της αριθ. 6^{ης} Απριλίου 2009 Απόφασης του Συμβουλίου για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (L121/37) η οποία ήταν σε ισχύ όταν τροποποιήθηκε ο σχετικός νόμος ή να αξιοποιηθεί το παράρτημα του κανονισμού σε μία μελλοντική τροποποίηση και να συμπεριληφθούν όλα τα αδικήματα τα οποία διώκονται από την συγκεκριμένη αστυνομική υπηρεσία.

---

⁴³⁰ Για αναλυτική παρουσίαση των διατάξεων στην ελληνική έννομη τάξη σε ότι αφορά τις ΚΟΕ βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΙΣ Τρ., ό.π., «European Union criminal policy and Joint Investigation Teams. The case of Hellas», και του ιδίου ό.π., «Το θεσμικό πλαίσιο των Κοινών Ομάδων Έρευνας στην Εθνική και Ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Η συνδρομή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών της EUROJUST και της EUROPOL».

⁴³¹ [Το άρθρο 13 του ν. 3663/2008 (Α' 99) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 13

1. Κοινή ομάδα έρευνας είναι η ομάδα προσώπων, η οποία συγκροτείται για να διεξάγει έρευνα σε ένα ή περισσότερα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα εγκλήματα της παραγράφου 2, ιδίως όταν: α) η έρευνα απαιτεί δυσχερείς και περίπλοκες ενέργειες συνδεδεμένες με άλλα κράτη-μέλη, β) η φύση και η πολυπλοκότητα της υπόθεσης απαιτεί συντονισμένη και εναρμονισμένη δράση στα ενδιαφερόμενα κράτη-μέλη.

2. Κοινή ομάδα έρευνας, μπορεί να συσταθεί, σύμφωνα με την παράγραφο 1, για τη διακρίβωση των εγκλημάτων των τρομοκρατικών πράξεων (άρθρο 187Α ΠΚ), της παραχάραξης (άρθρο 207 ΠΚ), της κυκλοφορίας παραχαραγμένων νομισμάτων (άρθρο 208 ΠΚ), της πλαστογραφίας (άρθρο 216 ΠΚ), του εμπρησμού (άρθρο 264 ΠΚ), του εμπρησμού σε δάση (άρθρο 265 ΠΚ), της έκρηξης (άρθρο 270 ΠΚ), των παραβάσεων σχετικών με τις εκρηκτικές ύλες (άρθρο 272 ΠΚ), της πρόκλησης ναυαγίου (άρθρο 277 ΠΚ), της δηλητηρίασης πηγών και τροφίμων (άρθρο 279 ΠΚ), της διατάραξης της ασφάλειας σιδηροδρόμων, πλοίων και αεροσκαφών (άρθρο 291ΠΚ), της αρπαγής (άρθρο 322 ΠΚ), του εμπορίου δούλων (άρθρο 323 ΠΚ), της εμπορίας ανθρώπων (άρθρο 323^Α ΠΚ), της αρπαγής ανηλίκων (άρθρο 324 ΠΚ), του βιασμού (άρθρο 336 ΠΚ), της αποπλάνησης παιδιών (άρθρο 339 ΠΚ), της πορνογραφίας ανηλίκων (άρθρο 348Α ΠΚ), της σωματεμπορίας (άρθρο 351 ΠΚ), των διακεκριμένων περιπτώσεων κλοπής (άρθρο 374 ΠΚ), της υπεξαίρεσης (άρθρο 375 ΠΚ), της ληστείας (άρθρο 380 ΠΚ), της εκβίασης (άρθρο 385 ΠΚ), της απάτης (άρθρο 386 ΠΚ), της απάτης με υπολογιστή (άρθρο 386Α ΠΚ), της διευκόλυνσης παράνομης εισόδου υπηκόου τρίτης χώρας εκ κερδοσκοπίας πραττόμενη από δύο ή περισσότερα πρόσωπα (παρ. 5 άρθρο 87 του ν. 3386/2005, Α' 212), της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών (ν. 3459/2006, Α' 103), καθώς και κακουργημάτων που προβλέπονται στη νομοθεσία περί όπλων, εκρηκτικών υλών και προστασίας από υλικά που εκπέμπουν επιβλαβείς για τον άνθρωπο ακτινοβολίες, ως και στη νομοθεσία για την προστασία Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.»

10.-ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

10.1-ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επίτευξη του στόχου που έθετε το άρθρο 2 της ΣυνθΕΕ για τη διατήρηση και ανάπτυξη της ΈΕ ως «χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» αποτελούσε και αποτελεί μείζονα προτεραιότητα τόσο των οργάνων της ΕΕ όσο και των ΚΜ. Στο πλαίσιο αυτό, τα ΚΜ δεσμεύτηκαν να υλοποιήσουν από κοινού συγκεκριμένα μέτρα δικαστικής συνεργασίας, όπως αυτά προσδιορίζονταν στα άρθρα 30 και επόμενα της ΣυνθΕΕ.

Ειδικότερα μετά τη σύνοδο του συμβουλίου στο Κάρντιφ τον Ιούνιο του 1998, το Συμβούλιο και η Επιτροπή εκπόνησαν ένα πρόγραμμα δράσης «όσον αφορά στην άριστη δυνατή εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης του Άμστερνταμ για τη δημιουργία ενός χώρου, ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης». Ακολούθως, το Συμβούλιο κατά τη συνόδου του στο Τάμπερε, έκρινε ότι η αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων θα πρέπει να αποτελέσει τον «ακρογωνιαίο λίθο» της δικαστικής συνεργασίας όχι μόνον στις αστικές αλλά και στις ποινικές υποθέσεις.

Κάλεσε δε την Επιτροπή να προχωρήσει στην κατάρτιση ενός προγράμματος μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των ποινικών αποφάσεων. Στα συμπεράσματα που τελικά υιοθετήθηκαν περιλήφθηκε και το ακόλουθο (με αριθ. 8) προγραμματικό σημείο: «Διερεύνηση των μέσων δια των οποίων θα θεσπιστεί τουλάχιστον για τα σοβαρότερα εγκλήματα περί των οποίων το άρθρο 29 της Συνθήκης για την ΕΕ, ένα καθεστώς προσαγωγής βασιζόμενο στην άμεση αναγνώριση και εκτέλεση του εντάλματος σύλληψης που εξέδωσε η αιτούσα δικαστική αρχή».

Έτσι το Συμβούλιο της ΕΕ κατήρτισε την από 13 Ιουνίου 2002 Απόφαση – πλαίσιο «για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών»⁴³². Η Ελληνική Πολιτεία ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη την προαναφερόμενη απόφαση – πλαίσιο⁴³³ με το Ν. 3251/2004 (Α' 127)⁴³⁴.

⁴³² L 190/18-07-2002. Στο προοίμιο της εν λόγω απόφασης – πλαίσιο προσδιορίζεται το αποτέλεσμα που επιδιώκεται «[...] (5) Ο στόχος που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, να αποτελέσει ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, συνεπάγεται την κατάρτιση της έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών και την αντικατάσταση της από σύστημα παράδοσης μεταξύ δικαστικών αρχών. Εξάλλου, η εισαγωγή ενός απλουστευμένου συστήματος παράδοσης προσώπων που έχουν καταδικαστεί ή είναι ύποπτα, προς το σκοπό της εκτέλεσης καταδικαστικών ποινικών αποφάσεων ή ποινικής δίωξης επιτρέπει να αρθούν η πολυπλοκότητα και το ενδεχόμενο καθυστερήσεων που είναι εγγενή στις ισχύουσες διαδικασίες έκδοσης. Οι κλασικές σχέσεις συνεργασίας που ισχύουν μέχρι σήμερα μεταξύ κρατών μελών θα πρέπει να δώσουν τη θέση τους σε σύστημα ελεύθερης κυκλοφορίας τόσο των προδικαστικών όσο και των οριστικών ποινικών αποφάσεων, σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης».

⁴³³ Η Απόφαση – Πλαίσιο συνοπτικά περιλαμβάνει τα εξής:

- στο άρθρο 1 δίνεται ο ορισμός του ΕΕΣ και της υποχρέωσης εκτέλεσης του,
- στο άρθρο 2 το πεδίο εφαρμογής του,
- στο άρθρο 3 ορίζονται οι λόγοι υποχρεωτικής μη εκτέλεσης του ΕΕΣ,
- στο άρθρο 4 τους δυνητικούς λόγους άρνησης εκτέλεσης του εντάλματος,
- στο άρθρο 5 τις εγγυήσεις που πρέπει να παρέχει το κράτος έκδοσης του εντάλματος σε ειδικές περιπτώσεις,

Στην παρούσα ενότητα θα εξεταστούν οι κυριότερες διατάξεις του Ν. 3251/2004, ο οποίος ενσωμάτωσε την Απόφαση-Πλαίσιο, καθώς και οι προβληματισμοί που προκύπτουν σχετικά με το ΕΕΣ στο πλαίσιο του δικαίου της ΕΕ. Τονίζεται ότι οι μεταρρυθμίσεις του ισχύοντος νομοθετικού καθεστώτος είναι ουσιώδεις καθώς τροποποιήθηκε σε σημαντικό βαθμό το θεσμικό καθεστώς της έκδοσης μεταξύ της Ελλάδας και των λοιπών ΚΜ της ΕΕ⁴³⁵.

-
- στο άρθρο 6 προσδιορίζει τις αρμόδιες δικαστικές αρχές,
  - στο άρθρο 7 οριοθετεί το ρόλο των κεντρικών αρχών,
  - στο άρθρο 8 καθορίζεται το περιεχόμενο και ο τύπος του ΕΕΣ
  - και στα άρθρα 9 έως 30 περιγράφονται οι λεπτομερείς κανόνες της διαδικασίας παράδοσης, χρονικά όρια που πρέπει να τηρηθούν και ζητήματα όπως η δίωξη και η έκδοση για έτερα αδικήματα.
  - Οι διατάξεις των άρθρων 31-35 αναφέρονται σε ζητήματα ισχύος και ενσωμάτωσης της απόφασης πλαίσιο στις έννομες τάξεις των ΚΜ.

Βλ. Sievers, Julia, 2007, Managing diversity: The E.A.W. and the potential of mutual recognition as a mode of governance in EU Justice and Home Affairs, www.unc.edu/euce/eusa2007/papers/sievers-j-08i.pdf

⁴³⁴ «Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τροποποίηση του Ν. 2928/2001(Α' 27) για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις».

⁴³⁵ Βλ. «a.-Report from the Commission to the European Parliament and the Council of 11 April 2011 on the implementation since 2007 of the Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States [COM(2011) 175 final – Not published in the Official Journal].

This report describes seven years of implementation of the European arrest warrant. The initiative seems to be a success in operational terms – 54,689 warrants have been issued and 11,630 executed. Extradition between EU countries now takes fourteen to seventeen days, if the person consents to their transfer, and forty-eight days if they do not give consent. Previously, this process took more than one year. By using this mechanism to ensure that the opening of borders does not assist those seeking to avoid the application of the law, the free movement of persons in the EU has been strengthened. The Commission notes some shortcomings, however, particularly with regard to respect for fundamental rights. It requests that Member States should bring their legislation into line with Framework Decision 2002/584/JHA where that is not already the case, and implement instruments already adopted in order to improve the functioning of the warrant. The report also notes that too many warrants are issued for minor offences and encourages requesting Member States to apply the principle of proportionality.

b.-Report from the Commission of 24 January 2006 based on Article 34 of the Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States (revised version) [COM(2006) 8 final – not published in the Official Journal].

In its revised version, the report focuses above all on the Italian legislation adopted since the first report. The Commission considers that, despite the initial delay, the European arrest warrant is operational in most of the cases provided for by the Member State.

c.-Report from the Commission of 23 February 2005 based on Article 34 of the Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States [COM(2005) 63 final – not published in the Official Journal].

According to the evaluation made by the Commission in its report, the impact of the European arrest warrant since its entry into force on 1 January 2004 has been positive both in terms of depoliticisation and

10.2.-Οι προβλέψεις για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης με το Ν.3251/2004 (Α΄ 127) και η δεύτερη προσπάθεια του νομοθέτη για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος

10.2.1 ΓΕΝΙΚΑ⁴³⁶

Με το ΕΕΣ⁴³⁷ αντικαθίστανται οι χρονοβόρες διαδικασίες έκδοσης μεταξύ των ΚΜ της ΕΕ με μια απλουστευμένη δικαστική διαδικασία παράδοσης και με σκοπό την άσκηση δίωξης ή την εκτέλεση ποινής ή μέτρου στερητικού της ελευθερίας. Το ΕΕΣ από όποια δικαστική αρχή της ΕΕ και αν εκδοθεί έχει σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ.

Αποτελεί αίτημα δικαστικής αρχής από ένα ΚΜ της ΕΕ για τη σύλληψη προσώπου σε άλλο ΚΜ και παράδοση του στο πρώτο ΚΜ, με σκοπό την άσκηση δίωξης ή την εκτέλεση ποινής ή μέτρου στερητικού της ελευθερίας. Είναι ένας μηχανισμός που στηρίζεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και έχει βασική προϋπόθεση την απευθείας επαφή μεταξύ των δικαστικών αρχών.

Τα ΚΜ και τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να συμμορφώνονται προς τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι συλληφθέντες βάσει ΕΕΣ μπορούν να έχουν δικηγόρο, και διερμηνέα εάν απαιτείται, κατά τα οριζόμενα στη νομοθεσία της χώρας στην οποία συλλαμβάνονται. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται μία ικανοποιητική εξισορρόπηση μεταξύ αποτελεσματικότητας και αυστηρών εγγυήσεων για τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων του συλληφθέντος

---

effectiveness as well as in terms of the speed of the surrender procedure, while the fundamental rights of the persons concerned have been observed.

d.-Statements provided for in Article 31(2) of Council Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedure between Member States [Official Journal L 246 of 29.09.2003].

Denmark, Finland and Sweden state that their uniform legislation in force allows the provisions of the framework decision to be extended and enlarged. They will continue to apply the uniform legislation in force between them, namely:

- Denmark: Nordic Extradition Act (Act No 27 of 3 February 1960, as amended);
- Finland: Nordic Extradition Act (270/1960);
- Sweden: Act (1959:254) concerning extradition to Denmark, Finland, Iceland and Norway for criminal offences».

⁴³⁶ Το πρώτο Ε.Ε.Σ. εκτέλεσε η Ισπανία κατόπιν σχετικού αιτήματος της Σουηδίας, βλ. BBC News, Spain uses first EU arrest warrant, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3383991.stm>. Μάλιστα ο συλληφθείς είχε δηλώσει τη συγκατάθεσή του.

⁴³⁷ Βλ. ΚΥΡΙΤΣΑΚΗ Ι.Μ. "Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και η εφαρμογή του-Ωρα για μία αλλαγή", σ.σ. 689-716, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 1, Θεσσαλονίκη, 2015.

10.2.2. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ Ν. 3251/2004 (Α'127)

Οι επιμέρους διατάξεις του πρώτου μέρους του Ν. 3251/2004⁴³⁸ που αναφέρονται στο ΕΕΣ είναι οι εξής:

Στα άρθρα 1-3 καθορίζονται οι γενικές διατάξεις του νόμου. Ειδικότερα οριοθετείται το εννοιολογικό περιεχόμενο του ΕΕΣ και διατυπώνονται ο γενικός κανόνας της υποχρέωσης σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αρχών κατά την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου ενώ επίσης προσδιορίζονται τα αναγκαία στοιχεία τα οποία πρέπει να περιέχει το ΕΕΣ. Καθορίζεται το Υπουργείο Δικαιοσύνης ως η Κεντρική αρχή που θα επικουρεί τις αρμόδιες δικαστικές αρχές έκδοσης και εκτέλεσης του ΕΕΣ.

Στα άρθρα 4 -8 καθορίζεται η διαδικασία έκδοσης και διαβίβασης του ΕΕΣ από τον κατά τον τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα Εφετών ο οποίος μπορεί να ζητήσει την παράδοση και κατάσχεση αντικειμένων που συνδέονται με την αξιόποινη πράξη ενώ μπορεί να ζητήσει την άρση του προνομίου ή της ασυλίας που απολαύει ο εκζητούμενος.

Στα άρθρα 9 έως 29 περιγράφεται η εκτέλεση του ΕΕΣ όταν η Ελλάδα αποτελεί το εκζητούμενο κράτος. Ο Εισαγγελέας Εφετών είναι η αρμόδια Δικαστική Αρχή για την παραλαβή του Εντάλματος, τη σύλληψη και κράτηση του εκζητούμενου και την εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστικό όργανο. Για την έκδοση της απόφασης του ΕΕΣ αρμόδιος είναι ο πρόεδρος ή το Συμβούλιο Εφετών. Στο άρθρο 10 θεσπίζεται ως γενικός κανόνας η αρχή του διτού αξιόποινου. Στα άρθρα 11 και 12 καθορίζονται οι υποχρεωτικοί λόγοι και δυνητικοί λόγοι άρνησης εκτέλεσης του ΕΕΣ, ενώ το άρθρο 13 προβλέπει ειδικότερους λόγους που μπορούν να τεθούν στην περίπτωση που το κράτος έκδοσης δεν παρέχει επαρκώς συγκεκριμένες εγγυήσεις.

Στα άρθρα 14 - 18 περιγράφεται η διαδικασία σύλληψης και κράτησης του εκζητούμενου, οι υποχρεώσεις του Εισαγγελέα σε ότι αφορά την κράτηση του εκζητούμενου (άρθρο 16) και τα ένδικα μέσα σε αυτό το στάδιο τα οποία μπορεί να ασκηθούν, ενώ παράλληλα καθορίζεται και το δικαίωμα της ακρόασης (άρθρο 23). Ο συλληφθείς έχει τη δυνατότητα να συγκατατεθεί στην προσαγωγή του (άρθρο 17) ή να μην συγκατατεθεί (άρθρο 18).

Οι προθεσμίες για την έκδοση απόφασης για την εκτέλεση του ΕΕΣ προβλέπονται στο άρθρο 21, όπου και καθορίζεται το ανώτατο όριο των 90 ημερών. Η απόφαση προκειμένου να εκτελεστεί το ΕΕΣ ή όχι θα πρέπει να είναι αιτιολογημένη, ενώ αν οι πληροφορίες του εντάλματος δεν παρέχεται η δυνατότητα να ζητηθούν συμπληρωματικά στοιχεία από το εκζητούν κράτος (άρθρο 19). Στο άρθρο 20 ρυθμίζεται η περίπτωση συρροής ΕΕΣ ή ΕΕΣ με αίτημα έκδοσης από άλλη Τρίτη χώρα.

Στο άρθρο 22 καθορίζεται το δικαίωμα άσκησης έφεσης από τον εκζητούμενο στον Άρειο Πάγο κατά της απόφασης εκτέλεσης του εντάλματος. Ο Άρειος Πάγος αποφαινεται εντός προθεσμίας οκτώ ημερών. Μετά την έκδοση της απόφασης πραγματοποιείται η προσαγωγή του εκζητούμενου σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα

⁴³⁸ Βλ. ΚΑΙΑΦΑ – ΓΚΝΤΑΜΠ, Μ., 2004, «Ε.Ε.Σ.: Οι ρυθμίσεις του ν. 3251/2004 και η μετάβαση από την έκδοση στην «παράδοση»», ΠοινΔικ2004, σελ. 1294 επ. [1295] και ΚΙΟΥΠΗΣ, Δ., «Ο Ν. 3251/2004 – Μια σύντομη παρουσίαση των βασικών του σημείων», ΠΛογ2004, σ. 984 κε.

27 και 28, ενώ στο άρθρο 29 ορίζονται οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να αναβληθεί η προσαγωγή ή να πραγματοποιηθεί προσαγωγή υπό όρους.

Η κατάσταση και παράδοση των αντικειμένων καθορίζεται στο άρθρο 29. Η διαδικασία διαμεταγωγής του εκζητούμενου αναλύεται στα άρθρα 30-32 ενώ στα άρθρα 33 έως 36 αναφέρονται στην αντιμετώπιση του εκζητούμενου μετά την προσαγωγή του στην Ελλάδα όταν η τελευταία έχει προβεί στην έκδοση του ΕΕΣ. Ο κανόνας της ειδικότητας αποτυπώνεται στο άρθρο 34, ενώ σχετική με την διάταξη αυτή είναι και το άρθρο 25 το οποίο αναφέρεται στη συρροή διεθνών υποχρεώσεων.

Τέλος τα άρθρα 37-39 ρυθμίζουν θέματα αναδρομικότητας του νόμου και τον τρόπο με τον οποίο ο νόμος αυτός αντικαθιστά τις αντίστοιχες διατάξεις που ίσχυαν σε ότι αφορά την έκδοση στις σχέσεις μεταξύ των ΚΜ της ΕΕ.

Επιπρόσθετα των ανωτέρω κειμένων σχετικά με το ΕΕΣ υφίστανται ακόμη δύο οδηγίες.

Η ΟΔΗΓΙΑ 2013/48/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Οκτωβρίου 2013⁴³⁹ η οποία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τα δικαιώματα των υπόπτων και κατηγορουμένων στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και των προσώπων που υπάγονται στη διαδικασία της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ («διαδικασία εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης»), όσον αφορά στην πρόσβαση σε δικηγόρο, την ενημέρωση τρίτου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας και την επικοινωνία με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας⁴⁴⁰.

⁴³⁹ «σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας».

⁴⁴⁰ Ειδικότερα στο άρθρο 10 με θέμα «Το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στη διαδικασία του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης» ορίζεται ότι:

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ο εκζητούμενος έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο κράτος μέλος εκτέλεσης μετά τη σύλληψή του βάσει του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

2. Όσον αφορά στο περιεχόμενο του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο στο κράτος μέλος εκτέλεσης, ο εκζητούμενος έχει τα ακόλουθα δικαιώματα στο εν λόγω κράτος μέλος:

α) το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο εντός προθεσμίας και κατά τρόπο που να επιτρέπει στον εκζητούμενο να ασκήσει τα δικαιώματά του αποτελεσματικά και σε κάθε περίπτωση χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση μετά τη στέρηση της ελευθερίας·

β) το δικαίωμα συνάντησης και επικοινωνίας με τον δικηγόρο που τον εκπροσωπεί·

γ) το δικαίωμα να ζητά την παρουσία και τη συμμετοχή του δικηγόρου του κατά την εξέταση του εκζητούμενου από την εκτελεστική δικαστική αρχή σύμφωνα με τις διαδικασίες του εθνικού δικαίου. Η συμμετοχή του δικηγόρου στην εξέταση σημειώνεται μέσω της διαδικασίας καταγραφής σύμφωνα με το δικαίο του σχετικού κράτους μέλους.

3. Τα δικαιώματα που προβλέπονται στα άρθρα 4, 5, 6, 7, 9 και, όταν ισχύει η προσωρινή παρέκκλιση σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 3, στο άρθρο 8, ισχύουν, τηρουμένων των αναλογιών, στις διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στο κράτος μέλος εκτέλεσης.

4. Η αρμόδια αρχή στο κράτος μέλος εκτέλεσης ενημερώνει τον εκζητούμενο, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση μετά τη στέρηση της ελευθερίας, ότι έχει δικαίωμα να ορίσει δικηγόρο στο κράτος μέλος έκδοσης. Ο ρόλος του εν λόγω δικηγόρου στο κράτος μέλος έκδοσης είναι να βοηθά τον δικηγόρο στο κράτος μέλος εκτέλεσης με την παροχή πληροφοριών και συμβουλών στον εν λόγω δικηγόρο, ώστε ο εκζητούμενος να ασκήσει αποτελεσματικά τα δικαιώματά του δυνάμει της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ.

Η ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2016/1919 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Οκτωβρίου 2016⁴⁴¹ η οποία θεσπίζει τους κοινούς ελάχιστους κανόνες σχετικά με το δικαίωμα σε δικαστική αρωγή:

- α) των υπόπτων και κατηγορούμενων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και
- β) των προσώπων τα οποία αφορά διαδικασία εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δυνάμει της απόφασης-πλαίσιου 2002/584/ΔΕΥ (καταζητούμενοι).

Επίσης η εν λόγω οδηγία συμπληρώνει τις οδηγίες 2013/48/ΕΕ και (ΕΕ) 2016/800. Τονίζεται ότι καμία διάταξη της παρούσας οδηγίας δεν ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι περιορίζει τα δικαιώματα που προβλέπουν οι εν λόγω οδηγίες⁴⁴².

Τέλος θα πρέπει να επισημανθεί και το περιεχόμενο της οδηγίας 2012/13/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Μαΐου 2012⁴⁴³. Με την εν λόγω οδηγία ορίστηκαν κανόνες σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης των υπόπτων ή κατηγορουμένων, σχετικά με τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας και τις εναντίον τους κατηγορίες. Ορίστηκαν επίσης κανόνες για το δικαίωμα ενημέρωσης των προσώπων που υπόκεινται στο Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης σχετικά με τα δικαιώματά τους.

Εφαρμόζεται από τη στιγμή που ένα πρόσωπο ενημερώνεται από τις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους, ότι θεωρείται ύποπτο ή κατηγορείται για την τέλεση αξιόποινης πράξης μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας, ήτοι τον τελικό προσδιορισμό του εάν ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος έχει τελέσει την αξιόποινη πράξη, συμπεριλαμβανομένης, κατά

5. Σε περίπτωση που ο εκζητούμενος επιθυμεί να ασκήσει το δικαίωμα να ορίσει δικηγόρο στο κράτος μέλος έκδοσης και δεν έχει ήδη τέτοιο δικηγόρο, η αρμόδια αρχή στο κράτος μέλος εκτέλεσης ενημερώνει ταχέως την αρμόδια αρχή στο κράτος μέλος έκδοσης. Η αρμόδια αρχή στο εν λόγω κράτος μέλος παρέχει, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, στον εκζητούμενο πληροφορίες που τον διευκολύνουν να ορίσει εκεί δικηγόρο.

6. Το δικαίωμα του εκζητούμενου να ορίσει δικηγόρο στο κράτος μέλος έκδοσης δεν θίγει τις προθεσμίες της απόφασης-πλαίσιου 2002/584/ΔΕΥ ή την υποχρέωση της δικαστικής αρχής εκτέλεσης να αποφασίσει, εντός των εν λόγω προθεσμιών και των όρων που τίθενται από την εν λόγω απόφαση-πλαίσιο, αν το πρόσωπο πρέπει να παραδοθεί.

⁴⁴¹ «σχετικά με τη δικαστική αρωγή για υπόπτους και κατηγορουμένους στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και για καταζητούμενους σε διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης».

⁴⁴² Στο άρθρο 5 με τίτλο «Δικαστική αρωγή σε διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης» ορίζονται τα εξής:

1. Το κράτος μέλος εκτέλεσης διασφαλίζει ότι οι καταζητούμενοι έχουν δικαίωμα σε δικαστική αρωγή από τη στιγμή της σύλληψής τους βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης έως ότου παραδοθούν ή έως ότου η απόφαση για τη μη παράδοσή τους καταστεί τελεσίδικη.

2. Το κράτος μέλος έκδοσης διασφαλίζει ότι οι καταζητούμενοι τους οποίους αφορά διαδικασία εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης για τον σκοπό της άσκησης ποινικής δίωξης και οι οποίοι ασκούν το δικαίωμα τους να ορίσουν δικηγόρο στο κράτος μέλος έκδοσης για να συνεπικουρεί τον δικηγόρο στο κράτος μέλος εκτέλεσης σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφοι 4 και 5 της οδηγίας 2013/48/ΕΕ, έχουν το δικαίωμα σε δικαστική αρωγή στο κράτος μέλος έκδοσης, για τον σκοπό της διαδικασίας αυτής στο κράτος μέλος εκτέλεσης, εφόσον η δικαστική αρωγή είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

3. Το δικαίωμα σε δικαστική αρωγή που αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2 μπορεί να υπόκειται σε έλεγχο επάρκειας πόρων σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3, το οποίο εφαρμόζεται τηρουμένων των αναλογιών.

⁴⁴³ «σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών».

περίπτωση, της επιμέτρησης της ποινής και της εκδίκασης τυχόν προσφυγής. Εφόσον η νομοθεσία κράτους μέλους προβλέπει την επιβολή κυρώσεων για ήσσονος σημασίας αδικήματα από αρχή πλην δικαστηρίου με δικαιοδοσία σε ποινικά ζητήματα και εφόσον οι κυρώσεις αυτές μπορούν να προσβληθούν ενώπιον τέτοιου δικαστηρίου, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται μόνο στη διαδικασία ενώπιον του ανωτέρω δικαστηρίου κατόπιν προσφυγής⁴⁴⁴.

10.2.3.-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Στα θετικά στοιχεία του νόμου συγκαταλέγεται το ότι τέσσερις δυνητικοί κατά την Απόφαση -πλαίσιο λόγοι άρνησης εκτέλεσης του ΕΕΣ μετατράπηκαν σε υποχρεωτικούς. Ειδικότερα:

Α.- Η εκτέλεση του ΕΕΣ απαγορεύεται «αν έχει επέλθει παραγραφή του εγκλήματος ή της ποινής σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους και η αξιόποινη πράξη υπάγεται στην αρμοδιότητα των ελληνικών δικαστικών αρχών σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους» (άρθρο 11 στοιχ. δ), περίπτωση που επιβάλλεται και από πλευράς συνταγματικής τάξης.

Β.- Εκτέλεση του ΕΕΣ δεν χωρεί αν το πρόσωπο εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί με σκοπό την εκτέλεση της ποινής ή μέτρου ασφαλείας στερητικών της ελευθερίας είναι ημεδαπός και η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας σύμφωνα με τους ποινικούς της νόμους (άρθρο 11 στοιχ. στ).

Γ.- Αν η πράξη:

ι) θεωρείται κατά τον ελληνικό νόμο ότι έχει τελεστεί εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στο έδαφος της Ελλάδας ή σε εξομοιούμενο προς αυτό τόπο ή

ιι) τελέστηκε εκτός εδάφους του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος και κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους απαγορεύεται η δίωξη για το ίδιο έγκλημα που διαπράττεται εκτός του εδάφους της Ελλάδας (άρθρο 11 στοιχείο ζ).

Δ.- Αν το ένταλμα αφορά ημεδαπό που διώκεται στην Ελλάδα για την ίδια πράξη. Στην περίπτωση αυτή το ένταλμα δεν εκτελείται ακόμη και αν η ποινική δίωξη στην Ελλάδα ασκήθηκε μετά την έκδοση του (άρθρο 11 στοιχείο η).

Σημειώνεται ότι κατά τη διαδικασία εκτέλεσης του εντάλματος παρέχεται και δεύτερος βαθμός δικαιοδοσίας στον καθ ου το ένταλμα ενώπιον του Άρειου Πάγου με αποτέλεσμα να κατοχυρώνονται ακόμη περισσότερο τα δικαιώματα του.

⁴⁴⁴ Σε ότι αφορά το ΕΕΕ στο άρθρο 5 με τίτλο «Έγγραφο δικαιωμάτων στις διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης» ορίζεται ότι:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την άμεση παροχή σε όποιον συλλαμβάνεται για τον σκοπό της εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ενός κατάλληλου εγγράφου δικαιωμάτων με πληροφορίες για τα δικαιώματά του σύμφωνα με το δίκαιο εφαρμογής της απόφασης-πλαίσίου 2002/584/ΔΕΥ στο κράτος μέλος της εκτέλεσης.

2. Το έγγραφο δικαιωμάτων συντάσσεται σε απλή και κατανοητή γλώσσα. Ενδεικτικό υπόδειγμα του εγγράφου δικαιωμάτων παρατίθεται στο παράρτημα ΙΙ».

Το ΕΕΣ δεν συνιστά έκδοση. Εγκαταλείπονται πλήρως η φιλοσοφία και οι βασικές γραμμές του δικαίου της έκδοσης, γι αυτό άλλωστε η σχετική απόφαση πλαίσιο δεν χρησιμοποιεί την αντίστοιχη νομική ορολογία. Δεν ανταποκρίνεται επομένως στη νέα νομική πραγματικότητα η χρήση από το νόμο όρων ξένων προς τη λειτουργία του ΕΕΣ όπως εκζητούμενος. Ο καθ' ου το ΕΕΣ δεν εκζητείται (δεν ζητείται η έκδοση αυτού) αλλά είναι «καταζητούμενος» ή «το πρόσωπο στο οποίο αφορά το ΕΕΣ» κατά τη διατύπωση της οικείας απόφασης πλαίσιο.

Στο πλαίσιο του ΕΕΣ δεν υπάρχει διοικητικό στάδιο βάσει της απόφασης πλαίσιο και ο καθ' έχει γενικό δικαίωμα να διαθέσει την παράδοση του παρέχοντας «συγκατάθεση» ρύθμιση η οποία στη διαδικασία έκδοσης είναι εξαιρετική⁴⁴⁵. Η χρήση του όρου «εκζητούμενος» δημιουργεί το συνειρμό ότι το καταζητούμενο άτομο έχει δικαιώματα και προστασία όπως και στην έκδοση ενώ αυτό δε συμβαίνει.

Επιφυλάξεις προκαλεί η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 1 σύμφωνα με την οποία το ΕΕΣ εκτελείται όταν στο κράτος που το εξέδωσε δεν έχει ασκηθεί ακόμη ποινική δίωξη αλλά εκδόθηκε «προκειμένου να ασκηθεί ποινική δίωξη».

Ακόμη παρατηρούνται τα εξής:

Στο άρθρο 11 στοιχ. η του νόμου: Το ένταλμα εκτελείται αν ο ημεδαπός δεν διώκεται στην Ελλάδα για την ίδια πράξη. Στην περίπτωση όμως αυτή δύο είναι οι δυνατές εκδοχές: είτε ο ημεδαπός έχει τελέσει πράξη η οποία υπάγεται στους ελληνικούς ποινικούς νόμους (ελληνική ποινική εξουσία) είτε όχι. Επομένως:

Α.- Αν υπάγεται, η Ελληνική Πολιτεία οφείλει να τον διώξει, σύμφωνα με την αρχή του κράτους δικαίου, διότι αλλιώς απεμπολεί ημεδαπή ποινική εξουσία. Στην περίπτωση αυτή δηλαδή δεν έχει σημασία αν ο αλλοδαπός διώκεται ή όχι, αλλά το αν η πράξη του υπάγεται στη δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων. Είτε ο αλλοδαπός διώκεται, είτε όχι, η ημεδαπή ποινική εξουσία προηγείται.

Β.- Αν τώρα δεν υπάγεται, τότε αυτό μπορεί να σημαίνει: είτε ότι η πράξη δεν είναι αξιόποινη κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, είτε ότι είναι μεν αξιόποινη, πλην όμως στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν εφαρμόζονται οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι ελλείψει συνδετικού στοιχείου. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η εκτέλεση του εντάλματος είναι βεβαίως δυνατή. Στην πρώτη όμως όταν η πράξη δεν είναι αξιόποινη κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους οφείλει να μην εκτελέσει το ένταλμα. Διότι δεν δύναται εμμέσως να επιτρέψει την τιμώρηση πράξεων οι οποίες μπορούν να τελούνται στην Ελλάδα ατιμωρητί κατά καταστρατήγηση του κανόνα *nulum crimen sine lege*.

Γ.- Αν και στην αιτιολογική έκθεση που συνόδευε το νόμο αναφέρεται (σελ. 11) ότι όλες οι σχετικά αναφερόμενες πράξεις που εξαιρούνται της αρχής του διπλού αξιόποινου είναι αξιόποινες κατά το ελληνικό δίκαιο, τούτο δεν αρκεί για να δικαιολογήσει την παραβίαση της αρχής για τους εξής λόγους:

⁴⁴⁵ Βλ. ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ Δ., «Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και η αντικατάσταση της διαδικασίας της έκδοσης», Τμ. Τομ. ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ -ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σ. 1273 επ. και ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Χρ., «Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης», ΠΛογ 6/2003, σ.σ.2259-2260.

i.- Προσεκτική ανάγνωση του καταλόγου αποδίδει ότι μερικές από τις πράξεις δεν είναι αξιόποινες κατά το ελληνικό δίκαιο.

ii.- Αν όλες είναι αξιόποινες κατά το ελληνικό δίκαιο ποιος ο λόγος παραβίασης της αρχής;

iii.- Διανοίγεται η δυνατότητα και ο αντίστοιχος κίνδυνος εγκατάλειψης της αρχής σε σοβαρότερες περιπτώσεις στο μέλλον.

Η αρχή του διπλού αξιόποινου, ωστόσο δεν είναι διαπραγματεύσιμη αλλά εκφράζει και εξειδικεύει βασικές αρχές του νομικού μας πολιτισμού. Όπως έχει ήδη επισημανθεί: «η αρχή του διπλού αξιόποινου δεν είναι διακοσμητική αλλά έχει βαθύτατα ουσιαστικό χαρακτήρα. Παρεμποδίζει την έκδοση και την επιβολή ποινής για πράξη την οποία το κράτος, στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, έχει αξιολογήσει ως μη αξιόποινη και υπό αυτή την έννοια εξασφαλίζει την κυριαρχία του εκδίδοντος κράτους. Εξαιρέση της αρχής αυτής επιτρέπεται μόνο στις περιπτώσεις όπου η τιμώρηση της πράξης επιβάλλεται εκ λόγων είτε αυτοπροστασίας του αιτούντος κράτους, είτε παγκόσμιας δικαιοσύνης.

Η ουσιαστική κατάργηση της αρχής του διπλού αξιόποινου από το ε.ε.σ. επιτρέπει την παράδοση του προσώπου προκειμένου αυτό να τιμωρηθεί για πράξη την οποία στο παραδίδον κράτος μπορεί να τελεί ελεύθερα και ατιμωρητί. Έτσι όμως ο νομοθέτης του παραδίδοντος κράτους που ουσιαστικά επιτρέπει να τιμωρηθεί μία πράξη η οποία είναι ελεύθερη στην επικράτεια του κράτους αυτού, όχι μόνον απιστεί προς τις αξιολογήσεις του αλλά και καταστρατηγεί και τη θεμελιώδη αρχή *nulla poena sine lege* (ουδεμία ποινή χωρίς νόμο) που καθιερώνεται στο άρθρο 7 του Συντάγματος⁴⁴⁶.

Συγκεκριμένα κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους δεν ήταν κατά την περίοδο σύνταξης του νόμου αξιόποινες οι εξής πράξεις του καταλόγου του σχεδίου:

A.- η λαθρεμπορία ορμονικών ουσιών και αυξητικών παραγόντων ως ειδικό έγκλημα,

B.-η ξеноφοβία (σε αντίθεση προς το ρατσισμό),

Γ.- η εμπορία ορισμένων φυτικών ειδών,

Δ.-ορισμένα εγκλήματα σχετιζόμενα με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, όπως π.χ. η υφαρπαγή της ψηφιακής ταυτότητας (identity card),

E.- η δολιοφθορά ως ειδικό έγκλημα

Πέραν τούτων όμως η διατύπωση των εγκλημάτων είναι τόσο ευρεία («εγκληματική οργάνωση», «τρομοκρατία», «διαφθορά») ώστε επιτρέπει την υπαγωγή στις έννοιες αυτές και επομένως την αξίωση για την εκτέλεση του εντάλματος και περιπτώσεων που υπάρχουν μεν στην αλλοδαπή διάταξη, όχι όμως και στην ελληνική.

Π.χ. θα εφαρμοστεί ο νόμος αν η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα κατά την αλλοδαπή διάταξη η νομολογία εφαρμόζεται και όταν η πρότερη πράξη από την οποία προέρχονται τα έσοδα δεν είναι αξιόποινη κατά το δίκαιο του (τρίτου) τόπου τέλεσης, ενώ κατά την ελληνική διάταξη (ορθά ερμηνευμένη) είναι; Ή τι θα γίνει στην

⁴⁴⁶Βλ. ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Χρ., «Η αμφισβήτηση των ατομικών δικαιωμάτων στο νέο διεθνές περιβάλλον», ΝοΒ 52(2004) 768 κ.ε.. και του ίδιου, ό.π. Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης.

περίπτωση που η αλλοδαπή διάταξη καλύπτει και την αξιολογικώς ουδέτερη συμπεριφορά π.χ. δραστηριότητα συμβολαιογράφου που η ελληνική τάξη δεν καλύπτει;

Αν το πρόσωπο εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ΕΕΣ διώκεται στην Ελλάδα για την ίδια αξιόποινη πράξη, η άρνηση εκτέλεσης είναι δυνητική (άρθρο 12 περ. α) ενώ θα έπρεπε να είναι υποχρεωτική καθώς διαφορετικά απεμπολείται ημεδαπό κυριαρχικό δικαίωμα αλλά και υποχρέωση πραγμάτωσης του κράτους δικαίου εκ μέρους της πολιτείας.

Στον νόμο έχει ληφθεί μέριμνα ώστε η διαδικασία εκτέλεσης του ΕΕΣ να συνοδεύεται από τη δυνατότητα άσκησης από τον καθ' ου σειράς δικαιωμάτων, σε βαθμό μάλιστα που η διαδικασία να προσομοιάζει με εκείνη της έκδοσης. Μάλιστα έχει ληφθεί πρόνοια να ισχύει η αρχή της ειδικότητας (άρθρο 34 παρ. 4).

Σε ορισμένες περιπτώσεις παρέχονται δικαιώματα στον καθ' ου το ΕΕΣ χωρίς όμως να προσδιορίζεται ποια θα είναι η κύρωση σε περίπτωση παραβίασης των. Ειδικότερα:

i.- Άρθρο 17 παρ. 3 : «ο εκζητούμενος έχει δικαίωμα ακρόασης ενώπιον του προέδρου εφετών». Ποια θα είναι η κύρωση αν υποβάλει το αίτημα και δεν εισακουστεί όπως αν ισχυριστεί ότι πιάστηκε για να παράσχει την συγκατάθεση του. Αλλά και ποιος θα είναι ο έλεγχος ή το ένδικο μέσο αν ο πρόεδρος εφετών δεν λάβει υπόψη του νομίμως προβλεπόμενα παράπονα του ανωτέρω;

ii.- Άρθρο 18 παρ. 2 : «Ο εκζητούμενος έχει δικαίωμα αυτοπρόσωπης εμφάνισης και ακρόασης ενώπιον του συμβουλίου εφετών». Και εδώ δεν προβλέπεται κύρωση για την περίπτωση που ο «εκζητούμενος» υποβάλει σχετικό αίτημα και δεν εισακουστεί.

iii.- Άρθρο 19 παρ. 3: «Η απόφαση για την εκτέλεση ή όχι του ΕΕΣ πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη. Προφανώς η αιτιολογία εδώ ελέγχεται από τον Άρειο Πάγο. Όμως ενόψει του ότι ο τελευταίος λειτουργεί ως εφετείο δεν υποχρεούται να λάβει θέση επί της αιτιολογίας του εφετείου, μπορεί δε να αποφανθεί υπέρ της παράδοσης με τυπική αιτιολογία, με αποτέλεσμα η αιτιολογία της απόφασης για την εκτέλεση του εντάλματος να παραμένει ουσιαστικά ανέλεγκτη.

iv.- επίσης η προθεσμία που τίθεται των 24 ωρών για την άσκηση έφεσης ενώπιον του Άρειου πάγου (άρθρο 22 παρ. 1) είναι μικρή ενόψει νομικών ζητημάτων που θα ανακύψουν και σχετίζονται με την υπόθεση.

Σύμφωνα με την Απόφαση – πλαίσιο κάθε κράτος λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα ώστε οι συνθήκες υπό τις οποίες παρέχεται η συγκατάθεση από τον κανόνα της ειδικότητας να δείχνει ότι το πρόσωπο το πράττει εκουσίως και έχοντας πλήρη επίγνωση των σχετικών συνεπειών. Προς τούτο ο καταζητούμενος έχει το δικαίωμα να επικουρείται από νομικό παραστάτη (άρθρο 13 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο).

Στον νόμο όμως η μόνη πρόβλεψη που υπάρχει είναι η αναφερόμενη στο άρθρο 17 παρ. 1 : «Ο εισαγγελέας εφετών ενημερώνει με σαφήνεια τον εκζητούμενο για τις συνέπειες της συγκατάθεσης προσαγωγής, της παραίτησης από τον κανόνα της ειδικότητας που αναφέρεται στο άρθρο 34 του παρόντος καθώς και για το δικαίωμα του να παρίσταται με συνήγορο όπως και με διερμηνέα καθώς και για το αμετάκλητο των δηλώσεων του».

Η απλή αυτή ενημέρωση δεν συνιστά εγγύηση καθώς είναι πολύ πιθανό ο καταζητούμενος στον οποίο ο εισαγγελέας εφετών ενημερώνει με σαφήνεια το δικαίωμα

του να παρίσταται με διερμηνέα (πόση σαφήνεια υπάρχει σε κάποιον που δεν έχει διερμηνέα;) να μην αντιληφθεί τη σημασία των όσων συμβαίνουν και να μην έχει τη δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματα του είτε από άγνοια είτε από φόβο. Για το λόγο αυτό η εγγύηση πρέπει να είναι πραγματική και ουσιαστική π.χ. παρουσία δικηγόρου.

10.2.4.- ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Το ΕΕΣ⁴⁴⁷ εισάγει τα παρακάτω έξι νέα στοιχεία σχετικά με τις παραδοσιακές διαδικασίες έκδοσης⁴⁴⁸. Συγκεκριμένα:

Α.-Αυστηρά χρονικά όρια: Το ΚΜ στο οποίο συλλαμβάνεται κάποιο πρόσωπο έχει υποχρέωση να παραδώσει το πρόσωπο αυτό στο ΚΜ που εκδόθηκε το ΕΕΣ εντός μέγιστης προθεσμίας 90 ημερών από τη σύλληψη. Εάν το πρόσωπο συμφωνήσει για την παράδοσή του, η απόφαση λαμβάνεται εντός 10 ημερών.

Β.-Απλούστερες διαδικασίες: Καταργείται η αρχή του διττού αξιοποίνου για 32 κατηγορίες σοβαρών αδικημάτων - ότι δηλαδή η πράξη για την οποία ζητείται η παράδοση συνιστά ποινικό αδίκημα και στο αιτούν ΚΜ αλλά και στο ΚΜ στο οποίο συλλαμβάνεται ο καταζητούμενος. Εφόσον η σοβαρότητα του αδικήματος επιφέρει τουλάχιστον ποινή με τριετή τουλάχιστον φυλάκιση στο ΚΜ που εξέδωσε το ένταλμα, το ΕΕΣ που έχει εκδοθεί για το εν λόγω αδίκημα πρέπει να εκτελείται ανεξαρτήτως εάν ο ορισμός του αδικήματος είναι ο ίδιος σε αμφότερα τα κράτη.

Γ.-Δεν υφίσταται πολιτική ανάμειξη: Η απόφαση για το εάν ένα πρόσωπο πρέπει να παραδοθεί ή όχι βάσει ΕΕΣ, αποτελεί αποκλειστικά δικαστική διαδικασία.

Δ.-Παράδοση υπηκόων: Επί της αρχής, οι χώρες της ΕΕ δεν μπορούν πλέον να αρνούνται την παράδοση δικών τους υπηκόων, εκτός εάν αναλαμβάνουν οι ίδιες τη δίωξη ή την εκτέλεση της ποινής φυλάκισης του καταζητούμενου. Το ΕΕΣ βασίζεται στην αρχή ότι οι πολίτες της ΕΕ είναι υπόλογοι για τις πράξεις τους ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ.

Ε.-Εγγυήσεις: Για την παράδοση ενός προσώπου πρέπει να υφίστανται τρία είδη εγγυήσεων, οι οποίες πρέπει να παρέχονται από το ΚΜ που εξέδωσε το ένταλμα. Συγκεκριμένα:

α. Εάν το ΕΕΣ βασίζεται σε δικαστική απόφαση η οποία εκδόθηκε εν τη απουσία του καταζητούμενου, η παράδοση μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό τον όρο ότι το πρόσωπο

⁴⁴⁷ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΙΣ Τρ., «The European arrest warrant in the European criminal policy. Its implementation in the Hellenic legal order», International Journal of Asian Social Science, Vol. 3, issue 6, June 2013, p.p. 1345-1359.

⁴⁴⁸ Βλ. ΚΑΛΦΕΛΗΣ, Γρ., «Το Ε.Ε.Σ. Μονοδιάστατη ενοποίηση των ευρωπαϊκών κατασταλτικών μηχανισμών», ΠοινΔικ2006, σ.. 199, Corinne, G., 2006. The European Arrest Warrant and its application by the member states, European Issues No.16, January 2006, http://www.robert-schuman.org/supplement/questions_europe16an.htm, Plachta, M., 2003. European Arrest Warrant – Revolution in Extradition?, European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice, 2003, σ. 183 κε.

αυτό έχει δικαίωμα να αιτηθεί να δικαστεί εκ νέου στη χώρα που αιτήθηκε την παράδοσή του.

β. Εάν το ΕΕΣ βάσει του οποίου συλλαμβάνεται κάποιο πρόσωπο έχει εκδοθεί για αξιόποινη πράξη η οποία επισύρει ποινή ισόβιας κάθειρξης, η παράδοση μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό τον όρο ότι ο κατηγορούμενος μπορεί να αιτηθεί την επανεξέταση της ποινής που του έχει επιβληθεί ύστερα από ορισμένο χρονικό διάστημα.

γ. Εάν το αίτημα αφορά τη δίωξη υπηκόου ή κατοίκου του κράτους στο οποίο το πρόσωπο αυτό συνελήφθη, η παράδοση μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό τον όρο ότι το πρόσωπο αυτό θα διαμεταχθεί για την έκτιση του στερητικού της ελευθερίας του μέτρου.

ΣΤ.-Λόγοι άρνησης: Υφίσταται η περίπτωση να υπάρξει άρνηση για την παράδοση συλληθέντος για τρεις υποχρεωτικούς και επτά προαιρετικούς λόγους. Οι υποχρεωτικοί λόγοι αφορούν την αρχή «ne bis in idem» (δεν υπάρχει παράδοση εάν το πρόσωπο έχει ήδη εκτίσει ποινή για το ίδιο αδίκημα), τους ανηλικούς (δεν υπάρχει παράδοση εάν το πρόσωπο δεν μπορεί, λόγω της ηλικίας του, να θεωρηθεί ποινικώς υπεύθυνο στη χώρα που συνελήφθη) και την αμνηστία (δεν υπάρχει παράδοση εάν το κράτος στο οποίο συνελήφθη το πρόσωπο θα μπορούσε να ασκήσει δίωξη κατά του προσώπου για αδίκημα το οποίο καλύπτεται από αμνηστία σε αυτό το κράτος).

Οι προαιρετικοί λόγοι άρνησης επαφίενται καταρχήν στην κρίση των δικαστικών αρχών για παράδειγμα, μπορεί να υπάρξει άρνηση για την παράδοση εάν μέρος των αξιόποινων πράξεων για τις οποίες εκδόθηκε το ΕΕΣ διεπράχθη στο κράτος στο οποίο συνελήφθη το πρόσωπο και το κράτος αυτό ασκήσει δίωξη για αυτές τις πράξεις.

11.-ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΤΟΛΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

Με την ΟΔΗΓΙΑ 2014/41/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 3ης Απριλίου 2014⁴⁴⁹ «περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις» θεσπίστηκε η «ευρωπαϊκή εντολή έρευνας» (ΕΕΕ), ως μέσο συνεργασίας μεταξύ των ΚΜ της ΕΕ.

Αφότου εκδόθηκαν οι Αποφάσεις-πλαίσια 2003/577/ΔΕΥ⁴⁵⁰ και 2008/978/ΔΕΥ⁴⁵¹ διαπιστώθηκε ότι το πλαίσιο για τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων είναι υπερβολικά κατακερματισμένο και περίπλοκο και ότι απαιτείτο συνεπώς νέα προσέγγιση.

Βάσει του προγράμματος της Στοκχόλμης⁴⁵², το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 10-11 Δεκεμβρίου 2009, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε ότι θα πρέπει να δοθεί συνέχεια στη θέσπιση συνολικού συστήματος για τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων σε υποθέσεις με διασυνοριακή διάσταση, βάσει της αρχής της

⁴⁴⁹ «Περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις».

⁴⁵⁰ Βλ. Απόφαση-πλαίσιο 2003/577/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 196 της 2.8.2003, σ. 45).

⁴⁵¹ Βλ. Απόφαση-πλαίσιο 2008/978/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων προς λήψη αντικειμένων, εγγράφων και δεδομένων για χρήση σε ποινικές διαδικασίες (ΕΕ L 350 της 30.12.2008, σ. 72).

⁴⁵² Βλ. παραπομπές 118,119.

αμοιβαίας αναγνώρισης. Δήλωσε ότι τα υπάρχοντα μέσα σε αυτόν τον τομέα συνιστούν ένα κατακερματισμένο καθεστώς και ότι απαιτείται νέα προσέγγιση, που θα βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, αλλά θα λαμβάνει επίσης υπόψη την ευελιξία του παραδοσιακού συστήματος της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής.

Ζήτησε ένα συνεκτικό σύστημα που θα αντικαταστήσει όλα τα υπάρχοντα νομοθετήματα στον συγκεκριμένο τομέα, περιλαμβανομένης της Απόφασης-πλαισίου 2008/978/ΔΕΥ το οποίο θα καλύπτει κατά το δυνατόν όλα τα είδη αποδεικτικών στοιχείων και θα ορίζει προθεσμίες εκτέλεσης, θα περιορίζει δε όσο το δυνατόν περισσότερο τους λόγους άρνησης.

Η νέα αυτή προσέγγιση θα πρέπει να βασίζεται σε ένα και μοναδικό μέσο, το οποίο ονομάζεται Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας (ΕΕΕ). Η έκδοση μιας ΕΕΕ αποσκοπεί στην εκτέλεση ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων ερευνητικών μέτρων στο κράτος εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος («κράτος εκτέλεσης») με σκοπό τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει τη λήψη αποδεικτικών στοιχείων που βρίσκονται ήδη στην κατοχή της αρχής εκτέλεσης.

Όταν εκδίδει ΕΕΕ, η αρχή έκδοσης δίνει ιδιαίτερη σημασία στην εξασφάλιση του πλήρους σεβασμού των δικαιωμάτων κατά το άρθρο 48 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το τεκμήριο αθωότητας και το δικαίωμα της υπεράσπισης σε ποινική διαδικασία αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στο Χάρτη όσον αφορά τον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης.

Οποιοσδήποτε περιορισμός των δικαιωμάτων αυτών από ερευνητικό μέτρο που διατάσσεται βάσει της εν λόγω οδηγίας θα πρέπει να συμμορφώνεται πλήρως με τις απαιτήσεις του άρθρου 52 του Χάρτη σε ό,τι αφορά την αναγκαιότητα, την αναλογικότητα και τους στόχους γενικού συμφέροντος που θα πρέπει να επιδιώκει, ιδίως την προστασία των δικαιωμάτων των άλλων.

Η ΕΕΕ βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών⁴⁵³ και είναι δικαστική απόφαση ή απόφαση την οποία εκδίδει ή επικυρώνει δικαστική αρχή κράτους-μέλους της ΕΕ («κράτος έκδοσης») με σκοπό την εκτέλεση ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων ερευνητικών μέτρων σε άλλο κράτος-μέλος («κράτος εκτέλεσης») για τη λήψη αποδεικτικών στοιχείων.

Κατά την έκδοση, διαβίβαση και εκτέλεση της ΕΕΕ τηρούνται τα θεμελιώδη δικαιώματα και αρχές, όπως κατοχυρώνονται στο άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων υπεράσπισης όσων υπόκεινται σε ποινικές διαδικασίες. Τυχόν υποχρεώσεις που βαρύνουν τις ελληνικές δικαστικές αρχές σχετικά με την τήρηση των δικαιωμάτων του προηγούμενου εδαφίου δεν τίγονται. Ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το Ν.4489/2017 (Α' 140)⁴⁵⁴. Οι ΕΕΕ εκτελούνται από τις ελληνικές αρχές με βάση την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης και σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Η ΕΕΕ έχει ως αντικείμενο κάθε

⁴⁵³ Άρθρο 82§1 ΣΛΕΕ.

⁴⁵⁴ «Ευρωπαϊκή εντολή έρευνας στις ποινικές υποθέσεις - Εναρμόνιση της νομοθεσίας με την Οδηγία 2014/41/ΕΕ και άλλες διατάξεις».

ερευνητικό μέτρο, περιλαμβανομένης της λήψης αποδεικτικών στοιχείων τα οποία βρίσκονται ήδη στην κατοχή των αρμόδιων αρχών του κράτους εκτέλεσης.

Η ΕΕΕ δεν μπορεί να έχει ως αντικείμενο τη σύσταση κοινής ομάδας έρευνας και τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων στο πλαίσιο αυτής κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 13 της Σύμβασης για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των ΚΜ της ΕΕ⁴⁵⁵. Κατ' εξαίρεση, το κράτος όπου δραστηριοποιείται η ΚΟΕ μπορεί να εκδώσει ΕΕΕ όταν η ομάδα χρειάζεται τη συνδρομή άλλου ΚΜ, εκτός εκείνων που συγκροτούν την ομάδα.

---

⁴⁵⁵ ΕΕ C 197 της 12.7.2000, σ. 3 και στο Κεφάλαιο Δεύτερο (άρθρα 13-24) του ν. 3663/2008 (Α' 99) «Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (EURO-JUST), Κοινές Ομάδες Έρευνας και λοιπές διατάξεις» (Απόφαση-Πλαίσιο 2002/465/ΔΕΥ του Συμβουλίου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα σύγχρονα κράτη έχουν δημιουργήσει μία κοινωνία βασισμένη στην ελευθερία, την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη, σεβόμενα σχετικά διεθνή κείμενα που έχουν καταρτιστεί για αυτό το σκοπό, όπως τη Σύμβαση της Λισσαβόνας⁴⁵⁶, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών⁴⁵⁷. Η σημερινή-σύγχρονη κοινωνία χαρακτηρίζεται από έξαρση των εγκληματικών δραστηριοτήτων και δη του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και της τρομοκρατίας που έχουν διεθνή χαρακτήρα, αποδεικνύοντας ότι για τις παράνομες δραστηριότητες δεν υφίστανται σύνορα.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το οργανωμένο έγκλημα, η διαφθορά⁴⁵⁸ καθώς και το οικονομικό έγκλημα⁴⁵⁹ και κύρια το διασυνοριακό έχουν αναπτυχθεί στο διεθνές αλλά και στο ευρωπαϊκό περιβάλλον οργανισμοί στους οποίους έχουν ανατεθεί αστυνομικά-διωκτικά καθήκοντα αποσκοπώντας στην προστασία των ευρωπαϊκών κοινωνιών. Οι συγκεκριμένοι οργανισμοί έχουν αναπτύξει μεταξύ τους στενή συνεργασία η οποία είναι γνωστή ως αστυνομική συνεργασία⁴⁶⁰. Ειδικότερα σε ότι αφορά την ΕΕ και έχει αναφερθεί σε προγενέστερα κεφάλαια, η σύσταση της ενιαίας αγοράς και συνακόλουθα η ελεύθερη διακίνηση των πολιτών, σήμαινε κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα των ΚΜ.

Κατά συνέπεια ήταν απαραίτητη η σύσταση ευρωπαϊκών οργανισμών οι οποίοι μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας και τη δημιουργία του ΧΕΑΔ να μπορούν να αναλάβουν σε υπερεθνικό επίπεδο, αρμοδιότητες με περαιτέρω στόχο και σκοπό την ενίσχυση του περιβάλλοντος ασφάλειας στην ΕΕ. Οι Ευρωπαϊκοί αυτοί οργανισμοί σε συνδυασμό με τις αλλαγές που επέφερε η εν λόγω Συνθήκη όπως η Ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (συναπόφαση), η κατάργηση της ομοφωνίας, η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, μείωσαν από τη μία πλευρά το δημοκρατικό έλλειμμα στην ΕΕ, αλλά παράλληλα διασφάλισαν το περιβάλλον του κράτους δικαίου στην επικράτεια της ΕΕ, με τον δικαστικό έλεγχο όλων των πράξεων από τις δικαστικές αρχές.

⁴⁵⁶ Βλ. ΠΕΡΡΑΚΗΣ Σ., ό.π. Πολιτικές του «Χώρου» και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας: Τριβές και Προοπτικές υπό το φως των νέων Προκλήσεων».

⁴⁵⁷ Βλ. ΡΟΖΑΚΗΣ Χ., ό.π. «Η Προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων: Διευρύνοντας την Ευρωπαϊκή Προστασία Δικαιωμάτων του ανθρώπου».

⁴⁵⁸ Βλ. ΚΑΤΣΙΟΣ Σ., ό.π. «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και Διαφθορά» και ό.π. ΒΙΔΑΛΗ Σ., ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ Ν., ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ Χ., ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΣΧΥΡΩΝ, Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα.

⁴⁵⁹ Βλ. VOSKOPOULOS G., «Defining an Area of Justice, Freedom and Security Area may involve Different Approaches :Challenges set by the Fiscal Crisis», σ. 102-107, στο «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΤΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 1, Θεσσαλονίκη, 2015.

⁴⁶⁰ Βλ. Alain Guyomarch, Ό.Π., «Problems and prospects for European police cooperation after Maastricht», και Jorg Monar, ό.π. «Cooperation in the Justice and Home Affairs Domain: Characteristics, Constraints and Progress».

Η Συγκρότηση των ευρωπαϊκών αυτών οργανισμών, αποτελεί ένα βήμα στην κατεύθυνση της πολιτικής ενοποίησης, ήτοι από τον διακυβερνητικό χαρακτήρα σε υπερεθνικές δομές, δομές που φέρουν στοιχεία συνταγματοποίησης. Η εξέλιξη αυτή οδήγησε στη νομοθετική έκδοση νέων νομικών κειμένων από την ΕΕ, αντικαθιστώντας προγενέστερες αποφάσεις βάσει των οποίων είχαν συγκροτηθεί οργανισμοί όπως η Europol, Eurojust κλπ, και για να εκσυγχρονισθεί το νομικό τους πλαίσιο αλλά και για να συμμετάσχουν οι λαοί των ΚΜ της ΕΕ σε αυτή τη διαδικασία μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι κανονισμοί της ΕΕ είτε εκδίδονται από το Συμβούλιο είτε την Επιτροπή όπως είναι γνωστό έχουν άμεση, καθολική και δεσμευτική ισχύ, και δεν απαιτείται κανένα άλλο απολύτως μέτρο σε εθνικό επίπεδο.

Το οργανωμένο έγκλημα⁴⁶¹ σήμερα λόγω της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και της αύξησης των ροών μεταξύ των κρατών έχει λάβει διεθνείς διαστάσεις. Η αύξηση των διεθνών επαφών, καθώς έχουν μειωθεί λόγω της τεχνολογίας οι αποστάσεις, έχει οδηγήσει στην διεθνοποίηση των εγκληματικών δραστηριοτήτων που είναι ιδιαίτερα επικερδείς. Αποτέλεσμα αυτών ήταν μεταξύ των άλλων πρωτοβουλιών και η υπογραφή από 120 περίπου κράτη της Σύμβασης του Παλέρμο τον Δεκέμβριο του 2000, που αναφερόταν στην αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος.

Η ανάπτυξη της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας⁴⁶² είναι ένα από τα μέσα που χρησιμοποιεί η διεθνής κοινότητα, προκειμένου να αντιμετωπίσει συστηματικά και μεθοδικά το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία⁴⁶³. Η διεθνής αστυνομική συνεργασία αναπτύσσεται σε τρεις τομείς:

Α.- με τη σύσταση διεθνών οργανισμών από τα κράτη⁴⁶⁴, οι οποίοι χρησιμοποιούνται σαν μέσα αποτελεσματικότερης και άμεσης συνεργασίας στον δικαστικό και αστυνομικό τομέα,

Β.- με τη διαμόρφωση κοινών νομοθετικών πλαισίων και πολιτικών ασφαλείας⁴⁶⁵ και

Γ.- με την ανάπτυξη διμερών συνεργασιών μεταξύ των κρατών για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της διεθνούς διασυνοριακής εγκληματικότητας.⁴⁶⁶

Ιδιαίτερα η ΕΕ αποτέλεσε τον χώρο όπου αναπτύχθηκαν – υλοποιήθηκαν, οι κυριότερες πολιτικές που σχετίζονται με την διεθνή αστυνομική συνεργασία⁴⁶⁷. Συστάθηκαν ευρωπαϊκοί οργανισμοί που κυριότερο καθήκον τους είναι η αποτελεσματική δίωξη του

⁴⁶¹ Βλ. James Sheptyczi, Hager Ben Jaffel, Didier Bigo, ό.π., «International Organized Crime in the European Union».

⁴⁶² Βλ. ΤΖΩΡΤΖΗ Β., ό.π., VIGO D., ό.π. 'Έλευθερία, κινητικότητα και ασφάλεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση: μία τροχιά πενήντα ετών για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις', Gottschalk P., ό.π., «Policing Organized Crime, Intelligence Strategy Implementation».

⁴⁶³ Βλ. Monica Den Boer, ό.π. «Counter –Terrorism, Security and Intelligence in the EU: Governance Challenges for Collection, Exchange and Analysis», και Javier Argomaniz, Oldrich Bures & Christian Kaunert, ό.π. «A Decade of EU Counter-Terrorism and Intelligence: A Critical assessment».

⁴⁶⁴ Βλ. ΤΖΙΡΙΤΗΣ Δ., ό.π.

⁴⁶⁵ Βλ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ., ό.π. 'Το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου και ο μηχανισμός του Δουβλίνου', ΚΟΥΤΣΟΥΡΑΚΗ Ε., ό.π. και DURADE –ΚΟΝΤΟΥ ΜΑΡΙΑ, ό.π.

⁴⁶⁶ Βλ. John D. Occhipinti, ό.π.

⁴⁶⁷ Βλ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Δ., ό.π., ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Ρ-Ε., ό.π., ΤΖΩΡΤΖΗ Β., ό.π., ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ Μ., ό.π. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., ό.π., Από το Schengen στο Prum. Αναζητώντας την ασφάλεια, υποσκάπτουμε την ελευθερία;, VOSKOPOULOS G., ό.π., ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Λ., ό.π.

διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος⁴⁶⁸ και της τρομοκρατίας σε επίπεδο δικαστικής⁴⁶⁹ και αστυνομικής συνεργασίας. Είχε προηγηθεί η σύσταση της Interpol, η οποία αποτέλεσε το εφαλτήριο της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας.

Ιδιαίτερα η ΕΕ με τη συμμετοχή όλων των αρμοδίων αρχών των ΚΜ (Law Enforcement Agencies-L.E.A.)⁴⁷⁰ στις οποίες συμπεριλαμβάνονται αστυνομικές, τελωνειακές καθώς και άλλες αρχές επιβολής του νόμου που εξειδικεύονται είτε στον τομέα της πρόληψης ή /και στον τομέα της εξακρίβωσης αξιόποινων πράξεων ή της διερεύνησής τους⁴⁷¹ αναπτύσσει αστυνομική συνεργασία.

Για την επίτευξη των ανωτέρω σκοπών και δη την ανάπτυξη της αστυνομικής συνεργασίας, Συμβούλιο και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από κοινού και ακολουθώντας τη συνήθη νομοθετική διαδικασία αποφασίζουν και λαμβάνουν μέτρα που αφορούν τα εξής:

(α) τη συλλογή, επεξεργασία, ανάλυση, αποθήκευση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών⁴⁷²,

(β) την παροχή υποστήριξης σε ότι αφορά την κατάρτιση προσωπικού, αλλά επίσης και τη συνεργασία σχετικά με ανταλλαγές προσωπικού, εξοπλισμό και εγκληματολογική έρευνα και

(γ) τις κοινές τεχνικές έρευνας σε ότι αφορά την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος⁴⁷³.

Αντικείμενο στην παρούσα ενότητα έχοντας υπόψη τα ανωτέρω είναι η ανάλυση-ανάπτυξη των νομικών κειμένων που αναφέρονται στους κυριότερους ευρωπαϊκούς οργανισμούς που ασχολούνται με την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και

⁴⁶⁸ Βλ. αναλυτικά παραπ. 1.

⁴⁶⁹ Βλ. ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ Δ., ό.π. "Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ένα νέο θεσμικό περιβάλλον. Αποτίμηση και προοπτικές", ΚΑΙΑΦΑ-ΓΚΜΠΙΑΝΤΙ Μ., ό.π. "Η διαφύλαξη θεμελιωδών αρχών του ουσιαστικού ποινικού δικαίου στην ΕΕ: Βασική θεσμική πρόκληση στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης", ΚΟΡΟΝΤΖΗ Τρ., ό.π. «Το θεσμικό πλαίσιο των Κοινών Ομάδων Έρευνας στην Εθνική και Ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Η συνδρομή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών της EUROJUST και της EUROPOL», του ιδίου «Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης στην Ελληνική Έννομη Τάξη», ό.π., του ιδίου ό.π., Η Δικαστική Συνεργασία στην Ε.Ε.

⁴⁷⁰ Βλ. Hartmut Aden, ό.π., «Information sharing, secrecy and trust among law enforcement and secret service institutions in the European Union».

⁴⁷¹ Βλ. Monica Den Boer, ό.π., James Sperling, ό.π.

⁴⁷² Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τ., "Η δίωξη του οικονομικού εγκλήματος στην Ελλάδα", "Λιμενικά Χρονικά", τεύχος 91, Ιούλιος-Αύγουστος- Σεπτέμβριος 2012, σ.5-6, του ιδίου "Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία: EUROPOL", "Εθνικές Επάξεις", τεύχος 96, Ιούλιος-Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2011, σ. 50-51, σε συνδυασμό με τον Καν. (ΕΕ) 2016/794 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 11^{ης} ΜΑΙΟΥ 2016 για τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Ευρωπόλ) και την αντικατάσταση και κατάρτιση των αποφάσεων του Συμβουλίου 2009/371/ΔΕΥ, 2009/934/ΔΕΥ, 2009/935/ΔΕΥ, 2009/936/ΔΕΥ και 2009/968/ΔΕΥ., του ιδίου Διεθνές Συνέδριο "EURASIAN MULTIDISCIPLINARY FORUM (EMF)", ό.π..

Ακόμη βλ. περιεχόμενο ενοτήτων που αντιστοιχούν οι εξής παραπομπές: παραπ. 2 αναφορικά με τους διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς, παραπομπές 40,129,131 σε ότι αφορά τον Frontex, και για τα αντίστοιχα συστήματα πληροφοριών βλ. παραπομπή 46 (Eurosur), παραπομπές 123,124 (Schengen), παραπ. 43 (Eurodac), παραπ. 45 (SIS, SIS II), παραπ. 52 (SIRENE), παραπ. 134 (ETIAS), παραπ. 44 (VIS)

⁴⁷³ Βλ. [άρθρο 87 ΣΛΕΕ (Σύμβαση της Λισσαβόνας για την ΕΕ), C 83/473, 30-03-2010 σ. 83].

της τρομοκρατίας (Interpol, Europol, EPCTF, OLAF, CEPOL, SELEK) και ειδικότερα των αρμοδιοτήτων και καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί⁴⁷⁴.

1.ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ– INTERNATIONAL CRIMINAL POLICE ORGANIZATION (INTERPOL)

Πρόκειται για τον μεγαλύτερο διεθνή αστυνομικό οργανισμό, στο πλαίσιο του οποίου συνεργάζονται 187 χώρες⁴⁷⁵.

Κατά την 25η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 1956 στη Βιέννη, εγκρίθηκε το Καταστατικό του συγκεκριμένου Οργανισμού και σε ότι αφορά την Ελλάδα τέθηκε σε ισχύ στις 13 Ιουνίου 1956⁴⁷⁶. Στο Καταστατικό περιγράφονται οι στόχοι της Interpol και ειδικότερα τον τρόπο αποτελεσματικής διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας⁴⁷⁷.

Συγκεκριμένα στο άρθρο 2 του Καταστατικού περιγράφονται οι στόχοι της Interpol που είναι:

- 1.-η εξασφάλιση της ευρύτερης δυνατής συνεργασίας μεταξύ όλων των αστυνομικών αρχών και
- 2.-η ανάπτυξη θεσμών για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας.

Στο ίδιο άρθρο περαιτέρω ορίζεται ότι η διεθνής αστυνομική συνεργασία πρόκειται να διεξαχθεί στο πλαίσιο της «Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου» και με τον τρόπο αυτό διατυπώνεται η υποχρέωση του Οργανισμού κατά τη διάρκεια των ενεργειών του να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των ατόμων κατά την εκτέλεση των ενεργειών του.

Περαιτέρω στο άρθρο 3 του Καταστατικού αναφέρεται ότι προκειμένου να εξασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών αρχών των κρατών μελών της, απαγορεύεται αυστηρά οποιαδήποτε παρέμβαση ή δραστηριότητα πολιτικού, στρατιωτικού, θρησκευτικού ή φυλετικού χαρακτήρα. Το εν λόγω άρθρο αναφέρεται μερικές φορές ως "η ρήτρα ουδετερότητας" λόγω του περιεχομένου του.

⁴⁷⁴ Βλ. Nadia Gerspacher, ό.π., «The history of international police cooperation: a 150-year evolution in trends and approaches», και ΑΝΑΓΝΟΥ Μ., ό.π. «Ευρωπαϊκά σύνορα, μετανάστευση & ασφάλεια: προκλήσεις για την ΕΕ και την Ελλάδα».

⁴⁷⁵ Βλ. Anderson, M., ό.π., Policing the World: Interpol and the Politics of International Police Cooperation, Barnett, M. & Coleman, L. (2005), Designing Police: Interpol and the Study of Change in International Organizations, International Studies Quarterly, 49 (4):593-619, Cheah W.L., ό.π., "Mapping Interpol's Evolution: Functional Expansion and the Move towards Legalization", Deflem, M., ό.π., "International Police Cooperation Against Terrorism: Interpol and Europol in Comparison", Fooner, M. (1989) Interpol, Issues in World Crime and International Criminal Justice, New York: Plenum Publishing

⁴⁷⁶ Βλ. [N. 3640/1956 (Α' – 303)], «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Διεθνούς Οργανισμού Εγκληματολογικής Αστυνομίας ΙΝΤΕΡΠΟΛ για τα προνόμια και τις ασυλίες κατά τη διάρκεια της συνάντησης της Εκτελεστικής Επιτροπής και της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης αυτής που θα διεξαχθούν στην Ελλάδα».

⁴⁷⁷ Βλ. Anderson, M., ό.π., Policing the World: Interpol and the Politics of International Police Cooperation.

Ο Οργανισμός⁴⁷⁸ για κάθε δράση που αναλαμβάνει θα πρέπει αυτή να είναι σύμφωνη με τα οριζόμενα στο Καταστατικό του, το οποίο ορίζει τη νομική βάση για τη διεθνή αστυνομική συνεργασία που ανέλαβε η Interpol⁴⁷⁹. Αυτό προσδίδει στον Οργανισμό μια νομική προσωπικότητα και του παραχωρεί το δικαίωμα να πραγματοποιήσει συνεργασίες με άλλους οργανισμούς και να αποφασίσει για τον προϋπολογισμό του. Έτσι με αυτό τον τρόπο καθίσταται δυνατή η διευκόλυνση της συνεργασίας του χωρίς εξωτερική/ες παρέμβαση/εις.

Η Interpol παρέχει υποστήριξη στα Εθνικά Κεντρικά Γραφεία στους τομείς των ναρκωτικών, της παράνομης μετανάστευσης, το οργανωμένο έγκλημα, την εμπορία ανθρώπων, το οικονομικό έγκλημα⁴⁸⁰, την τρομοκρατία και την υψηλή τεχνολογία⁴⁸¹.

Η δομή της Interpol όπως καθορίζεται στο άρθρο 5 του Καταστατικού είναι:

- η Γενική Συνέλευση,
- η Εκτελεστική Επιτροπή,
- η Γενική Γραμματεία,
- τα Εθνικά Κεντρικά Γραφεία και οι
- Σύμβουλοι.

Τα Εθνικά Γραφεία υφίστανται σε όλα τα κράτη και επανδρώνονται από στελέχη των αρμοδίων εθνικών διωκτικών αρχών. Τα Εθνικά Κεντρικά Γραφεία υποστηρίζουν σε εθνικό επίπεδο τις διωκτικές Αρχές με:

- εξασφάλιση άμεσης επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές,
- λειτουργία βάσεων δεδομένων,
- υποστήριξη ερευνών των αρμοδίων διωκτικών Αρχών και
- εκπαίδευση των στελεχών των διωκτικών αρχών.

Τα Κεντρικά Εθνικά Γραφεία συνδέονται με το δίκτυο I-24/7 της Interpol [I=Information, 24=24 ώρες την ημέρα, 7=7 ημέρες την εβδομάδα], το οποίο λειτουργεί σε 24ωρη βάση προκειμένου να καταχωρήσουν πληροφορίες ή να αναζητήσουν στοιχεία διευκολύνοντας τις έρευνες για εγκληματικές δραστηριότητες που έχουν πραγματοποιηθεί.

Σε ότι αφορά την Ελλάδα σύμφωνα με το άρθρο 8 του Π.Δ. 178/2014 (Α' 281)⁴⁸², στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας που αποτελεί την εθνική αρχή στο πλαίσιο των συμβάσεων που κυρώθηκαν με τους Ν. 3640/1956 (Α' 303)⁴⁸³, 2514/1997 (Α' 140)⁴⁸⁴ και 2605/1998 (Α' 88)⁴⁸⁵ και είναι αρμόδια για τον χειρισμό θεμάτων διεθνούς

⁴⁷⁸ Βλ. Giulio Calcara, A transnational police network co-operating up to the limits of the law: examination of the origin of INTERPOL, *Transnational Legal Theory*, Volume 11, 2020 - Issue 4.

⁴⁷⁹ Βλ. Stuart Cameron-Waller, The role of INTERPOL in the modern world: Global developments of interest, *Commonwealth Law Bulletin*, Volume 19, 1993 - Issue 4.

⁴⁸⁰ Βλ. Malcolm Anderson, Interpol and fraud, *Commonwealth Law Bulletin*, Volume 18, 1992 - Issue 2.

⁴⁸¹ Βλ. Rosemary Barberet, The Legacy of INTERPOL Crime Data to Cross-National Criminology *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, Volume 33, 2009 - Issue 2.

⁴⁸² [Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας].

⁴⁸³ [Περί της συμμετοχής της Ελλάδος εις την Διεθνή Επιτροπήν Εγκληματολογικής Αστυνομίας].

⁴⁸⁴ [Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (Συνθήκη SCHENGEN)].

⁴⁸⁵ [Κύρωση της Σύμβασης για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Σύμβαση EYROPOL) δυνάμει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση].

επικοινωνίας και συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας στη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας (ΔΔΑΣ) έχει συσταθεί τμήμα με τίτλο «Interpol» που αποστολή του είναι η εξασφάλιση της επικοινωνίας των αστυνομικών, δικαστικών και λοιπών Αρχών του κράτους, με τη Γενική Γραμματεία του Διεθνούς Οργανισμού Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Δ.Ο.Ε.Α. – INTERPOL) και των εθνικών κεντρικών γραφείων των κρατών-μελών του, με σκοπό την πρόληψη και την αποτελεσματικότερη δίωξη και καταστολή του εγκλήματος⁴⁸⁶.

⁴⁸⁶ Ειδικότερα οι αρμοδιότητες του εν λόγω γραφείου είναι οι ακόλουθες:

«α. εξασφαλίζει την επικοινωνία των αστυνομικών, δικαστικών και λοιπών αρχών του κράτους με τη Γενική Γραμματεία του Διεθνούς Οργανισμού Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Δ.Ο.Ε.Α. INTERPOL) και τα Εθνικά Κεντρικά Γραφεία των κρατών μελών του για την πρόληψη και αποτελεσματικότερη δίωξη και καταστολή του εγκλήματος, σύμφωνα με το Ν. 3640/1956, καθώς και τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού,

β. διαβιβάζει πληροφορίες που αφορούν στην εγκληματικότητα, καθώς και αιτήματα αλλοδαπών αρχών στις καθ' ύλην αρμόδιες Υπηρεσίες του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας και στις συναρμόδιες κρατικές υπηρεσίες για την αξιοποίηση και το χειρισμό και αποστέλλει σχετικές απαντήσεις, αιτήματα και πληροφορίες στις αλλοδαπές αρχές,

γ. εξασφαλίζει την ανταλλαγή πληροφοριών που αφορούν την εγκληματικότητα, στο πλαίσιο πρωτοβουλιών διεθνών οργανισμών, αρμοδίων για την καταπολέμηση του εγκλήματος,

δ. ανταλλάσσει πληροφορίες επιχειρησιακού επιπέδου, στο πλαίσιο διμερών και πολυμερών συμφωνιών αστυνομικής συνεργασίας,

ε. μεριμνά για την ανταλλαγή πληροφοριών με τους Έλληνες αστυνομικούς συνδέσμους στο εξωτερικό, καθώς και με το διεθνή οργανισμό για την Οικονομική Συνεργασία Ευξείνου Πόντου (ΟΣΕΠ/BSEC – Ν. 2925/2001, Α' 138) και το Κέντρο Επιβολής του Νόμου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Southeast European Law Enforcement Center [SELEC] – Ν. 4054/2012, Α' 45),

στ. μεριμνά για τη συμμετοχή και εκπροσώπηση του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας σε διεθνείς συνόδους που διοργανώνονται από το Διεθνή Οργανισμό Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Δ.Ο.Ε.Α. INTERPOL), καθώς και τη μελέτη των σχετικών πορισμάτων και την εισήγηση για τη λήψη των απαραίτητων μέτρων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Ελληνικής Αστυνομίας, σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες Υπηρεσίες του Αρχηγείου,

ζ. εκπροσωπεί τη Χώρα στις ειδικές ομάδες εργασίας για θέματα αρμοδιοτήτων του Εθνικού Κεντρικού Γραφείου (Ε.Κ.Γ.) INTERPOL,

η. μεριμνά για την εισαγωγή, τροποποίηση και διαγραφή των μέτρων των Ευρωπαϊκών Ενταλμάτων Σύλληψης, που εκδίδονται βάσει του Ν. 3251/2004, στη σχετική βάση διεθνώς διωκομένων ατόμων της Γενικής Γραμματείας Interpol με παράλληλη ενημέρωση των Ε.Κ.Γ. των κρατών μελών του Οργανισμού μέσω σχετικής αγγελίας διεθνών αναζητήσεων, καθώς και για την αντίστροφη ενημέρωση της εθνικής βάσης αναζητήσεων της Ελληνικής Αστυνομίας και των αρμοδίων κατά περίπτωση εθνικών αρχών επί αναλόγων αιτημάτων, αγγελιών αναζητήσεων και Ε.Ε.Σ. που λαμβάνονται μέσω διαύλου Interpol,

θ. συνεργάζεται με τις αρμόδιες εθνικές και αλλοδαπές δικαστικές αρχές και αρχές επιβολής του νόμου, μέσω των Ε.Κ.Γ. των κρατών μελών του Οργανισμού, στο πλαίσιο εφαρμογής των σχετικών διατάξεων που αφορούν στην εκτέλεση των Ευρωπαϊκών Ενταλμάτων Σύλληψης (Ε.Ε.Σ.), σε περίπτωση συνεργασίας με κράτος μέλος της Ε.Ε. και μη συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (Σ.Ε.Σ.Σ.) που εφαρμόζει το Ε.Ε.Σ., καθώς και στην εκτέλεση των Αγγελιών διεθνών αναζητήσεων της Interpol με σκοπό τη σύλληψη και έκδοση διεθνώς διωκομένων ατόμων ή Ερυθρών Αγγελιών, σύμφωνα με τους Ν. 3251/2004 και Ν. 3640/1956, αλλά και τα προβλεπόμενα στις διμερείς και πολυμερείς συμβάσεις έκδοσης και δικαστικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις από τις οποίες δεσμεύεται η Χώρα,

2.ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ– EUROPEAN POLICE OFFICE (EUROPOL)⁴⁸⁷

Η ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ)⁴⁸⁸ συμφωνήθηκε στο πλαίσιο της Συνθήκης για την ΕΕ της 7^{ης} Φεβρουαρίου 1992, ενώ οι σχετικές ρυθμίσεις περιλαμβάνονταν στη Σύμβαση για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας («σύμβαση Ευρωπόλ»)⁴⁸⁹.

Με την Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 6^{ης} Απριλίου 2009⁴⁹⁰ αντικαταστάθηκαν οι διατάξεις της Σύμβασης που αναφέρθηκαν προηγούμενα και η Ευρωπόλ βάσει της συγκεκριμένης Απόφασης, λογίζεται ως διάδοχος της Ευρωπόλ όπως αυτή ιδρύθηκε με τη Σύμβαση Ευρωπόλ⁴⁹¹.

Το 2016 με τη έκδοση του Καν. 794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαΐου⁴⁹² καταργήθηκαν –αντικαταστάθηκαν οι προγενέστερες διατάξεις, και η Europol λειτουργεί βάσει του εν λόγω θεσμικού πλαισίου.

ι. μεριμνά για τη διεκπεραίωση μεταγωγών προσώπων που παραδίδονται ή εκδίδονται βάσει ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης ή επισήμων αιτημάτων έκδοσης από την αλλοδαπή στην ημεδαπή και αντιστρόφως, καθώς και για τη μεταφορά καταδικών στο πλαίσιο του Ν. 1708/1987 (Α' 108) και

ια. μεριμνά για τη διαβίβαση τόσο προς τη Γενική Γραμματεία της Interpol όσο και προς τα Ε.Κ.Γ. των κρατών μελών του Οργανισμού, πληροφοριών και αιτημάτων που αποστέλλονται από αρμόδιες ημεδαπές αρχές και αφορούν σε αναζητούμενα οχήματα, αντικείμενα, αναζητούμενα ατομικά δημόσια έγγραφα, εξαφανισθέντα ή αναζητούμενα άτομα, αναζητούμενα έργα τέχνης και αρχαιότητες, ανευρεθέντα αγνώστου ταυτότητας πτώματα, ιδιαίτερους τρόπους διάπραξης αδικημάτων (modus operandi), σοβαρές δημόσιες απειλές, επικίνδυνα προς διάπραξη σοβαρών αδικημάτων άτομα και λοιπά στοιχεία που αφορούν στην πρόληψη και αποτελεσματικότερη δίωξη και καταστολή του εγκλήματος, με σκοπό την καταχώρισή τους στις σχετικές βάσεις δεδομένων της Γενικής Γραμματείας της Interpol και την κατά περίπτωση έκδοση σχετικής αγγελίας της Interpol. Επίσης, προβαίνει στην ενημέρωση των αρμοδίων εθνικών αρχών επί αναλόγων αιτημάτων και αγγελιών που λαμβάνονται μέσω διαύλου Interpol, σύμφωνα με το καταστατικό και τους κανονισμούς του Οργανισμού της Interpol».

⁴⁸⁷ Βλ. Benyon, J. (1996), “The politics of police cooperation in the European Union”, International Journal of the Sociology of Law, 14 (4):353-379, Boehm, F. (2012) Information Sharing and Data Protection in the Area of Freedom, Security and Justice. Towards a harmonised data protection principles for information exchange at EU level. Berlin: Springer, Boer, M. & Walker, N. (1993) European Policing after 1992, Journal of Common Market Studies, 31(1):3-28, Brady, H. (2008) “Europol and the European Criminal Intelligence Model: A Non-state Response to Organized Crime”, Policing: A Journal of Policy and Practice, 2(1):103–109.

⁴⁸⁸ Βλ. Oldrich Bures, «Europol’s Fledgling Counterterrorism Role», Terrorism and Political Violence, 20:4, 2008, Helena Carrapico & Florian Trauner, «Europol and its Influence on EU Policy-making on Organized Crime: Analyzing Governance Dynamics and Opportunities», Perspectives on European Politics and Society, 14:3, 2013 και Stephen Rozee, Christian Kaunert & Sarah Leonard, «Is Europol a Comprehensive Policing Actor?», Perspectives on European Politics and Society, 14:3, 2015.

Επίσης ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., ό.π. International Police Cooperation, του ίδιου ό.π. αρμοδιότητες και καθήκοντα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος. Αξιολογική Προσέγγιση, του ίδιου ό.π. Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία:Europol.

⁴⁸⁹ Βλ. ΕΕ C 316, 27-11-1995] δυνάμει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ε.Ε..

⁴⁹⁰ Βλ. [ΕΕ L 121, 15-05-2009] η οποία τέθηκε σε εφαρμογή από την 01-01-2010.

⁴⁹¹ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τ., ό.π. Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία: Europol.

⁴⁹² Βλ. Κανονισμός (ΕΕ) ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 11^{ης} Μαΐου 2016 για τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του

Όπως έχει ήδη περιγραφεί και προγενέστερα η σύσταση της ενιαίας αγοράς και συνακόλουθα η ελεύθερη διακίνηση των πολιτών, σήμαινε κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα των ΚΜ.

Κατά συνέπεια ήταν απαραίτητη η σύσταση ή και η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου υφιστάμενων ευρωπαϊκών οργανισμών οι οποίοι μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας και τη δημιουργία του ΧΕΑΔ θα μπορούσαν να αναλάβουν σε υπερεθνικό επίπεδο, αρμοδιότητες με περαιτέρω στόχο και σκοπό την ενίσχυση του περιβάλλοντος ασφάλειας στην ΕΕ ως αντίρροπη δύναμη στην κατάργηση των εσωτερικών ελέγχων στα σύνορα των ΚΜ.

Οι Ευρωπαϊκοί αυτοί οργανισμοί- σε συνδυασμό με τις αλλαγές που επέφερε η εν λόγω Συνθήκη όπως η Ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (συναπόφαση), η κατάργηση της ομοφωνίας, η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου οι οποίες μείωσαν το δημοκρατικό έλλειμμα στην ΕΕ- βοήθησαν όπως και βοηθούν στη διασφάλιση του κράτους δικαίου στην επικράτεια της ΕΕ. Σημειώνεται η επέκταση της αρμοδιότητας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στον έλεγχο των νομικών πράξεων.

Η Συγκρότηση των ευρωπαϊκών αυτών οργανισμών, αποτελεί ένα βήμα στην κατεύθυνση της πολιτικής ενοποίησης, ήτοι από τον διακυβερνητικό χαρακτήρα σε υπερεθνικές δομές, δομές που φέρουν στοιχεία συνταγματοποίησης. Η εξέλιξη αυτή οδήγησε στη νομοθετική έκδοση νέων νομικών κειμένων από την ΕΕ, αντικαθιστώντας προγενέστερες αποφάσεις βάσει των οποίων είχαν συγκροτηθεί οργανισμοί όπως η Europol, Eurojust κλπ, και για να εκσυγχρονισθεί το νομικό τους πλαίσιο αλλά και για να συμμετάσχουν οι λαοί των ΚΜ της ΕΕ σε αυτή τη διαδικασία μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι κανονισμοί της ΕΕ είτε εκδίδονται από το Συμβούλιο είτε την Επιτροπή όπως είναι γνωστό έχουν άμεση, καθολική και δεσμευτική ισχύ, και δεν απαιτείται κανένα άλλο απολύτως μέτρο σε εθνικό επίπεδο.

Σε νομοθετικό επίπεδο η εξέλιξη αυτή της Europol, δείχνει ακριβώς τη μετάβαση από έναν διακυβερνητικό χαρακτήρα που χαρακτήριζε τον Οργανισμό αυτόν σε έναν υπερεθνικό χαρακτήρα. Ενώ δηλαδή η συγκρότησή και λειτουργία του αρχικά απαιτούσε τα νομικά κείμενα που είχαν υπογραφεί μεταξύ των ΚΜ και της ΕΕ να ενσωματωθούν στο εθνικό δίκαιο των ΚΜ, μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας εκδόθηκαν Κανονισμοί οι οποίοι όπως στην περίπτωση της Europol αλλά και της Eurojust έχουν άμεση καθολική και δεσμευτική ισχύ στις έννομες τάξεις των ΚΜ και δεν χρειάζεται καμία ειδική διαδικασία ενσωμάτωσης⁴⁹³. Παράλληλα με τον τρόπο αυτό ικανοποιούνται και οι πρόνοιες που είχε θεσπίσει η Συνθήκη της Λισσαβόνας.

Σκοπός της Ευρωπόλ⁴⁹⁴ σύμφωνα με το άρθρο 3 του εν λόγω Κανονισμού είναι η στήριξη και ενίσχυση των ενεργειών των αρμόδιων αρχών των ΚΜ καθώς και της

Νόμου (Ευρωπόλ) και την αντικατάσταση και κατάργηση των αποφάσεων του Συμβουλίου 2009/371/ΔΕΥ, 2009/934/ΔΕΥ, 2009/935/ΔΕΥ, 2009/936/ΔΕΥ και 2009/968/ΔΕΥ.

⁴⁹³ Για την υλοποίηση της Σύμβασης EUROPOL κατά το παρελθόν, βλ. που κυρώθηκε με το Ν. 2605/1998 και τροποποιήθηκε με τους Ν. 3002/2002 (Α' 74), Ν. 3294/2004 (Α' 243) και Ν. 3295/2004 (Α' 244).

⁴⁹⁴ Η έδρα της Ευρωπόλ, η οποία διαθέτει νομική προσωπικότητα, βρίσκεται στη Χάγη της Ολλανδίας. Διαθέτει προσωπικό περίπου 1000 αξιωματούχων οι οποίοι προέρχονται από τα 27 Κ-Μ της Ε.Ε.. Το προσωπικό της προσλαμβάνεται από διαφορετικές υπηρεσίες εφαρμογής του νόμου, στις οποίες

αμοιβαίας συνεργασίας τους για την πρόληψη και την καταπολέμηση σοβαρών μορφών εγκλήματος⁴⁹⁵ που επηρεάζουν δύο ή περισσότερα ΚΜ, της τρομοκρατίας και μορφών εγκλήματος που θίγουν κοινά συμφέροντα τα οποία καλύπτονται από πολιτική της Ένωσης, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα Ι.

Επίσης οι στόχοι της Ευρωπόλ καλύπτουν τις συναφείς αξιόπινες πράξεις, όπως πράξεις που διαπράττονται με σκοπό την απόκτηση των μέσων για την τέλεση πράξεων που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας της, πράξεις που διαπράττονται με σκοπό τη διευκόλυνση ή την τέλεση πράξεων που εμπίπτουν επίσης στο πεδίο αρμοδιότητας της καθώς και πράξεις που διαπράττονται με σκοπό την εξασφάλιση της ατιμωρησίας για εκείνους που διαπράττουν πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας της⁴⁹⁶.

Η Ευρωπόλ συνδέεται σε κάθε Κ-Μ με μία μόνο εθνική μονάδα (άρθρο 7 του Κανονισμού). Σε ότι αφορά την Ελλάδα σύμφωνα με το άρθρο 8 του Π.Δ. 178/2014 (Α' 281)⁴⁹⁷ στο ΑΕΑ στη ΔΔΑΣ έχει συσταθεί τμήμα Εθνικής Μονάδας Europol, το οποίο είναι η αρμόδια Υπηρεσία για την υλοποίηση του νομοθετικού πλαισίου της Europol⁴⁹⁸.

περιλαμβάνονται η αστυνομία, τα τελωνεία, ακτοφυλακές, η συνοριακή αστυνομία και οι υπηρεσίες ασφαλείας.

⁴⁹⁵ Βλ. Παραπ. 1.

⁴⁹⁶ Βλ. Emanuel Marotta, Europol's role in anti-terrorism policing, Terrorism and Political Violence, Volume 11, 1999 - Issue 4.

⁴⁹⁷ «Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας».

⁴⁹⁸ Ειδικότερα καθορίζονται οι εξής αρμοδιότητες:

«6. Το Τμήμα EUROPOL είναι αρμόδιο για την υλοποίηση της Σύμβασης EUROPOL, που κυρώθηκε με το Ν. 2605/1998 και τροποποιήθηκε με τους Ν. 3002/2002 (Α' 74), Ν. 3294/2004 (Α' 243) και Ν. 3295/2004 (Α' 244). Αποτελεί την εθνική υπηρεσία σύνδεσμο των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής και των αρμοδίων Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών [Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.), Τελωνεία] με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), που έχει έδρα στη Χάγη Ολλανδίας και ασκεί τις αρμοδιότητες που καθορίζονται από τις διατάξεις της Σύμβασης EUROPOL, τις συναφείς αποφάσεις του Συμβουλίου Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και του Διοικητικού Συμβουλίου της EUROPOL. Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες του Τμήματος EUROPOL είναι οι ακόλουθες:

α. αιτείται από τις αρμόδιες ημεδαπές αρχές ή υπηρεσίες πληροφορίες και στοιχεία, τα οποία διαβιβάζει στη EUROPOL και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας, για την υποβοήθηση των ερευνών τους και την πρόληψη και καταστολή του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος,

β. αιτείται, λαμβάνει, αξιολογεί, αναλύει, ταξινομεί και διαβιβάζει στις ημεδαπές αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες στοιχεία και πληροφορίες, που αποστέλλονται από την EUROPOL ή από άλλα κράτη μέλη ή από τρίτα κράτη και οργανισμούς, τα οποία έχουν συνάψει συμφωνίες συνεργασίας με την EUROPOL για την πρόληψη και καταστολή του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος,

γ. παρακολουθεί τις αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο των εργασιών των οργάνων της EUROPOL, καθώς και των ομάδων εργασιών αυτής, μεριμνά για την υλοποίησή τους και ενημερώνει τις αρμόδιες υπηρεσίες της Χώρας,

δ. διαβιβάζει τα σχετικά αιτήματα των αρμοδίων Υπηρεσιών της Χώρας προς την EUROPOL και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω των αξιωματικών συνδέσμων της Ελλάδος στην EUROPOL,

ε. προβαίνει στην καταχώριση, τροποποίηση, διαγραφή και έλεγχο νομιμότητας των πληροφοριών στο σύστημα πληροφοριών EUROPOL, με εξουσιοδοτημένους προς τούτο υπαλλήλους, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο του Οργανισμού και τις διατάξεις του εγχειριδίου χρήσης του συστήματος πληροφοριών της EUROPOL.

Αποτελεί την εθνική Υπηρεσία σύνδεσμο των Υπηρεσιών της ΕΛ.ΑΣ., του ΛΣ-ΕΛΑΚΤ, των Τελωνείων, και του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.) με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol) και ασκεί τις αρμοδιότητες που καθορίζονται από τις διατάξεις που απορρέουν από τον σχετικό Κανονισμό της ΕΕ.

Σε ότι αφορά το πλαίσιο λειτουργίας του Γραφείου Αξιωματικών Συνδέσμων της Ελλάδας στην Europol, στο οποίο εκπροσωπούνται όλες οι διωκτικές Αρχές της Ελλάδας με στελέχη τους, κρίνεται απαραίτητη η έκδοση κανονιστικής πράξης κατόπιν νομικής εξουσιοδότησης από τα υπουργεία Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, Προστασίας του Πολίτη και Οικονομικών και Οικονομικών, καθώς μέχρι στιγμής δεν υφίσταται σχετικά νομικό πλαίσιο.

Στις εγκαταστάσεις της Europol επίσης στεγάζονται και οι αξιωματικοί σύνδεσμοι των 26 Κρατών Μελών (Κ-Μ) όπως επίσης και οι αξιωματικοί σύνδεσμοι από άλλες χώρες ή οργανισμούς με τους οποίους έχει υπογράψει συμφωνίες συνεργασίας (οι συμφωνίες διακρίνονται σε στρατηγικές και επιχειρησιακές) όπως τις Η.Π.Α., τον Καναδά, την Κολομβία, την Αυστραλία, την Ελβετία, την Αλβανία, τη Νορβηγία, την Κροατία, την Interpol κ.α.⁴⁹⁹.

Ο αριθμός τους ανέρχεται περίπου στους 120, υπάγονται στην Εθνική του Μονάδα του ΚΜ από την οποία έχουν αποσπαστεί και εκπροσωπούν τα συμφέροντα της Χώρας τους στη Ευρώπη, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του Κ-Μ που τους έχει αποσπάσει και σύμφωνα με τις διατάξεις που εφαρμόζονται αναφορικά με τη διοίκηση της Ευρώπης⁵⁰⁰.

Η κύρια λειτουργία των αξιωματικών συνδέσμων όπως αναλυτικά περιγράφεται στο άρθρο 8 του Καν. 794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11^{ης}

Για την καλύτερη αξιοποίηση του προαναφερόμενου συστήματος, δύναται να εξουσιοδοτεί προσωπικό των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής και των αρμόδιων Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών (Σ.Δ.Ο.Ε., Τελωνεία), το οποίο μπορεί να προβαίνει στην αναζήτηση, καταχώριση, τροποποίηση και διαγραφή πληροφοριών στο σύστημα πληροφοριών της EUROPOL,

στ. αιτείται την παροχή πληροφοριών από τις αρμόδιες αρχές και μεριμνά για τη διαβίβασή τους, προς καταχώριση, στους αναλυτικούς φακέλους εργασίας της EUROPOL,

ζ. μεριμνά για την ανταλλαγή πληροφοριών με την EUROPOL, τα κράτη μέλη και τις αρμόδιες ελληνικές αρχές και λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την προστασία και την έγκαιρη και ασφαλή διακίνηση των πληροφοριών, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 (Α' 50), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει και τις σχετικές διατάξεις της σύμβασης EUROPOL και

η. μεριμνά για τη συμμετοχή και εκπροσώπηση της Χώρας στις επιχειρησιακές συναντήσεις και τις ομάδες εργασίας της EUROPOL».

Σε ότι αφορά το ΛΣ-ΕΛΑΚΤ βλ. παραπ. 41 και για το ΣΔΟΕ σχετικό τυγχάνει το ΠΔ 84/2019 (Α' 123), «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».

⁴⁹⁹ Βλ. περισσότερα στις ιστοσελίδες <https://www.europol.europa.eu/partners-agreements/operational-agreements>, <https://www.europol.europa.eu/partners-agreements/strategic-agreements>, <https://www.europol.europa.eu/partners-agreements/working-arrangements>.

Βλ. επίσης Ethem Ilbiz, Christian Kaunert & Dimitrios Anagnostakis, The counterterrorism agreements of Europol with third countries: Data protection and power asymmetry, Terrorism and Political Violence, Volume 27, 2019.

⁵⁰⁰ Βλ. περισσότερα στην ιστοσελίδα <https://www.europol.europa.eu/partners-agreements/member-states>.

Μαΐου, είναι να υπηρετούν ως η γραμμή σύνδεσης μεταξύ των Εθνικών Μονάδων Europol των χωρών τους και της EUROPOL από τη μία πλευρά και με τα αντίστοιχα γραφεία συνδέσμων από την άλλη. Επιπρόσθετα, διαδραματίζουν έναν αποτελεσματικό ρόλο στο συντονισμό διεθνών αστυνομικών επιχειρήσεων. Σε ότι αφορά την Ελλάδα, στο γραφείο Αξιωματικών Συνδέσμων στη Europol, προβλέπονται θέσεις για στελέχη προερχόμενα από την ΕΛ.ΑΣ., το ΛΣ-ΕΛΑΚΤ και τις Υπηρεσίες Δίωξης Οικονομικών Εγκλημάτων.

Πρέπει να σημειωθεί ότι για την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των Κ-Μ της Ε.Ε., έχει θεσπισθεί η Απόφαση – Πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2006⁵⁰¹.

Με την Απόφαση αυτή τα ΚΜ, εξασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες τους επιτρέπουν να απαντούν εντός 8 ωρών το πολύ, σε επείγουσες αιτήσεις παροχής πληροφοριών και στοιχείων οι οποίες αφορούν τις αξιόποινες πράξεις⁵⁰² της παραγρ. 2 του άρθρου 2 της

⁵⁰¹ [EE L 386, 29-12-2006].Ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με το Π.Δ. 135/2013 (Α΄ 209), «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Απόφαση – Πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 για την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EE L 386/29.12.2006, σ. 89)».

⁵⁰² Σύμφωνα με την παρ. 2.ε του Π.Δ. 135/2013 οι αξιόποινες πράξεις είναι οι:

«ε. Ως «εγκλήματα» νοούνται τα εξής :

- αα)** εγκληματική οργάνωση,
- ββ)** τρομοκρατικές πράξεις,
- γγ)** εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία,
- δδ)** προσβολές κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής ανηλίκων, πορνογραφία ανηλίκων,
- εε)** παράνομη εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών,
- στστ)** παράνομη εμπορία και διακίνηση όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών,
- ζζ)** εγκλήματα διαφθοράς και δωροδοκίας,
- ηη)** εγκλήματα σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ν.2803/2000, Α΄48),
- θθ)** νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες,
- ιι)** εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα περιλαμβανομένου του ευρώ,
- ιαια)** εγκλήματα σχετικά με ηλεκτρονικούς υπολογιστές,
- ιβιβ)** εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένου του παράνομου εμπορίου απειλούμενων ζωικών ειδών και του παράνομου εμπορίου απειλούμενων φυτικών ειδών και φυτικών ποικιλιών,
- ιγιγ)** παροχή βοήθειας για παράνομη είσοδο και διαμονή στη χώρα,
- ιδιδ)** ανθρωποκτονία με πρόθεση, βαριά σωματική βλάβη,
- ιειε)** παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων και ιστών,
- ιστιστ)** απαγωγή, παράνομη κατακράτηση, αρπαγή και ομηρία,
- ιζ ιζ)** ρατσισμός και ξενοφοβία,
- ιηιη)** οργανωμένες ή ένοπλες ληστείες και κλοπές,
- ιθιθ)** παράνομη εμπορία πολιτιστικών αγαθών, περιλαμβανομένων των αρχαιοτήτων και των έργων τέχνης,
- κκ)** απάτη,
- κακα)** εκβίαση,
- κβκβ)** παράνομη απομίμηση και πειρατεία προϊόντων,
- κγκγ)** πλαστογραφία δημοσίων εγγράφων και εμπορία πλαστών εγγράφων,
- κδκδ)** πλαστογραφία μέσων πληρωμής,
- κεκε)** λαθρεμπορία ορμονικών ουσιών και άλλων αυξητικών παραγόντων,
- κστκστ)** λαθρεμπορία πυρηνικών και ραδιενεργών ουσιών,
- κζκζ)** εμπορία κλεμμένων οχημάτων,
- κηκη)** βιασμός,

Απόφασης – Πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ⁵⁰³, στην περίπτωση που οι ζητούμενες πληροφορίες και τα στοιχεία τηρούνται σε βάση δεδομένων στην οποία έχουν άμεση πρόσβαση οι αρχές επιβολής του νόμου⁵⁰⁴.

Εάν η αρμόδια αρχή επιβαρύνεται δυσανάλογα για την παροχή των πληροφοριών, μπορεί να αναβάλει την παροχή τους, γνωστοποιώντας και τους σχετικούς λόγους. Επίσης για μη επείγουσες αιτήσεις πληροφοριών και στοιχείων προβλέπεται απάντηση εντός μίας εβδομάδας, ενώ σε κάθε άλλη περίπτωση τα ΚΜ εξασφαλίζουν ότι οι ζητούμενες πληροφορίες διαβιβάζονται στην αιτούσα αρμόδια αρχή εντός 14 ημερών (οι εν λόγω διαδικασίες υποστηρίζονται από συγκεκριμένα έντυπα τα οποία αποτελούν Παραρτήματα της Απόφασης – Πλαισίου)⁵⁰⁵.

Για να υποστηριχθεί η εργασία της Europol, των Εθνικών Μονάδων της Europol και των γραφείων των Συνδέσμων υπάρχει μία ασφαλής υποδομή τηλεπικοινωνιών μαζί με συστήματα επεξεργασίας πληροφοριών - Κεφάλαιο II της Απόφασης του Συμβουλίου-, ενώ στο Κεφάλαιο III καθορίζονται οι διατάξεις για την επεξεργασία των πληροφοριών. Μία υψηλή προστασία στη βάση δεδομένων σύμφωνα με ένα θεσμικό πλαίσιο που ορίζει σαφώς τις διαδικασίες τήρησης, ανταλλαγής και διαγραφής δεδομένων, διασφαλίζει ότι οι πληροφορίες που διαχειρίζεται η Europol και ειδικότερα όλες οι διαδικασίες που ακολουθούνται είναι σύμφωνες με τις αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Η κύρια δραστηριότητα της Europol είναι να υποστηρίζει τα ΚΜ στη συλλογή, ανάλυση και διανομή πληροφοριών που σχετίζονται με το έγκλημα⁵⁰⁶ καθώς και ο συντονισμός των επιχειρήσεων⁵⁰⁷. Για τον σκοπό αυτό η Europol διαθέτει πάνω από 100 αναλυτές πληροφοριών.

Τα ΚΜ τα οποία αντιμετωπίζουν συγκεκριμένο εγκληματικό φαινόμενο το οποίο επηρεάζει δύο ή περισσότερα ΚΜ της Ε.Ε., μπορούν να ζητήσουν από την Europol να ανοίξει ανάλογη θεματική (Focal Point) για να υποστηριχθούν οι έρευνες στον συγκεκριμένο τομέα. Η Europol παρέχει βοήθεια για τρέχουσες επιχειρήσεις, μέσω δύο Αναλυτικών Φακέλων Εργασίας (Σοβαρό Οργανωμένο Έγκλημα και Τρομοκρατία) στους οποίους έχουν αναπτυχθεί 23 θεματικές [Focal Points (FP)] για παράνομες δραστηριότητες που εμπίπτουν στον κύκλο των αρμοδιοτήτων της⁵⁰⁸.

κθκθ) εμπρησμός με πρόθεση,

λλ) εγκλήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου,

λαλα) αεροπειρατεία και πειρατεία,

λβλβ) δολιοφθορά».

⁵⁰³ [EE L 190, 18-07-2002].

⁵⁰⁴ Βλ. Björn Fägersten, Bureaucratic Resistance to International Intelligence Cooperation – The Case of Europol, Intelligence and National Security, Volume 25, 2010 - Issue 4.

⁵⁰⁵ Βλ. άρθρα 5-12 του Π.Δ. 135/2013 καθώς και του επισυναπτόμενου παραρτήματος του εν λόγω Π.Δ..

⁵⁰⁶ Βλ. Frank Gregory, Policing transition in Europe: The role of EUROPOL and the problem of organized crime, Innovation: The European Journal of Social Science Research, Volume 11, 1998 - Issue 3.

⁵⁰⁷ Βλ. Julia Jansson, Building resilience, demolishing accountability? The role of Europol in counter-terrorism, Policing and Society, Volume 28, 2018 - Issue 4.

⁵⁰⁸ Βλ. Άρθρο 18 του Καν. 794/2016. Σύμφωνα με το άρθρο 18 του εν λόγω Κανονισμού, τα Εστιακά Σημεία (FOCAL POINTS) των Αναλυτικών Φακέλων Εργασίας (A.W.F), μετονομάζονται σε Έργα Ανάλυσης (εφεξής «Έργα Ανάλυσης – Analysis Project»).

Σημαντική δραστηριότητα που αναπτύσσει το προσωπικό της, είναι η συμμετοχή του σε ΚΟΕ⁵⁰⁹ και να παρέχει βοήθεια για όλες τις δραστηριότητες και να ανταλλάσει πληροφορίες με όλα τα μέλη της ΚΟΕ. Σε κάθε περίπτωση όταν συγκροτείται ΚΟΕ θα πρέπει να καθορίζονται οι όροι συμμετοχής του προσωπικού της Europol στη συμφωνία, επίσης μπορεί να ζητήσει από τα ΚΜ να κινούν, να διεξάγουν ή να συντονίζουν ποινικές έρευνες σε συγκεκριμένες υποθέσεις όπου η διασυνοριακή συνεργασία θα απέφερε οφέλη, με υποχρέωσή της να ενημερώνει την Eurojust σχετικά με τέτοιου είδους αιτήματα.

Η εποπτεύουσα Αρχή για την Europol όπως προκύπτει σαφώς από τον Κανονισμό είναι το Συμβούλιο της ΕΕ. Αυτό επιλέγει τον Διευθυντή και τους Αναπληρωτές Διευθυντές και εγκρίνει μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον προϋπολογισμό της. Τα όργανα της είναι το Διοικητικό Συμβούλιο και ο Διευθυντής.

Με βάση το νέο νομικό καθεστώς που διέπει τις αρμοδιότητες της, τα καθήκοντα της και την οργάνωση της, αποσκοπεί στη συνδρομή της στις δυνάμεις εφαρμογής του νόμου των Κ-Μ προκειμένου να καταπολεμηθούν συγκεκριμένες μορφές αξιόποινων πράξεων⁵¹⁰.

Στα καθήκοντα της σύμφωνα με το άρθρο 4 του προαναφερόμενου Κανονισμού περιλαμβάνονται:

«α) η συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων,

β) η άμεση ενημέρωση των αρμόδιων αρχών των ΚΜ, μέσω της εθνικής μονάδας που αναφέρεται στο άρθρο 8 για πληροφορίες που τις αφορούν και για τη συνάφεια που ενδεχομένως διαπιστώνεται μεταξύ αξιόποινων πράξεων,

γ) η διευκόλυνση ερευνών που διεξάγονται στα ΚΜ, ιδίως, με τη διαβίβαση όλων των συναφών πληροφοριών στις εθνικές μονάδες,

δ) η υποβολή αιτήματος στις αρμόδιες αρχές των οικείων ΚΜ για την έναρξη, διεξαγωγή ή τον συντονισμό ερευνών, και η πρόταση σύστασης ΚΟΕ σε συγκεκριμένες υποθέσεις,

ε) η παροχή στοιχείων και αναλυτικής υποστήριξης στα ΚΜ σε σχέση με μείζονος σημασίας διεθνή συμβάντα,

---

Τα Εστιακά Σημεία (Focal Points) των Αναλυτικών Φακέλων Εργασίας (Α.Φ.Ε.) είναι το μέσο με το οποίο η EUROPOL παρέχει επιχειρησιακή συνδρομή σε έρευνες που τελούν υπό εξέλιξη σε Υπηρεσίες Εφαρμογής του Νόμου των Κρατών - Μελών για υποθέσεις:

α) σοβαρού – οργανωμένου εγκλήματος και

β) τρομοκρατίας.

Το πλαίσιο λειτουργίας των Εστιακών Σημείων καλύπτει τους υψίστης προτεραιότητας τομείς της σοβαρής και οργανωμένης εγκληματικότητας που έχουν αντίκτυπο στην Ε.Ε.

⁵⁰⁹ Βλ. ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τ., ό.π. «European Union criminal policy and Joint Investigation Teams. The case of Hellas» και άρθρο 5 του ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) 2016/794 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 11ης Μαΐου 2016)]

⁵¹⁰ Βλ. Gregory Mounier, Europol: A New Player in the EU External Policy Field? Perspectives on European Politics and Society, Volume 10, 2009 - Issue 4.

στ) η εκπόνηση αξιολόγησης απειλών, στρατηγικών αναλύσεων και γενικών εκθέσεων για την πρόοδο των εργασιών σχετικά με την εκπλήρωση του στόχου της, περιλαμβανομένης της αξιολόγησης απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα»⁵¹¹.

Η Ευρωπόλ έχει επιφορτιστεί με τα εξής πρόσθετα καθήκοντα:

«α) την ανάπτυξη ειδικών γνώσεων για τις διαδικασίες έρευνας των αρμόδιων αρχών των ΚΜ και την παροχή συμβουλών σε σχέση με διεξαγόμενες έρευνες,

β) την παροχή στρατηγικής σημασίας στοιχείων, προκειμένου να διευκολύνει και να προάγει την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των πόρων που είναι διαθέσιμοι σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Ένωσης για επιχειρησιακές δραστηριότητες και για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων αυτών.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του στόχου της βάσει του άρθρου 4, η Ευρωπόλ δύναται να επικουρεί τα ΚΜ μέσω υποστήριξης, παροχής συμβουλών και διεξαγωγής ερευνών στους ακόλουθους τομείς:

.....
θ) παροχή ειδικής κατάρτισης και συνδρομή προς τα κράτη μέλη για τη διοργάνωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, και με την πρόβλεψη χρηματοδοτικής υποστήριξης, στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της και ανάλογα με το προσωπικό και τους δημοσιονομικούς της πόρους, σε συνεργασία με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου και της κατάρτισης (ΕΑΑ),

ι) συνεργασία με φορείς της Ένωσης που συστάθηκαν δυνάμει του τίτλου V της ΣΛΕΕ και με την ΟΛΑΦ, ειδικότερα μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών ασφαλείας και της παροχής αναλυτικής στήριξης στους τομείς που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους,

ια) παροχή πληροφοριών και υποστήριξης στις δομές διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ και στις αποστολές διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ οι οποίες προβλέπονται στη ΣΕΕ στο πλαίσιο των κατά το άρθρο 3 στόχων της Ευρωπόλ,

ιβ) ανάπτυξη κέντρων εμπειρογνωσίας στην Ένωση για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών εγκλήματος που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Ευρωπόλ, συγκεκριμένα ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Κέντρου για τα Εγκλήματα στον Κυβερνοχώρο,

ιγ) στήριξη των δράσεων των ΚΜ για την πρόληψη και την καταπολέμηση μορφών εγκληματικότητας που απαριθμούνται στο παράρτημα Γ⁵¹² και διευκολύνονται,

⁵¹¹ Βλ. Oldrich Bures, ό.π.

⁵¹² «ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΟΡΦΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 — τρομοκρατία, — οργανωμένο έγκλημα, — διακίνηση ναρκωτικών, — νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, — εγκληματικές πράξεις συνδεδεμένες με πυρηνικές και ραδιενεργές ουσίες, — κυκλώματα παράνομης μετανάστευσης, — εμπορία ανθρώπων, — εγκλήματα σχετικά με μηχανοκίνητα οχήματα, — ανθρωποκτονία εκ προθέσεως και βαριά σωματική βλάβη, — παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων και ιστών, — απαγωγή, παράνομη κατακράτηση και περιαγωγή σε ομηρία, — ρατσισμός και ξενοφοβία, — ληστεία και διακεκριμένη κλοπή, — παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών, συμπεριλαμβανομένων των αρχαιοτήτων και των έργων τέχνης, — υπεξαίρεση και απάτη, — εγκληματικές πράξεις κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, — κατάχρηση εμπιστευτικών πληροφοριών και χειραγώγηση της χρηματοπιστωτικής αγοράς, — «προστασία» έναντι χρημάτων και εκβίαση, — παραποίηση/απομίμηση και πειρατεία προϊόντων, — πλαστογραφία και διακίνηση

προωθούνται ή διαπράττονται με χρήση του διαδικτύου, περιλαμβανομένης, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, της αναφοράς διαδικτυακού περιεχομένου με το οποίο οι εν λόγω μορφές εγκλήματος διευκολύνονται, προωθούνται ή διαπράττονται, στους παρόχους διαδικτυακών υπηρεσιών, με σκοπό την εθελούσια από μέρους τους εξέταση της συμβατότητας του ανωτέρω διαδικτυακού περιεχομένου με τους όρους και τις προϋποθέσεις τους».

.....

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επίσης σε ότι αφορά την παραχάραξη και κибδηλεία του ευρώ δραστηριοποιείται ως Κεντρική Υπηρεσία σύμφωνα με την απόφαση 2005/511/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2005⁵¹³. Επίσης στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της έχει τη δυνατότητα να ενθαρρύνει τον συντονισμό μέτρων που εφαρμόζουν οι αρμόδιες αρχές των ΚΜ αναφορικά με την καταπολέμηση της παραχάραξης και κибδηλείας του ευρώ ή στο πλαίσιο ΚΟΕ, αφού υπάρξει συνεννόηση με φορείς της ΕΕ και αρχές τρίτων χωρών.

Στα αξιοσημείωτα του νέου Κανονισμού είναι ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να επιτρέπει την πρόσβαση της Eurojust καθώς και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), βάσει συστήματος αντιστοιχίας/μη αντιστοιχίας, σε δεδομένα διαθέσιμα σε αυτήν, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της διοργανικής επιχειρησιακής συνεργασίας και ιδιαίτερα τη συσχέτιση δεδομένων που έχουν ήδη στη διάθεσή τους οι διάφοροι οργανισμοί.

Επίσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Eurojust⁵¹⁴ και σύμφωνα με ειδικές διασφαλίσεις και εγγυήσεις που σχετίζονται με την προστασία προσωπικών δεδομένων όπως καθορίζονται στον Κανονισμό, θα πρέπει να μπορούν να συνάψουν διακανονισμό εργασίας σύμφωνα με τον οποίο θα διασφαλίζονται αμοιβαία και βάσει των αντίστοιχων εντολών τους, η πρόσβαση σε κάθε πληροφορία που έχει παρασχεθεί με σκοπό τη διασταύρωση στοιχείων, καθώς και η δυνατότητα αναζήτησης κάθε τέτοιας πληροφορίας.

Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι κάθε πρόσβαση σε δεδομένα τα οποία είναι διαθέσιμα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα πρέπει να περιορίζεται σε πληροφορίες με τεχνικά μέσα βάσει των αντίστοιχων εντολών των Οργανισμών της ΕΕ.

Ακόμη όλα τα ΚΜ συνδέονται με την Ιντερπόλ η οποία για την εκπλήρωση της αποστολής της, λαμβάνει, αποθηκεύει και παρέχει δεδομένα με σκοπό να συνδράμει τις αρμόδιες αρχές για την επιβολή του νόμου στην πρόληψη και την καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας.

διοικητικών εγγράφων, — πλαστογραφία χρημάτων και μέσων πληρωμής, — εγκλήματα στον τομέα της πληροφορικής, — διαφθορά, — παράνομη διακίνηση όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών, — παράνομο εμπόριο απειλούμενων ζωικών ειδών, — παράνομο εμπόριο απειλούμενων φυτικών ειδών και φυτικών ποικιλιών, — εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένης της ρύπανσης από τα πλοία, — παράνομη διακίνηση ορμονικών ουσιών και άλλων αυξητικών παραγόντων, — σεξουαλική κακοποίηση και σεξουαλική εκμετάλλευση, περιλαμβανομένης της παιδικής πορνογραφίας και της άγρας παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς, — γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου».

⁵¹³ (ΕΕ L 185, 16.7.2005, σ. 35).

⁵¹⁴ Βλ. Madalina Busuioc & Martijn Groenleer, Beyond Design: The Evolution of Europol and Eurojust, Perspectives on European Politics and Society, Volume 14, 2013 - Issue 3.

Κατά συνέπεια η συνεργασία μεταξύ Ευρωπόλ και Ιντερπόλ ενισχύεται μέσω από την αποτελεσματική ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με παράλληλη διασφάλιση στον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που σχετίζονται με την αυτόματη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Σε ότι αφορά τη Europol και έχοντας υπόψη την προγενέστερη ανάλυση αλλά και την τυπολογία των χαρακτηριστικών που περιγράφονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 πρόκειται για έναν διακυβερνητικό Ευρωπαϊκό Οργανισμό, με συγκεκριμένη αποστολή και αρμοδιότητες, που ως σημειωθεί ότι τα στελέχη της στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους δεν μπορούν να εφαρμόσουν μέτρα καταναγκασμού [άρθρο 4 παρ. 5, Καν. (ΕΕ) 2016/794]. Επιπρόσθετα όταν το προσωπικό της Europol συμμετάσχει σε ΚΟΕ (άρθρο 5 του προαναφερόμενου Καν.) δρα σύμφωνα με τους όρους συμμετοχής που έχουν συμπεριληφθεί στη σχετική συμφωνία, όπου επίσης συμπεριλαμβάνονται και οι πληροφορίες για τους κανόνες ευθύνης. Συμπληρωματικά στο άρθρο 4 του σχολιαζόμενου Καν. (ΕΕ) και συγκεκριμένα στην παρ. 1.(γ) ορίζεται ότι η Europol για να επιτελεί τα καθήκοντα και τους στόχους του άρθρου 3, συντονίζει, οργανώνει και υλοποιεί ερευνητικές και επιχειρησιακές δράσεις για τη στήριξη και την ενίσχυση των δράσεων των αρμοδίων αρχών των ΚΜ, οι οποίες πραγματοποιούνται από κοινού με τις αρμόδιες αρχές των ΚΜ ή στο πλαίσιο των ΚΟΕ όπως ορίζεται στο άρθρο 5 του καν. και σε συνεννόηση με την Eurojust.

Παρατηρούνται εδώ επιχειρησιακές αρμοδιότητες όπως και στις αρμοδιότητες των στελεχών του Frontex και δη των στελεχών του Μόνιμου Σώματος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής το οποίο και σύμφωνα με το άρθρο 54 παρ. 3 του Καν. (ΕΕ) 1896/2019 «Κατά την παροχή στήριξης στα κράτη μέλη, τα μέλη του μόνιμου σώματος της που έχουν αποσταλεί ως μέλη ομάδων έχουν την ικανότητα να εκτελούν καθήκοντα ελέγχου των συνόρων ή επιστροφής, συμπεριλαμβανομένων των καθηκόντων για τα οποία απαιτούνται εκτελεστικές αρμοδιότητες και τα οποία ορίζονται στις σχετικές εθνικές νομοθεσίες ή, για το μόνιμο προσωπικό, τα καθήκοντα που απαιτούν τις εκτελεστικές αρμοδιότητες σύμφωνα με το άρθρο 55 παράγραφος 7».

Συναφώς δηλαδή και σε αυτόν τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό υφίσταται η βούληση της ΕΕ για από κοινού δράση στελεχών αρμοδίων Ευρωπαϊκών και Εθνικών Οργανισμών για την επίτευξη μέγιστου δυνατού αποτελέσματος σε ότι αφορά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας.

Σε ότι αφορά τη διοίκηση της Europol αξίζει να επισημανθεί ότι βάσει του σημείου (18) του προοιμίου «Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να εκπροσωπούνται στο διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπόλ (το «διοικητικό συμβούλιο») για να ελέγχουν αποτελεσματικά τη λειτουργία της. Τα μέλη και τα αναπληρωματικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου πρέπει να διορίζονται με βάση τις σχετικές διαχειριστικές, διοικητικές και δημοσιονομικές δεξιότητες και τη γνώση της συνεργασίας για την επιβολή του νόμου. Τα αναπληρωματικά μέλη ενδείκνυται να ενεργούν ως μέλη σε περίπτωση απουσίας του μέλους».

Διαπιστώνεται έτσι σαφέστατα και εδώ ότι η διακυβέρνηση προϋποθέτει συμφωνία σε πολιτικές και δράσεις άρα ενέχει στοιχεία υπερεθνικά στα οποία έχουν συμφωνήσει τα ΚΜ, έχει συγκροτηθεί ένας συγκεκριμένος ευρωπαϊκός οργανισμός, τη δράση του οποίου ελέγχουν αποτελεσματικά τα ΚΜ μέσω των μελών τους που βρίσκονται στο Διοικητικό Συμβούλιο. Ακόμη και αν τα μέλη τα οποία ενδεχομένως αλλάζουν γιατί ίσως

αλλάξει η Κυβέρνηση που τα όρισε, το θεσμικό πλαίσιο που έχει συμφωνηθεί είναι συγκεκριμένο και όλοι έχουν υποχρέωση εφαρμογής του.

Τονίζεται ότι υπάρχουν ειδικές διατάξεις που ορίζουν τον τρόπο λειτουργίας και οργάνωσης του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς ακόμη και τον τρόπο ψηφοφορία όπως αυτός αποτυπώνεται στον εσωτερικό κανονισμό του διοικητικού συμβουλίου. Επιπρόσθετα και αυτό σημειολογικά δείχνει πολλά αναφορικά με τον τρόπο προσέγγισης και λειτουργίας του εν λόγω Οργανισμού, ο Εκτελεστικός Διευθυντής δεν έχει δικαίωμα ψήφου.

Τα συμφέροντα των ΚΜ μέσω ενός Ευρωπαϊκού οργανισμού που έχει διακυβερνητικό χαρακτήρα, έχουν συμφωνηθεί συγκεκριμένες πολιτικές που υλοποιούνται βάσει συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου που επιβλέπεται-εποπτεύεται όχι μόνο από τους εκπροσώπους των ΚΜ αλλά και από τα βασικά όργανα που συνθέτουν το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Είναι ευνόητο ότι όταν αποφασίσεις να συμμετάσχεις σε έναν διεθνή οργανισμό όπως αυτός της ΕΕ το εθνικό συμφέρον ταυτίζεται με το ευρωπαϊκό και ο η επίτευξη ικανών αποτελεσμάτων επιτυγχάνεται μέσω της διακυβέρνησης η οποία πραγματοποιείται μέσω οργανισμών και υπηρεσιών που έχουν συμφωνηθεί από κοινού και αναμφίβολα έχουν

Και εδώ όπως επισημάνθηκε και πρωτίτερα κατά την ανάλυση της αποστολής, του ρόλου και των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, εξυπηρετούνται οι πολιτικές που ασκούνται υπερεθνικά χαρακτηριστικά.

Παρατηρείται εδώ ότι η συγκρότηση ειδικού ευρωπαϊκού ένστολου σώματος για την εφαρμογή της οικείας νομοθεσίας, αποτελεί ένα πολύ σημαντικό βήμα προς τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, καθώς αναφερόμαστε στην άσκηση εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από τα στελέχη του εν λόγω σώματος, κάτι το οποίο δεν παρατηρείται για κανέναν άλλον Ευρωπαϊκό Οργανισμό. Ενδεχομένως η συγκρότηση και λειτουργία αυτού του σώματος να αποτελέσει ένα παράδειγμα για συγκρότηση και άλλων σωμάτων που θα σχετίζονται με την αμυντική πολιτική.

Η Europol μετά από προσεκτική μελέτη των νομικών κειμένων που αφορούν την οργάνωση, λειτουργία και αποστολή της αποτελεί έναν διακυβερνητικό ευρωπαϊκό οργανισμό, όπου ΚΜ, Ε. Κοινοβούλιο και Ε. Επιτροπή συμφώνησαν ότι θα στηρίζει και θα ενισχύει τις ενέργειες των αρμοδίων αρχών των ΚΜ καθώς και την αμοιβαία συνεργασία τους για την πρόληψη και την καταπολέμηση σοβαρών μορφών εγκλήματος που επηρεάζουν δύο ή περισσότερα ΚΜ και θίγουν κοινά συμφέροντα τα οποία καλύπτονται από την πολιτική της ΕΕ. Οι πολιτικές αυτές διακρίνονται από υπερεθνικά χαρακτηριστικά.

3. ΕΙΔΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΑΡΧΗΓΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΩΝ- EUROPEAN POLICE CHIEFS TASK FORCE (EPCTF)

Η ίδρυση της Ομάδας Αρχηγών Αστυνομιών της ΕΕ που είναι γνωστή και ως «Police Chiefs Task Force», ήταν απόρροια του Συμβουλίου του Τάμπερε που πραγματοποιήθηκε την 15-16/10/1999⁵¹⁵. Σκοπός της ήταν να συμπληρωθούν κενά και

⁵¹⁵ Βλ. παραπ. 110,111.

να ενισχυθεί η συνολική δομή αλλά και η λειτουργικότητα των μηχανισμών εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ⁵¹⁶.

Σημειώνεται ότι στην παράγραφο 44 των συμπερασμάτων που προέκυψαν από το εν λόγω Συμβούλιο προβλεπόταν ότι:

«Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητεί τη σύσταση επιχειρησιακής ομάδας εργασίας των Ευρωπαίων Αρχηγών Αστυνομίας με σκοπό αφενός την ανταλλαγή, σε συνεργασία με την Ευρώπη, εμπειριών, κατευθυντήριων γραμμών και πληροφοριών για τις τρέχουσες τάσεις του διασυνοριακού εγκλήματος και αφετέρου τη συμβολή στην κατάστροψη σχεδίων δράσης».

Απώτερος σκοπός ήταν η βελτίωση της επιχειρησιακής συνεργασίας και η καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, μεταξύ των αστυνομιών των ΚΜ βάσει της κοινής εμπειρίας και των οδηγιών των αρχηγών τους, σε άμεση και στενή συνεργασία με τη Europol.

Τονίζεται ότι η νέα αυτή δομή στο χώρο της εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ που έχει χαρακτήρα άτυπο, δηλαδή οι αποφάσεις της δεν είναι δεσμευτικές για τα ΚΜ, έχει ενταχθεί στην υφιστάμενη δομή του Συμβουλίου της ΕΕ. Σε κάθε περίπτωση παραμένει στη διακριτική ευχέρεια των ΚΜ της ΕΕ η εφαρμογή των ληφθέντων αποφάσεων σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία.

Η λήψη ομόφωνων αποφάσεων σε ζητήματα επιχειρησιακής φύσεως, προσδίδουν ιδιαίτερη δυναμική και ώθηση στο έργο των ευρωπαϊκών διωκτικών Αρχών για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος. Οι διαφορετικές όμως νομοθεσίες και αστυνομικές πρακτικές των διωκτικών δυνάμεων των ΚΜ, δημιουργούν δυσκολίες τόσο στη λήψη ομοφώνων αποφάσεων όσο και στην υλοποίηση κοινών μέτρων και δράσεων⁵¹⁷.

4.ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ- EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE (OLAF)

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Καταπολέμηση της Απάτης ιδρύθηκε βάσει της Απόφασης της Επιτροπής της 28^{ης} Απριλίου 1999 (OLAF)⁵¹⁸, (κοινοποιηθείσα με τον αριθμό SEC (1999) 802, (1999/352/EC, ECSC, Euratom)⁵¹⁹.

⁵¹⁶Republic of Slovenia/Ministry of Interior/Police, Βλ. European Police Chiefs (EPCTF) in favour of better cooperation between police forces - Press release διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.policija.si/eng/newsroom/news-archive/95006-european-police-chiefs-epctf-in-favour-of-better-cooperation-between-police-forces-2008>.

⁵¹⁷Βλ. Bunyan, T., 2006, "Statewatch analysis, The EU's Police Chief Task Force (PCTF) and Police Chiefs Committee," διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statewatch.org/news/2006/mar/pctf.pdf> και <http://www.euractiv.com/security/eu-police-chief-task-force-police-chiefs-committee/article-153333>.

⁵¹⁸ Βλ. Véronique Pujas, The European Anti-Fraud Office (OLAF): a European policy to fight against economic and financial fraud?, Journal of European Public Policy, Volume 10, 2003 - Issue 5.

⁵¹⁹ Βλ. άρθρο 325 της ΣΛΕΕ, Απόφαση 1999/325/EC, Απόφαση 2013/478/EE, Απόφαση 512/2015 και Απόφαση 2418/2015. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το νομικό πλαίσιο δραστηριοποίησης του εν λόγω οργανισμού είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα https://ec.europa.eu/anti-fraud/about-us/legal-framework_en.

Τα καθήκοντα της εν λόγω Υπηρεσίας σύμφωνα με το άρθρο 2 είναι τα ακόλουθα:

1. Ασκεί τις αρμοδιότητες της Επιτροπής σε θέματα εξωτερικών διοικητικών ερευνών προκειμένου να ενισχύσει την καταπολέμηση της απάτης, της δωροδοκίας και οποιασδήποτε άλλης παράνομης δραστηριότητας που είναι επιζήμια για τα οικονομικά συμφέροντα των Κοινοτήτων καθώς και την καταπολέμηση της απάτης που αφορά κάθε άλλο περιστατικό ή δραστηριότητα φορέων που συνιστούν παράβαση των κοινοτικών διατάξεων

Είναι επιφορτισμένη με τη διεξαγωγή εσωτερικών διοικητικών ερευνών που αποσκοπούν:

α) Στην καταπολέμηση της απάτης, της δωροδοκίας και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας που είναι επιζήμια για τα οικονομικά συμφέροντα των Κοινοτήτων, η οποία μπορεί να επισύρει πειθαρχική και, ενδεχομένως ποινική δίωξη ή παράλειψη των αναλόγων υποχρεώσεων των μελών των θεσμικών οργάνων και οργάνων, των διευθυντικών στελεχών των οργανισμών ή των μελών του προσωπικού των θεσμικών οργάνων, οργάνων και οργανισμών που δεν υπόκειται στον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης που εφαρμόζεται στους υπαλλήλους και το λοιπό προσωπικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

β) Στον εντοπισμό των σοβαρών περιπτώσεων που συνδέονται με την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων που συνιστούν ενδεχομένως παράλειψη των υποχρεώσεων των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού των Κοινοτήτων.

2. Είναι επιφορτισμένη να παράσχει τη συνδρομή της Επιτροπής στη συνεργασία με τα ΚΜ στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης.

3. Αναλαμβάνει δραστηριότητες σχεδιασμού στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης όπως αναφέρονται στην παράγραφο 1.

4. Αναλαμβάνει την προετοιμασία των νομοθετικών και κανονιστικών πρωτοβουλιών της Επιτροπής για την επίτευξη των στόχων της καταπολέμησης της απάτης όπως αναφέρονται στην παράγραφο 1.

5. Αναλαμβάνει κάθε άλλη επιχειρησιακή δραστηριότητα της Επιτροπής σε θέματα καταπολέμησης της απάτης, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 1 και συγκεκριμένα:

Α) την ανάπτυξη των αναγκαίων υποδομών,

Β) τη συλλογή και εκμετάλλευση των πληροφοριών,

Γ) την παροχή τεχνικής συνδρομής της, ιδίως σε θέματα κατάρτισης, στα λοιπά θεσμικά ή άλλα όργανα και οργανισμούς και στις αρμόδιες εθνικές αρχές.

6. Έχει άμεση επαφή με τις αστυνομικές και δικαστικές αρχές.

7. Εκπροσωπεί την Επιτροπή, σε επίπεδο υπηρεσιών, στα σχετικά fora, για τους τομείς που αναφέρθηκαν στο παρόν άρθρο⁵²⁰.

Συμβάλει επίσης στο έργο συντονισμού της Eurojust αναφορικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της σύμφωνα με τον

⁵²⁰ Βλ. ακόμη Καν. 1073/1999 (25/5/1999), 1074/1999 (25/5/1999), 2988/1995 (18/12/1995), 2185/1996 (11/11/1996).

Κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ), αριθ. 883/2013. Παράλληλα υφίσταται νομικό πλαίσιο συνεργασίας και με άλλους Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς όπως με την Eurojust, Europol και τον σχετικά πρόσφατο Ευρωπαϊκό θεσμό του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα⁵²¹.

Από την μελέτη όλων των σχετικών διατάξεων που περιλαμβάνονται και στα υπόλοιπα νομικά κείμενα προκύπτει σαφώς ότι ο χαρακτήρας των αρμοδιοτήτων του συγκεκριμένου οργανισμού είναι διοικητικός, ήτοι διοικητικοί έλεγχοι στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων και καθηκόντων του ήτοι για τον προϋπολογισμό της ΕΕ, απάτη, σοβαρή κακοδιοίκηση εντός των ευρωπαϊκών οργανισμών και αναπτύσσει πολιτικές αντιμετώπισης της απάτης για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

5.ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ/EUROPEAN UNION AGENCY FOR LAW ENFORCEMENT TRAINING (CEPOL)

Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία ιδρύθηκε σύμφωνα με την Απόφαση 2005/681/ΔΕΥ⁵²².

Συμβάλλει στην κατάρτιση ανωτέρων στελεχών των αστυνομικών υπηρεσιών των κρατών μελών, ιδίως ως προς τη γνώση των εθνικών αστυνομικών συστημάτων και δομών των άλλων κρατών μελών, της Europol και της διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας στην ΕΕ

Στα καθήκοντα της σύμφωνα με το άρθρο 7 της εν λόγω Απόφασης περιλαμβάνονται:

«α) διοργάνωση σεμιναρίων επιμόρφωσης των ανώτερων στελεχών των αστυνομίας βάσει κοινών κανόνων,

β) συμμετοχή στην εκπόνηση εναρμονισμένων προγραμμάτων για την εκπαίδευση των στελεχών μεσαίων βαθμίδων της αστυνομίας, των στελεχών μεσαίων βαθμίδων της αστυνομίας επιχειρησιακών καθηκόντων και των στελεχών της αστυνομίας επιχειρησιακών καθηκόντων όσον αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ αστυνομικών δυνάμεων στην Ευρώπη, συμβολή στην εκπόνηση κατάλληλων προγραμμάτων προχωρημένης επιμόρφωσης καθώς και εκπόνηση και παροχή κατάρτισης για τους εκπαιδευτές,

⁵²¹ Βλ. άρθρο 51 παρ. 2 του άρθρου 51 «Σχέσεις με άλλα θεσμικά και λοιπά όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης» του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1727 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14^{ης} Νοεμβρίου 2018 σχετικά με τον οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust) και την αντικατάσταση και την κατάργηση της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

Επίσης σχετικό είναι και το άρθρο 117 «Καπολέμηση της απάτης» του Κανονισμού (ΕΕ) του Συμβουλίου 2019/1896 (βλ. παραπομπές 40,129,131) που καθορίζει το πλαίσιο συνεργασίας και αρμοδιοτήτων του σε σχέση με τον Frontex, το άρθρο 101 «Σχέσεις με τον Olaf» του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12^{ης} Οκτωβρίου 2017 σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, που καθορίζει επίσης το πλαίσιο συνεργασίας και τις αρμοδιότητες μεταξύ των δύο Ευρωπαϊκών Οργανισμών, καθώς και το άρθρο 66 «Καταπολέμηση της απάτης» του Κανονισμού (ΕΕ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαΐου 2016 για τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Ευρωπόλ) και την αντικατάσταση και κατάργηση των Αποφάσεων του Συμβουλίου 2009/371/ΔΕΥ, 2009/934/ΔΕΥ, 2009/935/ΔΕΥ, 2009/936/ΔΕΥ και 2009/968/ΔΕΥ.

⁵²² ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 20ής Σεπτεμβρίου 2005 για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (ΕΑΑ) και την κατάργηση της απόφασης 2000/820/ΔΕΥ, (ΕΕ L 256 της 1.10.2005, σ. 63).

γ) παροχή ειδικής εκπαίδευσης σε στελέχη της αστυνομίας που διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, με ιδιαίτερη προσοχή στο οργανωμένο έγκλημα,

δ) διάδοση των βέλτιστων πρακτικών και των αποτελεσμάτων της έρευνας,

ε) εκπόνηση και παροχή εκπαίδευσης που θα προετοιμάζει τις αστυνομικές δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συμμετοχή τους στη μη στρατιωτική διαχείριση των κρίσεων,

στ) εκπόνηση και παροχή εκπαίδευσης για τις αστυνομικές αρχές των υποψήφιων χωρών, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης στελεχών της αστυνομίας που διαδραματίζουν καίριο ρόλο,

ζ) διευκόλυνση των κατάλληλων ανταλλαγών και αποσπάσεων στελεχών της αστυνομίας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης,

η) ανάπτυξη ηλεκτρονικού δικτύου που θα χρησιμεύει για την υποστήριξη της ΕΑΑ κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων της, μεριμνώντας για τη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων ασφαλείας,

θ) παροχή δυνατοτήτων στα ανώτερα στελέχη των αστυνομιών των κρατών μελών προκειμένου να αποκτήσουν τις κατάλληλες γλωσσικές γνώσεις».

Τα καθήκοντα της προαναφερόμενης Ακαδημίας θα μπορούσαν να ασκηθούν από την Europol, με την κατάρτιση μίας Αστυνομικής Ακαδημίας υπό την αιγίδα της. Με τον τρόπο αυτό εξοικονομούνται πολύτιμοι ανθρώπινοι και οικονομικοί πόροι, και το εκπαιδευτικό έργο μπορεί να ανατεθεί σε έναν Ευρωπαϊκό Οργανισμό που διαθέτει κατάλληλη εμπειρία, τεχνογνωσία και στελέχη για την υλοποίηση των σχετικών δράσεων⁵²³.

Επιπρόσθετα η Europol με τη συγκέντρωση σε αυτήν των κύριων αστυνομικών δραστηριοτήτων και δράσεων μπορεί να αποτελέσει τον κύριο και ενδεχομένως τον μοναδικό αστυνομικό φορέα ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας, κατ'αναλογία της Αμερικανικής υπηρεσίας του FBI⁵²⁴. Ένας φορέας που μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα ευρωπαϊκής πολιτικής και διαχειριστικής ενοποίησης αστυνομικών δραστηριοτήτων υπό μία ενιαία διοίκηση με πολιτική εποπτεία και μετά τα οριζόμενα στη Συνθήκη της Λισσαβόνας και τη θέληση που έχει επιδειχτεί για την ανάπτυξη του ΧΕΑΔ.

---

⁵²³ Βλ. Hartmut Aden, ό.π.

⁵²⁴ Βλ. Kamal Birdi, Kerry Griffiths, Christine Turgoose, Victòria Alsina, Daniela Andrei, Adriana Băban, P. Saskia Bayerl, Fabio Bisogni, Sofia Chirică, Pietro Costanzo, Charlotte Fernández, Joël Ficet, Mila Gascó, Mario Gruschinske, Kate Horton, Gabriele Jacobs, Theo Jochoms, Katerina Krstevska, Stojanka Mirceva, Christian Mouhanna, Ad van den Oord, Cătălina Oțoiu, Rade Rajkovcevski, Lucia Rațiu, Zdenko Reguli, Claudia Rus, Susanne Stein-Müller, Trpe Stojanovski, Nathalie Vallet, Mihai Varga, Michal Vít & Gabriel Vonaș, Factors influencing cross-border knowledge sharing by police organisations: an integration of ten European case studies, Police Practice and Research, Volume 22, 2021 - Issue 1.

6. ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ- SOUTHEAST EUROPEAN LAW ENFORCEMENT CENTER (SELEC)

Με τον Ν. 2865/2000 (Α' 279)⁵²⁵, η Ελλάδα κύρωσε τη «Συμφωνία περί συνεργασίας για την πρόληψη και καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος», η οποία υπεγράφη στο Βουκουρέστι, στις 26 Μαΐου 1999, και τον προσαρτημένο σε αυτήν «Καταστατικό Χάρτη Οργάνωσης και λειτουργίας του Περιφερειακού Κέντρου της Πρωτοβουλίας Συνεργασίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (Κέντρο SECI) για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος».

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη στην ως άνω Συμφωνία, συμμετέχοντα Κράτη στο Κέντρο SECI, αναγνωρίζοντας την αξία και την πρόοδο της συνεργασίας, των δομών και των διαδικασιών οι οποίες έχουν θεσπιστεί και αναπτυχθεί μεταξύ των αστυνομικών και τελωνειακών αρχών των Χωρών τους για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και επιθυμώντας την ενδυνάμωση αυτής της συνεργασίας, αφ' ενός μεταξύ τους, αφ' ετέρου με άλλους Διεθνείς Οργανισμούς, με απώτερο σκοπό το όφελος των πολιτών τους, συμφώνησαν την μετατροπή του «Κέντρου S.E.C.I.» σε Περιφερειακό Διεθνή Οργανισμό στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με το όνομα «Κέντρο Επιβολής του Νόμου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη» (SELEC)⁵²⁶.

Στο πλαίσιο υλοποίησης αυτού του πνεύματος συνεργασίας κινείται και η νέα Σύμβαση, η οποία υπογράφηκε την 9η Δεκεμβρίου 2009 στο Βουκουρέστι, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων, συμπεριλαμβανομένης και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και λαμβανομένου υπόψη του κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και των άλλων διεθνών συμφωνιών στον τομέα της επιβολής του νόμου.

Η ίδρυση ενός Διεθνούς Οργανισμού στην ευαίσθητη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης έχει αναμφισβήτητα ιδιαίτερη σημασία, διότι παρέχει τη δυνατότητα ενδυνάμωσης της συνεργασίας αφ' ενός μεν μεταξύ των Συμβαλλομένων Μερών μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των Υπηρεσιών Επιβολής του Νόμου (αστυνομία και τελωνείο) για την πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών εγκληματικότητας και των σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένης και της τρομοκρατίας, αφ' ετέρου δε με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol).

Σκοπός του SELEC, στο πλαίσιο της συνεργασίας που αναπτύσσεται μεταξύ των αρμόδιων Αρχών των ΚΜ που συμμετάσχουν είναι η παροχή στήριξης προς αυτά, η βελτίωση του συντονισμού για την πρόληψη και την καταπολέμηση του εγκλήματος, συμπεριλαμβανόμενου και του σοβαρού και του οργανωμένου εγκλήματος, στις περιπτώσεις που η εγκληματικότητα συνεπάγεται ή φαίνεται να εμπεριέχει ένα στοιχείο διασυνοριακής δραστηριότητας.

Η νέα Σύμβαση που κυρώθηκε με το Ν. 4054/2012 (Α' 45)⁵²⁷ προβλέπει τα εξής καθήκοντα για το SELEC σύμφωνα με το άρθρο 3:

⁵²⁵ [Κύρωση της Συμφωνίας περί συνεργασίας για την πρόληψη και καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και του προσαρτημένου σε αυτήν Καταστατικού Χάρτη οργάνωσης και λειτουργίας του Περιφερειακού Κέντρου της Πρωτοβουλίας Συνεργασίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης]

⁵²⁶ Βλ. <https://www.selec.org/>.

⁵²⁷ [Κύρωση της διεθνούς σύμβασης για την ίδρυση του Κέντρου Επιβολής του Νόμου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη Southeast European Law Enforcement Center (SELEC)].

- «(α) να υποστηρίζει τις έρευνες και τις δραστηριότητες πρόληψης του εγκλήματος στα Κράτη –Μέλη σύμφωνα με τους όρους της Σύμβασης,
- (β) να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων για την εγκληματικότητα και τα αιτήματα για επιχειρησιακή συνδρομή,
- (γ) να ενημερώνει και να πληροφορεί τα Εθνικά Κομβικά Σημεία των ΚΜ για διασυνδέσεις μεταξύ υπόπτων, εγκληματιών ή εγκλημάτων που σχετίζονται με την εντολή του SELEC,
- (δ) να συλλέγει, αντιπαραβάλλει, αναλύει, επεξεργάζεται και διαδίδει πληροφορίες και στοιχεία για την εγκληματικότητα,
- (ε) να παρέχει στρατηγική ανάλυση και να παράγει εκτιμήσεις για απειλές που σχετίζονται με το σκοπό του SELEC,
- (στ) να δημιουργήσει, λειτουργεί και συντηρεί ένα μηχανογραφημένο σύστημα πληροφοριών,
- (ζ) να ενεργεί ως θεματοφύλακας της ορθής πρακτικής σε μεθόδους και τεχνικές επιβολής του νόμου και να τις προάγει, μέσω πολυεθνικής εκπαίδευσης και συνεδρίων, προς όφελος των ΚΜ,
- (η) να αναλαμβάνει άλλα καθήκοντα που συνάδουν με το στόχο της Σύμβασης, μετά από απόφαση του Συμβουλίου».

Την 7η Οκτωβρίου του 2011 το Κέντρο SECI μετεξελίχθηκε σε SELEC, και όλες οι λειτουργικές και στρατηγικές δυνατότητες διατηρήθηκαν και μεταφέρθηκαν στο SELEC, ήτοι επιχειρησιακές δραστηριότητες, συναντήσεις, κοινές έρευνες, εργαστήρια και στρατηγική ανάλυση που καλύπτει τα πιο ευαίσθητα διασυνοριακά ποινικά πεδία στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών η οποία πραγματοποιείται από τους αξιωματικούς συνδέσμους και των διαύλων επικοινωνίας που αναπτύσσει αλλά και υποστηρίζει το SELEC υποστηρίζονται επιτυχώς οι προσπάθειες των αρχών επιβολής του νόμου των ΚΜ που αποτελούν μέλη του.

Επιχειρησιακά το SELEC χαρακτηρίζεται από ευελιξία και επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα, ενώ παράλληλα προσφέρει ανάλυση πληροφοριών και ένα επαρκές επίπεδο σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η νέα σύμβαση που αντικατέστησε το SECI, καθορίζει διεθνή νομική προσωπικότητα στο Κέντρο και έτσι του προσφέρεται η δυνατότητα να καθορίζει και να διατηρεί συνεργασία με άλλους σημαντικούς διεθνείς οργανισμούς επιβολής του νόμου.

Στα αξιοσημείωτα είναι της νέας αυτής σύμβασης είναι ότι στο προοίμιο της ορίζεται ότι «Αναγνωρίζοντας ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναθέσει στην Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol) τον καθοριστικό ρόλο ως τον φορέα επιβολής του νόμου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που υποστηρίζει την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και άλλων σοβαρών μορφών εγκληματικότητας και αποβλέποντας στην επίτευξη επιχειρησιακής συμπληρωματικότητας, προς αμοιβαίο όφελος του SELEC και της Europol, Συμφώνησαν ως εξής...», διατύπωση που οδηγεί στην εξαγωγή του

συμπεράσματος ότι η Europol θεωρείται και δικαίως ο κορυφαίος Οργανισμός ασφάλειας σε επίπεδο της Ε.Ε.⁵²⁸.

Κ-Μ του SELEC είναι η Αλβανία, η Βοσνία – Ερζεγοβίνη, η Βουλγαρία, η Κροατία, η Βόρεια Μακεδονία, η Ελλάδα, η Ουγγαρία, η Μολδαβία, η Σερβία, η Σλοβενία και η Τουρκία.

Επιπρόσθετα με το Ν. 2925/2001 (Α' 138)⁵²⁹ τα Κράτη που συμμετέχουν στην Οικονομική Συνεργασία του Ευξείνου Πόντου (ΟΣΕΠ)⁵³⁰ αποφάσισαν να συνεργαστούν στην πρόληψη, καταστολή, διερεύνηση, αποκάλυψη εγκλημάτων και τη διεξαγωγή των σχετικών ανακρίσεων που σχετίζονται με τρομοκρατία, οργανωμένο έγκλημα, παράνομη καλλιέργεια, παραγωγή, παρασκευή και διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, παράνομης εμπορίας όπλων, συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και ραδιολογικών όπλων, πυρομαχικών, εκρηκτικών, πυρηνικών και ραδιενεργών υλικών, καθώς και δηλητηριωδών ουσιών, διεθνών παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων και νομιμοποίησης εσόδων εγκληματικών δραστηριοτήτων (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος), υπόπτων οικονομικών και τραπεζικών συναλλαγών και καταχρήσεων στον τομέα των επενδύσεων, λαθρεμπορίου, εγκληματικών δραστηριοτήτων σε σχέση με τη μετανάστευση, την παράνομη διέλευση συνόρων και την παράνομη εμπορία ανθρωπίνων όντων, σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών και ανηλίκων ή παιδιών, πλαστογραφίας και παραχάραξης χαρτονομισμάτων, πιστωτικών καρτών, εγγράφων, χρεογράφων ή άλλων αξιών, καθώς και κάθε είδους εγγράφων ταυτότητας, βίαιων εγκλημάτων κατά της ζωής και της περιουσίας, παράνομης εμπορίας αντικειμένων της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, έργων τέχνης, πολύτιμων λίθων και μετάλλων, πνευματικής περιουσίας, καθώς και οποιωνδήποτε άλλων πολύτιμων αντικειμένων, διαφθοράς, εγκλήματος υψηλής τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων εγκλημάτων με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, απαγωγής και εμπορίας ανθρωπίνων οργάνων, ναυτικών εγκλημάτων (ναυταπάτης, πειρατείας κ.λπ.) και κλοπής και παράνομης εμπορίας οχημάτων.

Στον ίδιο νόμο καθορίζονται τρόποι και μέσα συνεργασίας μεταξύ των Κρατών που συμμετέχουν στην εν λόγω σύμβαση ενώ υπάρχει πρόβλεψη και για ελεγχόμενες παραδόσεις (άρθρο 3) σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες και διεθνείς υποχρεώσεις τους,

⁵²⁸ Στο άρθρο 43 με τίτλο «Σχέσεις με Οργανισμούς και Φορείς Επιβολής του Νόμου» καθορίζεται ότι:

[«(1) Το SELEC θα καταβάλλει προσπάθειες για τη δημιουργία αμοιβαία επωφελών σχέσεων με ευρωπαϊκούς και άλλους διεθνείς οργανισμούς ή φορείς επιβολής του νόμου, μεταξύ άλλων, με τη Europol, την Interpol και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τελωνείων, προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματική συνεργασία επιβολής του νόμου.

(2) Κατά τη δημιουργία των σχέσεων του με τη Europol και, μάλιστα, πριν τη σύναψη συμφωνίας συνεργασίας, το SELEC μπορεί να κάνει χρήση, μεταξύ άλλων, της στρατηγικής και επιχειρησιακής ικανότητας ανάλυσης της Europol, εάν η Europol προσφέρει αυτή την ικανότητα. Προς το σκοπό αυτό, το SELEC και η Europol μπορούν να συμφωνήσουν στην τοποθέτηση ενός ή περισσότερων αντιπροσώπων τους στην έδρα του SELEC και της Europol»].

⁵²⁹ [«Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ των Κυβερνήσεων των Κρατών που μετέχουν στην Οικονομική Συνεργασία του Ευξείνου Πόντου για συνεργασία στην καταπολέμηση του εγκλήματος και ιδιαίτερα των οργανωμένων μορφών του»].

⁵³⁰ Αζερμπαϊτζάν, Αλβανία, Αρμενία, Βουλγαρία, της Γεωργίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, της Ουκρανίας, Ρουμανία, Ρωσία, Τουρκία.

για την πραγματοποίηση ελεγχόμενων παραδόσεων ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, καθώς και προδρόμων ουσιών που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1.-Η ΣΛΕΕ επέφερε σημαντικές αλλαγές στο ΧΕΑΔ καθώς αντιμετωπίστηκε το δημοκρατικό έλλειμμα νομιμοποίησης των οριζομένων στον τομέα της Δικαστικής Συνεργασίας στις Ποινικές Υποθέσεις που ας σημειωθεί ότι υπάρχουν αντιδράσεις στην εναρμόνιση του ποινικού δικαίου⁵³¹.

Η μεταφορά αρμοδιοτήτων του τρίτου πυλώνα από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ σε υπερεθνικές δομές που ξεκίνησε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ κατέληξε με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας σε υπερεθνικοποίηση του ΧΕΑΔ, όπου υφίσταται σχετικό επίπεδο ενοποίησης, ανοχή των εθνικών ιδιαιτεροτήτων, αναγνώριση του διαφορετικού⁵³².

Η άσκηση αρμοδιοτήτων στον συγκεκριμένο τομέα τελεί υπό τις αρχές της αναλογικότητας και της επικουρικότητας, ενώ η ενίσχυση του ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων αλλά και του Ε.Κοινοβουλίου αποτελούν ουσιαστικά βήματα στον τομέα της συνταγματικοποίησης.

Οι νέες διατάξεις της ΣΛΕΕ αντιμετωπίζουν σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό τα θεσμικά και νομικά προβλήματα που είχε δημιουργήσει ο διαπυλωνικός χαρακτήρας του ΧΕΑΔ ενώ το πλέον σημαντικό στοιχείο που επέφερε η ΣΛΕΕ είναι η αποτελεσματικότητα των νέων θεσμών και η εμβάθυνση της δημοκρατίας, καθώς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συναποφασίζει στους περισσότερους τομείς που αφορούν τον ΧΕΑΔ, ενώ τα Εθνικά Κοινοβούλια διαφυλάττουν την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας. Στο πλαίσιο αυτό και μετά την εφαρμογή των διατάξεων της ΣΛΕΕ παρατηρείται ότι η μεγάλη προσπάθεια για περισσότερη ασφάλεια στο χώρο της ΕΕ κινείται σε σωστή κατεύθυνση.

Προκειμένου να υλοποιηθούν πολιτικές σε τομείς του ΧΕΑΔ συγκροτήθηκαν πολλοί οργανισμοί ανά πεδίο πολιτικής. Συγκεκριμένα:

- συγκροτήθηκε η Europol σε ότι αφορά την αστυνομική συνεργασία,
- η Eurojust σε ότι αφορά τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις,
- η CEPOL [European Union Agency for Law Enforcement Training-Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ)] σε ότι αφορά την εκπαίδευση στελεχών των Αρχών Επιβολής του Νόμου,
- ο Frontex [Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή] σε ότι αφορά πολιτικές συντονισμού ελέγχου των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ,
- ο EASO [Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο] για πολιτικές σχετικές με το άσυλο⁵³³,

⁵³¹ Βλ. ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ Δ., Η Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις στην ΕΕ, εις ΠΕΡΡΑΚΗ Σ., (επιμ.), Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ, Πρακτικά Ημερίδας, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2007, σ.313 κε.

⁵³² Βλ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Λ., ό.π., σ. 191-192.

⁵³³Βλ. <https://www.easo.europa.eu/>.

- ο FRA [European Union Agency for Fundamental Rights] που αποτελεί τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ σε θέματα θεμελιωδών δικαιωμάτων και καταπολέμησης των διακρίσεων⁵³⁴,
- τον EMCDDA [European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction], που αποτελεί το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΠΝΤ)⁵³⁵,
- ο eu-LISA, ο οποίος αποτελεί τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης [οι τελευταίοι τέσσερις ευρωπαϊκοί οργανισμοί δεν αποτέλεσαν αντικείμενο της παρούσης έρευνας, αλλά έχει πραγματοποιηθεί παραπομπή στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει την αποστολή και την οργάνωσή τους].

2.-Η παράνομη μετανάστευση που αποτελεί μία από τις πλέον σημαντικές διαστάσεις του οργανωμένου εγκλήματος, συνιστά μία από τις πλέον σύγχρονες απειλές ασφάλειας της διεθνούς κοινωνίας που καλούνται να αντιμετωπίσουν τα κράτη σε τοπικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο. Σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπισή της διαδραματίζει η διεθνής αστυνομική συνεργασία μεταξύ διεθνών, ενωσιακών και τοπικών εθνικών αρχών. Η τελευταία προκειμένου να υλοποιηθεί έχουν εκπονηθεί διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες, έχουν αναπτυχθεί νέες μέθοδοι έρευνας και ευρωπαϊκοί οργανισμοί που συμβάλλουν στο σχεδιασμό, υλοποίηση και παρακολούθηση των πολιτικών σχετικά με τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.

Η διαχείριση των εξωτερικών συνόρων είναι μία από τις σημαντικότερες διαστάσεις για την ασφαλή και ομαλή λειτουργία του εσωτερικού χώρου της ΕΕ, όπου πραγματοποιείται ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών και καταργήθηκαν οι έλεγχοι μεταξύ των ΚΜ της ΕΕ.

Η αρχιτεκτονική ασφαλείας που έχει οικοδομηθεί από την ΕΕ συγκροτείται από πέντε βασικά στοιχεία:

- αυξημένες επιχειρήσεις από τον Frontex στα θαλάσσια και χερσαία σύνορα,
- τεχνολογική θωράκιση των συνόρων,
- σύναψη Συμφωνιών επανεισδοχής με τρία κράτη,
- σύσταση κέντρων υποδοχής στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ,
- η μετατροπή του Frontex εδώ και δύο χρόνια σε Ευρωπαϊκό Σώμα Συνοριοφυλάκων,
- πολυεπίπεδη επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων που απαρτίζεται από τον Frontex, τις Ομάδες ταχείας Επέμβασης και πρόσφατα τη συγκρότηση των Standing Corps υπό την αιγίδα του Frontex, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Επιτήρησης Εξωτερικών Συνόρων (Eurosur)⁵³⁶, το σύστημα ETIAS, το σύστημα VIS, το σύστημα πληροφοριών του Σένγκεν (SIS I και SIS II) και το Eurodac.

⁵³⁴ Βλ. <https://fra.europa.eu/en/about-fra>.

⁵³⁵ Βλ. <https://www.emcdda.europa.eu/>.

⁵³⁶ Βλ. Jorrit Rijpma & Mathias Vermeulen, EUROSUR: saving lives or building borders? European Security, Volume 24, 2015 - Issue 3.

Τα μέτρα που εφαρμόζονται κρίνονται αποτελεσματικά καθώς έχει επιτευχθεί μείωση των παράνομων αφίξεων στην ΕΕ κατά 90%⁵³⁷. Δεν πρέπει όμως να παραβλέπεται και η παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των μεταναστών όπως έχει αποτυπωθεί σε εκθέσεις διεθνών οργανισμών και υπηρεσιών της ΕΕ⁵³⁸.

Η στρατηγική θέση της Ελλάδας όπως αναφέρθηκε και προηγούμενα έχει οδηγήσει τις αρμόδιες ελληνικές αρχές να αντιμετωπίζουν συνεχώς μεγάλη πίεση στα εξωτερικά θαλάσσια και χερσαία σύνορα τα οποία αποτελούν και σύνορα της ΕΕ. Σημειώνεται ότι πολλά από τα περιστατικά που αντιμετωπίζει το ΛΣ-ΕΛΑΚΤ συνιστούν περιπτώσεις έρευνας και διάσωσης. Αυτό συμβαίνει γιατί πολλοί εκ των παράνομων μεταναστών ακολουθώντας συμβουλές των διακινητών όταν αντιληφθούν πλωτά περιπολικά του ΛΣ-ΕΛΑΚΤ, πέφτουν στη θάλασσα, αφού έχουν βουλιάξει τις βάρκες που τους μεταφέρουν, ή πέφτουν στη θάλασσα ώστε ακολούθως να αντιμετωπιστούν ως άτομα που χρειάζεται να διασωθούν και κατά συνέπεια στην προκειμένη περίπτωση ακολουθούνται οι κανόνες του διεθνούς δικαίου και σε καμία πλέον περίπτωση δεν υφίστανται τότε περιπτώσεις αποτροπής.

Η ευθύνη επιτήρησης και ο έλεγχος των θαλασσιών συνόρων αποτελεί αρμοδιότητα του ΛΣ-ΕΛΑΚΤ⁵³⁹ το οποίο συνεργάζεται στενά με τους υπόλοιπους αρμόδιους εθνικούς

---

⁵³⁷ Βλ. «.....Μετά την κορύφωση της μεταναστευτικής κρίσης το 2015, η ΕΕ εφάρμοσε μέτρα για να ελέγχει καλύτερα τα εξωτερικά σύνορα και τα μεταναστευτικά ρεύματα. Κατόπιν τούτου, οι παράνομες αφίξεις στην ΕΕ σημείωσαν μείωση άνω του 90%. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της εντείνουν τις προσπάθειές τους προκειμένου να θεσπίσουν μια αποτελεσματική, ανθρωπιστική και ασφαλή ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια, καθορίζοντας τις στρατηγικές προτεραιότητες.....», διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-migration-policy/> [ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ], «.....125 100 παράτυπες διελεύσεις συνόρων Μειώθηκαν κατά 12 % σε σύγκριση με το 2019, το χαμηλότερο ποσοστό των τελευταίων 7 ετών....], διαθέσιμο στον ιστότοπο https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_el#illegalbordercrossings [ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ, ΠΑΡΑΤΥΠΕΣ ΔΙΕΛΕΥΣΕΙΣ ΣΥΝΟΡΩΝ].

⁵³⁸ «Εκθεση αποκαλύπτει πως 6 χώρες καταπατούν τα δικαιώματα των προσφύγων», διαθέσιμη στον ιστότοπο https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/293637_ekthesi-apokalypsei-pos-6-hores-katapatoun-ta-dikaiomata-ton-prosfygon, Regional Thematic Study: Management of the External Border of the EU and its impact on Human Rights of Migrants διαθέσιμη στον ιστότοπο <https://www.ohchr.org/EN/Issues/Migration/SRMigrants/Pages/RegionalThematicStudy.aspx> και SUNDERLAND J., Hidden Emergency, Migrant Deaths in the Mediterranean, Human Rights Watch, August 2012, UNHCR, διαθέσιμη στον ιστότοπο https://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/2012_EU_Hidden%20Emergency.pdf.

Γενικότερα για τις παγκόσμιες στρατηγικές της ΕΕ σε ότι αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα βλ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Α., Η Περί των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων Παγκόσμιες Στρατηγικές της ΕΕ, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, τμήμα Κοινωνιολογίας, ΜΠΣ ' ' Ευρωπαϊκές Κοινωνίες και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση ' '.

⁵³⁹ Στην κατεύθυνση αυτή συστήθηκε με βάση το άρθρο 27 του Ν. 4058/2012 (Α' 63) το Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιτήρησης και Ελέγχου των Συνόρων (Ε.Σ.Κ.Ε.Ε.Σ.) με έδρα το κτίριο του Αρχηγείου Λιμενικού Σώματος- Ελληνικής Ακτοφυλακής στον Πειραιά.

φορείς ώστε να υπάρξει αποτελεσματική διαχείριση των ελληνικών – ευρωπαϊκών θαλασσιών συνόρων⁵⁴⁰.

Για την εφαρμογή μίας αποτελεσματικής ολιστικής πολιτικής σχετικά με την παράνομη μετανάστευση η Ελλάδα εφαρμόζει ένα πλήρες νομικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο, συμμετάσχει στη διαμόρφωση πολιτικών σε επίπεδο της ΕΕ και έχει ενσωματώσει στην εθνική έννομη τάξη όλα τα σχετικά νομικά κείμενα που επιβάλλουν οι αρχές του κράτους δικαίου και η διεθνής προστασία. Παράλληλα με στελέχη της εθνικής δημόσιας διοίκησης μετέχει σε όλους τους ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς που έχουν αρμοδιότητα στη διαμόρφωση και εφαρμογή μεταναστευτικών πολιτικών. Σημαντικό ρόλο επίσης διαδραματίζει η άσκηση σχετικών πιέσεων στην Τουρκία για την εφαρμογή των σχετικών συμφωνιών που έχουν υπογραφεί μεταξύ αυτής και της ΕΕ καθώς και με τις Ελληνικές Αρχές.

Η Ελλάδα συμμετάσχει στην ΕΕ σε όλες τις πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται και στους αρμόδιους οργανισμούς (Frontex, Eurosur, Europol κλπ), ώστε να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο την τεχνογνωσία που αναπτύσσεται και εφαρμόζεται για την αποτελεσματική επιτήρηση και φύλαξη των θαλασσιών συνόρων και με τη συνδρομή ΚΜ και οργανισμών της ΕΕ καθώς η φύλαξη των θαλασσιών συνόρων πέραν της αντιμετώπισης των μεταναστευτικών ροών συμβάλει σε αντιμετώπιση, πρόληψη και καταστολή και άλλων κρίσιμων εγκληματικών δραστηριοτήτων όπως θαλάσσια τρομοκρατία, όπλα μαζικής καταστροφής, προστασία κρίσιμων υποδομών κλπ

Επίσης μέσω της συμμετοχής της έχει τη δυνατότητα να απορροφήσει πόρους για την ενίσχυση της αποτρεπτικής-διαχειριστικής της ικανότητας στο συγκεκριμένο τομέα και παράλληλα μέσω της συνδρομής των ΚΜ και της παρουσίας του Frontex με στελέχη του στα χερσαία και θαλάσσια σύνορά της μέσω της FRONTEX, να καταστήσει τους πολίτες της ΕΕ κοινωνούς της πίεσης που υφίσταται στα σύνορά της που αποτελούν και σύνορα της ΕΕ μεταφέροντας τα στελέχη αυτά τις εμπειρίες τους στις χώρες τους αλλά και στους αρμόδιους οργανισμούς που υπηρετούν. Επισημαίνεται ότι η παρουσία ξένων στελεχών στα σύνορα της Ελλάδας τα κατοχυρώνει και πρακτικά ως σύνορα της ΕΕ.

Τα ΚΜ στην προκειμένη περίπτωση δεν μπορούν να δώσουν αποτελεσματικές λύσεις μόνα τους σε ότι αφορά την προστασία των θαλασσιών συνόρων και τη διαμόρφωση ανάλογων πολιτικών, αλλά απαιτείται προσπάθεια σε πολλά επίπεδα, εθνικό και διεθνές καθώς αυτά δρουν συμπληρωματικά.

Η ύπαρξη αποτελεσματικών μεταναστευτικών που θα βοηθήσουν την αποτελεσματική φύλαξη των θαλασσιών συνόρων θα οδηγήσει στη μείωση του αριθμού των παρανόμως εισερχομένων μεταναστών στην ΕΕ, αλλά και επειδή είναι ένα φαινόμενο που οφείλεται στην ύπαρξη πολλών άλλων αιτιών όπως κοινωνικές, οικονομικές ανισότητες η ΕΕ θα πρέπει να βοηθήσει τα κράτη αυτά με την παροχή οικονομικής βοήθειας, κατασκευής – χρηματοδότησης κρίσιμων υποδομών, παροχή τεχνογνωσίας, σύναψη συμβάσεων οικονομικού χαρακτήρα κλπ. Εν ολίγοις η ύπαρξη μίας δραστήριας οικονομικής εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ μπορεί να επιφέρει και αυτή αποτελεσματικότητα στην ασφαλή φύλαξη των συνόρων της ΕΕ.

3.-Η πολιτική θεωρήσεων που έχει αναπτυχθεί από την ΕΕ και είναι πολυεπίπεδη, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες διαστάσεις υλοποίησης πολιτικών στον ΧΕΑΔ. Το

⁵⁴⁰ Σημαντικό ρόλο στην επιτήρηση των θαλάσσιων συνόρων διαδραματίζουν οι Ένοπλες Δυνάμεις, βλ. "ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ – ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ", Σεπτέμβριος 2009, ΙΣΤΑΜΕ, σ. 18.

σύστημα Σένγκεν επιτρέπει τον έλεγχο των συνόρων της ΕΕ αποτελεσματικά, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία στο εσωτερικό της ενώ υπάρχει αλληλεπίδραση με τις πολιτικές μετανάστευσης και ασύλου. Άλλωστε από τη στιγμή που καταργούνται οι έλεγχοι μεταξύ των ΚΜ είναι αυτονόητο ότι θα πρέπει να δημιουργηθούν μηχανισμοί που διασφαλίζουν εσωτερικά αλλά και εξωτερικά περιβάλλον ασφάλειας.

Για το λόγο αυτό έχουν συσταθεί και Ευρωπαϊκοί οργανισμοί όπως η Europol, Eurojust κλπ που έχουν σαφώς στοιχεία υπερεθνικοποίησης και προωθημένης πολιτικής ολοκλήρωσης και αποτυπώνουν σαφέστατα την μετάβαση από τον διακυβερνητικό χαρακτήρα της ΕΕ στο ΧΕΑΔ, σε υπερεθνικό που όπως έχει αναφερθεί και προγενέστερα περιέχει σαφέστατα και στοιχεία συνταγματοποίησης. Στο συγκεκριμένο χώρο φαίνονται και αποτυπώνονται οι πρόνοιες της Συνθήκης της Λισσαβόνας.

Η πολιτική στο συγκεκριμένο χώρο έχει οργανωθεί αποτελεσματικά και συνεκτικά μέσα από ένα σύνολο κανόνων παράγωγου δικαίου, ενώ τα δικαιώματα των πολιτών σε κάθε περίπτωση διασφαλίζονται σε εθνικό και ευρωπαϊκό δικαστικό επίπεδο καθώς πέραν του κράτους δικαίου που υπάρχει σε κάθε ΚΜ της ΕΕ, υφίσταται και το «κράτος» δικαίου σε επίπεδο ΕΕ.

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι οι μετακινήσεις των πληθυσμών δεν πρόκειται να σταματήσουν για οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς λόγους. Η ΕΕ είναι μία επικράτεια όπου διακρίνεται από σχετικά καλό επίπεδο διαβίωσης και για το λόγο αυτό αποτελεί πόλο έλξης για πολλούς ανθρώπους. Το φαινόμενο της παράνομης μετανάστευσης έχει ενταθεί τα τελευταία χρόνια στην περίμετρο της Ευρώπης, είτε θαλάσσια, είτε χερσαία.

Η ΕΕ προσπάθησε να το αντιμετωπίσει με τη συγκρότηση ενός κύρια επιχειρησιακού Οργανισμού του FRONTEX. Ο τελευταίος συνεπικουρεί τα ΚΜ τα οποία και συμμετέχουν στη διοίκησή του με πόρους-μέσα, τεχνογνωσία, εκπαίδευση, πραγματοποίηση κοινών επιχειρήσεων θαλάσσιων και χερσαίων, εκπόνηση μελετών, ανάλυσης κινδύνου κλπ. Αναμφίβολα η συνεισφορά του είναι θετική στη αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης και για το λόγο αυτό λαμβάνοντας υπόψη και τις συνεχείς πιέσεις των μεταναστευτικών ροών, αποφασίστηκε η συγκρότηση ειδικού σώματος (Standing Corps), η διοίκηση των οποίων τέθηκε υπό την ευθύνη του εν λόγω Οργανισμού. Σε κάθε περίπτωση ο FRONTEX αντανάκλα την πολιτική βούληση των ΚΜ να συνδράμουν από κοινού στην ολιστική αντιμετώπιση – διαχείριση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης δείχνοντας την αλληλεγγύη των ΚΜ και η πολιτική αυτή βούληση δείχνει και ένα σημαντικό στοιχείο προωθημένης ενοποίησης στην ΕΕ.

Σε ότι αφορά το κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου διαπιστώνεται ότι αυτό δεν είναι ενιαίο καθώς τα ΚΜ δεν μπόρεσαν να προβούν σε τολμηρές πολιτικές ενέργειες. Το νέο κείμενο είναι πολύ καλύτερο και βελτιωμένο σε σχέση με το προγενέστερο αλλά δεν έχει αλλάξει τη φιλοσοφία του προγενέστερου κειμένου και όπως και σε άλλες περιπτώσεις που ακολουθούνται στη διάρκεια της ευρωπαϊκής ενοποίησης τα δικαστήρια είναι αυτά που με τις κρίσεις τους θα ερμηνεύσουν τα νομικά κείμενα αλλά θα κατευθύνουν βάσει των ερμηνειών αυτών και τις μελλοντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες.

Σκοπός του Κώδικα ISPS είναι η πρόληψη στο μέγιστο δυνατό βαθμό και η αποτελεσματική αντιμετώπιση έκνομων ενεργειών. Για την Ελλάδα η υιοθέτηση του Κώδικα έχει μεγάλη σημασία καθώς η ναυτιλία αποτελεί τον πλέον σημαντικό τομέα της εθνικής οικονομίας και πλοία υπό ελληνική σημαία πραγματοποιούν μεγάλο μέρος των θαλασσιών μεταφορών.

Σημαντικό τμήμα στην αλυσίδα των μεταφορών αποτελούν οι λιμένες. Σήμερα όπως είναι γνωστό η οικονομία έχει παγκοσμιοποιημένο χαρακτήρα. Κατά συνέπεια η ασφάλεια των πλοίων σε συνδυασμό με την ασφάλεια των λιμένων αποτελεί σοβαρό ρυθμιστικό παράγοντα για τις μεταφορές και γι αυτό το λόγο θεσπίστηκαν διεθνείς συμβάσεις. Συμβάσεις που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της πειρατείας, τρομοκρατίας κ.λπ.

Η εφαρμογή του Κώδικα αναπόφευκτα σημαίνει αυξημένο κόστος για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς καθώς κρίνεται απαραίτητη πλέον η αξιολόγηση πλοίων και λιμενικών εγκαταστάσεων, η πραγματοποίηση μελετών και σχεδίων ασφαλείας με τη λειτουργία σε διάφορα επίπεδα ασφαλείας κ.λπ. Η αύξηση όμως των δαπανών μακροπρόθεσμα αντισταθμίζεται από την ωφέλεια που προκύπτει στην αύξηση της ασφαλείας των μεταφορών.

Μία σημαντική έλλειψη στον Κώδικα κατά την άποψη μου είναι το γεγονός ότι αναφέρεται σε πλοία μεγάλης χωρητικότητας καθώς και λιμενικές εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν πλοία διεθνών πλόων. Ενδεχομένως θα έπρεπε να αξιολογηθεί και η εφαρμογή του σε πλοία με λιγότερους κόρους και σε εσωτερικές μεταφορές.

Τέλος, υπάρχουν υφίστανται και άλλα συστήματα επιτήρησης που συνδράμουν στην προστασία και την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής και των περιουσιών με την οριζόντια και κάθετη διασύνδεσή τους με άλλα ΚΜ και Ευρωπαϊκούς οργανισμούς

4.-Από το σύνολο των νομικών κειμένων που έχουν καταρτιστεί σε επίπεδο της ΕΕ, εκφράστηκε και εκφράζεται η βούληση της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος καθώς και σοβαρών μορφών εγκληματικότητας με διασυνοριακό και υπερεθνικό χαρακτήρα, συντονισμένα και οργανωμένα. Η δραστηριοποίηση αυτή της ΕΕ είναι απολύτως απαραίτητη καθώς σήμερα με την εξέλιξη των πληροφοριακών συστημάτων και την ταχύτητα αυτών, καθώς και την πολυπλοκότητα των οικονομικών δραστηριοτήτων ένα μόνο τμήμα από τις εγκληματικές δραστηριότητες ερευνάται ή διώκεται στην χώρα όπου εντοπίζεται η συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Από την εξέταση των διατάξεων που σχετίζονται τόσο με το θεσμικό πλαίσιο της Eurojust όσο και με την συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας προκύπτει ότι παρόλο που υπάρχει σχετική πρόβλεψη στη Συνθήκη της Λισσαβόνας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας όπως επίσης υπάρχει και πρόβλεψη για έκδοση Κανονισμού σχετικά με τη λειτουργία της Eurojust οι αρμοδιότητες που ασκούνται αποκλειστικά από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα μπορούσαν να ασκούνται με ανάλογη τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου από τη Eurojust.

Σημειώνεται ότι ο Κανονισμός σχετικά με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας όπως προκύπτει από το προοίμιο του σχετικού κανονισμού για τη Eurojust εφαρμόζεται άμεσα μόνο στα ΚΜ που συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία. Για τα ΚΜ που δεν συμμετέχουν η Eurojust παραμένει πλήρως αρμόδια για μορφές σοβαρών εγκλημάτων

που παρατίθενται στο παράρτημα I του κανονισμού 2018/2017. Τονίζεται ότι για τη συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας δεν συμφώνησαν όλα τα ΚΜ, κάτι το οποίο σημαίνει ότι υπάρχει κάποια αμφιβολία ή στην καλύτερη περίπτωση διστακτικότητα στη συγκρότησή της.

Στο σημείο (10) του κανονισμού 2017/1939 που αναφέρεται στην εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας σημειώνεται ότι «Σύμφωνα με το άρθρο 86 της ΣΛΕΕ, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα πρέπει να συσταθεί εκ της Eurojust. Αυτό σημαίνει ότι ο παρών κανονισμός θα πρέπει να δημιουργήσει στενή σχέση μεταξύ τους βάσει αμοιβαίας συνεργασίας».

Περαιτέρω στο σημείο (102) καθορίζεται ότι «Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και η Eurojust θα πρέπει να λειτουργούν ως εταίροι και να συνεργάζονται στα επιχειρησιακά ζητήματα, σύμφωνα με τις αντίστοιχες εντολές τους. Η εν λόγω συνεργασία μπορεί να αφορά έρευνες που διεξάγει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία όταν η ανταλλαγή πληροφοριών ή ο συντονισμός των μέτρων έρευνας όσον αφορά υποθέσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Eurojust θεωρείται απαραίτητη ή ενδεδειγμένη ενέργεια. Όταν η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ζητεί από τη Eurojust τέτοια συνεργασία, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα πρέπει να έρχεται σε επαφή με το εθνικό μέλος του κράτους μέλους του (της) επιληφθέντος(-είσας) ευρωπαίου(-ας) εντεταλμένου(-ης) εισαγγελέα. Στην επιχειρησιακή συνεργασία δύνανται επίσης να συμμετέχουν τρίτες χώρες που έχουν συνάψει συμφωνία συνεργασίας με τη Eurojust».

Αξιοσημείωτο επίσης είναι και το γεγονός ότι ο OLAF δεν μπορεί να εκκινήσει καμία διοικητική έρευνα παράλληλα με έρευνα που πραγματοποιείται από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία για τα ίδια πραγματικά περιστατικά. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία όμως μπορεί να ζητήσει από τον OLAF να συμπληρώσει τη δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με συγκεκριμένους τρόπους που καθορίζονται στο άρθρο 101 παραγ. 3 του Καν. (ΕΕ) 2017/1939.

Από συνδυαστική συγκριτική μελέτη προκύπτει ότι τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας θα μπορούσε να τις ασκήσει η Eurojust με ανάλογη αν χρειαζόταν νομική περαιτέρω υποστήριξη σε συνεργασία με τον OLAF που έχει αρμοδιότητες για διοικητικές έρευνες που εμπίπτουν στα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Κατά συνέπεια θα μπορούσε να αποφευχθεί η λειτουργία ενός ακόμη Ευρωπαϊκού Οργανισμού με καθήκοντα που ήδη τα ασκούσε ένας άλλος ευρωπαϊκός οργανισμός επιτυχημένα και με καθολική αποδοχή στην ΕΕ. Άλλωστε η συνεργασία της Eurojust με έτερους Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς όπως Europol και OLAF ήταν και είναι εξαιρετική και ιδιαίτερα επικοινωνιακή σε ότι αφορά το χώρο ασφάλειας, ελευθερίας και δικαιοσύνης στην Ε.Ε.

Τονίζεται καθώς αποτελεί σημαντική παράμετρο στη συγκριτική διαδικασία μεταξύ των δύο αυτών Ευρωπαϊκών Οργανισμών ότι στον Ευρωπαίο Εισαγγελέα εκπροσωπούνται μόνο τα 22 από τα 26 ΚΜ της ΕΕ. Τα υπόλοιπα ΚΜ μπορούν να ενταχθούν οποιαδήποτε στιγμή το αποφασίσουν. Σε αντιδιαστολή στη Eurojust εκπροσωπούνται όλα τα ΚΜ της ΕΕ.

Στον ίδιο κανονισμό καθορίζεται ότι τα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας είναι η έρευνα, η δίωξη και η παραπομπή ενώπιον της δικαιοσύνης των δραστών αξιόποινων

πράξεων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 και αξιόποινων πράξεων που συνδέονται άρρηκτα με αυτές. Για τα εν λόγω αδικήματα μέχρι την περίοδο σύστασης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ενέπιπταν στον κύκλο αρμοδιοτήτων της Eurojust. Από την εξέταση των νομικών κειμένων αλλά και από τη δραστηριότητα που έχει επιδείξει η Eurojust προκύπτει ότι η δραστηριότητα της ήταν συνεχώς αυξανόμενη σε όλα τα πεδία των αρμοδιοτήτων της και ιδιαίτερα στον τομέα των ΚΟΕ.

Ο θεσμός των ΚΟΕ καλύπτει την ανάγκη να αντιμετωπιστεί πληρέστερα η εγκληματική δραστηριότητα, με τη συνεργασία που αναπτύσσεται μεταξύ διωκτικών και δικαστικών Αρχών μεταξύ δύο ή περισσότερων ΚΜ. Από τα στατιστικά στοιχεία των ετησίων Εκθέσεων της Eurojust προκύπτει ότι η σύσταση ΚΟΕ είναι αυξανόμενη, ενώ μεγάλο μέρος αυτών χρηματοδοτείται από τον εν λόγω Ευρωπαϊκό Οργανισμό. Η αύξηση του αριθμού των ΚΟΕ επίσης δείχνει ότι τα στελέχη των δικαστικών και διωκτικών αρχών αξιοποιούν τη Eurojust ως σημείο αναφοράς για τη λήψη απόφασης σχετικά με το πότε είναι κατάλληλη η προσφυγή στις ΚΟΕ, κάτι που βοηθείται από το 2011 όταν συγκροτήθηκε Γραμματεία Δικτύων ΚΟΕ στη Eurojust.

Η Eurojust βοηθάει τον θεσμό των ΚΟΕ και τα στελέχη που εμπλέκονται σε αυτές με διάφορους τρόπους, όπως σύνταξη, τροποποίηση, επέκταση των συμφωνιών, ενώ με την ανάπτυξη πλέον της σχετικής τεχνογνωσίας δύναται να γνωμοδοτεί σχετικά με πιθανά νομικά εμπόδια και να συμβάλλει στην πρόληψη άλλων δυσκολιών.

Οι ΚΟΕ καλύπτουν σημαντικές δραστηριότητες που συγκροτούν την έννοια του οργανωμένου εγκλήματος και απασχολούν δύο ή και περισσότερα ΚΜ, ενώ σε κάθε περίπτωση για να καταστεί εποικοδομητικός ο εν λόγω θεσμός πρέπει να υφίσταται εμπιστοσύνη μεταξύ των συνεργαζόμενων δικαστικών, εισαγγελικών και διωκτικών Αρχών των ΚΜ. Με αυτό τον τρόπο διευκολύνεται η ταχύτερη ανταλλαγή πληροφοριών και η στενή συνεργασία ώστε να υπάρχει αποτελεσματική αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος.

Η ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών που πραγματοποιείται στο πλαίσιο των ΚΟΕ επιφέρει την αποδοχή αυτού του θεσμού από τις αρμόδιες αρχές των ΚΜ και συνακόλουθα δημιουργείται μία ενιαία ευρωπαϊκή κουλτούρα στον τομέα αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος, ενισχύοντας τον ΧΕΑΔ με την ανάπτυξη αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας.

Σε ότι αφορά την εφαρμογή των ΚΟΕ στην ελληνική έννομη τάξη οι αρμόδιες Ελληνικές Δικαστικές και Διωκτικές Αρχές δεν έχουν εκμεταλλευθεί τον εν λόγω θεσμό, αφού μέχρι στιγμής δεν έχουν αιτηθεί τη σύσταση καμίας ΚΟΕ. Το στοιχείο αυτό έχει μεγάλη σημασία και θα πρέπει να προβληματίσει τις εν λόγω Αρχές στην Ελλάδα, καθώς ένα σημαντικός ευρωπαϊκής θεσμός έχει καταστεί ανενεργός.

Αρχικά οι διατάξεις του Ν. 3663/2008 για τη σύσταση ΚΟΕ σε ότι αφορά την διάπραξη αδικημάτων ήταν περιοριστική, καθώς αναφερόταν στην τέλεση εγκλημάτων όπως τρομοκρατία, διακίνησης ναρκωτικών ουσιών και εμπορίας ανθρώπων.

Σημειώνεται ότι με το άρθρο 62 του Ν. 4249/2014 (Α'73) τροποποιήθηκε το άρθρο 13 του Ν. 3663/2008 (Α' 99) με επέκταση των σχετικών αδικημάτων που μπορεί να συσταθεί ΚΟΕ. Στην τροποποίηση δεν προβλέπεται ρύθμιση όμως για αντιμετώπιση

αδικήματος όπως π.χ. η παράνομη διακίνηση καπνικών προϊόντων, καυσίμων κ.λπ. Δεν περιλαμβάνονται επίσης ρυθμίσεις όπως περιβαλλοντικές παραβάσεις, απαγωγή, διαφθορά, παράνομη παρακράτηση και περιαγωγή σε ομηρία κλπ. Θα μπορούσε να αξιοποιηθεί ως προς την πρόβλεψη των αδικημάτων το περιεχόμενο του παραρτήματος του Καν. (ΕΕ) 2016/794 που αναφέρεται στη Europol ή το αντίστοιχο παράρτημα του καν. (ΕΕ) 2018/1727 που αναφέρεται στη Eurojust, ώστε να καλυφθούν όλα τα αδικήματα για τα οποία μπορεί να συσταθεί ΚΟΕ και που μπορεί να απασχολήσει τις αρμόδιες αρχές δύο η περισσότερων ΚΜ.

Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης που εκδόθηκε το 2002 αντικαθιστά το σύστημα έκδοσης απαιτώντας από κάθε εθνική δικαστική αρχή (τη δικαστική αρχή εκτέλεσης) να αναγνωρίσει, εκ των πραγμάτων, και με ελάχιστες διατυπώσεις, αιτήσεις παράδοσης προσώπου που υπέβαλε δικαστική αρχή άλλου κράτους μέλους (η δικαστική αρχή έκδοσης). Η απόφαση πλαίσιο τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2004 και αντικατέστησε τα υπάρχοντα κείμενα στον τομέα αυτό. Ωστόσο, τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να εφαρμόζουν και να συνάπτουν διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες στο βαθμό που αυτές οι συμφωνίες συμβάλλουν στην απλούστευση ή τη διευκόλυνση των διαδικασιών παράδοσης. Η εφαρμογή τέτοιων συμφωνιών δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να επηρεάζει τις σχέσεις με κράτη μέλη που δεν είναι συμβαλλόμενα μέρη.

Σε ότι αφορά την Ελλάδα οι ρυθμίσεις που επέφερε στο ισχύον νομοθετικό καθεστώς ο Ν. 3251/2004 είναι ουσιώδεις καθώς τροποποιείται σε σημαντικό βαθμό το θεσμικό καθεστώς της έκδοσης μεταξύ της Ελλάδας και των λοιπών κρατών μελών. Οι βασικές διαφοροποιήσεις συνίστανται στην κατάργηση της διοικητικής (πολιτικής) φάσης και στην μερική άρση του ελέγχου του διττού αξιόποινου ως προϋπόθεσης για την ευδοκίμηση του αιτήματος για την προσαγωγή του εκ ζητούμενου. Η δυνατότητα προσαγωγής ημεδαπών παρόλο που προβλέπεται στην απόφαση πλαίσιο κρίθηκε ότι πρέπει να παρέχεται μόνο κατ' εξαίρεση. Ειδικότερα στο άρθρο 11 καθορίζεται πότε απαγορεύεται η εκτέλεση του ΕΕΣ.

Με τις διατάξεις του Ν. 3251/2004 που ενσωμάτωσε την Απόφαση-πλαίσιο στην ελληνική έννομη τάξη εισήχθη ένα νομικό καθεστώς το οποίο όμως δεν οδηγεί αμέσως στην εκτέλεση του ΕΕΣ. Με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου τίθενται κανόνες απλοποιημένου ελέγχου για την αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων με σκοπό τη σύλληψη και την προσαγωγή προσώπων στο χώρο της ΕΕ. Ενώ η σύλληψη του εκζητούμενου χωρεί άμεσα, η απόφαση για την προσαγωγή του ή όχι εναπόκειται στην κρίση της αρμόδιας δικαστικής αρχής του κράτους εκτέλεσης του ΕΕΣ που λαμβάνεται στο πλαίσιο μίας διαδικασίας. Το ΕΕΣ σημειώνεται ότι δεν εκδίδεται από ένα «ευρωπαϊκό» δικαστικό όργανο αλλά από τη δικαστική αρχή ενός Κ-Μ της ΕΕ.

Με σειρά ρυθμίσεων στα άρθρα 15, 16, 17, 18, 22 και 33 δίνεται προτεραιότητα στην προστασία των ατομικών και δικονομικών δικαιωμάτων του εκζητούμενου όπως αυτά κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα και τις Διεθνείς Συμβάσεις.

Με τις αλλαγές που επέφερε η απόφαση πλαίσιο στο καθεστώς της έκδοσης συμβάλει αποφασιστικά στην αποτελεσματικότητα της ποινικής δίωξης που ασκήθηκε από ένα ΚΜ ή την εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε από την αρχή αυτού, όταν ο καταζητούμενος βρίσκεται εντός των ορίων της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό εκφράζεται και η αμοιβαιότητα

συμφερόντων μεταξύ των ΚΜ για την καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και βρίσκεται εντός του σκοπού της ΕΕ που είναι να αποτελέσει χώρο ασφάλειας, δικαιοσύνης και ελευθερίας για τους πολίτες των ΚΜ της.

Στην κατεύθυνση αυτή η ΕΕ έχει προβεί και στην σύσταση των ΚΟΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος στην ΕΕ αλλά και στην συγκρότηση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού της Eurojust. Από τα στατιστικά στοιχεία αξιολόγησης των ΚΜ της ΕΕ σχετικά με το ΕΕΣ προκύπτει ότι τα ΚΜ έχουν αξιοποιήσει τον θεσμό αυτό για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας και την εφαρμογή του ποινικού δικαίου των εθνικών τους τάξεων.

Γενικότερο προβληματισμό που έχει προκαλέσει και προκαλεί είναι το γεγονός ότι η ΕΕ δεν έχει πρωτογενή ποινική εξουσία και η θέσπιση ποινικών κανόνων βάσει αποφάσεων πλαίσιο επαναφέρει στο προσκήνιο την προβληματική του δημοκρατικού ελλείμματος, αφού σε αυτές τις διαδικασίες νομοθέτησης οι περιλαμβανόμενοι στους εκάστοτε εθνικούς ποινικούς νόμους πρωτεύοντες κανόνες δεν αποτελούν απόφαση των εκπροσώπων της λαϊκής κυριαρχίας αλλά οργάνων της εκτελεστικής εξουσίας⁵⁴¹. Συνακόλουθα το αποκαλούμενο γραφειοκρατικό ποινικό δίκαιο το οποίο διαμορφώνεται εκτός των Κοινοβουλίων από τεχνοκράτες, πολλοί από τους οποίους δεν είναι ποινικολόγοι αλλά πολλές φορές ούτε νομικοί αποτελεί πάντα μία σταθερή προβληματική.

Σε ό,τι αφορά την ΕΕ η σύσταση της ενιαίας αγοράς και συνακόλουθα η ελεύθερη διακίνηση των πολιτών, σήμαινε κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα των ΚΜ. Κατά συνέπεια ήταν απαραίτητη η σύσταση ή και η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου υφιστάμενων ευρωπαϊκών οργανισμών οι οποίοι μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας και τη δημιουργία του ΧΕΑΔ οα μπορούσαν να αναλάβουν σε υπερεθνικό επίπεδο, αρμοδιότητες με περαιτέρω στόχο και σκοπό την ενίσχυση του περιβάλλοντος ασφάλειας στην ΕΕ ως αντίρροπη δύναμη στην κατάργηση των εσωτερικών ελέγχων στα σύνορα των ΚΜ.

Οι Ευρωπαϊκοί αυτοί οργανισμοί- σε συνδυασμό με τις αλλαγές που επέφερε η εν λόγω Συνθήκη όπως η Ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (συναπόφαση), η κατάργηση της ομοφωνίας, η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου οι οποίες μείωσαν το δημοκρατικό έλλειμμα στην ΕΕ- βοήθησαν όπως και βοηθούν στη διασφάλιση του κράτους δικαίου στην επικράτεια της ΕΕ. Σημειώνεται η επέκταση της αρμοδιότητας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στον έλεγχο των νομικών πράξεων.

Η συγκρότηση των ευρωπαϊκών αυτών οργανισμών, αποτελεί ένα βήμα στην κατεύθυνση της πολιτικής ενοποίησης, ήτοι από τον διακυβερνητικό χαρακτήρα σε υπερεθνικές δομές, δομές που φέρουν στοιχεία συνταγματοποίησης. Η εξέλιξη αυτή οδήγησε στη νομοθετική έκδοση νέων νομικών κειμένων από την ΕΕ, αντικαθιστώντας προγενέστερες αποφάσεις βάσει των οποίων είχαν συγκροτηθεί οργανισμοί όπως η Europol, Eurojust κλπ, και για να εκσυγχρονισθεί το νομικό τους πλαίσιο αλλά και για να συμμετάσχουν οι λαοί των ΚΜ της ΕΕ σε αυτή τη διαδικασία μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι κανονισμοί της ΕΕ είτε εκδίδονται από το Συμβούλιο είτε την

⁵⁴¹ ΜΠΕΝΑΚΗ Α., "Προς ένα " Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο; Σκέψεις με αφορμή το Σχέδιο Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης "», Ποινικά Χρονικά ΝΓ' (2003) σ. 961-970.

Επιτροπή όπως είναι γνωστό έχουν άμεση, καθολική και δεσμευτική ισχύ, και δεν απαιτείται κανένα άλλο απολύτως μέτρο σε εθνικό επίπεδο.

Ο αντίλογος είναι ότι η εκτελεστική εξουσία προέρχεται από την λαϊκή βούληση, τα ΚΜ μέσω δημοκρατικών διαδικασιών έχουν αποφανθεί ότι παραιτούνται από την άσκηση εθνικής κυριαρχίας σε ορισμένες περιοχές στις οποίες δρα πλέον η Κοινότητα⁵⁴². Κατά συνέπεια το ΕΕΣ εκφράζει την μετ' εμποδίων πορεία της ΕΕ προς την πολιτική της ολοκλήρωση. Επιπρόσθετα σε κάθε περίπτωση οι εκλεγμένες Κυβερνήσεις από τα ΚΜ διαπραγματεύονται τα ευρωπαϊκά νομικά κείμενα, τα οποία σε ότι αφορά την συγκεκριμένη μελέτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τα ενσωματώσουν στις εθνικές τους νομοθεσίες μέσω των Κοινοβουλίων τους, τους εκπροσώπους των οποίων επίσης έχουν εκλέξει.

Σε κάθε περίπτωση το ζητούμενο είναι τι είδους ΕΕ θέλουμε και σε ποιες διαδικασίες ολοκλήρωσης αυτού του εγχειρήματος θέλουμε να οδηγηθούμε. Κατά την άποψη μου ο θεσμός του ΕΕΣ είναι ένα μέσο αντιμετώπισης της εγκληματικότητας και εφαρμογής του ποινικού δικαίου των ΚΜ της σε επίπεδο ΕΕ. Εάν και εφόσον υπάρχουν προβλήματα στην εφαρμογή του αυτά μπορούν πάντοτε να συζητηθούν στο πλαίσιο της και να επιλυθούν. Άλλωστε είναι φυσικό όλες οι εθνικές νομικές ποινικές τάξεις αλλά και τα δικανικά συστήματα των ΚΜ να μην συμφωνούν μαζί τους. Αλλά θα πρέπει να επιστήσουμε την προσοχή μας στα θετικά σημεία του εν λόγω θεσμού, ο οποίος έχει γίνει αποδεκτός από τα ΚΜ και με θετικά αποτελέσματα. Πέραν των προβληματισμών που έχει επιφέρει είναι ένα ενωσιακό μέτρο που συμβάλει μέσω της προστασίας των δικαιωμάτων των καταζητούμενων στην προστασία των κοινωνιών της ΕΕ.

5.-Η Interpol είναι ο μοναδικός διεθνής αστυνομικός οργανισμός που προάγει την αστυνομική συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο και υφίσταται εδώ και δεκαετίες. Αποτελεί τη γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ 187 κρατών, τα οποία εκπροσωπούν διαφορετικές αστυνομικές κουλτούρες, πρακτικές, νομοθεσίες. Είναι αποδεκτός από δεκάδες κράτη και βοηθάει στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις προσπάθειες των διωκτικών αρχών στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος αλλά και στην αντιμετώπιση της καθημερινής εγκληματικότητας.

Η Europol αποτελεί έναν κομβικό αστυνομικό ευρωπαϊκό οργανισμό-το θεσμικό πλαίσιο του οποίου αναβαθμίστηκε πρόσφατα με έκδοση του Κανονισμού 794/2016 προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικότερα στα καθήκοντα της και στις διάφορες σύγχρονες μορφές εγκληματικότητας - ο οποίος συμβάλει στην προαγωγή της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας.

Σκοπός της είναι η υποστήριξη και η ενίσχυση της δράσης των αρμόδιων αρχών των ΚΜ, καθώς επίσης και της αμοιβαίας συνεργασίας τους σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και άλλων μορφών σοβαρού εγκλήματος που επηρεάζουν δύο ή περισσότερα ΚΜ.

⁵⁴² Βλ. ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ Π., «Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο Ι», έκδοση Β, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 1985 και Βενιζέλος Ε., «Η Συνθήκη του Μάαστριχτ και ο Ευρωπαϊκός Συνταγματικός Χώρος», εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1994, σ.σ. 9-43.

Η Europol διαθέτει αρμοδιότητες που καθορίζονται και στο πλαίσιο των ΚΟΕ αλλά και σε δράση από κοινού με τις αρμόδιες αρχές των ΚΜ. Συναφώς υφίστανται και οι επιχειρησιακές αρμοδιότητες των Standing Corps, ήτοι του σώματος που έχει συγκροτηθεί και υπάγεται στην επιχειρησιακή δικαιοδοσία του Frontex⁵⁴³. Παρόλα τα σημαντικά βήματα που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και εντεύθεν στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα ΚΜ διατηρούν το δικαίωμα να εφαρμόζουν το εθνικό και συνταγματικό τους πλαίσιο στον τομέα αυτό. Για τον λόγο αυτό τα καθήκοντα και οι δραστηριότητες της Europol έχουν βασικά επιτελικό-συντονιστικό – υποστηρικτικό χαρακτήρα. Κατά την άποψή μου θα πρέπει να εξεταστεί μελλοντικά η μετεξέλιξή του σε έναν οργανισμό παρεμφερή του FBI.

Η εξέλιξη αυτή πιστεύω ότι θα βοηθήσει στον ακόμη καλύτερο συντονισμό και την αποτελεσματικότητα των δυνάμεων επιβολής του νόμου στην ΕΕ, αλλά παράλληλα θα αποτελέσει ένα ακόμη βήμα στην διαδικασία πολιτικής ολοκλήρωσης της ΕΕ.

Σημαντικό εργαλείο συνιστούν οι Κοινές Ομάδες Έρευνας όπως έχει αναπτυχθεί προγενέστερα οι οποίες συγκροτούνται από δικαστικούς λειτουργούς και στελέχη των Δυνάμεων Επιβολής του Νόμου οι οποίες αποσκοπούν στο συντονισμό των ερευνών σε δύο ή ΚΜ για σοβαρές μορφές εγκληματικότητας. Οι εν λόγω ομάδες συνιστούν ένα αποφασιστικό βήμα στην ενοποίηση των δραστηριοτήτων από δικαστικούς και φορείς επιβολής του νόμου για την αντιμετώπιση και δίωξη των σοβαρών μορφών εγκληματικότητας.

Η Ειδική Ομάδα Αρχηγών Ευρωπαϊκών Αστυνομιών έχει άτυπο χαρακτήρα στο σύστημα εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ και οι αποφάσεις της δεν είναι δεσμευτικές. Σε κάθε περίπτωση όμως παρέχει τη δυνατότητα στους επικεφαλής των ευρωπαϊκών διωκτικών αρχών, να ανταλλάξουν απόψεις και εμπειρίες σε σημαντικές μορφές εγκληματικότητας και να μεταφέρουν αυτές στο εσωτερικό των κρατών τους. Παράλληλα θα μπορούσε η εν λόγω ομάδα να λειτουργήσει συμβουλευτικά σε ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα για αστυνομικά θέματα γενικότερου διεθνούς και κοινού ενδιαφέροντος.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Καταπολέμηση της Απάτης αποτελεί ένα εσωτερικό όργανο της ΕΕ, με σκοπό να ενισχύσει αποτελεσματικά την καταπολέμηση της απάτης, της δωροδοκίας καθώς και οποιασδήποτε άλλης παράνομης δραστηριότητας που είναι επιζήμια για τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ. Υπηρεσία απαραίτητη ειδικά σήμερα που το οργανωμένο έγκλημα έχει διακρατικό χαρακτήρα. Οι αρμοδιότητές της έχουν διοικητικό-ελεγκτικό χαρακτήρα και συνεργάζεται στενά με λοιπούς ευρωπαϊκούς οργανισμούς όπως τη Europol, Eurojust, τον πρόσφατο θεσμό του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα βάσει συγκεκριμένων νομικών διατάξεων.

Τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας είναι προφανές ότι μπορεί να τις ασκήσει η Europol μέσω των Υπηρεσιών της, καθώς ο εν λόγω Οργανισμός διαθέτει την ανάλογη τεχνογνωσία στην αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και θα μπορούσε κατά την άποψή μου να έχει υπό την αιγίδα του και τα θέματα επιμόρφωσης των στελεχών των δυνάμεων επιβολής του νόμου, καθώς προσεκτική διατύπωση των

⁵⁴³ Βλ. ό.π. παραπ. 208.

αρμοδιοτήτων του οδηγεί στο συμπέρασμα ότι καλύπτει όλες τις μορφές αδικημάτων που απασχολούν τις δυτικές κοινωνίες σήμερα.

Το SELEC προάγει την αποτελεσματικότερη συνεργασία στη δίωξη του οργανωμένου εγκλήματος με διασυνοριακό χαρακτήρα στην περιοχή των Βαλκανίων. Περιοχή η οποία βρίσκεται μεταξύ δύο ηπείρων και συνιστά μία από τις βασικές οδούς που χρησιμοποιεί το σύγχρονο διεθνές έγκλημα. Κατά συνέπεια η σύσταση και λειτουργία του κρίνεται απαραίτητη για την ενδυνάμωση της συνεργασίας των αρμόδιων φορέων σε αυτήν την περιοχή. Παράλληλα υπάρχει και σύμβαση για τη συνεργασία των Κρατών που μετέχουν στην Οικονομική Συνεργασία του Ευξείνου Πόντου για συνεργασία στην καταπολέμηση του εγκλήματος και ιδιαίτερα των οργανωμένων μορφών του.

Η διεθνής αστυνομική συνεργασία είναι ο πλέον βασικός θεσμός για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας σε παγκόσμιο επίπεδο. Η διεθνής ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος οδήγησε σε νέες μορφές συνεργασίας, μέσω νομικών κειμένων σε πολυμερές και διμερές επίπεδο. Αποτελεί προτεραιότητα όλων των κρατών η αντιμετώπιση του, καθώς υπονομεύει την δημοκρατία και τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα και ελευθερίες. Στο πλαίσιο αυτό η σύσταση διεθνών, ευρωπαϊκών και περιφερειακών θεσμών για την καταπολέμηση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος αποτελεί μονόδρομο για την προστασία ατόμων και κοινωνιών.

Η Ελλάδα⁵⁴⁴ συμμετέχει σε όλους τους τομείς Αστυνομικής Συνεργασίας που έχουν αναπτυχθεί σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο με τις αρμόδιες υπηρεσίες της και στελέχη της, ενώ σε εθνικό επίπεδο έχει υπάρξει νομοκανονιστική πρόβλεψη για συγκρότηση υπηρεσιών που διαδραματίζουν συντονιστικό ρόλο μεταξύ των υπηρεσιών της Ελλάδας και των αντίστοιχων του εξωτερικού με τον κύριο ρόλο να διαδραματίζουν οι αρμόδιες υπηρεσίες του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.

Από την ανάλυση που έχει πραγματοποιηθεί και λαμβάνοντας υπόψη τα ερωτήματα που είχαν τεθεί μεταξύ των άλλων για τη διενέργεια της συγκεκριμένης έρευνας ήτοι:

Α.- κατά πόσο οι οργανισμοί που έχουν συγκροτηθεί εξυπηρετούν το εθνικό ή το ευρωπαϊκό συμφέρον,

Β.-κατά πόσο οι οργανισμοί αυτοί είναι διακυβερνητικοί ή υπερεθνικοί και πως θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν καλύτερα το σκοπό δημιουργίας τους,

Γ.-κατά πόσο αναφερόμαστε σε διακυβέρνηση υπηρεσιών και οργανισμών.

και λαμβάνοντας υπόψη και την τυπολογία των ευρωπαϊκών οργανισμών που έχει αναπτυχθεί-αποτυπωθεί στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 συγκεντρωτικά συμπεραίνονται-εκθέτονται τα εξής:

Η διακυβέρνηση προϋποθέτει συμφωνία σε πολιτικές και δράσεις άρα ενέχει στοιχεία υπερεθνικά στα οποία έχουν συμφωνήσει τα ΚΜ, έχει συγκροτηθεί κατά περίπτωση ένας συγκεκριμένος ευρωπαϊκός οργανισμός, τη δράση του οποίου ελέγχουν αποτελεσματικά τα ΚΜ μέσω των μελών τους που βρίσκονται στο Διοικητικό Συμβούλιο ή από ειδικότερες διαδικασίες όπως πχ προβλέπεται στην περίπτωση του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα. Είναι αυτονόητο και δεδομένο ότι σε κάθε περίπτωση στον έλεγχο-εποπτεία των ευρωπαϊκών οργανισμών συμμετάσχουν και τα λοιπά όργανα της ΕΕ όπως η Ε.

⁵⁴⁴ Βλ. ό.π. Πρόγραμμα Ελλάδας –ΟΟΣΑ: Τεχνική Υποστήριξη για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς.

Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο εκπροσωπεί τους ευρωπαίους πολίτες και συμβάλει θεσμικά στη διαμόρφωση των Κανονισμών που αφορούν την οργάνωση-λειτουργία και δομή των συγκεκριμένων οργανισμών που απασχόλησαν τη συγκεκριμένη έρευνα. Με τον τρόπο αυτό και την αναβαθμισμένη συμμετοχή του Ε. Κοινοβουλίου μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας περιορίζεται και η δυναμική του επιχειρήματος περί δημοκρατικού ελλείμματος στην ΕΕ. Το γεγονός μάλιστα ότι με τους Καν. (ΕΕ) που εκδόθηκαν σε ότι αφορά την Europol και την Eurojust αντικαταστάθηκαν οι προγενέστερες Αποφάσεις οι οποίες για να εφαρμοστούν έπρεπε να ενσωματωθούν στις εθνικές έννομες τάξεις, δείχνει καθολική βούληση για μεγαλύτερη συναίνεση όλων των εμπλεκόμενων σε πολιτικές που θα διαμορφώνονταν και διαμορφώνονται με υπερεθνικά χαρακτηριστικά. Στην κατεύθυνση αυτή μάλιστα κινείται και ο Καν. (ΕΕ) που αφορά την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή.

Ακόμη και αν τα μέλη τα οποία ενδεχομένως αλλάξουν γιατί ίσως αλλάξει η Κυβέρνηση που τα όρισε, το θεσμικό πλαίσιο που έχει συμφωνηθεί είναι συγκεκριμένο και όλοι έχουν υποχρέωση εφαρμογής τους.

Τονίζεται ότι υπάρχουν ειδικές διατάξεις που ορίζουν τον τρόπο λειτουργίας και οργάνωσης των Διοικητικών Συμβουλίων καθώς ακόμη και τον τρόπο ψηφοφορίας όπως αυτός αποτυπώνεται στον εσωτερικό κανονισμό του διοικητικού συμβουλίου έκαστου οργανισμού.

Είναι ευνόητο ότι όταν ένα ΚΜ αποφασίσει να συμμετάσχει σε έναν διεθνή οργανισμό όπως αυτός της ΕΕ το εθνικό συμφέρον ταυτίζεται με το ευρωπαϊκό και η επίτευξη ικανών αποτελεσμάτων επιτυγχάνεται μέσω της διακυβέρνησης η οποία πραγματοποιείται-υλοποιείται μέσω οργανισμών και υπηρεσιών που έχουν συμφωνηθεί από κοινού και αναμφίβολα έχουν και υπερεθνικά χαρακτηριστικά. Ενδεχομένως αυτό να είναι και το ζητούμενο. Δηλαδή τα ΚΜ χωρίς να απολέσουν μεγάλο μέρος της κυριαρχίας τους να επιδιώξουν μέσω της ένταξής τους σε ευρύτερες διεθνείς οργανώσεις να μεγιστοποιήσουν την ευημερία τους σε θέματα ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Δηλαδή ταυτίζεται το ευρωπαϊκό με το εθνικό συμφέρον και το αντίθετο..

Ο μέγιστος και αποδοτικός τρόπος για την επίτευξη των ανωτέρω είναι η συγκρότηση οργανισμών με συμφωνία των ΚΜ όπως αυτή καθορίζεται-προβλέπεται σε νομικά καταστατικά κείμενα της ΕΕ και συνακόλουθα ο καθορισμός και η εφαρμογή πολιτικών που αφορούν συγκεκριμένους τομείς δράσης της ΕΕ από όλα τα ΚΜ μέσω των οργανισμών αυτών. Οι τελευταίοι σε κάθε περίπτωση έχουν σαφείς αρμοδιότητες και καθήκοντα και ελέγχονται-εποπτεύονται και από τους εκπροσώπους των ΚΜ μέσω των διοικητικών συμβουλίων (Management Boards).

Επισημαίνεται ότι η κυριαρχία των ΚΜ γίνεται σεβαστή καθώς η δράση των ευρωπαϊκών οργανισμών που έχουν συγκροτηθεί από τα ΚΜ στο πλαίσιο της ΕΕ υλοποιείται σε στενή συνεργασία με αυτά (βλ. Europol, Frontex, EPPO, Eurojust) και όχι χωρίς τη συμμετοχή αυτών. Ειδικά στην ανάληψη επιχειρησιακών δράσεων η παρουσία εκπροσώπων των αρμοδίων αρχών των ΚΜ είναι δεδομένη (βλ. πχ ΚΟΕ).

Σημειώνεται ότι η συγκρότηση για πρώτη φορά ειδικού ευρωπαϊκού ένστολου σώματος για την εφαρμογή της οικείας νομοθεσίας (Frontex- Standing Corps), αποτελεί ένα πολύ σημαντικό βήμα προς τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, καθώς αναφερόμαστε στην άσκηση εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από τα στελέχη του εν λόγω σώματος. Ενδεχομένως η συγκρότηση και λειτουργία αυτού του σώματος να αποτελέσει

ένα παράδειγμα για συγκρότηση και άλλων σωμάτων που θα σχετίζονται με την αμυντική πολιτική.

Συναφώς τονίζεται ακόμη η κατάρτιση και η εφαρμογή στον Καν. (ΕΕ) 1896/2019 του άρθρου 42, μία καινοτόμος νομική παρέμβαση της ΕΕ με υπερεθνικά χαρακτηριστικά, που προβλέπει συγκεκριμένη διαδικασία αντιμετώπισης κατάστασης στα εξωτερικά σύνορα που απαιτεί επείγουσα δράση.

Αξιοσημείωτη είναι επίσης η διασύνδεση που έχει επιτευχθεί μεταξύ των ΚΜ και ενός έκαστου των Οργανισμών, μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, συγκρότησης και διασύνδεσης επιχειρησιακών κέντρων με μεταφορά δεδομένων ταυτόχρονα σε πολλούς αποδέκτες-εμπλεκόμενους, συγκρότηση ειδικών ομάδων ερευνών, πραγματοποίηση αναλύσεων για συγκεκριμένους κινδύνους ειδικά και γενικά και αντιμετώπιση ολιστικά κρίσιμων ζητημάτων που δημιουργούνται, συνεργασίες με τρίτες χώρες, τεχνική και επιχειρησιακή υποστήριξη σε αυτές και πάρα πολλές δραστηριότητες που εστιάζονται στο σύμπλοκο αστυνομική και δικαστική συνεργασία. Τομείς ξεκάθαρα αλληλένδετους που απασχολούν έντονα τα ΚΜ και τους πολίτες αυτών.

Από τα ανωτέρω εκτεθέντα στην παρούσα έρευνα διαπιστώνεται ότι οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί που έχουν συγκροτηθεί συμβάλουν τόσο στην εξέλιξη της ενοποιητικής διαδικασίας της ΕΕ, όσο στην παρακολούθηση εφαρμογής των πολιτικών που έχει καθιερώσει και καθιερώνει η ΕΕ, πολιτικές ομοιόμορφες που εφαρμόζονται ταυτόχρονα σε όλα τα ΚΜ.

Η συγκρότηση και εξέλιξή τους ήταν απαραίτητη αλλά και αναγκαία από τη στιγμή που η πολιτική της ΕΕ είναι πολύπλοκη, εμπλέκονται πολλά συστήματα διακυβέρνησης σε διάφορα επίπεδα και πολλοί φορείς. Φορείς όπως τα όργανα που συγκροτούν την ΕΕ, εθνικές αρχές επιβολής του νόμου σε ότι αφορά την παρούσα έρευνα, ΜΚΟ κ.λπ.

Το σύμπλοκο που δημιουργείται από το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της ΕΕ που παράγει και κανόνες δικαίου, έχει να επιλύσει αλλά και να αντιμετωπίσει πλειάδα ζητημάτων πολιτικής που για να υλοποιηθούν επιτυχώς χρειάζεται ή καλύτερα απαιτείται η εφαρμογή των πολιτικών που έχει αποφασιστεί από εξειδικευμένους κατά περίπτωση φορείς που έχουν στελεχωθεί από κατάλληλα στελέχη που διαθέτουν ανάλογη τεχνογνωσία και εμπειρία.

Οι οργανισμοί αυτοί που υλοποιούν πολιτικές που έχουν εκπονηθεί από την ΕΕ, βοηθούν στην προβολή και το έργο της από τη στιγμή που οι πολιτικές αυτές έρχονται πιο κοντά στους πολίτες της. Οι πράξεις των ευρωπαϊκών οργανισμών που έχουν όλοι ανεξάρτητους προϋπολογισμούς υπόκεινται σε έλεγχο από το Δικαστήριο της ΕΕ και σε κάθε περίπτωση η δράση τους οφείλει να είναι σύμφωνη με τις αξίες και τις αρχές της ΕΕ.

Όλα αυτά αποτελούν σταδιακά βήματα της ΕΕ σε μία κατεύθυνση έντονης και ουσιαστικής συνεργασίας μεταξύ των ΚΜ, που πριν κάποια χρόνια θα φαίνονταν ενδεχομένως αδύνατα. Εκτιμώ ότι οι συγκεκριμένοι τομείς (αστυνομική και δικαστική συνεργασία) που αποτελούν τους στυλοβάτες όλων των δράσεων της ΕΕ θα εξελιχθούν ακόμη περαιτέρω όπως δείχνει η μαθηματική πρόοδος που έχει συμβεί σε αυτούς τα τελευταία χρόνια, σε κατεύθυνση ακόμη περισσότερη ενοποιητική με απώτερο σκοπό την παροχή ασφαλούς περιβάλλοντος στους πολίτες που διαβιούν εντός της ΕΕ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

19/10/2020

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ κος ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ⁵⁴⁵

ΘΕΜΑ: «Η συμβολή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών της Europol, Frontex, Eurojust και του θεσμού του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ. Η περίπτωση της Ελλάδας»

Ευρωπαϊκοί Οργανισμοί υπήρχαν αλλά το αντικείμενο τους ήταν περιορισμένο μέχρι τη μεταναστευτική κρίση του 2015 και τα περιστατικά τρομοκρατίας που εμφανίζονταν την ίδια εποχή. Οι Ευρωπαϊκοί Οργανισμοί όπως η Europol, Frontex, Cerpil (πλην της Eurojust) βρίσκονταν υπό τη δική μου ευθύνη-εποπτεία.

Κρίθηκε απαραίτητη η αναβάθμιση του ρόλου τους λαμβάνοντας υπόψη τη μεταναστευτική κρίση και την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, ενώ παράλληλα ήταν μία πρόκληση για την Ευρώπη των 28 ΚΜ. Πρωτοβουλίες για ανάπτυξη ενιαίας πολιτικής δεν υπήρχαν ενώ παράλληλα δεν υπήρχε ενιαία πολιτική ασφάλειας.

Η προσπάθεια που ξεκίνησε το 2015 οδήγησε στην Ευρωπαϊκή ατζέντα για τη μετανάστευση και την ασφάλεια. Κύριο εκτελεστικό όργανο των εν λόγω πολιτικών ήταν ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός του Frontex. Εξελίχτηκε στο πιο σημαντικό Οργανισμό καθώς κρινόταν η συνοχή της Ευρώπης σε μεγάλο βαθμό και ιδιαίτερα οι Αρχές της αλληλεγγύης και της υπευθυνότητας.

Δεν ήταν μία εύκολη προσπάθεια καθώς στους συγκεκριμένους τομείς κυριαρχούσε ακόμη η εθνική πολιτική η οποία ερμήνευε διαφορετικά την αρχή της αλληλεγγύης. Δημιουργήθηκε μία πολιτική με μεγάλη πίεση για τη μετανάστευση κύρια από ΚΜ της Κεντρικής Ευρώπης (πχ Δανία, Γερμανία, Σουηδία).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εγώ ως αρμόδιος Επίτροπος αναλάβαμε πρωτοβουλία διαμόρφωσης πολιτικών για την αντιμετώπιση των ανακυπτόμενων θεμάτων ήτοι της μετανάστευσης και της ασφάλειας.

Ενισχύθηκε ο Frontex με προσωπικό που συνιστούσε μόνιμο σώμα και που μετά από αίτημα του ΚΜ που θα δεχόταν πίεση στον μεταναστευτικό τομέα θα παρείχε βοήθεια. Ναι μεν δόθηκε ισχυρότερη εντολή καθώς υιοθετήθηκε νέο θεσμικό πλαίσιο, αλλά δεν υποκαθιστούσε τις Εθνικές Αρχές. Δεν αφαιρούσε η δράση του την ανάληψη ευθύνης από τα ΚΜ που συνδέεται με εθνική κυριαρχία.

Ήταν μία θετική κίνηση για ΚΜ όπως η Ελλάδα, η Μάλτα, η Κύπρος, η Ισπανία όπου τα εν λόγω ΚΜ ενισχύθηκαν επιχειρησιακά και οικονομικά για να αντιμετωπίσουν –

---

⁵⁴⁵Η εν λόγω συνέντευξη παραχωρήθηκε από τον κ. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟ Δημήτριο την 19/10/2020 στο πλαίσιο της διενεργηθείσας μεταδιδακτορικής έρευνας.

διαχειριστούν τις μεταναστευτικές ροές και σε ότι αφορά την Ελλάδα να διαχειριστεί τις μεταναστευτικές ροές στα νησιά του αιγαίου Πελάγους.

Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε στη συγκεκριμένη περίπτωση η συνεργασία της ΕΕ με την Τουρκία. Επινοήθηκε και υπογράφηκε δήλωση που υπέγραψε η Τουρκία με την ΕΕ και η οποία τηρείται (δεν ενεπλάκησαν τα Εθνικά Κοινοβούλια αλλά ούτε και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ). Εκτός της συγκεκριμένης συμφωνίας παρέμενε η περιοχή του Έβρου και γι αυτό το λόγο στη συγκεκριμένη περιοχή ασκήθηκε πίεση από την Τουρκία, προσπαθώντας να προωθήσει μετανάστες προς την ΕΕ. Το εν λόγω κράτος φιλοξενεί περίπου 4.000.000 μετανάστες-πρόσφυγες και για το λόγο αυτό χρηματοδοτείται από την ΕΕ.

Η περιοχή του Έβρου είχε εξαιρεθεί καθώς η Ελληνική πλευρά είχε αιτηθεί τη συγκεκριμένη εξαίρεση για εθνικούς λόγους, και γι αυτό προέβη στη λήψη των γνωστών μέτρων όταν προέκυψε το προαναφερόμενο ζήτημα εκ μέρους της Τουρκίας. Δεν υπήρξε όμως πίεση στα νησιά καθώς οι όροι της δήλωσης προέβλεπαν συνεργασία μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας.

Στον Frontex ανατέθηκε επίσης να παρακολουθεί-συνδράμει την επιστροφή των προσφύγων στους οποίους δεν μπορεί να απονεμηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα.

Είναι πολύ θετικό στοιχείο όπου ταυτίζονται τα ευρωπαϊκά με τα ελληνικά σύνορα. Στην Ελλάδα τη συγκεκριμένη εποχή δεν είχε γίνει αντιληπτό στο βαθμό που θα έπρεπε αντιληπτό το εν λόγω στοιχείο και θα έπρεπε να διευκρινιστεί, καθώς είχαν διατυπωθεί και απόψεις που υποστήριζαν ότι ο Frontex αμφισβητεί την ελληνική κυριαρχία, κάτι που προφανώς δεν ισχύει και αποδείχτηκε και από την κρίση στον Έβρο.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η κεντρική πολιτική της ΕΕ βασίζεται στις Αρχές της αλληλεγγύης και της υπευθυνότητας. Είναι δύσκολο να πειστούν τα ΚΜ να εφαρμόσουν μία πολιτική που πρέπει να ακολουθήσουν καθώς δε συμφωνούν σε πολλά πράγματα ή τα αντιλαμβάνονται διαφορετικά και συγκεκριμένα είναι οι κυβερνήσεις που δε συμφωνούν. Τα ΚΜ όμως παραμένουν ενώ οι κυβερνήσεις φεύγουν και πολλές φορές οι τελευταίες θέτουν σε δοκιμασία τη σχέση των ΚΜ με την ΕΕ.

Η ΕΕ είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη με τις αρχές των ΗΕ σε ότι αφορά τη διαχείριση των μεταναστών – προσφύγων και υπάρχει στενή συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία.

ΕΘΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιήθηκε στροφή στην εσωτερική πολιτική πολλών κρατών και δεδομένου ότι το προσφυγικό-μεταναστευτικό δεν είναι και το πιο φιλικό θέμα για την άσκηση της, αποτέλεσε αυτό όπως και τα θέματα ασφάλειας αντικείμενο για διάφορες λαϊκίστικες ομάδες.

Πολλά δημοκρατικά κόμματα οδηγήθηκαν σε πολιτικές που κατά την άποψη μου δεν ήταν - είναι σωστές. Η έξαρση του λαϊκισμού οδηγούσε σε λάθος δρόμο την ΕΕ και σε

μεγάλο βαθμό το μέλλον της κρινόταν από το πώς θα αντιμετώπιζε το μεταναστευτικό – προσφυγικό ζήτημα.

ΖΩΝΗ SCHENGEN

Η Ευρωπαϊκή συνοχή είχε τεθεί σε αμφιβολία και με πρόσχημα ή και αιτιολογία το μεταναστευτικό – προσφυγικό πολλά ΚΜ επανέφεραν τους εσωτερικούς ελέγχους προκαλώντας δυσφορία σε πολίτες αλλά και απώλειες στις οικονομικές δραστηριότητες.

Ζητήματα ασφάλειας είχαν πολύ υψηλή σημασία και βρίσκονταν υψηλά στην ατζέντα των Ευρωπαϊκών Οργάνων ενώ οι τρομοκρατικές ενέργειες βρίσκονταν σε έξαρση.

Τεράστιες κοινωνικές αντιδράσεις είχαν οδηγήσει στη διαμόρφωση εθνικών ξενοφοβικών και ρατσιστικών πολιτικών λόγω της ανασφάλειας που ένιωθαν πολλοί πολίτες. Η διαμόρφωση όμως τέτοιων πολιτικών συνδέεται με διάσπαση και σύγκρουση με θρησκείες και πολιτισμούς κάτι που είναι αντίθετο στην πολυπολιτισμικότητα. Παράλληλα οι επιστροφές σε πολιτικές του παρελθόντος διχάζουν τον κόσμο.

Οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί δεν έχουν την ισχύ που είχαν παλιότερα κάτι που συνδέεται με την έλλειψη ηγετών. Η θα επιστρέφουμε σε πολιτικές κλειστών συνόρων (εθνοκεντρικές) ή θα αναλάβουμε πρωτοβουλίες προς τα εμπρός με τη διαμόρφωση Κοινής Αμυντικής Πολιτικής και Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής.

Στην ΕΕ δεν υπάρχουν μόνο δηλώσεις, ούτε όργανα, τύποις και αναπτύχθηκαν πρωτοβουλίες για να αντιμετωπιστούν καταστάσεις που διαμορφώθηκαν-εκδηλώθηκαν τα τελευταία πέντε χρόνια που ήταν κρίσιμα.

FRONTEX: μπορεί να διαδραματίσει με το νέο θεσμικό του πλαίσιο σημαντικό ρόλο στη διαχείριση των ευρωπαϊκών συνόρων ενώ έχουν ενισχυθεί και οι υπηρεσίες ασύλου που σε επίπεδο ΕΕ εκτελούνται από τον EASO.

EUROPOL: αναβαθμίστηκε με την έκδοση νέου Κανονισμού, με ενίσχυση σε προσωπικό με νέες ισχυρές επιχειρησιακές δυνατότητες και αναδείχθηκαν θετικά αποτελέσματα στην αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, ναρκωτικά και τρομοκρατία. Ενισχύθηκε η ανταλλαγή των πληροφοριών και δόθηκε μεγάλη έμφαση στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Μάλιστα πολλοί υπουργοί ΚΜ είχαν προτείνει η ανταλλαγή των πληροφοριών να οδηγήσει στη δημιουργία μίας υπηρεσίας ανάλογης του FBI σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Έτσι θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν για τους Ευρωπαίους πολίτες ασφάλεια και συνεργασία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κύρια ζητήματα αποτελούσαν και αποτελούν για την ΕΕ η αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και η τρομοκρατία. Δεν πρέπει η ΕΕ να ξαναγυρίσει σε εποχές όπου μεταξύ των ΚΜ υπήρχαν εθνικά σύνορα. Πρέπει να πραγματοποιηθούν θεσμικά βήματα προς τα εμπρός και οι ηγεσίες σε επίπεδο ΕΕ αλλά και σε εθνικό να προωθήσουν ανάλογες πολιτικές. Είναι υποχρέωση των πολιτικών ηγεσιών να οδηγήσουν σε αναθεώρηση ευρωπαϊκών συνθηκών αλλά και των ευρωπαϊκών θεσμών ώστε η ΕΕ να ανταποκρίνεται στις βασικές Αρχές που οδήγησαν στη συγκρότηση της. Η υγειονομική κρίση που αντιμετωπίζει σήμερα η ανθρωπότητα είναι ένα ζήτημα που συνδέεται με όλα τα άλλα που απασχολούν θεσμικά την ΕΕ.

Είναι άσχημο να κλείνονται σήμερα σύνορα και να δημιουργούνται τείχη μεταξύ των ΚΜ. Αυτό δεν συνάδει με τις Αρχές της ΕΕ. Στις νέες επιρροές που υπάρχουν σήμερα χρειάζεται μία ισχυρότερη ΕΕ η οποία πρέπει να βρει έναν νέο ευρωπαϊκό προσανατολισμό ενιαίο.

Η ιστορία επαναλαμβάνεται για όσους δεν την έχουν ζήσει ή την έχουν μελετήσει και όλα όσα απασχολούν την ΕΕ σχετίζονται με την ιστορία.

Μου ασκήθηκε κριτική γιατί βοήθουσα την Ελλάδα. Το 2015 η Ελλάδα καθώς και η ΕΕ ήταν αδύναμες να διαχειριστούν τα σύνορα τους όπως προέκυψε από τη μεταναστευτική κρίση του 2015 και εντεύθεν. Το Ελληνικό διοικητικό σύστημα ήταν ανεπαρκές και δεν μπορούσε να διαχειριστεί την κατάσταση και παρόλο που ενισχύθηκε η Ελλάδα και οι υπηρεσίες της, οι δυσκολίες παρέμεναν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2
(ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑΣ ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ)

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ I ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	ΣΥΓΚΡΟΤΗΣ Η/ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ- ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕ Σ	ΔΙΑΚΥΒΕ ΡΝΗΤΙΚΟ Σ /ΥΠΕΡΕΘ ΝΙΚΟΣ *	ΜΟΡΦΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
EUROPOL	1.Άρθρο 88 ΣΛΕΕ 2.Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 6/4/2009 (L. 121) 3.Καν. (ΕΕ) του ΕΚ και του Συμβουλίου της 11/5/2016 (L. 135)	ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ- ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕ Σ Άρθρα 4,5 και 6 (έναντι αναγραφόμενου Καν.)	Διακυβερν ητικός (στοιχεία 9, 14,15, 17, 18 προοιμίου έναντι αναγραφόμε νου Καν.)	1.Στοιχεία 18,21 προοιμίου (έναντι αναγραφόμενου Καν.) 2.Άρθρα 7,8, 9 έως 16(έναντι αναγραφόμενου Καν.) Εθνικές Μονάδες Europol, Αξιοματικοί Σύνδεσμοι, Δομή της Διοίκησης και της διαχείρισης της Europol, Σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου, Πολυετή και Ετήσια προγράμματα, Πρόεδρος και συνεδριάσεις Διοικητικού Συμβουλίου, Εκτελεστικός Διευθυντής και αρμοδιότητές του
EUROJUST	1.Άρθρο 85 ΣΛΕΕ 2.Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ του	ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ Άρθρο 2 και 5(έναντι αναγραφόμενου Καν.)	Διακυβερν ητικός (σημείο 3 και 19 προοιμίου, έναντι	Άρθρα 10 έως 20 (έναντι αναγραφόμενου Καν.) Συλλογικό Όργανο- Πρόεδρος-Αντιπρόεδρος- Εκτελεστική επιτροπή-

	Συμβουλίου της 28/2/2002 [L. 63] 3.Καν. (ΕΕ) 2018/1727 του Ε. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14/11/2018	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕ Σ Άρθρα 4 και 5 (επιχειρησιακές) [έναντι αναγραφόμενου Καν.]	αναγραφόμενου Καν.)	Διοικητικός Διευθυντής-Επιχειρησιακά θέματα
EPPO (European Public Prosecutor Office)	1.Άρθρο 86 ΣΛΕΕ 2.Καν. (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12/10/2017 (L. 283) [η έγκριση του Ε. κοινοβουλίου δόθηκε την 5/10/2017]	ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ Άρθρο 4 (έναντι αναγραφόμενου Καν.) ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕ Σ Άρθρο 4 (έναντι αναγραφόμενου Καν.) και Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371	Διακυβερνητικός (σημείο 8,9, 13, 14, 15,30,32,48,87 προοιμίου) [έναντι αναγραφόμενου Καν.]	Άρθρα 8 έως 19 (έναντι αναγραφόμενου Καν.) Δομή της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας-το συλλογικό όργανο-τα μόνιμα τμήματα-ευρωπαίοι εισαγγελείς-ευρωπαίοι εντεταλμένοι εισαγγελείς-διορισμός και παύση ευρωπαίου γενικού εισαγγελέα-διοικητικός και αρμοδιότητές του
Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή ή και Ακτοφυλακή (FRONTEX)	1.Άρθρο 77 παρ. 2 στ. β και δ και άρθρο 79 παρ. παρ. 2 στ. γ. ΣΛΕΕ 2.Καν. (ΕΚ) 2007/2004 της 26/10/2004 [L.349] 3.Καν. (ΕΕ) 2019/1896 του Ε. Κοινοβουλίου και του	ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ Άρθρο 10 (έναντι αναγραφόμενου Καν. υπό στοιχείο 3.) ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕ Σ Άρθρα 3, 11 έως 44, 46 έως 53, 73 και 77 (έναντι αναγραφόμενου Καν. υπό στοιχείο	Διακυβερνητικός (σημεία 5,12,13,22, 23,2642,49 54), άρθρα 4,7 (έναντι αναγραφόμενου Καν. υπό στοιχείο 3.)	Άρθρα 99, 100 έως 110 (έναντι αναγραφόμενου Καν. υπό στοιχείο 3.) Δομή διοίκησης και διαχείρισης του οργανισμού, καθήκοντα διοικητικού συμβουλίου, σύνθεση, πολυετής προγραμματισμός και ετήσια προγράμματα εργασίας, προεδρία διοικητικού συμβουλίου, συνεδριάσεις και ψηφοφορία, αρμοδιότητες και εξουσίες εκτελεστικού

<p>Συμβουλίου της 13/11/2019</p>	<p>3.) ΜΟΝΙΜΟ ΣΩΜΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΣΥΝΟΡΙΟΦΥΛΑ ΚΗΣ ΚΑΙ ΑΚΤΟΦΥΛΑΚΗ Σ ΜΕ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕ Σ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕ Σ (Άρθρα 54-58 και 82) [(έναντι αναγραφόμενου Καν. υπό στοιχείο 3.)</p>	<p>Υπερεθνικό ς Σημεία 15,24 προοιμίου, εφαρμογή άρθρου 42 Καν. (έναντι αναγραφόμε νου Καν. υπό στοιχείο 3.) **σε συνδυασμό με άρθρο 29 Καν. (ΕΕ) 2016/399 [Κώδικας Σένγκεν]</p>	<p>διευθυντή, διορισμός διευθυντή και αναπληρωτών, συμβουλευτικό φόρουμ, υπεύθυνος θεμελιωδών δικαιωμάτων</p>
--------------------------------------	--	---	---

* Για την κατάταξη ενός υπό εξέταση ευρωπαϊκού οργανισμού ως ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ή ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΟΥ θα χρησιμοποιηθεί ως κριτήριο η απόδοση των δύο εννοιών σύμφωνα με τον επιστήμονα Neil Nugent, στο βιβλίο του «Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές», Αθήνα, εκδ. Σαβάλλας, 2012. Ειδικότερα:

- ο «διακυβερνητισμός (intergovernmental) αναφέρεται σε συμφωνίες βάσει των οποίων τα έθνη-κράτη συνεργάζονται μεταξύ τους σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος, σε περιπτώσεις και υπό όρους που ελέγχουν. Η ύπαρξη ελέγχου που επιτρέπει σε όλα τα συμμετέχοντα κράτη να αποφασίζουν την έκταση και τη φύση της συνεργασίας, σημαίνει ότι η εθνική κυριαρχία δεν υπονομεύεται άμεσα», [σ. 583] και
- «η υπερεθνικότητα (supranationalism) αναφέρεται στη συνεργασία μεταξύ κρατών κατά τρόπο που αυτά διατηρούν πλήρη έλεγχο επί των εξελίξεων. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη ενδέχεται να υποχρεωθούν να πράξουν κάποια πράγματα

παρά τις διαφορετικές προτιμήσεις και επιθυμίες τους, επειδή δεν έχουν τη δύναμη να εμποδίσουν τη λήψη αποφάσεων. Έτσι η υπερεθνικότητα μεταφέρει τις διακρατικές σχέσεις πέρα από τη συνεργασία, στην ολοκλήρωση και συνεπάγεται την απώλεια μέρους της εθνικής κυριαρχίας» [σ. 583].

** με τίτλο «Κατάσταση στα εξωτερικά σύνορα που απαιτεί επείγουσα δράση»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΗ

- ΑΝΑΓΝΟΥ Μ., Ο ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (1999-2013), εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2014.
- ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Δ., άρθρα 67-70 ΣΛΕΕ, εις Β. Χριστιανό, Συνθήκη ΕΕ & ΣΛΕΕ, Κατ' άρθρο ερμηνεία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012.
- ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ Ι., Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, Η ΜΑΚΡΑ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΕΝΙΑΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ 1999 – 2005, Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΕΛΚ-ΕΔ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Υπηρεσία Τεκμηρίωσης - Εκδόσεων – Έρευνας.
- Ben Rosamond, Θεωρίες ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, εκδ. ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, Αθήνα, 2006.
- ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ Ε., Μαθήματα Συνταγματικού δικαίου Ι, εκδ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ, Θεσσαλονίκη, 1991.
- ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ Ε., «Η Συνθήκη του Μάαστριχτ και ο Ευρωπαϊκός Συνταγματικός Χώρος», εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1994
- ΓΙΑΤΑΓΑΝΑΣ Ξ., Η ενσωμάτωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Συνθήκες, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003.
- ΓΚΟΥΛΟΥΣΗ Δ./ΚΡΕΜΛΗ Γ. (επιμ.), Ερμηνεία κατ' άρθρο της Συνθήκης για την ΕΕ και της Συνθήκης για την ίδρυση της ΕΚ, τόμος ΙΙ, Άρθρα 1-80, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2004.
- ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ Α., Έλεγχος ποιότητας στη ναυτιλιακή επιχείρηση και το πλοίο, εκδ. Σταμούλη, Πειραιάς, 2009.
- ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ Π., ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ, ΜΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ, Αντ. Σάκκουλας, Αθήνα 1999.
- ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ Π., «Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο Ι», έκδοση Β , Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 1985.
- ΔΡΟΣΑΚΗ Α., Μορφές Συνεργασίας και Πολιτικές για την Τήρηση της Δημόσιας Τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία, ΜΠΣ “Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση”, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2018.
- «Εξελίξεις και Προκλήσεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΡΥΓΕΝΗ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 1, Θεσσαλονίκη, 2015, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΔΡΑΣ JEAN MONNET, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (επιμ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Δ.)
- ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Α., Η Περί των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Παγκόσμιες Στρατηγικές της ΕΕ, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, τμήμα Κοινωνιολογίας, ΜΠΣ “Ευρωπαϊκές Κοινωνίες και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση”, Μυτιλήνη.
- ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ Δ., Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2007.

- ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ Δ., Δυσλειτουργίες της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Διαρθρωτικές αγκυλώσεις, προβλήματα εθνικής πολιτικής και προοπτικές υπέρβασης τους, ΠοινΧρ2006.
- ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ Δ., Θεσμικές ανακατατάξεις και προοπτικές του Ευρωπαϊκού Χώρου Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας υπό το πρίσμα της “Μεταρρυθμιστικής Συνθήκης”, ΠοινΔικ 2007.
- ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ Η., Λαθρομετανάστευση, Μαζική Μετανάστευση και Ασφάλεια, Διακλαδική Επιθεώρηση, Περιοδικό Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, τ. 17^ο, Νοέμβριος/Φεβρουάριος 2010, σ.15-17.
- ΗΦΑΙΣΤΟΣ Π., Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, εκδ. ΠΟΙΟΤΗΤΑ, Β΄ έκδοση, Αθήνα, 2000.
- ΙΣΤΑΜΕ, ‘ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ – ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ’, Σεπτέμβριος 2009.
- ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ Π., Η Συνθήκη του Άμστερνταμ: νέο πρότυπο ολοκλήρωσης ή σύμπτωμα απο-ολοκλήρωσης, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1998.
- ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ Π., Ευρωπαϊκή πολιτική Ένωση, θεωρία-διαπραγμάτευση, θεσμοί και πολιτικές. Η συνθήκη του Μάαστριχτ και η Ελλάδα, 2^η έκδοση, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 1995.
- ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ Π., Συνθήκη Μάαστριχτ γραφειοκρατικό και ατελές κείμενο Συνθήκης που μπορεί όμως να βελτιωθεί: Επιθεώρηση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1992.
- ΚΑΙΑΦΑ-ΓΚΜΠΙΑΝΤΙ Μ., Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο και Συνθήκη της Λισσαβόνας-Θεσμικό πλαίσιο ανάπτυξης και αρχές ποινικοποίησης, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2011.
- ΚΑΙΑΦΑ – ΓΚΝΤΑΜΠΙ, Μ., 2004, «Ε.Ε.Σ.: Οι ρυθμίσεις του ν. 3251/2004 και η μετάβαση από την έκδοση στην «παράδοση»», ΠοινΔικ2004.
- ΚΑΔΟΓΛΟΥ Ν., Αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή ένωση, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, ΠΜΣ ‘Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο και Διακυβέρνηση’, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα, 2019.
- ΚΑΛΑΒΡΟΣ Γρηγόρης –Ευάγγελος, Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2013.
- ΚΑΛΦΕΛΗΣ, Γρ., Το Ε.Ε.Σ. Μονοδιάστατη ενοποίηση των ευρωπαϊκών κατασταλτικών μηχανισμών, ΠοινΔικ2006.
- ΚΙΟΥΠΗΣ, Δ., Ο Ν. 3251/2004 – Μια σύντομη παρουσίαση των βασικών του σημείων, ΠΛογ2004.
- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Ζητήματα έρευνας και διάσωσης στον Αιγαϊακό χώρο, στο συλλογικό τόμο «Αιγαίο και Νοτιοανατολική Μεσόγειος: Σύγχρονες προκλήσεις και προοπτικές Εκμετάλλευσης Υποθαλάσσιων Ενεργειακών Φυσικών Πόρων», εκδ. Ι. Σίδερης, Αθήνα, 2014.
- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., 3^ο Διεθνές Ανοικτό Συνέδριο Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης [3rd International Open Conference on BUSINESS & PUBLIC ADMINISTRATION (IOCBPA 2016)] που πραγματοποιήθηκε την 16-17

Απριλίου 2016 από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το HEBEI UNIVERSITY OF ECONOMICS AND BUSINESS (της Κίνας).

Εισήγηση με θέμα:

«Οι πρόνοιες για τη λαθραία διακίνηση μεταναστών στη Σύμβαση των Η.Ε. για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος και στην Ελληνική έννομη τάξη. Η διαχείριση των Ελληνικών θαλάσσιων συνόρων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας κατά την περίοδο 2006-2012» [ISBN 978-960-538-990-1] (Proceedings, p.p. 149-166).

- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., 3^ο Διεθνές Ανοικτό Συνέδριο Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης [3rd International Open Conference on BUSINESS & PUBLIC ADMINISTRATION (IOCBPA 2016)] που πραγματοποιήθηκε την 16-17 Απριλίου 2016 από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το HEBEI UNIVERSITY OF ECONOMICS AND BUSINESS (της Κίνας).

Εισήγηση με θέμα:

«Οι πρόνοιες για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος στη Σύμβαση των Η.Ε. για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος και στην Ελληνική έννομη τάξη» [ISBN 978-960-538-990-1] (Proceedings, p.p. 177-200).

- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Η Αστυνομική Συνεργασία στην ΕΕ, International Multilingual Journal of Science and Technology Vol. 6, Issue 7, July 2021, p.p. 3702-3717.
- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Η Δικαστική Συνεργασία στην ΕΕ, International Multilingual Journal of Science and Technology, Vol. 6, Issue 6, June 2021, p.p. 3376-3418.
- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Πολιτική ασφάλειας και μοντέλο διοίκησης δυνάμεων Ολυμπιακών Αγώνων 2004, International Multilingual Journal of Science and Technology, Vol. 6, Issue 5, May 2021, p.p. 3181-3196.
- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Αρμοδιότητες και καθήκοντα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος. Αξιολογική προσέγγιση, Διοικητική Ενημέρωση (τριμηνιαία επιθεώρηση διοικητικής επιστήμης), τ.64, Ιανουάριος –Φεβρουάριος – Μάρτιος 2013, σ. 4-20.
- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Επιτήρηση Ελληνικών θαλασσιών συνόρων και παράνομη διακίνηση μεταναστών. Ευρωπαϊκή πολιτική, Frontex και ο θεσμικός ρόλος του Λιμενικού Σώματος, Διοικητική Ενημέρωση (τριμηνιαία επιθεώρηση διοικητικής επιστήμης), τ.63, Οκτώβριος-Νοέμβριος- Δεκέμβριος 2012, σ. 4-30.
- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Έρευνα και διάσωση. Ρυθμιστικό πλαίσιο και προβλήματα εφαρμογής στο Αιγαίο και τη νοτιοανατολική Μεσόγειο, σ.351, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2017, ISBN: 978-960-571-275-4.
- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Ασφάλεια και λιμένες. Η συμβολή του ISPS Code στην αντιμετώπιση έκνομων ενεργειών, Ναυτική Επιθεώρηση, τ. 578, Ιούνιος- Ιούλιος –Αύγουστος 2011, σ. 65-81.
- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Επιτήρηση θαλασσιών συνόρων - Νέες Ευρωπαϊκές πρακτικές. Περίληψη της προαναφερόμενης Ατομικής Διατριβής που εκπονήθηκε στη Σχολή Εθνικής Άμυνας (Σ.ΕΘ.Α.) την Ακαδημαϊκή Περίοδο 2009-2010, αναρτήθηκε στο διαδικτυακό τόπο της εν λόγω Σχολής

- <https://setha.army.gr/el/news/epitirisi-thalassion-synoron-nees-eyropaikes-praktikes> την 28/04/2010.
- ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Αρμοδιότητες και καθήκοντα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών για την αντιμετώπιση του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος. Αξιολογική προσέγγιση, "Λιμενική Ρότα", τεύχος 20, Οκτώβρης-Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2015, σ. 48-55.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Η συμβολή της EUROPOL και του FRONTEX στην καταπολέμηση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης στην Ελλάδα, "Λιμενική Ρότα", τεύχος 19, Μάιος-Ιούνιος- Ιούλιος- Αύγουστος 2015, σ. 38-48.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης στην Ελληνική Έννομη Τάξη, "Λιμενικά Χρονικά", τεύχος 95, Ιούλιος – Αύγουστος -Σεπτέμβριος 2013, σ. 6-11.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Το θεσμικό πλαίσιο των Κοινών Ομάδων Έρευνας στην Εθνική και Ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Η συνδρομή των Ευρωπαϊκών Οργανισμών της EUROJUST και της EUROPOL, " Λιμενική Ρότα", τεύχος 12, Ιανουάριος-Φεβρουάριος – Μάρτιος 2013, σ. 25-32.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Η δίωξη του οικονομικού εγκλήματος στην Ελλάδα, "Λιμενικά Χρονικά", τεύχος 91, Ιούλιος – Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2012, σ. 5-6.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Η έννοια του οργανωμένου εγκλήματος στην εθνική και διεθνή έννομη τάξη, "Λιμενική Ρότα", τεύχος 10, Ιούλιος – Αύγουστος – Σεπτέμβριος 2012, σ. 27-29.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία: EUROPOL, "Έθνικές Επάλξεις", τεύχος 97, Ιούλιος –Αύγουστος – Σεπτέμβριος 2011, σ. 50-51.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Δικαστική Αστυνομία, "Έθνικές Επάλξεις", τεύχος 96, Απρίλιος – Μάιος-Ιούνιος 2011, σ. 52-54.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Ο θεσμικός ρόλος του Λιμενικού Σώματος, σ.411, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2017, ISBN: 978-960-571-266-2.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Το θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης κρίσεων στην Ελλάδα, σ.176, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2020, ISBN: 978-960-571-395-9.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Οργανωμένο έγκλημα και παράνομη μετανάστευση, σ.386, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2017, ISBN: 978-960-571-254-9.
  - ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ Τρ., Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας ως αυτόνομος διοικητικός κυβερνητικός θεσμός κατά την περίοδο 1971-2016, σ.231, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2016, ISBN: 978-960-571-198-6.
  - ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ Ν., ΒΙΔΑΛΗ Σ., ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ Χ., ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΣΧΥΡΩΝ, ΔΙΑΦΘΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ, επιμ. Σοφία Βιδάλη, εκδ. ΕΑΠ ΑΕ, Αθήνα, Α΄ έκδοση Οκτώβριος 2019.
  - ΚΩΝΣΤΑΣ Δ., ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ Κ., Διεθνείς Σχέσεις, Συνέχεια και Μεταβολή, Τόμος Α΄, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ, Ι.Σίδερης, Αθήνα, 1997.
  - ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ Η., Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις, εκδ. ΠΟΙΟΤΗΤΑ, Αθήνα, 2005.

- ΛΑΒΔΑΣ, Κ., Ευρωπαϊκά Ιδεολογικά Ρεύματα κατά το Β Μισό του 20^{ου} αι. και τη Μετα-Σοβιετική Περίοδο, εκδ.ΕΑΠ, Πάτρα, 2002.
- ΛΕΟΝΤΙΔΟΥ, Λ. και λοιποί, Η Ευρωπαϊκή Ένωση την Αυγή της Τρίτης Χιλιετίας: Θεσμοί, Οργάνωση και Πολιτικές, Πάτρα, εκδ. ΕΑΠ, 2008.
- Μιχάλης Τσινισιζέλης, Κώστας Υφαντής (Επιμέλεια), ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ, Κρατική Κυριαρχία: Απειλές και Προκλήσεις, Ι. Σίδερης, Αθήνα 2002.
- ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ Ν., ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ, Δημιουργία, εξέλιξη, προοπτικές, εκδ. ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα, 2016.
- ΜΟΥΝΤΖΕΛΟΥ Α., Τα δικαιώματα των παράτυπων μεταναστών στην Ελλάδα και την Ευρώπη και η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία, ΜΠΣ "Διεθνείς Σπουδές", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 2015.
- ΜΟΥΣΗΣ Ν., Ευρωπαϊκό Ένωση: Δίκαιο-Οικονομία-Πολιτική, 12^η έκδοση, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2008.
- ΜΠΕΝΑΚΗ Α., "Προς ένα " Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο; Σκέψεις με αφορμή το Σχέδιο Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης "», Ποινικά Χρονικά ΝΓ' (2003) σ.σ.. 961-970.
- ΜΠΙΣΙΑΣ Χρ., INTERNATIONAL SHIP & PORT FACILITY SECURITY CODE, Εφαρμογή& Αντίκτυπος στην Ναυτιλία, ΜΠΣ Στη Ναυτιλία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών, Πειραιάς, 2003.
- ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Χ., Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, ΠοινΧρ 2011.
- ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Χρ., Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, ΠΛογ 6/2003.
- ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Χρ., Η αμφισβήτηση των ατομικών δικαιωμάτων στο νέο διεθνές περιβάλλον, ΝοΒ 52(2004) 768.
- NUGET NEILL, Πολιτική και Διακυβέρνηση στην ΕΕ, Ιστορία, θεσμοί, πολιτικές, Σαββάλας, Αθήνα, 2012.
- ΟΟΣΑ, Πρόγραμμα Ελλάδας-ΟΟΣΑ:Τεχνική Υποστήριξη για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, Ανάπτυξη Ικανοτήτων και Κινητοποίηση των Αρχών Επιβολής του Νόμου στην Ελλάδα, OECD (ΟΟΣΑ, 2018).
- ΠΛΑΤΙΑΣ ΑΘ., Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στον Θουκυδίδη, ΕΣΤΙΑ, Αθήνα, 2002.
- Ο ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ, Βλαχογιάννης Α., Ιωαννίδης Μ., Ιωάννου Μ. Ε., Καποτάς Π., Κουρουτάκης Α., Κουτσαύτη Αν., Μαργαρίτης Κ., Μπιρμπίλη Α., Ξεφτέρη Σ., Παπαδημητρίου Θ., Πούλου Α., Πραβίτα Μ. Ηλ., Πυργάκης Δ., κα, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2019.
- ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι.Φ., Ο Κανονισμός Δουβλίνο-II (σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής ένωσης που είναι υπεύθυνο για την εξέταση μίας αίτησης ασύλου) και οι συνέπειές του στην ελληνική πολιτική και πρακτική για το άσυλο, Επιθεώρηση Δημοσίου και Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 47, Τεύχος 2, Απρίλιος-Ιούνιος 2003, Αθήνα.

- ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι.Φ., Το άσυλο και η μετανάστευση μετά την Συνθήκη της Λισαβόνας, ΕΕΕυρΔ, τεύχος 4, 2010.
- ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ Σ., ΜΗ ΕΠΑΝΔΡΩΜΕΝΑ ΟΧΗΜΑΤΑ – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΤΙΜΕΤΡΩΝ, ‘‘Προβληματισμοί’’, τεύχος 39.
- ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2012.
- ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα –Κομοτηνή, 2001.
- ΠΑΠΑΔΑΚΗ Γιώτα- Όλγα, ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ, Αναθεωρημένη έκδοση, εκδ. ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα, 2004.
- ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ., Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Σταθμός στη θεσμική ωρίμανση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα, 2001.
- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Λ., Εθνικό σύνταγμα και κοινοτικό δίκαιο:το ζήτημα της ‘‘υπεροχής’’, Α.Σάκκουλας, Αθήνα, 2009, «Σχέση μεταξύ δημόσιου διεθνούς δικαίου, κοινοτικού δικαίου και συνταγματικού δικαίου των κρατών μελών : ανάλυση και εκτίμηση ενός συμποσίου που οργάνωσε η Επιτροπή Νομικών Θεμάτων και Δικαιωμάτων των Πολιτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 21 και 22 Ιουνίου 1995», Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Γενική Διεύθυνση Μελετών Λουξεμβούργο: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 1995.
- ΠΑΤΣΑΒΕΛΑΣ Λ., Ο ρόλος της Eurojust στη δικαστική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση Η συνεργασία με τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, Ποινική Δικαιοσύνη 6/2006.
- ΠΕΡΡΑΚΗΣ Σ., Θεσμικές διαστάσεις του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της ΕΕ, Πρακτικά Ημερίδας, εκδ. Α.Σάκκουλα, Αθήνα 2007.
- ΠΕΡΡΑΚΗΣ Σ., (επιμ.), Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της ΕΕ. Από το Τάμπερε στη Χάγη και επέκεινα, Αντ. Σάκκουλα, 2007.
- ΠΛΙΑΚΟΣ Α., Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2012.
- ΠΟΥΛΟΥΔΗ Μ., Η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη, Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Γενικό Τμήμα, ΠΜΣ ‘‘Δημόσια Διοίκηση και Αυτοδιοίκηση’’, Λάρισα, 2020.
- ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ Κ., Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2008.
- ΣΒΩΛΟΣ Α., Συνταγματικό Δίκαιον Α΄, εκδ. Τύποις Πυρσού, Αθήνα, 1934.
- SIMON Hix, Το πολιτικό σύστημα της ΕΕ, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2009
- ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ –ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ε., Ο ορισμός της τρομοκρατίας, ΠοινΔικ. 2002.
- ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ –ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ε., ‘‘Ο ν. 2928/2001 για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων’’, Ποιν. Δικ. 7/2001.
- ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ Δ., Η Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις στην ΕΕ, εις ΠΕΡΡΑΚΗ Σ., (επιμ.), Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ, Πρακτικά Ημερίδας, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2007.

- ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ Δ., Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και η αντικατάσταση της διαδικασίας της έκδοσης, Τιμ. Τομ. ΓΩΤΟΠΟΥΛΟΥ -ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003.
- ΣΤΕΦΑΝΟΥ Α., ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ, 4^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1999.
- ΣΤΕΦΑΝΟΥ Λ. (Επιμέλεια), ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Αθήνα, 2020.
- ΤΖΙΜΑΣ Σταύρος, Κρατήσαμε στον Έβρο δίνοντας μάχες σώμα με σώμα, εφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.kathimerini.gr/society/561279385/kratissime-ston-evro-dinontas-maches-soma-me-soma/>.
- ΤΣΙΝΙΣΙΖΕΛΗΣ Μιχάλης και ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Πολιτική Θεωρία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης: Από το Λειτουργισμό στο Νέο Ρεπουμπλικανισμό, στο Μαραβέγιας Ναπολέον και Τσινισιζέλης Μιχάλης (επιμ.), Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση, Οργάνωση και Πολιτικές-50 Χρόνια, Θεμέλιο, Αθήνα, 2007.
- ΤΖΙΦΑΚΗΣ Ν., Η κατασκευή της ασφάλειας στις διεθνείς σχέσεις, Αγορά Χωρίς Σύνορα, τόμος (1), 2004.
- ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ Β., (επιμ.), Ερμηνεία Συνθηκών ΕΕ και ΣΛΕΕ, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2012.
- ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ Θ., Από την Ευρωπαϊκή Ιδέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Η Ιστορική Διάσταση του Ευρωπαϊκού Εγχειρήματος 1923-2004, εκδ. Ι. Σίδερης, 4^η έκδοση, Αθήνα, 2010.
- ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ Θ./ΣΤΕΦΑΝΟΥ Κ. (επιμ.), Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, Συνθετική θεώρηση, εκδ. Σιδέρη, 1993.
- ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ Μ., Η Συνθήκη της Λισσαβόνας και η βελτίωση της δημοκρατίας και της αποτελεσματικότητας της ΕΕ, εκδ. Β. Κατσαρού, Αθήνα 2009.
- ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ Δ., ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ, Μία διαλεκτική συναρμογή, εκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα, 2015.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- «International law enforcement cooperation» [ISBN 978-608-4642-19-0] (Proceedings, p.p. 355-367).
- «Legal aspects of migrants smuggling at the sea border between Hellas and Turkey» Vol. 1 [ISBN 978-608-4642-20-6] (Proceedings, p.p. 484-502).
- «Strategic management of security forces during the OG 2004 (Athens). Crisis management system and the role of the Hellenic Coast Guard» [ISBN 978-9944-0203-9-8] (Proceedings p.p. 229-249).
- «The finance crime in Hellas and its combating by the Hellenic Law Enforcement Agencies. The contribution of the EU organizations of Europol and Eurojust» [ISBN 978-608-4642-10-7] (Proceedings Vol. 1, p.p. 193-208).
- AMICELLE A., BASARAN T., BELLANOVA R., BIGO D., BONELLI L., BONDITTI P., DAVIDSHOFER S., HOLBOTH M., JEANDESBOZ J., MEGIE A., OLSSON C., SCHEECK L., and WESSLING M., (2004) Mapping the Field

- of the Professionals of Security in the European Union, Online Papers, Scherrer, A., Jeandesboz, J., Guittet, E.-P., Bigo, D., Bonelli, L.
- ANDERSON M., Policing the World: Interpol and the Politics of International Police Cooperation/Logan, C H, Private Prisons: Cons and Pros, Mark Findlay, Current Issues in Criminal Justice, Volume 4, 1992 - Issue 2.
Announcement under title:
Announcement with title:
Announcement with title:
Announcement with title:
  - APAJ J., Justice and Home Affairs in the EU, Liberty and Security after enlargement, Edward Elgar, 2004.
  - BAIRD T., Functional Actorness? Border Security in the EU and Turkey, International Journal of Public Administration, Volume 38, 2015 - Issue 12.
  - BARNETT M. & COLEMAN L., (2005), Designing Police: Interpol and the Study of Change in International Organizations, International Studies Quarterly, 49 (4):593-619.
  - BENYON J., (1996) “The politics of police cooperation in the European Union”, International Journal of the Sociology of Law, 14 (4):353-379.
  - BERMEJO R., Migration and Security in the EU: Back to Fortress Europe?, Journal of Contemporary European Research, 5 (2), 2009, p. 207-224.
  - BJORN F., Bureaucratic Resistance to International Intelligence Cooperation – The Case of Europol, Intelligence and National Security, Volume 25, 2010 - Issue 4.
  - BOEHM F., (2012) Information Sharing and Data Protection in the Area of Freedom, Security and Justice. Towards a harmonised data protection principles for information exchange at EU level. Berlin: Springer, Boer, M. & Walker, N. (1993) European Policing after 1992, Journal of Common Market Studies, 31(1):3-28.
  - BOER M., & WALKER N., (1993) European Policing after 1992, Journal of Common Market Studies, 31(1):3-28.
  - BRADY H., (2008) “Europol and the European Criminal Intelligence Model: A Non-state Response to Organized Crime”, Policing: A Journal of Policy and Practice, 2(1):103–109.
  - BUNYAN T., 2006, “Statewatch analysis, The EU’s Police Chief Task Force (PCTF) and Police Chiefs Committee, “ διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statewatch.org/news/2006/mar/pctf.pdf> και <http://www.euractiv.com/security/eu-police-chief-task-force-police-chiefs-committee/article-153333>.
  - BUNYAN T., Trevi, Europol and the European, in Statewatching the new Europe, 1993/1.
  - C. BOSWELL, Migration Control in Europe After 9/11: Explaining the Absence of Securitization, JCMS, vol. 35, no. 3, 2007, p. 589-610.
  - CARRAPICO H., & TRAUNNER F., Europol and its Influence on EU Policy-making on Organized Crime: Analyzing Governance Dynamics and Opportunities, Perspectives on European Politics and Society, 14:3, 2013.

- CARRERA S., GEYER F., The Reform Treaty & Justice and Home Affairs. Implications for the common Area of Freedom, Security and Justice, CEPS, Policy Brief No 141, August 2007.
- CHEAH W.L., (2010) “Mapping Interpol’s Evolution: Functional Expansion and the Move towards Legalization”, Policing: A Journal of Policy and Practice, 4 (1) Oxford University Press.
- CHRISTINE VAN DEN WYNGAERT, Organized Crime, Proactive policing and international police co-operation in criminal matters: Who controls the police in a translational context? Monica de Boer (ed), Undercover Policing and Accountability from an International Perspective, European Institute of Public Administration.
- COMMONWEALTH SECRETARIAT, Use and Role of Joint Investigation Teams in Combating Serious Crime, Commonwealth Law Bulletin, Volume 34, 2008 - Issue 2.
- COPPENS J., Migrants in the Mediterranean: Do's and Don'ts in Maritime Interdiction, Ocean Development & International Law, Volume 43, 2012 - Issue 4.
- CORINNE G., 2006. The European Arrest Warrant and its application by the member states, European Issues No.16, January 2006, http://www.robert-schuman.org/supplement/questions_europe16an.htm.
- CRAIG P./DE BURCA, EU Law, Text, cases and Materials, Oxford University Press, Oxford 2003.
- D. VAN DIJCK, Is the EU policy on illegal immigration securitized? Yes Of Course! A study into the dynamics of institutionalized securitization, paper to be presented at the 3rd Pan-European Conference on EU Politics, Istanbul, 21-23 September 2006.
- DE LOBKOWICZ W. (1994) ‘Intergovernmental Cooperation in the Field of Migration - from the Single European Act to Maastricht’, in J. Monar and R. Morgan (ed.) The Third Pillar of the European Union. Cooperation in the Fields of Justice and Home Affairs, 99-122, Brussels: European University Press,
- DEFLEM M., (2007) “International Police Cooperation Against Terrorism: Interpol and Europol in Comparison” in Durmaz, H./Sevinc, B, et al. (eds.) 2007 Understanding and Responding to Terrorism, Amsterdam: IOS Press, Fooner, M. (1989) Interpol, Issues in World Crime and International Criminal Justice, New York: Plenum Publishing.
- DEIDRE C., Second order secrecy and Europe’s legality mosaics, West European Politics, 41:4, 2018.
- DEN BOER M., Europe and the Art of International Police Co-operation: Free Fall or Measured Scenario? D.O’ Keefe/P.M. Twomey (Επιμ.), Legal Issues of the Maastricht Treaty.
- E.HERLIN KARNELL, The Lisbon Treaty. A Critical Analysis of its Impact on EU Criminal Law, EuCrim 2010/2, Max Planck Society for the Advancement of Science.
- EECKHOUT P. The European Court of Justice and the “Area of Freedom, Security and Justice”: Challenges and Problems, εις D.O’ Keefe (επιμ.), Judicial

- Review in European Union Law: *Liber Amicorum* in Honour of Lord Slynn of Hadley, Kluwer, London, 2000.
- EKELUND E., The Establishment of FRONTEX: A New Institutional Approach, *Journal of European Integration*, Volume 36, 2014 - Issue 2.
  - FOONER M., (1989) *Interpol, Issues in World Crime and International Criminal Justice*, New York: Plenum Publishing.
  - FRANK G., Policing transition in Europe: The role of EUROPOL and the problem of organized crime, *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, Volume 11, 1998 - Issue 3.
  - FRIEDRICH D., Transnational Crime and Global Criminology, Definitional, typological and contextual conundrums. *Social Justice* 1/2008: 4-17.
  - GACKLE N., Taming future mobilities: biopolitics and data behaviourism in the European Travel Information and Authorisation System (ETIAS) Mobilities, Volume 15, 2020 - Issue 2.
  - GIULIO CALCARA, A transnational police network co-operating up to the limits of the law: examination of the origin of INTERPOL, *Transnational Legal Theory*, Volume 11, 2020 - Issue 4.
  - GOTTSCHALK P., «Policing Organized Crime, Intelligence Strategy Implementation», ISBN 9780367864286, Published December 10, 2019 by Routledge.
  - GUYOMARCH A., Problems and prospects for European police cooperation after Maastricht, *Policing and Society: An International Journal*, 5:3, 1995.
  - H. BATTJES, *European Asylum Law and International Law, Immigration and Asylum Law and Policy in Europe*, Volume 8, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden/Boston, 2006, p. 25-33.
  - HARTMUT A., «Information sharing, secrecy and trust among law enforcement and secret service institutions in the European Union», *West European Politics*, 41:4, 2018.
  - HINAREJOS A., *Judicial Control in the European Union: Reforming Jurisdiction in the Intergovernmental Pillars*, OUP, Oxford 2009.
  - J. HUYSMANS, The European Union and the Securitization of Migration, *Journal of Common Market Studies*, vol. 38, no. 5, December 2000, p. 751-777.
  - J.-C. PIRIS, *The Lisbon Treaty. A Legal and Political Analysis*, Cambridge University Press, 2010.
  - JAMES SPERLING, «EU police and judicial cooperation before the Treaty of Lisbon: strengthening of the weakest link». *European Security*, 22:2, 2013.
  - JANSSON J., Building resilience, demolishing accountability? The role of Europol in counter-terrorism, *Policing and Society*, Volume 28, 2018 - Issue 4.
  - JAVIER ARGOMANIZ, OLDRICH BURES & CHRISTIAN KAUNERT, «A Decade of EU Counter-Terrorism and Intelligence: A Critical assessment», *Intelligence and National Security*, 30:2-3, 2015 και Deirdre Curtin, «Second order secrecy and Europe's legality mosaics», *West European Politics*, 41:4, 2018.
  - JORRIT RIJPMAN & MATHIAS VERMEULEN, EUROSUR: saving lives or building borders? *European Security*, Volume 24, 2015 - Issue 3.

- JORRIT RIJPMAN & MATHIAS VERMEULEN, EUROSUR: saving lives or building borders? *European Security*, Volume 24, 2015 - Issue 3.
- JULIEN JEANDESBOZ, European border policing: EUROSUR, knowledge, calculation, *Global Crime*, Volume 18, 2017 - Issue 3.
- Kamal Birdi, Kerry Griffiths, Christine Turgoose, Victòria Alsina, Daniela Andrei, Adriana Băban, P. Saskia Bayerl, Fabio Bisogni, Sofia Chirică, Pietro Costanzo, Charlotte Fernández, Joël Ficet, Mila Gascó, Mario Gruschinske, Kate Horton, Gabriele Jacobs, Theo Jochoms, Katerina Krstevska, Stojanka Mirceva, Christian Mouhanna, Ad van den Oord, Cătălina Oțoiu, Rade Rajkovicovski, Lucia Rațiu, Zdenko Reguli, Claudia Rus, Susanne Stein-Müller, Trpe Stojanovski, Nathalie Vallet, Mihai Varga, Michal Vít & Gabriel Vonaș, Factors influencing cross-border knowledge sharing by police organisations: an integration of ten European case studies, *Police Practice and Research*, Volume 22, 2021 - Issue 1.
- KAPPLINGHAUS J., JOINT INVESTIGATION TEAMS: BASIC IDEAS, RELEVANT LEGAL INSTRUMENTS AND FIRST EXPERIENCES IN EUROPE. 134TH INTERNATIONAL TRAINING COURSE VISITING EXPERTS' PAPERS.
https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No73/No73_07VE_Kapplinghaus2.pdf.
- KORONTZIS Tr., A critical approach of the administrative security model and the security policy of the Olympic Games 2004 (Athens)», *Review of European Studies*, Vol. 3, issue 2, December 2011, p.p. 58-72, (doi:10.5539/res.v3n2p58).
- KORONTZIS Tr., International Conference "1st MEDITERRANEAN INTERDISCIPLINARY FORUM ON SOCIAL AND HUMANITIES (MIFS 2014)" held in Libanon (April 23rd -26th , 2014) by: The European Scientific Institute, Arab Open University Lebanon, University of the Azores.
- KORONTZIS Tr., International Conference "GLOBAL MULTIDISCIPLINARY ACADEMIC MEETING" held in Cape Verde (27-30, March 2014 by: The European Scientific Institute, Santiago University, University of the Azores and Institute for Law and Economic Studies.
- KORONTZIS Tr., The 2004 Olympic Games Security Policy: a Strategic Management Approach of Olympic Security Forces with Emphasis on Events System Management and the Role of the Hellenic Coast Guard, σ.192, εκδ. BOOKSTARS, Αθήνα, 2020, ISBN: 978-960-571-347-4.
- KORONTZIS Tr., Penal, disciplinary and civil responsibility of the Hellenic Coast Guard personnel, *International Journal of Humanities and Social Science*, Vol. 2, issue 9, May 2012, p.p.174-185.
- KORONTZIS Tr., The contribution of EUROPOL and FRONTEX in combating the phenomenon of illegal immigration in Hellas, *Review of European Studies*, Vol. 4, issue 1, March. 2012, p.p. 188-202, (doi:10.5539/res.v4n1p188).
- KORONTZIS Tr., The European arrest warrant in the European criminal policy. Its implementation in the Hellenic legal order, *International Journal of Asian Social Science*, Vol. 3, issue 6, June 2013, p.p. 1345-1359.
- KORONTZIS Tr., The role of the Hellenic Coast Guard in the Hellenic internal security and in combating the phenomenon of organized crime, *International*

- Review of Social Sciences and Humanities, Vol. 3, issue 1, April 2012, p.p. 210-227.
- KORONTZIS Tr., Hellenic Coast Guard and Illicit Tobacco Trade, "Europolitan", No 15, Dec 2013, p.p. 18-19.
  - KORONTZIS Tr., international conference "10th International Conference on Knowledge, Economy and Management, the 11th International Conference of the Asia Chapter & 2nd Conference of the MENA Chapter of the Academy of HRD", held in Istanbul, November 08-10, 2012.
  - KORONTZIS Tr., international conference "EURASIAN MULTIDISCIPLINARY FORUM (EMF)", held in Tbilisi Georgia, October 24-26, by: European Scientific Institute, Grigol Robakidze University, The University of the Azores, Portugal.
  - KORONTZIS Tr., The contribution of Patra's Port Police Authority (Hellenic Coast Guard) in combating of Organized Crime in the period 2010-2013, Management and Administrative Sciences Review, Vol. 3, Issue 6, September 2014, p.p. 891-899.
  - KORONTZIS Tr., The Hellenic internal security system in combating organized crime. The case of the Hellenic Coast Guard, The HELLENIC OPEN BUSINESS ADMINISTRATION Journal, Vol. 1-2015 No 2, p.p. 23-48 (ISBN 2407-9332).
  - KORONTZIS Tr., European Union criminal policy and Joint Investigation Teams. The case of Hellas, International Journal of Asian Social Science, Vol. 2, issue 12, December 2012, p.p. 2237-2250.
  - KORONTZIS Tr., Smuggling of migrants by the sea. Predictions in the United Nations Convention against transnational organized crime and in the Hellenic legal order. The situation at the sea border between Hellas and Turkey in the period 2006-2012, International Journal of Asian Social Science, Vol. 3, issue 6, June 2013, p.p.1360-1380.
  - KORONTZIS Tr., Strategic management of security forces during the OG 2004 (Athens). Crisis management system and the role of the Hellenic Coast Guard, The Journal of Knowledge Economy and Knowledge Management, E – Journal, 2012 VOLUME: VII FALL, p.p. 37-57 (available: <http://www.beykon.org/dergi/dergi2012-II.html>).
  - KORONTZIS Tr., The Hellenic Ministry of Mercantile Marine, as an autonomous administrative governmental institution in the period 1971-2011. A descriptive and critical approach, International Journal of Business and Social Science Vol. 3, issue 8, special issue, April 2012, p.p.61-75.
  - KORONTZIS Tr., The prosecution of economic crime in Hellas, International Journal of Humanities and Social Science, Vol. 2, No. 5, March 2012, p.p. 221-227.
  - KORONTZIS Tr., Predictions on combating international organized crime and more specifically on corruption in the UN Convention against transnational organized crime and in the Hellenic legal order. Evaluative approach, International Journal of Asian Social Science, Vol. 3, issue 5, May 2013, p.p. 1128-1151.

- KORONTZIS Tr., Public order and security institutions competences which determine the working action framework of their officials. The case of Hellenic Coast Guard personnel, *Journal of Law and Politics*, Vol. 5, No. 4, December 2012, p.p. 50-68 (doi:10.5539/jpl.v5n4p50).
- KORONTZIS Tr., Evaluation process of Hellenic Coast Guard personnel and disciplinary law. A critical legal approach, *International Journal of Asian Social Science*, Vol. 2, issue 12, December 2012, p.p. 2096-2113.
- LAWSON R., The area of Freedom, Security and Justice, εἰς *The Lisbon Treaty (Meetings Summaries)*, European Institute of Leiden University, 2008.
- LAZARIDIS G., Immigration to Greece: A critical evaluation of Greek policy *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Volume 22, 1996 - Issue 2.
- MADALINA BUSUIOC & MARTIJN GROENLEER, Beyond Design: The Evolution of Europol and Eurojust, *Perspectives on European Politics and Society*, Volume 14, 2013 - Issue 3.
- MALCOLM ANDERSON, Interpol and fraud, *Commonwealth Law Bulletin*, Volume 18, 1992 - Issue 2.
- MARIA-LUISA SANCHEZ-BARRUECO, Business as usual? Mapping outsourcing practices in Schengen visa processing, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Volume 44, 2018 - Issue 3.
- MAROTTA E., Europol's role in anti-terrorism policing, *Terrorism and Political Violence*, Volume 11, 1999 - Issue 4.
- MARTIN DELEIXHE & DENIS DUEZ, The new European border and coast guard agency: pooling sovereignty or giving it up? *Journal of European Integration*, Volume 41, 2019 - Issue 7.
- MATTHIAS LEESE, Fixing State Vision: Interoperability, Biometrics, and Identity Management in the EU, *Geopolitics*, 26/10/2020.
- MICHELA CECCORULLI, Back to Schengen: the collective securitisation of the EU free-border area *West European Politics*, Volume 42, 2019 - Issue 2.
- MONAR J., «Cooperation in the Justice and Home Affairs Domain: Characteristics, Constraints and Progress», *European Integration*, 28:5, 2006.
- MONAR J., Eurojust and the European Public Prosecutor Perspective: From Cooperation to Integration in EU Criminal Justice? *Perspectives on European Politics and Society*, Volume 14, 2013 - Issue 3.
- MONICA DEN BOER, Counter –Terrorism, Security and Intelligence in the EU: Governance Challenges for Collection, Exchange and Analysis, *Intelligence and National Security*, 30:2-3, 2015.
- MOUNIER G., Europol: A New Player in the EU External Policy Field? *Perspectives on European Politics and Society*, Volume 10, 2009 - Issue 4.
- NADIA GERSPACHER, The history of international police cooperation: a 150-year evolution in trends and approaches, *Global Crime*, 5:3, 1995.
- NEDERGAARD P., Borders and the EU legitimacy problem: the 2015–16 European Refugee Crisis, *Policy Studies*, Volume 40, 2019 - Issue 1.
- NOMIKOS J., Combating Illegal Immigration, Terrorism, and Organized Crime in Greece and Italy *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, Volume 26, 2013 - Issue 2.

- OCCHIPINTI J., «Still Moving Toward a European FBI?Re –Examining the Politics of EU Police Cooperation», *Intelligence and National Security*, 30:2-3, 2015.
- OLDRICH BURES, *Europol’s Fledgling Counterterrorism Role, Terrorism and Political Violence*, 20:4, 2008.
- PETER A., *The Re-bordering of America after 11 September*, *The Brown Journal of World Affairs*, vol. VIII, issue 2, winter 2002, p. 195-202.
- PINJA LETHONEN & PAMI AALTO, *Smart and secure borders through automated border control systems in the EU? The views of political stakeholders in the Member States*, *European Security*, Volume 26, 2017 - Issue 2.
- PLACHTA M., 2003.*European Arrest Warrant – Revolution in Extradition?*, *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 2003.
- POLLAK J., & SLOMINSKI P., *Experimentalist but not Accountable Governance? The Role of Frontex in Managing the EU's External Borders* *West European Politics*, Volume 32, 2009 - Issue 5.
- REGINE P., *Harmonisation by risk analysis? Frontex and the risk-based governance of European border control* *Journal of European Integration*, Volume 39, 2017 - Issue 6.
- ROSEMARY BARBERET, *The Legacy of INTERPOL Crime Data to Cross-National Criminology* *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, Volume 33, 2009 - Issue 2.
- SABINE BAER, ROBERT BEERES & MYRIAMME BOLLEN, *Border Sharing – a Quantitative Analysis of Contributions to FRONTEX 2012–2018*, *Defense and Peace Economics*, 4/6/2020.
- SANGIOVANNI METTE EILSTRUP (ed.), *Debates on European Integration: A reader*, Palgrave Macmillan, 2006.
- SARA CASELLA COLOMBEAU, *Crisis of Schengen? The effect of two ‘migrant crises’ (2011 and 2015) on the free movement of people at an internal Schengen border*, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Volume 46, 2020 - Issue 11.
- SARAH GREEN, *PERFORMING BORDER IN THE AEGEAN: On relocating political, economic and social relations*, *Journal of Cultural Economy*, Volume 3, 2010 - Issue 2.
- SARAH LEONARD, *EU border security and migration into the European Union: FRONTEX and securitisation through practices* *European Security*, Volume 19, 2010 - Issue 2.
- SHEPTYCJI J., HAGER BEN JAFFEL, DIDIER BIGO, «International Organized Crime in the European Union»,*European Parliament’s Directorate General for International Policies-Policy Department C: Citizen’s Rights and Constitutional Affairs-Civil Liberties*, Justice and Home Affairs, Brussels, November 2011.
- SIEVERS J., 2007, *Managing diversity:The E.A.W. and the potential of mutual recognition as a mode of governance in EU Justice and Home Affairs*, www.unc.edu/euce/eusa2007/papers/sievers-j-08i.pdf.

- SILAV J., (2011) Developing an EU Internal Security Strategy, Fighting Terrorism and Organised Crime, Brussels: European Parliament.
- SKLEPARIS D., (In)securitization and illiberal practices on the fringe of the EU. European Security, Volume 25, 2016 - Issue 1.
- STEPHEN ROZEE, CHRISTIAN KAUNERT & SARAH LEONARD, «Is Europol a Comprehensive Policing Actor?», Perspectives on European Politics and Society, 14:3, 2015.
- STUART CAMERON-WALLER, The role of INTERPOL in the modern world: Global developments of interest, Commonwealth Law Bulletin, Volume 19, 1993 - Issue 4.
- T. HAMMAMBERG, Criminalization of Migration in Europe: Human Rights Implications, Council of Europe for Human Rights, CommDH/Issue Paper 2010/1, Strasburg, 4 February 2010.
- TIEDEMANN K., Guest Editorial, in Focus: European Public Prosecutor, EuCrim 2012/2.
- TRIANTAFYLLIDOU A. & DIMITRIADI A., Deterrence and Protection in the EU's Migration Policy, The International Spectator, Volume 49, 2014 - Issue 4.
- VERONIQUE PUJAS, The European Anti-Fraud Office (OLAF): a European policy to fight against economic and financial fraud?, Journal of European Public Policy, Volume 10, 2003 - Issue 5.
- VIHAR GEORGIEV, Towards a common European border security policy, European Security, Volume 19, 2010 - Issue 2.
- WALLACE H., (1994) 'The Council and the Commission on the Brink of Maastricht', Annals of the American Academy of Political and Social Science 531: 57-68.
- WATON R.M., Common Foreign and Security Policy, ες D.O' Keeffe/P.M. Twomey (επιμ.), Legal Issues of the Maastricht Treaty, London, 1994.
- WHITE S., A Decentralised Public Prosecutor's Office, in Focus: European Public Prosecutor, EuCrim 2012/2.
- WIENER A., and DIEZ T., European Integration Theory, Oxford, Oxford University Press, 2009.

NOMΟΘΕΣΙΑ

Όλη η αναφερόμενη στο κείμενο διεθνής, ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Αρχιπλοίαρχος Λ.Σ. (ε.α.) Τρύφωνας Χαρ. Κοροντζής γεννήθηκε στην Αθήνα το 1968. Κατατάχθηκε στη Σχολή Δοκίμων Σημαιοφόρων Λιμενικού Σώματος/Σχολή Ναυτικών Δοκίμων το 1992 από την οποία αποφοίτησε το 1994.

Είναι Διδάκτωρ Δημόσιας Διοίκησης (2011) [Σχολή Επιστημών Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης/τμήμα Δημόσιας Διοίκησης] του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Διδάκτωρ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεσμών (2015) [Σχολή Διεθνών Σπουδών, Επικοινωνίας και Πολιτισμού/τμήμα Διεθνών Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών] του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, πτυχιούχος του τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης (1992), του τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών (2003), πτυχιούχος του τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιά (2008), κάτοχος Μεταπτυχιακού Πιστοποιητικού Σπουδών από το Ινστιτούτο Δημοσίων Σχέσεων (Ι.ΔΙ.Σ.)-τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών-Β΄ Έδρα JEAN MONNET (2002), MSc Δημόσιας Πολιτικής του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών (2003), MSc Περιβαλλοντικής Πολιτικής και Διαχείρισης του Πανεπιστημίου Αιγαίου (2006), MSc Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς (2007), MA Leadership Practice του Kingston University/Faculty of Business and Law (2010).

Έχει εκπονήσει μεταδιδακτορική έρευνα στο δημόσιο δίκαιο στο τμήμα Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών (2014), ενώ εκπονεί από τον Οκτώβριο του 2020 Μεταδιδακτορική Έρευνα στο τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Είναι απόφοιτος της Σχολής Εθνικής Ασφαλείας (2006) καθώς και της Σχολής Εθνικής Άμυνας (2010).

Έχει υπηρετήσει στις Λιμενικές Αρχές Νάξου, Πάτρας, Πειραιά Α΄/Τ (ως Υπολιμενάρχης και Υποδιοικητής), στη Διεύθυνση Ασφαλείας Ολυμπιακών Αγώνων (Δ.Α.Ο.Α.)/Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), σε Επιτελικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής/Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής [Διεύθυνση Λιμενικής Αστυνομίας (Δ.Λ.Α.) (εισηγητής), Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών (Δ.Τ.Υ.) (εισηγητής), Διεύθυνση Ναυτικής Εργασίας (Δ.Ν.ΕΡ.) (τμηματάρχης), Διεύθυνση Παλλαϊκής Άμυνας-Πολιτικού Σχεδιασμού Έκτακτης Ανάγκης (ΔΙ.Π.ΑΜ.-Π.Σ.Ε.Α.) (Τμηματάρχης) και παράλληλα εθνικός εμπειρογνώμονας τακτικό μέλος της πολιτικοστρατιωτικής επιτροπής Planning Board for Ocean Shipping (PBOS) του NATO/Civil Emergency Planning Directorate (CEPD), επίσης των Νατοϊκών Επιτροπών NATO Shipping Working Group (NSWG), NATO Component Command Group (NCCG), CMX, κλπ], στην Ελληνική Αντιπροσωπεία στη EUROPOL (2010-2013) και από την 04-07-2011 έως την 31-12-2013 ως Επικεφαλής της, ως Κεντρικός Λιμενάρχης στη Λιμενική Αρχή Πάτρας (Πλοίαρχος Λ.Σ.) από την 24-01-2014 έως την 16-08-2016 και από την 31-08-2016 έως την 04-06-2018 ως Κεντρικός Λιμενάρχης στη Λιμενική Αρχή Ελευσίνας [Πλοίαρχος-Αρχιπλοίαρχος Λ.Σ.(ε.α.)].

Επιπρόσθετα έχει διατελέσει Πρόεδρος της Αρχής Ασφάλειας Λιμένα Πάτρας (2014-2016), Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής του Κεφαλαίου Φορτοεκφορτωτών (ΚΑΦ)

Λιμένα Πάτρας (2014-2016) και Πρόεδρος της Αρχής Ασφάλειας Λιμένα Ελευσίνας (2016-2018).

Έχει διδάξει στις παραγωγικές σχολές του Λιμενικού Σώματος [Σχολή Λιμενοφυλάκων, Σχολή Δοκίμων Υπαξιωματικών Λιμενικού Σώματος (ΣΔΥΛΣ)-Λιμενική Αστυνομία και Ναυτικό Δίκαιο αντίστοιχα], υπήρξε διαλέκτης στη Σχολή Δοκίμων Σημαιοφόρων Λιμενικού Σώματος (ΣΔΣΛΣ) [Διοικητικό Δίκαιο], στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ) την περίοδο 2006-2010 [Λιμενικά Ταμεία, Δημοτική Αστυνομία, Συστήματα Διοίκησης, Διαχείριση Κρίσεων κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004], στην Πυροσβεστική Ακαδημία την Ακαδημαϊκή Περίοδο 2016-2017 (Διοικητικό Δίκαιο), από το 2018 έως το 2020 υπήρξε Επιστημονικός Συνεργάτης στο ΜΠΣ "Δημόσια Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση" του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας [Δημόσια Οικονομική και Πολιτική, Δημόσιες και Διεθνείς Σχέσεις, Διαχείριση Κρίσεων και Πολιτική Προστασία], την Ακαδημαϊκή Περίοδο 2019-2020 υπήρξε Διδάσκων (ΠΔ 407/1980) στο τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (Ε' Εξάμηνο) [Δημόσια Οικονομική Ι], στο τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης (Δ' Εξάμηνο) του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Δημόσια Οικονομική και Πολιτική) και στο τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών (Δ' Εξάμηνο) του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (Οικονομικά και Δίκαιο).

Την ακαδημαϊκή περίοδο 2020-2021 δίδαξε στο Aegean College-Canterbury Christ Church University/Faculty of Social and Applied Sciences/Christ Church Business School/BSc (Hons) "Shipping Management" το μάθημα "Port Management", ως Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο ΜΠΣ «Εγκληματολογικές και Ποινικές Προσεγγίσεις της διαφθοράς, του οικονομικού και του οργανωμένου εγκλήματος» το μάθημα "Έλεγχος, έρευνα και ανάκριση για τη διαφθορά, το οικονομικό και το οργανωμένο έγκλημα" και ως Διδάσκων (ΠΔ 407/1980) στο τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης (Δ' Εξάμηνο) του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης όπου και διδάσκει το μάθημα "Δημόσια Οικονομική και Πολιτική".

Την ακαδημαϊκή περίοδο 2021-2022 δίδαξε στο Aegean College-Canterbury Christ Church University/BSc (Hons) και MSc "Shipping Management" το μάθημα "Port Management", στο City Unity College-Cardiff Metropolitan University [BA in Business and Management] το μάθημα "Strategic Management" (Αγγλική Γλώσσα) και ως Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο ΜΠΣ «Εγκληματολογικές και Ποινικές Προσεγγίσεις της διαφθοράς, του οικονομικού και του οργανωμένου εγκλήματος» το μάθημα "Έλεγχος, έρευνα και ανάκριση για τη διαφθορά, το οικονομικό και το οργανωμένο έγκλημα".

Έχει δημοσιεύσει δεκάδες άρθρα σε εθνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά (100), έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε εθνικά και διεθνή επιστημονικά συνέδρια (23), σε ημερίδες (03) καθώς και με μελέτες σε συλλογικούς τόμους (07). Έχει επίσης προβεί στην έκδοση δεκατεσσάρων (15) βιβλίων σε επιστημονικά πεδία που σχετίζονται με εθνικές και διεθνείς πολιτικές, θέματα ασφαλείας, οργανωμένο έγκλημα και παράνομη μετανάστευση, περιπτώσεις διοικητικών μεταρρυθμίσεων, έρευνας και διάσωσης κ.λπ.

Είναι μέλος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Ο.Ε.Ε.), του Διοικητικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Δ.Ε.Ε.), του Συνδέσμου Επιτελών Εθνικής Άμυνας (Σ.Ε.ΕΘ.Α) και του Ομίλου Διπλωματούχων Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας (Ο.ΔΙ.Σ.Ε.Α.Σ.).

Είναι κριτής και μέλος επιστημονικών επιτροπών σε επτά διεθνή επιστημονικά περιοδικά.

Γνωρίζει άριστα την Αγγλική γλώσσα [MA Leadership Practice του Kingston University/Faculty of Business and Law (2010)] και είναι κάτοχος του Proficiency of Michigan (2009), ενώ κατέχει βασική χρήση της Τούρκικης γλώσσας.

Είναι παντρεμένος με την Μαρία Γεωργιάδου και έχει τρεις κόρες.